A DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF

SANSKRTA AND PRAKRTA MANUSCRIPTS

IN THE LIBRARY OF

THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY

COMPILED BY

H. D. VELANKAR M A.
PROFESSOR OF SANSKRIT, WILSON COLLEGE, BOMBAY.

Vol. II

HINDU LITERATURE.

PUBLISHED FOR THE B. B. R. A. SOCIETY

BY

Dr. EDWARD PARKER

HON. SECRETARY.

BOMBAY.

1928.

PREFACE.

In preparing the following Catalogue of Sanskṛta and Prākṛta MSS. of the B. B. R. A. Society, Bombay, I have followed the following principles which have led me to the conclusion that the ideal of a good catalogue is to be a sound help-mate to the history of literature.

The author of a catalogue has (1) to study all that is said about a work under notice, and its author; (2) to note down additional points either confirming or disproving what is already said about them; (3) to give a brief summary of contents when a work is unknown or unpublished and to express an opinion, where possible, regarding its age and author &c.; (4) to prepare lists of authorities quoted by authors of known and unknown dates with a view to settle their relative dates; (5) to mention important editions of a work under notice and (6) to note down all important particulars about the MS. itself.

In preparing my catalogue I have constantly been guided by the well-known Catalogues of Sanskrit MSS. in the India Office and Bodleian Libraries prepared respectively by J. Eggeling and Winternitz and Keith. I also owe a deep debt of gratitude to Geschichte der Indischen Litteratur of Dr. Winternitz, as will be clear from constant references to it in the catalogue.

I received very valuable advice fiom Dr. Jolly, Wurzburg, Dr. H. Jacobi, Bonn, Dr. Sylvan Levi, Paris, Dr. Winternitz, Prague; Dr. Sten Konow, Oslo, Dr. Zimmermann, Bombay, Prof. P. V. Kane, Bombay and several others. To all these scholars I am greatly obliged. My thanks are also due to all those authors whose works I have used in my catalogue.

The third and fourth volumes of this catalogue, treating of Jain and Vernacular Literature, will soon be out.

H. D. Velankar.

TABLE OF CONTENTS.

(*N. B.* The figures to the right indicate the numbers of MSS. Works under each section are usually arranged in an alphabetical order. In catalogueing manuscripts containing commentaries, no distinction is observed between those that contain only the commentary and those that contain it with the text. Thus a MS. with the heading 'Mādhavanidāna with Ṭīkā, may or may not contain the text of the Mādhavanidāna.)

Preface p. I
Table of Contents pp. II-III
Additions and Corrections. p. IV

Vol I. Technical Literature.

Linguistic Science.

(A) Phonetics 1-14
(B) Philology 15-20
(C) Grammar 21-88
(1) Kātantra 21-22
(2) Jainendra 23-26
(3) Pāṇinīya 27-53
(4) Sārasvata 54-63
(5) Haima 64-77
(6) Subsidiary treatises 78-88
(D) Dictionary 89-112

Part II **Literary Science.**
(A) Prosody 113-124
(B) Rhetoric 125-161

Part III **Medicine** 162-213

Part IV **Astronomy and Astrology**
(A) Astronomy and Mathematics 214-298
(B) Astrology 299-346
(C) Horoscopy 347-378
(D) Prognostication 379-400
(E) Palmistry 401-403

Part V **Architecture**
(A) Buildings 404-413
(B) Sacrificial fire-places 414-426

Part VI **Miscellaneous** 427-434

Vol II. Hindu Literature.

Part I		**Veda and Vedic**	
	(A)	Sanhita	435–457
	(B)	Brāhmanas	458–469
	(C)	Upanisads	470–482
	(D)	Vedic	483–501
	(E)	S'rautasūtras	502–541
	(F)	Vedic Ritual	542–643
	(G)	Grhya Sūtras	644–657
Part II		**Dharmas'āstra**	
	(A)	Smrti	658–664
	(B)	Nibandhas	665–748
	(C)	Smārta and Paurānika ritual	749–807
Part III		**Tantra**	808–891
Part IV		**Purana**	892–1010
Part V		**Philosophy**	
	(A)	Nyāya-Vais'esika	1011–1064
	(B)	Sāṅkhya and Yoga	1065–1086
	(C)	Pūrvamīmāṅsā	1087–1093
	(D)	Advaita Vedānta	1094–1131
	(E)	Viśistādvaita	1132–1136
	(F)	Vallabha Vedānta	1137–1148
	(G)	Bhakti	1149–1158
	(H)	Miscellaneous	1159–1160
Part VI		**Kavya**	
	(A)	Poems	1161–1242
	(B)	Campu	1243–1254
	(C)	Prose Compositions	1255–1278
	(D)	Drama	1279–1304
Part VII		**Stotra**	1305–1382
		Index of Works	pp. 360–368
		Index of Authors	„ 369–372
		Index of quoted Authorities	„ 373–379

Additions and Corrections.

P. 38, Nos. 117–118:—Virahāṅka was also the epithet of the well-known Jain Yati Haribhadra, known as the son of Mahattarā Yākinī. The present work, however, cannot be ascribed to him, as it is narrated to a wife, unless we suppose that it was composed by him before the Dīkṣā. Haribhadrasūri lived in the middle of the 8th century A. D.; cf. Dalal, Jesalmir Cat. Intro., p. 18.

P. 57 line 7:—For 'according to the Chinese Tripiṭaka &c.', read 'according to a work included in the Chinese Tripiṭaka and which has been &c'

P. 72, No. 212:—सुश्रुतसंहिता with डल्हण's commentary is published by the N. S. Press Bombay.

P. 135, No. 404:—The MS. also contains राजवल्लभमण्डन of सूत्रधार मण्डन. This begins on fol. 100b.

P. 149, No. 442:—For a further discussion on Sāyana and his brothers, see I. A. Vol. 45, pp. 1 and 17.

P. 152, No. 456:—This recension of the Atharva Veda is being edited in the J. A. O. S. by Prof. Le Roy Carr Barret. Thirteen books have already been published. As a result of my communication with him, our MS. is ordered out for him and shall reach him in a few days.

As a rule, I have used the well-known abbreviations. The following exceptions, however, may be noted. Weber=Weber's catalogue of the Berlin MSS. Also, Dikṣita or Dixit=S. B. Dīkṣita's 'A History of Indian Astronomy' written in Marāthī.

VOLUME II—HINDU LITERATURE.

PART I—VEDA AND VEDIC.

(A.) SAÑHITĀ.

435

ऋग्वेदसंहिता.

8¼ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 763; nine lines to a page. Dated S'ake 1704.

The Sañhitāpāṭha of the Ṛgveda, complete in eight Aṣṭakas. The first critical edition of the Ṛgveda with Sāyaṇa's commentary, by M. Müller appeared during the years 1849–1875; the second during 1890–02. Translated into English by Griffith; into German by Ludwig, Grassmann and Geldner. Annotated and explained in German by Ludwig and Oldenberg. Selections annotated by Geldner. A Marāthi translation together with the Sañhitā and Pada Pāṭhas appeared in the S'rutibodha, Bombay, 1914-17.

The Aṣṭakas have respectively the following number of folios.:—98; 106; 97; 105; 106; 35 (1–35; the rest are missing); 103, 116.

[B. D. 73.

436

ऋग्वेदसंहिता. (I & II.)

14½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 58; eighteen lines to a page.

Another copy of Aṣṭakas I and II (foll. 28 and 30).

[ZZ. B. 18.

437

ऋग्वेदसंहिता (आप्रीसूक्तानि).

9½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3. Incomplete.

The Āprī hymns in the Ṛgveda Sañhitā, upto the end of the seventh Maṇḍala.

[B. D. 11.

438

ऋग्वेदपदपाठ.

15¼ × 10 inches; Devanāgarī character. Foll. 241; eighteen lines to a page.

[ZZ. A. 21.

439

ऋग्वेदपदपाठ.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 478; 13 to 15 lines to a page.

Another copy.

[B. D. 175.

440

ऋग्वेदपदपाठ.

9½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 737; nine lines to a page. Dated S'ake 1696.

Another copy. The MS. was partly copied (perhaps the first six chapters) by Nāges'abhaṭṭa Thāle and partly by his son S'eṣabhaṭṭa Thāle. The number of folios of the Aṣṭakas is respectively as follows:—96; 101; 100; 86; 83; 84; 91 and 96. The Thāle family of Ujjain appears to have possessed many MSS. which usually date from S'ake 1696 to S'ake 1710; many of these are in our collection.

[S. C. 7.

441

ऋग्वेदसंहिता with भाष्य by सायणाचार्य.

(Aṣṭaka I.)

11 × 4¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 943; eight lines to a page. Dated Samvat 1730.

The first Aṣṭaka of the Ṛgveda, with the well-known commentary of Sāyaṇa, son of Māyaṇa

and brother of Madhavacarya who was both priest and minister of Bukka Raya and Harihara, sovereigns of Vijayanagar, and who flourished towards the middle of the 14th century; cf. Colbrooke, Mis. Essays, I. p. 301. Regarding the real authorship of this commentary, Aufrecht, C. C. I. p. 711 remarks:—'There can be very little doubt, and a thorough examination of all parts enables us to prove, that his comments on the Rgveda were only partially done by himself and carried on by his school.'

Madhavacarya, afterwards known as Vidyāranya was perhaps the author of Kālanirnaya-karika, Pancadas'ī, Vedantadhikaranamala, Dhatuvrtti &c. The Vedabhasya and Sarvadars'ana-sañgraha appear to be the works of Sāyana; cf. Hall, p. 98, 161. Sāyana's Guru was Visnu Sarvajña (Hall, p. 161) and Vidyātīrtha, while Mādhavācārya was a pupil of S'aṅkarānanda and Bhāratītīrtha (Hall, p. 98).

But in his commentary on the Rgveda I. 51. 8, Sāyana alludes to Dhatuvrtti, as his own work. On X. 86. 1, he quotes the opinion of Mādhava-bhatta probably the same as Madhavacarya. There are grave doubts regarding the relationship of Madhava and Sayana. Burnell, in the introduction to his edition of the Vansabrāhmana advocates the identity of the two. For further information, consult Max Muller, preface to vol. VI, first ed., p. XXV, of the Rgveda.

The introductory verses in this MS. agree exactly with those in the edition of M. Muller. According to these Mādhavācārya and not Sayana, at the command of the king, began his commentary on the Rgveda, after having finished his works on the Purva and Uttara Mīmansas (i. e. the two Adhikaranamālās) and the commentary on the Yajurveda. In the next number, however, we have two additional verses according to which Mādhavācārya, when commanded by the king, left the work to the care of his younger brother Sāyana.

The com begins:—

वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।
यं नत्वा कृतकृत्याः स्युस्तं नमामि गजाननम् ॥ १ ॥
यस्य निश्वसितं वेदा यो वेदेभ्योखिलं जगत् ।
निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरम् ॥ २ ॥
यत्कटाक्षेण तद्रूपं दधद्बुक्कमहीपतिः ।
आदिशन्माधवाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥ ३ ॥
ये पूर्वोत्तरमीमांसे ते व्याख्यायातिसंग्रहात् ।
कृपालुर्माधवाचार्यो वेदार्थं वक्तुमुद्यतः ॥ ४ ॥
आध्वर्यवस्य यज्ञेषु प्राधान्याद्याकृतः पुरा ।
यजुर्वेदोथ हौत्रार्थमृग्वेदो व्याकरिष्यते ॥ ५ ॥
एतस्मिन्प्रथमोध्यायः श्रोतव्यः संप्रदायतः ।
व्युत्पन्नस्तावता सर्वं बोद्धुं शक्नोति बुद्धिमान् ॥ ६ ॥

अत्र केचिदाहुः०

End:—

इति श्रीमद्राजाधिराजपरमेश्वरवैदिकमार्गप्रवर्तकश्रीवीरबुक्कभूपालसाम्राज्यधुरंधरेण सायणाचार्येण विरचिते माधवीये वेदार्थप्रकाशे प्रथमाष्टकेऽष्टमोध्यायः समाप्तः ।

इति श्रीविद्याशंकरचरणेभ्यो नमः । संवत् १७३० वरखे श्रावणवदि ४ भौमे लिखितं पुस्तकं संपूर्णम् ।

The number of folios of the different Adhyayas is respectively as follows:—218; 112; 103; 115; 99; 101; 106 and 89

[B. D. 113.

442

ऋग्वेदसंहिता with भाष्य by सायणाचार्य.

(Ast. I.)

14 × 8¾ inches; Devanagari character. Foll. 227; about 25 lines to a page.

Another copy.

Begins:—

वागीशाद्याः० ॥ १ ॥ यस्य निश्व० ॥ २ ॥ यत्कटाक्षेण० ॥३॥ ये पूर्वोत्तर० ॥ ४ ॥

इत्युक्तो माधवार्येण वीरबुक्कमहीपतिः ।
अन्वगात् सायणाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥ ५ ॥
स प्राह नृपतिं राजन् सायणार्यो ममानुजः ।
सर्वं वेत्त्येष वेदानां व्याख्यातृत्वेन युज्यताम् ॥ ६ ॥

(Probably the order of the verses is to be changed.)

आध्वर्यवस्य० ॥ एतस्मिन्० ॥ ६ ॥

Can the two verses be regarded as an interpolation as is indicated by the numbering of the verses? What could be the motive?

[ZZ. B. 17.

443

ऋग्वेदसंहिता with
भाष्य by **सायणाचार्य.**
(Aṣṭ. II.)

15 × 9½ inches; Devanāgarī character. Foll. 142; about 25 lines to a page.

Aṣṭak. II of the Ṛgveda with the Bhāṣya of Sāyaṇācārya.

[ZZ. A. 21.

444

ऋग्वेद with **सायणभाष्य.**
(Aṣṭ. II.)

11 × 4¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 525; eight lines to a page. Dated Saṁvat 1730.

Another copy.

[B. D. 115.

445

ऋग्वेद with **सायणभाष्य.**
(Aṣṭs. III and IV.)

15 × 9½ inches; Devanāgarī character. Foll. 303; about 20 lines to a page.

Aṣṭakas III and IV of the Ṛgveda with the Bhāṣya of Sāyaṇācārya. The text of Aṣṭaka III has 24 folios; its com. occupies 167; the text of Aṣṭ. IV has 28 folios while its com. has 84.

[ZZ. A. 21.

446

ऋग्वेद with **सायणभाष्य.**
(Aṣṭs. III, IV and V.)

17 × 7 inches; Devanāgarī character. Foll. 623; about twelve lines to a page.

Aṣṭakas III, IV, V and a portion of VI of the Ṛgveda with the Bhāṣya of Sāyaṇa. Aṣṭ. III has foll. 175; Aṣṭ. IV has foll. 206; Aṣṭ. V has foll. 230; Aṣṭ. VI has foll. 151–162 only.

[B. D. 240.

447

ऋग्वेद with **सायणभाष्य.**
(Aṣṭs. V and VI.)

15 × 9½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 261; about twenty lines to a page.

Aṣṭakas V and VI of the Ṛgveda with the commentary of Sāyaṇa.

[ZZ. A. 21.

448

शुक्लयजुर्वेद (वाजसनेय) संहिता.

17 × 11 inches; Devanāgarī character. Foll. 78; ten lines to a page.

Sañhitā of the White Yajurveda or the Vājasaneya Sañhitā. The Pūrvārdha (Adhys. 1–20) in 48 folios; Uttarārdha (Adhys. 21–40) in 30 folios.

The N. S. Press, Bombay has published the text with the commentaries of Uvaṭa and Mahīdhara; text also published by the Vaidika Yantrālaya, Ajmer. Translated into English by Griffith. For contents, &c, cf. Winternitz, Geschichte, I. p. 147 ff.

[ZZ. A. 4.

449

शुक्लयजुर्वेदसंहिता.

10 × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 239; about eight lines to a page.

Another copy. Pūrvārdha in 152 folios; Uttarārdha in 92 folios of which, however foll. 60 to 64 (both included) are missing.

[S. C. 2.

450

शुक्लयजुर्वेदसंहिता (उत्तरार्धे).

10¼ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 113; six or seven lines to a page. Dated Saṁvat 1844.

Another copy of the Uttarārdha of the White Yajurveda.

[B. D. 216.

451

शुक्लयजुर्वेदपदानि.

17 × 11 inches; Devanāgarī character. Foll. 89; sixteen lines to a page.

Padas of the White Yajurveda. Purvārdha= foll. 54; Uttarārdha=foll. 35.

[ZZ. A. 4.

452

शुक्लयजुर्वेदपदानि.

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 351; eight lines to a page. Dated S'ake 1753.

Another copy. Pūrvārdha=foll. 219; Uttarārdha=foll. 132.

[S. C. 18.

453

रुद्रजप.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 35; seven lines to a page. Dated S'ake 1775.

Rudrajapa or S'adaṅgarudra in nine Adhyāyas, according to the Vājasaneyasaṅhitā; cf. Aufrecht, Leipzig Catalogue, No. 47.

Beg:—

गणानां त्वा गणपतिं हवामहे० ।

End:—

सर्वेषामेतद्वेदानां रसेनाभिषिञ्चति ॥ ४९ ॥

[B. D. 179.

454

सामवेदसंहिता.

$7\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 95; ten lines to a page. Dated S'ake 1753.

Saṅhitā of the Sāmaveda. The text was published by Benfey (1848), and also in the Biblio. Indica (1874-78) with Sāyaṇas commentary. Translated into English by Griffith. The text also published by the Vaidika Yantrālaya, Ajmer. Cf. Winternitz, Geschichte, I. p. 142 ff.

Pūrvārdha=fol. 36; Uttarārdha=fol. 59.

For the isolated parts of the Sāma Saṅhitā, cf. Nos. 563, 571, 593-94, 609, 623, 626-27, 634, 637-38, 641 below.

[ZZ. E. 35.

455

सामवेदसंहिता with भाष्य by सायणाचार्य.

$12\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 403; eight lines to a page.

Saṅhitā of the Sāmaveda with the commentary of Sāyaṇa. Pūrvārdha in foll. 116; Uttarārdha in foll. 287.

[ZZ. E. 38.

456

अथर्ववेदसंहिता (पैप्पलादशाखा).

$15\frac{1}{4} \times 7$ inches; Devanāgarī handwriting. (Kās'mīr style). Foll. 4-10; 12-172; 176-220; about 12 lines to a page. Dated Saṁvat 1925.

This is the *second* known MS. of the Atharvaveda Saṅhitā in the Paippalāda recension, which was for the first time discovered by Dr. Roth in 1875 A. D. Our MS. is quite independent of Roth's MS. which is written on birch-bark and belonged to the library of the late Mahārājā of Jammoo and Kās'mīr, Raṇavīr Singh. It is incorrect in several places, but on the whole is certainly valuable for collation purposes. It almost invariably marks the Anuvākas and the hymns in each of these, though it rarely marks the number of verses in each hymn.

For a description of this recension, cf. Roth, Die Atharvaveda in Kās'mīr, 1876 and Bloomfield, the Atharvaveda, 1899, sections 11-14, esp. the last.

An edition of this recension, by cromo-photography has been brought out by Bloomfield and R. Garbe in 1901 at Baltimore, from the birch-bark MS. mentioned above.

I give below the beginnings of the different Anuvākas of the several Kāṇḍas together with the number of hymns (enclosed within the bracket), contained in each Anuvāka. An Anuvāka as usual, contains from 3 to 7 or even 10 hymns.

I **4** (3) **5** नामत्रसं (5); **6** सुपर्णो जातः (5); **7** इमं मे कुष्टपौरुषं (4); **8** यः पुरस्तात् (5); after the first hymn, the following is written through mistake:—इत्याथर्वणिके

पैप्पलादशाखायां प्रथमः काण्डः 9 अग्निभ्यां वर्ति (5); 10 अस्य त्वं ददतः (5); 11 गातोर्हविः (5); 12 प्रयताजयतात् (3); 13 यस्त्वा मृत्युरभ्यधत्त (5); 14 ध्रुवस्तिष्ठ (5); 15 अग्निस्ते विषाणायात् (fol. 11 missing); 17 त्रिभ्यो रुद्रेभ्यो (5); 18 पयो देवेषु पय० (5); 19 राधस्योषं धेहि वो (5); 20 त्रीणि पात्राणि प्रथमानि (6); 21 वातस्य नु महिमा (6);
—fol. 15b.

II 1 ओं रसं प्राच्यं (5); 2 वेनस्तत्पश्यन् (5); 3 दीर्घायुत्वाय (5); 4 यः शत्रून्संजयन् (5); 5 आ नो अग्ने (5); 6 यस्त्वम्रेतिजगन् (6); 7 ये उत्तराद्जायते (5); 8 चित्तिं यत् (5); 9 परभकषेरशभपुनर्भो यान्ति यादवः ? (5); 10 आ ते सौवीर्यं ददे (at the end of 3rd इति अग्निसूक्तम्; 5); 11 ये केशिनः प्रथमासः (5); 12 (?) 13 यदीदं दिवो (5); 14 यस्त्वाराद्य प्रविवेश (5); 15 अग्निर्द्युम्नेन सूर्यो (5); 16 अहं बिभर्मि ते मनो (5); 17 अग्निस्तेहारस्मि (5); 18 मनायी त्वं तु (5);
—fol. 28b.

III 1 आ त्वाग्निराष्ट्रं (5); 2 अग्निर्नो विद्वान् (5); 3 अथ रक्षामत्र ॐ रक्षये स्थास्यां (5); 4 पैद्वोसि (5); 5 इममिन्द्र वर्धय (5); 6 गृह्णानेषि मनसा (5), 7 देवा मरुतः (5); 8 मे प्रेहि मापक्रामन् (5);
—fol. 37.

IV 1 हिरण्यगर्भः समवर्तत (5); 2 हिरण्यशृङ्गो वृषभो (5); 3 येनाचरद्रशना (5); 4 उद्यन्नादित्यो (5); 5 खनन्ति त्वा (5); 6 कन्या वारवायती (5); 7 प्रातरग्निं (5); 8 मन्ये वां द्यावा (5);
—fol. 46.

V 1 नमः पिशङ्गबाहवे (5); 2 सप्त सूर्या (5); 3 अनु ते मन्यतामग्निः (5); 4 द्यौश्चेमं यज्ञं (5); 5 द्यौश्च धाः पिता (5); 6 गद्यावापृथिवी (?) अन्त मूलमथो शरः (5); 7 अभ्यासरन्प्रथमा (5); 8 ये वारुणा उत (5);
—fol. 57b.

VI 1 उदिदास भवनेषु (5); 2 मधुमन्मे निष्क्रमणं (5) 3 ब्रह्म जज्ञानं (7; third being राक्षोघ्न) 4 सं मा सिञ्चन्तु (5) ?
—fol. 64.

VII 1 स्व(सु)पर्णस्त्वां न विन्दत् (5); 2 पत्यस्य स्थूणा पृथिवी (5); 3 ये पर्वताः सोमपृष्ठाः (5); 4 अग्निर्मा पातु वसुभिः (5);
—fol. 69b.

VIII 1 कया दिव असुराय (5); 2 आपश्यसि प्रति पश्यसि (5); the fourth is अब्रूपब्रह्मसूक्त) 3 चतस्रस्ते खलस्तकीः (5); 4 नव च या नवतिश्च (5);
—fol. 75b

IX 1 ऊर्ध्वा अस्य समिधो (5); 2 इमां खनाम्योषधिं (6); 3 समानमर्थं पार्यन्ति (after this 19 hymns, marked as 1-9, 1 and 1-9, are given; at the end नवमः अनुवाकः!)
—fol. 85.

X 1 हास्य तेजने धेनो लम्बनस्तनि (6); 2 गोभिष्ट्वा पात्वर्षभो (10);
—fol. 89b.

XI 1 वृषा तेहं वृषण्यन्तीं [The following hymns occur in this काण्डः—वृषातेहं (14 vv.); अहं ससो (15 vv.); या कृच्छ्रात् (7 vv.); इन्द्रस्य नाम गृह्णन् (5 vv.) प्रति गृहाणि पृथिवि (13 vv.); या जाता ओषधयो (10 vv.); अति विश्वाः परिष्ठास्ते (5 vv.); इदं पैद्वो अजायत (about 10 vv.). The last two cases are doubtful.]
—fol. 92.

XII 1 इमं स्तोममर्हते (5); 2 सहस्राच्यः शतकाण्डः the hymns are not well marked.)
—fol. 94b.

XIII 1 अग्निस्त्वक्तानमपवायतामिःसोमो ? (not numbered) 2 इन्द्रस्य नु वीर्याणि (not numberd); 3 अन्तर्हितं मे बृहदन्तरिक्षं (not numbered); 4 कालो स्वो वहतुस्सप्तरश्मिः सहस्राक्षो अक्षरो° (not numbered).
—fol. 103b.

XIV 1 इन्द्रो बाहुभ्यां (not numbered); 2 सुपार्श्वा कामदुघा (not numbered).
—fol. 106b.

XV 1 संप(सम्यग्)र्दिग्भ्यः पवते (4); 2 आयुर्दा देव जरसं (5); 3 जीमूतस्येव भवति प्रतीकं (5); 4 यावत् द्यौर्यावत् (4);
—fol. 112b.

XVI 1 अन्तकाय मृत्यवे नमः (5); 2 रक्षोहणं वाजिनं (6); 3 या बभ्रवो या च (5); 4 कुतस्तौ जातौ (5); 5 एकं पादं (6); 6 इन्द्रो मन्थतु (5); 7 ....(7); 8 रात्रीयोभ्रातृव्यस्य (7); 9 यद्देवा देवहेडनं (10); 10 केन पार्ष्णीयानृते (7); 11 अस्य वामस्य (5); 12 द्यौर्जवेना (6); 13 सपत्नहामृषभेण (5); 14 परिशिष्टं धारयन्तं (7); 15 अग्ने जायाः स्वादिति (6); 16 अनैतुमारभस्व (7); 17 भवाशर्वौ मृडयतमा (7); 18 यो वापकं ब्रह्मानुष्ठा (16); 19 इन्द्रस्योजस्थेन्द्रस्य (9); 20 अद्यायतामपि (4); 21 श्रमेण तपसा (10); 22 ब्रह्मजज्ञानमित्येका ब्रह्मभ्राजदगात्° (6); At the end of this Kāṇḍa the following curious line is found:—'प्रतिकाण्डं पश्चिमं पदं द्वितीयं द्वितीयं लिखेत् २ न तु पूर्वं लिखित्वावश्यं जपेत्' which perhaps means that the last पाद of the last verse of a Kāṇḍa need not necessarily be written twice, but this should be indicated by the number 2 ?
—fol. 152.

XVII 1 सत्यं बृहदृतमुग्रं दीक्षातपो (6); 2 कस्मिन्नङ्गे तपोस्या (5); 3 अन्नपात्रे रिरंहति (4); 4 ददामीत्येव ब्रूयात् (5); 5 असृजं संस्वचं (6); 6 इन्द्रो वज्रमासिं च (3); 7 नडमारोहन तेत्र लोके (6); 8 पुमान्पुंसो अधितिष्ठ (6); —fol. 166b.

XVIII 1 सत्येनोत्तंभिता भूमिः (6); 2 तुभ्यमग्ने पर्यवहत्सूर्यां वहतुना सह (8); 3 उदीहि वाजिन्यो श्वन्तरिदं [foll. 173-175 are missing]; 6 विषामखं (?) सहसानं (3); —fol. 177.

XIX 1 दोषोगाय बृहद्गायत् (4); 2 ओं नमो देववधेभ्यो (4); 3 यदा वत्सराय (4); 4 अभि त्वेन्द्र वरमितः (4); 5 यन्तासि यत्र मेहस्य (4); 6 यथा सूर्यो नक्षत्राणां (4); 7 यूणे (वो ?) रन्ते विद्वेषणं देवानां (4); 8 अग्ने रक्षोहा तिग्मः (4); 9 सोमो राजा सविता राजा (4); 10 अभि त्वा शतपाशयाथो (4); 11 सोमस्य प्राणः पवते (4); 12 प्राग्नये वाचमेरय (4); 13 इन्द्रं वयं वनिजं हवामहे (4); 14 होमेन प्रतरं प्रजापते (3); —fol. 203.

XX 1 धीतावायै अनुयन् वाचो अग्रं (6); 2 यन्नो अग्निरशनयन्न इन्द्रः (5); 3 संजानाना उपसी (6); 4 अभि प्रागात्सहस्राक्षः (7); 5 दूराद्वेषजमाहतं (6); 6 दिवितानां उत दृशं (6); 7 विश्वं विवंमि पृथिवी वपुष्टमा (5); 8........... समाहम् सर्वमायुर्जिव्यासम् (6); 9 उत आमि गवां क्षीरं (7); 10 वेदवैते तक्सन्ना ? (8 hymns).

End :—

इत्याथर्वणिकपैप्पलादशाखायां विंशतिकाण्डे दशमोनुवाकस्समाप्तः । समाप्तेयं पैप्पलादशाखा ॥ श्रीविक्रमादित्यसंवत् १९२५ वृषनामसंवत्सरे मीनमासस्य तृतीये दिने धवलद्वादश्यां सार्पर्क्षे सोमवासरे लिखितमिदं पुस्तकं काश्मीरे भट्टनारायणेनेति भद्रम् ॥

[B. D. 246.

456 A

अथर्ववेदसंहिता (पैप्पलादशाखा).

13 × 8¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 39-138; 175-231; eleven lines to a page. Dated 1898 A. D.

Another copy; a fragment, probably of a copy of No. 456, prepared for the late Mr. Jackson, I. C. S., Collector, Nāsik.

Ends :—

समाप्तेयं पैप्पलादशाखा । ख्रिस्ताब्द १८९८ आंग्लमासे जूने १३ त्रयोदश्यां तारिखायां समाप्तिमगमत् । जोशीकुलोत्पन्नेन श्रीधरात्मजेन पंढरीनाथेन लिखितमिदं मुंबापुर्यां टाउनहालेति मंदिरे राएल आशियाटिक सोसायटीति नाम्नि पुस्तकालये श्रीमज्जाक्सनानुज्ञयेति यावत् ।

[S. C. 19.

457

अथर्ववेदपदपाठ.

10 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 528; about eight lines to a page. Dated S'aṁvat 1585.

The Padapātha of the Atharvaveda in the ordinary recension. The MS. contains Kāṇḍas I to X and XVIII to XX.

[B. D. 235.

(B.) Brāhmaṇas

458

ऐतरेय ब्राह्मण.

8¾ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 206; eleven or twelve lines to a page.

Aitareya Brāhmaṇa, in 8 Pañcikās or chapters, of the Ṛgveda.

Translated into English and annotated by Keith. (1920; Harward Oriental Series vol. 25.) Also by Haug. Edited with Sāyaṇa's commentary by Aufrecht and also in the Biblio. Indica and the A. S. Series.

[B. D. 85.

459

ऐतरेय ब्राह्मण (I, and IV—VIII).

8¾ × 3¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 210; eight lines to a page. Dated S'ake 1738.

Another copy, containing only chapters I, & IV-VIII. The first three of these are not accented while the last three are; three different hands

are detectable in the MS.; the first in chapters I, IV & V; the second in VI and the third in VII and VIII.

[B. D. 293.

460

ऐतरेय ब्राह्मण with सायणभाष्य.

15×9½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 342; about 18 lines to a page.

The same with the commentary of Sāyaṇācārya. Each chapter is separately paged.

[ZZ. A. 21.

461

देवताध्याय ब्राह्मण.

8½×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; nine lines to a page.

Devatādhyāya Brāhmaṇa of the Sāmaveda, in four sections; edited by Burnell. Cf. I. O., No. 147.

Begins:—

अग्निरिंद्रः प्रजापतिः०

It ends:—

ब्रह्म सत्यं च पातु मामिति देवताध्यायः समाप्तः ।

[ZZ. E. 34.

462

पितृमेध.

9½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 14; seven lines to a page. Dated Saṁvat 1663.

The Pitṛmedha section of a Brāhmaṇa (?) containing four Brāhmaṇas having (20, 9, 13, 12) 54 sections in all.

Beginning:—

अथास्मै श्मशानं कुर्वन्ति । गृहान्वा प्रज्ञानं वा यो वै कश्चन म्रियते स शवस्तस्मा एतदन्नं करोति तस्माच्छवाशाश(?)... इवैतच्छाशानमित्याचक्षते परोक्षं०

The IInd Brāhmaṇa begins on fol. 6b:— अंतर्द्धायैहैके निवपन्ति देवाश्चासुराश्च°; The IIIrd begins on fol. 8b:—अथ सर्वौषधं वपति°; The IVth begins on fol. 11b:—अथैनं शङ्कुभिः परिणिहन्ति पालाशं पुरस्तात्°

End:—

जीवेभ्यश्चैवैतां पितृभ्यश्च मर्यादां करोति असंभेदाय तस्मा दुहैतज्जीवाश्च पितरश्च न संदृश्यन्ते ॥ १२ ॥ ब्राह्मणं ॥ ४ ॥ पितृमेधः समाप्तः कण्डिकासंख्या ॥ ५४ ॥

The folios are marked अग्रवर्त.

[B. I. 59.

463

शतपथ ब्राह्मण.

16½×10½ inches; Devanāgarī character. Foll. 363; about 12 lines to a page.

S'atapatha Brāhmaṇa of the White Yajurveda. Each of the 14 books is separately paged. The text is published by Weber, 1855. Translated and annotated by J. Eggeling (S. B. E). The same with Sāyaṇa's Bhāṣya is being published in the Bibliotheca Indica. Another valuable edition by Dr. W. Caland is shortly expected. (Punjab Sk. Series, No. 9.)

Beg:—

व्रतमुपैष्यन् । अन्तरेणाहवनीयं०

End:—

ज्योतिः प्रविशति य एतमनु वा ब्रूते भक्षयति वा तस्य व्रतचर्या या सृष्ट्यै ।

[ZZ. A. 3.

464

शतपथ ब्राह्मण.

12 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 625; nine lines to a page.

Another copy.

The number of folios of the Khaṇḍas is respectively as follows:—67, 44, 78, 69, 32, 57, 43, 41, 36, 36, 33, 33, 34 and 22.

[S. C. 9.

465

शतपथ ब्राह्मण.

(Adhy. X.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 59; nine lines to a page. Dated S'aṁvat 1634.

The Xth or the Agnirahasyakāṇḍa, in four Prapāṭhakas, of the S'atapatha Brāhmaṇa.

Beginning:—

अग्निरेषु पुरस्ताच्चीयते ।

End:—

चतुर्थः प्रपाठकः समाप्तः ॥ कण्डिका ॥ ७५ ॥ एवं काण्डे कण्डिका संख्या ॥ ३६९ ॥ ब्राह्मणानि संख्या ॥ ३१ ॥ संवत् १६३४ वर्षे शाके १४९९ प्रवर्तमाने॰

[B. I. 57.

466

शाङ्खायन (कौषीतकी) ब्राह्मण.

$14 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; about 15 lines to a page. Incomplete.

An incomplete copy of the S'āṅkhāyana or Kaus'ītaki Brāhamaṇa of the Ṛgveda. Cf. I. O., No. 89; Bod, Nos. 944-46. Published by B. Lindner, 1887.

Translated into English by Keith (Harward O. Series).

It begins:—

अग्निर्वै देवलोके उभये देवमनुष्या आसुः॰

[B. D. 262.

467

सामविधान ब्राह्मण.

$7\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 20; eleven lines to a page.

Sāmavidhāna Brāhmaṇa, in three Prapāṭhakas. Edited by A. C. Burnell. Cf. I. O. No. 143.

Beg:—

ब्रह्म ह वा इदमग्र आसीत् । तस्य तेजो रसोत्यरिच्यत॰

End:—

यं कामं कामयते तमाप्नोति तमाप्नोति ॥ २५ ॥

इति तृतीयः प्रपाठकः समाप्तः । इति सामविधानं ब्राह्मणं समाप्तम् ।

[ZZ. E. 35.

468

ऐतरेय आरण्यक.

$9\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 43; ten lines to a page.

Aitareya Āraṇyaka, in five books. Published in the A. S. Series, together with the commentary of Sāyaṇa. Edited with translation by A. B. Keith.

[S. C. 7.

469

शाङ्खायन आरण्यक.

$8 \times 4\frac{1}{4}$ inches; clear Devanāgarī handwriting. Foll. 83; seven lines to a page: Dated Saṁvat 1922.

Published in the A. S. Series. Translated into English by A. B. Keith.

It begins:—

ॐ प्रजापतिर्वै संवत्सरस्तस्यैष आत्मायन्महाव्रतं तस्मादेनत्परस्मै न शंसेत् नेत्सर्वेषां भूतानामात्मानं परस्मैन्दधानीत्यथो॰

It ends:—

॰देवरातो विश्वामित्राद्विश्वामित्र इन्द्रादिन्द्रः प्रजापतेः प्रजापतिर्ब्रह्मणो ब्रह्मा स्वयंभूर्नमो ब्रह्मणे नमो ब्रह्मणे ॥ १ ॥ इति शाङ्खायनारण्यके पञ्चदशोध्यायः ॥ १५ ॥ समाप्तः ॥

[B. D. 180.

(C) Upaniṣads.

470

अमृतनाद उपनिषद् with दीपिका by शंकरानन्द.

$9 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 15; ten lines to a page. Incomplete.

Amṛtanāda Upaniṣad, also called Amṛtabindu by Sāyaṇa on Taitt. Ar. X. 27, even though this

latter is the name of the Brahmabindu Upaniṣad according to its commentator S'aṅkarānanda (see Upaniṣatsamuccaya, A. S. S. vol. 29, p. 71 and Deussen, Sechzig Upaniṣad's, p. 646), together with the commentary of S'aṅkarānanda. The text is published in the '108 Upaniṣads' by the N. S. Press; both the text and commentary are published in the 'Upaniṣatsamuccaya' A. S. S. vol. 29. Translated into German with notes, in Sechzig Upaniṣad's.

The commentary begins:—

अथा(न्या)करिष्येहममृतनादोपनिषदं शुभाम् ।
अमृतब्रह्म सर्वेषामर्पयन्तीं पदे पदे ॥ १ ॥०

[B. I. 62.

471

अल्ला-योगशिख-नादबिन्दु-मानस-उपनिषदः

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2; twelve lines to a page. Dated S'ake 1782.

The MS. contains:—

(1) अल्ला उपनिषद्, which is an Islamic Upaniṣad and a very recent production of the days of supremacy of the Dehli Emperors;

(2) योगशिख उपनिषद्, published in the '108 Upaniṣads' (N. S. P.) and with Nārāyaṇa's commentary in the Upaniṣatsamuccaya, A. S. S.; translated in Sechzig Upaniṣad's by Deussen;

(3) नादबिन्दु उपनिषद्, published in the 108 Upaniṣads, (N. S. P.) and with Nārāyaṇa's commentary, in the Upaniṣatsamuccaya, A. S. S.; translated in Sechzig Upanisad's by Deussen;

(4) मानस उपनिषद्, which is not different from the ब्रह्मबिन्दु. The Upaniṣad is probably called मानस because its first section (vv. 1-5) teaches control of mind.

Beg:—

मनो हि द्विविधं प्रोक्तं०

The MS. contains only *two* of the *four* sections and ends with the first verse of the *third*.

Published in the '108 Upaniṣads', No. 12.

End:—

एक एवात्मा मन्तव्यो जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिषु ॥
इति मानसोपनिषद् समाप्तम् ।

[B. D. 262.

472

उपनिषत्समुच्चय.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 52; 17 lines to a page. Dated S'ake 1782.

A collection of the Upaniṣads.

It contains:—

मुण्डक, प्रश्न, ब्रह्मविद्या, क्षुरिका, चूलिका, अथर्वशिरस्, अथर्वशिख, गर्भ, महा, ब्रह्म, प्राणाग्निहोत्र, माण्डूक्यकारिका, नीलरुद्र, नादबिन्दु, ब्रह्मबिन्दु, अमृतबिन्दु, ध्यानबिन्दु, तैलबिन्दु, योगशिख, तत्व, संन्यास, अरुण, कठश्रुति, पिण्ड, आत्मा, नृसिंहतापिनी, कठ, केन, नारायण, बृहन्नारायण, सर्व, हंस, परमहंस, ब्रह्मवल्ली, भृगुवल्ली, गरुड, कालाग्निरुद्र, रामतापिनी, कैवल्य, जाबाल and आश्रम.

Almost all of these are published in the '108 Upaniṣads' by the N. S. Press, Bombay, 1925 and a few in the 'Upaniṣatsamuccaya' (A. S. S. vol. 29) as well as in 'The Minor Upaniṣads' by Schrader, vol. 1, Madras, 1912. For the different 'Collections of the Upaniṣads', consult Deussen, Sechzig Upaniṣad's, pp. 531-543, Schrader, The Minor Upaniṣads, vol. 1, Introduction, and Hume, The Thirteen Principal Upaniṣads, pp. 459-508, where a selected bibliography of the Upaniṣads is given.

[B. D. 272.

473

उपनिषत्समुच्चय.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 345; about nine lines to a page. Dated S'ake 1754-56.

Another collection of the Upaniṣads. Each is separately paged. This contains:—

कौषीतकी (22=foll. 22), त्रिपाद्विभूतिमहानारायण (56), योगचूडामणि (12), नृसिंहपूर्वतापनीय (5), स्कन्द (2), माण्डूक्यकारिका (अलातशान्तिप्र० 6), अद्वयतारक (5), शारीरक (3), नृसिंहोत्तरतापनीय (15), दक्षिणामूर्ति (4), अक्षनी (अक्षि 6), अध्यात्म (8), मैत्रायणीय (12), योगशिख (1), मण्डलब्राह्मण (10), पाशुपतब्रह्म (8), त्रिपुरातापनीय (22), संहिता (6), शरभ (5), मुक्तिक (15), अमृतनाद (4), तेजोबिन्दु (39), त्रिपुरातापनीय (another copy; 27), देवी (4), पैङ्गल (2), भिक्षुक (2), लाङ्गल (7), परब्रह्म (7), माण्डुक्यका० (अद्वैतप्र० 4), सर्व (3), ब्रह्म (4), चिद्रूपब्रह्म (1), निरालम्ब (4), स्वसंवेद्य (2), ऐतरेय (5), आत्मषट्क (*i. e.* ऐतरेय 7).

[ZZ. E 33.

474

क्षुरिकोपनिषद् with दीपिका by नारायण.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3; about 8 lines to a page.

Ksurikā Upaniṣad with Nārāyaṇa's Dīpikā. Both are published in the Upaniṣatsamuccaya, A. S. S. The text is translated in Sechzig Upaniṣad's by Deussen.

The com. begins:—

क्षुरिका शस्त्रिका प्रोक्ता तत्तुल्या धारणा यतः ।
तद्वाचकस्त्रिखण्डोयं क्षुरिकाग्रन्थ उच्यते ॥ १ ॥०

It ends:—

नारायणेन रचिता श्रुतिमात्रावलम्बिना ।
अस्पष्टपदवाक्यानां दीपिका क्षुरिकाभिधे ॥

इति क्षुरिकोपनिषद्दीपिका समाप्ता ।

[B. D. 278.

475

छान्दोग्योपनिषद्भाष्य of शंकराचार्य with टीका by आनन्दगिरि.

(Adhys. V-VIII.)

$14\frac{1}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. (21+24+12+26) 83; about 15 lines to a page.

The Ms. contains Adhys. V-VIII of the Chāndogyopaniṣadbhāṣya of S'aṅkarācārya with the commentary of Ānandagiri. Published in the A. S. Series.

[B. D. 285.

476

त्रिपुरसुन्दरी उपनिषत्.

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 30; seven lines to a page.

Tripurasundarī Upaniṣad of the Atharva Veda. Cf. I. O., No. 491 (7). Published under the title त्रिपुरातापिनी in the '108 Upaniṣads' (p. 470).

Beg:—

अथैतस्मिन्नन्तरे भगवान्प्राजापत्यं वैष्णवं०

End:—

पदं प्राप्नोति इत्येवं वेदेति महोपनिषत् । इत्याथर्वणे पञ्चमोपनिषत् ॥५॥ इत्याथर्वणे त्रिपुरसुन्दरीयोपनिषत् समाप्ता ॥

[B. D. 179.

477

नारायण अथर्वशीर्ष उपनिषत्.

$7\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgari handwriting. Foll. 2 only; thirtyone lines to a page. Dated S'ake 1717.

The MS. was scribed by Paras'urāma Hari Jogalekar.

Nārāyaṇa Atharvas'īrṣa Upaniṣad is one of the five 'Atharvas'īrṣa' Upaniṣads, *i. e.* Gaṇapati, Nārāyaṇa, S'iva, Sūrya and Devī. See I. O., No. 491 (5-9). Published (No. 18) in the '108 Upaniṣads' under the title 'Nārāyaṇa Upaniṣad'.

Beg:—

अथ पुरुषो ह वै नारायणोकामयत । प्रजा(:)सृजेयेति०

End:—

श्रीनारायणः(ण)सायुज्यमवाप्नोति । य एवं वेद । इत्युपनिषद् । इत्यथर्वशीर्षः समाप्तः ।

[B. D. 213.

478

नृसिंह-उत्तर-तापनीय उपनिषत्.

$12 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; thirteen lines to a page.

Nṛsiṅha Uttara Tāpanīya Upaniṣad. See Jacob, Ind. Anti., vol. XV p. 69. Published in the '108 Upaniṣads', and with Vidyāraṇya's commentary in the A. S. Seris, No. 30. Translated in Sechzig Upaniṣad's by Deussen.

[B. D. 31.

479

महानारायण उपनिषत्.

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting Foll. 26; eleven lines to a page.

Mahānārāyaṇa Upaniṣad. See Jacob, Ind. Anti., XIV. p. 4. Published in the '108 Upaniṣads' N. S. Press. It is otherwise called 'Yājñikī' and forms the Xth book of the Taittirīya Āraṇyaka.

और जो सिख प्रभु को मिलना चाहे वह 'गुरु ग्रंथ साहिब' के शबद (पवित्र वाणी) में प्रभु की खोज कर ले।

गुरुद्वारा

शाब्दिक रूप से गुरुद्वारा का अर्थ है—गुरु का द्वार अथवा गुरु का घर। गुरुवाणी का पवित्र कथन है—**'जित्थे जाए बहे मेरा सतिगुरु सु थान सुहावा'**, अर्थात् वह हर स्थान पवित्र है जहाँ मेरे गुरु के चरण पड़े! सिख गुरुओं का जिस स्थान पर जन्म हुआ, अपने जीवन काल में महान् गुरु जहाँ-जहाँ गए और संगत को उपदेश दिया, गुरुओं ने जहाँ-जहाँ किसीका उद्धार किया, जहाँ-जहाँ गुरुओं ने अपने जीवन का अंतिम समय बिताया और जहाँ-जहाँ वे स्वर्ग सिधारे वे सभी स्थान गुरुओं की याद से जुड़कर पवित्र और सिखों के लिए पूज्य हो गए। पर उस समय ऐसे सभी स्थानों को 'गुरुद्वारा' नहीं, 'धर्मशाला' कहा जाता था। इसी प्रकार गुरु नानकदेव के समय में धर्म के प्रचार के लिए जो केंद्र स्थापित किए गए, वे केंद्र भी धर्मशाला कहलाए। गुरु गोबिंद सिंह द्वारा सन् १७०८ में 'गुरु ग्रंथ साहिब' को गुरु की पदवी देने के बाद जिस किसी स्थान पर भी इस पवित्र ग्रंथ का प्रकाश (स्थापना) हुआ, वह स्थान गुरुद्वारा हो गया।

आज गुरुद्वारा से तात्पर्य सिखों के उस धार्मिक केंद्र से है जहाँ 'गुरु ग्रंथ साहिब' का प्रकाश

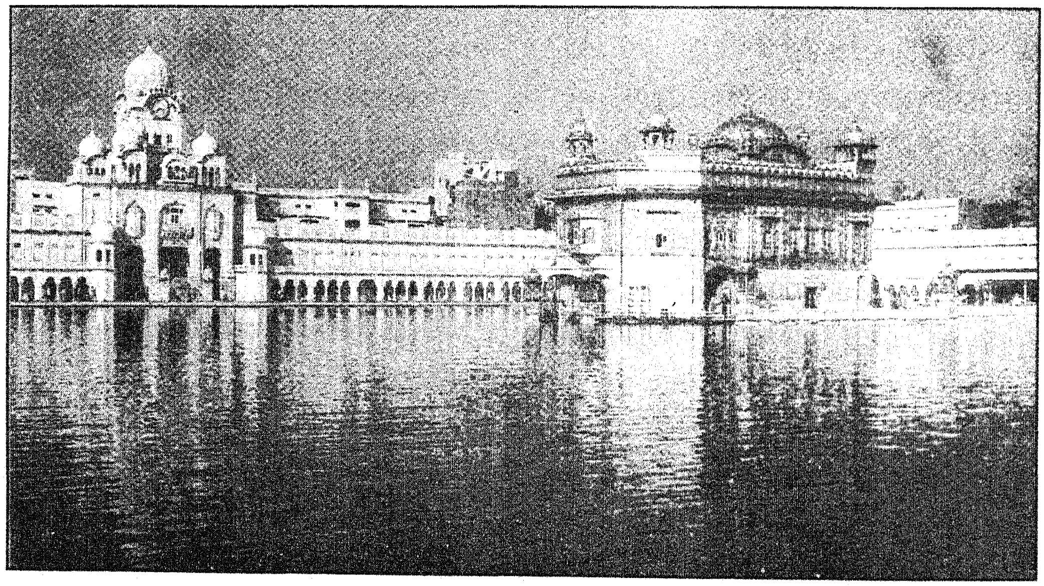

स्वर्ण मंदिर—सारी मानव जाति का महान् तीर्थ

Ṛktantra Vyākarana is a Paris'iṣṭa or rather Prātis'ākhya of the Sāmaveda, and has five Prapāṭhakas. Edited by Burnell, Manglore, 1879.

Beg:—

ॐ नमो ऋग्वेदाय । अथ वाचोवृत्तिं व्याख्यास्यामो०

End:—

इति पञ्चमः । ऋक्तन्त्रव्याकरणं समाप्तम् ।

[B. D. 182.

484

ऋग्वेद प्रातिशाख्य and

ऋग्वेदवर्णक्रम of जगन्नाथ.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 37; about nine lines to a page.

The MS. contains:—

(1) Ṛgveda Prātis'ākhya, ascribed to S'aunaka. It was edited with a French translation in the Journal Asiatique, 1856-58 and by M. Müller, with a German translation, Leipzig, 1869. It is also published in the Benaras S. Series, together with Uvaṭa's commentary. Cf. I. O., No. 64; Bod., No. 893.

(2) Ṛgveda-varṇa-krama is a small treatise containing rules regarding the Padapāṭha, Kramapāṭha &c of the Ṛgveda. The author is Jagannātha. For another MS., cf. Hultzsch, Reports, I. p. 80. The description of this treatise as 'a part of the commentary on the Prātis'ākhya by Jagannātha' (C. C. I. p. 72b) seems to be a mistake, caused by the word 'vyākhyā' in v. 1 below. The author seems to be the same as the commentator of that name, of Sarvānukrama. See Mitra, Notices, IV. p. 105. The following is the full text:—

सोमेशादीन्प्रणम्यादौ जगन्नाथेन सद्गुरून् ।
ऋग्वेदो(ऋचां व)र्णक्रमज्ञानव्याख्या संतन्यतेऽधुना ॥ १ ॥
पदक्रमविभागज्ञो वर्णक्रमविचक्षणः ।
स्वरमात्राविशेषज्ञो(ज्ञः) स गच्छेदार्यसंपदम् ॥ २ ॥
किंचिल्लक्ष्यं प्रातिशाख्यात् ज्ञेयं व्याकरणादिह ।
उभयानुगतं प्राप्त एवं लक्षणमुच्यते ॥ ३ ॥
ज्ञेया विकारा वर्णानां पञ्चापि स्वरभक्तयः ।
विद्द(कृ?)तयश्चतस्रोन्या वर्णक्रमविचक्षणाः(णैः) ॥४॥
अनुजस्वारहल्पूर्वं द्वित्वमाप्नोति हल्परम् ।
अनुस्वारविसर्गान्त्यद्विरामे च स्वरेङ्गनौ ॥ ५ ॥
ह्रस्वपूर्वो मकारस्तु विरामे ह्रस्वपूर्वकः ।
सोष्मणो द्वित्वसंप्राप्तौ तत्पूर्वस्यागमो भवेत् ॥ ६ ॥
स्वरे द्वित्वं छकारस्तु माघूर्वाभ्यां परोश्नुते ।
पवमानद्वेतने च सहातिहायस्य न(?) ॥ ७ ॥
रेफाद्धल् द्वित्वमाप्नोति नान्त्यं रेफोपि न द्विताम् ।
याति स्पर्शे लकारोपि लात्तु स्पर्शो द्विरुच्यते ॥ ८ ॥
अघोष उष्मणो घोषा स्पर्शोन्तस्थाश्च घोषिणः ।
अपूर्व उष्मा संयुक्तो प्रकारो याति हा द्विताम् ॥ ९ ॥
णकारश्च नकारश्च नैत्यूष्मा तूष्मणि द्विताम् ।
तवर्गाद्यन्तिमपरः शकारो याति तुच्छताम् ॥ १० ॥
चत्वार(रः) कादयो वर्ग्या वर्ग्यान्तेषु परेषु च ।
प्रयान्ति यमतां स्वेन स्वरूपां सानुनासिकाम् ॥ ११ ॥
स्पर्शे प्रकारो किस्थाने याति तस्यान्त्यवर्णताम् ।
यवलत्वं यवलेषु पदादौ सानुनासिकम् ॥ १२ ॥
नकारो(ऽप्ये)ति ले लित्वन्यत्वमेवं च वर्गके ।
जकारे च लकारे च याति तद्रूपतां च तः (सः?) १३
चछयोः परयोश्चत्वं मोनुस्वारं र ऊष्मणि ।
ऊष्मण्यघोषस्पर्शाग्रे विसर्गो लुप्यते परे ॥ १४ ॥
शत्वं नस्य क्वचिच्चेच तत्पूर्वोजनुनासिकः ।
अच्पूर्वाभ्यां रेफलाभ्यां परोष्यसु परेषु च ॥ १५ ॥
जायते स्वरभक्तिः सा ऋलृरूपा च पञ्चधा ।
रेफलाभ्यां हकारेस्यां करणी कारिणी पुरा ॥ १६ ॥
शसयोर्हरिणी रेफाल्लकारा धारिणी शसौ ॥
फाससहंसपदाष कारेयते परे ॥ १७ ॥
पाकवत्युभयह्रस्वा द्वयोर्दीर्घे पीपिलिका ।
मत्सानुसार्यादौ दीर्घे वत्सानुजतिरन्तिमा ॥ १८ ॥

इति । यादृशं पुस्तकं० ॥ इदं पुस्तकं प्रातः शाख्य(!)स्य गोपाळभटेन लिखितम् ॥

[B. D. 221.

485

चरणव्यूह.

8 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; eleven lines to a page. Dated S'ake 1655.

Caraṇavyūha, a catalogue of the vedic schools, is counted as the fifth Paris'iṣṭa of the White Yajurveda. It is ascribed to Kātyāyana in this MS. and to S'aunaka (this is concluded from the words 'Namas S'aunakāya' occurring in them) in the next two. Edited by Weber, Ind. Stud., III. p. 247 ff.

The present MS. agrees with the MS. D of Weber, the text of which is followed by him in

अकाल तख्त, तख्त श्री पटना साहिब, तख्त श्री केसगढ़ साहिब, तख्त श्री हुजूर साहिब तथा तख्त श्री दमदमा साहिब।

सभी पाँचों तख्तों में सर्वोच्च अकाल तख्त अमृतसर में स्वर्ण मंदिर के ठीक सामने स्थित है। इसका निर्माण छठे गुरु श्री गुरु हरिगोबिंद ने संवत् १६६५ में आरंभ करवाया। गुरुजी ने भक्ति के साथ शक्ति को जोड़ने के लिए अकाल तख्त को शक्ति की प्रेरणा देनेवाला केंद्र बनाया। सिख धर्म की सभी महत्त्वपूर्ण समस्याओं का फैसला अकाल तख्त पर होता है। इस पवित्र स्थल से जारी किए गए हुक्मनामे (धार्मिक आदेश) पूरे सिख पंथ पर लागू होते हैं। बिहार की राजधानी पटना में स्थित तख्त श्री पटना साहिब दूसरा तख्त व गुरु गोबिंद सिंह का जन्म-स्थान है। आनंदपुर साहिब में स्थित केसगढ़ साहिब तीसरा तख्त है। इसी स्थान पर सन् १६९९ में गुरु गोबिंद सिंह ने पाँच

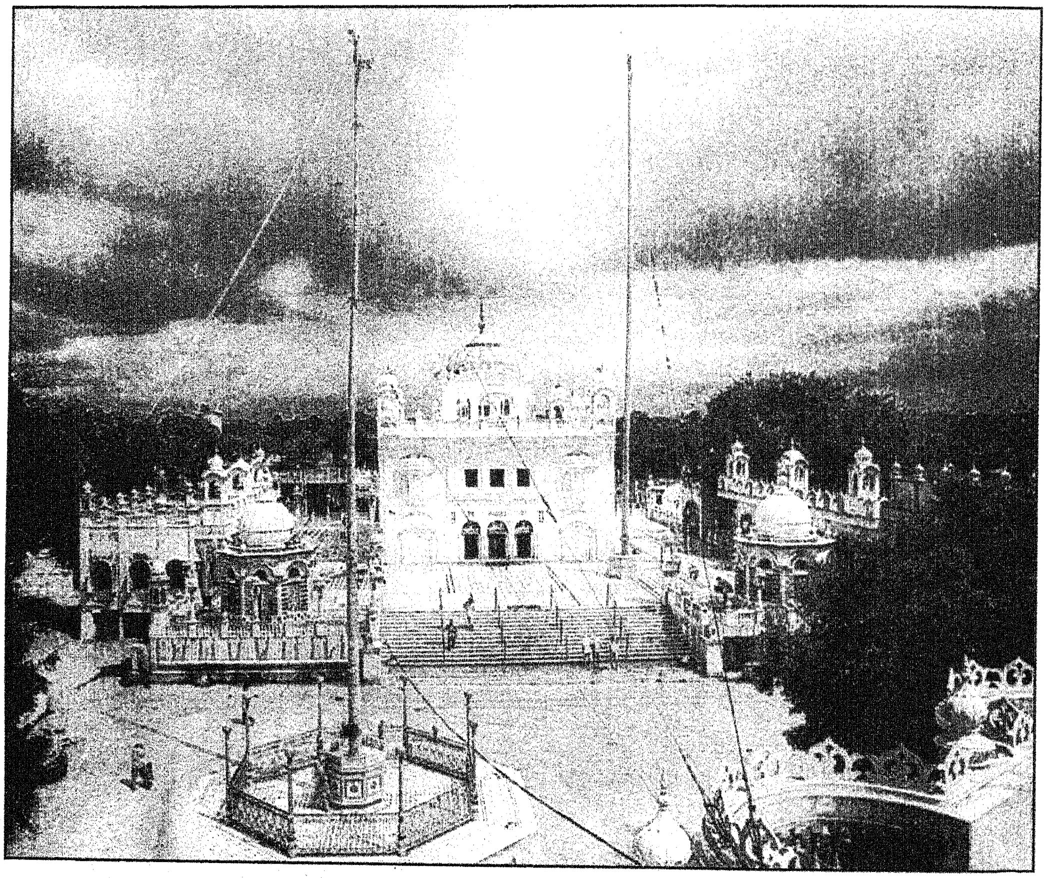

तख्त श्री हुजूर साहिब (नांदेड़, महाराष्ट्र) जहाँ गुरु गोबिंद सिंह परलोक सिधारे

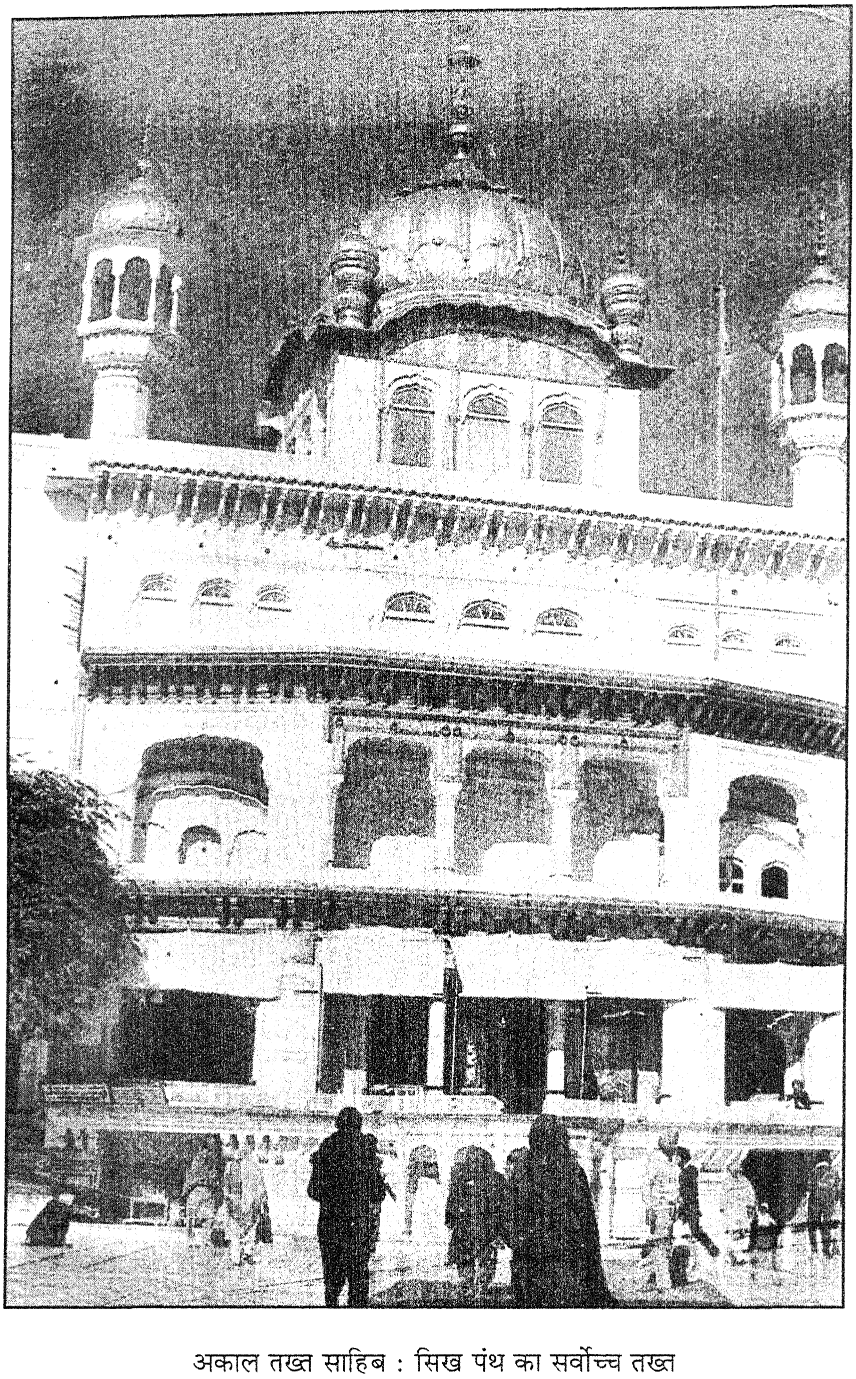

अकाल तख्त साहिब : सिख पंथ का सर्वोच्च तख्त

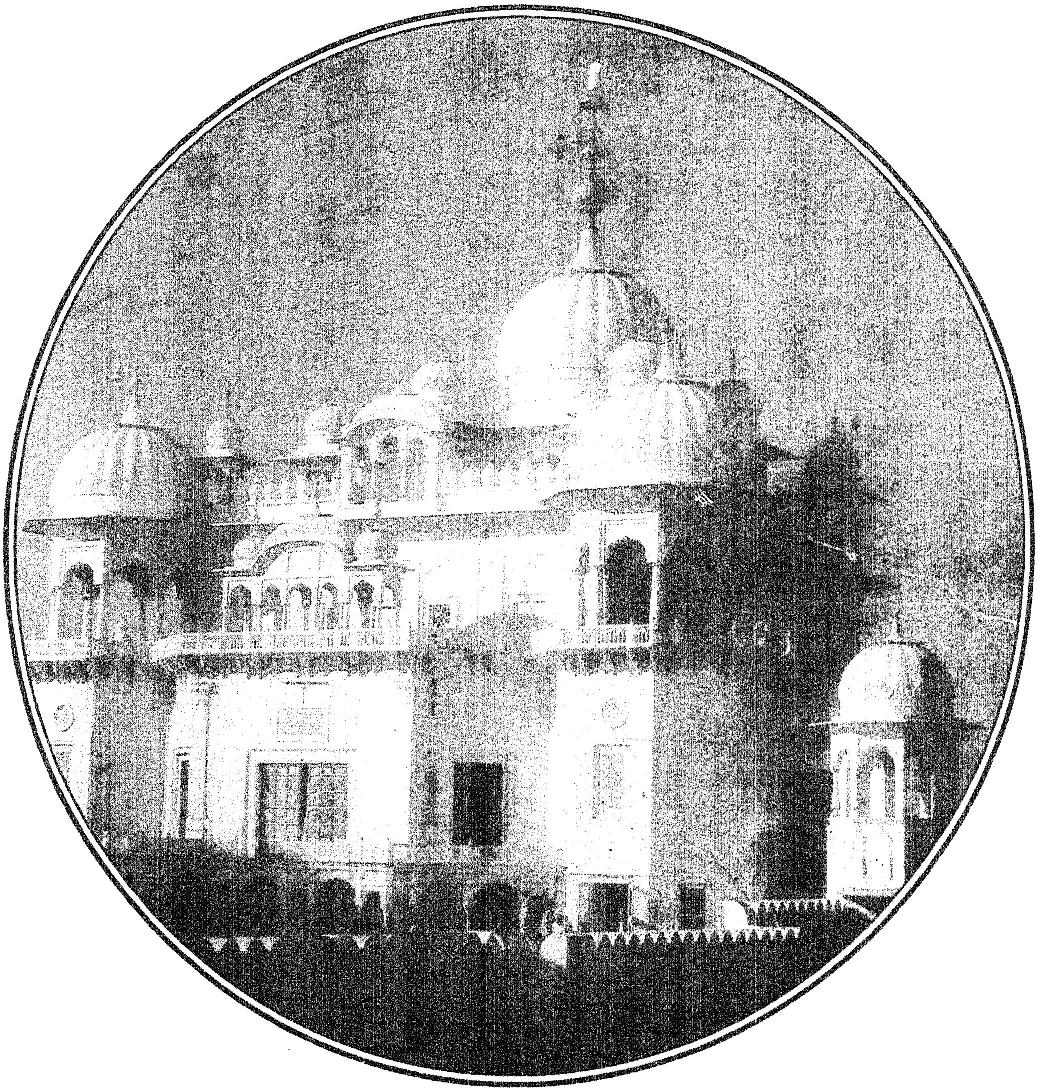

तख्त केसगढ़ साहिब, जहाँ सन् १६९९ में खालसा पंथ की स्थापना हुई

The text begins:—

शैशिरीये समाम्नाये व्याडिनैव महर्षिणा ।
जटाद्या विकृतीरष्टौ वक्ष्यन्ते नातिविस्तरम् ॥ १ ॥
जटा माला शिखा रेखा ध्वजो दण्डो रथो घनः ।
अष्टौ विकृतयः प्रोक्ताः क्रमपूर्वा मनीषिभिः ॥ २ ॥
ब्रूयात्क्रमविपर्यासक्रममीदृग्विधां(धं)दिशेत् ।
जटाख्यां विकृतिं धीमान्विज्ञाय क्रमलक्षणम् ॥ ३ ॥०

It ends:—

पदद्वयमनुक्रम्य व्युत्क्रम्योत्क्रम्य संधिवत् ।
स्वरलक्षणसंयुक्तं सा जटेत्यभिधीयते ॥ १६ ॥

The commentary begins:—

अथ व्याडिप्रोक्तं जटापटलं लिख्यते ।
चिदानन्दघनं विष्णुं ब्रह्मशर्वादिवन्दितम् ।
देशतः कालतश्चैव गुणतोनन्तमाश्रये ॥ १ ॥
मुरलीरवलीलयानंत(?)शरदिन्दीवरवपवचसम् (?) ।
मधुरं मधुरागतं हरिं करुणाब्धिं शरणं व्रजेन्वहम् ॥२॥
याज्ञवल्क्यमुनिं नत्वा कात्यायनमुनीनपि ।
नागदेवात्मजः श्रीमाननन्ताचार्यसंज्ञितः ॥ ३ ॥
आद्यशाखी(य?)शाखायां जटाद्यष्टसुलक्षणम् ।
ब्रूते विचार्य बहुशो मतं व्याडेः समाश्रयन् ॥ ४ ॥
स्वप्रातिशाख्यग्रन्थादौ जटालक्षणवर्जनात् ।
पारक्यमपि तद्ग्राह्यं यत्राम्नातमिति स्मृतेः ॥ ५ ॥

तथा च व्याडेरादिकारिका लिख्यते । शैशिरीये समाम्नाये शाकलके ऋग्वेदे इति यावत् ॥० विकृतय इति वक्तव्ये विकृति(ती)रिति प्रयोग आर्षत्वज्ञापनार्थः छन्दोवत्सूत्राणि भवन्तीति स्मृतेः यावतीर्वै देवता इत्यादि श्रुतेश्च ॥ एतेनाधुनिकहयग्रीवादिप्रणीतलक्षणसाधारण्यमपि परास्तम् ।०

It ends:—

इति श्रीमदनन्ताचार्यविरचिता व्याडिरचितजटालक्षणकारिकाव्याख्या समाप्ता ।

[B. D. 278.

492

बृहद्देवता of शौनक.

$13\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 42; nine lines to a page.

Bṛhaddevatā of S'aunaka. It is edited with notes by A. A. Macdonell in the Harward Oriental Series.

[B. D. 145.

493

मालाध्वजाद्युदाहरण.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 2; thirty lines in all. Dated S'ake 1787.

Definitions with examples of the vedic vikṛtis like Mālā, Dhvaja, Jaṭā, Ghana &c.

मावा(ला?) प्रारम्भः । विश्वानि देव । सुवेति सुव । देव सवितः । सुव परा । सवितर्दुरितानि । परा दुरितानि । दुरितानि परा ।०

रेखा ॥ मेधां मे । मेधाम् । मेधाम्मे । मे वरुणो ददातु । ददातु वरुणो मे ।०

ध्वजः ॥ विश्वानि देव । सुवेति सुव । देव सवितः । न आसुव । सवितर्दुरितानि । आसुव । दुरितानि परा ।०

रथः ॥ विश्वानि देव । यद्भद्रम् । देव विश्वानि । भद्रं यत् विश्वानि देव ।०

जटालक्षणमाह:—

ब्रूयात्क्रमविपर्यासं क्रममीदृग्विधां दिशेत् ।
जटाख्यां विकृतिं धीमान्विज्ञाय क्रमलक्षणम् ॥ १ ॥

मालालक्षणमाह:—

माला मालेव पुष्पाणां पदानां ग्रन्थिनी हि सा ।
आवर्तन्ते त्रयस्तस्यां क्रमव्युत्क्रमसंक्रमाः ॥ २ ॥०

घनमाह:—

अन्तात्क्रमं पठेत्पूर्वं माद्दिमर्धान्तमानयेत् ।
आदिक्रमं नयेदन्तं घनमाहुर्मनीषिणः ॥ ३ ॥

उदाहरणम् । च्यवीति च्यवि । उप च्यवि । वातजूता उप ।०

It ends:—

इति घनलक्षणं समाप्तम् ।

[B. D. 278

494

यजुर्विधान of याज्ञवल्क्य.

$8 \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting Foll. 41; eleven lines to a page.

A treatise on the application of the verses of the Yajurveda as spells to effect various objects attributed to Yājñyavalkya. It consists of nine Adhyāyas out of which there are only six in the present MS.

The MS. bears the name of Kannadagrāmastha Gajānana Daivajñya. It was written

by Vināyaka son of Hari, grandson of S'iva and great-grand-son of Laksmīdhara. About 150 years old.

It begins:—

अथातो मन्त्रानुकल्पनं वसिष्ठादिभिर्ब्रह्मर्षिभिरनुष्ठितमनुव्याख्यास्यामो नान्या ब्राह्मणस्य काचिदुपार्जनक्रिया विद्यते धनानां यज्ञानां चैवावश्यं क्रिया क्रिया किंतु मन्त्राहुतिवीर्यंजातं च वेदे तदुपदिश्यते ।०

अथ गृह्यं भवति याज्ञवल्क्योक्तं यजुर्विधानं व्याख्यास्यामोऽथेदानीं महाव्याहृतिप्रमुखानां कर्म व्याख्यास्यामः । सर्वत्रौङ्कारपूर्विकाभिर्महाव्याहृतिभिराज्याहुतिसहस्रं जुहुयात् । सर्वदेवताराधने समर्थो भवति तेजस्वी भवत्यथ यथेष्टं कर्मकरणमेताभिरौदुम्बरसमिधो जुहुयात् । पश्वन्नकामो दधि पयो वा०

—fol. 3b.

सर्वमन्त्रस्याप्येष एव विधिः । द्विषतो वधोसीत्यनेनैकादश्या(शा)ङ्गुलां लौहीं खादिरीं वा पूर्वं सहस्राभिमन्त्रितां कृत्वा शत्रुगृहे निष(ख)नेदुद्वसति शत्रुभुवनं भुवनपतये स्वाहेति मन्त्रस्य प्रतिमन्त्रं महाव्याहृतिभिः कर्मवत्सूर्यस्यत्वेति पररक्षाप्रत्यङ्गिरश्च देवं वर्षयितुकाम उदुम्बरबिल्ववेतसवारणानां दधिमधुघृताक्तानां अयुतं जुहुयात् महावर्षं करोति ॥ व्यन्तु वय इत्यावाहनशब्दस्य प्लुतः कार्यश्चाक्षुष्या इति खल्वनेन मन्त्रेणो(प)हतचक्षुरुदके प्रविश्याहोरात्रं जपेत् । अनुपहतचक्षुर्भवति ।

—fol. 4b.

The Adhyāyas end:—Ist on fol. 11; IInd on 15b; IIIrd on 22; IVth on 27 b; Vth on 37b.

It ends:—

अनेनैव प्रकारेण सर्वमन्त्राः प्रकीर्तिताः ।
येनोक्तास्ते तु सर्वे यशस्कारा (?)
अथवा सर्वमन्त्राणां विस्तरेण पृथक् पृथक् ॥

इति श्रीरस्तु । इति यजुर्विधाने षष्ठोऽध्यायः समाप्तः ॥

[B. D. 162.

495

सर्वानुक्रम of कात्यायन.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 27; about twelve lines to a page. Dated S'ake 1729.

Sarvānukrama of Kātyāyana is a complete index of metres, deities &c. of the hymns of the Ṛgveda. It is published by A. A. Macdonell with notes and extracts from Ṣaḍgurus'iṣya's commentary 1886.

The MS. was written by Laksmaṇabhaṭṭa Vāḍadekara.

[B. D. 182.

496

सर्वानुक्रम of कात्यायन.

9 × 3¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 30; nine lines to a page. Dated S'ake 1689.

Another copy.

[B. D. 77.

497

सर्वानुक्रम of कात्यायन.
(परिभाषा.)

8¼ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; nine lines to a page.

Another copy containing only the Paribhāṣā sections. The MS. was written by Paras'urāma Jogalekara, who belongs to the latter half of the 18th century.

[B. D. 182.

498

सर्वानुक्रम of कात्यायन.
(परिभाषा.)

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3; about eleven lines to a page.

Another copy of the Paribhāṣā sections.

[B. D. 221.

499

सर्वानुक्रम of कात्यायन with टीका by रघुनाथ चतुर्वेदि.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 103; nine lines to a page. Dated S'ake 1710, Saṁvat 1845.

Kātyāyana's Sarvānukramaṇī, with a brief commentary by Raghunātha, son of Devadatta Caturvedi and an employ in the service of a certain king Rāmabhadra. A Thāle MS.; see above No. 440.

The com. begins:—

समानबुद्धिः परभेदशक्तिः स्वशेषयुक्तिः क्रमकृतयुक्तिः ।(?)
आस्तेति देशोहसुबाधतन्त्रो(?)धर्मप्रसक्तो भुवि रामभद्रः ॥ १॥

यो वेदेषु चतुर्वेक्को मीमांसायां च जैमिनिः ।
तर्के गौतमवद्विप्रो महेन्द्रस्तस्य भूपतेः ॥ २ ॥
पाकसंस्था हविःसंस्था सोमसंस्था प्रसिद्धये ।(?)
दैक्षितचतुर्वेदिसुतो रघुनाथः कुशाग्रधीः ॥ ३ ॥
अहं करिष्ये व्याख्यानं नत्वा वाचं सुविस्तराम् ।
अनुक्रमणिकाख्यस्य ग्रन्थस्य सुखबोधकृत् ॥ ४ ॥

वेदवेदार्थदर्शी कात्यायनो महर्षिर्मङ्गलं कुर्वन्कर्तव्यं प्रतिजानीते अथ ऋग्वेदाम्नाये शाकलके०

इति देवदत्तचतुर्वेदिपुत्रेण रघुनाथेन मीमांसाचार्येण कृतेऽनुक्रमणिकाव्याख्याने परिभाषा समाप्ता । fol. 14b.

इति प्रथमार्धं समाप्तम् ।

अनुक्रमणिकाभाष्यं भट्टशंकरसूनुना ।
नान्दियाख्येने(?)वकृतं विप्राणामुपकारिकां (कम्) ॥
—fol. 56b.

It ends:—

अत्राधिकं ग्रन्थान्तरात् ज्ञेयम्। बृहदेवं तावत् । इति चतुःषष्टितमोध्यायः ।

इति सर्वानुक्रमणिकाकिंचिद्वृत्तिः समाप्ता ।

[S. C. 4.

500

सर्वानुक्रम of कात्यायन with वेदार्थदीपिका by षड्गुरुशिष्य.

$14\frac{1}{2} \times 9$ inches; Devanāgarī character. Foll. 66; eighteen lines to a page.

Another commentary called Vedārthadīpikā on Sarvānukrama by Ṣaḍguruś'iṣya. It was composed in 1187 A. D. See Weber, Ind. Stud., VIII. p. 160, note and Macdonell, Sarvānukramaṇī, p. XIX. Also see I. O., No. 56.

It begins:—

अथ ऋग्वेदाम्नाये शाकलके सूक्तप्रतीकऋक्संख्याऋषिदैवतच्छन्दांस्यनुक्रमिष्यामो यथोपदेशम् । अथेति मङ्गले प्रस्तावे वा ऋगंशबाहुल्यात् ऋग्वेदः तत्राम्नाये सम्यगभ्यासयुक्ते खिलरहिते शाकल्येन दृष्टः शाकलः०

It ends:—

सर्वानुक्रमणी यदेषा कात्यायनमुनेः कृतिः ।
समाप्त्यै(सै)काध्ययनकैः षट्सप्तत्रिकङ्कष्टिका ॥
अस्या वृत्तिरियं चापि समाप्ता सद्गुरोः कृतिः ।
वेदार्थदि(दी)पिका नाम षड्गुरूणां प्रसादतः ॥

गणांत्यामेषमासेति (खगोत्यान्मेषुमायेति)
किल शुद्धदिन(कल्य)होगणने सति ।
सर्वानुक्रमणीवृत्तिर्जात(ता) वेदार्थदीपिका ॥
लक्षपञ्चदशपदैः पञ्चषष्टिसहस्रकम् ।
सद्वात्रिंशच्छतं चेति दिनवाक्यार्थही(ई)रितः ॥
विनायकः शूलपाणिर्मुकुन्दः
सूर्यो व्यासः (शिवयोगीति) षड्भ्यो(ड्भ्यो) ।
नमामि तान् सर्वदा पान्तु मां तु
यैर्वै षड्भिः सप्त विद्याः प्रदत्ताः ।
आद्या सर्वानुक्रमणी द्वितीया महाव्रतं चोपनिषद्द्वयं च ॥
महाव्रतं सूर्य(त्र)मासां तृतीयं चत्वारिंशब्राह्मणं वै चतुर्थी ॥
तद्वत्सूत्रं पञ्चमी वै निरुक्तं
षष्ठी गृह्यं शाकलस्य संहिता सप्तमि(मी)ति ॥
इमा दत्ताः सप्तविद्यास्तु यद्भि-
र्यै वै षड्भ्यो गुरुभ्यो नमोस्तु तेभ्यः ॥
इति षड्गुरुशिष्येण कृता वेदार्थदीपिका ।
सर्वानुक्रमणीवृत्तिः समाप्ता चात्मतुष्टये ॥

इति श्रीषड्गुरुशिष्यविरचितायां सर्वानुक्रमणीयवृत्तौ वेदार्थदीपिकायां प्रथमोध्यायः (?) ।

[ZZ. A. 23.

501

(यजुः) सर्वानुक्रमणी of कात्यायन with भाष्य by होलीर.

6×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; nine lines to a page. Incomplete.

The MS. contains a part of Kātyāyana's Yajus Sarvānukramaṇī, with the commentary of Holira. For another MS., cf. Bik., No. 343 (the text with Yājñika Deva's commentary) and I. O., No. 190 (text only), and Bod., No. 935 (text only). The text is edited with Ananta Deva's commentary, Benaras, 1893-94.

It begins:—

यजुर्वेदस्य मूलं हि वेदो माध्यन्दिनीयकः ।
सर्वानुक्रमणी तस्याः (स्य) कात्यायनकृता तु या ॥ १ ॥
व्याख्यां तु तस्या होलीरः कुर्वे नत्वा गणाधिपम् ।
विलोक्य सर्वसूत्राणि भाष्याणि विविधानि च ॥ २ ॥

इह भगवान्कात्यायनाचार्यः सर्वानुक्रमसूत्रप्रारम्भे प्रथमं मङ्गलाचरणपूर्वकं यजुर्वेदस्य मुख्यत्व-ऋषिच्छन्दोदैवतज्ञानार्थं प्रतिज्ञासूत्रमाह । मण्डलं दक्षिणमक्षि हृदयं चाधिष्ठितं येन शुक्लानि यजूंषि भगवान्याज्ञवल्क्यो यस्मात्प्राप तं विवस्वन्तं

त्रयीमयमर्चिष्मन्तमभिध्याय माध्यन्दिनीये वाजसनेयके यजुर्वेदाम्नाये सर्वे सखिले सशुक्रिये ऋषिदैवतच्छन्दांस्यनुक्रमिष्याम इति ।

The explanation of this passage occupies the whole of the remaining portion of the MS., which ends:—

इति सर्वानुक्रमणीये प्रथमकण्डिकायां होलीरभाष्यं समाप्तम् ।

[B. D. 162.

(E.) S'rautasūtras.

502

आपस्तम्ब श्रौतसूत्र.

(XVI-XX.)

11 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 43 (78-120); about 13 lines to a page.

Chapters XVI-XIX and 23 sections of XX of the Āpastamba S'rautasūtra. Edited with Rudradatta's commentary (on I-XV) by Garbe in the Bibliotheca Indica Series. Translated into German by W. Caland. For an analysis, cf. Ind. Anti., Jan. 1872, p. 5.

Begins:—

अग्निं चेष्यमाणो०

[B. D. 176.

503

आपस्तम्ब श्रौतसूत्र with प्रयोगवृत्ति by तालवृन्तनिवासी.

12¼ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 144; (41-184); about ten lines to a page.

A fragment of the Āpastamba S'rautasūtra with a commentary called Prayogavṛtti by Tālavṛntanivāsī who in his commentary on the Ās'valāyana S'rautasūtra follows Devasvāmī and quotes Kapardī and Kumāra Siddhānti; see below Nos. 509-10. According to a different reading found at Mitra, Notices, X. p. 327, Kes'ava was the name of Tālavṛntanivāsī; but this is not quite reliable.

The first 40 folios of the MS. are lost.

प्रायश्चित्त ends on fol. 90. सोमप्रायश्चित्तानि on fol. 125b as follows:—

एषा त्रैविद्यवृद्धेन तालवृन्तनिवासिना ।
सोमपेन कृता वृत्तिः प्रयोगस्य प्रदीपिका ॥

इत्यापस्तम्बसूत्रप्रयोगवृत्तौ तालवृन्तनिवासिकृतायां सोमप्रायश्चित्तानि समाप्तानि । समाप्तः प्रश्नः ।

अग्निचयन on fol. 159; वाजपेय on fol. 169b.

End:—

अष्टमः पटलः । समाप्तो राजसूयः ।

[B. D. 55.

504

आश्वलायन श्रौतसूत्र.

(I-VI.)

9¼ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 61; eight lines to a page. Dated S'ake 1689.

Ās'valāyana S'rautasūtra. The MS. contains only Adhys. I-VI. The whole with Nārāyaṇa's Vṛtti is published in the A. S. Series, Poona as also in the Bibliotheca Indica.

[B. D. 77.

505

आश्वलायन श्रौतसूत्र.

(I-VI.)

11½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 63; nine lines to a page.

Another copy of Adhys. I-VI of the Ās'valāyana S'rautasūtra.

[B. I. 56.

506

आश्वलायन श्रौतसूत्र.

(VII-XII.)

15 × 10 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 22; fifteen lines to a page.

Adhys. VII-XII of the Ās'valāyana S'rautasūtra.

[ZZ. A. 23.

507

आश्वलायन श्रौतसूत्र.

(VII-XII.)

9¼ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 38; ten lines to a page. Dated S'ake 1689.

Another copy of Adhys. VII-XII of the As'valāyana S'rautasūtra.

[B. D. 77.

508

आश्वलायन श्रौतसूत्र.

(A fragment.)

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 22; nine lines to a page.

A fragment containing Adhy. VII and 13 sections of Adhy. VIII of the As'valāyana S'rautasūtra.

[B. D. 200.

509

आश्वलायन श्रौतसूत्र with वृत्ति by नारायण.

(Adhys. I-VI.)

9×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 205; eleven lines to a page.

The MS. is about 400 years old.

Adhys. I-VI of the Ās'valāyana S'rautasūtra with the commentary of Gārgya Nārāyaṇa, son of Narasiṁha.

Nārāyaṇa is quoted by Kes'avasvāmī in Prayogasāra (No. 612 below), who again is quoted by Bhāskaramis'ra in Trikāṇḍamaṇḍana (cf. Bhandarkar, Report, 1883-84, p. 28), who in his turn is alluded to by Hemādri in his Caturvargacintāmaṇi (C. C. I. p. 236b). For a discussion of the dates of Nārāyaṇa, Kes'ava and Bhāskara, see Bhandarkar, Report, 1883-84, pp. 30-31.

Nārāyaṇa himself follows an older commentator Devasvāmī.

Beginning:—

प्रज्ञानानन्दमूर्तिं० ॥ १ ॥ गुणदोषविनिर्मुक्तं० ॥ २ ॥
आश्वलायनसूत्रस्य भाष्यं भगवता कृतम् ।
देवस्वामिसमाख्येन विस्तीर्णं सदनाकुलम् ॥ ३ ॥
तत्प्रसादान्मयेदानीं क्रियते वृत्तिरीदृशी ।
नारायणेन गार्ग्येण नरसिंहस्य सूनुना ॥ ४ ॥०

End:—

इति आश्वलायनसूत्रवृत्तौ नारायणीयायां षष्ठोध्यायः समाप्तः । यादृशं०

[B. I. 53.

510

आश्वलायन श्रौतसूत्र with वृत्ति by नारायण.

(Adhys. I-VI.)

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 196; ten lines to a page. Dated S'ake 1695. A Thale MS; see above No. 440.

Another copy of Adhys. I-VI of the As'valāyana S'rautasūtra with Nārāyaṇa's Vṛtti.

[S. C. 1.

511

आश्वलायन श्रौतसूत्र with प्रयोगवृत्ति by तालवृन्तनिवासी.

(I-VI.)

$10 \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 87; about 12 lines to a page. Dated S'ake 1667.

A commentary on the first six chapters of the Ās'valāyana S'rautasūtra by Tālavṛntanivāsī. The commentary is also called Aṇḍvilā Hautra or Hautrāṇḍvilā as here. See above No. 503.

It begins:—

समस्तप्राणिजातस्य हृत्पद्मनिलयस्थितम् ।
वेदार्थविदुषो ज्ञेयं यज्ञात्मानं नमाम्यहम् ॥ १ ॥

आश्वलायनसूत्रस्य देवस्वाम्यादिव्याख्यानुसारेण प्रयोगवृत्तिः क्रियते । दर्शपूर्णमासप्रभृतीनामुक्तानां कर्मणां यः पदार्थः०

इति तालवृन्तनिवासिकृतायां हौत्रप्रयोगवृत्तौ दर्शपूर्णमासप्रयोगः । —fol 4b.

It ends:—

एषा सर्वस्तोमसर्वपृष्ठस्य क्लृप्तिः । समासो(ऽ)श्चोर्यामः ।
त्रिपदा पार्श्वमानी स्यात् तिर्यङ्क् नानापदं भवेत् ।
तस्याक्ष्याया तु या रज्जुरेषा दशपदा स्मृता ॥

इति श्रीहौत्राण्डिला संपूर्णा पूर्वार्धम् ।
आश्वलायनसूत्रस्य वृत्तिरेषा प्रदीपिका ।
कृता त्रैविद्यवृद्धेन तालवृन्तनिवासिना ॥ ग्रन्थ० ३४००.

This last verse occurs at the end of every Adhyāya. The MS. was written by Kes'ava, son of Dharmarāja, son of Kās'īnātha.

[B. D. 176.

512

आश्वलायन श्रौतसूत्र with प्रयोगवृत्ति by तालवृन्तनिवासी.

(I-VI.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 185; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1825.

Another copy. A Thāle MS.; see above No. 440.

कपर्दि is quoted on fol. 28; कुमारसिद्धान्ति on 50.

[S. C. 4.

513

कात्यायन श्रौतसूत्र.

(Adhys. I-V.)

10¼ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 76; about six lines to a page.

Kātyāyana S'rautasūtra. The MS. contains only the first five Adhyāyas. The whole, with extracts from the commentaries of Karka and Yājñika Deva, is published by Weber, Berlin, 1859.

Beginning:—

अथातोधिकारः । फलयुक्तानि कर्माणि सर्वेषामविशेषात्०

[B. D. 311.

514

कात्यायन श्रौतसूत्र with व्याख्या by याज्ञिकदेव.

(Adhy. V.)

11 × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 104; eight lines to a page. The MS. is about 400 years old.

Adhyāya V of the Kātyāyana S'rautasūtra with the commentary of Yājñika Deva, son of Prajāpati. See I. O., Nos. 322-348; Bod., Nos. 864 (4), 1043, 1044 (2). Yājñikavallabhā is another work of Yājñika Deva; cf. Weber, I. p. 53; I. O., No. 350.

[B. D. 232.

515

शुल्बसूत्र of कात्यायन.

9½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; nine lines to a page. Incomplete.

S'ulvasūtra of Kātyāyana is the seventh. Paris'iṣṭa of the White Yajurveda. It consists of 47 s'lokas at I. O., No. 363, while Weber, No 252 contains only 39. Our MS. is incomplete.

Beginning:—

अथ रज्जुसमासं वक्ष्यामः०

[B. D. 224.

516

शुल्बसूत्र of कात्यायन with विवरण by महीधर.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 43; nine lines to a page.

A commentary on Kātyāyana's S'ulvasūtra, composed at Benaras, in 1589 A. D. by Mahīdhara, at the instance of Ratnes'vara, son of Kes'ava. For other MSS., cf. Mitra, Notices, I. p. 159; Ulwar, No. 152. and Bhandarkar, Report, 1883-84 pp. 25 and 343.

Mahīdhara, in his commentary made use of Rāma Vājapeyī's commentary (probably a part his Karmapradīpikā; see above No. 397 and I. O., No. 446) on the same text.

It begins:—

श्रीनृसिंहं नमस्कृत्य रमेशं भक्तवत्सलम् ।
शुल्बस्य विवृतिं वच्मि भाष्यवृत्त्यनुसारिणीम् ॥

श्रीमान्कात्यायनः पञ्चदशशाखासाधारणकं सूत्रं विरच्य तत्र कथितवेद्या मानोपयोगितया शुल्बपरिशिष्टं चिकीर्षु(:) प्रतिजानीते ॥ रज्जुसमासं वक्ष्यामः० ।

The Kaṇḍikās respectively end on foll. 8b; 16; 22; 25; 30b and 43.

End:—

इति शौल्बे विवरणे महीधरविनिर्मिते ।
वेदीष्टकाष्टकावर्धनाख्या षष्ठीयं काण्डिकागमत् ॥

रसवेदा(ङ्ग)भूवर्षे मास्यन्ते धवले दले ।
त्रयोदश्यां रविवारे वाराणस्यां महीधरः ॥ १ ॥
श्रीरत्नेश्वरमिश्रस्य गुरोः केशवजन्मनः ।
आज्ञया विवृत्ती(तिं) शौल्वीं भाष्यवृत्त्यनुसारिणीम् २
विदुषां सुखबोधाय व्यधाद्बुध्यनुसारतः ।
भाष्यं रामकृतां वृत्तिं सूत्राण्यालोच्य तत्वतः ॥ ३ ॥
नीलकण्ठो रमानाथः सिताभ्रश्चन्द्रशेखरः ।
भैरवेशः कृपासिन्धुः (संतु)ष्यान्नरकेसरी ॥ ४ ॥

इति श्रीमन्महीधरविरचितं शुल्वसूत्रविवरणं समाप्तम् ॥

[B. D. 224.

517

श्राद्धकल्पसूत्र of कात्यायन.

9½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; seven or eight lines to a page.

This is a treatise on the S'rāddhas, being the sixth Paris'iṣṭa of the White Yajurveda. It is in 9 Kaṇḍikās or chapters; hence it is also called Navakaṇḍikā S'rāddhasūtra or simply Navakaṇḍīsūtra. It is published with several commentaries at Benaras, and also at Bombay (by the Gujrāti Printing Press), with the Kās'ikā of Kṛṣṇa Mis'ra, as an appendix to the Pāraskara Gṛhyasūtra.

It begins:—

अपरपक्षे श्राद्धं कुर्वीत ऊर्द्ध्वं वा चतुर्थादहः संपद्येत०

It ends:—

अमावास्यायां सर्वमित्यमावास्यायां सर्वमिति ॥ ९ ॥

इति नवकण्डीसूत्रं समाप्तम् ।

[B. D. 171.

518

श्राद्धकल्पसूत्र of कात्यायन with प्रकाश by हलायुध.

12½ × 6 inches; Devanāgarī character. Foll. 47; nine lines to a page.

A commentary on Kātyāyana's S'rāddhasūtra by Halāyudha, son of Saṅkarṣaṇa. Halāyudha quotes Govindarāja and S'aṅkhadhara and is quoted by Kṛṣṇa Mis'ra, the author of Kās'ikā on the S'rāddhakalpasūtra. Kāsikā of Kṛṣṇa Mis'ra again is quoted in the Nirṇayasindhu and in the S'rāddhamayūkha of Nīlakaṇṭha. Halāyudha, therefore, cannot be later than the middle of the 16th century. Brāhmaṇasarvasva (Ulwar, Extract, No. 356; Mitra, Notices, II. p. 79) is a work of the earlier Halāyudha, the author of the Mṛtasañjīvanī; see above No. 113.

It begins:—

ब्रह्मधर्मप्रकाशार्थो यस्यामी वेदराशयः ।
पङ्क्तिरङ्गैर्युता श्वासा ब्रह्म तच्छ्रेयसेस्तु ता:(नः) ॥ १ ॥
गजाननस्यादिविसर्गकाले स्तोत्रं विधात्रा विहितं निशम्य ।
हर्षास्त्रवृत्तानि शुभावहानि निघ्नन्तु विघ्नं मम बृंहितानि ॥ २ ॥
कात्यायनेन मुनिना यदङ्गादिमहार्थवत् ।
श्राद्धसूत्रमतिस्पष्टैर्विवृणोमि पदैरहम् ॥ ३ ॥

अस्य तावदिदमादिमं सूत्रम् । अपरपक्षे श्राद्धं कुर्वीत० ।

Besides the ancient writers, Halāyudha quotes the following:—

कर्क उपाध्याय 38b; कल्पतरु or कृत्यकल्पतरु 7; 19b; 23b; 26, 36; 42, 44; कामधेनु of शंभु 6b; गोविन्दराज (com. of मनुस्मृति) 3b, 4, 21; 34; 30b; 39; गौतमभाष्यकृत् 37b; दीपिका 33b, 46b; पशुपति 26b; मञ्जरीकार 40b, मिताक्षरा of विज्ञानेश्वर 5b; 33b; 38b; लक्ष्मण उपाध्याय 21; 43; विश्वामित्र 44b; and शङ्खधर 7; 9b; 45b.

On fol. 10, we find the following reference:—

विद्धप्रजनन इति । लिङ्गचर्मणि केषांचिद्वेधः क्रियते तत्र स्त्रीचित्तरञ्जनार्थं काष्ठसकलकमर्प्यत इति दाक्षिणात्येषु प्रसिद्धम् ।

On fol. 24:—

आक्षोडं गिरिलं पीलुं फलं काश्मीरप्रसिद्धिदम् ।

End:—

आसीदसीमवसुधामरमुख्यमूलंभूता(भूतः)
सत्कर्मणे प्रस्व(सव)पात्रतया प्रसिद्धः ।
संकर्षणोतिविदितः प्रथितोनुकीर्ति-
मुद्योतयन् सुकृतिनां प्रथमावतारः ॥
तस्यात्मजः सकलशास्त्रपरायणोपि
यः पक्षपातमधिकं कृतवान् कृतीन्द्रः ।
आन्वीक्षिकीरहसि तेन विनिर्मितोयः(यम्)
शास्त्रा तमोपनयनः पितृकर्मदीपः ॥
श्राद्धदीपा कृतीन्द्राणां ततोत्र सुदमुत्तमाम् ।
नीभासुरस्या ॥ श्री ॥ हलायुधीयश्राद्धभाष्यं समाप्तम् ।
शास्त्री दुर्गाशंकरेण लिखितो ग्रन्थोयम् ।

[B. D. 284.

आदि ग्रंथ के प्रथम ग्रंथी बाबा बुड्डा जी

न केवल आकार के लिहाज से, बल्कि सामग्री के लिहाज से भी यह एक लासानी ग्रंथ है, जिसमें ईश्वर और मोक्ष के अलावा जीवन के प्रत्येक पहलू के बारे में व्यक्ति को मार्गदर्शन मिलता है।

उद्देश्य

'गुरु ग्रंथ साहिब' की रचना के पीछे गुरु अर्जनदेव का उद्देश्य संसार की आध्यात्मिक भूख को शांत करना और उसका उद्धार करना था। राग मुंदावणी में रचित अपने निम्नलिखित शबद

521

बौधायन श्रौतसूत्र (दर्शपूर्णमास) with व्याख्या by सायणाचार्य.

11 × 4¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 51-110; ten lines to a page. Dated Saṁvat 1841.

The MS. is defective; first 50 folios are missing. On 51, we find 'सायणाचार्यकृतदर्शपूर्णमासव्याख्या' added by a later hand.

Gopālakārikā (see No. 572 below) is quoted on fol. 92. This has led me to conclude that the Dars'apūrṇamāsa is of the Baudhāyana S'rautasūtra; cf. Bhandarkar, Report, 1883-84, p. 26.

[B. D. 118.

522

बौधायन श्रौतसूत्र. (आधान.)

9 × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 23; nine lines to a page.

Ādhāna or the *second* Pras'na of the Baudhāyana S'rautasūtra.

Begins:—

अथोपव्याहरणं०

For another MS., cf. I. O., No. 284 (B), where the Pras'na contains only 19 sections (divided into 2 parts) as against 22 of our MSS. and 21 of the printed edition where, see note on p. 68.

End:—

संतिष्ठतेऽग्न्याधेयं संतिष्ठतेऽग्न्याधेयम् ।

[B. D. 233.

523

बौधायन श्रौतसूत्र. (आधान.)

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 21; ten lines to a page.

Another copy in 22 sections.

[B. D. 172.

524

बौधायन श्रौतसूत्र. (आधान.)

10 × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18; nine lines to a page.

Another copy in 22 sections.

[B. D. 224.

525

बौधायन श्रौतसूत्र. (प्रायश्चित्त.)

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 43; eight lines to a page.

Prāyas'citta of the Baudhāyana S'rautasūtra in three Pras'nas having 11, 13 and 13 sections respectively. For a commentary by Gopāla (who quotes Bhavasvāmī) on this, cf. I. O., No. 447. The number of sections there (11, 10 and 8) however, differs from the one given above.

A Thāle MS.; see above No. 440.

It begins:—

अथातो मन्त्रगणाम्नातानि प्रायश्चित्तानि व्याख्यास्यामः । सर्वतोपरिष्टान्मन्त्रकृतं यद्यधस्तान्निपतेत०

Pras'na II begins on fol. 15b:—

अथ वै भवति यः पापयक्ष्मगृहीतः स्यात् । यो वायरूध्येत- द्देवेभ्य ऋषिभ्यः पितृभ्यो०

Pras'na III begins on fol. 30b:—

अथातिदग्धानि सदोहविर्धानानि समस्तं देवयजनं०

It ends:—

प्रणवमित्येके सर्वानित्याचार्याः ॥ छ ॥ बौधायनीयश्रौतप्रायश्चित्तसूत्रे तृतीयः प्रश्नः ।

[S. C. 4.

526

मानव श्रौतसूत्र. (प्राक्सोम.)

9¼ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 77; eight lines to a page. Dated S'ake 1587, Saṁvat 1732.

Prāksoma portion of the Mānava S'rautasūtra. For an account of the complete work, see

गुरु अर्जनदेव (दाईं ओर) भाई गुरदास से वाणी लिपिबद्ध करवाते हुए

करवाई। वाणी को लिपिबद्ध यानी लिखने का कार्य किया भाई गुरदास ने। वे जो-जो वाणी लिपिबद्ध करते जाते, गुरु अर्जनदेव साथ-साथ उसकी जाँच करते जाते।

'गुरु ग्रंथ साहिब' में गुरु नानक या किसी अन्य सिख गुरु की जीवनी अथवा सिख इतिहास का बखान नहीं है, बल्कि इसमें मात्र एक परम सत्ता की महिमा और व्यावहारिक जीवन-युक्ति का वर्णन है। इसमें वर्णन है ईश्वर के नाम-सिमरन का, प्रेमा-भक्ति का, जन सेवा का, जीवन में आडंबर व छल-कपट छोड़ने एवं नैतिक मूल्यों, पवित्रता और सादगी को अपनाने का। इसमें वर्णन है मानवीय एकता तथा भाईचारे का।

वर्ण नहीं, वाणी को सम्मान

गुरु नानक का मिशन '**एक पिता एकस के हम बारिक**' तथा '**सभना जीआं का एको दाता**' के सिद्धांत पर वर्णभेद तथा जातिभेद रहित समाज की स्थापना का प्रबल समर्थक था, जिसमें जात-पाँत और कर्मकांड के लिए कोई स्थान नहीं था। सिख गुरुओं ने केवल एक ईश्वर

A commentary on Prāksoma by Kumārasvāmī, identified with Kumārila by Goldstücker, but see No. 537 below. A facsimile edition of the I. O., MS. (No. 383) was brought out by Goldstücker, 1861. Our MS. almost agrees with that. See Bradke's remarks on this facsimile edition at Z. D. M. G., 36, p. 448.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः । श्री मनवे नमः ।

यां मंत्रः (तु?) प्रार्थयामास कल्पं कृत्वा पुरा किल ।
ऊनानि कल्पयित्वा तैः सा नः पातु सरस्वती ॥ १ ॥

उत्तरत उपचारो विहारः। द्विपदं परिभाषासूत्रम्। नियमाक्रियता परिभाषा भवति ।०

याजमान ends on fol. 48; आधान on fol. 74; the next is चातुर्मास्य.

ब्राह्मणभाष्यकार and हारीतभाष्यकार are quoted on fol. 66b.

It ends:—

प्राक्सोमभाष्यं संपूर्णं । शुभमस्तु । ग्रन्थसंख्या २२०० कुमारकृतभाष्यं समाप्तम् ।

[B. D. 86.

530

प्राक्सोम with भाष्य of कुमार.

14 × 8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 6; about 15 lines to a page. Incomplete.

Another incomplete copy of Kumārasvāmī's Prāksomabhāṣya. A fragment.

[B. D. 264.

531

मानव श्रौतसूत्र.
(अग्निष्टोम.)

9¼ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 47; ten lines to a page. Dated Saṁvat 1732 or S'ake 1597.

The Agniṣṭoma section of the Mānava S'rautasūtra. It contains 5 Adhyāyas having 5, 5, 8, 6 and 5 sections respectively.

It begins:—

अग्निष्टोमेन वसन्ते यजेताम्नातानि०

For a description, see I. O., Nos. 281-82.

[B. D. 223.

532

मानव श्रौतसूत्र.
(इष्टिकल्प.)

13½ × 8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 15; about 16 lines to a page.

Iṣṭikalpa of the Mānava S'rautasūtra has two Adhyāyas. The first has 10 sections, the second has 16.

Ist begins:—

अथेष्टिकल्पः । इष्टिभिर्यजेत पौर्णमास्याममावास्यायां वा । पूर्वपक्षे वा पुण्ये नक्षत्रेन्यत्र नवम्याः प्रायश्चित्तेष्टिरापत्कालाः०

IInd begins:—

आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपेत् मैत्रावरुणीं पयस्यां तस्याः समानदेवतमेकादशकपालं०

It ends:—

०सुब्रह्मण्यायां वाचं विसृजते वाचं विसृजते ॥ १६ ॥

इतीष्टकल्पे द्वितीयोध्यायः समाप्तः । इति मानवइष्टिकल्पसूत्रसमाप्तः ।

[B. D. 264.

533

मानव श्रौतसूत्र.
(चयन, वाजपेय and प्रायश्चित्त.)

13½ × 8½ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 24; about 17 lines to a page. Dated S'ake 1787.

The MS. contains the following chapters from the Mānava S'rautasūtra:—

(1) चयनः—It has two Adhyāyas; the first in 8 sections; the second in 7. Ist begins:— अथ चयनसूत्रम् । अग्निं चेष्यमाण उखां संभरेत् पौर्णमास्याममावास्यायामेकाष्टकायां वा० IInd begins on fol. 7:— अपराह्णिक्यौ प्रवर्ग्योपसदा उपेत्य वसंत्यूर्ध्वं पूर्वाह्णिकीभ्यां आश्विनीभिः द्वितीयां चितिमारभते०; It ends:—इति मानवसूत्रे चयने द्वितीयोध्यायः । समाप्तं चयनम् । fol. 12.

(2) वाजपेयः—It has two Adhyāyas (marked as 3 and 4, in continuation of the two Adhys. of Cayana). The first which has 3 sections, begins:— अथ वाजपेयः । शरदि वाजपेयेन यजेत स्वाराज्यकामो ब्राह्मणो राजन्यो वा०; the second which has 8 sec-

tions, begins on fol. 14b:—उभयं द्वादशाहः सत्रा-महीनश्चैको बहवो वा०; It ends:—संपूरणानि द्वादश्यां द्वादश्याम् ॥ इति वाजपेयश्चतुर्थोध्यायः समाप्तः ॥ ४ ॥

(3) प्रायश्चित्तः—This has only one Adhyaya (marked as the 5th) with 8 sections. It begins:—अथ प्रायश्चित्तसूत्रम्। ब्रह्मा प्रायश्चित्तानि स्रुवेण जुहोति। ऋक्तो भ्रेषे भूःस्वाहेति गार्हपत्ये यजुष्टो भुवः स्वाहेति० It ends:—०सर्वपृष्ठेन सर्ववेदसदक्षिणेन यजेत यजेत ॥ इति प्रायश्चित्तसूत्रे अष्टमः खण्डः। इति मैत्रायणीये मानवसूत्रे प्रायश्चित्ताध्यायः पञ्चमः।

[B. D. 264.

534

मानव श्रौतसूत्र.

(अनुग्राहिक.)

13½ × 8½ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 7; about 16 lines to a page.

Anugrāhika Pras'na of the Mānava S'rautasūtra. It has 26 sections.

It begins:—

अथानुग्रहान्व्याख्यास्यामः। सायं होमं वोपोदयं जुहुयात् प्रातर्होमं वोपास्तमयकालेन कालं नातिक्रमेत्० 2 आज्यं निर्वपति तदलाभे०; 3 यदि वत्सेष्वपाकृतेषु०; 4 पुत्रे जातेऽश्वत्थस्य०; 5 पञ्चाग्निकं व्याख्यास्यामः०; 6 अथ प्रमायुकोऽग्नीनादधीत०; 7 प्रवसन्तमेवमीज्यो०; 8 अग्निहोत्रायण्यग्निहोत्रेणैव०; 9 वसन्ते वेणुयवानां०; 10 पयसा जुहोति यवाग्वा०; 11 पञ्चदश दाक्षायणयज्ञेन०; 12 अथ यूपावटस्य विधिं०; 13 अथ यूपस्य छेदने०; 14 अलेखो होतु०; 15 अथ सावनस्य पशोः०; 16 षड् होता ग्रहपाशुक्या०; 17 अथ ॐयाजिकल्पं०; 18 व्याख्यातोश्वमेधः पुरुषमेधश्च सर्वमेधं व्याख्यास्यामः०; 19 अथाहिताग्नेः प्रमीतस्य विधिं०; 20 अनाहिताग्नेः प्रमीतस्य विधिं०; 21 देशान्तरस्थे प्रेते०; 22 अशीत्यर्धं शिरसि दद्यात्०; 23 पत्न्यौ प्रेते अनग्निकाया०; 24 अथातस्त्रयोदशे दिवसे०; 25 अथातः संन्यासविधिं व्याख्यास्यामो०; 26 अथातस्तीर्थसंचारान् व्याख्यास्यामः०;

It ends:—

नास्य यज्ञो देवंगमो भवति। इत्यानुग्राहिकसूत्रसंपूर्णं।

[B. D. 264.

535

मानव श्रौतसूत्र.

(प्रवर्ग्य and राजसूय.)

13½ × 8½ inches; Devanagarī character. Foll. 25; about 16 lines to a page. Dated S'ake 1787.

Pravargya and Rājasūya portions of the Mānava S'rautasūtra. Rajasūya is in 5 Adhyāyas while Pravargya has only 1 Adhyāya containing 8 sections.

(1) प्रवर्ग्य in 8 sections, begins:—अथातः प्रवर्ग्यकल्पं व्याख्यास्यामः। प्रवर्ग्यं संभरिष्यन् अमावास्यायां पौर्णमास्यामापूर्यमाणपक्षस्य वा पुण्ये नक्षत्रे० It ends:—सर्वत्र रहस्यमन्त्रप्रयोगे प्रतिपत्तिर्मार्जनं च प्रतिपत्तिर्मार्जनं च। इति प्रवर्ग्यसूत्रे अष्टमः खण्डः। इति मानवसूत्रे प्रवर्ग्यकल्पः समाप्तः। —fol 6.

(2) राजसूय:—The Ist Adhy. having 5 sections begins:—राजा राजकामेन राजसूयेन यजेत भार्गवो होताध्वर्युर्ज्या° IInd, having 5 sections, begins on fol. 10b:—पुण्यनाम्नि देवयजने राजाश्वमेधेन०; IIIrd, having 8 sections, begins on fol. 14:—आम्नातं विधानमेकाहानां०; IVth, having 3 sections, begins on fol. 18:—उपरिष्टादतिरात्राद्व्यहः०; Vth, having 6 sections, begins on fol. 20b:—सत्रेष्वभिप्लवं षडाहप्रतीयाद्दशरात्रे०

It ends:—०शकुनो ब्रह्मनामेति सरस्वत्यूनानि कल्पयतु कल्पयतु ॥ इति राजसूये पञ्चमोध्यायः समाप्तः ॥ ५ ॥

[B. D. 264.

536

मानव श्रौतसूत्र.

(शुल्व, उत्तरेष्टक and वैष्णव.)

13½ × 8½ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 8; about 16 lines to a page.

(1) शुल्वसूत्र has 4 sections. Ist अथातः शुल्वं व्याख्यास्यामो रज्जुं पाशवतीं समां निरायतं पृष्ठ्यां यथार्थमुपकल्पयेदन्तरेण चित्रास्वाती०; IInd अष्टाशीतं शतं चैषां तिर्यगक्षः चतुःशतं० IIIrd प्राग्वंशं दशकं कुर्यात्पत्नीशालां चतुःशयां ॥० IVth जन्मना रोगहीनो वा यजमानो भवेद्यदि ।० It ends:—शुल्वे चतुर्थखण्डम्। इति शुल्वसूत्र समाप्तः। —fol. 2b.

(2) उत्तरेष्टक has 5 sections:—Ist अथात उत्तरेष्टकं व्याख्यास्यामः। उर्ध्वबाहुना यजमानो वेणुं विमिमीते०; IInd व्यायामस्याष्टममेकतस्तुरीयमेकतः०; IIIrd दर्भस्तम्बं पुष्करपर्णं रुक्मपुरुषौ०; IVth द्वितीयायां पुरस्तात्स्वयमातृणायाः०; Vth यावतीशोषपाकाभ्यामिष्टकान्हनेकृताः।० It ends:—इत्युत्तरेष्टके पञ्चमं खण्डम्॥ उत्तरेष्टकं पञ्चभिः खण्डैः समाप्तम्। —fol 4b.

(3) वैष्णव has 7 sections:—Ist वैष्णवेयाप्रमेयाय शुल्बविद्भिश्च सर्वशः।० IInd जन्मना रोगहीनो वा०; IIIrd प्रमाणार्धं तु षष्ठ्यूनं०; IVth अवलम्बककुष्टे तु०; Vth सप्तत्रिंशत्सार्धाः पक्षः सव्यश्च शिरसि चत्वारः०; VIth पुरुषस्य तृतीयपञ्चमौ भागौ०; VIIth रथचक्रस्य चितस्य संक्षेपोक्तस्य विष्णुना० It ends:—इति वैष्णवे सप्तमं खण्डम्। इति शुल्बसूत्र समाप्तः।

[B. D. 264.

537

मानव-मैत्रायणीय-शुल्वसूत्र with भाष्य by शङ्कर.

9½×4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 53; ten lines to a page. Dated S'ake 1776.

A commentary on the Mānava Maitrāyaṇīya S'ulvasūtra which is different from the S'ulvasūtra of the Mānava S'rautasūtra; see above No. 536. The commentator is S'aṅkara, son of Nārada, surnamed Maudhamitra. He quotes Rāma Vājapeyī among others.

The text on which he was commenting was mutilated; on fol. 14b, he says:—ग्रन्थस्त्रुटित्वाच्च व्याख्यातः। सुधीभिर्व्याख्येय इति। On fol. 19:—ग्रन्थस्य त्रुटितत्वात् व्याख्यानमुपेक्षितम्। सुधीभिः कर्तव्यमिति।

Kumārasvāmipāda, whom our author quotes is obviously the commentator Kumāra (see above No. 529) who seems to be wrongly identified with Kumārila by Goldstücker. He is perhaps the father of Bhāskara, the author of Trikāndamandana (No. 688 below). The first four s'lokas of the *text* run as follows:—

अरत्नी चतुरस्रस्तु पूर्वस्याग्नेः खरः स्मृतः।
रथचक्राकृतिः पश्चाच्चन्द्रार्ध इव दक्षिणः॥ १॥
मण्डले परिलेखः स्याद्यवोनानि चतुर्दश।
परिलेखार्धचन्द्रे स्यात्सार्धाचे(चै)कोनविंशतिः॥ २॥
सिकतानां खरः कुर्यादग्नेरायतनं हि तत्।
उद्धतावोक्षितं कृत्वा स्येन कुर्वीत लक्षणम्॥ ३॥
खरप्रमाणा रेखा स्यादीचि प्रथमा भवेत्।
पञ्च प्राच्यस्ततो रेखा...... ॥ ४ ॥०

The com. begins:—

आहवनीयं यजमानमात्रदीर्घचतुरस्रं विहृत्य तावतीं रज्जुमभ्यस्य मध्ये लक्षणं कृत्वा दक्षिणयोः श्रोण्यंसयोरन्तौ नियम्य०

The 2nd chapter begins on fol. 25.—

पृष्ठ्याशङ्कौ पाशं प्रतिमुच्य प्राचीमायम्य पञ्चदशसु लक्षणं ततस्त्वेकविंशत्या ततस्त्रिषु ततो द्वादशसु पाशं करोति।०

The 3rd begins on fol. 36b:—

अष्टादशारत्नीमुभयतःपाशां कृत्वा मध्ये लक्षणं ततस्तयोरर्धयोरपरं यथाप्रदिष्टं०

The 4th begins an fol. 48b:—

चतुरस्रं मुद्गरं कुर्यात् षोडशाङ्गुलमायतम्।
अमध्यविद्धं रमणीयं सारदारुविनिर्मितम्॥ १॥
मौञ्जं शुल्वं सदा कार्यं शाणेन परिमिश्रितम्॥०

The text ends:—

अङ्गुल्यास्तु प्रमाणं स्यात् षड् यवाः पार्श्वसंहिताः।
अरोगाश्चाविपुष्टाश्च (?) वस्तुमित्कस्तु यो यवः॥
तस्मादङ्गुलिभिः कार्यं प्रमाणं सर्वकर्मसु।
मण्डलेन च कीलेन दिगादिग्रहणं स्मृतम्॥

The commentator quotes the following:—

अष्टावक्र (on मानवगृह्यसूत्र) 19b; कुमारस्वामिपादाः (obviously he is the commentator of the मानव श्रौतसूत्र; 'पाणिकोष्ठं कृत्वोपविशतीति सूत्रव्याख्यानावसरे एतदेव मूलं तद्विपर्यस्योत्तरत उत्कराय लक्षणमित्यस्य पशौ सोमे च पूर्ववि तृतीयादिति व्याचख्युः कुमारस्वामिपादाः') 4; ('वेदिं खनति द्व्यङ्गुलं चतुरङ्गुलं वेति च सूत्रम्। षड् यवेनाङ्गुलेनेति व्याचख्युः कुमारस्वामिपादाः') 52b. कैय्यट 24; यास्क 4; राम वाजपेयी (कात्यायशुल्वभाष्ये) 8b; सोमसूत्रभाष्यकारः (perhaps कुमारस्वामी) 24; (अत्र सोमसूत्रभाष्यकारः—द्विपदप्रक्रमस्त्रिपदो पदोर्ध्वत्रिपदो वेति प्रक्रमविकल्पो यथाक्रममिष्टिपशुसोमेषु कार्य इत्याह।)

The MS. ends:—

मौदमित्रश्रीमन्नारदसूनुशंकरविरचितं शुल्वभाष्यं संपूर्णमस्तु॥ शके १७७६ आनन्दनामाब्दे फाल्गुनमासे कृष्णपक्षे तिथौ १४ मंदवासरे तद्दिने समाप्तः। हस्तअक्षर भाउ गंगाधरभट मडगावकर याचें असे॥ इदं पुस्तकं विठ्ठल सिताराम भट वसरकर हलि वास्तव्य क्षेत्र जनस्थानकर याचें असे॥

[B. D. 86.

538

मानव श्रौतसूत्र.

(प्रवराध्याय and श्राद्धकल्प.)

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 9; about 16 lines to a page.

Pravarādhyāya and S'rāddhakalpa, of the Mānava S'rautasūtra.

(1) प्रवराध्याय has 10 sections. It begins:—अथातः प्रवराध्यायं व्याख्यास्यामः तदेतद्ब्राह्मणं स्ववत्यार्षेयं वृणीतेवघोरेचनेत्यथो० It ends:—यः प्रवराध्यायमधीते यः प्रवराध्यायमधीते । इति प्रवराध्यायदशमं खण्डम् । इति प्रवराध्यायो दशभिः खण्डैः समाप्तः ॥ मैत्रायणीयशाखायां प्रवराध्यायः समाप्तः । —fol. 6b.

(2) श्राद्धकल्प has 4 sections:—The 1st begins:—

अथातः श्राद्धसंकल्पं व्याख्यास्यामोग्निमुपसमाधाय निर्मथ्य वा सगोत्रान्प्रायुग्मान्० the 2nd begins on fol. 7:—अपि नः स्वकुले भूयाद्योनो०; the 3rd begins on fol. 7b;—अथ वृद्धिश्राद्धकल्पं व्याख्यास्यामः । अथ चाब्दद्ये प्राप्ते०; the 4th begins on fol. 8b:—(इति मानवसूत्रे आभ्युदयिकं श्राद्धम्) । अथ परिशिष्टम् । संवत्सरः प्रजापतिः तस्य यदुदगयनं० It ends:—तस्माद्दानेषु दातव्या आसने भूतिमिच्छता ॥ इति श्राद्धपरिशिष्टः समाप्तः ।

[B. D. 264.

539

लाट्यायन श्रौतसूत्र.

$15\frac{1}{2} \times 7\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 50; twelve lines to a page. Dated Saṁvat 1926. The MS. was written by Sūrya at Kās'mīra.

Lāṭyāyana S'rautasūtra in ten Prapāṭhakas.

It begins:—

ॐ अथ वैश्यव्यपदेशे सर्वैकत्वधिकारो मन्त्रविधिश्च०

Published with the commentary of Agnisvāmī in the Bibliotheca Indica.

[B. D. 248.

540

शाङ्खायन श्रौतसूत्र.

(I-VIII.)

$14 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 30; about 15 lines to a page.

S'āṅkhāyana S'rautasūtra has 18 Adhyāyas in all, out of which the present MS. contains Adhys. 1-8 only. Edited by Hillebrandt in the Bibliotheca Indica, 1885-99; see I. O., Nos. 259-60.

It begins:—

ॐ यज्ञं व्याख्यास्यामः । स त्रयाणां वर्णानाम्० ।

[B. D. 264.

541

हिरण्यकेशीय श्रौतसूत्र.

(Pras'na XXI.)

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 12; eight lines to a page. Incomplete.

The MS. contains a portion i. e. 13 sections of the 21st Pras'na of the Hiraṇyakes'īya S'rautasūtra. Pras'nas I-X of this Sūtra, with comentary, are published in the A. S. Series.

It begins:—

हरिः ॐम् । देवा यो अप्सु महिम इषवः स इदमापः प्रवहत यत्किंच दुरितं मयि ।०

At the end of sec. 3, we find:—इति हिरण्यकेशीसूत्रे एकविंशतिप्रश्ने प्रथमः पटलः ॥ १ ॥ त्रींस्तृचानुब्रूयाद्ब्राह्मणस्य० । After sec. 9, इति हि० एकविंशतिप्रश्ने तृतीयः पटलः ॥ ३ ॥ प्रवरान्व्याख्यास्याम० । The MS. breaks off in the 14th section.

[B. D. 172.

(F) Vedic Ritual.

542

अग्निष्टोम औद्गात्र.

$8\frac{3}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 67; 7-10 lines to a page. Dated Saṁvat 1811.

A handbook of the Udgātṛ priest at the Agniṣṭoma sacrifice.

It begins:—

अथ सोमप्रयोगः । ज्योतिष्टोमेनाग्निष्टोमेन रथन्तरसाम्ना अमु(क)दक्षिणेन अहं यक्ष्ये तत्र भवता उद्गातृत्वं कर्तव्यम् । एवं प्रस्तोतृत्वं प्रतिहर्तृत्वं सुब्रह्मण्यत्वमिति ॥

It ends:—

इत्युद्गात्रप्रयोगः समाप्तः ॥ संवत् १८११ शाके १६७७ ज्येष्ठवदी २ बुधे पुस्तकं समाप्तं दीक्षित पांडुरंग टकलेस्येदं पुस्तकम् ॥

[B. D. 224.

543

अग्निष्टोम औद्गात्र.

10½ × 4¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 57; seven or eight lines to a page. Dated S'aṁvat 1811.

The MS. was written by Jivarāma Trivādī, son of Raṇachoḍa Trivādī, resident of Navānagara near Dvārkā, for the sake of Bābubhaṭa Agnihotrī and Bhavānī S'aṅkara.

Another copy.

[B. D. 224.

544

अग्निहोत्रहोम.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3; about eleven lines to a page. Dated S'ake 1736.

A manual of the Agnihotra Homa.

It begins:—

ईशान्यां दिशिरा(?)चम्य ॥ तीर्थेन प्रविश्य ॥ गार्हपत्यस्य पश्चादुपविश्य ॥ प्राणानायम्य । देशकालौ संकीर्त्य ॥ पुण्यतिथौ० श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं ॥ सायमग्निहोत्रं पयसा जुहोमि ।०

It ends:—

काण्डद्वयोपपाद्याय कर्मब्रह्मस्वरूपिणे ।
स्वर्गापवर्गदात्रे च यज्ञेशाय नमो नमः ॥
आज्यस्थलीं स्रुवं चैव जुहूं च समिधं तथा ।
प्रोक्षणीमभिद्योतनकुशान् पात्राण्येतानि सादयेत् ॥

[B. D. 187.

545

अग्निहोत्रहोम.

8 × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2; 48 lines in all.

Another manual of the same.

It begins:—

अग्निहोत्रहोमप्रारम्भः। गार्हपत्यस्याग्नेः दक्षिणाग्निं प्रतिष्ठाप्य द्वितीयं श्रवणाग्निं गृहीत्वा गार्हपत्यादेशं आहवनीयार्थं उद्धरेत्०

End:—

अग्निहोत्रं समाप्तम् ॥ बाळोरामाराध्यस्येदं पुस्तकम् ॥

[B. D. 182.

546

अग्निहोत्रहोमप्रयोग.

8½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 13; nine lines to a page. Incomplete.

Directions for the performance of the Agnihotra Homa, by a pupil of Ananta, probably Raghunātha, the author of Prayogaratnabhūṣā; see No. 610 below.

It begins:—

ॐ नमः प्रकृतिस्थाय परमानन्दरूपिणे ।
अनन्तनामधेयाय गुरवे परमात्मने ॥ १ ॥

अथाग्निहोत्रप्रयोगः । नृसिंहः । धार्यो द्वादशरात्रं स्युराधानात्परतोग्नयः ।०

इति ऋत्विक्कर्तृकः सायंहोमप्रयोगः । अथ प्रातर्होमविशेषः । fol. 12. इति प्रातर्होमः । अथ स्वकर्तृकहोमे विशेषः । fol. 12b; इति स्वकर्तृकहोमः fol. 12b; अथापदि पक्षहोमविधिः । fol 13.

It ends:—

उक्तं च स्मृत्यर्थसारे ।
यावन्तोत्र समासास्ते सर्वे सायमुपक्रमाः ।
प्रातःकालापवर्गाश्च न तु प्रातरुपक्रमाः ॥

The following authorities are quoted:—

केशव 2b; 5; गुरवः 10b; देवरात 6b; प्राञ्चः 8; प्रायश्चित्तप्रदीप 13b; सिद्धान्तभाष्यकार 6b and often; स्मृत्यर्थसार 13b.

[B. D. 172.

547

अतिपवित्रेष्टिहौत्र.

8¼ × 3¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; seven lines to a page.

A manual of the Hautra at the Atipavitreṣṭi sacrifice.

Beginning:—

अथातिपवित्रेष्टिहौत्रप्रयोगः । नमः प्रवक्त्रे इत्यादि०

End:—

आज्यपा इत्यादि संस्थाजपान्तम्॥ इत्यतिपवित्रेष्टिहौत्रम् ।

[S. C. 4.

548

अत्यग्निष्टोम-उक्थ-षोडशि-अतिरात्र-उद्गातृत्वप्रयोग.

8½ × 3¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 44; six lines to a page.

A hand-book for the use of the Udgātṛ priest officiating at the Atyagniṣṭoma, Uktha, Ṣodas'i, and Atirātra sacrifices.

It begins:—

ज्योतिष्टोमिक उद्गात्रप्रयोगः संप्रदर्शितः ।
अत्यग्निष्टोममत्रस्य यथामतिरिहोच्यते ॥

तत्र तावन्महन्मे वोच इत्यादिसमिदाधानान्तं प्रकृतिवद्भवति ॥ विशेषस्तूच्यते ॥ भूर्ज्योतिर्विश्वरूपाणां निवृत्तिः । एतस्या रथन्तरवर्णे सधर्मके सर्वत्र भवतः ॥ अथ स्तोत्राणि ॥०

इत्य(त्य)ग्निष्टोमः ॥ fol. 6; इत्युक्थप्रयोगः । fol. 19b; इति षोडशिनः प्रयोगः । fol. 22; इति रात्रिपर्यायाः । fol. 38; इति सन्धिस्तोत्रम् । fol. 42; अथ वाजपेयाङ्गभूतस्य बृहस्पतिसवनस्य प्रयोगः । fol. 42b.

It ends:—

इति बृहस्पतिसवः समाप्तः ॥ इदं पुस्तकं कर्नाटकहुबळयोपनामकगङ्गारामस्येदं पुस्तकं अत्यग्निष्टोम–उक्थ–षोडशि–अतिरात्र-उद्गातृत्वप्रयोगः समाप्तः ॥

[B. D. 224.

549

अन्वारम्भणीहौत्र.

9½ × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 2; about eleven lines to a page.

Anvārambhaṇī Hautra Prayoga.

Begins:—

दर्शपूर्णमासावारभ्य०

[B. D. 11.

550

अन्वारम्भणीहौत्र and आग्रयणहौत्र.

8¼ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Folio one only; 24 lines in all.

Anvārambhaṇī and Āgrayaṇa Hautras.

It begins:—

अथ अन्वारम्भणीहौत्रम् । अग्नाविष्णू सरस्वती० ।

End:—

इत्याग्रयणहौत्रम् ॥

[B. D. 200.

551

आग्नीध्रप्रयोग.

8½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 9; eight lines to a page. Dated S'ake 1729.

A manual of the Āgnīdhra sacrifice according to the Baudhāyana Sutra.

It begins:—

अथ आग्नीध्रप्रयोगः । तीर्थे स्नात्वाहतं वासः परिधाय एकविंशत्या दर्भपिञ्जूलैरात्मानं पावयित्वा सप्तभिः०

It ends:—

उत्तरेण गार्हपत्यं परिक्रम्य होतुरुत्तरत ऊर्ध्वज्ञुस्तिष्ठ एवाग्नीध्रः प्रत्याश्रावयति । षडवत्तं प्राश्याचम्य पूर्ववन्मार्जयेत् । इति आग्नीध्रप्रयोगः समाप्तः ॥

[B. D. 187.

552

आग्नीध्रप्रयोग.

8¼ × 3¾ inches; clear Devanāgarī handwriting. Foll. 2 only; about eleven lines to a page.

Another manual of the same.

It begins:—

पूर्ववत्पवनं पावनमत्राचम(न)मन्त्रप्रोक्षणं कृत्वा । तत्ते त्स(मृ)ध्यतां तत्ते समृध्यतां तत्ते संपद्यतां कामः । वृतोस्मि कर्म करिष्यामि शम्यामादाय०

End:—

अग्नीध्रप्रयोगसमाप्तम् ॥ बाळोरामाराध्यस्येदं पुस्तकम् ॥

[B. D. 182.

553

आग्रयणप्रयोग by अनन्त देव.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; seven lines to a page.

A manual of the Āgrayaṇa Iṣṭi by Ananta Deva; see No. 575 below.

Begins:—

अथाग्रयणम् । वर्षासु श्यामाकाग्रयणम् । शरदि व्रीह्याग्रयणम् ।०

It ends:—

इत्याश्वलायनस्य बौधायनमतमवलम्ब्यानुष्ठानं कुर्वतोऽनन्तदेवविरचितोयमाग्रयणप्रयोगः ।

[S. C. 3.

554

आग्रयणप्रयोग (हिरण्यकेशीय) of गोपीनाथ.

12×4¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 8; eight lines to a page. Dated S'ake 1761.

Another manual of the same according to the Hiranyakes'īya Sūtra, by Gopīnātha, son of Ganes'a, surnamed Oka who wrote in the beginning of the last century. Cf. Ulwar, Extract No. 30. His commentary on the Hiranyakes'īya S'rautasūtra and his Sañskāraratnamālā based upon the Hiranyakes'īya Grhyasūtra are published in the A. S. Series, Poona.

It begins:—

अथ गोपीनाथदीक्षितकृतहिरण्यकेश्याग्रयणप्रयोगः। यजमानस्तीर्थेन प्रविश्येत्यादिनवान्नप्राशनाधिकारसिद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं तन्त्रेण व्रीहिश्यामाकाग्रयणेष्टिभ्यां यक्ष्ये०

It ends:—

हिरण्यकेशीयव्रीहिश्यामाकाग्रयणेष्ट्योस्तन्त्रप्रयोगः समाप्तः ॥

[B. D. 145.

555

आग्रयणेष्टिहौत्रप्रयोग.

9½×5 inches; Devanāgarī character. Foll. 2; twenty-nine lines in all.

Another manual of Āgrayana Isti.

[B. D. 11.

556

आधानकारिका.

7¾×4¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; about 12 lines to a page. Incomplete.

Verses explaining the construction of the sacred fire. The MS. breaks off in v. 32.

It begins:—

आधानकारिकाप्रारम्भः ॥ निर्विघ्नमस्तु ॥
अथ्याधानं वदामि ऋतुशिशिरवसन्तश्च यद्ग्रीष्मकाले
पूर्णमायां यजन्यास्तथ उडुषुवौकृत्तिकरोहिणी च ।
आदित्य श्युत्तरापूर्वतथमृगविशाखाश्रवण्यानुराधा-
वैशाख्यां रोहिणीपितृतिथियजनियाधानतातेयमोयम् १॥०

The language in throughout incorrect; see Nos. 565 and 581 below.

[B. D. 104.

557

आधानप्रयोग.

15×10 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; seventeen lines to a page.

A manual of the Ādhāna.

Begins:—

अथाग्न्याधानं निरूप्यते । तस्य कालः शिशिरवसन्तग्रीष्म-र्तवः पौर्णमास्यमावास्या यजनीयास्तिथयः ।०

End:—

अरणी उरसी श्लेषयति ऋत्वियती ।

[ZZ. A. 23.

558

आधान-दर्शपूर्णमास-आग्रयण-हौत्रप्रयोग.

9½×4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 23; seven lines to a page. Dated Saṁvat 1849.

A manual of Ādhāna, Dars'apūrnamāsa and Āgrayana Hautra.

(1) आधान begins:—अध्वर्यो तन्त्रमाचक्ष्व देवताश्च तासां चानुपूर्व्यमेतामुच्चैः०

(2) दर्शपूर्णमासहौत्र begins on fol. 5b; अध्वर्युणा होतरेहीत्युक्तो होता अध्वर्यो देवता आचक्ष्व०

(3) आग्रयणहौत्रप्रयोग begins on fol. 21b:—तत्र विशेषः । सप्तदश सामिधेन्यः ।०

It ends:—

क्रान्ता देवा आज्यपा ॥ शेषं समानम् ॥ सिद्धमिष्टिः । इत्याग्रयणहौत्रं समाप्तम् ॥

[S. C. 14.

559

आधान उद्गातृत्वप्रयोग.

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; seven lines to a page. Incomplete.

A hand-book of the Udgātr priest at the Ādhāna.

It begins:—

श्रीगणेशाय नमः॥ इति (!) आधानउद्गातृत्वप्रयोगः ॥ यजमानो वरणं कुर्यात्। पर्जन्यो म उद्गाता स म उद्गातोद्गातारं त्वामुकशर्माणं वृणे । इति वृत उद्गाता जपति । महन्मे वो चो भर्गो मे वोचो०

[B. D. 224.

560

आधान उद्गातृत्वप्रयोग.

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; about eight lines to a page. Incomplete.

Another copy.

[B. D. 224.

561

आश्वयुजीप्रयोग and आग्रायण.

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; seven lines to a page. Dated S'ake 1710.

A manual of the Ās'vayujī and Āgrāyaṇa rites.

It begins:—

अथाश्वयुजीकर्मप्रयोगः । आश्वयुजमासे पौर्णमास्यामाश्वयुजीकर्म कार्यम् । पूर्वेद्युः कर्तोपलेपनादिना प्रत्यवरोहिणे वक्ष्यमाणमार्गेण०

इत्याश्वयुजीकर्मप्रयोगः । अथाग्रायणप्रयोगः । दर्शपौर्णमास्याममावास्या वा० fol. 2b.

End:—

इदमाग्रयणं यदाश्वयुज्यां पौर्णमास्यां क्रियते तदेककालत्वादाश्वयुजीकर्मणा समानतन्त्रं भवति । तत्राश्वयुजीकर्मप्रधानहोमं कृत्वाग्रयणहोमः ।० दुर्भिक्षे पुरातनधान्यालाभे नवधान्यभक्षणाधिकारार्थं मलमासेपि कार्यम् ।

[B. D. 200.

562

उद्गातृत्वप्रायश्चित्त.

8¾×3¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; eight lines to a page.

A list of Prāyas'cittas or the expiatory rites to be undergone by the Udgātṛ priest, according to the Kalpabhāṣya.

It begins:—

ॐ छन्दोगप्रायश्चित्तानि कल्पभाष्योक्तानि प्रायश्चित्तान्युच्यन्ते ॥ उपग्रन्थिशिल्पग्रन्थान्यपि संक्षेपप्रकारेणोच्यन्ते ॥ प्रथमं तावत्प्रस्तोता०

It ends:—

इति कल्पभाष्योपग्रन्थकारेण धान्यभाष्यसंग्रह(?)द्राह्यायणप्रायश्चित्तदीपिका समाप्ता ॥

The pages are marked सा० प्रा० or सामप्रायश्चित्त. The last cover has:—

इति उद्गातृत्वप्रायश्चित्तमग्निष्टोमस्य समाप्तम् ॥

[B. D. 224.

563

ऊहगान (सामवेद).

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 69; eight lines to a page. Incomplete.

This is one of the various forms of the Sāmaveda Saṅhitā. Cf. I. O., Nos. 116–121. This MS. contains five Prapāṭhakas and a greater part of the sixth.

Beginning:—

ॐ नमः सामवेदाय नमः ॥ रथन्तराणि ॥ अभि त्वा शूर नोनुमो वा अदुग्धा इव धेनवः०

The Prapāṭhakas end respectively on foll. 11, 24, 35, 48 and 59b.

[B. D. 224.

564

औपासनहोम.

9½×4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 5; seven lines to a page.

A manual of the Aupāsana Homa.

Begins:—

अथ औपासनहोमो लिख्यते। यजमानः कृतसन्ध्यावन्दनः पूर्वं प्रादुःकृतस्याग्नेः पश्चिमत उपविश्य प्राणानायम्य० औपासनहोमं तण्डुलैर्होष्यामि ।०

End:—

तत्सायंप्रातर्होमस्य तुला भवति वा न वेति । इति औपासनहोमः समाप्तः ।

[S. C. 14.

565

काम्येष्टिविधान.

8¼×3 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 17; eleven lines to a page.

Kāmyeṣṭividhāna, a treatise on the several Iṣṭis consisting of 170 verses written in bad Saṅskṛta. Possibly the author is the same as that of the Ādhāna Kārikās (No. 556 above) and probably was merely a Yājñika having very little knowledge of the Saṅskṛta language.

It begins:—

काम्येष्टिविधानम् । अजरायुष्यप्राह्ययेष्टिविधानम् । संपश्यामीति विध्या सकलयजनकार्येषु नित्येषु काम्ये- ष्विष्टीष्वेवं विशेषान्प्रकरणपठितान् योज्य सर्वं विदित्वा । काम्येष्टिष्वाजरायुष्यसकलबलमैश्वर्यवृध्यर्थमग्र्या- ह्वानेत्रुब्रूहि मन्थ्यारणिस्थितमनलं स्तुत्य जुष्टो दमूना ॥ १ ॥०

सोमयाग ends on fol. 2b; भैषज्ययाग on 4; सरस्वत्यादियाग on 5; कन्यादानविधान on 5; आग्रयण on 7; ब्रह्मयाग on 12; क्षत्रिययाग on 12; वैश्ययाग on 12b; सर्वाभीष्टयाग on 14; सर्वशुध्यर्थसौरयाग on 14; पञ्चमहाभूतयाग on 14b; वैराग्ये संन्यासविधौ उत्सर्गा- दिविधिः on 15b.

It ends:—

मन्त्रोक्तीनां तु मन्त्रे फल भवति सदा ब्राह्मणोक्ता फलानि— त्योहः कार्येष्टियक्ष्ये प्रतियजनि यदि ब्राह्मणं नास्ति मन्त्रैः । हव्यं यत्रोक्तिनास्ति यजपशुश्रुतिगृह्योक्तहुत्वा चरुणा ज्यै भक्त्या श्रौतभिन्नेस्वादिशयजनकार्ये भिन्नैक्यत्वकार्यम् १७०

[B. D. 74.

566

कूष्माण्डहोमप्रयोग.

8 × 3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 13; seven lines to a page.

Details of the Kūṣmāṇḍa Homa, a vedic rite to remove sins, which create incapacity to construct the sacred fire.

It begins:—

अग्नि(ग्नी)नाधास्यमानः पापस्य तारतम्यं विचार्य संवत्सरं मासं चतुर्विंशतिदिनानि षड्दिनानि त्रीणि दिनानि वा कूष्माण्डै- र्जुहुयात्। अमावास्यायां पौर्णमास्यां वोपक्रमः। अथ कूष्माण्ड- होमप्रयोगः। आचम्य प्राणानायम्य तिथ्यादि संकीर्त्य आधा- नानधिकारसंपादकसमस्तपापनिबर्हणार्थं कूष्माण्डै- र्होष्ये इति । श्मश्रुकेशलोम०

It ends:—

अग्नेः पुरस्तात् अश्वत्थपर्णेषु हुतशेषं निदध्यात् । यावद्धो- मदिनानि तावन्मासान् स्त्रीपर्यङ्कशयनानृतवर्जनं पयोभक्षण- मशक्तावोदनादि । इति कूष्माण्डहोमः समाप्तः ।

[S C. 14.

567

कूष्माण्डहोमप्रयोग.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 5; seven or eight lines to a page.

Another copy.

[S. C. 14.

568

कूष्माण्डहोमप्रयोग.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; seven lines to a page. Dated S'ake 1704.

Third copy; written by S'eṣabhaṭṭa Thāle; see above No. 440.

[S. C. 14.

569

गणहोमप्रयोग.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 14; seven lines to a page. Dated S'ake 1704; Saṁvat 1839. Written by S'eṣa Thāle; see above No. 440.

A manual of the Gaṇa Homa, a vedic rite to remove the sins which create incapacity to construct the sacred fire.

Begins:—

अथ गणहोमः । पूर्वाह्णे गृह्याग्निं प्रतिष्ठाप्य प्राणानायम्य तिथ्यादि संकीर्त्य आधानानधिकारसंपादकसमस्तपाप- क्षयार्थं० गणहोमं करिष्ये । आधारान्तं तन्त्रं संकल्प्य अत्र प्रधानं सवितारं च०

End:—

हिरण्यादि संकल्प्य कर्मेश्वरार्पणं कुर्यात् । एवमेव त्रिपर्वणं कुर्यात् ॥ इति गणहोमप्रयोगः समाप्तः ।

[S. C. 14.

570

गणहोमप्रयोग.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; seven lines to a page.

Another copy.

[S. C. 14.

571

गायत्रीसाम.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Folio one only; lines two only.

The text of the Gāyatrī (RV. III. 62. 10) adapted so as to be sung by the Sāma priest.

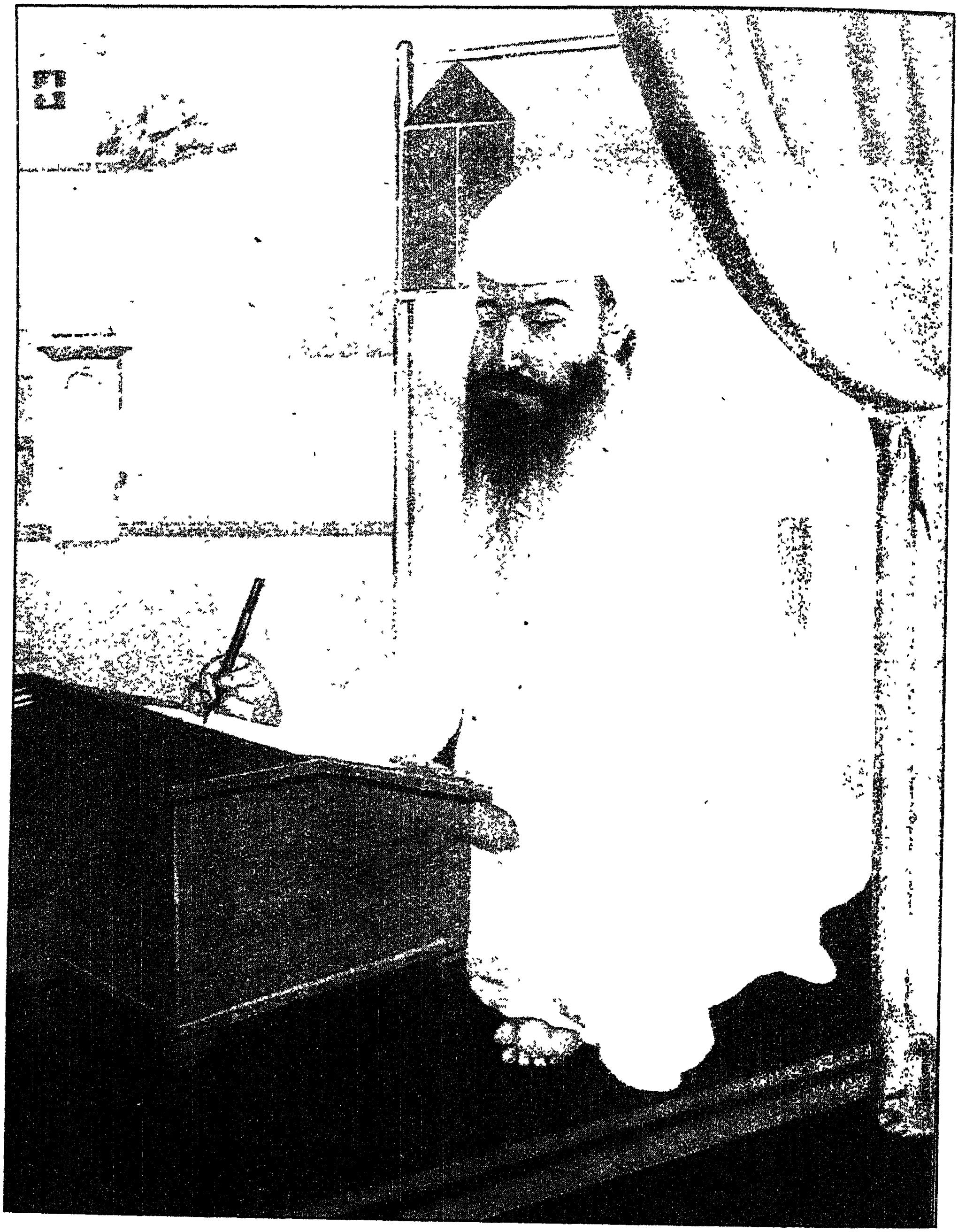

गुरुवाणी के प्रथम व्याख्याकार और उसे लिपिबद्ध करनेवाले विद्वान् भाई गुरदास

It begins:—

अग्निं व्याख्यास्यामः । स प्रकृतिविकृत्योरुत्तरवेद्या विकल्प्यते । तुल्यकार्यत्वात् ।०

मन्त्राणामूहो बहुपशुकल्पश्च सौत्रामण्यां व्याख्यातः fol. 76; सा राजसूये व्याख्याता तामत्रापि व्याख्यास्यामः 78b; श्लोकः । बीजेक्षणं च किंशारुतिर्वा(पा)दिचतुष्टयम् । वर्जयित्वा तु तत्रं स्यादावीजावपनात्तथा 79; सा हविर्यज्ञे व्याख्याता तामत्रापि व्याख्यास्यामो 80; प्रतिपशु भिन्न इति कल्पसारः 81; धूता गौरित्यस्य स्थाने धूत ओदन इति कल्पसारोक्त्या 86; पश्चार्धात्पूर्वार्धादवदायेति गोपालः 80; तथापि बार्हपत्यसत्वे यथाप्रकृति एकवचनान्ते इति गोपालः 85;

Foll. 1–73 are marked चयन and foll. 74–88 are marked शे० चयन.

It ends:—

०कालात्ययेपि सायमग्निहोत्रं जुहोति संतिष्ठते सौत्रामणी ॥ अथाग्निचिद्व्रतं संवत्सरं न कंचन प्रत्यवरोहति नाभ्युत्थानं करोति न शीर्षं मांसं खादयति न वयसा मांसं यावज्जीवं न रामां वृषलीमुपेयान्न वर्षति धावेद्यतोमुखं वर्षमा(ग)च्छति पृष्ठं न कुर्यादन्नाद्यमेवाभ्युपावर्तेत इति ब्राह्मणम् ॥ तदिदं नारायणः समगृण्हान्नमो बौधायनाय नमो गुरुभ्यः ॥ शके १७०८ पराभवनाम संवत्सरे० नवम्यां श्येनचित् पुस्तकं गोडबोलेपनामकरामसुतजनार्दनेन लिखितं ।

[B. D. 183.

574

चातुर्मास्यप्रयोग by त्र्यम्बक.

12¼ × 4¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 35; ten lines to a page.

Cāturmāsyaprayoga, by Tryambaka, son of Nārāyaṇa and surnamed Māṭe. See below No. 584.

Beginning:—

श्रीयज्ञपुरुषं रामं श्रीसाम्बं विमलेश्वरम् ।
हर्याख्यमग्रजं नत्वा मातरं च रमाभिधाम् ॥ १ ॥
माटे इत्युपनाम्ना वै श्रीनारायणसूनुना ।
त्र्यम्बकेण द्विजाग्र्येण सप्तर्षिग्रामवासिना ॥ २ ॥
दृष्ट्वा बौधायनं सूत्रमाश्वलायनकं तथा ।
चातुर्मास्यप्रयोगो हि यथामति निरूप्यते ॥ ३ ॥
तत्र बौधायनकल्पसूत्रम्०

It ends:—

अनुवत्सरीणां ५ स्वस्तिमाशास्त इत्याशास्ते ॥

[B. D. 55.

575

चातुर्मास्यप्रयोग by अनन्त देव.

9½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 66; about ten lines to a page; written by Tryambaka S'āligrāma.

Cāturmāsyaprayoga, according to Ās'valāyana, by Ananta Deva, son of Āpa Deva; For the author, see Hall, p. 185. He wrote his Smṛtikaustubha at the order of Baza Bahādur Candra, a prince of Kumāon from A. D. 1644 to 1664; cf. Z. D. M. G., XLVI p. 277 ff; see also I. O., No. 1475, for authorities quoted by him.

It begins:—

नवनीतकरो बालो नवनीरधरप्रभः ।
कमनीयतमः कुर्याच्छं नो विष्णुरुरुक्रमः ॥ १ ॥

आश्वलायनस्य बौधायनमतमवष्टभ्य चातुर्मास्यानि चिकीर्षतो यथाप्रयोगपक्षमवलम्ब्य प्रयोग उच्यते । आपूर्यमाणपक्षे०

इति वैश्वदेवपर्व । 20 b; इति वरुणप्रघासाः 38 b; इति साकमेधपर्व 63 b; इति शुनासीरीयपर्व । अथ दक्षिणा । 65 b;

It ends:—

इति श्रीमदापदेवसूनुनानन्तदेवेन रचितश्चातुर्मास्यप्रयोगः संपूर्णः ।

गोविन्दचरणद्वन्द्वमिलिन्दीकृतचेतसः ।
कृतिः श्रीमदनन्तस्येज्यायां विजयतेतराम् ॥

[B. D. 150.

576

चातुर्मास्ययाजमानप्रयोग.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 14; ten lines to a page. Incomplete.

A manual of the Cāturmāsya Yājamāna.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः ॥ अथ चातुर्मास्ययाजमानप्रयोग(गो) लिख्यते ॥ प्रथमे प्रयोगे अन्वारम्भणीयायाः पूर्वदिने पूर्वाह्णे नान्दीश्राद्धं करिष्ये ॥ तदादौ कर्मणः पुण्याहवाचनं मातृकापूजनं च करिष्ये० ॥

It ends:—

सर्वे गार्हपत्यमुपतिष्ठते ॥ प्रजापते नत्व० रयि(यी)णां द्वी(द्वि)तीयां जप यदन्तरिक्षं० मामनेहसं ॥ संतिष्ठते महापितृयज्ञः ॥ ॥ अथ त्र्यम्बकाया इदं०——

[B. D. 53.

577

चातुर्मास्यप्रयोग by रघुनाथ.

10×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 54; nine lines to a page. Dated S'ake 1688. A Thāle MS; see above No. 440.

A handbook of the Cāturmāsya sacrifice according to Baudhāyana, by Raghunātha, the author of Prayogaratnabhūṣā; see below No. 610.

It begins:—

यस्यानन्तं ज्ञानं दानं ध्येयं विधेयमभिधेयम् ।
गीर्वाणेन्द्रगुरोरिव दीनदयाब्धिं गुरुं नौमि ॥ १ ॥

अथ चातुर्मास्यप्रयोगः । चातुर्मास्यानीति कर्मसमुदायनाम० तत्राश्वलायनस्य बौधायनीयमतमवष्टभ्य यथाप्रयोगपक्षमवलम्ब्य चातुर्मास्यानि चिकीर्षोरुपयुक्तः प्रयोग उच्यते ।०

इति वैश्वदेवपर्व । fol. 14 b; (इति) वरुणप्रघासपर्व fol. 31; (इति) साकमेधपर्व fol. 50b.

It ends:—

इति शुनासीरीयपर्व । संतिष्ठन्ते चातुर्मास्यानि ।
बौधायनीयकल्पोक्तचातुर्मास्यनिरूपणम् ।
अकार्यनन्तदेवेन तेन तुष्यतु यज्ञभुक् ॥

इति यथाप्रयोगपक्षमवलम्ब्य बौधायनीय-आश्वलायनोपयोगी चातुर्मास्यप्रयोगो रघुनाथनवहस्तकृतः संपूर्णः ।

The following authors are quoted:—केशवस्वामी 25, 32b; 51; गोपाल (कारिका) 36; तत्रकृत् 36b; 51; देवयाज्ञिक 2; देवरात 31; धूर्त 25; भव 36b; यज्ञतत्र 48b; सिद्धान्तभाष्य 31.

[S. C. 12.

578

चातुर्मास्यप्रयोग by कृष्णभट्ट.

$12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 36; eleven lines to a page. Dated S'ake 1679.

Another manual of the Cāturmāsya sacrifice according to Baudhāyana, by Kṛṣṇabhaṭṭa, a resident of Velaṇes'a city. If the last verse be supposed to give the date of the work, it may be said that Kṛṣṇa lived in the middle of the 18th century.

It begins:—

अथ चातुर्मास्यान्युच्यन्ते । तस्य चतुर्धा प्रयोगः । यावज्जीवसांवत्सरिकद्वादशाहपञ्चाहैकाहिकप्रयोगश्चेति । यथाप्रयोग इति पर्याप्तकाल एषु पूर्वः पूर्वः श्रेयान् । चातुर्मास्यानीति कर्मसमुदाय नाम ।

संतिष्ठते शुनासीरीयपर्व । अथ लवनेष्टिः । संतिष्ठन्ते चातुर्मास्यानि । इति बौधायनचातुर्मास्यप्रयोगः ॥ fol. 27.

After this we have:—

इति मृगारेष्टि(अध्वर्यु)प्रयोगः । fol 30; इति मृगारेष्टिहोत्रं समाप्तम् fol. 30 b; इति कुष्माण्डहोमः समाप्तिमगमत् ॥ fol. 34; इति गणहोमः समाप्तः fol. 35 b.

End:—

इति बौधायनचातुर्मास्यप्रयोगः समाप्तः ।
वेळणेशपुरे रम्ये कृष्णनाम्ना द्विजेन तु ।
चातुर्मास्यप्रयोगोयं लिखितः शिष्टतुष्टये ॥ १ ॥
चातुर्मास्याख्ययागं ये कुर्वन्ति द्विजसत्तमाः ।
स्वर्गे वसन्त्यमरवदाकल्पं पूर्वजैः सह ॥ १ ॥
जेतुं यस्त्रिपुरं हरेण हरिणा व्याजाद्बलिं बध्नता
स्रष्टुं वारिभवोद्भवेन भुवनं शेषेण धर्तुं धराम् ।
पार्वत्या महिषासुरप्रमथने सिद्धादिभिर्मुक्तये
ध्यातः पञ्चशरेण विश्वपतये पायात्स नागाननः ॥ १ ॥

This last verse is perhaps to stand at the beginning of the work.

ग्रहाद्रिरसभूशाके ईश्वराब्दे नभस्यके ।
कृष्णपक्षे दशम्येण लिखितं ग्रन्थपूर्णता ॥

[B. D. 145.

579

चातुर्मास्यहौत्र.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 20; seven lines to a page.

A handbook of the Hotṛ at the Cāturmāsya sacrifice.

Beginning:—

अथ वैश्वदेवपर्वणि । अग्नये मथ्यमानायानुब्रूहीत्युक्ते कृतस्नानाचमनस्तीर्थेन प्रविश्य०

End:—

उच्चैः वौषट् ॥ शेषं प्रकृतिवत् ॥

[S. C. 14.

580

ज्योतिष्टोमस्तोमयोग and वाजपेयस्तोमयोग.

9×4 inches; good Devanāgarī handwriting. Foll 8; seven lines to a page.

A collection of Stomas, to be recited at the Jyotiṣṭoma and Vājapaya sacrifices.

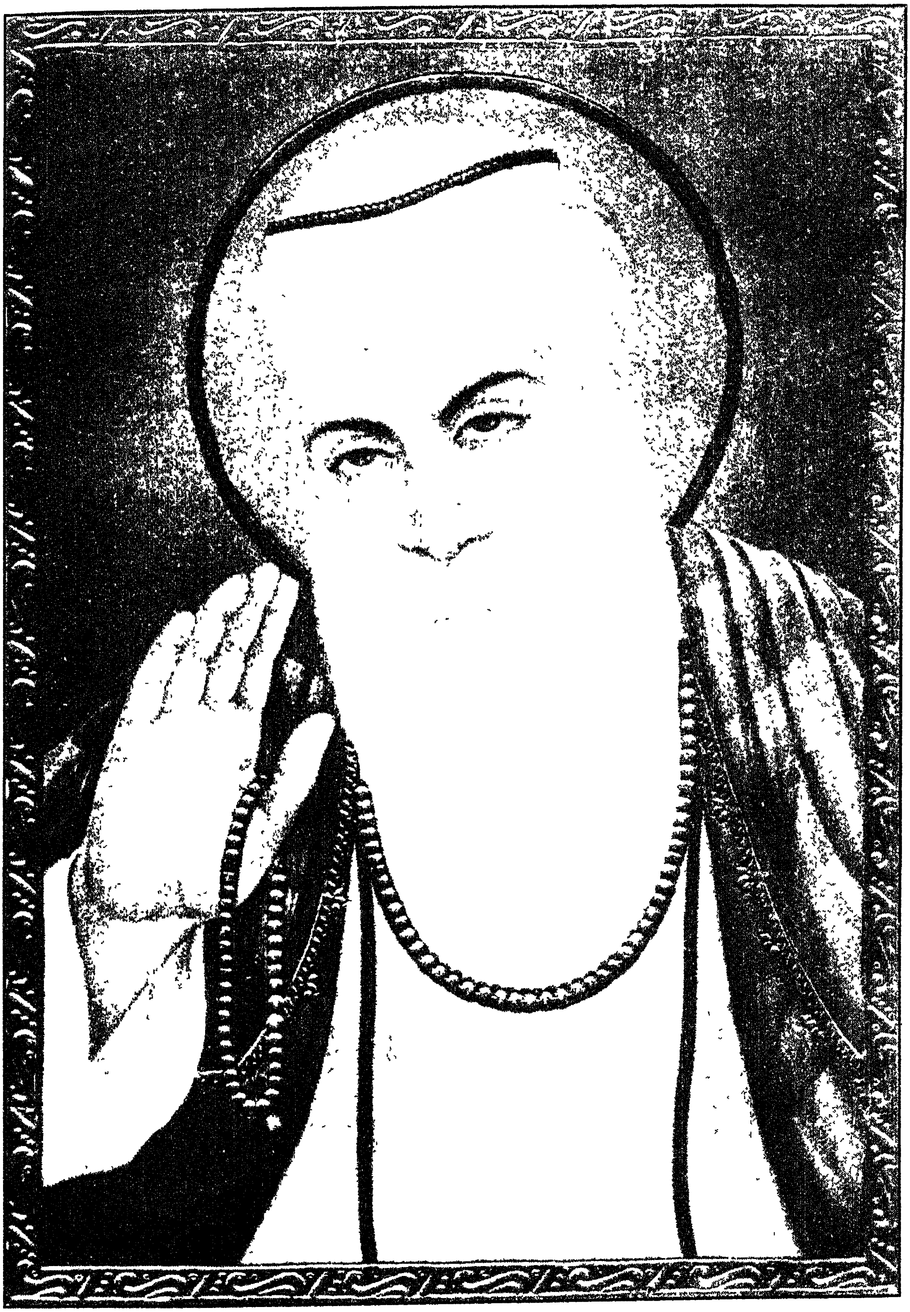

गुरु नानकदेव

It begins:—

विघ्नेश्वरं नमस्कृत्य लक्ष्मीनारायणौ गुरू ।
वाणीं यज्ञेश्वराचार्यं दक्षिणामूर्तिमेव च ॥ (१) ॥
बौधायनं भवस्वामिभाष्यकारं मुहुर्मुहुः ।
कण्ठपाठाय बालानां बौधायनमतानुगम् ॥ (२) ॥
कर्मान्तद्वैधगृह्योक्तविशेषैस्सहितं स्फुटम् ।
प्रयोगरत्नं तनुते वेङ्कटेश्वरदीक्षितः ॥ (३) ॥

अमावास्येन पौर्णमासेन वा हविषा यक्ष्यमाणो भवति स पु(र)स्तादेव हविरातंचनमुपकल्प्य यत एकाहेन वा द्व्यहेन वा यथर्तु चन्द्रमसं वा विज्ञाय संपूर्णं वा विज्ञाय रात्रिसंधिमत्पर्वणि सायाह्नसन्धिमत्पर्वणि०

It ends:—

इति बौधायनीयदर्शपौर्णमासप्रयोगः संपूर्णः ॥

This is probably a part of the author's bigger work called Prayogaratna; see v. 3 above.

[B. D. 118.

586

दर्शपूर्णमासप्रयोग.

15×10 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 16; seventeen lines to a page.

Dars'apūrṇamāsaprayoga according to Baudhāyana.

Begins:—

उक्तान्वाधानदिने प्रातरग्निहोत्रं हुत्वा केशश्मश्रुनखानि वापयित्वा०

It ends:—

ततो अग्नीन्परिसमूह्य पर्युक्ष्यानग्नेनयेत्यादिनोपस्थानं कुर्यात् । इत्याश्वलायनपञ्चप्रयोगी बौधायनदर्शपूर्णमासः समाप्तः ।

[ZZ. A. 23.

587

दर्शपूर्णमासप्रयोग.

(हिरण्यकेशीय.)

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 47; eight lines to a page.

Dars'apūrṇamāsaprayoga according to the Hiraṇyakes'īya Sūtra.

It begins:—

अथ दर्शपूर्णमासप्रयोगः । यजमानः । पौर्णमास्यां प्रातरग्निहोत्रानन्तरं श्मश्रुपक्षकेशलोमनखानि वापयित्वा स्नात्वा परेण गार्हपत्यं दर्भेष्वासीनो दर्भान् धारयमाणः पत्न्या सह प्राणानायम्य०

It ends:—

इति हिरण्यकेशी दर्शपूर्णमासः समाप्तः ॥

[B. D. 311.

588

दर्शपूर्णमासप्रायश्चित्त of रघुनाथ नवहस्त.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 72; about ten lines to a page. Dated S'ake 1731.

Dars'apūrṇamāsa Prāyas'citta according to Baudhāyana, by Raghunātha Navahasta, pupil of Ananta; see below No. 610.

Begins:—

अथ बौधायनदर्शपूर्णमासयोः प्रायश्चित्तानि लिख्यन्ते । अन्वाधानानन्तरं दक्षिणाग्निनाशे०

इत्याधानप्रायश्चित्तानि । अथाग्निहोत्रयोः० । fol. 38. इत्यग्न्युपघातप्रायश्चित्तम् ।

आश्वलायनमुन्युक्तमग्निगोचरमीरितम् ।
प्रायश्चित्तमनन्तेन तेन तुष्यतु यज्ञभाक् ॥ fol. 61.

The following are quoted besides प्रायश्चित्तचन्द्रिका which is very often alluded to:—देवयाज्ञिक 50b; देवरात 47b; 50b; धूर्त 42; प्रायश्चित्तप्रदीप 11b; रुद्रदत्त 49b; वृत्तिकृत् 50; शतद्वयी 10; सायणाचार्य 56b and सिद्धान्तभाष्य 47b; 51b; 55 &c.

In the following passage, the author refers to his father:—

०प्रवासोपस्थानं कृत्वा गच्छेत् । तद्विधिरस्मत्तात्तचरणैरित्थमुक्तः । यस्मिन्ग्रामेऽग्नयः सन्ति तस्माद्ग्रामान्तरे गत्वा एकरात्रावयो(?)वासः प्रवासः ।० fol. 56.

It ends:—

आहिताग्नेरयं धर्मः इति गोभिलभाषितम् ॥ इत्याश्वलायनोपयोगी बौधायनानुसारी प्रायश्चित्तः समाप्तः ॥

[B. D. 172.

589

दर्शपूर्णमासप्रायश्चित्त.

(हिरण्यकेशीय.)

$12\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; 9-11 lines to a page.

Another manual of the same according to the Hiraṇyakes'īya Sūtra.

सँभालकर रख दो। अगले जन्म में मुझे यह सुई गुरुजी को वापस लौटानी है।''

पत्नी समझदार थी। वह बोली, ''भला मरकर भी कोई व्यक्ति अपने साथ कुछ ले गया है! जरूर गुरुजी की बात में कोई भेद है। जाओ और अभी उन्हें सुई वापस करके आओ।''

दुनीचंद का माथा ठनका। वह वापस गुरु नानकदेवजी के पास पहुँचा। श्रद्धा के साथ प्रणाम करके बोला, ''महाराज, भला यह सुई मैं मरकर साथ कैसे ले जाऊँगा? इसे तो आप अभी वापस ले लीजिए।''

नानकजी मुसकराए और बोले, ''दुनीचंद, अगर तुम छोटी सी सुई भी अपने साथ नहीं ले जा सकते तो इतनी दौलत कैसे ले जाओगे, जो तुमने अपनी तिजोरियों में भर रखी है?''

दुनीचंद की आँखें खुल गईं। वह नानकजी के चरणों में गिर पड़ा। अपनी सारी दौलत उसने गरीबों में बाँट दी और तन-मन से गुरु नानकदेव का शिष्य बन गया।

सिख धर्म के संस्थापक गुरु नानकदेव का जन्म सन् १४६९ में तलवंडी (अब पाकिस्तान)

नानकजी बाला और मरदाना के साथ

It ends:—

सद्यस्काले पशोः पक्षे होमकाल उपस्थिते ।
समाप्यैव तु होतव्यं काल एव जुहोति तु ॥

इति निरूढपशुबन्धप्रयोगः समाप्तः ॥

The folios bear the mark बौ० पशु०. The MS. was written by Govinda Janārdana Goḍabole.

[B. D. 172.

596

निरूढपशुबन्धप्रयोग.
(बौधायनीय.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 18; ten lines to a page. Dated Saṁvat 1813.

Another copy of the same with slight changes.

It ends:—

समाप्यैव तु होतव्यं काल एव जुहोति तु ॥

इति निरूढपशुबन्धप्रयोगः । अयं प्रयोग उग्रपुर्यां केशवसुतनारायणेन लिखापितः शोधितश्च ।०

[B. I. 58.

597

निरूढपशुबन्धप्रयोग.
(हिरण्यकेशीय.)

$12\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; ten lines to a page. Dated S'ake 1708.

Nirūḍhapas'ubandhaprayoga according to the Hiraṇyakes'īya Sūtra.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः। अथ हिरण्यकेशी पशुप्रयोगः। यावज्जीवं त्रिंशद्वा वर्षमाजरसं वा षट्सु मासेषु आवृत्तिमुख आवृत्तिमुखे वा संवत्सरे संवत्सरे वा प्रथमे प्रयोगे पशुबन्धाङ्गत्वेन गणपतिपूजनं पुण्याहवाचनं मातृकापूजनं नान्दीश्राद्धं च करिष्ये न द्वितीयादिप्रयोगे०

भाष्यकार (मातृदत्त?) is quoted on 1b; वैजयन्तीकार (महादेव?) on 6.

त्रैवर्णिकः शमिता इति मातृदत्तीयभाष्ये०। स्थालीगतं स्यात्पृषदाज्यमेव व्याप्तप्रयाजानुयाजात्ततोन्यत्। शके १७०८ पराभव०

[B. D. 55.

598

निरूढपशुबन्धप्रयोग of महादेव.
(हिरण्यकेशीय.)

$12\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 21; about ten lines to a page. Dated S'ake 1708.

Nirūḍhapas'ubandhaprayoga according to the Hiraṇyakes'īya Sūtra by Mahādeva Somayājī. A MS. (Mitra, Notices, vol. I. p. 86) of Mahādeva Somayājī's commentary on the Hiraṇyakes'īya S'rautasūtra is dated Saṁvat 1714. He cannot therefore, be later than the middle of the 17th century. He is however, not a very old writer according to a tradition current among the Paṇḍits of Wai. According to this he is not more than 325 years old.

Beginning:—

वेदत्रयात्मन्प्रकृतित्रयात्मन्मूर्तित्रयात्मन्भुवनत्रयात्मन् ।
जन्तोरवस्थात्रितयानुबिम्बबिम्बत्रयात्मन्नव मामनर्थात् ॥

निरूढपशुबन्धप्रयोग उच्यते । द्विविधो हि पशुः । दर्शपूर्णमासवन्नित्यः काम्यश्च । काम्यपक्षे तु सर्वांल्लोकानभिजयेयमिति कामयितव्यं, नित्यपक्षे उपात्तदुरितक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थमिति । स च त्रिविधः ।०

It ends:—

इति महादेवसोमयाजिकृतः पशुबन्धप्रयोगः ।

[B. D. 55.

599

निरूढपशुबन्धप्रयोग of त्र्यम्बक.
(बौधायनीय.)

$12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 17; about eleven lines to a page. Dated S'ake 1768.

Another manual of Nirūḍhapas'ubandha, according to the Baudhāyanasūtra, composed in 1845, by Tryambaka, son of Nārāyaṇa and surnamed Māṭe; see above No. 584.

It begins:—

श्रीरामं यज्ञपुरुषं श्रीसाम्बं विमलेश्वरम् ।
हर्याख्यं भ्रातरं नत्वा मातरं च रमाभिधाम् ॥ १ ॥
माटे इत्युपनाम्ना वै श्रीनारायणसूनुना ।
त्र्यम्बकेन द्विजाग्र्येण सप्तर्षिग्रामवासिना ॥ २ ॥
आश्वलायनसूत्राविरोधिबौधायनानुगः ॥
निरूढपशुबन्धस्य प्रयोगोऽथ विरच्यते ॥ ३ ॥

It ends:—

श्रीशालिवाहने शाके नगाङ्गमुनिभूमिते ।
श्रावणे मासि पूर्णायां पूष्यभे रविवासरे ॥ १ ॥
माटे इत्युपनाम्ना श्रीनारायणसुतेन वै ॥०
तेन तुष्यतु यज्ञेशो रामो दाशरथिः प्रभुः ॥ २ ॥

[B. D. 145.

600

पवनपावनप्रयोग.

9¼×3¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 5; eight lines to a page. Incomplete.

Pavanapāvana is a purificatory rite to be performed before the beginning of sacred rites.

It begins:—

ततः कर्ता प्राङ्मुखः उपविश्य आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य अमुककर्माङ्गत्वेन अमुककर्म कर्तुं शरीरशुध्यर्थं आत्मानं पावयिष्ये ॥ एकविंशतिकुशान् गृहीत्वा ॥०

[B. D. 221.

601

पवनपावन.

9½×4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 5; seven lines to a page.

Another manual of the same.

Begins:—

अथ आचार्यः ऋत्विग्यजमानः एकविंशतिकुशपिञ्जूलान्यादाय सप्तभिः सप्तभिः पावयेत् ॥ ॐ चित्पतिर्मा पुनात्वच्छिद्रेण पवित्रेण०

Ends:—

न वै तत्र प्रमीयते० अप नः शोशुचदघम् ॥
पुरुषसूक्तं जपेत् । स्मार्तपवनपावन समाप्तम् ॥

[S. C. 1.

602

पवनपावन.

8½×3¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; eight lines to a page.

Another copy of the work in the last number.

[S. C. I.

603

पिण्डपितृयज्ञप्रयोग.

6¾×3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; seven lines to a page. Dated S'ake 1711.

A manual of the Piṇḍapitṛyajña rite.

It begins:—

हरिः ॐम् स चानाहिताग्निनामपि कार्यः एवमनाहिताग्निर्नित्ये अपयित्वातिप्रणीय जुहुयादिति सूत्रात् नित्ये औपासनाग्नावित्यर्थः तस्य चायमना(मा)हिताग्नितो विशेषः०

इति खण्डपर्वणि केवलपिण्डपितृयज्ञः । fol. 6.

रुद्रदत्त is quoted on fol. 6b; हरदत्तभाष्य on 7.

It ends:—

अर्धाधानी तु औपासनाभावे व्यतिषङ्गं कुर्यादिति समाप्तः ॥

[B. D. 213.

604

पितृसूक्तमन्त्र.

(from मानव गृह्यपरिशिष्ट.)

7¼×4¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 14; eight lines to a page. Dated S'ake 1669.

Pitṛsūkta Mantras from the Mānava Gṛhyaparis'iṣṭa.

It begins:—

०पितृसूक्तानि० गृह्यपरिशिष्टोक्तं लिख्यन्ते । त्रिः सावित्रीमधीते ॐश्रादितो अनुवाकान् । अत्र पितरो मादयध्वम् । उशन्तस्त्वा हवामहे । इति मानवपरिशिष्टं०

It ends:—

इति पितृसूक्तमन्त्र संपूर्ण । शके १६६९ प्रभवणामानसमाप्त माहे मार्गश्वर वद्य १ पाडवा ।

[B. D. 165.

605

पुनराधाननिमित्तानि.

9¼×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3; nine lines to a page.

A manual treating of the causes of reconstructing the sacred fire.

Begins:—

अथ पुनराधाननिमित्तानि । गृहे अग्निं त्यक्त्वा दम्पत्योः ग्रामान्तरे सीमान्तरे वा रात्रौ निवासे पुनराधानम् । ततः सायंप्रातर्होमकाले०

The following are quoted:—

अनन्तभाष्य fol. 2; कारिका 2; गङ्गाधरपद्धति 1b; 2b; देवजानिपद्धति 2; देवयाज्ञिक 1b; माधवदीक्षितपद्धति 2b; and रत्नमाला 1b.

End:—

ऋत्विगभावे पत्नी होमं करोति । स्वकुमारी च । इति पुनराधाननिमित्तानि ।

[S. C. 14.

606

पुनराधेयप्रयोग.

(बौधायनीय.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; seven lines to a page.

Another manual of the same according to Baudhāyana.

Begins:—

आधानानन्तरं संवत्सरादर्वाक् यस्य पुत्रभ्रातृपशूनां धनस्य वा हानिर्यजमानस्य शरीरे महाव्याध्युत्पत्तिर्भवति स० पुनराधेयं कुर्यात्०

End:—

आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु स्वाहा । आदित्येभ्य इदं० ॥ कालान्तरमाह सत्याषाढ आपस्तम्बश्च । वर्षासु शरदि वा धत्ते रोहिणी पुनर्वसू अनुराधाश्चेति ।

इति बौधायनोक्तपुनराधेयप्रयोगः ।

[S. C. 14.

607

पुनराधेयप्रयोग.

(बोधायनीय.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; seven lines to a page.

Another copy, slightly differing from the preceding one.

[S. C. 14.

608

पौण्डरीकप्रयोग by तालवृन्तनिवासी.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 11; about 13 lines to a page. Dated S'ake 1727.

This appears to be a portion from the Ās'valāyanas'rautasūtravṛtti by Tālavṛntanivāsī; it treats of the Pauṇḍarīka rite; see above No. 511. It begins:—

अथ पौण्डरीकस्यैकादशरात्रप्रयोगो वक्ष्यते । स च द्विप्रकारः आचार्येणोक्तः तत्र पूर्वस्याहःक्लृप्तिः समूळ्हः पृष्ठ्यः षडहोबृहद्रथन्तरपृष्ठः समूळ्हश्छन्दोमाः गोतमस्तोमोऽग्निष्टोमोदशममाहः विश्वजिदतिरात्रमुत्तमं०

एवं पौण्डरीकस्य प्रथमप्रकारः fol. 4; एवं द्विप्रकारपौण्डरीकस्याचार्येणोक्तः प्रकारान्तरमपि आपस्तम्बेन दर्शितं० समूळ्हद्वादशाहस्य बृहद्रथन्तरपृष्ठस्य प्रायणीयवजन्तान्येकादशाहादीनि तानि पौण्डरीक इति बौधायनः ।० इति त्रैविद्यवृद्धतालवृन्तनिवासिकृतायां पौण्डरीकः समाप्तः । fol. 9 b.

It ends:—

महाव्रतं संतिष्ठते ॥ इति द्विविधः पौण्डरीकप्रयोगः समाप्तः । तत्र श्लोकाः ।० इति शस्त्रक्लृप्तिः । इत्यैकाहिकमहाव्रतं समाप्तम् ॥ श्री शुभं भवतु ॥

[B. D. 183.

609

प्रतिहार.

(सामवेदीय.)

10×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; about eleven lines to a page. Incomplete.

Pratihāras of the Sāmaveda.

श्रीगजानन । प्रथमस्याह्नः प्रतिहाराः वोजे गोमा २३ ताम् । सोमाअर्षा ३४ हाउ । अछा २ । प्रियाः २ । नदायि आभवः सू २३ ताः । मायोः । अभा ३४ अर्षा ।० द्वितीयस्याह्नः० 1; अथ तृतीयः 1 b; चतुर्थमहः 2; पञ्चममहः । अथषष्ठः 2 b; इति षडहः 3; इति सप्तमस्याह्नः 4;०

[B. D. 224.

610

प्रयोगरत्नभूषा of रघुनाथ नवहस्त.

(Ch. I.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; good Devanāgarī handwriting. Foll. 223; seven lines to a page. Dated Saṁvat 1847.

An exhaustive treatise on the vedic ritual, divided into several chapters called Ratnas, by Raghunātha, son of Gaṇes'abhaṭṭa, son of Raghunātha, son of Hariharabhaṭṭa, surnamed Navahasta and a most devoted pupil of Ananta Deva. Another work of Raghunātha is Prāyas'cittakutūhala, where this work is mentioned; see below Nos. 614-620. This MS. contains only the first chapter of the S'rauta Prayogaratnabhūṣā.

Ananta Deva lived towards the middle of the 17th century; see above No. 575. Raghunātha therefore, must have lived a little later. Raghunātha is a very exhaustive writer and quotes a very large number of authorities.

It begins:—

नमत विततविश्व(श्वो ?)यद्विलासः किलास-
द्रुहिणविधुभवाद्या यद्विभासावभान्ति ।
निगमविटपिबीजं व्यक्तमव्यक्तमाद्यं
परममितवितानं तत्सदोंभावगम्यम् ॥ १ ॥
मयि वस्तु किमप्यस्तु तारणाय त्रयीमयम् ।
पशवोपि विनायासमासन्यत्रापवर्गिणः ॥ २ ॥
तितीर्षतां तरिरिव ध्वान्तदुर्वारवारिधिम् ।
सत्कर्मसाक्षी भवतादनन्तः स गुरुर्मयि ॥ ३ ॥
यद्यपि पद्धतयोन्याः सन्ति च धन्याः कृताः कृतिभिः ।
दीपशिखेव तदर्थानण्वीप्येषा तनोतु विस्पष्टान् ॥ ४ ॥
मुनिसत्सूत्रसंसक्तभाष्योक्तिपृथुमौक्तिकैः ।
प्रयोगरत्नभूषेषा ग्रथ्यते शिष्टतुष्टये ॥ ५ ॥

न ऋते त्वत्क्रियते किंचनारे इति मन्त्रलिङ्गात् सर्वकर्मणामारम्भे गणपतिः पूज्यः । धर्मकर्मणि माङ्गल्ये०

इति पुण्याहवाचनप्रयोगः 9 b; इति मातृकापूजननान्दीश्राद्धप्रयोगः 11 b; इति अधिकारिनिरूपणं 17 b; इति प्रायश्चित्तप्रयोगः 38 b; इति पुनःसंधानप्र० 41 b; इति बौधायनोक्तः कूष्माण्डहोमप्र० 52 b; इति गणहोमप्रयोगः 68 b; इत्युदकशान्तिः 125 b; इति तत्रेणोदकशान्तिसमानप्रतिसरबन्धप्रयोगः 131 b; इति मधुपर्कः समाप्तः 135b; इति गोपितृयज्ञः 157 इत्याधानपुनराधानप्रयोगः । अवादीत्थमनन्तेन शिष्टेष्टजनतुष्टये । अग्न्याधेयप्रयोगोयं तेन तुष्यतु यज्ञभुक् ॥ इति रघुनाथोन्नीत आधानप्रयोगः । अथ होमप्रयोगः । 179; इति ऋत्विक्कर्तृकः सायंहोमप्रयोगः 198; इति प्रातर्होमः 198 b; इति स्वकर्तृकहोमः 199; अवादीत्थमनन्तेन० अग्निहोत्रप्रयोगोयं तेन तुष्यतु यज्ञभुक् ॥ इति रघुनाथोन्नीतप्रयोगरत्नभूषायां होमप्रयोगः । अथ प्रवासविधिः 209 b; इति रघुनाथेन कृतौ प्रयो० प्रवासोपस्थानविधिः 215 b; इति पूर्णाहुतिविधिः 216 b; इति स्मार्तवदाज्यसंस्कारविधिः । 217.

It ends:—

इति पिण्डपितृयज्ञः ।
अवादीत्थमनन्तेन शिष्टेष्टजनतुष्टये ।
प्रयोगः पितृयज्ञस्य तेन तुष्यतु यज्ञभुक् ।

इति श्रीमद्धरिहरभट्टात्मजरघुनाथसुतगणेशभट्टतनुज-(अनन्त)देवीयरघुनाथोन्नीतकृतौ श्रौतप्रयोगरत्नभूषायां पुण्याहवाचनादिपिण्डपितृयज्ञान्तो रत्नगुच्छः ।

श्रीमन्नीलमहो भूयाद्भूयोभूयोभिवृद्धये ।
यत्कृपामृतसंसिक्ता विविक्तपदयोग्निना ॥ १ ॥
अनंतलक्ष्मसंलक्ष्मः(क्ष्यः) करुणावरुणालयः ।
उल्लसज्जलकल्लोलो भूयाद्भूयो गुरुर्मयि ॥ २ ॥
पुण्याहवाचनं नान्दीश्राद्धरत्नं द्वितीयकम् ।
अधिकारविचारोथ प्रायश्चित्तनिरूपणम् ॥ ३ ॥
पुनःसंधानमप्यग्नेः कूष्माण्डगणहोमकौ ।
आधानकालः संक्षेपाद्विहारारम्भणं ततः ॥ ४ ॥
पात्राणामथ निर्माणमरण्या हरणे विधिः ।
संभारकथनं चाथोदकशान्तिः सहैव तु ॥ ५ ॥
प्रोक्ता प्रतिसरेणाथ ऋत्विग्वरणमर्हणम् ।
संभारसंभृतिश्चाथ प्रोक्तो गोपितृयज्ञकः ॥ ६ ॥
ब्रह्मौदनमथाधानं पावमानेष्टयः सह ।
ततश्च पुनराधानं नित्यहोमः पृथग्विधः ॥ ७ ॥
प्रवासगमनं तस्मादागमश्च द्विरूपकः ।
पूर्णाहुतिविधानं च स्मार्तवद्घृतसंस्थितिः ॥ ८ ॥
पितृयज्ञस्ततः पिण्डैराद्यगुच्छे निरूपितः ।

श्रीव्यङ्कटेशार्पणमस्तु ॥संवत् १८४७ फाल्गुन० यादृशं०॥१॥ तैलाद्रक्षेत्० ॥ २ ॥

In this Guccha Raghunātha refers to his Guru's work on the same subject in four places:—foll. 71; 183b; 195b and 216.

गुरवस्तु यजमानो दक्षिणत उपविश्याध्वर्युं वृत्वा तमाह उद्धराहवनीयमिति ततोध्वर्युर्विहाराद्बहिराचान्तः तीर्थेन प्रविश्य गार्हपत्यं प्रज्वाल्य दक्षिणाग्निं प्रणीय गार्हपत्यादाहवनीयमुद्धरेदित्याहुः 183 b; गुरवस्तु तूष्णींपदेन प्रथमसमिद्वतं मन्त्रमात्रं निरसनं तु देवताया इति पूर्ववत्त्यागमाहुः । 195b; एतेन पूर्णाहुत्यर्थे ब्रह्मवरणमावश्यकमिति गुरवः।216.

Other authorities which he quotes are:—

अपरार्क 236; केशव 69b; 141b; 156b &c; गृह्यपरिशिष्ट 11; गोपाल (कारिका) 131; चतुर्विंशतिमत 13b; 21b &c; तन्त्रकृत् 69; त्रिकाण्डमण्डन 12b; 208b &c; देवः 69b; देवरातः 68b; 189b &c; धूर्तः 202b; नृसिंह (सिद्धान्तभाष्यवृत्तिकृत्) 68b; नृसिंह (author of some metrical work) 179b; 184, 192, &c. प्रयोगरत्नमाला 2b; 202b; प्रायश्चित्तचन्द्रिका 202b; प्रायश्चित्तप्रदीप 190, 200, 216. भव 205b; भारद्वाजगृह्य 20b; महार्णव 35b; माधव 19b; 25, 29b &c, मिताक्षरा 202b; यज्ञतन्त्र 192b; रेणुकारिका 70; लौगाक्षिकारिका 13, 14b; वृत्तिकृत् 184, 191, 197 &c; वृद्धाः 35b; शाकलकारिका 222; शुल्व 71b; शूलपाणि 25b; शेषसूत्र 173b; षट्त्रिंशन्मत 25b; सिद्धान्तभाष्य 189b; 203 and स्मृत्यर्थसार 24b, 35 &c.

611

प्रयोगरत्नभूषा of रघुनाथ.

(Ch. III.)

$9\frac{1}{4} \times 4$ inches; good Devanāgarī handwriting. Foll. 97; seven lines to a page.

The third part of the same work. This treats of the Dars'apūrṇamāsa.

It begins:—

सवनेषु × × × गोपिकानां रसवद्भूरिरुतैरुत द्विजानाम् ॥
हविरत्ति सगोरसं सगोपः प्रविधत्तान्मयि गोरसं स गोपः १

अथ दर्शपूर्णमासप्रयोगः । आधानानन्तरं प्रथमपौर्णमास्याः पूर्वेद्युः पुण्याहवाचनं रात्रावुदकशान्तिप्रतिसरबन्धौ विधाय०

(इति) प्रथमदर्शपौर्णमासप्रयोगः ॥ अवादीत्थ० अन्वारम्भेष्टिरप्येषा प्रीयतां यज्ञभुक्तया 18 b; इति पूर्णमासप्रयोगः। 71b; विद्यारण्य is quoted in four or five places.

It ends:—

अवादीत्थ० दर्शस्य पूर्णमासस्य प्रयोगोस्तु हरेर्मतः ।

इति श्रीमद्गणेशभट्टात्मजदेवीयरघुनाथोन्नीतप्रयोगरत्नभूषायां दर्शपूर्णमासप्रयोगाख्यं तृतीयं रत्नम् ॥

[S. C. 12.

612

प्रयोगसार of केशवस्वामी.

(दर्शपौर्णमास.)

$9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 38; eleven lines to a page. The MS. is not dated; but the paper, handwriting and general appearance of it leave no doubt that it is the first part of the MS. noticed under the next number.

Prayogasāra is a manual of the vedic rites composed by Kes'avasvāmī who follows Nārāyaṇa and Bhavasvāmī and quotes a Kārikā (2nd of the Anvārambhaṇī Kārikās, see above No. 572) from Gopāla (in the next number). Kes'ava himself is quoted by Trikāṇḍamaṇḍana, which again is quoted by Hemādri. Thus Kes'ava must have flourished before the twelth century A. D. See above No. 509 and Bhandarkar, Report, 1883-84, p. 31.

It is to be noted here, that Bhavasvāmī who is the model of our Kes'ava is a very ancient writer. He is quoted in the Gopālakārikās from which our Kes'ava quotes; see above No. 572.

Kes'ava's Prayogasāra is based upon the Baudhāyanasūtra, especially upon the Dvaidhasūtra portion of it. The present MS. contains the first Pras'na of the Prayogasāra; it treats of the Dars'apūrṇamāsa. The MS. in the next number contains the second, third and fourth Pras'nas which treat of Ādhāna and Agnihotra.

For another MS, cf. I. O., No. 370; and Burnell Tanjore MSS., p. 19.

श्रियः पतिं नमस्कृत्य कण्वं च मुनिसत्तमम् ।
प्रयोगसारं वक्ष्यामि केशवोहं यथामति ॥ १ ॥

नारायणादिभिः प्रयोगकारैरेकं पक्षमाश्रित्य दर्शपूर्णमासादीनां प्रयोग उक्तः आचार्यपादैर्द्वैधे पक्षान्तराण्युक्तानि । भवस्वामिमतानुसारिणा मया तु उभयमप्यङ्गीकृत्य प्रयोगसारः क्रियते । अमावास्येनेत्यादि ।०

The Adhyāyas end as follows:— I on 5b; II on 7; III on (?) IV on 9; V on 11b; VI on 13b; VII on 14; VIII on 15b; IX on 17b; X on 18b; XI on 21; XII on 23; XIII on 25; XIV on 27; XV on 30b; XVI on 32b; XVIII on 34b.

In the first Pras'na, the following are the important quotations:—

स्वशाखायां व्रीहीणामिति समाम्नातः शाखान्तरे यवानामिति उभयदर्शनार्थं उभयं समाम्नातमाचार्यैणेति (आचार्य =बौधायन)। उपांशुयाज्यस्य शेषाभावात् कथमाचार्यैणोक्तं सकृत् ध्रुवाज्यादिति।अयमभिप्रायः इह प्रजापतिवचनात् । fol. 32; तत्प्रपञ्चो भवस्वामिनोक्तस्तद्विकल्पस्तत्र द्रष्टव्यः । fol. 32 b.

It ends:—

यत्तोषितं ब्राह्मणतर्पणेन तदीदृगिष्टं प्रवदन्ति सन्तः ।
दशोदनेष्टिस्तु पशौ शतं तत्सोमे सहस्रोदनमित्यथाहुः ॥

दर्शपूर्णमासयोर्द्वैधे बहुधा विकल्प उक्तः । ग्रन्थप्रपञ्चभयाल्लोकाननुष्ठानाच्च अत्र सर्वेपि नोक्ताः । लोकानुष्ठितपूर्वाः कतिचिदुक्ताः । अतः परमपि तथैव भवति । इति केशवस्वामिकृते प्रयोगसारे दर्शपूर्णमासौ समाप्तौ ।

[B. D. 124.

613

प्रयोगसार of केशवस्वामी.

(आधान and अग्निहोत्र.)

$9\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 30; nine lines to a page. Dated S'ake 1602.

संतानें थीं—दो पुत्र—मोहनजी और मोहरीजी तथा दो पुत्रियाँ—बीबी भानीजी और बीबी निधानीजी।

दूसरे गुरु श्री गुरु अंगददेवजी से भेंट होने से पूर्व अमरदासजी वैष्णव मत के उपासक थे और उनका अधिकांश जीवन तीर्थयात्रा में व्यतीत हुआ। चालीस बार वह गंगास्नान के लिए नंगे पाँव हरिद्वार गए। सत्तर वर्ष की वृद्धावस्था में एक छोटी सी घटना से उनके जीवन में क्रांतिकारी बदलाव आ गया। एक दिन पौ फटने से पहले उन्होंने अपने भतीजे की धर्मपत्नी बीबी अमरो के मुख से, जो गुरु अंगददेवजी की सुपुत्री थी, ईश्वरीय स्तुति के मधुर और आनंददायक शबद सुने। बुजुर्ग अमरदासजी ने उस ईश्वरीय गीत में धड़कती जीवनधारा को पहली बार पहचाना और उन्होंने अमरो से पूछा कि यह किसकी वाणी है। पता चला कि वह गुरु नानकदेव की 'जपुजी' का संगीत था।

गुरु अमरदास : सेवा से गुरु पदवी पाई

The following are quoted:—आश्वलायनकारिका 3b; 18b; केशव 5; गोपाल 9; 14; चन्द्रिका 20; देवरात 14b; धूर्त 7b; निदानसूत्र 7b; नृसिंह 12; प्रदीप 4b; प्रदीपिका 5; प्रयोगपारिजात 19b; मण्डन (*i. e.* त्रिकाण्डमण्डन) 7b; माधवीय 20b; रुद्रदत्त 5b; विद्यारण्य 33b; शतद्वयी 4b; शतद्वयीव्याख्या 6b; सिद्धान्तभाष्य 16b; हौत्रालोक 31b; 44.

[S. C. 12.

616

प्रायश्चित्तकुतूहल by रघुनाथ नवहस्त. (आधान.)

10×4¼ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 21; eight lines to a page.

Another part of the same work, treating of Ādhāna.

It begins:—

अथाधानप्रकरणम् ॥

आहिताग्नौ च जनके भ्रातर्यपि सहोदरे ।
आदधीत स्वयं जायामवाप्य दशमेहनि ॥
तदतिक्रमणे दोषः स इदानीं निरूप्यते ॥

तत्र विष्णुयाज्ञवल्क्यौ ॥

गोवधो व्रात्यजाल्येयमृणानां चातपक्रिया ।
अनाहिताग्नितापण्यविक्रयः परिवेदनम् ॥

इत्याधानप्रायश्चित्तानि । 6; इति पुनराधानप्रकरणम् । 8; इति अग्नीद्वयसंसर्गविधिः । 9 b.

It ends:—

इत्याहिताग्निधर्मः ॥

अवाहि(दी)त्थमनन्तेन गुरुणा करुणाब्धिना ।
आधानगोचरं प्रायश्चित्तं तच्च निरूपितम् ॥

इत्यनन्तदेवीयरघुनाथविरचिते प्रायश्चित्तकुतूहले आधानप्रकरणम् ॥० टोपरोपनामकगित्रटा(?)त्मजजयरामेण संपादितम् ॥ अनन्तदेवकृत आहिताग्निधर्म ॥ प्रायश्चित्तसह ॥

The following authorities are quoted:—केशवः 19b; चन्द्रिका 6, 19, 19b; त्रिकाण्डमण्डन, 9, 13, 19; प्रजापति 16; प्रायश्चित्तप्रदीप 2b; प्रायश्चित्तप्रश्न 2b; भारद्वाजगृह्य 2; माधव 1, 2, 12b &c; यज्ञपार्श्व 19b; 20; रामाण्डार 4b; शतद्वयी 3 &c; शूलपाणि 15b; स्मृतिचन्द्रिका 12b; स्मृत्यर्थसार 10b.

[B. D. 224.

617

प्रायश्चित्तकुतूहल of रघुनाथ नवहस्त. (आधान.)

9½×4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 27; seven lines to a page.

Another copy of Ādhāna.

[S. C. 12.

618

प्रायश्चित्तकुतूहल of रघुनाथ नवहस्त. (अग्निहोत्र.)

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 46; nine lines to a page. The MS. appears to be at least 300 years old.

This is another part of the Prāyas'cittakutūhala. It treats of atonements in connection with the Agnihotra Homa.

It begins:—

नमो वेतण्डतुण्डाय शशिखण्डाङ्कधारिणे ।
हारिणे सर्वविद्यानां पार्वतीप्री(प्रि)यसूनवे ॥

अथाग्निहोत्रहोमप्रायश्चित्तान्युच्यन्ते । तस्य विहरणकालपूर्वोचा(वैकत्वा)त्तत्कालोभिधीयते तत्र कात्यायनः०

It ends:—

अवादीत(त्थ)मनन्तेन शिष्टेष्टजनतुष्टये ।
प्रायश्चित्तविधिर्होम्यः स संक्षेपान्निरूपितः ॥
इत्य(त्थे)वं रघुनाथेन प्रायश्चित्तकुतूहले ।
निर्मिते विततं हौम्यप्रायश्चित्तविवेचनम् ॥
अनेन प्रीयतां देवो भगवान्कमलापतिः ।
श्रीमदनन्तः पूर्वेषामस्माकं कुलदैवतम् ॥

The following authorities are quoted in this part:—आलेखनमत 15; आश्मरथ्यः 14b; कारिकाव्याख्या 2b; केशवः 42b; कौण्डिन्यः 22; गुरुचरणाः 14b; 37b; गोपालः 21, 25, 36b; चन्द्रिका 13, 17; जैमिनि 21b; तालनिवासी 30b; त्रिकाण्डमण्डन 18b, 37; देवयाज्ञिकः 14b; देवरातः 8b, 10, 11b, 13b, 29b, 31b &c; धूर्तः 13b; प्रयोगपारिजात 1; प्रायश्चित्तप्रदीप 2b, 3b, 6b; 14, 25b; भाष्यकृत् 14; मण्डनः 45, 46; यज्ञपार्श्व 18b; 20 &c; रुद्रदत्त 15, 31b; विज्ञानेश्वर 18b; वृत्तिकृद्विवरण 1, 3, 3b, 6b, 8b &c; वेङ्कटेशः 12, 42; शतद्वयीकार 4, 15, 39b; सिद्धान्तभाष्यकृत् 6b, 8b, 10, 11b, 13b, 21 &c; स्मृतिचन्द्रिका 17b; होत्रालोक 3b.

[B. D. 224.

619

प्रायश्चित्तकुतूहल of रघुनाथ नवहस्त.
(अग्निहोत्र.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 66; seven lines to a page.

Another copy.

It ends:—

अवादीत्थ० ॥ इत्येवं रघुनाथेन० ॥

इति नवहस्तरघुनाथभट्टविरचितप्रायश्चित्तप्रकरणं समाप्तम् ॥

[S. C. 12.

620

प्रायश्चित्तकुतूहल of रघुनाथ नवहस्त.
(विकृति.)

$9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; seven lines to a page.

Another part of the same work, treating of Prāyas'cittas in connection with the Vikṛti Yāgas.

It begins:—

यस्माहुर्विकृतिं विश्वं शश्वन्निर्विकृतेरपि ।
स्मृत्वा तमाद्यमोंकारं कुर्वे विकृतिसंग्रहम् ॥

अथाग्रयणचातुर्मास्यादयो दर्शपूर्णमासविकाराः । विकृतिषु प्रसक्तानि प्रायश्चित्तानि प्रकृतिप्रायश्चित्तवद्भवन्ति ।०

शतद्वयी and प्रायश्चित्तप्रदीप are quoted on fol. 3b; वृत्तिकृत् on 6b; कारिका on 9.

It ends:—

आधानादिदक्षिणायां तन्मूल्ये वा नैतन्नैमित्तिकम् । इति प्रायश्चित्तकुतूहले स्वल्पविकृतीनां विकृतिविशेषप्रायश्चित्तानां निर्णयः समाप्तः ।

[S. C. 12.

621

श्रौतप्रायश्चित्तचन्द्रिका of विश्वनाथ.

$10 \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 70; eight lines to a page. A Thāle MS. It was bought by S'eṣabhaṭṭa Thāle; it was written by Jati Labdhahaṅsa. Not very old.

S'rautaprāyas'cittacandrikā is a work on the vedic Prāyas'cittas composed by Vis'vanātha, son of Narasiṅha Dīkṣita. The work is divided into three chapters. It follows the Baudhāyana Sūtra. For other MSS, compare I. O., No., 448 and Mitra, Notices, I. p. 88.

Vis'vanātha quotes Kes'avasvāmī and is quoted by Raghunātha Navahasta (No. 610 above) and Divākara Kāle (No. 745 below). His date thus falls between the 13th and the 17th century.

I am however, inclined to believe that our Vis'vanātha is the same as the commentator of that name of the Pāraskaragṛhysūtra. This commentary of Vis'vanātha who lived at Benaras, was it seems, lost after a time, only a portion of it being left with his descendants. In S'aṁvat 1692, however, one Lakṣmīdhara, the great-grand-son of Ananta, the elder brother of Vis'vanātha's father, went to Benares from Cambay, where evidently the family had settled, and procured the remaining portion of the commentary in spite of the ridicule and shame to which he was exposed (possibly for having negligently lost his own ancestor's work). I give below a part of the quotation from this commentary given at Ulwar, Extract, No. 42:—

पारस्करस्य गृह्यस्य पञ्चखण्डावशिष्टकम् ।
गरिष्ठं सर्वभाष्येषु बह्वर्थनिर्णयान्वितम् ॥ ३ ॥
नारसिंहाग्रजोऽनन्तस्तस्य यो वै प्रपौत्रकः ॥ ५ ॥
लक्ष्मीधराभिधः स्तम्भतीर्थात्काश्यां समागतः ।
उपहासं पुरस्कृत्य ह्रियं कृत्वा तु पृष्ठतः ॥ ६ ॥
भाष्याण्यन्यानि वालोक्य पञ्चखण्डान्यलीलिखत् ।
तेनैवात्रास्य भाष्यस्य पूर्तिर्जाता यथा तथा ॥ ७ ॥
संवन्नेत्रग्रहकला १६९२ मितेऽब्दे चोत्तरायणे ।
समाप्तिमगमद्भाष्यं माघे भूते सिते कुजे ॥ ८ ॥

Vis'vanātha thus must have flourished towards the close of the 16th or the beginning of the 17th century. Aufrect's entry at C. C. II. p. 225b, regarding the date of this commentary is wrong.

Beginning:—

पञ्चश(र)वैरिसंचितमगणितपुण्यं गणेशजन्मपदम् ।
अञ्चितदृगन्त(करुणं) कंचन कलयामि शोणितोल्लासम् १
बौधायनावताराय तपःसाराय मे नतिः ।
चिदम्बराय गुरवे भिक्षवेस्तु मुमुक्षवे ॥ २ ॥

Pras'na I ends on fol. 29b; II on fol. 54. The author quotes केशवस्वामी on fol. 31, प्रायश्चित्तवैयासिक्यानुसारी गोपाल on 18b; 68 and शालाकि on 5b.

The following passage is alluded to in the Smārtaprāyas'cittoddhāra of Divākara Kāle (No. 745 below):—

औपासनपाकयज्ञदीक्षादानायतिथिपूजनं देवार्चनादि कर्मापि पल्यामृतुमत्यां कुर्यादेव ।० fol. 68.

It ends:—

इति श्रीनरसिंहदीक्षितसूनुविश्वनाथभट्टविरचितायां श्रौतप्रायश्चित्तचन्द्रिकायां तृतीयः। चन्द्रिकाहोमाधिसमाप्ता

[S. C. 4.

622

प्रायश्चित्तप्रदीप.

$12\frac{1}{4} \times 6\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 70; about twelve lines to a page.

Prāyas'cittapradīpa is an exposition of the vedic atonements according to Baudhāyana, in five chapters.

The work is based upon Gopāla's S'rautabhāsya (see above No. 572) and follows Devasvāmī. See I. O., No. 449 and Bhandarkar, Report, 1883-84, p. 26.

It begins:—

नत्वा बौधायनाचार्यं तेनोक्तश्रौतकर्मणाम् ।
विध्यतिक्रमणप्रायश्चित्तदीपः प्रकथ्यते ॥ १ ॥
श्रौते बोधायनोक्तानि प्रायश्चित्तानि यानि तु ।
उक्तानि श्रौतभाष्ये च वर्यगोपालसूरिणा ॥ २ ॥
व्यासोक्तानि प्रकीर्णानि तैरनुक्तानि यानि तु ।
देवस्वामिमतात्तेषां विस्तरान्निर्णयं ब्रुवे ॥ ३ ॥
पञ्च प्रकरणान्यत्र ह्याधानं त्वग्निहोत्रकम् ।
दर्शाद्याग्रयणाद्यत्र सोमश्चेति यथाक्रमम् ॥ ४ ॥

It ends:—

इति चातुर्मास्यप्रायश्चित्तं समाप्तम् ।

[B. D. 50.

623

बृहद्रथन्तरसाम.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Fol. 1; seven lines in all.

Beginning:—

अथ बृहद्रथन्तरम् ॥ औहोयित्वा । हो ३ ऐ । सौतौ वाजस्य कोरा २३४ वाः ।०

End:—

इति बृहद्रथन्तरं समाप्तम् ॥

[B. D. 224.

624

ब्रह्मत्व.

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 2 only; 26 lines in all. Dated S'ake 1729. The MS. was copied for Paras'urāma Hari Jogalekara.

Brahmatva or the duties of the Brahmā priest.

It begins:—

अथ ब्रह्मत्व लिख्यते । ब्रह्माप्रागुदगाहवनीयादवस्थाय प्राङ्मुखो यज्ञोपवीत्याचम्य दक्षिणाबृद्धिद्वारं प्रपद्यते पूर्वेणोत्करमपरेण प्रणीता०

It ends:—

संस्थाजपेनोपतिष्ठते । ॐचमे स्वरः तीर्थेन निष्क्रामेत् ॥ इति ब्रह्मत्व समाप्त ॥ शके १७२९ प्रभवसंवत्सरे

[B. D 200.

625

भावीप्रायश्चित्त.

$10\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 31; eight lines to a page. A Thāle MS.; see above No. 440.

A small work on the vedic Prāyas'cittas, differently called Prayogaratna, Prāyas'cittaprayoga or Bhāvīprāyas'citta, divided into three chapters dealing with Pas'u, Soma and Iṣṭi Yāgas respectively. The author is unknown. He quotes Mādhavācārya; hence he must have lived after the close of the 14th century.

It begins:—

अथ पशुप्रायश्चित्तम् । तत्रान्वारम्भणीयार्थं विहृतेषु अन्वाधानात्प्रागनुगमने सर्वप्रायश्चित्तं कृत्वा पुनर्विहरणम् ।०

इति प्रायश्चित्तप्रयोगे पशुप्रकरणम् fol. 5; **इति प्रयोगरत्ने सोमप्रकरणं समाप्तम् । अथ प्रायश्चित्तेष्टीनां प्रयोगः ।** fol. 23 b.

It ends:—

अमावास्यातन्त्रपूर्वोक्ते याज्यानुवाक्ये शेषममावास्यावत् । इत्यापस्तम्बोक्ता इष्टयः समाप्ताः । विनिता विजयी भवतु । इति भावीप्रायश्चित्तपुस्तकम् ।

The author quotes वाधूलि, वृत्तिकार 7b; 17, 23b; आश्वलायनवृत्तिः 17; शालीकानाथः 9; and माधवाचार्य 23b. (तथा ब्राह्मणे सूत्रेण इष्टिप्रत्याम्नायत्वेन पूर्णाहुतिरुक्ता सा चानारब्धदर्शपूर्णमासस्य दर्विहोममध्ये ऋत्विग्द्रव्याद्यभावे प्रयोगाद्यज्ञाने भवतीति माधवाचार्यवृत्तिकृदभिप्रायः ।)

[S. C. 4.

626

महावैश्वानरसाम.

$8\frac{1}{4}\times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Folio one only; 17 lines in all.

Beginning:—

श्रीगणेशायनमः। वैश्वानरऋषिः। बृहतीछन्दः॥ अघर्मो देवता। वसोर्धारायां विनियोगः॥ ॐ ३१ म्॥ आयूः ३॥ ज्योती ३॥ जोतोवा ३॥०

End:—

इति महावैश्वानरसाम समाप्तः॥

[B. D. 224.

627

महाव्रतसाम.

$8\frac{1}{2}\times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18; thirteen lines to a page.

The collection of the Sāma texts to be recited at the vedic rite called Mahāvrata.

It begins:—

अथैकाह्निकसर्वजिन्महाव्रतप्रयोगः॥ तत्र महन्मे वोच इत्यादिसमिदाधानान्तविधिरग्निष्टोमवद्भवति। विशेषस्तूच्यते।०

It ends:—

व्रतसंज्ञकात्पृष्ठादन्यानि स्तोत्राणि सर्वा पञ्च विंशतिस्तोमकानि। पञ्चविंशमितरं सर्व सर्वमिति। इति महाव्रतस्य सामानि समाप्तः॥ कर्वे इत्युपनामक बचंभट्टस्येदं पुस्तकम्।

[B. D. 183.

628

मृगारेष्टिप्रयोग.

$10\times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; eight lines to a page. A Thāle MS.; see above No. 440.

A manual of the Mrgāresti.

It begins:—

अथ मृगारेष्टिः। सा च पर्वणि कार्या। खण्डपर्वणि तु प्रकृत्यनन्तरं सद्य एवाखण्डपर्वण्यपि पूर्वेद्युरेव विकृतिं कृत्वा प्रकृत्यन्वाधानं कार्यमित्युक्तं तन्त्ररत्ने।०

कल्पसार 2, तन्त्ररत्न 1, बौधायनतन्त्र 10, वृत्तिकार 1, are quoted.

It ends:—

होमुग्भ्यां द्विकपाल इति श्रुतिः।

[S. C. 4.

629

मृगारेष्टिहौत्रप्रयोग.

$8\frac{3}{4}\times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; seven lines to a page.

Another manual of the Mrgāresti. Anonymous.

Begins:—

अथ मृगारेष्टिहौत्रप्रयोगः। नमः प्रवक्त इत्यादि सप्तदश सामिधेन्यः॥ शोचिष्केशस्तमीमहोमपामिदं न्ययनं समुद्रस्य निवेशनं।०

End:—

प्राणभक्षं भक्षयेत्। संस्थाजपान्तं समाप्तम्। इति मृगारेष्टिहौत्रप्रयोगः।

[S. C. 4.

629 A.

यज्ञतन्त्रसुधानिधि of सायणाचार्य.
(आधान.)

$8\frac{1}{2}\times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 70; eight lines to a page. Dated S'ake 1691

An exposition of the vedic sacrifices according to Baudhāyana and As'valāyana by Sāyaṇācārya. The MS. contains the Ādhāna section only. Cf. I. O., No. 374.

Begins:—

वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे।०

End:—

इति श्रीमद्राजाधिराजपरमेश्वरवीरहरिहरसकलसाम्राज्यधुरंधरस्य वैदिकमार्गस्थापनाचार्यस्य श्रीसायणाचार्यस्य कृतौ यज्ञतन्त्रसुधानिधौ आधानप्रकरणसंग्रहः। शके १६९१ वर्षे विरोधी नाम संवत्सरे दक्षिणायने आश्विनशुद्धद्वितीयायां तिथौ भानुवासरे तद्दिने इदं पुस्तकं गदाधरदीक्षितेन लिख्यते।

[B. D. 172.

630

वाजपेय उद्गातृत्वप्रयोग.

$8\frac{1}{2}\times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 30; seven lines to a page. Dated S'ake 1683. The MS. bears the name of Gaṅgārāma Karnāṭaka Hublye.

A handbook for the use of the Udgātṛ priest at the Vājapeya sacrifice.

एक दिन बाला और कृष्णा पंडित गुरु अर्जनदेव के दरबार में हाजिर हुए और प्रार्थना की, ''महाराज, हम कथा करके लोगों के मन को शांति प्रदान करते हैं। लेकिन हमारा अपना मन फिर भी अशांत रहता है। कृपया मन की शांति का कोई उपाय बताइए।''

गुरुजी ने कहा, ''अगर धन इकट्ठा करने के लिए कथा की जाती है तो उससे मन में कभी भी शांति नहीं होगी। यदि आप शांति चाहते हैं तो अपनी कथनी (कथा) पर स्वयं भी अमल किया

गुरु अर्जनदेव

०धानंजय्यमतमाश्रित्य प्रयोगः । fol. 3.

It ends:—

इति गोवर्धनविरचितः सर्वपृष्ठाप्तोर्यामः (म्नः?) उद्गातृत्वप्रयोगः समाप्तः ॥

[B. D. 224.

634

सर्वपृष्ठाप्तोर्यामसाम.

8½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 60; eight lines to a page.

A collection of Ṛk and Sāma texts to be recited at the Sarvapṛṣṭha Āptoryāma sacrifice.

It begins:—

इन्द्र जुषस्व प्रहवायाहि शूर हरिह। पिबा सुतस्य मतिर्न० अथ बहिष्पवमानस्य ऋग्जपः ॥०

It ends:—

सर्वपृष्ठाप्तोर्यामः समाप्तः ॥

[B. D. 224.

635

सर्वपृष्ठेष्टि.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; eleven lines to a page. Dated Saṁvat 1804. The MS. was procured by S'eṣabhaṭṭa Thāle; see above No. 440.

A manual of the Sarvapṛṣṭheṣṭi.

Begins:—

अथ वै भवति यथा वा इन्द्रो देवतानां मनुर्मनुष्याणामेवमहं भूयासमिति स एतयेष्ट्या यजेत सर्वासु दिक्षु पुण्यकीर्तिकामः० इति दिग्विजयेष्टिः । अथ प्रयोगः fol. 1b; सिद्धमिष्टिः संतिष्ठते ॥ श्रीपरशुरामार्पणमस्तु । श्रीगणेशाय नमः । नमः प्रवक्त्र इत्यादि सप्तदश सामिधेन्यः० fol. 5b.

End:—

संस्थाजपान्तं समानं संतिष्ठते एषेष्टिः इति सर्वपृष्ठेष्टिः समाप्तः ।

[S. C. 4.

636

सर्वतोमुखौद्गात्रप्रयोग of सदाराम.

8½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 22; about nine lines to a page. Dated Saṁvat 1827, written by Gaṅgārāma Karnāṭaka Hublye.

A handbook for the use of the Udgātṛ priest at the Sarvatomukha sacrifice, composed by Sadārāma Tripāṭhi, son of Deves'vara Tripāṭhi, grandson of Suraci (?) Tripāṭhi, belonging to the Nāgara family.

It begins:—

अथ त्रिवृत्स्तोमस्य सर्वतोमुखस्य प्रयोगः । आश्वं ॥ अभिद्रोणा२नि बिभ्रवाः ॥ ॐशुक्रा ऋतस्य धारा२या ॥०

It ends:—

इति श्रीमन्नागरकुलावतंसत्रिपाठीसूरचि(?)तनूजत्रिपाठीदेवेश्वरात्मजत्रिपाठीसदारामेण कृतः सर्वतोमुखसाम लिखितं कर्नाटकगंगारामेन लिखितं संपूर्णतामगात् ॥ संवत् १८२७.

[B. D. 224.

637

साद्यस्कसाम.

8½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; seven lines to a page.

A collection of the sāma texts to be recited at the Sādryaska sacrifice. The copy is incorrect in many places.

It begins:—

अथ साद्यस्करसर्वत्तदत् (?) ॥ परिवव ३ ति विष्टुतिः ॥ अथ स्तोत्राणि ॥ उपास्मै गायता तरोम् ॥ अभि ते मधुना पवस्व शं गवोम् ॥ पवमानो अजीजनोम् ॥०

It ends:—

इत्यग्निष्टोमसाम ॥ समाप्तो साद्यस्करः ॥ समपूर्ण ॥

[B. D. 224.

638

साद्यस्कसाम.

9 × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; seven lines to a page. Incomplete.

Another copy of the Sādryaska Sāmas.

It begins:—

अथ साद्यस्कः । सर्वं तृ (त्रि) वृत् परिवर्तिनी विष्टुतिः अथ स्तोत्राणि ॥ उपास्मैगा० अभिते म०

[B. D. 224.

639

सोमप्रयोगरत्नमाला.

8½ × 3 inches; Devanāgarī character. Foll. 72; nine lines to a page. Incomplete.

A handbook of the Soma sacrifices. By an unknown author. The cover bears the name 'अथ षोडशिप्रयोग.' The author quotes Rāmāṇḍāra, Mādhavācārya (com. on Aitareya Brāhmaṇa) and the Siddhāntabhāṣya.

Begins:—

विश्वेशं माधवं सूर्यं गणेशं जगदम्बिकाम् ।
अग्निं च भैरवं ध्यात्वा नत्वा च पितरौ गुरून् ॥ १ ॥
यानि बौधायनोक्तानि सूत्राणि विविधानि च ।
तद्भाष्याणि प्रयोगांश्च केशवादीन्यथोदितान् ॥ २ ॥
आश्वलायनसूत्रं च सामसूत्रं तथैव च ।
तद्वृत्तीश्च प्रयोगांश्च ग्रन्थानन्यान्यथामति ॥ ३ ॥
आलोच्य कारिकाश्चैव यत्नतः स्वहिताय वै ।
प्रयोगरत्नमालेयं सोमस्य ग्रथ्यतेधुना ॥ ४ ॥
विद्वद्भिरङ्गीकार्या सा यष्टा चेदाश्वलायनः ।
तत्रादौ सर्वसोमप्रकृतिभूतोग्निष्टोमप्रयोगः ।०

इति सोमप्रयोगरत्नमालायां प्रवर्ग्यसंभरणं fol. 9; इति अप्सुदीक्षा 12; इति दीक्षणीया 14; इति कृष्णाजिनादिदीक्षा 16; इति प्रायणीया 20; इति सोमक्रयः 23b; इति आतिथ्या 26b; इति पौर्वाह्णिकः प्रवर्ग्यः । 44; इति ०पौर्वाह्णिकी उपसत् 47; इति अपराह्णिकः प्रवर्ग्यः । 47b; इति प्रवर्ग्योद्वासनं । अथाग्नीषोमीयः । 52b.

उपपक्षं नाम कक्षं ब(बा)हुमूलमिति भाष्यकारः । कपोलमिति रामाण्डारः । आन्तमेव यज्ञं तन्वते इति ऐतरेयब्राह्मणस्य संयाजान्तपरतया तद्भाष्ये व्याख्या(ना)द्धौत्रध्वर्योरेकवाक्यतार्थं आश्वलायनयजमानस्य पत्नी संयाजान्तैव व्याख्येति प्रतिभाति ।...। तत्रापि दीक्षणीयावत्पत्नीसंयाजानन्तपरतया ऐतरेयभाष्यव्याख्यानादेकवाक्यतार्थं० 14. तदा दण्डप्रदाने होत्रा या(व्या)पारो न कर्तव्य इति सिद्धान्तभाष्ये । 68.

It abruptly ends:—

आग्नीध्रः पूर्वं निहितमुल्मुकमादायान्तरेण—

[B. D. 74.

640

सौत्रामणिहौत्रप्रयोग.

$9\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī character. Foll. 10; ten lines to a page. Dated S'ake 1724.

Sautrāmaṇi Hautra Prayoga.

[B. D. 11.

641

स्तोमप्रयोग.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Folio. 1 only; nine lines.

This appears to be a fragment. The name स्तोमप्रयोग is written on the cover.

It begins:—

होउ पिबा सुता । स्यैरसिनों ३ ॥ होयि होयि ।०

It ends:—

ऐश्याय क्षत्रस्येवास्य प्रकाशो भवति प्रतितिष्ठति य एवं वेद ।

[B. D. 224.

642

स्थालीपाक.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; clear Devanāgarī handwriting. Foll. 10; nine lines to page. Dated S'ake 1743.

A manual of Sthālīpāka.

It begins:—

आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं अमुककर्म करिष्ये । तदङ्गहोमं कर्तुं स्थण्डिलादिकर्म० ॥

०विशेषस्तु ॥ अद्येत्या० ममोपात्तदुरितक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वर० दर्शपौर्णमासाभ्यां स्थालीपाकाभ्यां यक्ष्ये ॥ तत्रेदानीं पौर्णमासस्थालीपाकेन यक्ष्ये । दर्शे तु दर्शस्थालीपाकेन यक्ष्ये ॥ अद्येत्यादि क्रियमाणे अमुकहोमे वा दर्श० पौर्णमासस्थालीपाकहोमे देवतापरिग्रहार्थं चाधानं करिष्ये ॥ –fol. 2b;

It ends:—

इति अनेन दर्शपौर्णमासस्थालीपाकहोमेन भगवान्यज्ञरूपी यज्ञनारायणः प्रीयताम् ॥ इति स्थण्डिलकर्मस्थालीपाकः समाप्तः ।

[B. D. 213.

643

होमपद्धति.

$5\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2-8; about 11 lines to a page.

A manual of Tantric Homa. The first folio of the MS. is lost.

इति होमे कर्तव्यता तान्त्रिकी । fol. 6b.

It ends:—

त्रिमूर्तिरूपे परमे सर्वाशापरिपूरके ।
नमोस्त्वासा(?)पुरे मातरखण्डानन्दविग्रहे ॥
इति होमपद्धतिः समाप्तिमगमत् ।

[B. D. 233

644

आपस्तम्ब गृह्यसूत्र.

(Pras'na III.)

$12\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 14; eight lines to a page.

The third Pras'na of the Āpastambīya Gṛhyasūtra. The whole is edited with notes and extracts from the commentaries of Haradatta and Sudars'anācarya by M. Winternitz, Vienna, 1887.

[B. D. 145.

645

आश्वलायन गृह्यसूत्र.

15×10 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; eighteen lines to a page.

Ās'valāyana Gṛhyasūtra in four chapters. Published with German translation by Stenzler, 1864-65; also with Nārāyaṇa's Vṛtti in the Bibliotheca Indica, and by Pandit Jyesṭhārāma Mukundaji, Bombay, 1894.

[ZZ. A. 23.

646

आश्वलायन गृह्यसूत्र.

$9\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 26; nine lines to a page.

Ās'valāyana Gṛhyasūtra; another copy.

[B. D. 77.

647

आश्वलायन गृह्यसूत्र with

वृत्ति by नारायण.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 130; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1830; S'ake 1695; A Thāle MS.; see above No. 440.

Ās'valāyana Gṛhyasūtra with the Vṛtti of Nārāyaṇa, who is usually supposed to be the same as the commentator of the Ās'valāyana S'rautasūtra. But this is doubtful; the commentator of of the S'rautasūtra is Nārāyaṇa, son of Narasiṅha, who belongs to the Gārgya Gotra (see above No. 509), whereas our Nārāyaṇa belongs to the Naidhruva Gotra and is the son of Divākara. The introductory verses, however, seem to be favourable to the assumed identity of the two. The two seem to be regarded as different at Bhandarkar, Report, 1884-87, pp. 7, 8.

The following allusion to the As'. S'r., VI. 10 and its explanation, when compared with the commentary of Narāyaṇa Gārgya on that passage, leave an impression that the two may not be different :—

यदुक्तं पुरस्तात्सूत्रस्य षष्ठाध्याये दीक्षितमरणे तदिहापि कुर्यादित्यर्थः । तत्रैवमुक्तम् । 'संस्थिते तीर्थेन निष्कृष्यावभृथे प्रेतालङ्कारान्कुर्वन्ति केशश्मश्रुलोमनखानि वापयन्ति नलदेनानुलिम्पन्ति' । नलदमभियुक्तेभ्यो विज्ञेयम् । 'निःपुरीषमेके कृत्वा०' मूलं पाशः अग्रं दशा प्राक्शिरसं प्रेतं शाययित्वा प्रेतं प्रोर्णुयुः । वासोग्रं पादतो यथा । भवेदित्यर्थः ।–

—Com. on Ās'. Gṛ., IV. 1. 15.

Compare with this :—

नलदो नाम द्रव्यविशेषः । स चाभियुक्तेभ्यः शिक्षितव्यः ।०' वाससो वसनारम्भप्रदेशः पाश इत्युच्यते । समःक्षिप्रदेशो दशा ।०

—Com. on Ās'.S'r., VI. 10.

The following important verse is quoted by Nārāyaṇa on II. 1. 10 :—

इदं कार्यमनेनेति न क्वचिद्दृश्यते विधिः ।
लिङ्गादेवेदमर्थत्वं येषां ते मन्त्रसंज्ञकाः ॥

Begins :—

आश्वलायनमाचार्यं प्रणिपत्य जगद्गुरुम् ।
देवस्वामिप्रसादेन क्रियते वृत्तिरीदृशी ॥

उक्तानि वैतानिकानि०

Nārāyaṇa refers to the earlier writers but never by name. Jayantasvāmī, whose opinions are often contrasted with those of our Nārāyaṇa by Kumārasvāmī in the Ās'valāyanagṛhyakārikās (see the next number) seems to be unknown to our author. Probably he lived after him.

Ends :—

आश्वलायनगृह्यस्य भाष्यं भगवता कृतम् ।
देवस्वामिसमाख्येन विस्तीर्णं सदनाकुलम् ॥
दिवाकरद्विजार्यस्य सूनुना नैध्रुवेण वै ।
नारायणेन विप्रेण कृतेयं वृत्तिरीदृशी ॥

This last verse which is found in all MSS. consulted by me and also in the printed edition is clearly against the identity of the two Nārā-

yaṇas. But it is not impossible to assume that Nārāyaṇa was the natural son of one of the two i. e. Divākara and Narasiṁha and was adopted by the other.

इति श्रीनारायणीयायां वृत्तौ गृह्यविवरणे चतुर्थोध्यायः ॥

[S. C. 1.

648

आश्वलायनगृह्यकारिका of भट्ट कुमारस्वामी.

$11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 34; about ten lines to a page. Dated S'ake 1719.

Ās'valāyanagṛhyakārikās, in four chapters, are but a metrical version of the Ās'valāyana Gṛhyasūtra. They are usually ascribed to Bhaṭṭa Kumārilasvāmī, the famous Mīmāṅsaka of the 7th century. See Ind. Anti., XVIII. p. 188 and Bhandarkar, Report, 1884-87, p. 5.

This is however highly improbable since the author of the Kārikās respectfully quotes the opinion of Nārāyaṇa, the commentator of the Ās'valāyana Gṛhyasūtra. I am therefore, inclined to believe that these Kārikās also like the Pıāksomabhāṣya are to be ascribed to Kumārasvāmī and not to Kumārila, and that this Kumārasvāmī is perhaps the father of Bhāskara Somayājī, the author of Trikāṇḍamaṇḍana; see above No. 537.

For an analysis of the Kārikās, see Burnell, Tanjore MSS., p. 14. Published by J. Mukundaji, Bombay, 1894.

Begins:—

आश्वलायनमाचार्यं नत्वा तद्गृह्यकर्मणाम् ।
प्रयोगं वच्मि संक्षेपाद्वृत्तिकारादिभाषितम् ॥ १ ॥

The author refers to the opinion of Nārāyaṇa in the following places:—

(1) V. 13 of the printed text:—

नैके कांचन पक्षोयं चौलादावाश्रितो यदा ।
तदाग्निरिन्द्र इत्याद्या होतव्या इति वृत्तिकृत् ॥

This refers to the following portion of Nārāyaṇa's commentary on Ās'. Gṛ., I. 3. 8:—

यत्र होमश्चोद्यते न मन्त्रः चौलकर्मादौ 'नैके कांचन' पक्षे तत्रैताभ्यो देवताभ्यो जुहोति ।

(2) V. 289 of the printed text:—

शौचार्थाचमनं कार्यमेवेति प्राह वृत्तिकृत् ।
अवान्तरेण शौचार्थं सर्वमाचमनं त्विह ॥

This refers to the following on Ās'. Gṛ., I. 24. 23:—

आचान्तग्रहणं शौचार्थमाचमनं कृत्वा कर्माङ्गमप्याचमनं कुर्यादित्येवमर्थम् ।

(3) V. 340 of the printed text:—

गृहस्थो वैश्वदेवाख्यं कर्म प्रारभते दिवा ।
तत्र नास्त्यत्र भगवद्वृत्तिकारवचो यथा ॥

This refers to the following on Ās'. Gṛ., I. 2. 8 and 1. 2. 1. respectively:—

दिवाग्रहणं ज्ञापनार्थं क्रियते । तेन वैश्वदेवस्य प्रातरारम्भणं भवति । इतरथा सायंप्रातरुपदेशात्सायमुपक्रमः स्यादग्निहोत्रवत् । तच्चानिष्टम् । and नन्वन्नसंस्कारत्वादहविष्यस्यापि स्यात् । अपूर्वार्थत्वाच्च न स्यात् । तर्हि तन्निवृत्त्यर्थं हविर्ग्रहणम् ।

(4) V. 556 of the printed text:—

नोहेद्या इति ये शब्दं वृत्तिकारवचो यथा ।

This refers to the following on Ās'. Gṛ., II. 5. 8:—

ये शब्दस्य केचिदूहेन स्त्रीलिङ्गं कुर्वन्ति तद्विचार्यम् ।... तेनोहो न कार्यः ।

(5) V. 758 of the printed text:—

प्रणयेच्चमसेनापो वहेरुत्तरदेशतः ।
तत्र नास्त्यत्र भगवन्नारायणवचो यथा ॥

This refers to the commentary on Ās'. Gṛ. IV. 2. 15.

The author of the Kārikās also mentions the opinions of Jayantasvāmī often contrasting them with those of Nārāyaṇa, in the following verses of the printed text:—96; 97; 104; 140; 317; 351; 556; 681 and 783.

It ends:—

विलोक्य सर्वसूत्राणि नानाऋषिमतानि च ।
ज्ञानार्थं याज्ञिकानां तु मयोक्ता गृह्यकारिका ॥
उक्तान्यत्रैव कर्माणि शाकल्यवचनोऽब्रवीत् ॥ २४ ॥

इति भट्टकुमारिलस्वामिविरचितासु कारिकासु चतुर्थोध्यायः ॥

[B. D. 19.

649

कौशिक गृह्यसूत्र.

11×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 36; (1-10; 42-50; 65-81); eight lines to a page. Fragmentary.

We have two defective copies of the Kaus'ika Gṛhyasūtra; both together, however, almost complete the text, which has 14 Adhyāyas containing 141 sections in all. The number of sections of the different Adhyāyas is respectively 9, 8, 7, 12, 10, 3, 10, 9, 6, 5, 10, 3, 44 and 5.

It is edited with notes and introduction by M. Bloomfield, New Haven, 1890. This sūtra only partly treats of the household ceremonies. It is much more extensive than the other Gṛhyasūtras and contains instructions regarding the performance of those charms in which the hymns and expressions from the Atharva Veda are employed. Thus the Kaus'ikasūtra is a valuable supplement to the A. V. Sañhitā. See Winternitz, Geschichte, I. p. 239.

Beginning:—

ॐ नमोथर्ववेदाय । अथ विधिं वक्ष्यामः स पुनराम्नायप्रत्ययः आम्नायः पुनर्मंत्रश्च ब्राह्मणानि च॰

[B. I. 54.

650

कौशिक गृह्यसूत्र.

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11-65; 71-103; eight lines to a page.

Second copy of the Kaus'ika Gṛhyasūtra.

It ends:—

उर्वी विपद्यते त्रिरात्रं स्नानातनंब्रह्मचर्यभरसाः । शंधोपेयुः सा तत्र प्रायश्चित्तिः सा तत्र प्रायश्चित्तिः ॥ इति चतुर्दशोध्यायः समाप्तः ।

मरुस्थल्यन्तर्गतप्रदेशविशेषयोधपुरान्तर्गतसुरपुरपुरवास्तव्यनान्दीमुखीज्ञातीयतुंकाकेलासुतवोहोरागिरिधरेण ब्राह्मणेन रेवान्तर्गतराजनगरवास्तव्य रावाक्यनगरवीसलनगरा भटगणेशास्तत् भटगोप्येंदजी ।

[B. I. 55.

651

आह्निकसूत्र of गौतम.

$13\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; eighteen lines to a page. Dated S'ake 1782.

Āhnika Sūtra consists of 17 Khaṇḍas, and describes the daily duties of a Brāhmaṇa and is ascribed to Gautama. Different from the Dharmasūtra of Gautama. Is this the Gautamīya Gṛhyasūtra?

It begins:—

अथ गौतमसूत्राह्निकप्रारम्भः ॥ अथाचारान्प्रवक्ष्यास्याचा(रा)ल्लभते धर्ममाचारादेव धनमाचारादेव सुखमाचारादेव मोक्षं प्राप्नुयादुत्थाय पश्चिमे यामे॰

The other Khaṇḍas begin as follows:—

II नमोविण्मूत्रदिग्चन्द्रअग्न्यादित्यगोविप्रस्त्रीदेवताभिमुखो मूत्रपुरीषं न सृजेत्॰ III पश्चाद्देशान्तरगत उपवीतवाना चामेत्॰ IV अव्यग्रः प्राङ्मुखो निषण्णो दन्तधावनं कुर्यात्॰ V अष्टम्यां वा चतुर्दश्यां द्वादश्यां॰ VI कुशान्सव्यहस्ते धृत्वा॰ VII सदशमखण्डे(ण्डं)श्वेतं धौतं वस्त्रद्वयं स्नाने जपे॰ VIII शुद्धक्षेत्रोद्भवं कार्पासं समादाय जीवद्भर्तृकया ब्राह्मण्या कारितं॰ IX जपहोमदानवैश्वदेवशिवार्चनश्राद्धेपु॰ X स्थिरमनाः प्राङ्मुखः समे पीठ उपस्पृश्य पादौ हस्तौ च प्रक्षाल्य॰ XI जाह्नवीजले सहस्रं गृहेषु प्रकृतिर्गोष्ठेषु दशगुणा॰ XII एवं मातामहानां सपितामाता सपत्नजननी॰ XIII पुरुषसूक्तेन गायत्रिया(व्या?) वा षोडशोपचारैः॰ XIV ततो गुरून्वृद्धान्श्रोत्रियांश्च॰ XV माध्याह्निकविधिं कृत्वा भुञ्जीत प्रासे मुहूर्तपञ्चके॰ XVI घृत(ता)पूपव्यञ्जनोपेतं मन्त्रतो दक्षिणहस्तेनापोशनं कृत्वा॰ XVII गोघृतं क्षीरं दधितक्रं सक्तु चापक्वं तैलपक्वं शूद्रादपि न दूष्यति॰

It ends:—

एवं विज्ञाय कर्तव्या दिनचर्या पुनः प्रातरुत्थाय यथोक्तमखिलं चरेदेवं क्रियाकाण्डमाचरतो धर्मार्थकाममोक्षाणां सिद्धिर्भवत्येवंप्रकारेण ग्रन्थविस्तरेण भीरूणां सत्कुलप्रसूतानां ब्राह्मणानामाचारविधिक्रमः ॥ १७ ॥ इति गौतमआह्निकसूत्रं समाप्तम् ।

[B. D. 280.

652

पारस्कर गृह्यसूत्र.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 52; about 8 lines to a page. Dated S'ake 1702.

The Pāraskara Gṛhyasūtra in three chapters having 24 20 and 17 sections respectively. Edited by Stenzler; translated into English by Oldenberg in the S. B. E., vol. XXIX. Published

with several commentaries at Benares and also by the Gujrati Printing Press, Bombay. The latter publication is valuable. See also, Bod., No. 1045.

Begins:—

अथातो गृह्यस्थालीपाकानां कर्म°

Ends:—

यन्मे श्रुतमधीतं तन्मे मनसि तिष्ठतु तिष्ठतु ॥ १७ ॥
इति गृह्यसूत्रत्रिकण्डिका समाप्ता ।

[B. D. 311.

653

बौधायन गृह्यसूत्र.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 51; twelve lines to a page.

Baudhāyana Gṛhyasūtra in five Pras'nas, having 20, 18, 23, 21 and 7 Adhyāyas respectively. See Burnell, Tanjore MSS., p. 20a and Caland, Das Rituall'e Sūtra des Baudhāyana, Leipzig, 1903. Edited by S'rīnivāsācārya, Mysore, 1904.

Begins:—

अथ संवत्सरे संवत्सरे षड्ढु षड्ढु मासेषु चतुर्षु चतुर्ष्वृतावृतौ मासि मासि वा कुमारस्य जन्मनक्षत्रे क्रियते ब्राह्मणानन्नेन परिविष्य°

Pras'na II begins on fol. 9:—अथ गर्भाधानं व्याख्यास्यामः पूर्वपक्षे पुण्ये नक्षत्रे°; Pras'na III begins on 17b:—अथातो देवयोः पूजाकरणे°; Pras'na IV begins on 27b:—अथातः शुभाशुभनिमित्तानि अथातो वा नारायणबलिं यस्यात्मनः श्रेयांसं°; Pras'na V begins on 39b:—संवत्सरे सपिण्डीकरणं एकादशे मासि°

Ends:—

सहस्रदक्षिणे वा अन्यस्य संतिष्ठते पितृमेधः संतिष्ठते पितृमेधः ॥ १७ ॥ सप्तमोऽध्यायः ।

[B. D. 53.

654

मानव गृह्यसूत्र.

(श्राद्धकल्प.)

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; eight lines to a page. Dated S'ake 1777.

Another copy of the S'rāddhakalpa of the Mānava school; see above No. 538. From C. C. I. p. 451b, I had first thought that this S'rāddhakalpa was a part of the Gṛhyasūtra, but from No. 538 above it seems that it is a part of the S'rautasūtra.

[B. D. 69.

655

मानव गृह्यसूत्र with

भाष्य of अष्टावक्र.

(Ch. 1.)

$9\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 62; nine lines to a page.

Mānava Gṛhyasūtra consists of two chapters called Puruṣas containing 23 and 18 Khaṇḍas respectively. The Sūtra appears to be otherwise called Pūraṇa; see next number, v. I. It is published by Knauer, 1897. Also see Bradke, Z. D. M. G., 36, pp. 442-445.

Aṣṭāvakra, the commentator, refers to Manu, Yājñavalkya, Gotama, Parās'ara, S'ibirasvāmī (S'abarasvāmī), Bhaṭṭa Kumāra and the Sūtrabhāṣyakāra. Curiously however, he alludes to himself in three places as an independent writer. For the discussion of the authorship and date of this commentary, see Knauer's edition, Intro. pp. XXI-XXV.

It begins:—

ॐ नमोऽन्नपूर्णायै ॥ गणेशाय च ।
यस्याः प्रसादान्मनुना शब्दशास्त्रमिदं कृतम् ।
सरस्वत्यूनानि कल्पयतु सा नः पातु सरस्वती ॥ १ ॥

उपनयनप्रभृति व्रतचारी स्यात् । द्विपदमिदं विधिसूत्रम् । उपनयनं व्रतबन्धः । तत्प्रभृति व्रतानि चरेत् । उपनयनात्प्रभृति उपनयनप्रभृति व्रतचारीति चरतेर्गत्यर्थस्य ताच्छील्ये-णिनि । उपनयनात्प्रभृति उपनयनप्रभृति क्रियाविशेषणत्वान्नपुंसकलिङ्गमित्यर्थः ।°

उक्तं चात्र शिबि(शब)रस्वामिपादैर्नास्ति वचनस्यातिभारः किमिव वचनं कुर्याद्यावन्न प्रामाण्यं संस्कृते अग्नौ यथा भवतीति ।° fol. 28; आज्यशेषग्रहणं सर्वेतत्रोपलक्षणार्थमित्यर्थः । भट्टाष्टावक्र एवमुक्तवान् । इदानीं भट्टश्रीकुमारोक्तं प्रकृतं लिख्यते ।° 51; व्रत एव संवत्सरं अवश्यं व्रतचारिणा भवितव्यम् । इत्यष्टावक्रेण मयोक्तम् । इदानीं प्रकृतं लिख्यते । सप्तमे वर्षे° 58; कर्तृग्रहणे तु दातव्यमित्याह अष्टावक्रः । 60 b.

The following are a few places where older commentators are alluded to:—foll. 17b; 19; 31; 32b; 36b; 40.

It ends:—

आचार्याय निवेदयते भैक्ष्यं तेनानुज्ञातो नाननुज्ञाप्याचार्यं भुञ्जीत त्रैविध्यमुक्तम् ॥ इति पूरणव्याख्याने त्रयोविंशतितमः खण्डः समाप्तिमगमत् ॥

[B. D. 223.

656

मानव गृह्यसूत्र with भाष्य of अष्टावक्र.

(Ch. II.)

$9\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 54; nine lines to a page.

Aṣṭāvakrabhāṣya on the second Puruṣa of the Mānava Gṛhyasūtra.

It begins:—

सरस्वत्याः प्रसादेन यथैतत्कृतवान् पुरा ।
भगवान्मानवाचार्यः पूरणाख्यं प्रयत्नतः ॥ १ ॥
अष्टावक्रेण देवेन तां तु दृष्ट्वा सरस्वतीम् ।
शते पूर्णे तु वर्षाणां ऋतौ शिशिरसंज्ञके ॥ २ ॥
नमस्करोमि तां देवीं यस्या एव प्रभावतः ।
प्राप्तं यत्तन्महत्पुण्यं बृहद्धर्माभिधायकम् ॥ ३ ॥
नमोस्तु तस्मै देवाय स्वामिने चक्रपाणये ।
यस्य प्रसादाद्भूतानि गच्छन्ति पदमव्ययम् ॥ ४ ॥
ययानुविद्धो लोकेर्थो भाति कृच्छ्रचराचरे ।
नत्वा सरस्वतीं चैव तत्र यज्ञान् ब्रवीम्यथ ॥ ५ ॥

औद्वाहिकं प्रथमेध्याये धर्मेणाधिगतवेदस्य भार्यावेदनमुक्तं०

सूत्रभाष्यकृतेदमुक्तं अष्टकावैश्वादीनि० fol. 4; व्यासस्त्राण्यन्येन व्याख्यातानि अहं तु व्याख्यास्यामि चरुसंचारत्वपरेण मेक्षणं तूष्णीमित्थमुपसमाधाय ब्रह्मणानुज्ञातश्चरुः संचारयति० 21; इत्यलं नष्टसंप्रदायिवचोविचारणेन० 7; व्याख्यातं मया भट्टाष्टावक्रदेवेन पुनरुक्तमपि किंचिदत्रास्ति तदर्थागतमिति न चोदनीयः ।० 15.

It ends:—

सर्वेष्वेतेष्वपि समानउक्तता आग्नीषोमीयादिषु स्थालीपाकेषु ॥ इति द्वितीयपुरुषे अष्टादशखण्डः समाप्तः ॥ भाष्यं गृह्यस्य ॥

[B. D. 223.

657

मानवीय परिशिष्ट.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; about 17 lines to a page.

The Paris'iṣṭa of the Mānava Sūtra. According to Bradke, it is a part of the S'rautasūtra (see above No. 526) but the colophons at the end of the sections of the Rudrajapavidhānakalpa (see (6) below) would lead us to believe that it is a Paris'iṣṭa of the Gṛhyasūtra.

It consists of 6 (really 5) parts:—

(1) प्रतिग्रहकल्प in two sections begins:—

अथातः प्रतिग्रहकल्पं व्याख्यास्यामो दक्षिणां०

(2) मूलजातविधि in one section, begins on fol. 2:—

अथातो मूलजातस्य विधिं मूलस्य प्रथमेंऽशे०

(3) यमलशान्ति in one section, begins on fol. 2b;—

अस्य यमलौ पुत्रौ गावौ वडवे वा ये यातां संवत्सरे पूर्णे०

(4) आश्लेषाविधि in one section, begins on fol. 3:—

अथातो आश्लेषाविधिं व्याख्यास्यामः ॥ प्रथमे पादे मातृनाशश्चतुर्थे पितुर्विनाशस्तत्र मूलविधानोक्तं०

(5) सदन्तोत्पत्तिविधान from विष्णुधर्मोत्तरपुराण (This is obviously not a part of the Sūtra) begins on fol. 3:—

शंकर उवाच । दन्तजन्मनि बालानां लक्षणं तन्निबोधये ।
उपरि प्रथमं यस्य जायन्ते च शिशोर्द्विजाः ॥
दन्तैर्वा सह यस्य स्याज्जन्म भार्गवसत्तम ॥०

(6) रुद्रजपविधानकल्प in three sections, begins on fol. 3b:—

अथातो रुद्रजपस्य विधानकल्पं व्याख्यास्यामः । उत्तरतो ग्रामस्य पुरस्ताद्वा शुचौ देशे नदीषु देवखातेषु०

Section I ends:—

द्विपदश्चतुष्पदश्चेत्तन्नित्यजपविधानम् । इति मानवगृह्यपरिशिष्टे नित्यजपविधानम् ।

It ends:—

०रुद्रजापीहतं दत्तमानन्त्याय कल्पते ॥ ३ ॥

इति मानवगृह्यपरिशिष्टे रुद्रजपविधानं समाप्तम् ॥

Nos. (1) and (3) have a simple colophon, (2) and (4) have इति मानवसूत्रे०, while (6) has इति मानवगृह्यपरिशिष्टे०.

[B. D. 264.

PART II—DHARMAS'ĀSTRA.

A. Smṛti.

658

पराशरस्मृति.

11×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 20; twelve lines to a page. Dated S'ake 1725.

Parās'arasmṛti in eleven Adhyāyas. Published in the Bombay S. Series with the commentary of Mādhavācārya.

Begins:—

अथातो हिमशैलाग्रे०

[S. C. 10.

659

बृहत्पाराशरस्मृति.

$11\frac{3}{4}\times5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 141; ten lines to a page.

Bṛhatpārās'arasmṛti, ascribed to Parās'ara. It is in twelve Adhyāyas, and is said to contain 3300 s'lokas. This MS. contains, however only 2976 s'lokas, the Adhyayas having 63, 479, 195, 371, 392, 334, 39, 382, 344, 175, 82, and 120 s'lokas respectivey. Folio 79 of this MS. is blank, so that vv. 156–178 of the sixth Adhyāya are wanting. See Weber, Berlin Catalogue, II. No. 1756; I. O., No. 1289; Ind. Streifen, III. p. 511. Published by J. Vidyāsāgara in his Dharmas'āstrasaṅgraha, vol. II. pp. 53-309.

It begins:—

ॐ नमः श्रीपरमात्मने ।

व्यक्ताव्यक्ताय देवाय वेधसेनन्ततेजसे ।

नमस्कृत्य प्रवक्ष्यामि धर्मान्पारास(श)रोदितान् ॥१॥

अथातो हिमशैलाग्रे देवदारुवनाश्रये ।

व्यासे(स)मेकाग्रमासीनं द्विजाः पृच्छन्ति धार्मिकाः २

मनुष्याणां हितं धर्मं वर्तमाने कलौ युगे ॥०

इति बृहत्पारासरीये धर्मशास्त्रे व्यासप्रश्ने सुव्रतप्रोक्तसंहितायां शास्त्रसंग्रहोद्देशकथनं नाम प्रथमोध्यायः ॥ (63=63 s'lokas) 4; इति ०षट्कर्मणि स्नानविधिर्नाम द्वितीयोध्यायः (223) 14b; ०प्रणवस्वरूपकथनं (33) 16; ०जपविधिः (109) 21; ०देवपूजाविधिः (44) 23b; ०वैश्वदेवविधिः (38) 25; ०अतिथिपूजाविधिः (18) 26; ०इति द्वितीयोध्यायः (?) (14) 26b; ०गोमहिमा (43) 27b; ०वृषभप्रशंसा (16) 29b; इति० कृषिकर्मसीतायज्ञोपधर्मो नाम तृतीयोध्यायः (136) 36; इति ०चतुर्थोध्यायः (371) 53; इति ०श्राद्धाधिकारः पञ्चमोध्यायः (392) 71b; इति प्रायश्चित्तनिर्णयो नाम षष्ठोध्यायः (334) 86b; ०ऐंदवादिव्रतनिर्णयो नाम सप्तमोध्यायः (39) 88b; ०इष्टापूर्तनिर्णयो नाम अष्टमोध्यायः (382) 106b; इति शान्त्यध्यायेऽद्भुतशान्ति (107) 111b; ०रुद्रजपपूजाविधिः (52) 114 इति रुद्रशान्तिः (45) 116; ०तडागादिप्रतिष्ठा (36) 188; ०लक्षहोमविधिः (22) 119; ०इति कोटिहोमविधिः (34) 120b; ०पुत्रार्थपुरुषसूक्तविधान (16) 121; ०शान्तिविधाननिर्णयो नाम नवमोध्यायः (32) 122b; ०इति राजधर्मः (95) 129b; ०वानप्रस्थधर्मः (50) 130; इति वृद्धपारासरे ०आश्रमचतुष्टयभेदो नाम दशमोध्यायः (30) 131b; ०आश्रमविवेचनं नाम एकादशोध्यायः (82) 135b; प्रणवध्यानविधिः (18) 136b; ०योगोपदेशो नाम द्वादशोध्यायः (102) 141.

The end:—

त्रिभिः श्लोकसहस्रैस्तु त्रिभिर्वृत्तशतैरपि ॥

पराशरोदितं धर्मशास्त्रं प्रोवाच सुव्रतः ॥ १०१ ॥

नमोस्तु याज्ञवल्क्याय मनवे विष्णवे नमः ॥

गौतमाय वसिष्ठाय नमः पराशराय च ॥ १०२ ॥

This MS. gives 143 s'lokas less than the I. O. MS. (18 instead of 28 in अतिथिपूजा, Adhy. II; 16 instead of 26 in वृषभप्रशंसा, Adhy. III; 39 instead of 42 in VII; 52 instead of 152 in रुद्रजपपूजा०, Adhy. IX; 16 instead of 26 in पुत्रार्थपुरुषसूक्तविधान, Adhy. IX and 18 instead of 28 in प्रणवध्यानविधि Adhy. XII.) It agrees with it in all other respects.

[B. D. 112.

660

याज्ञवल्क्यस्मृति.

$10\times4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 46; about ten lines to a page.

Yājñavalkya Smṛti. Often published with Vijñānes'vara's Mitākṣarā.

[B. D. 290.

661

याज्ञवल्क्यस्मृति with मिताक्षरा by विज्ञानेश्वर.

$11\frac{1}{2}\times5$ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. (78+146+234) 458; nine to twelve lines to a page. Dated Saṁvat 1848.

A complete and neatly written copy of Mitākṣarā, the well-known commentary on the Yājñavalkya Smṛti by Vijñānes'vara. The three Adhyāyas are differently paged.

It ends:—

उत्तमोपपदस्येयं शिष्यस्य कृतिरात्मनः ।
धर्मशास्त्रस्य विवृतिर्विज्ञानेश्वरयोगिनः ॥
विज्ञाननाथरचिता विवृतिर्या मिताक्षरा ।
सेयं द्वादशसाहस्री संख्याता ग्रन्थसङ्ख्यया ॥

नासीदस्ति भविष्यति०

Repeatedly published. Ācārādhyāya translated into English by S. C. Basu (S. B. H. series). Vyavahāra by J. R. Gharpure, Bombay.

[B. D. 302.

662

वासिष्ठधर्मशास्त्र.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 41; about 10 lines to a page. Dated Saṁvat 1513. (Our MS. does not appear to be so old, however.)

A metrical Smṛti ascribed to Vasiṣṭha, in 29 Adhyāyas. The first folio of this MS. is added by a later hand. An English translation of this work by G. Bühler is published in S. B. E., vol. 14. A critical edition has been published by A. A. Fuhrer, Bombay, 1883. Our MS. has been used for this edition. For other spurious Smṛtis ascribed to Vasiṣṭha, see West and Bühler, Digest, 3rd ed. pp. 28, 52; also I. O, No. 1339 and Winternitz Geschichte, III. p. 481-82.

It begins:—

अथातः पुरुषनिःश्रेयसार्थधर्मजिज्ञासां ज्ञात्वा०

It ends:—

इति वासिष्ठे धर्मशास्त्रे एकोनत्रिंशोध्यायः ॥ संवत् १५१३ वर्षे समाप्तं ।

[B. D. 221.

663

वृद्धअत्रिस्मृति.

$7\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 43; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1618; S'ake 1483.

Vṛddha Atri Smṛti. Differs from I. O., Nos. 1305-9.

Begins:—first line gone:—

सर्वशास्त्रप्रवक्तारं ऋषिभिश्च नमस्कृतम् ।
नमस्कृत्वा च ते सर्व्वे इदं वचनमब्रुवीत् (?) ॥
हितार्थं सर्वलोकानां भगवन्कथयस्व तत् ॥ २ ॥
वेदतत्त्वार्थतत्त्वज्ञो यन्मां पृच्छत संशयम् ।
तत्सर्वं च प्रवक्ष्यामि यच्च दृष्टं यथाश्रुतम् ॥ ३ ॥०

Ends:—

एकेन शूलमितरेण शिरःकपालं
अन्योन्यसंगमपरेण करेण वीणाम् ।
आदाय यश्चरति वाममनेकरूपं
सोयं पुनातु भगवान्परमेश्वरो वा ॥
इदमूचुर्महात्मानं सर्वे...ष्विताः ।
ये त्विदं धारयिष्यन्ति धर्मशास्त्रमतं हिताः ॥

इति श्रीवृद्धअत्रिस्मृतिः समाप्ता ।

The first 13 s'lokas are numbered. The rest are not marked.

[B. D. 180.

664

शौनकस्मृति.

11×5 inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 82; ten lines to a page. Incomplete.

A metrical Smṛti ascribed to S'aunaka.

It begins:—

पुण्याहवाचनविधिं वक्ष्यामोथ यथाविधि ।
प्रयोक्तुः कर्मणामादावन्ते चोदयसिद्धये ॥ १ ॥०

इति शौनकीये पुण्याहवाचनम् ।

अङ्कुरारोपणविधिं प्रवक्ष्यामि विशेषतः ।
शौनकोहं द्विजातीनां मङ्गलार्थमुदीरितम् ॥ १ ॥० 2b.

इति ०अङ्कुरार्पणं 3b; इति नान्दीश्राद्धं 5; इति कौतुकबन्धनं 5b; इति स्थालीपाकः 11; इति ग्रहशान्तिः 13; इति रजस्वलाशान्तिः 15; इति गर्भाधानं 16; इति पुंसवनं 17; इति सीमन्तोन्नयनं 18; इति जातकर्म 18; इति मृतप्रजाजीवत्पुत्रोत्पादनविधिः 18b; अपुत्रस्य जातीयपुत्रग्रहविधिः 19; इति नामकरणं 20; इति ०महादोषाभिभूतदिने जातस्य बालस्य शान्तिः 21b; ०ग्रहणदिने जातबालकस्य स्त्रीणां प्रथमशान्ति ऋतौ शान्तिः 22; निष्क्रमणं 22b; इति प्रयोगपारिजाते निष्क्रमणं 23b; इति बालोपवेशनं 24; इत्यन्नप्राशनं and इति जीविकारक्षा 24; इति जन्मनक्षत्रविधिः 24b; इति चौलः 26; इत्युपनयनं 28; इति मेधाजननं and इति पुनरुपनयनं 29b; इत्युपाकर्म 30b; इति उत्सर्जनं 31; इति व्रतचतुष्टयं 33b; इति समावर्तनः 35; इति बृहस्पति-

शान्ति 35b; ०आदित्यशान्ति 36; इत्यष्टौ विवाहाः 37b; इति मधुपर्कः 39; इति० विवाहः 41b; ०तृतीयविवाहः 42; ०अग्निपरिचरणविधिः 43; इति समारोपणविधिः 43; इति पुनराधानं 44b; इति श्रवणाकर्म 47b; इति सर्पबलिः 48; इत्याश्वयुजीकर्म 48b; इत्याग्रयणं 49; इति प्रत्यवरोहणं 50; इति श्राद्धं 52b; इति पिण्डपितृयज्ञः 54; इत्याहिताग्नेः पार्वणश्राद्धं 54b; इत्यष्टकाश्राद्धं 56b; इति काम्यश्राद्धं 57; इति दुर्भोजनप्रायश्चित्तं 60; इति प्रायश्चित्तानि 60b; इति शौचादिदन्तधावनं 63b; इति स्नानविधिः 65; इति संध्याविधिः 67; इति गायत्रीकल्पः 67b; इति त्र्यम्बककल्पः 68b; इति देवतापूजाविधिः 74; इति वैश्वदेवः 75b; इति धनार्जनविधिः 76; इति रथारोहणं 76b; इति मङ्गलविधिः 77b; इति ब्रह्मयज्ञः 78b; इत्यश्वत्थोपनायनं 79b; गर्भिणीशिशुरजस्वलामरणे विधिः 80; इति शौनकीये सर्वसंस्कारविधिः 81b. After this एकनक्षत्रजननशान्ति is given from वृद्धगर्ग.

The MS. ends:—इति वृद्धगार्ग्ये एकनक्षत्रजननशान्तिः।

In this way आचारस्मृति (foll. 22b; 24b) and प्रयोगपारिजात (23b) are quoted besides मनु (24b) and बृहस्पति (23).

Thus this appears to be a collection of Kārikās on different subjects connected with the sixteen Sañskāras and attributed to S'aunaka. It professes to be the Smṛti of S'aunaka but its fallacious character is revealed by the quotations which it gives from Manu, Bṛhaspati, Prayogapārijāta and Ācārasmṛti; or perhaps these quotations might have originally been marginal notes, and the scribe of the present MS. might have inserted them into the text.

The colophon at the end of nearly every chapter is इति शौनकीये स्थालीपाकः &c.

[B. D. 176.

B. Nibandhas.

665

अन्त्येष्टिपद्धति of अनन्त देव.

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1842.

Antyeṣṭipaddhati is a short treatise on funeral rites by Ananta Deva, son of Āpa Deva; see No. 575 above.

It begins:—

अथानन्तदेवस्य अन्त्येष्टिप्रयोगः । आहिताग्नेः कृष्णपक्षे मरणशङ्कायां पक्षहोमन्यायेन०

Besides ancient authorities, the following are alluded to:—आपस्तम्बभाष्यकार 14b; त्रिकाण्डमण्डन 2; 18; त्रिंशच्छ्लोकी 15b; दाहपद्धति 10b; देवभाष्य 4b; देवयाज्ञिक 5b; धूर्तस्वामी 17; नारायणी वृत्ति 14; पितृमेधपद्धति 13; प्रायश्चित्तप्रदीप 7b; मदनरत्न 13b; मिताक्षरा 16; रङ्गराज 2, 4b; विश्वेश्वरीय 11b; स्मृतिचन्द्रिका 5b and स्मृत्यर्थसार 14.

It ends:—

इत्यनन्तदेवकृतान्त्येष्टिपद्धतिः समाप्ता ।

[S. C. 3.

666

अन्त्येष्टिपद्धति of नारायणभट्ट.

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 66; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1847. A Thāle MS.

Another work on the funeral rites according to As'valāyana, by Bhaṭṭa Nārāyaṇa, son of Rāmes'varabhaṭṭa and the author of Prayogaratna. See below No. 705. Cf. I. O., No. 480 for a list of authorities quoted in this work.

It begins:—

भट्टरामेश्वरसुतो भट्टनारायणः सुधीः ।
नत्वा शिवौ संविचार्य तनुतेन्त्येष्टिपद्धतिम् ॥ १ ॥०

It ends:—

भट्टरामेश्वरसुतो० ॥ १ ॥ आश्वलायनमार्गेण० ॥ २ ॥

इति और्ध्वदेहिकविधिः समाप्तः । इति श्रीरामेश्वरसूरिसूनुनारायणभट्टकृतायां और्ध्वदेहिकपद्धतौ गर्भिणीमरणविधिः समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

[S. C. 3.

667

आशौचसंग्रहत्रिंशच्छ्लोकी of हेमाद्रि

with commentary.

11½×5¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 29; about ten lines to a page. Dated S'ake 1685.

A summary of the laws of impurity in thirty verses, ascribed to Hemādri in this MS., with a commentary by an unknown author; cf. I. O., Nos. 1750-51; Weber, Nos. 1093-97.

The com. begins:—

नत्वा गणेश्वरं देवं शारदां गुहे(रु)मात्मनः ।
आशौचसंग्रहत्रिंशत्श्लोकीव्याख्यां करोम्यहम् ॥ १ ॥

तत्र स्मार्तक्रममुल्लङ्घ्य लोकप्रसिद्धक्रममनुसरन् गर्भविपत्तिनिमित्ताशौचं प्रतिपादयति षण्मासेति ।

The text begins:—

षण्मासाभ्यन्तरेषु स्वपुरुषनिहिते गर्भमात्रे विनष्टे०

We have a MS. of this commentary in the Bhadakamakara Memorial Collection of MSS. The colophon at the end of it would show that its author was Bhaṭṭācārya. Also cf. Aufrecht, Leipzig Catalogue, No. 505; Bik., p. 483.

The com. ends:—

पदं च न्यस्य दत्वा गृहं प्रविशेयुरिति संबन्धः । तथाच स्मृतिः ।

इति संस्मृत्य गच्छेयुः गृहबालपुरः... ॥
विदश्य निम्बपत्राणि नियताद्वारि वेश्मनः ॥
आचम्याग्न्यादि(?) सलिलं गोमयं गौरसर्षपान् ।
प्रविशेयुः समालभ्य कृत्वाश्मनि पदं शनैरिति ॥ ३० ॥

Besides the Smṛtis, the author of the Trins'ats'lokī, refers to Vijñānes'vara, the author of Mitākṣarā on foll. 5, 9 and 14.

On the cover of the MS. is written:—

त्रिंशत्श्लोकी पत्रे २९. इयं हेमाद्रिकृतेति स्वर्गसोपाने ।

[B. D. 305.

668

आह्निककमलाकर of कमलाकरभट्ट.

11½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 16; about 14 lines to a page.

A short manual of the daily religious observances, by Kamalākarabhaṭṭa, son of Rāmakṛṣṇabhaṭṭa, and the author of Nirṇayasindhu; see below No. 695. The work is otherwise called Bahvṛcāhnika.

It begins:—

नत्वा रामं च पितरौ कमलाकरशर्मणा ।
रामकृष्णतनूजेन बह्वृ चाह्निक (बह्वृचाह्निक) मुच्यते १

तत्र रात्रेः पश्चिमयामार्धे मुहूर्तो ब्राह्म उच्यते इति०

It ends:—

एवमाह्निकं प्रत्यहं कुर्यात् । विशेषो मत्कृते निर्णयसिन्धौ शूद्रधर्मकमलाकरे च ज्ञेयः । इति श्रीनारायणभट्टसूरिसूनुरामकृष्णभट्टात्मजकृतो बह्वृचाह्निकप्रयोगः ।

After this some Smṛti texts are quoted.

[B. D. 19.

669

आह्निकचन्द्रिका of दिवाकर.

9½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 97; seven lines to a page.

Another work on the same subject, by Divākarabhaṭṭa Kāle, son of Mahādeva, and grandson of Rāmes'abhaṭṭa.

For the author's Dānacandrikā and Smārtaprāyas'cittodhāra, see Nos. 690 and 745 below.

It begins:—

प्रणम्य मातरं गङ्गां शंकरीं वनशंकरीम् ।
महादेवाख्यपितरं श्रौतस्मार्तविशारदम् ॥ १ ॥
दिवाकरेण सुधिया सारमुद्धृत्य शास्त्रतः ।
शिष्टानां तन्यते तुष्ट्यै संक्षेपाह्निकचन्द्रिका ॥ २ ॥

अथ प्रबोधः मनुः । ब्राह्मे मुहूर्ते०

तथा स्त्रीणां दान्तं नाम ज्ञेयं स्त्रीणां दान्तं नाम निर्दिशेदिति पृथ्वीचन्द्रोदये गोभिलोक्तेः । गौडास्तु देविदामिति द्वयोः समुच्चयमाहुस्तद्युक्तम् ॥ fol. 57 b.

It ends:—

स्मृत्यर्थसारं संवीक्ष्य शौनकं स्मृतिसंग्रहम् ।
परिशिष्टं पारिजातं जयन्तान्यस्मृतीस्तथा ॥
आचारदीपं रत्नं च हेमाद्रिं माधवादिकान् ।
विचार्यावश्यकं नित्यं बह्वृचानां मयोदितम् ॥
कालोपनामरामेशभट्टसूनोः सुधीमतः ।
महादेवद्विजाग्र्यस्य सूनुना प्रभविष्णुना ॥
दिवाकरेण रचिता संक्षेपाह्निकचन्द्रिका ।
गिरिजाजानितुष्ट्यर्थं मुदं वितनुतात्सतामिति ॥

इति श्रीकालोपनामकभट्टरामेश्वरात्मजभट्टमहादेवद्विजवर्यसूनुबालंभट्टानुजभट्टदिवाकरेण काश्यां शिष्टतुष्टये बह्वृचोपयोगी संक्षिप्तप्रथितामाह्निकपद्धतिमाकरदर्शनात् ॥० fol. 95.

The author quotes:—

आचारदीप 13; 49; 58b; 68b; &c आचाररत्न 10b; 29 &c आचारादर्श 18; ऋग्विधान 30b; कृष्णंभट्टीय 72b; 89b; जयन्त 64; धर्मप्रदीप 63, 93; धर्मसारसुधानिधि 82b; नारायणीवृत्ति 20; 78 &c; निर्णयसिन्धु 83; पूजापटल 43b; पृथ्वीचन्द्रोदय 53b; 57b; 66b; प्रयोगपारिजात 2, 21; ०जाते स्मृतिमञ्जरी 70b; प्रयोगरत्न 25, भट्टोजीय 25,

74 &c. मदनरत्न 29; महार्णव 37b; 41b; माधवीय 2b; रामार्चनचन्द्रिका 72b; 74; विज्ञानेश्वर 70b; व्यासनारायण 62; स्मृतिदीप 93; स्मृतिरत्नावली 89; स्मृतिसंग्रह often; स्मृत्यर्थसार 5b; and हेमाद्रि 30b.

[S. C. 3.

670

आह्निकपद्धति of रघुनाथ.

8¼ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 26; about 10 lines to a page. Dated S'ake 1715.

Āhnikapaddhati, explaining the daily duties of a Brahmana, by Raghunāthabhaṭṭa, (Samrāt Sthapati), son of Mādhava, grandson of Rāmes'varabhaṭṭa, nephew of Nārāyaṇa, younger brother of Vis'vanātha and Prabhākara.

The author wrote his Kālatatvavivecana in 1620 A. D; cf. No. 674 below.

It begins:—

तत्र प्रभात उत्थाय मातापितृगुर्विष्टदेवान्मनसा स्मरन्। तदहःकर्तव्यं विचार्य०

It ends:—

रघुनाथेन विद्वज्ञभट्टमाधवसूनुना ।
कृता निबन्धान्प्रेक्ष्याशु समूलाह्निकपद्धतिः ॥

इति श्रीमदुपाध्यायमाधवात्मजभट्टरघुनाथविरचिता आह्निकपद्धतिः समाप्ता ।

[B. D. 213.

671

आह्निकप्रयोग of काशी दीक्षित.

9½ × 4¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 69; nine lines to a page.

Another work on the daily sacred duties by Kās'ī Dīkṣita, son of Sadās'iva Dīkṣita.

It begins:—

विद्याधिप नमस्तुभ्यं विघ्नसङ्घं विनाशय ।
प्रचयं रचयन्त्युच्चं बुद्धिं सिद्धिं विधेहि च ॥ १ ॥
यस्य लीलावशेनेदं जन्मस्थितिलयं व्रजेत् ।
आनन्दैकरसं वन्दे तमुमासहितं शिवम् ॥ २ ॥
अहमाद्यां महाविद्यां वन्दे नीलसरस्वतीम् ।
आनन्दकन्दलीं साक्षात्सद्यो ह्यफलप्रदाम् ॥ ३ ॥—

अथाह्निकम् । तत्र प्रभाते उत्थाय०

It ends:—

इति यथामति वैदिकतुष्टये प्रथितमाह्निकमाकरदर्शनात् ।
भवतु भक्तजनप्रियपार्वतीरमणशोणपदाम्बुजपूजनम् ॥ १ ॥

सदाशिवतनूजेन काशीदीक्षितयज्वना ।
वीरेश्वरपदाम्भोजभ्रमरायितमौलिना ॥ २ ॥

इति श्रीसदाशिवदीक्षितसुतयाज्ञिककाशीदीक्षितवर्णिताह्निकप्रयोगः ॥

Besides the Smṛtis, the author quotes:—

गृह्यकारिका 14b; चन्द्रिकायां मनुः 26; हेमाद्रौ भोजराजः 27; ज्ञानमाला 36, 36b; मन्त्रप्रकाश 27; and प्रयोगसार 37.

Kās'ī Dīkṣita is quoted by Ananta in his Rudrakalpadruma; see No. 714 below.

[B. D. 222.

672

उत्सर्गकमलाकर of कमलाकरभट्ट.

9½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 29; seven lines to a page. Incomplete.

Utsarga Kamalākara, a work on the pious gifts by Kamalākarabhaṭṭa, the author of Nirṇayasindhu. On the first leaf of the MS. is written:—'उत्सर्गकमलाकर प्रारम्भ पत्र ३३;' which shows that four folios of our MS. are missing. Fol. 14 is numbered twice.

Begins:—

नारायणभट्टात्म(णात्म?)जश्रीमद्रामकृष्ण(स्य?) सूनुना ।
कमलाकरसंज्ञेन पूर्त सम्यगिहोच्यते ॥ १ ॥

अथ मात्स्योक्तजलाशयोत्सर्गः स चोदगयने माघादिषट्सु०

The जलाशयोत्सर्ग ends on fol. 24b.

[S. C. I.

673

कर्मदीपिका of रघुरामतीर्थ.

11 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 66; eight lines to a page.

The MS. contains the following folios only:—1, 2, 44-64, 66-75, 79, 80, 83, 85, 90, 92, 97, 122, 125, 128, 129, 131, 160, 163, 179-183, 185, 186, 188, 193, 196-198, 200-206, and four folios more which are not numbered.

Karmadīpikā appears to be an exhaustive work on Dharma, divided into several Adhyāyas. Adhy. 72nd ends on fol 205b. The usual colophon of an Adhyāya is:—

इति श्रीरघुरामतीर्थविरचितधर्मशास्त्रे कर्मदीपिकायां०

The body of the work is made up of mixed prose and verse. The beginning of the work resembles that of the Metrical Smṛtis. God Nṛsiṅha is requested to expound Dharma. He, however leaves the task to our author. The author quotes Vijñānes'vara.

It begins:—

नृसिंहाय नमस्कुर्मः सर्वधीनृत्तसाक्षिणे ।
हेतवे जगतां नाथ तमःप्रध्वंसकारिणे ॥ १ ॥
धर्मार्थकाममोक्षाणां प्रसह्य परिपन्थिनाम् ।
ब्रह्मचारीगृहस्थानां वनस्थयतिसंयमान् ॥(?) २ ॥
चातुर्वर्ण्येतराणां च सर्वाश्रमगतानपि ।
ब्रूहि धर्मानशेषांश्च व्यवहारादिकान् हरे ॥ ३ ॥
वर्णाश्रमगतानां च प्रायश्चित्तं तथैव च ।
आचारकर्मसंभूतान् चतुर्वर्णाश्रमोदितान् ॥ ४ ॥
धर्माधर्मविवेकादीन् संस्काराः क्रमषोडशान् ।
चतुर्वेदोक्तधर्मा ये ब्रूहि मे भगवन्हरे ॥ ५ ॥
चतुर्युगेषु ये धर्माः कलौ कर्तव्यतामपि ॥
कृपया ब्रूहि देवेश याज्ञवल्क्यादिनोदितान् ॥ ६ ॥
श्रौतस्मार्तादिधर्मांश्च वैदिकान्यागमानि च ।
अन्यान्यपि व्रतादींश्च अष्टाचत्वारिसंस्कृतान् ॥ ७ ॥
चतुश्चत्वारि चत्वारि द्वात्रिंशत्संभवाश्च ये ।
संस्काराः षोडशाष्टौ च वर्णाश्रमपराश्च ये ॥ ८ ॥
अन्यानपि बहून् धर्मान् विप्राचारादिकान् कलौ ।
व्यवहारेषु सर्वेषु प्रायश्चित्तादिकान् हरे ॥ ९ ॥
संक्षेपेण क्रमात्सर्वान् ब्रूहि सिंह जगत्पते ।
मन्वत्रिविष्णुहारीता उशनोगौतमोङ्गिरः ॥ १० ॥
कात्यायनो याज्ञवल्क्यो यमापस्तम्ब एव च ।
व्यासः पाराशरः शङ्खः संवर्तोपि बृहस्पतिः ॥ ११ ॥
शातातपो वसिष्ठश्च दक्षः कण्वादयस्तथा ॥
एतच्छास्त्रं विलोक्याहं धर्मसूक्ष्मं च यत्परम् ॥ १२ ॥
विज्ञानाय प्रवक्ष्यामि मत्प्रसादात्कलौ तव ।
ज्ञानामृतमिदं सर्वं यन्मया कथितं पुरा ॥ १३ ॥
श्रुणु वत्स कृतौ(ते)धर्मा त्रेतायां च यथोदिताः ।
द्वापरे ये च धर्माश्च कलौ धर्माण्यपिस्तथा(?) ॥ १४ ॥
तत्सर्वमुच्यते तोषात् वर्णाश्रमगताश्च ये ।
श्रुत्वा धर्मानुरोधेन वर्णाश्रमहिताय वै ॥ १५ ॥
यन्मया कथितं वत्स सर्वशास्त्रप्रमन्थितम् ॥
कलौ शास्त्रनिबन्धं त्वं कुरु धर्मयथोदितान् ॥ १६ ॥
वेदान्तवेद्यं निहितं गुहायां यज्ञात्मकं सिंहसुपूर्णरूपम् ।
प्रणम्य धर्मानिह बोधयिष्ये मन्दानुबुध्या द्विजवर्णयोग्यान् १७
तत्सर्वं क्षम्यतामत्र धर्मशास्त्रप्रयोजकैः ।
मुनिप्रणीतधर्मा ये विवृतिर्विहिता कलौ ॥ १८ ॥
पुराणन्यायमीमांसधर्मशास्त्राङ्गमिश्रिताः ।० ॥१९॥२०॥
तत्सर्वं क्षम्यतां शास्त्रं विवृत्त्याल्पधिया मया ॥ २१ ॥
उच्यते प्रथमं चात्र गर्भसंस्कारमुत्तमम् ।
व्यवहारेषु सर्वेषां जातिकारण——

इति० व्रतविसर्जनसंस्कारे चतुर्दशमो० 44b; इति० समावर्तकब्रह्मचारि पञ्चदशमोध्यायः 49b; इति० ब्रह्मचारिवानप्रस्थसंस्कारे षोडशो० 50b; इति० शुक्रियब्रह्मचर्यस्यसन्ध्यावन्दनाग्निसंस्कारविधौ सप्तदशः । 55b; इति० विवाहसंस्कारपाकयज्ञे अष्टादशोध्यायः । 62b; इति० विवाहचतुर्थीकर्मसंस्कारयोः एकोनविंशतितमोध्यायः 69b; इति० आवसथ्याधानकर्मसमाप्तये द्वाविंशतितमो० 83b; इति० प्रथमऋतुस्नातायाः गर्भानुगमनसंस्कारः सप्तविंशतितमो० 97b; इति० नवान्नप्राशनसंस्कारः सप्तचत्वारिंशो 128; इति० आग्रयणसंस्कारः अष्टचत्वारिंशो० 129.

From fol. 160 onwards the work is metrical.

मुच्यते किल्बिषैर्विप्रो रघुराममतं ध्रुवम् fol. 179; इति० दानप्रतिग्रहप्रायश्चित्ते अष्टषष्टितमोध्यायः (ślo. 209) 185b; इति० साग्निकनिरग्निकयोरग्निसंस्कारः एकोनसप्ततितमोध्यायः (ślo. 48) 188.

योनन्तविद्वाधिसुतोपदिष्टमनन्तमायानवनाटकान्ताम् ।
कृपाशरालीकलितानलावीदाराडुपासे गुरुरामसिंहम् १
अद्य ते मृगपक्षीणां वने संजातहिंसने ।
स्त्रीबालब्रह्मघातानां नराणां चेह निष्कृतिम् ॥ २ ॥
आत्मशक्त्या जगन्नाथं प्रणम्य नियतात्मना ।
प्रायश्चित्तं प्रवक्ष्यामि मुनीनां च हिताय वै ॥ ३ ॥
fol. 188b;

अनुग्राह्यः सदा विप्रैः प्रायश्चित्तेन शुध्यति ।
रघुराममतं चात्र मनुधर्मादिनिर्णये ॥ १२ ॥
fol. 193b;

रघुराममतं चात्र धर्मशास्त्रविदो विदुः ॥०
इति० अन्नसंस्कारः एकसप्ततितमः (ślo. 149) fol. 201b;
रघुराममतं चात्र विप्राः सन्देहवर्जिताः ॥
इति० पात्राणां संस्कारः द्विसप्ततितमोध्यायः (ślo 85) fol. 205b;

Adhy. 73rd begins:—

सहस्रकिरणानन्दं सर्वव्याधिहरं शिवम् ।
जीवादित्यं जगद्रूपं नारसिंहं नमाम्यहम् ॥ १ ॥

ब्रूहि देवेश भूतेश भूतानां पतिरव्ययः ।
ब्रह्महा गोवधश्चात्र स्तेयी च गुरुतल्पगः ॥ २ ॥ ३ ॥
शृणु वत्स मया पूर्वं महादेवस्य निष्कृतिः ।०

The following are quoted:—प्रभाकरमीमांसक 59; 70; भट्टाचार्योदयः 71b; मेधातिथि 44b; योगयाज्ञवल्क्य 44; 73; विज्ञानेश्वर 56; 71; 73; विवाहपरिग्रह 55b; शंकराचार्य on गीता 72; and सुरेश्वराचार्य 70b.

[S. C. 10.

674

कालतत्त्वविवेचन of रघुनाथ.

15×9½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 245; seventeen lines to a page.

A treatise on the times and seasons suitable for the performance of religious rites, compiled in A. D. 1620 by Bhaṭṭa Raghunātha, son of Bhaṭṭa Mādhava, grandson of Bhaṭṭa Rāmes'vara.

It begins:—

पितरं माधवमम्बां ललितां नारायणं पितृव्यं च ।
सहजमथ विश्वनाथं गणपतिमीशां च शारदां नत्वा १
रामं च सीतयोपेतं रघुनाथेन रच्यते ।
सम्राट्स्थपतिना सम्यक् कालतत्त्वविवेचनम् ॥२॥०

For the concluding verses &c, see I. O., Nos. 1667-68.

[Z. Z. A. 25.

675

कालनिर्णय of हेमाद्रि.

11½×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 382; eight to ten lines to a page.

Kālanirṇaya or Kālahemādri as it is popularly called, is the second section of the Paris'eṣa-khaṇḍa of Hemādri's Caturvargacintāmaṇi, which was composed in the latter half of the 13th century. The whole is published in the Bibliotheca Indica. See, I. O., Nos. 1376-77; 1384 and Mitra, Notices, III. p. 349.

It begins:—

कल्याणानि ददातु वो गणपतिर्यस्मिन्तुष्टे सति ।०

[B. D. 102.

676

कालनिर्णय of माधवाचार्य.

8¾×5¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 251; about twelve lines to a page. Dated S'ake 1604.

A work on times and seasons suitable for the performance of religious rites, in five chapters by Mādhavācārya. It was written after the completion of the author's commentary on Parās'arasmṛti and as a sort of supplement to it. Edited in the Bibliotheca Indica Series. Cf. also I. O., No. 1656; Bod., No. 642.

For Mādhavācārya, see above No. 441 and Ind. Anti., vol. 45, pp. 1 and 17.

It begins:—

वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।
यं नत्वा कृतकृत्याः स्युस्तं नमामि गजाननम् ॥ १ ॥०
व्याख्याय माधवाचार्यो धर्मान्पाराशरानथ ।
तदनुष्ठानकालस्य निर्णयं वक्तुमुद्यतः ॥ ४ ॥०

[B. D. 104.

677

कालनिर्णय of माधवाचार्य.

12½×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 82; twelve lines to a page.

Another copy (incomplete; defective both towards the beginning and end).

[B. D. 48.

678

कृत्यरत्नावली of रामचन्द्रभट्ट.

9½×4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 177; seven lines to a page. Dated Saṁvat 1843, S'ake 1708. A Thāle MS.

A calendar of religious duties composed in 1648 A. D., by Rāmacandra, son of Viṭṭhala, son of Bālakṛṣṇa, and surnamed Tatsat; cf. I. O., No. 1628. Rāmacandra was the grandson (daughter's son) of Raghunātha, the author of Kālatatvavivecana.

It begins:—

नमस्कृत्य रमानाथं भट्टविट्ठलसूनुना ।
कृत्यरत्नावली रम्या रामचन्द्रेण रच्यते ॥ १ ॥

तत्र तिथिकृत्ये तु कृष्णादिव्रतेषु० चैत्रकृष्णप्रतिपदमारभ्य तिथिकृत्यान्युच्यन्ते । तत्र चैत्रकृष्णप्रतिपदि कृत्यविशेषः पद्मपुराणे ॥०

मातामहचरणैस्तु नवम्यां क्रियमाणं मातृश्राद्धं प्रतिपदि क्रियमाणं मातामहश्राद्धं च महालयापरपक्षनिमित्तकमेवेति कालतत्त्वविवेचने सप्रपञ्चं निरूपितम् । fol. 71.

The author refers to आधुनिकग्रन्थ on foll. 63b, 71b and 172.

Besides the older Smṛtis and Purāṇas, the author quotes:—

अथर्वगृह्यपरिशिष्ट 40b; अद्भुतसागर 40b; अन्यत्र मत्कृतौ 16b, 26b, 39b, 68b, 111; अपरार्क 58b; ऋग्विधान 9b, 19b; कल्पतरु 3, 148b; काठकगृह्यसूत्र 73; कालतत्त्वविवेचन 71, 80 &c; कालादर्श 9b, 17b, 44b &c; कृत्यचिन्तामणि 173b; कृत्यतत्त्वार्णव 126, 137, 144b &c; गौडाः 58b; चतुर्विंशतिमत 65; छन्दोगपरिशिष्ट 152b; जीमूतवाहन 138b; ज्योतिर्ग्रन्थ 173; तिथितत्त्व 15, 37, 71 &c; त्रिस्थलीसेतु 145; दत्तसमयदीप 78b; दाक्षिणात्याः 95, 105b; &c; दिवोदासीय 35b, 60b; दीपिका 15, 37, 71; दुर्गोत्सव 100b; द्वैतनिर्णय 106b; धर्मप्रदीप 88b; धवलनिबन्ध 81; नन्दिपुराण 100, 166 &c; नागरखण्ड 9, 62b &c; नारायणभट्ट 154; निगम 65; निर्णयदीप 78; निर्णयसिन्धु 142; निर्णयामृत 27b, 60b; &c; नृसिंहप्रसाद 21, 80 &c; पुराणसमुच्चय 3; पृथ्वीचन्द्रोदय 20b, 38b, 64b &c; प्रयोगपारिजात 63b, 66&c; भार्गवार्चनदीपिका 20, 143b; मदनरत्न 26b, 35 &c; मदनरत्ने स्मृतिसंग्रहः 35; महाराष्ट्र 121; माधव 54, 60b, 162; मिताक्षरा 74; मैथिलाः 58b; रामार्चनचन्द्रिका 30, 37, 139 &c; रुद्रयामल 82, 88; लल्ल 81, 172b; वृद्धगार्ग्य 151b; शिवरहस्य 151b, 160; शिवागम 37b; संवत्सरप्रदीप 121; सनत्कुमार 140b, 141; स्मृतिकौस्तुभ 158b; स्मार्ताचार्यचूडामणि 117, 138; स्मृतिदर्पण 64b; स्मृतिरत्नावली 66; स्मृतिसंग्रह 64b; स्मृतिसमुच्चय 100b; हरदत्त 70; हेमाद्रि 18, 20b &c; हेमाद्रौ विष्णुरहस्य 37b; हेमाद्रौ पुराणसमुच्चय 55.

It ends:—

दारिद्र्यं न भवेत्तस्य रोगक्लेशविवर्जितः ॥ इति ।

इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणाभिज्ञतत्सदुपाख्यबाळकृष्णभट्टाङ्गजविट्ठलभट्टाभिधबुधवरसूनुधर्मशास्त्रपारावारीणश्रीमद्रामचन्द्रभट्टविरचिता कृत्यरत्नावलिः समाप्तिमगमत् ।

[S. C. 3.

679

गृह्याग्निसागर of नारायणभट्ट.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 109; eleven lines to a page. Incomplete.

Gṛhyāgnisāgara is a compilation treating of rites regarding the maintenance of the sacred fire, and rules of expiation in cases of irregularities, by Nārāyaṇabhaṭṭa Ārḍe, son of Lakṣmīdharabhaṭṭa; cf. I. O., Nos. 1634-36. The author quotes Nirṇayasindhu. S'rāddhasāgara is another work of our author which is mentioned in this work. Prayogasāgara is another name of our work.

It begins:—

नत्वा कृष्णपदाम्भोजं गणेशं शंकरं शिवम् ।
लक्ष्मीधरं च पितरं भट्टनारायणं तथा ॥ १ ॥
यथाज्ञानं विचार्याथ पक्षशिष्टैरनुष्ठितम् ।
त्रीणि सूत्राणि तद्ग्रन्थानालोच्यान्यांश्च भूरिशः ॥ २ ॥
आरडेत्युपनामा वै भट्टनारायणः सुधीः ।
गृह्याग्निसागरं चैव कुरुते शिष्टतुष्टये ॥ ३ ॥

तत्रादौ सर्वकर्मसु प्रायश्चित्तं विनाधिकाराभावात् तद्विषयस्तत्प्रयोगस्तावदुच्यते ।०

अथ पञ्चगव्यस्नानानि 5b; इति श्रीमदारडोपनामकनारायणभट्टकृते गृह्याग्निसागरे प्रायश्चित्तनिरूपणं 8; अथाग्न्याधाननक्षत्राणि 9; अथ अग्निद्वयसंसर्गविधि 10; अथ विच्छिन्नाग्निपुनःसंधानं 11b; इति० आयतनादिपुनःसंधानान्तनिरूपणं 13b; अथ होमारम्भः 16b; इति होमविधिः 29; इत्यारडोपनामक० कृते प्रयोगसारे होमविषयं निरूपणं 34b; इति श्रीमदारडो० स्थालीपाकप्रयोगः 46; foll. 47–50 are missing; fol. 51 begins:—कै । अत्रोक्ता(क्त)निरूढशब्दार्थः स्मृतिदीपिकायां व्याख्यातः । निरूढः स्याद्विभक्तोग्निः० अथ श्रवणाकर्मादिसर्वविकृतिस्थालीपाकानां कालः ॥ 53; इति श्रवणकर्म । अथ सर्पबलिः । 57; इति सर्पबलिः 57b; अथाग्रयणविचारः 58; इति श्रीमदारडे० अश्वयुजीकर्म व्रीहिश्यामाकाग्रयणानां समानतन्त्रत्वेन प्रयोगः 60b; इति० प्रत्यवरोहणनिरूपणं 62; अथ पिण्डपितृयज्ञः 63b; पार्वणश्राद्धादिसर्वश्राद्धप्रयोगः सविस्तरोऽस्मत्कृतश्राद्धसागरे उक्तत्वान्नात्र पुनर्ग्रन्थविस्तरभयान्नोक्तः । अथ अष्टकाश्राद्धप्रयोगः । 79 (foll. 68–78 are lost); इति० अन्वष्टक्यश्राद्धप्रयोगः । अथ माध्यावर्षश्राद्धप्रयोगः । 85b; अथ काम्यश्राद्धं 86; अथाग्निनाशकानि 86b; इति० प्रयोगसागरे गृह्याग्निनाशकनिमित्तनिरूपणं 91b; इति पवित्रेष्टिस्थालीपाकः 97; इति० औपासनहोमविषयकं प्रायश्चित्तनिरूपणं 98b; इत्यौपासनाग्नि-अनुगमनं प्रायश्चित्तं । अन्वाहिताग्न्यनुगमप्रायश्चित्तं 108b.

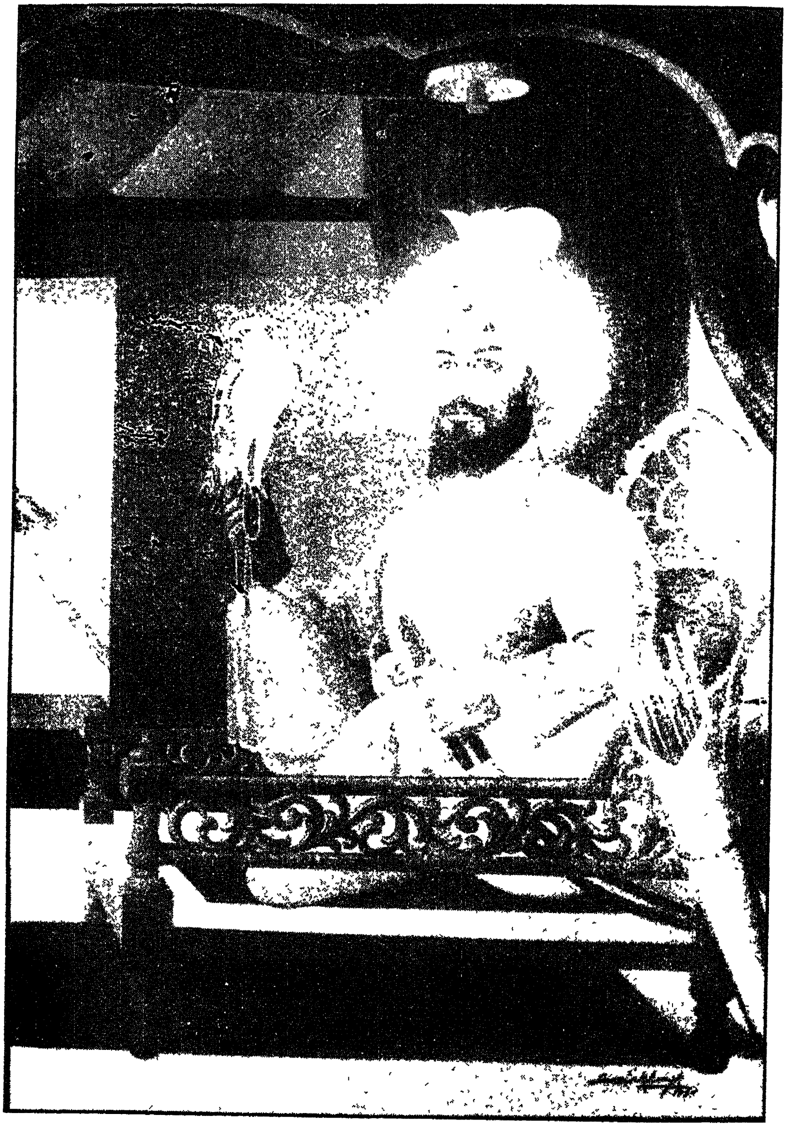

कुशल सेनापति, महान् तपस्वी, उच्च कवि और सर्वस्व दानी गुरु गोबिंद सिंह

पाँच प्यारों से अमृत की दीक्षा लेते हुए गुरु गोबिंद सिंह : आपे गुरु चेला

688

त्रिकाण्डमण्डनकारिका of भास्कर सोमयाजि.

$9\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 52; about 8 lines to a page.

Trikāṇḍamaṇḍana is a work in four chapters on vedic rites, composed by Bhāskaramis'ra, son of Kumārasvāmī. It is based upon the Āpastamba S'rautasūtra. The earliest writer who quotes him is Hemādri. See above No. 509.

The proper place of this MS. is after No. 580, among the S'rauta Prayogas. It is placed here through mistake.

Besides ancient Smṛtis, our author quotes:— कर्क 13; 36b; कर्मदीप 43b; कल्पव्याख्यातृ 34; केशवस्वामी 10; 27b; काणवनः 27; छन्दोगपरिशिष्ट 38b; दामोदरः 20; बौधायनभाष्य 45; भारद्वाजसूत्रभाष्यकृत् 2; मन्त्रब्राह्मणभाष्यकृत् 13; लौगाक्षिकारिका 12b; वस्तुनाग बह्वृच 45; वेदान्ते पुरुषार्थाधिकरणे वामनः 10b.

It begins:—

श्रीपं वागीश्वरीं देवीं संप्रणम्य विनायकम् ।
गुरूंश्च सोमयागस्य प्रयोगः प्रवितन्यते ॥ १ ॥
तत्राधिकारकालादि प्रथमं प्रतिपद्यते ।
सूत्रान्तरमतं वक्ष्ये सोपयोगं क्वचित्क्वचित् ॥ २ ॥
प्रसङ्गादग्निहोत्रेष्टिः पश्चाधानोपयोगि यत् ।
तत्रापि लेशतः किंचित् प्रवक्ष्ये तत्र तत्र च ॥ ३ ॥
अधिकारास्त्रिधा नित्यं काम्यं नैमित्तिकं त्वतः ।
ते च श्रौतार्थवादोत्थकल्पत्वेन त्रिधा पुनः ॥ ४ ॥
आधानं नित्यमेवेष्टं पितृयज्ञोपि तादृशः ।
कैश्चिन्मीमांसकैः काम्यः पितृयज्ञो निरूपितः ॥ ५ ॥
पितृयज्ञस्य चाङ्गत्वमापस्तम्बेन दूषितम् ।
साधितं तु भरद्वाजसूत्रभाष्यकृत(ता)श्रुतेः ॥ ६ ॥०
केशवस्वामिना प्रोक्तं स्पष्टमेतन्निरूपितं 10;
एवं केशवसिद्धान्तो मृतभार्यस्य भाषितः 27b;
वेदान्ते पुरुषार्थाधिकरणे प्राह वामनः ।
त्रैवार्षिकाधिकारो यः स हि सोमं पिबेद्द्विजः 10 b;
दुवाणं तमाचष्ट कर्कः शाखान्तरश्रुतेः 13 ;
कर्कोऽग्निनाशमाचष्टे पश्चाज्ज्ञातेपि नेच्छति । 36 b;
अधिकारः प्रतिनिधिः पुनराधिरिति त्रयम् ।
निरूपितविशेषेण त्वन्यग्रन्थान्तरे भवेत् ।
त्रिकाण्डमण्डनमिति कर्तुर्द्वाराभिधानधीः fol. 48.

The end:—

आदौ ये विहिताः पक्षास्तदेव स्युः सदैव हि ।

इति श्रीवादिघटामुद्गरकुठारश्रीकुमारस्वामिसूरिसुतत्रिकाण्डमण्डनभास्करमिश्रसोमयाजिकृतापस्तम्बसूत्रध्वनितार्थकारिकायां चतुर्थं काण्डं समाप्तम् ।

The Kāṇḍas end as follows:—I प्रतिनिधि on 25b; II प्रतिनिधिनिरूपणं on 35; III पुनराधान on 48b.

[S. C. I.

689

त्रिकाण्डमण्डन with a commentary.

(Ch. III.)

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 36; about eight lines to a page.

The 3rd chapter of Trikāṇḍamaṇḍana, with a commentary by an unknown author. The MS. contains 112 s'lokas only. The commentator is a very late one as he quotes Nīlakaṇṭha, the author of the Mayūkhas. For other authorities quoted in *this commentary* and *not in Trikāṇḍamaṇḍana* as Hall supposes, see his Index, p. 192 No. LXXIV.

It begins:—

नो दृष्टं गुरुसन्मुखं श्रुतिमुखं नो दर्शनानां मुखं
नो वा वादिमुखं न याजकमुखं नो वा क्रियाणां मुखम् ।
स्फूर्जत्संशयजातजालमथनव्यापारपारक्षमं
विद्वन्मण्डलमण्डनं कथमहो व्याख्यातुमाचक्ष्महे ॥१॥
क्वाहं मन्दमतिः क्वेदमकूपारविलोडनम् ।
तथापि साहसं सर्वे तत्सन्तः क्षन्तुमर्हथ ॥ २ ॥

एवं प्रतिनिधौ निरूपिते मुख्यालाभे०

[S. C. I.

690

दानचन्द्रिका of दिवाकर.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 152; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1829.

Dānacandrikā of Divākara, son of Mahādeva, son of Rāmes'vara, surnamed Kāle. Smārtaprāyas'cittoddhāra (No. 745 below) and Āhnikacandrikā (No. 669 above) are other works of our author. For an analysis of the present work, see I. O., No. 1709, where however, Eggeling

wrongly describes the author as "son of Mahādeva (son of Bālkrṣṇa ?) and Gaṅgā (daughter of Bhaṭṭa Nīlakaṇṭha, author of the Mayūkhas)."

Eggeling obviously identifies our Divākara, son of Mahādeva, with another Divākara also son of Mahādeva, but grandson of Bālakrṣṇa and a person belonging to the Bhāradvāja Gotra. Our Divākara, surnamed Kāle, however, could never have belonged to the Bhāradvāja Gotra.

This Divākara of the Bhāradvāja Gotra was the son of the daughter of Nīlakaṇṭha, the author of the Mayūkhas. His father Mahādeva was the author of a commentary on the Siddhāntamuktāvali of Vis'vanātha; see I. O, No. 1708, p. 547b, line 9 from the bottom. His works are Dharmas'āstrasudhānidhi (Ācārārka, a part of this, was composed in Saṁvat 1743; see I. O., No. 1616) and Dānahīrāvaliprakās'a (I. O., No. 1708).

Our Divākara bases this work on Nīlakaṇṭha's Dānamayūkha among others (see I. O., No. 1709) and quotes the Nirṇayasindhu, Bhaṭṭoji and Vratārka in his Kālanirṇayacandrikā, where again he alludes to himself as the daughter's son of Rāmakrṣṇabhaṭṭa, author of Jīvatpitṛkakarmanirṇaya and father of the famous Kamalākarabhaṭṭa; cf. इत्युक्तं जीवत्पितृकनिर्णये मातामहचरणैः—Bhadakamakara Memorial Collection, MS. No. 57-8, p. 72. (See above under No. 572.)

It begins:—

प्रणम्य मातरं गङ्गां भैरवं वनशङ्करीम् ।
महादेवाख्यपितरं श्रौतस्मार्तविशारदम् ॥ १ ॥
दिवाकरेण सुधिया सारमुद्धृत्य शास्त्रतः ।
शिष्टानां तन्यते तुष्टयै दानसंक्षेपचन्द्रिका ॥ २ ॥

End:—

इति काश्यां श्रीमत्कालोपनामकभट्टरामेश्वरात्मजभट्टमहादेवद्विजवर्यसूनुना बालंभट्टानुजदिवाकरविरचिता दानचन्द्रिका समाप्ता ।

[B. D. 85.

691

धर्मकारिका.

15 × 9¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 13; seventeen lines to a page.

A collection of 508 Kārikās on religious matters culled out from various sources. Anonymous. See I. O., No. 1558.

Begins:—

कालमाधवकालतत्त्वविवेचननिर्णयसिन्धुमिताक्षराप्रयोगचिन्तामणिप्रयोगपारिजातकौस्तुभमयूखधर्मप्रवृत्ति० ॥ २५ ॥
येभिग्रन्थान्तरे वचनानि लिख्यन्ते ।
अकृत्वा भस्ममर्यादां यः कुर्यात्पाणिशोधनम् ।

A copy of this same collection was also procured by me at Junnar and is preserved in the Bhadakamakara Memorial Collection of MSS., Wilson College (see above under No. 572).

[ZZ. A. 12.

692

धर्मशास्त्रसंग्रह.

8½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 5; nine lines to a page.

This seems to be a collection of authoritative Smṛti texts and passages from the Dharma Nibandhas bearing upon the S'rāddha rite.

Begins:—

अथ श्राद्धे वैश्वदेवनिर्णयः ॥ वृद्धवसिष्टः ॥ संप्राप्ते पार्वणश्राद्धे०

Besides याज्ञवल्क्य, कात्यायन, पाराशर, व्यास, वसिष्ट, षट्त्रिंशन्मत, वृद्धपाराशर, विष्णु and other ancient Smṛtis and Purāṇas, the author quotes in this small treatise:—मदनपारिजात 1b; विष्णुभक्तिचन्द्रोदय 2; नरसिंहप्रसाद 3; तिथिदर्पण 3 and स्मृतिचन्द्रिकायां गोविन्दार्णव 3b.

It ends:—

अथाहं भोजयिष्यामि त्वत्प्रसाद्द्विजोत्तम ।
इति धर्मशास्त्रसंग्रहः समाप्तः ।

[S. C. 4.

693

धर्मसर्वस्व.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 21; about 18 lines to a pages. Dated Saṁvat 1794.

Dharmasarvasva, a collection of 283 s'lokas on different religious duties such as Ahiṅsā &c. It quotes from Mahābhārata, Viṣṇupurāṇa, Bhāgavata &c. It is probably by a Jain author. Accompanied by a Gujrati explanation.

It ends:—

स्वात्मानन्दाब्धिसंमग्नविद्वद्वाक्यामृतं मुहुः ।
पीत्वैवायं मया ग्रन्थो रचितो न स्वशक्तितः ॥०
वादीन्द्रबिरुदैर्विद्यासागरैः शान्तमानसैः ।
सरस्वत्यन्तविबुधराजशब्दसुनामभिः ।०
मळवल्ल्यभिधे ग्रामे शिष्टभूसुरभूषिते ॥
असनस्यास्तीरतटे स्थित्वा दृष्टिमनोहरे ।
मनीषया द्वित्रिवारमन्वीक्ष्याङ्गीकृतं मुदा ॥
संदेहसागरागस्त्यं सर्वशास्त्रार्थसंग्रहं——

The verse usually occurring at the end of each chapter is:—

षण्मुनीन्द्रकृतात्युग्रशापपापामयौषधे ।
अस्मिन्ग्रन्थे...अंशे...अध्याय ईरितः ॥

[B. D. 152.

700

प्रतापनारसिंह of तोरोरुद्रदेव.

(अन्त्येष्टि and संन्यास.)

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 75; nine lines to a page. Dated S'ake 1708, Saṁvat 1843.

Pratāpanārasiñha is a comprehensive treatise on Dharma, divided into several Prakās'as, composed at Paithan in S'ake 1632 by Rudradeva, son of Nārāyaṇa, of the Toro family. The present MS. contains only two sections of the Sañskāra Prakās'a, namely Antyeṣṭi and Sannyāsa Paddhatis. The next three numbers contain three more sections of the work, namely Vāstus'ānti, Pūrta Prakās'a and Prāyas'citta.

In Pūrta Prakās'a, Rudradeva refers to Kuṇḍa Prakās'a as his own work. It is probably a part of the present work. In it also he makes a reference to the fear of constant attacks against Hindu temples and idols by the Mohamadans; see below No. 702.

(I) अन्त्येष्टिपद्धति begins:—

अथ तोरोरुद्रदेवकृताहिताग्न्येष्टिप्रयोगो लिख्यते । अथाश्वलायनयजमानस्याहिताग्निदेहसंस्कार आश्वलायनगृह्योक्तप्रकारेणोच्यते । आहिताग्निः स्वयं चेतनवेलायां प्रायश्चित्तं कृत्वा दशदानवैतरणीतिलपात्रोत्क्रान्तिदानानि च दद्यात् । तथा कृष्णपक्षे०

श्रीमद्भट्टनारायणकृतान्त्येष्टिप्रयोगे ज्ञेयमित्यलम् ।
आश्वलायनकल्पोक्तश्रौतदाहः प्रपञ्चितः ।
रुद्रदेवेन विदुषा नृसिंहस्तेन तुष्यतु ॥

इति श्रीप्रतापनारसिंहाख्ये संस्कारप्रकाशे आश्वलायनानुसारी आहिताग्निदाहविधिः० 8b.

इत्थं श्रौताग्निविषये उपयोगी विनिर्णयः ।
अकारि तोरोरुद्रेण नृसिंहस्तेन तुष्यतु ॥ 15b.

(II) संन्यासपद्धति begins:—

अथ संन्यासं कर्तुं प्रतिसंन्यासो ब्रह्मानन्दीयपद्धतिमनुसृत्य प्रयोगमात्र उच्यते । तत्रादौ औपासनाग्निमन्तं०

It ends:—

तोरोनारायणसुतो रुद्रदेवो महासुधीः ।
ग्रन्थाननेकान्संवीक्ष्य सारमुद्धृत्य यत्नतः ॥
प्रतापनारसिंहाख्ये पाकयज्ञप्रकाशके ।
समाप्तिमकरोत्तत्र विदुषां प्रीतये सदा ॥
बालानां सुलभोपायप्रयोगोयं निरूपितः ।
अनेन प्रीयतां देवो नृसिंहो भक्तवत्सलः ॥

इति श्रीप्रतिष्ठानपुरवासितोरोनारायणात्मजरुद्रदेवकृते प्रतापनारसिंहाख्ये० यतिसंस्कारे उपयोगीनिर्णयः समाप्तः ।

In the Bhadakamakara Memorial Collection of MSS., (see above under No. 572) there are two copies of parts of Pratāpanārasiñha. One contains the Prāyas'citta and the other, the Antyeṣṭi. This last is much bigger (220 folios) than the present MS., and contains in the first 135 folios additional matter which relates to the Antyeṣṭi of an Anāhitāgni. At the end also, it gives an additional verse according to which the work was composed in S'ake 1632. It ends as follows:—

इति प्रतिष्ठानपुरवासि० संस्कारप्रकाशे यतिसंस्कारोपयोगिनिर्णयः समाप्तः ।

शाके दृगग्निषट्चन्द्रे विकृतौ उत्तरायणे ।
पौषकृष्णदशम्यायां प्रतिष्ठानपुरे शुभे ॥ १ ॥
तोरोनारायण० ॥ २ ॥ प्रतापनारसिंहाख्ये० ॥ ३ ॥
बालानां० नृसिंहो भक्तवत्सलः ॥ ४ ॥

इति प्रतिष्ठानपुरवासितोरोनारायणात्मजरुद्रदेवकृते प्रतापनारसिंहाख्ये संस्कारप्रकाशः समाप्तः ।

शेख फरीद

जो आज पाकपटन के नाम से मशहूर है। पाकपटन में ही हिजरी ६६४ के महीना मुहर्रम की ५ तारीख (सन् १२६६) को फरीद का देहांत हुआ। शेख साहिब के छह पुत्र और दो पुत्रियाँ थीं। सबसे बड़े पुत्र का नाम शेख बदरुद्दीन सुलेमान था, जो फरीदजी के देहांत के बाद उनकी गद्दी पर बैठे। पाकपटन में यह गद्दी अभी तक कायम है। शेख फरीदजी यूँ तो अरबी, फारसी के उच्च कोटि के विद्वान थे, पर चूँकि वे पंजाब में जनमे, पले और बड़े हुए, अतः सर्वसाधारण तक अपनी बात पहुँचाने के लिए उन्होंने अधिकांशतः पंजाबी में काव्य रचना की। 'गुरु ग्रंथ साहिब' में शेख

The MS. contains the VIIIth chapter, treating of the Dāyabhāga, of the Madanapārijāta.

Begins:—

विभक्तानामेव पृथक् पृथक् श्राद्धाधिकारात् श्राद्धस्तबकानन्तरं दायभागो निरूप्यते ।०

[ZZ. C. 22.

712

महार्णव of मान्धाता.

11×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; eleven lines to a page. Dated Saṁvat 1576.

This is a fragment of Mahārṇava Karmavipāka, a big work on Dharmas'āstra, attributed to Māndhātā, son of King Madanapāla of the Ṭāka race, but in reality written by Vis'ves'varabhaṭṭa. For analysis, see I. O., No. 1763.

नमः सकलकल्याणभाजनाय पिनाकिने ।
नमो लक्ष्मीनिवासाय देवतायै गिरां नमः ॥ १ ॥

It ends:—

कविराधुनिकश्चिरन्तनो वा न विशेषः क्वचिदस्ति सज्जनानाम् ।
इयतैव जितं मया यदेषामतिलोकेषु गुणेषु पक्षपातः ॥

इति श्रीपण्डितपारिजातकटारमल्लेत्यादिबिरुदराजिविराजमानश्रीमदनपालपुत्रमान्धातृनिबन्धे महार्णवाभिधाने कर्मविपाके ग्रहप्रकरणं समाप्तम् ।

[B. I. 101.

713

महारुद्रपद्धति of अनन्त दीक्षित.

$9\frac{1}{2}\times4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 66; seven lines to a page.

An exhaustive treatise on the Rudra worship by Ananta Dīkṣita, son of Vis'vanātha, surnamed Yajñopavīta; see Burnell, Tanjore MSS., p. 137b; I. O., No. 1768. This Anantadeva is said to be the author of a Prayogaratna, which is nothing but a slightly modified form of Nārāyaṇabhaṭṭa's work. This means that the author lived after Nārāyaṇabhaṭṭa; see I. O., No. 477. In the present work the author quotes none but Mahārṇava (fol. 6) and Skanda Purāṇa.

Begins:—

नमामि पार्वतीसूनुं भक्तानां सिद्धिदायकम् ।
रुद्रकर्मविधातॄणां चतुर्वर्गफलप्रदम् ।
दीक्षितानन्तविज्ञेन विश्वनाथस्य सूनुना ।
रच्यते सुखबोधाय रुद्रपद्धतिरादरात् ॥ २ ॥०

Ends:—

इति श्रीमद्यज्ञोपवीताभिधानश्रीविश्वनाथसूनुना दीक्षितानन्तेन विरचिता सर्वोपकाराय सर्वसंग्रहरुद्रानुष्ठानत्रिविधग्रहमखपद्धतिः समाप्ता ।

[S. C. 4.

714

रुद्रकल्पद्रुम of अनन्तदेव.

(Pt. I.)

$12\frac{1}{4}\times6$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 52; fifteen lines to a page.

Rudrakalpadruma, an exposition of rites and ceremonies connected with the worship of Rudra, was composed by Anantadeva Dvivedi, son of Uddhava and the younger brother of S'rīdeva. Anantadeva is a recent writer; he quotes from Kamalākara's Nirṇayasindhu and Nīlakaṇṭha's Mayūkhas.

In this part the author quotes the following authorities:—

अनन्तयाज्ञिक 2b; 10b; 37 &c; आचारचिन्तामणि 3; 7; 12b &c; आचारादर्श 3; 5; 7 &c; आर्षकभाष्य 35; आशादित्यभाष्य 10b; 24; 25 &c; कर्क 7b; 10b; 37 &c; कर्मकौमुदी 5; कल्पतरु 26b; कालिकापुराण 2; काशीदीक्षित 12; गङ्गाधरपद्धति 22; गर्गभाष्य 10b; 35; 37 &c; टोडरानन्द 1; डोढूपद्धति 22b; तत्त्वसागरसंहिता 16b; तिथितत्त्व 9; दानमयूख 17; देवयाज्ञिक 10b; 37&c; देवपद्धति 13b; धर्मप्रदीप 23b; नारायण वृत्तिकार 4b; 7b &c; निगमपरिशिष्ट 3b; निर्णयसिन्धु 2b; 25b &c; नीलकण्ठ 9 &c; परशुरामकारिका 2; 15b; 17b &c; पितृभूति 10b; 37 &c; पुराणसमुच्चय 25, 29b प्रयोगपारिजात 1; 5 &c; प्रयोगरत्न 5; भर्तृयज्ञ 10b; मदनपारिजात 2b; मदनरत्न 7b; 11; महापञ्चरात्र 16b; महारुद्रपद्धतिकृत् 15b; मिताक्षरा 4; 7; 46b; रुद्रपद्धति of नारायणभट्ट 12; रुद्रयामल 16; रेणुकारिका 2b; 12; 15; 16b &c; वासुदेव 10b; विवाहपटल 14b; विश्वनाथभट्ट 12; विष्णुमिश्रभाष्य 27; वेदोगरायपद्धति 23; वैद्यनाथ (दर्शपूर्णमासपद्धतिटीका) 9; शान्तिमयूख 17; शूद्राचारशिरोमणि 5; श्राद्धकाशिका 5; 16; 19; श्राद्धदीपिका 15b; संवत्सरप्रदीप 8; सप्तर्षिमत 14b; समुद्रकर 31b; सिद्धान्तशिरोमणि 9b; स्मृतिकौस्तुभ 15b; स्मृतिचन्द्रिका 32b; स्मृतिदर्पण 22b; 37b; स्मृतिरत्नावली 17b; स्मृत्यर्थसार 2; 46; हरिहरभाष्य 7b; 13b; and हलायुधभाष्य 26b; 27.

It begins:—

सिद्धिबुद्धिप्रदातारं विघ्नव्यूहविदारणम् ।
महागणपतिं वन्दे लक्ष्मीविश्वादिभिर्वृतम् ॥ १ ॥
श्रीनृसिंहरमानाथं परं (स ?)चिदानन्दविग्रहम् ।
विद्वांसोपासितं वन्दे भक्तकल्पमहीरुहम् ॥ २ ॥
सच्चिदानन्दरूपाय शिवादेहार्धधारिणे ।
नमश्चकारवाच्याय शिवायाभीष्टदायिने ॥ ३ ॥
अज्ञाननिकरध्वंसि सत्यज्ञानप्रकाशकम् ।
श्रीमद्गुरुपदाम्भोजं वन्दे सर्वार्थसिद्धये ॥ ४ ॥
याज्ञवल्क्यमुनीन्नत्वा कात्यायनमुनां(नीं)स्तथा ।
कर्कादीन् भाष्यकारांश्च वेदभाष्यकृतस्तथा ॥ ५ ॥
श्रुतिं शातपथीं वीक्ष्य सूत्रं बौधायनीयकम् ।
स्मृतिं पाराशरं(रीं) चैव ग्रन्थानन्यान्बहूंस्तथा ॥ ६ ॥
पद्धत्यो विविधा अन्या कृता देवादिभिः स्फुटाः ।
सारं तेषां समुद्धृत्य निजबुद्ध्या विमृश्य च ॥ ७ ॥
श्रीमतानन्तदेवेन श्रीमदुद्धवसूनुना ।
रुद्रकल्पद्रुमाख्योयं निबन्धस्तन्यते मया ॥ ८ ॥
हेमाद्र्यादिनिबन्धास्तु बहवः सन्ति यद्यपि ।
तेभ्यस्त्वस्य विशेषो यः पण्डितैः सोऽवधार्यताम् ॥ ९ ॥

तत्रादौ परिभाषा निरूप्यते । तत्र शुचित्वं तावदधिकारितावच्छेदकं सदा कुर्याद्धर्मकार्यमापद्यपि शुचिर्नर इति टोडरानन्दे सप्तर्षिस्मृतिः । श्रुतिस्मृत्युदितं कर्म न कुर्यादशुचिः क्वचिदिति प्रयोगपारिजाते भृगूक्तेश्च०

श्रीशंभोश्चरणद्वयमाधाय हृदयाम्बुजे ।
उद्धवस्य तनूजेन काशीपुरनिवासिना ॥ १ ॥
श्रीमतानन्तदेवेन परिभाषा निरूपिता ।
गुरवस्तेन तुष्यन्तु विद्वांसश्च तथा मयि ॥ २ ॥

इति श्रीमद्द्विवेदिउद्धवात्मजेन श्रीमद्द्विवेदिश्रीदेवानुजेन श्रीमद्द्विवेदिअनन्तदेवेन विरचिते श्रीरुद्रकल्पद्रुमे परिभाषा । fol. 11b; इति रुद्रकल्पद्रुमे गणपतिपूजनम् 12b; इति रुद्रकल्पद्रुमे मण्डपदेवतास्थापनविधिः 15; इति रुद्र० मातृपूजा। 17b; इति श्रीमद्द्विवेदिउद्धवात्मजानन्तविरचिते श्रीरुद्रकल्पद्रुमे वसोर्धाराः 18; इति आभ्युदयिकनिरूपणं 32; इति वैश्वदेवकालनिर्णयः 33; इति पाकनिर्णयः 34; इति साग्निकस्य पाकनिर्णयः । 36; अथाग्निमतः पञ्चमहायज्ञप्रयोगः 40b; अथ ब्रह्मयज्ञः 41b; इति वैश्वदेवोपयोगी निर्णयः निरूपितं प्रसक्तानुप्रसक्तं; अधुना प्रस्तुतोपयोगी जीवत्पितृकस्य संस्कर्तुर्नान्दीश्राद्धदेवतानिर्णयः प्रस्तूयते 48b; इति जीवत्पितृकस्य &c 51;

End:—

इति सूतसंस्कारे प्रवासादिना पितृकर्तृत्वासंभवनिमित्तककर्त्रन्तरं प्रतिश्राद्धदेवतानिर्णयः ।

श्रीशंभोश्चरणद्वन्द्वमाधाय हृदयाम्बुजे ।
उद्धवस्य तनूजेन काशीपुरनिवासिना ॥ १ ॥
रचितोनन्तदेवेन सर्वकर्माङ्गनिर्णयः ।
गुरवस्तेन तुष्यन्तु विद्वांसश्च तथा मयि ॥ २ ॥

इति श्रीमद्द्विवेदिउद्धवसूनुना द्विवेदिश्रीदेवानुजेन द्विवेदिअनन्तदेवेन विरचिते श्रीरुद्रकल्पद्रुमे सर्वकर्मसाधारणाङ्गकर्मनिरूपणं समाप्तिमगमत् । अथ सर्वकर्मसाधारणानां प्रयोगः प्रारभ्यते । (?)

It appears that this part, which is called सर्वकर्मसाधारणाङ्गपरिच्छेदः in the beginning of the 2nd part, does not end here, but contains also the Prayogas of the *aṅgas* described above, as is suggested by the last words.

[B. D. 284.

715

रुद्रकल्पद्रुम of अनन्तदेव.

(Pt. II.)

12½ × 6 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 55; fifteen lines to a page. Incomplete.

It begins:—

सिद्धिबुद्धिप्रदातारं ०॥ १ ॥०
श्रीमतानन्तदेवेन श्रीमदुद्धवसूनुना ।
जपहोमाभिषेकैश्च रुद्रभेदो निरूप्यते ॥ ८ ॥
हेमाद्र्यादिनिबन्धास्तु बहवः सन्ति यद्यपि ।
तेभ्यस्त्वस्य विशेषो यः पण्डितैः सोऽवधार्यताम् ॥ ९ ॥

निरूपितः सर्वकर्मसाधारणाङ्गपरिच्छेदः अथ रुद्रपरिच्छेदे काण्वमाध्यन्दिन्यादिवाजसनेयिशाखानुसारेण जपहोमाभिषेकभेदेन त्रिविधो रुद्रो निरूप्यते तत्र तावदुपयुक्तत्वाद्विनियोगो विचार्यते । विनियोगशब्देन शेषशेषिभावलक्षणः संबन्धोभिधीयते स च मन्त्राणां कर्मणां च विधिनैव समधिगम्यः ।०

रुद्रकल्पद्रुमे चास्मिन् रुद्रभेदा निरूपिताः ।
विदुषानन्तदेवेन तेन तुष्यतु शंकरः ॥

इति श्रीद्विवेदिश्रीदेवानुजेन द्विवेदिअनन्तदेवेन विरचिते श्रीरुद्रकल्पद्रुमे रुद्रपरिच्छेदे रुद्रभेदनिरूपणं समाप्तिमगात् ।

प्रणम्य साम्बमीशानं गणेशं च गिरं गुरून् ।
रुद्रमन्त्रविभागोयं होमसंख्यादिभागशः ॥ १ ॥
कथ्यतेनन्तदेवेन मूलमालोक्य यत्नतः ।
ब्राह्मणं मन्त्रभाष्यं च ग्रन्थानन्यान्पुरातनान् ॥ २ ॥
कात्यायनप्रणीतं यत्सूत्रं भागादिसूत्रकम् ।
मन्त्रसंख्या च बहुधा परोपकृतये मुदा ॥ ३ ॥

अथैतेषु पञ्चरुद्रेषु होमात्मकेषु मन्त्रविभागस्यापेक्षितत्वा-स्त्रुतिसूत्रदृष्टो मन्त्रविभागो निरूप्यते ।० fol. 27 ; 27b;

इति श्रीमद्विवेदिवृद्धवसूनुना० रुद्रकल्पद्रुमे रुद्रपरिच्छेदे रुद्रानुवाकेषु मन्त्रविभागः 32; इति० चमकनमकयोर्मन्त्र-विभागः 32b; इति रुद्रे आहुतिसंख्या 36; इति रुद्रैकादशि-न्यामाहुतिसंख्या 37b; इति महारुद्रे आहुतिसंख्या 39b; इत्यतिरुद्रे आहुतिसंख्या०

रुद्रकल्पद्रुमे चास्मिन् मन्त्रभेदा निरूपिताः ।
विदुषानन्तदेवेन तेन तुष्यतु शंकरः ॥

इति श्री० रुद्ररुद्रैकादशिन्यादिषु आहुतिसंख्यानिर्णयः ॥

इति श्री० प्राचीसाधनकुण्डमण्डपादिविधिः । । 52.

In the next chapter the nature of the sacred fire to be used in the sacred rites is explained; the MS; however, breaks oft in the middle of this chapter.

In this part, the author quotes:—

अण्डिला 44b; अनन्तभट्ट (au. विधानपारिजात); अपरार्क 52; आचारचिन्तामणि of वाचस्पति 46; कपर्दि 44b; कपिलपञ्चरात्र 48; कारिकाकार 9b; 10; कुण्डरत्नाकर 47b; कुण्डमण्डपसिद्धि 47b; गायत्रीकल्प 6b; त्रिकाण्ड-मण्डन 43b; धूर्तस्वामि 44b; पद्धति of रघुनाथ 14; पुरश्चरणचन्द्रिका 21; प्रपञ्चसार 6b; महाकल्प 14; महार्णव 12b; महीधर 45; रामवाजपेयि 46b; 48b; वास्तुशास्त्र 48b; 49b; विधानपारिजात; शारदातिलक 5b; श्लोकशुल्व 46; 47b; 48 and सिद्धान्तशेखर 43; 48; 51.

[B. D. 284.

716

रुद्रपद्धति of नारायणभट्ट.

9½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 62; eight lines to a page. Dated S'ake 1668.

Rudrapaddhati is another manual of directions for the worship of Rudra according to the Taittirīya S'ākhā of the Yajurveda. By Nārāyaṇabhaṭṭa, son of Rāmes'varabhaṭṭa and the author of Prayogaratna (see above No. 705.)

It begins:—

भट्टरामेश्वरसुतो भट्टनारायणः कृती ।
प्रणम्य रामं तनुते रुद्रानुष्ठानपद्धतिम् ॥

तत्र तावद्यद्यप्यनेकासु यजुःशाखासु रुद्रः पठ्यते तथापि तैत्तिरीयशाखानुसारेण रुद्रप्रयोग उच्यते ।०

For an analysis of the work, cf. I. O., No. 1783; see also Mitra, Notices, vol. I. p. 100.

It ends:—

इति श्रीरामेश्वरभट्टसुतनारायणभट्टकृता रुद्रपद्धतिः समाप्ता ।

[B. D. 22.

717

रुद्रपद्धति of नारायणभट्ट.

12×4¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 34; ten lines to a page. Dated S'ake 1686.

Another copy of Nārāyaṇabhaṭṭa's Rudrapaddhati. Rūpanārāyaṇa is quoted on fol. 13.

It ends:—

रामेश्वरभट्टात्मजनारायणसूरिणा काश्याम् ।
कर्मणा(?) सज्जनतुष्ट्यै रुद्रानुष्ठानपद्धती रचिता ॥
ग्रन्थाननेकानालोच्य विचार्य सदसच्च यत् ।
श्रीरामचरणध्यानात् कृता रुद्रस्य पद्धतिः ॥
समाप्तिमगमत् ।

[B. D. 145.

718

लक्षहोमपद्धति of नारायण.

10¼×5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 33; ten lines to a page. Dated S'ake 1760.

A ritualistic tract explaining the details of an offering of one lac or more of sacrificial things, by Nārāyaṇabhaṭṭa, author of Prayogaratna (see above No. 705).

It begins:—

अथ लक्षहोमविधिर्लिख्यते ।
विश्वेश्वरं नमस्कृत्य सर्वक्रतुफलप्रदम् ।
नारायणोऽथ तनुते लक्षहोमविधिं सुधीः ॥०

It ends:—

इति श्रीभट्टरामेश्वरसूनुनारायणभट्टविरचिता लक्ष-होमपद्धतिः समाप्ता ॥ शके १७६० विलम्बीनामसंवत्सरे फाल्गुनवद्यप्रतिपदा ॥

[B. D. 159.

719

विनायकशान्ति.

(from स्मृतिकौस्तुभ.)

9½×4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 19; seven lines to a page.

Vināyaka S'ānti, a portion of the Smṛtikaustubha and Bṛhaspatis'ānti from the same.

It begins:—

अथोपनयनप्रयोगं वक्तुं द्वितीयजन्मप्रदत्वेन० विनायकशान्तिरुच्यते । तत्र याज्ञवल्क्यः । एवं विनायकान्०

इति वैनायकी शान्तिः समवादि यथामति ।
अनन्तेन भवेद्व्या गणेशाम्बिकयोर्मुदे ॥

It ends:—

ततो यथाशक्ति ब्राह्मणान्भोजयेत् । इति कौस्तुभे बृहस्पतिशान्तिः ।

[S. C. 4.

720

विश्वादर्श of कविकान्तसरस्वती.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; about 10 lines to a page.

Vis'vādars'a is a work on Dharma in four chapters, composed by Kavikāntasarasvatī, son of Āditya, described as "well-versed in the meaning of Gītā." The author was patronised by a prince called Dhanyarāja, son of Nāgārjuna. Our author alludes to Vijñānes'vara, author of the Mitākṣarā, which, he says, has immortalised the fame of the great king (Mahato Mahībhartuh; Vṛddhabhartuh; see below). The earliest writer who quotes our author is Hemādri in Caturvargacintāmaṇi, Paris'eṣakhaṇḍa, pt. 2, p. 112 (see below). Vis'vādars'a was also used in the composition of his Kālādars'a by Ādityabhaṭṭa. Kālādars'a again is quoted in Kālamādhava; see I. O., No. 1655. The manner in which our author refers to Vijñānes'vara shows that he was separated from him at least by a hundred years.

Our author, therefore must have flourished towards the close of the 12th or the beginning of the 13th century.

Our MS. is incomplete. It runs upto v. 21 of the third Kāṇḍa. There are however, three good MSS. of the Vis'vādars'a in the Bhadakamakara Memorial Collection of MSS. (see above under No. 572). Two of these contain all the four Kāṇḍas, while the third contains only three like the MSS. noticed at C. C. 1 p. 586. The fourth Kāṇḍa was not usually copied out as it treats of Philosophy rathar than Dharma.

Our author was a follower of the Advaita school of the Vedānta and a pious devotee of Rāma and Vis'ves'vara of Benares. His patron Dhanyarāja was very probably a ruling prince of Benares.

The first Kāṇḍa treats of Sadācāra in 43 s'lokas in the S'ragdharā metre (except v. 40 which is in Anuṣṭubha). The second treats of Vyavahāra in 44 s'lokas. In this Kāṇḍa, the Anuṣṭubh metre is used for all even s'lokas except the last; Mālinī for all odd s'lokas upto the 19th; thereafter Mandākrāntā upto the 35th; and after this S'ārdūlavikrīḍita upto the end. The last verse is also in the S'ārdūlavikrīḍita. The third Kāṇḍa treats of the Prāyas'cittas in 50 s'lokas, 49 of which are written in the Sragdharā metre, Mālinī being used for the last. In the fourth Kāṇḍa, the first s'loka is a Gīti; then follow alternately S'ārdūlavikrīḍita and Anuṣṭubh s'lokas upto v. 37; v. 38 is a S'ikhariṇī then again follow in alternate succession Anuṣṭubhs and S'ikhariṇīs upto v. 47; v. 48 is a S'ārdūlavikrīḍita; 49 and 51 are Anuṣṭubhs; 50 and 52 are S'ikhariṇīs and the last *i. e.* 53rd is a S'ārdūlavikrīḍita.

It begins:—

श्रीमद्रामाभिधानं विधुतकलिमलं ब्रह्मधर्मस्य मूलं
स्मृत्वा ब्राह्मे मुहूर्ते सकलसुकृतिभिः संप्रबुद्धैरुपास्यम् ।
नत्वा मन्वादिमुख्यानपि निखिलमुनीन्धर्मधामप्रदीपान्
विश्वादर्शं विधास्ये विमलमतिकृते धर्मशास्त्रस्य मूलम् १
सन्ध्यासूदङ्मुखोऽह्न्यपि च निशि पुनर्दक्षिणास्यो निवीती
कुर्यान्मूत्रादिशौचं बहिरथ सलिलात्तत्र लिङ्गे मृदेका ।०

Kāṇḍa II begins:—

व्यवहृतिमथ पश्येन्नृपतिर्भूमिदेवै—
रमलमतिरभिज्ञैरन्यकार्ये स्वयं चेत् ।
द्विजपतिरखिलज्ञस्तत्र सभ्यैर्नियोज्यः
सति पथि यदि न स्युस्तेन ते दण्डनीयाः ॥ १ ॥

Our author mostly follows Yājñavalkya in the order of topics, and usually agrees with Vijñānes'vara in the interpretation of the Smṛti texts.

संस्कृताः खलु संस्कुर्युरनुजं भगिनीं पुनः ।
दत्त्वा जातिप्रयुक्तांशचतुर्थांशं विभागिनः ॥ ३२ ॥

For this same opinion, cf. Mitākṣarā on II. 124. So also, the opinion of Mitākṣarā on II. 118-119 is embodied in the following verse:—

मैत्रोद्वाहिकविद्यासुहृत्तं च क्रमागतम् ।
स्वार्जितं चाविभाज्यं स्यात् पितृद्रव्याविरोधि चेत् ॥२८॥

The twelve kinds of sons are not at all discussed by our author, though the Aurasa sons from the wives of different castes are mentioned:—

वर्णेष्वेतेष्विवयमिह चतुस्त्र्यादिभागान्विदध्या—
द्राये पौत्रेषु तु खलु पितृद्वारतो भागक्लृप्तिम् ॥ २९ ॥

Regarding the order of succession, our author says:—

यश्चासंसृष्ट्यथ वसुपृथग्भागवानौरसाद्यैः
पुत्रैर्हीनः सुरसदनगस्तस्य पत्नी सती चेत् ।
गृह्णीयात्स्वं दुहितृपितृकं भ्रातृतद्गोत्रजादिः
पूर्वाभावे पर इति भवेदौरसादिष्वपीत्थम् ॥ ३१ ॥

Kāṇḍa III ends as follows:—

इति सकलनिबन्धैः सर्वकर्माङ्गभूते—
ष्वखिलतिथिषु यस्मान्निर्णयोस्त्येव तस्मात् ।
कृतिरिह कविकान्तश्रीमदादित्यसूनो—
र्जयति मितसरस्वत्यासमुद्रं समुद्रम् ॥ ५० ॥

Kāṇḍa IV begins:—

उक्तं तृतीयकाण्डे प्रायश्चित्तं हि चित्तशुद्ध्यर्थम् ।
सर्वस्याथ मुमुक्षोः कृत्यं वक्ष्ये चतुर्थेस्मिन् ॥ १ ॥
निर्वर्त्यैवमृणत्रयं स हि गृही पुत्रेषु दारान्सुधीः ।०
विषयेषु विरक्तस्य गर्भवासादिवीक्षणात् ।
मोक्षे तस्याधिकारः स्यान्नित्यानित्यविवेकिनः ॥ ७ ॥०
ज्ञेयं सर्वमनित्यतादिसभयं रज्वादिसर्पादिवत्
सर्वैः संमतमेव नित्यमभयं स्वज्ञातमज्ञैरपि ।० १७ ॥

It ends:—

गाङ्गं यत्रामृतं पुण्यं लिङ्गं यत्रामृतं शिवम् ।
तस्मिन्नस्मिन्महाक्षेत्रे किं बहूक्त्या सुखं वसेत् ॥४५॥०
भक्तिरत्नमनर्घ्यं मे देहि विश्वेश्वर त्वयि ।
प्रतिमर्त्यं भवेद्देहे कैवल्यं निखिलं खलु ॥ ४९ ॥०
वृत्तैः सुवृत्तैः संपूज्यमलंकृतमिदं कृतम् ॥
आसमुद्रं समुद्रं च राजते धन्यराज ते ॥ ५१ ॥
यथा वै विज्ञानेश्वरविरचितेवापि महतो
महीभर्तुः कीर्तिस्त्रिजगति यथा पुण्यकृदिति ।
य(त)था श्रीमन्नागार्जुनतनुज धन्य प्रतिगृहं
स्फुरद्विश्वादर्शे स्फुरतु तव कीर्तिः सुकृतिनः ॥ ५२ ॥
श्रीरामस्य युधिष्ठिरस्य च तथा रामायणे भारते
कीर्तिर्भाति यथा च मुञ्जनृपतेः साकारिका भूषणम् ।
श्रीमद्धन्य मिताक्षरादिषु यथा श्रीवृद्धभर्तुस्तथा
विश्वादर्शनिबन्धने तव शुभश्लोका जयन्त्यूर्जिताः ५३

इति श्रीकविकान्तकृतविश्वादर्शः समाप्तः ।

In the present MS. Kāṇḍa I contains 42 s'lokas while Kāṇḍa II has 46. The description of the work given above is based on one of the B. M. C. MSS. mentioned above. The other two B. M. C. MSS., however, are very important since they contain the author's own commentary on the text.

This commentary begins:—

जयति जगदेकनाथः सज्जनहृदयाम्बुजे स्वयंज्योतिः ।
चिन्त्यः परावरज्ञैश्चिन्मूर्तिः श्रीहरी रामः ॥ १ ॥
धर्माधिकारिणस्ते मुनयः सर्वे जयन्ति मन्वाद्याः ।
नित्यं चकास्ति येषां दिव्यं चक्षुः श्रुतिः साक्षात् ॥ २ ॥
विलसत्पदाभिरामा कविकान्तसरस्वती विभात्युच्चैः ॥
यद्धृदयपुण्डरीके प्रणव इवेयं त्रयी वसति ॥ ३ ॥
स्फुरति सुवृत्ते विमले विश्वादर्शेम्बुनीव विस्पष्टम् ।
सर्वस्य सर्वधर्मस्तद्विवृतिं केवलं वक्ष्ये ॥ ३ ॥

तत्र प्रथमकाण्डः स्रग्धरावृत्तैः ।०

As explained by the author himself in the commentary, Vis'vādars'a is based upon the following Smṛtis.

अङ्गिराः, आपस्तम्ब, आश्वलायन, उशनाः, ऋष्यशृङ्ग, कात्यायन, कौशिक, गोभिल, गौतम, जातूकर्ण्य, दक्ष, देवल, नारद, पैठीनसि, पैङ्ग्य, प्रचेता, बृहस्पति, बौधायन, मनु, मरीचि, मार्कण्डेय, यम, याज्ञवल्क्य, योगयाज्ञवल्क्य, लौगाक्षि, वत्स, वसिष्ठ, विष्णु, वृद्धवसिष्ठ, व्याघ्रपाद, व्यास, शङ्ख, शातातप, षट्त्रिंशन्मत and हारीत.

Also the following Purāṇas and Nibandhakāras are referred to:—

भविष्य, मार्कण्डेय, वायु, विष्णु, and स्कन्द; धारेश्वर भट्टाचार्य, मेधातिथि, विज्ञानेश्वर, विश्वरूप and शारीरकभाष्य.

On I, 4, the commentator remarks:—

'अत्र हि स्मृतिवाक्यप्रत्यभिज्ञानार्थं प्रायशस्तत्प्रतीकोपादानं न रूपसिद्धौ यत्नः कार्यः ।'

At the end of the commentary on III. 33, the following verse is found:—

तत्त्वं पूर्वनिबन्धिभिर्यदुदितं मन्वादिशास्त्रस्य तद्
व्यक्तं किंतु विशालमित्यलमतस्तत्कल्पसूत्रोपमम् ।
विश्वादर्शमलंकृतं सुकृतिनस्तात्पर्यवृत्त्या मितं
पश्यन्त्वव्यभिचारि यद्बहुषु तत्सर्वं समानं खलु ॥

उक्तं च भट्टाचार्यैः । मोक्षार्थी न प्रवर्तेत तत्र काम्यनिषिद्धयोः ।० Com. on IV. 5.

ऋष्यशृङ्गाद्युक्तावान्तरविशेषास्तु अवगीतत्वाद्विश्वरूपमेधातिथिधारेश्वरादिभिरुपेक्षिताः Com. on III 39.

The usual colophon of the commentary is:—

इति श्रीगीतार्थप्रवीणश्रीमदादित्याचार्यसुतकविकान्तसरस्वतीरितविश्वादर्शाख्यधर्मशास्त्रविवरणे०

As regards the quotation in Hemādri, it occurs *in the commentary* on III. 37.

सर्वं तिथिजातं सप्रदोषं ग्राह्यम् । तथाच वत्सः ।
प्रदोषव्यापिनी ग्राह्या तिथिर्नक्तव्रते सदा ।
एकादशीं विना सर्वाः शुक्ले कृष्णे समाः स्मृताः ।
प्रदोषोस्तमयादूर्ध्वं घटिकात्रयमिष्यते ॥

[B. D. 311.

721

वीरमित्रोदय of मित्रमिश्र.
(व्यवहार.)

13 × 9 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 66; about 22 lines to a page. Incomplete.

The MS. contains a portion of the Vyavahāra Prakās'a (upto the end of the 2nd Prakaraṇa) of Vīramitrodaya, an exhaustive treatise on Dharma by Mitramis'ra. See I. O., Nos. 1471-74. The whole of the work is now being published in the Chawkhambā Sanskrit Series. Vyavahāra Prakās'a also published by J. Vidyasagar, Calcutta, 1875; Dāyabhāga edited and translated into English by G. Sarkar.

[B. D. 272.

722

व्रतराज of विश्वनाथ.

$11\frac{3}{4} \times 6\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 399; about 14 lines to a page. Dated S'ake 1721.

A digest of religious matters relating to vows or Vratas much esteemed in Western India; composed by Vis'vanātha, son of Gopāla, at Benares in 1736 A. D. Cf. Bod., Nos. 663-664; I. O., Nos. 1692-98. Published by the Veṅkates'vara Press, Bombay.

It begins:—

ॐकारविघ्नेशगुरुं सरस्वतीं गौरीशसूर्यं च हरिं च भैरवम् ।
प्रणम्य देवान्कुरुते हि ग्रन्थं दैवज्ञशर्मा जगतो हिताय ॥ १ ॥
विष्ण्वर्चनं दानशिवार्चनं च उत्सर्गधर्मव्रतनिर्णयं च ।
वेदात्पुराणात्स्मृतितश्च तद्वद्गतोक्तसिद्धान्तविधिं विधत्ते ॥ २ ॥
संगृह्य सर्वस्य मतं पुराणं सिद्धान्तवाक्यं मुनिभिः प्रणीतम् ।
लोकोपकाराय कृतो निबन्धो व्रतप्रकाशः सुधियां मुदे स्यात् ॥

यावन्तो ब्राह्मणा लोके धर्मशास्त्रविशारदाः ।
तावन्तः कृपया युक्ताः कुर्वन्तु ग्रन्थशोधनम् ॥ ४ ॥
विज्ञाप्यन्ते मया सर्वे पण्डिता गुणमण्डिताः ।
प्रचारणीयो ग्रन्थोयं बालवद्बालकस्य मे ॥ ५ ॥
रामाङ्कमुनिभूसङ्ख्ये १७९३ वस्विष्वङ्केन्दुसङ्ख्यके ।
वर्षे शाके शुक्लपक्षे पञ्चम्यां तपसः शुभे ॥ ६ ॥
विलोक्य विविधान्ग्रन्थान् लिख्यते सुजनाय वै ।
तन्निमित्तो मयारम्भः किमज्ञातं मनीषिणः ॥ ७ ॥
चित्तपावनजातीयशाण्डिल्यकुलमण्डनः ।
गोपालात्मजदैवज्ञः संगमेश्वरसंज्ञि(स्थि ?)तः ॥ ८ ॥
दुर्गाघट्टे वसन् काश्यां नत्वा पितृपितामहान् ।
कुर्वे वै विश्वनाथोहं व्रतराजं सुविस्तरम् ॥ ९ ॥

अथ व्रतराजप्रारम्भः ॥ अत्र च स्वकर्तव्यविषयो नियतः संकल्पो व्रतमिति०

It ends:—

कोटिदीपास्ततो ज्ञेयाः पार्थिवोद्यापनं ततः ॥
शिवमस्तु सर्वजगतः परहितनिरता भवन्तु भूतगणाः ॥
दोषाः प्रयान्तु नाशं सर्वजनः सुखी भवतु ॥

इति श्रीविश्वनाथविरचिते व्रतराजार्के सानुक्रमणिका समाप्ता ॥

[B. D. 287.

723

व्रतार्क of शङ्करभट्ट.

$12 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 799; nine lines to a page. Dated S'ake 1761.

Vratārka is a digest of matters connected with voluntary religious vows, compiled by Bhatta S'aṅkara, son of Bhaṭṭa Nīlakaṇṭha, the author of the Mayūkhas. See Mandlik's introduction (p. LXXVI) to his edition of Vyavahāramayūkha, for the family tree of the author. For a complete analysis of the work, see I. O., No. 1684.

It begins:—

दिवाकरपदद्वन्द्वं फलद्वन्द्वप्रदायकम् ।
त्रैलोक्यतमसो नाशकर्तृ तत्प्रणमाम्यहम् ॥ १ ॥

यो जातं निजमन्दराद्रिसन्थै-
निर्मथ्य प्रथिततरान्धकारसिन्धुम् ।
लोकेभ्यो वितरति सत्प्रकाशरत्नं
तं वन्दे वनजवनीविनोदबन्धुम् ॥ २ ॥

It ends:—

इति श्री(शङ्करभट्टविरचिते) व्रतराजार्के सानुक्रमणिका समाप्ता ॥

[B. D. 8.

724

व्रतार्क of शङ्करभट्ट.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 414; ten lines to a page. Dated S'ake 1700.

Another copy of S'aṅkarabhaṭṭa's Vratārka. This MS. slightly differs from the previous one at the beginning.

After the three introductory verses:—

अत्र च स्वकर्तव्यविषयो नियतः संकल्पो व्रतमिति श्रीदृत्तस्तन्न। अग्निहोत्रसध्यावन्दनादिविषये संकल्पयेदिति प्रसक्तेयुक्तव्रत(?) कित्वभिप्रसिद्धिविषयः संकल्पविशेष एव व्रतम् । तत्र व्रतं संकल्पयेदिति अन्वय इति वाच्यम् । पाकं पचति दानं दद्यादितिवत् प्रयोगानुग्रहार्थं प्रयोगोपपत्तेरिति नव्याः । तत्र व्रतहेमाद्रौ गार्ग्यः०

It ends:—

सुनिर्णयानि यानीह कथितानि व्रतानि तु ।
तेषां हुताशये भट्टशङ्करोनुक्रमं व्यधात् ।

इति व्रतार्कानुक्रमं संपूर्ण ।

[B. D. 24.

725

व्रतोद्यापनकौमुदी of शङ्करभट्ट घारे.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 187; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1848.

Another work on Vratas by S'aṅkarabhaṭṭa Ghāre, son of Ballāla. It was composed in S'ake 1675. See I. O., No. 1702, Mitra, Notices, V. p. 132 and Ulwar Catalogue, Extract 352. Mitra, Notices, VII. p. 257 is a copy of the author's Tīrthodyāpanakaumudī. In the present work, the author refers to Rudrānuṣṭhānakaumudī as his own work. The date of this work according to the reading of the Ulwar MS. is S'ake 1625, which, however, is not possible as the name S'rīmukha of the Saṁvatsara given by the author, decides in favour of 1675; see Chronology by C. S. Patell, London, 1866, p. 172. It is published by the Veṅkaṭes'vara Press Bombay.

It begins:—

नत्वा गणेशं संतुष्ट्यै शंकरेण वितन्यते ।
मुदा पुराणविख्यातव्रतोद्यापनकौमुदी ॥ १ ॥

तत्र तावत्सर्वव्रतोपयोगित्वात् किंचिन्निर्णयादिकं लिख्यते।०

इति श्रीमच्चित्तपावनकुलाब्धिसंभवघारोपनाकबल्लाळसूरिसूनुशंकरविरचितायां व्रतोद्यापनकौमुद्यां सर्वव्रतसाधारणपरिभाषाप्रकरणं। 19b; इति तिथिव्रतानि समाप्तानि 115b; इति० वारव्रतानि । 139; इति० संक्रान्तिव्रतानि 144b; इति० पार्थिवलिङ्गगणेशोद्यापनं 167b; इशानावेदिकायां मत्कृतरुद्रानुष्ठानकौमुदीस्थप्रकारेण० 179b.

It ends :—

इति श्रीमत्शांकर्यां व्रतोद्यापनकौमुद्यां अश्वत्थव्रतोद्यापनं समाप्तम् ।

शाके शराद्यङ्गचन्द्रश्रीमुखाह्वयवत्सरे ।
शांकर्यगच्छत्पूर्णत्वं व्रतोद्यापनकौमुदी ॥
आलोच्य बहुशो ग्रन्थान् सारमाहृत्य सर्वतः ।
घारे इत्युपनाम्ना च चित्तपावनसंज्ञिना ॥
बाल्लालिना शंकरेण व्रतोद्यापनकौमुदी ॥
रचिता या तया देवस्तुष्यतां परमेश्वरः ॥

The following are quoted:—गौडनिबन्ध 4; गौरीतिलक 10; छन्दोगपरिशिष्ट 5b; ज्ञानमाला 11; पदार्थादर्श 7b; पार्थिवचिन्तामणि 157; ब्रह्मयामल 2; मदनरत्न 2b; रुद्रयामल 163; रुद्रानुष्ठानपद्धति (author's own) 179b; लल्लः 1; विष्णुयामल 167b; शिवरहस्य 104; शैवागम 160; सौरधर्म 121b; and हेमाद्रि.

[S. C. 12.

726

व्यवहारमयूख of नीलकण्ठ.

$11\frac{1}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 92; nine lines to a page. The MS. is about 100 years old.

Vyavahāramayūkha, a part of the Bhagavantabhāskara of Nīlakaṇṭha. Translated into English with introduction by Mandlik; also by J. R. Gharpure, Bombay. Edited with notes and introduction in the Government Hindu Series by P. V. Kane, Bombay, 1926.

Most of the Mayūkhas are also published by the Gujrati Printing Press, Bombay and by J. R. Gharpure, Angre's Vadi, Bombay.

Vyavahāratattva is another work on Vyavahāra by Nīlakaṇṭha. This is published in the Appendix by Prof. Kane in his edition. Prof. Kane's MSS. of Vyavahāratattva, however, were defective at the beginning and hence he could not print the first few lines of the work. I possess a fine copy of this work in the Bhadakamakara Memorial Collection of MSS. (see above under No. 572). From this, I give below the portion of the work which was not available to Prof. Kane.

सूर्यं रामं गणेशानं पितरं भट्टशंकरम् ।
मातरं गिरिजालक्ष्मीसदृशीं च नमो वयम् ॥ १ ॥
सगर्भयोस्तथा भट्टदामोदरनृसिंहयोः ।
मुदा नमामि चरणौ सर्वकार्यार्थसिद्धिदौ ॥ २ ॥

श्रीभट्टनारायणशर्मसूनुः श्रीशंकराख्यो रविलक्ष्मणीज्ञः।
काश्यां सुतस्तस्य च नीलकण्ठस्तनोति सम्यग्व्यवहा(र)तत्वम् ३

तत्रादौ व्यवहारमातृकाप्रकरणं तत्रेयं राजस्थितिः । राजा वक्ष्यमाणलक्षणं व्यवहारं विद्वद्भिर्ब्राह्मणैः सह कुशलादिगुणवत्कतिपयवणिग्युक्तः ससभ्यो धर्मशास्त्रतदविरुद्धदेशादिसमयधर्मानुसारेण छलं निरस्य वादिप्रतिवादिगतमर्थतत्वाख्यं भूतमनुसरन् पश्येत् । श्रुताध्ययनसंपन्ना धर्मज्ञाः सत्यवादिनः रागद्वेषरहिताः सप्त पञ्च त्रयो ब्राह्मणा दानमानसत्कारैः सभायामुपवेशिताः सभ्याः । सामादिभिरुपायैः यथा वादिप्रतिवादिनो सत्यमेव वदतः तथा यतितव्यं राज्ञा । तथा सति व्यवहारो मुख्यः संपद्यते । तदसंभवे साक्ष्यादिभिर्गौणः । अनियुक्तानां ब्राह्मणानां यथावस्थितार्थादन्यथार्थाभिधाने अनभिधाने वा दोषः । नियुक्तानां तु सभ्यानां यथावस्थितार्थकथनेपि राज्ञोऽन्यथाकर्तुरनिवारणे दोषः । रागलोभभयैर्व्यस्तैः समस्तैर्वा स्मृत्यादिविरुद्धकारिणः सत्याज्जेता पृथक् पृथक् विप(वा)दपराजयनिमित्ताद्दमाद्विगुणं दमं दण्ड्याः नाज्ञानमोहादिभिः बहुश्रुतो ब्राह्मणेन(?)। यद्वा दान्तं कुलीनं मध्यस्थमनुद्वेगकरं धर्मिष्ठमुद्युक्तमक्रोधं सर्वधर्मसिदं ब्राह्मणं स्वस्थाने राजा नियुञ्जीत । स एष प्राड्विवाकः अन्यत्समानम् । ब्राह्मणासंभवे क्षत्रियं वैश्यं वा न शूद्रम् । इति श्रीशंकरभट्टात्मजनीलकण्ठकृते व्यवहारतत्त्वे राजस्थितिः ।

The words 'निष्टङ्कितं चैतन्मया स्वत्ववादे' found at the beginning of the Dāyabhāga section in Vyavahāratattva surely refer to the author's discussion on 'Svatva' in Vyavahāramayūkha. This shows that Vyavahāratattva was written after Vyavahāramayūkha perhaps as an abridged form of it. The former however, cannot be said to be a supplement to the latter, as no new opinions are given in it. See Kane, Vyavahāramayūkha, Introduction, pp. 21. 22.

[B. D. 24.

727

शान्तिमयूख of नीलकण्ठ.

11½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 145; nine or ten lines to a page.

S'āntimayūkha, the twelfth section of the Bhagavantabhāskara of Bhaṭṭa Nīlakaṇṭha. It treats of S'āntis *i. e.* rites to avert evil. See I. O., No. 1462; Bik., p. 456.

Our MS. contains at the end two verses which apparently give the date on which the MS. was copied. But the second line of the first verse which gives the year is rather unsatisfactory. Judging from the writing itself the words should read 'grantho mayā rasa-kha-rṣiku-sammitebde', meaning 'in the year (Saṁvat?) 1706'; but then the metre of the line becomes defective as it requires one more letter between mayā and rasa. Nor should we run to the conclusion that a letter should be supplied and the date Saṁvat 1706 should be assumed for the MS., thus enabling ourselves to conclude that the S'āntimayūkha was composed before 1650 A. D. For if instead of rasa-kha-rṣi, we read rasa-rava-rṣi, the metre is right, though the date becomes 1776 instead of 1706 (rava=7). I may however mention that a MS. dated 1650 A. D. is mentioned at C. C. I. p. 641a.

Besides, Nīlakaṇṭha is quoted in Pratāpanārasiṅha (A. D. 1710; see above No. 700) and even before this, in Divākara's Dānacandrikā. This Divākara was the sister's son of Kamalākarabhaṭṭa (see above No. 690) and hence must have flourished in the beginning of the latter half of the 17th century at the latest. Nīlakaṇṭha's activities therefore, may be safely ascribed to the close of the first half of the 17th century.

It begins:—

यो लीलया संतनुते० ॥१॥ महो महत्समाराध्य ।० ॥२॥ प्रतारकैराहतमन्त्र० ॥ ३ ॥ अस्पष्टपापविशेषनिदानकैहिकमात्रानिष्टनिवर्तकं०

It ends:—

श्रीनीलकण्ठरचितः स्मृतिभास्कराख्यो
ग्रन्थो मया रसरवर्षिकुसंमितेऽब्दे ।
चैत्रे सिते रवितिथौ रविपादपद्मे
पद्मीकृतो विकसतां जनतोयकृष्णैः ॥
चेन्नादृतः कतिपयैरपि दुष्टभावैः
किं तेन भावनिपुणाः खलु सन्ति सन्तः ॥
किं दग्धचञ्चुपुटकाककदम्बकेन
पक्कं रसालफलमुज्झितमेव सम्यक् ॥ २ ॥

इति श्रीमीमांसकभट्टशंकरात्मजभट्टनीलकण्ठकृते भास्करे शान्तिमयूखः समाप्तिमगमत् ।

[B. D. 228.

728

शान्तिमयूख of नीलकण्ठ.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 54; about eleven lines to a page.

Another incomplete copy of the S'āntimayūkha.

Begins:—

महो महत् समाराध्य० ॥ १ ॥ अस्पष्टपापविशेष०

[B. D. 283.

729

शान्तिरत्न of कमलाकरभट्ट.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 357; eight lines to a page.

S'āntiratna, also called S'āntikamalākara is a work on lustrations and means of averting evil omens composed by Kamalākarabhaṭṭa, son of Rāmakṛṣṇabhaṭṭa, and the author of the Nirṇayasindhu. See I. O., No. 1758.

It begins:—

नारायणात्मजश्रीमद्रामकृष्णस्य सूनुना ।
कमलाकरसंज्ञेन प्रोच्यन्ते शान्तयः क्रमात् ।

तत्र एवं विनायकं पूज्य०

It ends:—

विशेषस्तु मत्कृते निर्णयसिन्धौ नवरात्रनिर्णये ज्ञेयः । इति शतचण्डीसहस्रचण्डीप्रयोगः ॥

यो माद्दतत्र० ॥ १ ॥ श्रीमन्नारायणाख्या० ॥ २ ॥

The following verses are not found in the I. O. MS. They give an account of the author's works, 22 in number, perhaps in a chronological order:—

तर्केन्दुस्तर्कमेघः फणिपतिभणितिः पाणिनीये प्रपञ्चे ।
न्याये प्रायः प्रगल्भं प्रकटितपटिमाभा(ट्ट)शास्त्रप्रपद्ये(ञ्चे)
......प्रभाकरीये पथि मथितदुरन्ता वेदान्तसिन्धु—
र्वेदे वादे वितन्द्रो जगति विजयते रामकृष्णार्यसूनुः ३
आदौ निर्णयसिन्धुस्तु वार्तिके टिप्पणी पणः (पुनः ?)
काव्यप्रकाशगा (व्या)ख्या दानेव(च)कमलाकरः ॥
शान्तिरत्नं तत (तः) पूर्तव्रतयोः कमलाकरैः(रौ) ॥
ग्रन्थो वेदान्तरत्नं च सभादर्शकुतूहलम् ॥
प्रायश्चित्ते रत्नमेकं व्यवहारे तथापरम् ॥
बह्व(ह्व)चाह्निकमन्यच्च गोत्रप्रवरदर्पणः ॥
रत्नं कर्मविपाकाख्यं कार्तवीर्यस्य पद्धतिः ॥
सोमप्रयोगः शूद्राणां धर्मो रुद्रस्य पद्धतिः ॥
टिप्पणी च तथा शास्त्रदीपिकालोकसंज्ञितः (ता) ॥
मीमांसायां तथा शास्त्रतत्त्वस्य कमलाकरः ॥
सर्वतीर्थविधिश्चैव भक्तिरत्नं तथोत्तमम् ॥
रामकृष्णसुतेनेत्थं कमलारशर्मणा ॥
द्व्यधिका विंशतीनां च ग्रन्थानां रत्नमालिका ।
सेवां कर्तुमशक्तेन(ने)त्य पिता रामपादयोः ॥

इति ग्रन्थरत्नमाला ॥ इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणपारीणरामेश्वरभट्टसूरिसूनुनारायणभट्टसुतमीमांसकरामकृष्णभट्टात्मजकमलाकरभट्टकृतः शान्तिरत्नाकरग्रन्थः संपूर्णः ॥

[B. D. 305.

730

शान्तिकमलाकर of कमलाकरभट्ट.
(जननशान्ति.)

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 47; nine lines to a page. Dated S'ake 1770.

A portion of Kamalākarabhaṭṭa's S'āntiratna. It treats of S'āntis, in connection with the occurrence of a birth at an inauspicious time.

It begins:—

गोप्रसवविधिः । अथ प्रयोगः । उक्तकाले देशकालौ संकीर्त्य०

इति आश्लेषानक्षत्रजननशान्तिः । श्रीशके १६८२ वर्षे विक्रमनामसंवत्सरे गोमुखप्रसव, ज्येष्ठाजनन० इति प्रयोगशान्तयः समाप्ताः । अथ ज्वरादिशान्तयः । fol. 31b.

इति श्रीकमलाकरभट्टकृतौ शान्तिरत्ने ज्वरोत्पत्तिनक्षत्रतिथ्यादिवारशान्तिः समाप्ताः । ०मिति शके १७७०. 41b; मधुजननशान्ति according to वृद्धगर्ग begins on fol. 42; इति भद्राशान्तिः 44b; ०न्युब्जजनन० 45.

It ends:—

इति शौनकोक्तपौषमासप्रथमप्रसवजननशान्तिः ।

[S. C. 14.

731

शान्तिरत्न of कमलाकरभट्ट.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 111; about eight lines to a page.

Another incomplete copy of Kamalākara's S'āntiratna. विनायकशान्ति ends on fol. 13; नवग्रहयज्ञ on 82; गोमुखप्रसवप्रयोग on 86; तिथिलग्नगण्डान्तशान्ति on 89; तिथिशान्ति on 104b; ज्येष्ठाशान्ति on 110. The MS. abruptly ends in the midst of मूळनक्षत्रशान्ति.

[B. D. 213.

732

शान्तिरत्न of कमलाकरभट्ट.

(शतचण्डीप्रयोग.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 94; seven lines to a page.

S'atacaṇḍīsahasracaṇḍīprayoga, the last chapter of Kamalākarabhaṭṭa's S'āntiratna.

Begins:—

अथ शतचण्डीसहस्त्रचण्डी च । वाराहीतन्त्रे । चण्डीपाठफलं ज्ञेयं०

Ends:—

इति श्रीशान्तिरत्ने कमलाकरभट्टविरचिते शतचण्डीसहस्त्रचण्डीप्रयोगः । यो भाट्टतन्त्र० बुधरामकृष्णः ॥

[S. C. 4.

733

शान्तिसार of दिनकरभट्ट.

(a fragment.)

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 1–15; 18–19; about eight lines to a page. The MS. was copied for P. H. Jogalekara.

The MS. contains a portion of S'āntisāra, a work on S'āntis, by Dinakarabhaṭṭa, son of Rāmakṛṣṇabhaṭṭa and the elder brother of Kamalākarabhaṭṭa, author of the Nirṇayasindhu. See for other MSS. of the work, Bik., p. 456; I. O., No. 1754. For the author's Dinakaroddyota, see I. O., No. 1604. This latter work was afterwards completed by the author's son, Vis'ves'varabhaṭṭa, also known as Gāgābhaṭṭa; see I. O., No. 1605. Vis'ves'varabhaṭṭa was present at the coronation ceremony of S'ivājī the Great in A. D. 1674.

The MS. contains the following colophons:—

इति श्रीमद्रामेश्वरभट्टसूरिसूनुनारायणभट्टविद्वन्मुकुटहीराङ्कुरश्रीमद्रामकृष्णभट्टविरचिते मूलनक्षत्रजननशान्तिप्रयोगः 11b; इति गोमुखप्रसवविधिः 13; इति नारायणभट्टसुतरामकृष्णभट्टसुतदिनकरभट्टकृतो ज्येष्ठाशान्तिप्रयोगः 15b; इति० दिनकरभट्टकृतौ व्यतीपातादिशान्तिप्रयोगः 18b.

It ends:—

इति श्रीमूळज्येष्ठाव्यतीपातवैधृतिशान्तिविधिः समाप्तः ।

[B. D. 213.

734

शूद्रकमलाकर of कमलाकरभट्ट.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 134; ten lines to a page.

A compendium of the religious duties of a S'ūdra, by Kamalākarabhaṭṭa, author of the Nirṇayasindhu. For as analysis of the work, cf. Aufrecht, Bod., No. 654; I. O., No. 1650.

Begins:—

प्रणम्य रामं पितरौ कमलाकरशर्मणा ।
रामकृष्णतनूजेन शूद्रधर्मो निरूप्यते ॥ १ ॥

तत्र शूद्रत्वं०

End:—

यो भाट्टतन्त्रगहनार्णव० बुधरामकृष्णः ॥

इति श्रीमज्जगद्गुरुमीमांसकनारायणभट्टसूरिसूनुरामकृष्णभट्टात्मजकमलाकरभट्टकृते शूद्रधर्मतत्त्वे शूद्रसमसंकरजस्वरूपं तद्वृत्तिनिरूपणं समाप्तश्चायं निबन्धः ॥

[ZZ. C. 25.

735

शूद्रकमलाकर of कमलाकरभट्ट.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 25; ten lines to a page. Incomplete.

Another incomplete copy of the S'ūdrakamalākara.

[B. I. 47.

736

(यजुर्वेदीय) श्राद्धविधि of ढोण्ढू.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 16; about 16 lines to a page. Incomplete.

A treatise in prose, on obsequies according to the Mādhyandina S'ākhā of the Yajurveda. By Dhoṇḍhū Mis'ra. For a S'rāddhaviveka ascribed to Mis'ra Dhodhra, son of Prāṇakṛṣṇa, see Peterson, Report, II. p. 188.

Above and below the treatise are given the first 260 verses of the Vyāghra Smṛti.

The S'rāddhavidhi begins:—

सकर्ककात्यायनकल्पवृक्षवचो विचार्याचरणं सतां च ।
यजुर्विदां श्राद्धविधिं व्यधत्त ढोण्ढूबुधो वोधविबोधनाय १
विविधाः पद्धतीर्बुध्वा बद्धां शास्त्रस्य पद्धतिम् ।
माध्यंदिनीकविधिना शोधयन्तु धिया बुधाः ॥ २ ॥

अथ पार्वणश्राद्धस्मरणसूत्रम् । तत्र सायं निमन्त्रणं प्रातःस्नानीयादि सप्रेषणनिमन्त्रितद्विजश्मश्रुनखनिकृन्तन० इति त्रिर्जापविसर्जनाचमनानीति पार्वणश्राद्धक्रमस्मरणसूत्रम् ॥ अथेतिकर्तव्यता ॥ हारीतः ॥ पूर्वेद्युरामन्त्रितान्विप्रान्० इति श्रीमिश्रश्रीढोण्ढूविरचिता सा श्रुतिकात्यायनोक्तपार्वणश्राद्धीयेतिकर्तव्यता समाप्ताः ॥ fol. 14b ; अथ सांवत्सरैकोद्दिष्टेतिकर्तव्यता । एकं पितरमुद्दिश्य क्रियते तदेकोद्दिष्ट०

The MS. breaks off in the midst of this chapter.

The Vyāghra Smṛti begins:—

ऋषिमेकाग्रमासीनं व्याघ्रं मतिमतां वरम् ।
पप्रच्छुर्मुनयः सर्वे धर्मशास्त्रकथानकम् ॥ १ ॥
हुताग्निहोत्रं विधिवत् व्याघ्रं वेदविदां वरम् ।
सर्वशास्त्रविधिं ज्ञात्वा ऋषिभिश्च नमस्कृतम् ॥ २ ॥
नमस्कृत्य च ते सर्वे इदं वचनमब्रुवन् ।
हितार्थं सर्वलोकानां भगवन्कथयस्व नः ॥ ३ ॥
वेद(त)त्वार्थतत्त्वज्ञा यन्मां पृच्छथ संशयम् ।
तत्सर्वं संप्रवक्ष्यामि यथा दृष्टं तथाश्रयम् ॥ ४ ॥
सर्वतीर्थमुपस्पृश्य सर्वान्देवान्प्रणम्य च ।०

The Smṛti treats of nothing but S'rāddha.

The following is quoted in ढोढ्‌'s treatise:—

कल्पतरु 7; छन्दोगपरिशिष्ट 8; पारस्करपद्धति 8b; भाष्यकार 5b; 7; 13; श्राद्धकल्प 5; 7; श्रीकण्ठउपाध्याय 13b; हलायुधीय श्राद्धभाष्य 7b.

[B. D. 281.

737

संस्कारकमलाकर of कमलाकरभट्ट.

$10\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 131; seven lines to a page. Dated S'ake 1762.

A treatise on the sixteen Sañskāras, by Kamalākarabhaṭṭa, author of the Nirṇayasindhu.

Beginning:—

श्रीरामकृष्णतनयः कमलाकरसंज्ञितः ।
श्रीरामं पितरौ नत्वा संस्कारान्वक्ति सांप्रतम् ॥ १ ॥
गौतमः । गर्भाधानं पुंसवनं सीमन्तो(न्नयनं)जातकर्म०

It ends:—

अष्टकावत्सर्वं कुर्यादिति वृत्तिकारः । हरदत्तस्तु तत्रैव पक्षे त्रयोदशीमघायुक्तायां संकल्पविधानेन माध्यापकर्षाख्यं श्राद्धम् । इति श्रीजगद्गुरुनारायणभट्टसूनुरामकृष्णभट्टात्मजकमलाकरभट्टकृताः अन्वष्टक्यन्ताः संस्काराः समाप्ताः । शके १७६२ संवत् १८९७०

[S. C. L

738

संस्कारकमलाकर of कमलाकरभट्ट.

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 63; 10 lines to a page. Dated Saṁvat 1803.

Another copy of the same, but a little different from the previous.

It begins:—

पुण्याहवाचनप्रारंभाः ॥ एवं गुणेत्यादि० मातृदेवो भव । पितृदेवो भव । आचार्यदेवो भव । अतिथिदेवो भव । आशिषः प्रार्थयन्ते । एताः सत्या आशिषः सन्तु ॥ अवनिकृतजानुमण्डलः कमलमुकुलसदृशमञ्जलिं शिरस्याधाय०

It ends:—

वृद्धाचारोप्येवम् ॥ निर्णयसिन्धौ ॥
यथातरोर्मूलनिषेचणेन तृप्यन्ति तत्स्कन्धभुजोपशाखाः ।
प्राणोपहाराच्च यथेन्द्रियाणां तथैव सर्वार्हणमुच्यतेऽथा ॥
इति श्रीकमलाकरभट्टी समाप्ता ॥

[B. D. 104.

739

संस्कारभास्कर of ऋषिभट्ट.

$10\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 87; about 13 lines to a page. Dated S'ake 1731.

Saṅskārabhāskara is a work on the Saṅskāras by Ṛṣibhaṭṭa, who follows the Pāraskara Gṛhyasūtra. The author was the son of Gaṅgādhara and the grandson of Vis'vanātha of the S'auce family. The work is published by the Veṅkaṭes'vara Press, Bombay. For another MS., see Aufrecht, Leipzig Catalogue No. 539. In Aufrecht's MS., the work is ascribed to Padmākara, son of Gopāla, grandson of Nārāyaṇa in one of the colophons.

Ṛṣibhaṭṭa quotes Prayogadarpaṇa on fol. 51b.

It begins:—

अथ षोडशकर्म लिख्यते ।

यो भूच्छौचोपनामा बुधमुकुटमणिर्विश्वनाथः प्रसिद्धः
तज्जो गङ्गाधराख्यः क्षितिसुरमहितः सर्ववेदार्थवेत्ता ।
तत्पुत्रः साधुशीलः शतपथनिपुणो याज्ञिकैर्वर्द्धमानः
पुण्यात्मा सर्वलोके जयति ऋषिबुधः शिष्यसद्यार्चिताङ्घ्रिः १

करोतु(ति) विदुषां प्रीत्यै सर्वसंस्कारभास्करम् ।
सूत्रं हरिह(र)कर्कवासुदेवादिसंमतम् ॥ २ ॥
आलोक्य सम्यज्ज्ञातिमान् सरलं सुगमं नवम् ।
यस्यावलोकनेनैव स्फुरन्ति हृदि तत्क्षणात् ॥ ३ ॥

तत्र गर्भाधानादे(दयः) षोडशसंस्कारा उच्यन्ते । तथा गौतमः ।०

It ends:—

इति देवकोत्थापनम् ॥ इति ऋषिभट्टिषोडशकर्म समाप्तिमगमत् ॥

[B. D. 159.

740

सन्ध्याभाष्य of कृष्णपण्डित.

8 × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 54; ten lines to a page. Dated S'ake 1778.

Directions for the right performance of the daily Sandhyāvandana ceremony, in four chapters by Kṛṣṇa Paṇḍita, a descendent of Rāghava Daivajña. Published in the A. S. Series. For another MS., cf. Hultzsch, Reports, I. Extract No. 33. The beginning of Hultzsch's MS. differs from that of ours. According to it, Mukundās'rama and Kṛṣṇa both were our author's Gurus. His father was Rāmabhaṭṭa and mother Lakṣmī. I give below the three verses at the commencement of that MS:—

मुकुन्दाश्रमयोगीन्द्रपादपङ्कजमाश्रये ।
यत्सुदर्शनमात्रेण प्रायत्यं जायते नृणाम् ॥ १ ॥

श्रीमत्कटाक्षेक्षणवीक्षितानां वाणी सुवाणी रसना च केवलाम् ।
प्रवर्तते तान्प्रणमामि नित्यं श्रीकृष्णविद्वन्मणिदेशिकेन्द्रान् ॥२॥
अरुन्धतीव व्रतभाग्यशालिनी लक्ष्मीरभून्मे जननी जगन्नुता ।
श्रीरामभट्टस्तु पिता मितागमस्तावद्य वन्दे सकलेष्टसिद्धये ३

The verses are also found in the printed text.

Our MS. begins:—

यस्मिन्दर्पणबिम्बजृम्भितपुरीसंदर्भतुल्यं जग—
ज्ज्ञातं यत्परसंविदो यत इदं रूपादिवल्लीयते ।
यस्याज्ञानविजृम्भिता परभिदा वारीन्दुभेदादिव—
त्तं भूमानमुपास्महे हृदि सदा वामार्धजानिं शिवम् १
श्रीमद्राघवदैवज्ञवंश्यः श्रीकृष्णपण्डितः ।
प्रकाशयति विस्पष्टं सन्ध्यावन्दनपद्धतिम् ॥ २ ॥

तत्र तावत्सन्ध्यावन्दनं नित्यम् । अहरहः सन्ध्यामुपासीतेति श्रुतौ वीप्साश्रवणात् ।०

इति श्रीराघवदैवज्ञवंश्येन श्रीकृष्णपण्डितेन रचितेयं सन्ध्यावन्दनपद्धतिप्रकाशिनी प्रथमगुच्छः समाप्तः । 11b; इति° द्वितीयः गुच्छः 16b; इति० तृतीयः गुच्छः । 38b.

It ends:—

सन्ध्यायामपि पुनरभिवादनमस्त्विति साधु ॥ इति चतुर्थो गुच्छः । इति त्रिसन्ध्याभाष्य समाप्तः ॥ शके १७७८ नलनामसंवत्सरे ॥ केळकरोपनामकविश्वनाथभट्टात्मजगणे(श)भट्टेन लिखितम् ॥

The following authorities are quoted:—

उज्वला 46; कारिकाकार 33; गायत्रीभाष्य 18b; पराशरमाधवीय 20; 33b; विज्ञानेश्वर 18; वेदभाष्य 7; शांकरभाष्य on ईशोपनिषत् 29; षट्कर्मचन्द्रिका 11b; 35b; सुदर्शनाचार्य 10; 44b; स्मार्तपरिभाषा 3b.

[B. D. 172.

741

समयमयूख of भट्टनीलकण्ठ.

11½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 114; nine lines to a page.

A neatly written copy of the Samayamayūkha. See I. O., No. 1441.

It begins:—

यो लीलया संततुतेत्र विश्वं० ॥ १ ॥
श्रुतीः स्मृतीर्वीक्ष्य पुराणजातं० ॥ २ ॥
प्रतारकैरादृतमत्र किंचित्० ॥ ३ ॥

It ends:—

इति कलिवर्ज्यनिर्णयः । इति श्रीसेंगारवंशावतंसमहाराजाधिराजश्रीभगवन्तदेवादिष्टश्रीजगद्गुरुभट्टनारायणसूरिसुनुपण्डितशिरोरत्नमीमांसकशंकरभट्टात्मजभट्टनीलकण्ठेन कृते भास्कराख्ये निबन्धे समयमयूखः समाप्तिमगमत् ॥ श्रीशुभं भूयात् ।

[B. D. 228.

742

समयमयूख of भट्टनीलकण्ठ.

11¾ × 4¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 104; nine lines to a page. Dated S'ake 1709.

The MS. was written at Baroda by Vyaṅkaṭes'a Āmbardekar.

Another copy of Bhaṭṭa Nīlakaṇṭha's Samayamayūkha, otherwise called Tithimayūkha or Kālamayūkha.

This begins:—

भगवन्तभास्कराख्ये ग्रन्थेस्मिन्शिष्टसंमते च ततः ।
समयस्य विधिमयूखः प्रतन्यते नीलकण्ठेन ॥ १ ॥

तिथिर्द्वेधा ॥ पूर्णा खण्डा च०

It ends:—

इति श्रीमीमांसकशंकरभट्टात्मजभट्टनीलकण्ठकृते भास्कराख्ये निबन्धे समयमयूखः समाप्तः ।

[B. D. 216.

743

समयमयूख of भट्टनीलकण्ठ.

12¾ × 5 inches; good Devanāgarī handwriting. Foll. 106; nine lines to a page. Dated S'ake 1663.

A third copy of Nīlakaṇṭha's Samayamayūkha. It was copied by one Nārāyaṇa Daivajña.

Beginning:—

यो लीलया० ॥ श्रुतिस्मृतीर्वीक्ष्य० ॥ २ ॥०

[B. D. 19.

744

सर्वशास्त्रार्थनिर्णय of कमलाकर.

8¼ × 5¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 59; about 13 lines to a page. Dated S'ake 1637.

A Summary of decisions on the various religious topics, by Kamalākarabhaṭṭa, author of the Nirṇayasindhu.

Begins:—

श्रीरामं सपरीवारं प्रणम्य कमलाकरः ।
कुर्वे सुखावबोधाय सर्वशास्त्रार्थनिर्णयम् ॥ १ ॥

Ends:—

आन्वष्टक्यवद् विशेषवचनाभावाच्चेति संक्षेपः ।

इति कमलाकरभट्टकृतौ दौहित्रप्रतिपत्श्राद्धनिर्णयः । अथ होलिकानिर्णयः ।

The MS. breaks off in this chapter. For another MS., cf. Bik., p. 459.

[B. D. 104.

745

स्मार्तप्रायश्चित्तोद्धार of दिवाकर.

10 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 40; ten lines to a page. Dated S'ake 1708; Saṁvat 1843.

Smārtaprāyas'cittoddhāra or the atonements in connection with the Smārta rites by Divākarabhaṭṭa, son of Mahādeva, surnamed Kāle; see above No. 690. Divākara's mother was the sister of Kamalākarabhaṭṭa, author of the Nirṇayasindhu.

Begins:—

अथ स्मार्तप्रायश्चित्तानि लिख्यन्ते । तत्रादौ आवश्यकविशेषो नित्यप्रायश्चित्तानि वक्ष्यन्ते ।०

The author quotes:—

ऋग्विधान 3; त्रिकाण्डमण्डन 31b; नारायण (वृत्तिकार) 4b; 25b; प्रदीप 4; प्रयोगपारिजात 15b; 19b, प्रायश्चित्तचन्द्रिका of विश्वनाथ 34 (see above under No. 621); प्रायश्चित्तप्रदीप 37b; माधव 31b; मिताक्षरा 3b; वृत्तिजयन्तौ 11b; स्मृतिमञ्जरी 39; स्मृतिरत्नावली 39; स्मृतिसंग्रह 39; स्मृत्यर्थसार 1; 3; 3b;

Ends:—

इति श्रीमत्कालोपनामकरामेश्वरभट्टात्मजमहादेवद्विजवर्यसूनुभट्टदिवाकरविरचितस्मार्तप्रायश्चित्तोद्धारे संक्षिप्तप्रयोगनिरूपणे नित्यनैमित्तिकप्रायश्चित्तानि कारिकायामुक्तानि निरूपितानि ।

दिवाकरेण रचिता स्मार्तनि(ष्कृ)तिपद्धतिः ।
गुणगृह्यैर्बुधैः सम्यगादरेण विभाव्यताम् ॥

[B. D. 225.

746

स्मार्तप्रायश्चित्तोद्धार of दिवाकर.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 48; nine lines to a page. A Thāle MS.

Another copy.

In addition to the authorities already given in the previous number, Divākara quotes Āpadeva on fol. 33b and 38.

[S. C. 4.

747

स्मार्ताधानप्रयोग of पीताम्बर.

8½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 15; ten lines to a page. Dated S'ake 1633.

Smārtādhānaprayoga by Pītāmbara, son of Kās'yapa Ācārya. For the authors' Dharmārṇava (MS. dated A. D. 1682), see Bik., p. 383.

It begins:—

स्मार्ताधानप्रयोगो वक्ष्यते ।

आदौ गणपतिं पूज्य मातृकास्तदनन्तरम् ।
माता च पितरौ वन्दे गुरुं चैव यथाक्रमम् ॥ १ ॥
देशकालमिति ज्ञात्वा पश्चात्कर्म समाचरेत् ॥

अथ कालनियमः । सुमुहूर्तं विचार्य मासत्रयादूर्ध्वं० पुनः-संधानं कुर्यात् । तथा च रेणुकारिका ।०

Authorities quoted are:—आपस्तम्ब 4; आश्वलायनसूत्र 4; आश्वलायनस्मृति 13b; कात्यायन 4; काश्यप 4; पारस्कर 2; मदनरत्न 2; मनुस्मृति 2b; रत्नमाला 2; रेणुकारिका 1; वृद्धगार्ग्यः 2; शातातप 2b; शारदातिलक 3b; शौनक 4b; संग्रह 3; सुबोधकारिका 12b and सुमन्तु 2b.

It ends:—

स्विष्टकृदादि होमशेषं समाप्य । इति कश्यपाचार्यात्मज-पीताम्बरविरचिते स्मार्ताधानप्रयोगः समाप्तः ।

[S. C. 14.

748

स्मृत्यर्थसागर of छलारि नरसिंह.

(आह्निक तरङ्ग.)

10 × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 118; seven lines to a page.

Smṛtyarthasāgara, a compendium of religious matters, composed in 1682, by Chalāri Nṛsiṅha, son of Chalāri Nārāyaṇa. The work consists of several Taraṅgas, of which our MS. contains only one *i. e.* Āhnika Taraṅga, dealing with the daily religious duties. For the Kālataraṅga, cf. Bik., No. 469 and Aufrecht, Oxford Catalogue, p. 285b. Chalāri was a follower of Madhvācārya; cf. Bhandarkar, Report, 1883–84, p. 52. The work is based on Madhva's Sadācārasmṛti.

It begins:—

अथ सदाचारस्मृत्यनुसारेण आह्निकमुच्यते । प्रत्यहं रात्रेः पश्चिमभागे षट्घटिकाकालात्मके ब्राह्मे मुहूर्ते उद्बुध्य०

जनकादयः पित(र)स्तु कालतरङ्गे महालयप्रकरणे उक्ताः ॥

39b; Besides old Smṛtis and Purāṇas, the following authorities are quoted:—आचार्य 14b; 30b; 33, 71; 51b; 70b; 62b; ऋग्विधान 29; गुरवः 44b; चन्द्रिका 18b; तत्रसार 51b; 70b; तैत्तिरीयभाष्य 28b; परशुरामीय 73b; पारिजात 29b; प्रणवकल्प 76; बृहद्भाष्य 79; ब्रह्मतर्क 46b; 47; मदनविनोद वैद्यनिघण्टु 98; मध्वविजय 63; मध्वाचार्य 17b; रघूत्तमस्वामि 114b; लक्षणग्रन्थ 78b; 86b; विष्णुतीर्थीय 34; स्मृतिरत्न 11; स्मृतिसंग्रह 62.

It ends:—

छलारिनरसिंहेन कृते स्मृत्यर्थसागरे ।
स्यादाह्निकतरङ्गोयं श्रीमध्वपतितुष्टिदः ॥

इति श्रीआह्निकतरङ्गः समाप्तः ॥

[S. C. 3.

C. Smārta and Paurāṇic Ritual.

749

अद्भुतशान्ति.

9½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; seven lines to a page.

The MS. contains:—

(I) अद्भुतशान्ति which begins:—अद्भुतशान्तिः । अमुकरोगिणः उत्पन्नाभिव्यक्तोत्पत्स्यमानविविधज्वराधिगृह-दाहाद्युत्पातजनितदुरितनिरसनद्वारा० नवग्रहमखां यमदैवत्यां अद्भुतशान्तिं करिष्ये०

(II) बौधायनोक्त अद्भुतशान्ति which begins:—यद्यगारे स्थूणविण (?) विरोहेत् कपोतो वाधिपतेद्वायसो वाधिगृहमध्ये पतेत्०

End:—

इति बौधायनोक्ता अद्भुतशान्तिः ।

[S. C. 4.

750

अनन्तव्रतकथा.

(from भविष्योत्तर पुराण.)

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; nine lines to a page. Dated S'ake 1684.

The story of Yudhiṣṭhira, who regained his kingdom, and also of Kauṇḍinya, who attained great prosperity by the performance of the Ananta Vrata. It is from the Bhaviṣyottara Purāṇa. The Ananta Vrata consists in worshipping Viṣṇu-Ananta in the form of a silk thread, on the 14th day of the first half of the month of Bhādrapada.

It begins:—

सूत उवाच ।
पुरा तु जाह्नवीतीरे धर्मो धर्मपराक्रमः ।
जरासन्धवधार्थाय राजसूयं प्रचक्रमे ॥ १ ॥

It ends:—

इति भविष्योत्तरपुराणे श्री अनन्तव्रतकथापुस्तकं समाप्तिमगमत् ।

[B. D. 182.

751

अनन्तव्रतकथा.

(from भविष्योत्तर पुराण.)

$8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 17; eight lines to a page. Dated S'ake 1664.

Another copy; this MS. contains both the Prayoga of the Vrata and its Kathā.

[B. D. 213.

752

अर्कविवाह.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 7; about ten lines to a page.

Details of a ceremony called Arkavivāha, which is a marriage with the Arka plant to avoid sin which is incurred by marrying three human wives in succession.

It begins:—

अथार्कविवाहः । ब्रह्मपुराणे व्यासस्मृतिकश्यपस्मृतिसंग्रहशौनककारिकाद्यवलोक्य अर्कविवाहप्रयोगो विरच्यते । आदित्यवारे शनैश्चरवारे हस्तर्क्षे० प्राणानायम्य देशं संकीर्त्य मम तृतीयमानुषीविवाहजदोषाभावार्थं अर्कविवाहमहं करिष्ये । इति संकल्प्य०

It ends:—

त्यक्तानि वासांसि आचार्यस्य । ब्राह्मणान्भोजयेत् । कर्मेश्वरार्पणं० विष्णुं ।

[B. D. 283.

753

अश्वत्थोद्यापन.

(from शौनकस्मृति.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; seven lines to a page.

Details of the Udyāpana and Upanayana ceremonies of the holy As'vattha tree from the S'aunaka Smṛti.

Begins:—

अथ अश्वत्थोद्यापनं तदुक्तं शौनकीये ।
स्थापनादष्टमे वर्षे द्वादशैकादशेपि वा ।
उत्तरायणे गुरुशुक्रोदये०

Ends:—

एवं यः कुरुते तस्य वर्धते श्रियमायुषम् ।
कुलकोटिं समुद्धृत्य विष्णुलोके महीयते ॥
इति शौनकीये अश्वत्थोद्यापनं समाप्तम् ।

754

अश्वत्थोपनयनपद्धति.

(Acc. to शौनक.)

$8\frac{1}{2} \times 3$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; five lines to a page. A Thale MS.

Another piece on the same subject.

Begins:—

अथ अश्वत्थोपनयनप्रयोगः । कर्ता कृतनित्यक्रियः प्राङ्मुख उपविश्य आचम्य प्राणनायम्य०

Ends:—

कृतं कर्म विष्णवे समर्प्य बन्धुभिः सह भुञ्जीतेति ।
इति शौनकानुसारिण्यश्वत्थोपनयनपद्धतिः समाप्तिमगात् ।

[S. C. 1.

755

आतुरसंन्यास.

7½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3; eleven lines to a page. Dated Saṁvat 1789.

The manner of initiating a man on death-bed into the fourth stage of life.

It begins:—

अथातुरसंन्यासः । तत्र दत्तात्रेयः । संन्यासो नाम सर्वं त्यक्त्वा आश्रमादाश्रमं गच्छामीति संकल्प्य प्रैषोच्चारणाभयदाने इति । नान्दीमुखादिदण्डग्रहणान्तः क्रियाकलापोस्याङ्गभूत एव । अत आतुरस्य संकल्प्य प्रैषोच्चारणाभयाद्यतिरिक्तं दण्डग्रहणकृत्यं कृताकृतं ज्ञातव्यम् ।०

It ends:—

अग्निमात्मन्यारोप्यातुरसंन्यासं कुर्यात् । इत्याङ्गिरसोक्तः संन्यासः ॥

[B. I. 48.

756

उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग.

8¼ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; about 15 lines to a page.

The details of the vedic ceremony of giving up and resuming the studies of the Vedas, when also the sacred thread is to be changed. It is popularly called S'rāvaṇī as it is to be performed with the S'ravaṇa Nakṣatra.

It begins:—

श्रुतिस्मृतिपुराणोक्तफलप्राप्त्यर्थं उत्सर्जनाङ्गत्वेन शरीरशुध्यर्थं आसनविधिपूर्वकं पुरुषसूक्तजपमहं करिष्ये ॥०

ततः वेदप्रीत्यर्थं ब्राह्मणान् भोजयेत् । इति उत्सर्जनकर्मप्रयोगः समाप्तः ॥ अथ उपाकर्मप्रयोगः ।

It ends:—

०दण्डाजिनानि धारयेत् ॥ पुराणानि विसृज्य ॥ इति ब्रह्मचारिवेदग्रहणम् ॥

[B. D. 182.

757

उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग.

15 × 10 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 13; twenty lines to a page.

Another manual of the same.

It begins:—

अथ कालनिर्णयः । श्रवणेन श्रावणस्य पञ्चम्यां हस्तेन वा इति गृह्यपरिशिष्टे०

It ends:—

शाकलानां समाप्तीवेत्युच्यान्त्या आहुतिर्भवेत् बाष्कलानां तु तच्छंयोरित्युच्यान्ताहुतिर्भवेत् ।

[ZZ. A. 23.

758

उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग.

10¼ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2-34; seven lines to a page. Dated Saṁvat 1701.

Another copy.

[B. D. 224.

759

उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग.

8½ × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 20; eleven or twelve lines to a page.

Another copy.

[B. D. 165.

760

उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग.

8½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; eleven lines to a page.

Another copy.

[B. D. 187.

761

उदकशान्तिप्रयोग.

8½ × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3-35; eight lines to a page. Incomplete.

Details of the rite of purification of a place &c, by means of chanting the vedic Mantras.

The MS. is defective both towards the beginning and end.

[B. D. 182.

762

उपाङ्गललितापूजाकथा.

(from स्कन्दपुराण.)

7¾ × 5¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 19; 14 lines to a page.

Details of the worship of the Goddess Upāṅga-lalitā and a Kathā from the Skandapurāṇa.

It ends:—

प्रभाते पूजयेद्देवीं ततः कुर्याद्विसर्जनम् ॥ १३४ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे उमामहेश्वरसंवादे उपाङ्गललितापूजाव्रतकथा उद्यापनविधिः समाप्तः ॥

[B. D. 217.

763

एकादशीनिर्णय.

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll 4; nine lines to a page.

Astronomical and religious discussion regarding the 11th day of each of the halves of a month.

It begins:—

अथ एकादशीनिर्णयः । भविष्योत्तरपुराणे ।
आदित्योदयवेधस्तु स्मार्तानां कथितो बुधैः ।
अरुणोदयवेधस्तु वैष्णवानां स्मृतः परैः ॥ १ ॥०

It ends:—

पत्नी पुत्रोथ वा भ्राता कुर्यात्पुत्रोपि च व्रतम् ।
एषामभाव एवान्यं ब्राह्मणं विनियोजयेत् ॥

इति एकादशीनिर्णयः ॥ समाप्तः ॥

[B. D. 182.

764

(रुद्र)एकादशिनीप्रयोग.

$7\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; six lines to a page.

The vidhi of Rudra-Ekādas'inī; or chanting the Rudrādhyāya eleven times.

[B. D. 180.

765

कदलीव्रतकथा.

(from the भविष्यपुराण.)

$9 \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 5; eleven lines to a page.

The worship of a plantain-tree on the 14th day of the first half of the month of Bhādrapada, and a story in illustration of it, from Bhaviṣyapurāṇa.

It begins:—

अथ भाद्रपदशुक्लचतुर्दश्यां कदलीव्रतम् । हेमाद्रौ भविष्ये ।
यत्प्रसिद्धं समाख्यातं कदलीव्रतमुत्तमम् ।
तत्रेह संप्रवक्ष्यामि लोकानुग्रहकारकम् ॥०

इति हेमाद्रौ कदलीव्रतम् । अथ गुर्जराचारप्राप्तं कार्तिक्यां माध्यां वैशाख्यां वा कदलीव्रतम् । तत्रादौ कदलीपूजनम् । fol. 2. इति कदलीदानमन्त्रः । अथ कथा ।

युधिष्ठिर उवाच ।

कृष्ण कृष्ण महाबाहो सर्वविद्याविशारद ।
त्वमस्माकं परो बन्धुस्त्वमस्माकं परः सखा ॥ १ ॥

इति कथा । अथोद्यापनम् । fol. 4. इति भविष्योत्तरपुराणे कदलीव्रतं संपूर्णं । fol. 5.

It ends:—

इत्यनुक्तोद्यापनउद्यापनविधिः ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।

[B. D. 171

766

कपिलाषष्ठीव्रतपूजा.

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; nine lines to a page.

The rules of observance of a vow in respect of the Kapilā Ṣaṣṭhī.

Beginning:—

अथ कृष्णपक्षे कपिलाषष्ठीव्रतपूजा लिख्यते । प्रातरुत्थाय उत्थितं दन्तधावनं कृत्वा स्नानविधिना स्नानं कृत्वा सर्वतोभद्रमण्डलं रचयेत् ।०

End:—

ब्रह्महा मुच्यते पापैर्नात्र कार्या विचारणा ॥
इति कपिलाषष्ठीव्रतपूजनं समाप्तम् ।

[B. I. 44.

767

कपिलाषष्ठीव्रतकथा.

(from स्कन्द पुराण.)

$9 \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; nine lines to a page.

An extract in 142 s'lokas, from the Skanda Purāṇa, containing a story to illustrate the vow of Kapilā Ṣaṣṭhī.

Beginning:—

युधिष्ठिर उवाच ।

षष्ठीविधानमाहात्म्यं कथयस्व जनार्दन ।
धन्यं यशस्यमारोग्यं पुत्रसौख्यप्रदायकम् ॥ १ ॥०

End:—

नदीषु गङ्गा विबुधेषु विष्णुर्यथा प्रसिद्धो भुवनत्रयेपि ।
तथा व्रतेषु प्रवरं विधेयं प्रसिद्धमेतत्कपिलाभिधानम् १४२
इति स्कन्दपुराणे कपिलाषष्ठीव्रतकथा संपूर्णा ।

[B. I. 117.

768

कपिलाषष्ठीव्रतपद्धति.

8×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll 4; nine lines to a page.

Another tract on the same subject.

It begins:—

अथ कपिलाषष्ठीव्रतपद्धतिः । सा च योगविशेषेण भवति । ते च योगाः पुराणसमुच्चये दर्शिताः ।

भाद्रे मासे सिते पक्षे भानौ चैव करे स्थिते ।०

It ends:—

इति कपिलाषष्ठीव्रतसंपूर्णं ॥

[B. I. 43.

769

काशीनित्यषोडशयात्रा.

10×4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 23; about 26 lines to a page. Dated S'ake 1720.

Details of the pilgrimage at Benares.

Begins:—

अथ नित्ययात्रा लिख्यते ।

विश्वेशं माधवं दुण्ढिं दण्डपाणिं च भैरवम् ।
वन्दे काशीं गुहां गङ्गां भवानीं मणिकर्णिकाम् ॥

Ends:—

इति षोडशयात्रा समाप्ता ।

[B. D. 206.

770

गोदानप्रयोग.

8½×4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; nine or ten lines to a page.

Details of the religious gift of a cow.

It begins:—

अथ गोदानम् ।

हेमशृङ्गी रौप्यखुरी सुशीला वस्त्रसंयुता ।
कांस्यपात्रा (प्र)दातव्या क्षीरिणी गौः सदक्षिणा ।
स्वर्णतारं तथा शुद्धं माषावेदाष्टषोडश ।
शृङ्गयोः खुरपृष्ठे च तदर्धार्धमथापि वा ॥०
सर्वस्मृतिसमुद्दिष्टं गोदानं सर्वतो वरम् ॥

अथ प्रयोगः । पुण्यतिथौ मनोवाक्कायकृतसकलपापक्षयद्वारा०

[B. D. 200.

771

ग्रहयज्ञ.

8¼×3¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; eight lines to a page.

Grahamakha is a sacrifice offered to the grahas i. e. the planets before beginning sacred rites.

It begins:—

०देशकालौ संकीर्त्य अमुककर्माङ्गभूतं ग्रहयज्ञं करिष्ये ॥ ईशान्यां हस्तमात्रं ग्रहवेदिं कृत्वा तस्योपरिवस्त्रे साङ्गग्रहान्स्थापयेत् ॥

[B. D. 213.

772

चलार्चा.

(acc. to बौधायन.)

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3; nine lines to a page. Incomplete.

The method of sanctifying an idol according to Baudhāyana.

It begins:—

अथ चलप्रतिष्ठा बौधायनायुक्ता ॥ तत्र शुचौ देशे मण्डपं तदन्तः प्रतीच्यामीशान्यां वा कुण्डं तदुत्तरतः स्नानोपकरणानि० ततो गुरुमण्डपप्रतिष्ठामग्निस्थापनं च कृत्वा स्थाप्य दैवत्यनैवारं चरुं श्रपयित्वा आज्यभागान्ते पलाशादिसमिधां ०जुहुयात् ।०

[B. D. 182.

773

तुलस्युद्वाहप्रयोग.

9¼×4¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 9; about ten lines to a page.

Details of the marriage of an image of Viṣṇu with the Tulasī plant, to be performed on the 12th day of the first half of the month of Kārtika.

It begins:—

नत्वा श्रीरामचरणौ तुलस्युद्वाहकर्मणः ।
प्रयोगो रच्यते सम्यक् सुखानुष्ठानसिद्धये ॥ १ ॥
कुमारसंहितां विष्णुयामलं पूर्वपद्धतीः ।
आलोच्य सारमुद्धृत्य श्रद्धालुजनतुष्टये ॥ २ ॥
तत्रेमानि मूलवाक्यानि ।
विष्णोस्तु प्रतिमां हैमीं कुर्यात्पलचतुष्टये ।०

[B. D. 233.

774

तृचाकल्पपद्धति.

9¾ × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; twelve lines to a page.

Tṛcākalpapaddhati.

Begins:—

आचम्य प्राणायामं कृत्वा सुमुखश्चेत्यादि०

Ends:—

इति संक्षेपतृचापद्धतिः ।

[S. C. 4.

775

दशरथललिताकथा.

7¾ × 5¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 14; eleven lines to a page.

The MS. contains the details of the worship of the goddess Lalitā, who is sometimes called Das'aratha or Das'āṅga Lalitā, and the story from the Bhaviṣyottara Purāṇa in illustration of it. The story is in 41 s'lokas.

The Kathā begins:—

युधिष्ठिर उवाच ।
देवदेव जगन्नाथ लक्ष्मीकान्त जनार्दन ।
कथयस्व सुरश्रेष्ठ दशाङ्गललितात्रतम् ॥ १ ॥
कथमेषा समुत्पन्ना कस्मात्पूज्यतमा नृणां ॥०
भक्त्येदं कुरुते तस्य ललिता वरदा भवेत् ॥ ३७ ॥

It ends:—

इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे दशाङ्गललितापूजाकथा समाप्ता ॥

[B. D. 217.

776

दशरथ ललितापूजा.

7¾ × 5¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 9; about 14 lines to a page. Incomplete.

Details of the worship of Lalitā. This somewhat differs from the previous one. It does not contain the Kathā. It seems to be incomplete.

It begins:—

आचम्य प्राणानायम्य । मम इह जन्मनि जन्मान्तरे च अखण्डितसुखसौभाग्यादि अविच्छिन्नसंततिपुत्रपौत्राद्यभिवृध्यर्थं श्रीदशाङ्गललिताप्रीत्यर्थं०

[B. D. 217.

777

दशाङ्गललिताव्रतकथा.

(from स्कन्दपुराण.)

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; seven lines to a page. Dated Saṁvat 1665.

This story, running our 28 verses professes to be from the Skandapurāṇa and is told to illustrate the efficacy of the Das'āṅgalalitā Vrata. In the story King Da'saratha is said to have obtained a son by the performance of the Vrata.

It begins:—

अथ कथा ॥ युधिष्ठिर उवाच ।
देवदेव जगन्नाथ प्रणतार्तिविनाशन ।
यद्वर्तते मे हृदये त्वां पृच्छामि वद प्रभो ॥
देवदेव जगन्नाथ लक्ष्मीप्रिय जनार्दन ।
कथयस्व सुरश्रेष्ठ दशाङ्गललिताव्रतम् ॥ २ ॥०
रोहिणी नाम चन्द्रस्य भार्या परमवल्लभा ।
सैवेह ललितानाम्नी रोहिणीति नराधिप ॥ १० ॥
आश्विनस्यासिते पक्षे दशम्यां पूजयेच्छुचिः ॥०

End:—

य इदं श्रावयेद्भक्त्या व्रतानामुत्तमोत्तमम् ।
अश्वमेधसहस्रस्य फलं तस्य भवेद्ध्रुवम् ॥ २८ ॥
इति श्रीस्कन्दपुराणोक्तं दशरथकथा संपूर्णम् ॥

[B. D. 200.

778

दानखण्डोक्तदानमन्त्र.

$8\frac{1}{4} \times 3$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; about nine lines to a page.

These Mantras are from the Dānakhaṇḍa of the Caturvargacintāmaṇi of Hemādri. They are to be chanted while offering gifts in honour of the planets.

Beginning:—

माणिक्यस्य ।

माणिक्यं पद्मरागं च वैडूर्यं वज्रमेव च ॥

गोमेदमरकतं चैव पुष्परागं च मौक्तिकम् ॥ १ ॥

रक्तचन्दनस्य ।

रक्तगन्धमनोभव्यशान्तिदः सुखदः सदा ॥

संप्रदानेन चैवास्य शान्तिरस्तु गृहे मम ॥ २ ॥

They are given in the following order:—

०इति सूर्यदानमन्त्रा दानखण्डोक्ताः, इति चन्द्रदा०; इति भौमः; इति बुधस्य; इति गुरोः; इति शुक्रः; इति शनिः; इति राहोः; इति केतोः.

It ends:—

इति दानखण्डोक्तानि दानमन्त्राणि ॥

[B. D. 213.

779

नवग्रहस्थापना.

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 14; about eight lines to a page.

The invocation for worship, of the nine planets.

It begins:—

नवग्रहस्थापना लिख्यते। अद्येत्यादिगृहपीठदेवतास्थापनमहं करिष्ये ।०

कलिङ्गदेशोद्भव काश्यपगोत्र सूर्य इहागच्छेत्यावाह्य इह तिष्ठेति स्थापयेत्० यमुनातीरोद्भव आत्रेयसगोत्र सोम० 2; अवन्तिपुरसमुद्भव भारद्वाजगोत्र भौम० 2b; मगधदेशोद्भव आत्रेयसगोत्र बुध० सिन्धुदेशोद्भव आङ्गिरसगोत्र बृहस्पते०3; भोजकटदेशोद्भव भार्गवसगोत्र शुक्र 3b; सौराष्ट्रदेशोद्भव काश्यपगोत्र शनैश्चर० 4; विराटनापुरोद्भव पैठीनसिगोत्र राहो० अन्तर्वेदिसमुद्भव जैमिनिसगोत्र केतो० 4b; ईश्वर इहागच्छ तिष्ठेति सूर्यदक्षिणपार्श्वे ईश्वरं उमे इहागच्छेति सोमदक्षिणपार्श्वे उमां भौमदक्षिणपार्श्वे स्कन्दं बुधदक्षिणपार्श्वे विष्णुं 5b; बृहस्पतिदक्षिणपार्श्वे ब्रह्माणं शुक्रदक्षिणपार्श्वे इन्द्रं 6; शनैश्चरदक्षिणपार्श्वे यमं राहुदक्षिणपार्श्वे कालं 6b; केतुदक्षिणपार्श्वे चित्रगुप्तं 6b; सूर्यवामपार्श्वे अग्निं सोमवामपार्श्वे अपः 7; भौमवामपार्श्वे भूमिं बुधवामपार्श्वे विष्णुं; गुरुवामपार्श्वे इन्द्रं 7b; शुक्रवामपार्श्वे इन्द्राणीं शनैश्चरवामपार्श्वे प्रजापतिं 8; राहुवामपार्श्वे सर्पान् केतुवाम० ब्रह्माणं ततः शुक्लपुष्पाक्षतैस्तण्डुलैरेव विनायकादिपञ्चदेवताः स्थापयेत् 8b; राहोरुत्तरतो गणपतिं 9; इशानेरुत्तरतो दुर्गां रवेरुत्तरतो वायुं राहोर्दक्षिणे आकाशं 9b; केतुदक्षिणपार्श्वे अश्विनौ ।

The end:—

इति ग्रहप्रतिष्ठाविधानेन पूजयेत् । नवग्रहं संपूर्णम् ॥

इति नवग्रहस्थापना संपूर्णम् ।

[B. D. 182.

780

नवग्रहाधिदेवताप्रतिदेवता.

$8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 2; eight or nine lines to a page.

Vedic Mantras which are to be recited in praise of each of the nine planets.

It begins:—

अथ नवग्रहअधिदेवताप्रतिदेवता। आकृष्णेन० अग्निं दूतं०

It ends:—

नवग्रहअधिदेवताप्रतिदेवतासमाप्तः ॥

[B. D. 187.

781

पञ्चमहायज्ञपद्धति.

8×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; nine lines to a page.

Method of performing the five daily sacrifices.

It begins:—

गोपालं गोपिसहितं मल्लारिं चन्दलाम्बिकाम् ।

प्रणम्य क्रियते पञ्चमहायज्ञस्य पद्धतिम् ॥ अथ ब्रह्मयज्ञः ॥०

It ends:—

इति श्रीपञ्चमहायज्ञस्य पद्धतिः शुभा ॥ पञ्चमहायज्ञः समाप्तः ॥

[B D. 171

782

परमहंससन्ध्योपासन of शंकराचार्य.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; seven lines to a page.

The way of performing the Sandhyā worship prescribed for a Sanyāsī; ascribed to S'aṅkarācārya.

[ZZ. E. 34.

783

पिठोरीव्रतकथा.

(from स्कन्दपुराण.)

$7\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2-7; about eight lines to a page. Dated S'ake 1633.

A story to illustrate the religious efficacy of the Piṭhorī Vrata to be performed on the new-moon day of the month of S'rāvaṇa, from the Skanda Purāṇa. First page of the MS. is missing. The story contains 58 s'lokas only.

It begins:—

अत्रे लभते कामं परत्रे च महाफलम् ।
व्रतानां परमं श्रेष्ठं कथयस्वाथ पार्वति ॥ १ ॥

पार्वत्युवाच ॥ पुरासीत् श्रीधरो विप्रो अष्टपुत्रो धनेश्वरः ।०

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे पार्वतीइन्द्राणीसंवादे पिठोरीव्रतं संपूर्णम् ॥

[B. D. 165.

784

प्रदोषनिर्णय.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Folios three only; about 10 lines to a page.

Information, both astronomical and religious, about the 13th day of the first as well as the second half of a month.

It begins:—

अथ प्रदोषनिर्णयो लिख्यते । हेमाद्रिनिगमः ।
कृष्णाष्टमी बृहत्तपा सावित्री वटपैतृकी ।
अनङ्गत्रयोदशी रम्भा उपोष्याः पूर्वसंयुताः ॥
पक्षद्वये त्रयोदश्यां निराहारो भवेद्दिवा ।
घटित्रयादस्तमयात् पूर्वं स्नानं समाचरेत् ॥०

स्कन्देन ब्रह्मोत्तरखण्डेऽप्युक्तम् ।
यदा त्रयोदशी शुक्ला मन्दवारेण संयुता ।
आराध्यं सुव्रतं तत्र संतानफलसिद्धये ॥०

Ends:—

महामहेति विख्याता त्रिकोटिकुलमुद्धरेत् ।
इति प्रदोषनिर्णयः ।

[B. D. 200.

785

प्रासादोद्यापनप्रतिष्ठा.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 16; about ten lines to a page.

A collection of passages from several works on the consecration of idols, temples &c.

It begins:—

अथ त्रैविक्रमीं ग्रन्थान्तरं चावलम्ब्य प्रतिष्ठापद्धतिलिख्यते । तत्र स्वयंभुवि देवे पूर्वप्रतिष्ठिते वा अदृश्यमाने प्रासादावयवे वा श्रद्धया शिलान्यासपूर्वकं पाषाणेष्टकादार्वादिभिर्नवं प्रासादं निर्माय सिद्धे प्रासादे स्वानुकूलेह्नि प्रासादादुत्तरतः पूर्वतः ईशान्यां वा...मण्डपं कृत्वा०

On fol. 14b; we find:—

इति चित्तपावनप्रासादप्रतिष्ठाप्रयोगः । (?)

[B. D. 24.

786

ब्रह्मचारिव्रतलोपप्रायश्चित्तप्रयोग.

$8\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Folio one only; nineteen lines in all.

It begins:—

ब्रह्मचारिव्रतलोपजनितसकलदोषपरिहारार्थं ब्रह्मचारिकृच्छ्रत्रयप्रायश्चित्तं तथा महानाम्न्यादिव्रतचतुष्टयलोपजनितप्रत्यवायपरिहारार्थं कृच्छ्रचतुष्टयं एवं सप्तकृच्छ्रात्मकं प्रायश्चित्तं यथाशक्ति हिरण्यप्रत्याम्नायद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं इदानीमहं करिष्ये ।०

[B. D. 200.

787

ब्रह्मयज्ञ.

$8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 4; about eight lines to a page.

Method of performing the Brahmayajña, one of the five daily sacrifices.

It begins:—

आचम्य । प्राणानायम्य पुनराचम्य प्राणायामत्रयं कृत्वा ॥ ममोपात्तदुरितक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं ब्रह्मयज्ञेन यक्ष्ये ॥०

It ends:—

इति श्रीब्रह्मयज्ञं संपूर्णम् ॥

[B. D. 187.

788

भद्राशान्ति.

(acc. to गर्ग.)

$8\frac{3}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 1; eight lines to a page.

Bhadrās'ānti according to Garga.

Begins:—

गर्गोक्ता भद्राशान्तिर्लिख्यते । अस्य शिशोः भद्राजननदोषपरिहारार्थं० सनवग्रहमखां गर्गोक्तां भद्राशान्तिं करिष्ये ।०

End:—

कर्मेश्वरायार्पयेत् । इति गर्गोक्तभद्राशान्तिः ॥

[B. D. 286.

789

भूतशुद्धि, प्राणप्रतिष्ठामन्त्र and अन्तर्मातृका.

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3 only; ten or eleven lines to a page.

The MS. contains the following:—(1) Bhūtas'uddhi; (2) Prāṇapratiṣṭhā Mantra or the vedic verses used to sanctify an idol and (3) Antarmātṛkās and Bahirmātṛkās.

(I) begins:—

ब्रह्मकन्दसमुद्भूतं ज्ञाननालं सुशोभितम् ।
ऐश्वर्याष्टदलोपेतं परं वैराग्यकर्णिकम् ॥
अधोमुखं तु हृत्पद्मं प्रणवेनोर्ध्वमुन्नयेत् ।

ॐप्रणवेन विकसितं कृत्वा तत्रस्थं जीवात्मानं हंसमन्त्रेणाङ्कुशमुद्रया सुषुम्णानाडीमार्गेण ब्रह्मरन्ध्रं नीत्वा । तत्रस्थसहस्रदलपद्मकर्णिकान्तर्गतेन परमात्मा(त्मना)सहैक्यं भावयेत् ।०

एकगुणमाकाशं० अहंकारे प्रविला० । तमहंकारं महत्तत्त्वे प्रविलापयामि । तन्महत्तत्त्वं प्रकृतौ प्रवि० । तां प्रकृतिं परब्रह्मणि प्रविलापयामि । इति प्रविलाप्य ।० इति सृष्ट्वा पुनर्जीवात्मानं सोहंमन्त्रेणाङ्कुशमुद्रया सुषुम्णानाडीमार्गेण ब्रह्मरन्ध्रादानीय तत्र हृदि प्रतिष्ठापयेत् । इति भूतशुद्धिः । 2b.

(II) begins:—

अस्य श्रीप्राणप्रतिष्ठामन्त्रस्य । ब्रह्मविष्णुमहेश्वरा ऋषयः ऋग्यजुःसामाथर्वाणि छन्दांसि । पराप्राणशक्तिर्देवता ।०

It ends:—इति प्राणप्रतिष्ठा । 3b.

(III) begins:—

अथान्तर्मातृका । अस्य श्रीअन्तर्मातृकाबहिर्मातृकामन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः । मातृकासरस्वती देवता०

This is incomplete.

[B. D. 182.

790

भूशुद्धि, भूतशुद्धि and प्राणप्रतिष्ठा.

$7\frac{3}{4} \times 5$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3; twelve lines to a page.

Preliminaries of a religious rite. The purification of the ground, purification of the elements and consecration.

भूशुद्धिः—अस्य श्रीभूशुद्धिमहामन्त्रस्य ध्रुवऋषिः । गायत्री छन्दः । भूमिर्देवता लं बीजं नमः शक्तिः भूम्यै कीलकं०

भूतशुद्धि begins on fol. 2:—अत्राद्येति संकल्पमुच्चार्य०

प्राणप्रतिष्ठा begins on fol. 2b:—अस्य श्रीप्राणप्रतिष्ठामहामन्त्रस्य०

It ends:—

द्वादशावृत्तिजपेन प्राणस्थापनं कुर्यादिति प्राणप्रतिष्ठा ॥

[B. I. 67.

791

मङ्गलव्रतकथा.

(from स्कन्दपुराण.)

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; about eleven lines to a page.

The MS. gives both the Prayoga and Kathā of the Maṅgala Vrata; the latter is from the Skanda Purāṇa and has 42 s'lokas.

It begins:—

ॐअङ्गारकपूजा लिख्यते ॥ भौमवासरे अरुणोदयवेलायां समुत्थाय अपामार्गेण मौनमुद्रया दन्तधावनं विधाय आचम्य तिलामलकचूर्णेन नद्यादौ गृहे वा स्नानं विधाय धौतं रक्तं वा वस्त्रं परिधाय०

०इति मङ्गलाराधनविधिः स(मा)प्तः ॥ अथोद्यापनविधिः ॥
fol. 4.

०अथ कथा ॥ सूत उवाच ॥

पूजितो देवदैत्यैस्तु मङ्गलो मङ्गलप्रदः ।
गौतमेन पुरा पृष्टो लोहिताङ्गो महाग्रहः ॥ १ ॥

It ends:—

इति मत्वा नरैः सर्वैः कार्यं व्रतमनुत्तमम् ॥ ४२ ॥
इति श्रीस्कन्दपुराणे मङ्गलव्रतं समाप्तम् ।

[B. D. 213.

792

मण्डलदेवता.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; about ten lines to a page. Incomplete.

On the worship of a number of deities arranged in a circle.

It begins:—

अथ मण्डलदेवता । हेमाद्रौ स्कान्दे ॥

प्रागुदीच्यायता रेखाः कुर्यादेकोनविंशतिम् ।
खण्डेन्दुस्त्रिपदः कोणः शृङ्खला पञ्चभिः पदैः ॥
चतुर्विंशत्पदा वापि परिधिर्विंशतिः पदैः ।०

इति सर्वतोभद्रपीठम् । अथ लिङ्गतोभद्रम् ॥

चतुर्विंशतिरालेख्याः रेखाप्रागदक्षिणावतः ।
कोणेषु शृङ्खलाः पञ्च पदापल्यस्तु पार्श्वतः ॥०

इति मण्डलदेवताः । ततः मूर्तौ अग्न्युत्तारणं ।

The MS. breaks off in the middle of this subject.

[B. D. 182.

793

महान्यास.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 20; seven lines to a page. Dated S'ake 1708; Saṁvat 1843.

Directions about the mystical touching on the* several parts of one's body, before beginning any sacred rite.

Begins:—

अथातः पञ्चाङ्गरुद्राणां न्यासपूर्वकं जपहोमार्चनविधिं व्याख्यास्यामः ।

It ends:—

वयं स्याम पतयो रयीणां अस्वाय फट् । इति महान्यासाः समाप्ताः ।

[S. C. I.

794

रुद्रन्यासभाष्य.

$11\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 5; about 12 lines to a page.

The MS. does not contain any commentary on any treatise as might be expected from the name. It gives the method of mystically touching the various parts of the body, in connection with the Rudrajapa.

Begins:—

अथ रुद्रविधिः । रुद्र-रुद्रैकादशिनी-महारुद्र-अतिरुद्राणां चतुर्णां लक्षणान्याह शातातपः ।०

It ends:—

यं यं क्रतुमधीते तेन तेनास्येष्टं भवतीति तेन तदर्थाः कल्प्यास्तेन तत्र फलमाप्नोतीत्याह भगवान्बौधायनः । इति न्यासभाष्यं संपूर्णम् ।

[B. D. 145.

795

रुद्रलघुन्यास.

15×10 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 5; 17 lines to a page.

Another treatise on the same subject.

[ZZ. A. 23.

796

रौद्रीकरण.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2 only; 32 lines in all.

Another treatise on the same subject.

It begins:—

ॐभूर्भुवः स्वः । ॐ ॐनमः शंभवे च मयोभुवे च नमः०

Ends:—

०ॐनमो भगवते रुद्राय ॐ आः पादाभ्यां नमः ॥ इति रौद्रीकरणसमाप्तः ॥

[B. D. 182.

797

वास्तुविधिक्रम.

$7 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; eleven lines to a page.

The details of the religious ceremony to be performed at the time of the first entrance into a newly built house.

Beginning:—

अथ गोभिलगृह्योक्तस्तथा पुराणोक्तश्च संक्षेपवास्तुविधिक्रमः। तत्र उदयने शुक्लपक्षे ज्योतिर्विदुक्तपुण्यदिने पूर्वाह्णे च अवसानं जोषयतेति खण्डे समादिगुणयुक्तविभ्रंशदोषरहितं गृहकार्यं प्रधानसंकल्पः। पूर्वं मातृपूजावृद्धिश्राद्धम्०

It ends:—

स्थापितदेवतानां विसर्जनम्। भूयसी देया इति सामगानाम् वास्तुविधिः विशेषः समाप्तः ॥

[B. I. 79.

798

वैश्वदेवप्रयोग.

$6\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 5; ten lines to a page.

The details of the Vais'vadeva or the four of the five daily sacrifices, according to Yajñapārs'va.

It begins:—

वैश्वदेवादन्नादुद्धृत्य घृतेनाभिधारणं ॥ ॐयद्देवा देवहेडनमित्यादिभिस्तिसृभिः कूष्माण्डीभिर्ऋग्भिः० श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं यज्ञपार्श्वोक्तविधिना पञ्चमहायज्ञैर्यक्ष्य इति संकल्पं कुर्यात् ॥०

It ends:—

इति मनुष्ययज्ञः। ततो यथार्हमतिथीन्संभोज्य स्वयं भुञ्जीत इति यज्ञपार्श्वोक्तवैश्वदेवप्रकारः समाप्तः।

[B. D. 233.

799

व्रतबन्धप्रयोग.

$7\frac{1}{4} \times 3$ inches; Devanāgarī character. Foll. 13; eight lines to a page.

The details of the thread-ceremony.

It begins:—

अथ क्षौरः ॥ सांवत्सरिकचूडाकरणं तृतीये वाप्रतिहते शुभदिने चन्द्रतारानुकूले चूडाकरणनिमित्तकं०

It ends:—

इति व्रतबन्धविसर्गे वेदाहुतिं च दापयेत्। यत्र वेदाहुतिं दद्यात् स्थण्डिले च पृथक् पृथक् ॥ इति व्रतबन्धसमाप्तम् ॥ शुभमस्तु ॥

[B. D. 233.

800

शिवपूजन.

$7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2-10; eight lines to a page. Dated Saṁvat 1852.

The method of worshipping God S'iva. The first folio of the MS. is wanting.

It ends:—

इति स्तुतिपाठः। इति शिवपूजनं समाप्तम्।

[B. I. 46.

801

श्राद्धप्रयोग.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 7; about six lines to a page. Dated S'ake 1750.

Details of the S'rāddha, according to the Ās'valāyana Sūtra.

It begins:—

सूत्रोक्तश्राद्धप्रयोगः। आचम्य पवित्रं धृत्वा प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा अपसव्यं पितृपितामहप्रपितामहानां०

It ends:—

पिण्डान् जले निक्षिप्य। गोअजविप्रेभ्यो वा दद्यात्। समाप्तोयं सूत्रानुसारिणी(!) श्राद्धप्रयोगः।

[B. D. 283.

802

श्राद्धसंकल्प.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 13; nine lines to a page.

Another manual of the S'rāddha Prayoga.

It begins:—

विष्णून्स्मृत्य ॥ अद्येत्यादि पूर्वोच्चरितएवंगुणविशिष्टायां पुण्यतिथौ पुरूरवार्द्रवसंज्ञकानां०

It ends:—

एष पितृयज्ञं संस्थापयति यो व्याहावं शंसति तस्माद्व्याहावमेव शंसव्यम् ॥ इति श्राद्धयज्ञः समाप्तः ॥

[B. D. 213.

803

सन्ध्याविभूतिधारण.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 83; seven lines to a page. Dated S'ake 1756.

A MS. containing the following pieces:—

(1) विभूतिधारण foll. 4.
(2) सन्ध्या foll. 28.
(3) यजुस्त्रिकालसन्ध्या foll. 17.
(4) प्रातःसन्ध्या foll. 11.
(5) सायंसन्ध्या foll. 10.
(6) माध्याह्नसन्ध्या foll. 5.
(7) सायंसन्ध्या (again) foll. 8.

[ZZ. E. 34.

804

सर्वप्रायश्चित्त.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; seven lines to a page. Dated S'ake 1704.

Sarvaprāyas'citta, a manual of Atonements.

Begins:—

सर्वप्रायश्चित्तं लिख्यते । षडब्दं त्र्यब्दं सार्धाब्दं वा यथाशक्ति तदेव सुवर्णादिप्रत्याम्नायद्वारा कुर्यात् । चतुरस्त्रीनेकं वाप्यात्मविदं पर्षत्त्वेनोपवेश्य कृतस्नानः०

अथ मृत्तिकास्नानं 4b; अथ पञ्चगव्यस्नानानि 6b; एवं प्रायश्चित्तं कृत्वा शक्तौ सत्यां दानान्यपि कुर्यात्० 9.

It ends:—

सर्वं भवतु मेऽच्छिद्रं यस्य चेच्छन्ति वै द्विजाः ॥ इति प्रतिवचनम् । इति सर्वप्रायश्चित्तं संपूर्णम् ।

[S. C. 4.

805

सहस्रभोजनप्रयोग.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3; eleven lines to a page.

The details of the Sahasra-bhojana rite, in which a thousand Brahmans are fed for the attainment of religious merit.

Beginning:—

कर्ता सपत्नीकः कृतमाङ्गलिकस्नानः सभ्योपदिष्टमात्मशुध्यर्थं पूर्वोत्तराङ्गसहितं प्रायश्चित्तं विधाय०

End:—

तथैव ग्रहमखरहितः पूर्ववद्धोमः कार्यः । इति सहस्रभोजनप्रयोगः ।

[B. D. 286.

806

सहस्रभोजनप्रयोग.

10 × 4¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3 only; about eleven lines to a page.

Another copy of the same Prayoga.

[B. D. 284.

सोमवतीव्रत.

(from भविष्योत्तरपुराण.)

807

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 13; about 10 lines to a page.

The details of the Somavatī Vrata which consists in the worship of the As'vattha tree on the new-moon day, whenever it comes on a Monday. The story in illustration of it is from the Bhavisyottara Purāṇa.

Begins:—

सोमवार-अमावास्यायां व्रतं लिख्यते । कर्ता नद्यादौ स्नात्वा नित्यकर्मानन्तरं अश्वत्थसमीपं गत्वा०

अथ कथा । सूत उवाच ।

शरतल्पगतं भीष्ममुपगम्य युधिष्ठिरः ।०

Ends:—

इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे सोमवार-अमावास्याव्रतम् ।

[B. D. 182.

PART III—TANTRA.

808

आगमकल्पलता of यदुनाथ.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. (Kas'mīra style). Foll. 230; 14 lines to a page. About 100 years old.

An extensive tantric treatise in 27 Paṭalas by Yadunātha. It is based upon many ancient and modern tantric works and is of a comparatively recent date. For another MS., cf. Stein, p. 227.

It begins:—

अथ आगमकल्पलतिका लिख्यते ।
यत्पादपङ्कजयुगं हृदि सन्निवेश्य
विश्वं सृजत्यविकलं वेलवञ्जन्मा ।
विष्णुश्च पालयति संहरते महेश-
स्तं देवमादिपुरुषं सततं नतोस्मि ॥ १ ॥
नत्वा गणेशं गिरिजां गिरीशं
वाणीं मुनीन्द्रैः स्तुतपादपल्लव(वा)म् ।
विलोक्य शास्त्रं यदुनाथशर्मणा
वितन्यते ह्यागमकल्पवल्ली ॥ २ ॥
प्रपञ्चसारसिद्धान्तं शारदातिलकं तथा ।
सपरिस्करमालोक्य तथा सारसमुच्चयम् ॥ ३ ॥
यत्नेन दीपिकां दृत्वा तथा च लघुदीपिकाम् ।
तथा पूजाप्रदीपं च पुरश्चरणचन्द्रिकाम् ॥ ४ ॥
मन्त्रनेत्रं च मन्त्रान्तं श्रीरामार्चनचन्द्रिकाम् ।
मन्त्रमुक्तावलीरत्नावलीज्ञानार्णवादिकम् ॥ ५ ॥
तन्त्रं सनत्कुमारस्य नारदीयां चतुःशतीम् ।
पूर्णयागशोमशंभुमतं चागस्त्यसंहिताम् ॥ ६ ॥
संहितां वैष्णवीं तद्वत्तथा विज्ञानभैरवम् ।
शुल्हं(?)च तन्त्रराजं च तथा वै पिङ्गलामृतम् ॥ ७ ॥
वामकेश्वरतन्त्रं च समस्तं रामदीक्षितम् ।
विज्ञानेश्वरसिद्धान्तसारश्रीसंहिताः क्रमात् ॥ ८ ॥
विज्ञानललितं पञ्चरात्रीं नारायणीमपि ।
वसिष्ठसंहितां गार्ग्यसंहितां भैरवीं तथा ।
दिव्यसारस्वतं चिश्चन्द्रिकां कामिकमादरात् ॥
होमावरोप्यग्रन्थं(?) प्रतिष्ठासारसंग्रहम् ।
संहितां वायवीं तद्वत्संहितां ब्रह्मणस्तथा ॥
ऋषीणां संहितां ब्रह्मविष्णुरुद्रादियामलम् ।
तथैव यामलोद्धारं मत्स्यसूक्तमपि क्रमात् ।
पार्वतीहरसंवादं वाराहीतन्त्रमादरात् ।
तथैव योगिनीतन्त्रं क्रमशश्चिपुरार्णवम् ॥
ईशानसंहितां तद्वत् सिद्धान्तं विश्वकर्मणः ।
तन्त्रं श्रीदक्षिणामूर्तेर्वैशम्पायनसंहिताम् ।
कुलचूडामणिं तद्वद्भावचूडामणिं तथा ।
कुलार्णवं कुलश्रेष्ठं हंसपारायणं तथा ॥
पुराणं विविधं तद्वत् स्मृतिशास्त्राणि भारतम् ।
ज्योतिःशास्त्राणि चालोक्य सकलां पद्धतिं क्रमात् ।
अन्ये ये संग्रहाः सन्ति तान्दृष्ट्वा च पुनःपुनः ।
सर्वेषां सारमुद्धृत्य यदुनाथेन धीमता ।
विधानं मन्त्रयन्त्राणां दीक्षादीनां प्रपञ्चितम् ॥
ज्ञानासारतो ज्ञेयं विभाव्य च मुहुर्मुहुः ।
नानातन्त्रस्थमन्त्राणां ज्ञानं झटिति दुर्लभम् ॥
अतस्तेषां प्रबोधाय विचार्यातिप्रयत्नतः ।
ज्ञानाय मन्दबुद्धीनां समासेन प्रवक्ष्यते ॥
परं करपुटेनैव(वं) प्रार्थ्यन्ते सुधियो मया ।
न्यूनातिरिक्तता चात्र शोधनीया महाशयैः ॥
तथा दीक्षितमर्त्यानां यद्दोषं कथयामि तत् ॥०

The colophon:—

इत्यागमकल्पलतिकायां वगलामुखीमन्त्रवर्णनं नाम पञ्चविंशः पटलः ।

It ends:—

नानादेशोद्भवा वापि गुणलावण्यसंयुता ।
द्वितीयवत्सरादूर्ध्वं यावत्स्यादष्टमाब्दिका ।
तावत्कुमारी विज्ञेया मन्त्रविद्याफलप्रदा ।
कुमारीपूजनाच्चैव कुमारी भू(भो) जनादपि ।
अशेषमन्त्रविद्यानां फलदा नात्र संशयः ।
ताभ्यः पुष्पं फलं वापि अनुलेपादिकं तथा ।
बलिप्रियं च नैवेद्यं दत्वा तद्भावपूरिताः ॥
अतिप्रियकथालापं क्रीडाकौतूहलादिकम् ।
यथा तथा तत्प्रियकृत् कृत्वा सिद्धीश्वरो भवेत् ॥
रक्षितव्या प्रयत्नेन न क्षतं तत्र कारयेत् ।
पूजयेत्तां प्रयत्नेन यत्नतो नैव संस्पृशेत् ॥
स्पर्शेपि सिद्धिहानिः स्यात्स्पर्शे च मरणं ध्रुवम् ।
न विष्णुस्तु हरिः शंभुन्न(न) देवी नापि षोडशी ।
न च स्म मृत्युंजयो वापि तथा नारायणः स्वयम् ॥

इति श्रीआगमकल्पलतिकायां संपूर्णं ॥ समाप्तम् ॥

The chapters are not well marked. The following are a few subjects of which they treat:— गुरुशिष्यलक्षण (fol. 5); चक्रलक्षण; दीक्षाकाल; दीक्षाविधान, होमविधान; होमद्रव्यलक्षण; पूजाविधान 59; मुद्रालक्षण 60b; पुरश्चर्याविधान 78; मन्त्रोद्धारनिरूपण; श्यामापूजा 114b; शिवादिपूजा 123; श्रीविद्यानिरूपण 133b; पञ्चमीविद्या 138; सुन्दरीपूजा 151 श्रीविद्यापूजापद्धति 151; त्रिपुरसुन्दरीमहाविद्या 155b; भुवनेश्वरीपूजा 162b; भैरवपूजाविधि 173b; छिन्नमस्तापूजाविधि 180b; प्रकीर्णपद्धति 185; भुवनेश्वर्यादिस्तोत्राणि 195; मुद्रालक्षण 198b; धारणयन्त्रलक्षण 200b; मातङ्ग्यादिप्रयोग 210b; पिशाचिन्यादिमन्त्र 215b; बगलामुखीमन्त्र 217b; मन्त्रप्रयोग 222; वश्यमारणादिप्रयोग 228.

Besides the works mentioned in the introduction, the author refers to many works among which may be mentioned:—आगमकल्पद्रुम 43b; 48 and often; कल्पतरु 49; गणेशविमर्शिनी 12; 36b; and often; गन्धर्वतन्त्र 9b; गवाक्षतन्त्र 9b; ज्ञानललिता 26b; तारारहस्यवृत्ति 60b; दक्षिणामूर्तिसंहिता 54b; पारिजातेश्वर 25b; पूर्णापद्धति 46b; भूतभैरव often; भैरवानन्दसंहिता 66; महादाननिर्णय 27; माधवाचार्य 29; मानसोल्लास 22; योगिनीहृदय 61b; राजमार्तण्डीय 12b; विशुद्धेश्वरतन्त्र 76b; विष्णुकल्पलता 58; समयाङ्गमातृका 54; सिद्धान्तशेखर 27; सुन्दरीरहस्यवृत्ति 21b; 48.

[B. D. 260.

809

आसुरीमहाप्रयोग.

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 59; seven lines to a page.

A tantric tract, having the form of a dialogue between S'iva and Skanda. It professes to be from the Ātharvaṇa Rahasya. It has 283 s'lokas in all.

It begins:—

कार्तिकेय उवाच ।

कैलासशिखरासीनं देवदेवं सदाशिवम् ।
स्कन्दः पप्रच्छ षट्कर्मरहस्यं वेदसंमतम् ॥ १ ॥
वश्याकर्षणविद्वेषोच्चाटस्तम्भनमारणम् ।
त्रैलोक्यान्तर्गतारीणां निग्रहाय सुखेतपी ॥ २ ॥
ब्राह्मणः क्षत्रियो वैश्यः शूद्रश्चापरवर्णकम् ।
साधयन्ति च तद्ब्रूहि कृपया परया विभो ॥ ३ ॥

महादेव उवाच ।

शृणु तावन्महामन्त्रमासुरीविधिमुत्तमम् ।०

It ends:—

इत्येवमासुरीकल्पं स्कन्दाय शिवभाषितम् ।
शुभे वा अशुभे कार्ये साधकानां शुभावहम् ॥ २८२ ॥
नातः परतरो मन्त्रो नातः परतरः स्तवः ।
नातः परतरं ज्ञानं नास्ति तत्त्वमतः परम् ॥ २८३ ॥

इति श्रीआथर्वणरहस्ये अभिचारि-आसुरीकल्पः समाप्तः ॥

[B. D. 189.

810

ककारादिकालीसहस्रनामस्तोत्र.

(from महाकालसंहिता of आदिनाथ.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 85; seven lines to a page.

A hymn containing one thousand names of the goddess Kāli, all beginning with the consonant क, with all the details about its employment to secure different objects It is from the Mahākālasaṅhitā of Ādinātha. It contains 473 verses.

It begins:—

कैलासशिखरे रम्ये नानादेवगणावृते ।
नानावृक्षलताकीर्णे नानापक्षिरवैर्युते ॥ १ ॥
चतुर्मण्डलसंयुक्ते शृङ्गारमण्डपस्थिते ।
समाधौ संस्थितं शान्तं क्रीडन्तं योगिनीप्रियम् ॥ २ ॥
तत्र मौनधरं दृष्ट्वा देवी पृच्छति शंकरम् ॥

देव्युवाच ॥

किं त्वया जप्यते नाथ किं त्वया स्मर्यते सदा ॥ ३ ॥०
अमायां चन्द्रसंदर्शो दिवा चन्द्रप्रकाशनम् ।
चन्द्राष्टकं चाष्टदिक्षु तथा सूर्याष्टकं शिव ॥ ८ ॥०
ब्रह्मविश्वादिनिर्माणमिन्द्राणां करणं परम् ॥ ९ ॥०
केन मन्त्रेण तपसा कलौ पापसमाकुले ।
आयुष्यपुण्यरहिते कथं भवति तद्वद ॥ १२ ॥

शिव उवाच ॥०

तदेव नामसाहस्रं सुन्दरीशक्तिदायकम् ।
कथ्यते परया भक्त्या सावधानस्व महेश्वरि ॥ ६२ ॥
मद्यैर्मांसैस्तथा शुक्रैः सर्वरक्तैरपि प्रिये ।
तर्पयेत्पूजयेत्कालीं विपरीतरतिं चरेत् ॥ ६३ ॥

foll. 11b.

The thousand names begin with v. 86 and end with v. 270.

क्रीं कालीं क्रूं करालीं च कल्याणीं कमला कला ।
कलावती कलाढ्या च कला पूज्या कलात्मिका ॥ ८६ ॥०
वेश्यालतागृहे गत्वा तस्याश्चुम्बनतत्परः ॥ ३२९ ॥
तस्या योनौ मुखं दत्वा तद्रसं विलिहन् जपेत् ।
तदन्ते नामसाहस्रं पठेद्भक्तिपरायणः ॥ ३३० ॥
कालिकादर्शनं तस्य भवत्येव न्त्रियामतः ॥०

It ends:—

इति श्रीमदादिनाथविरचितायां महाकालसंहितायां कालीकालसंवादे सुन्दरीशक्तिदानाख्यं कालीस्वरूपं कालीसहस्रनामस्तोत्रं संपूर्णमस्तु ॥

[B. D. 189.

811

कक्षपुट of नागार्जुन.

10×3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll 106; (10-115) six lines to a page. Without beginning.

Kaks'aputa is a metrical Tantra ascribed to the celebrated Buddhist alchemist Nāgārjuna of the second century A. D. As regards the genuineness of works ascribed to Nāgārjuna, see P. C. Roy, History of Hindu Chemistry, vol. II. p. XXIV. Rasaratnākara usually ascribed to him is probably a production of the 7th or 8th century A. D.; see ibid, p. XLI.

In his third Report, p. 313, Dr. Peterson mentions a tantric work ascribed to Nāgārjuna, accompanied by a commentary composed by a S'vetāmbara monk called Guṇākara in A. D. 1240. I was able to procure two MSS. of this work for the Bhadakamakara Memorial Collection (see above under No. 572). The following subjects are treated of in this work :—

वशीकरण, विद्वेषण, उच्चाटन, दर्पणे रूपदर्शन, चित्रकरण, मनुष्यान्तर्धानं (पितृवनमर्दितमसकृत्कन्यारक्तं मनःशिलायुक्तम् । त्रिभुवनमपि निगूहति तिलकक्रियया ललाटतटे ॥) कुतूहलानि, अग्निस्तम्भ (धवलप्लवङ्गमो(=मण्डूक C.) न्नवरेणुं रुधिरेण रञ्जयेत्तस्य । तपति न वर्षशतैरपि विभावसुः स्तम्भितस्तेन ।), जलस्तम्भ, उन्मादकरण, रोमशातन, शस्त्रस्तम्भ, देशान्तरगमन, अकाले सूर्यचन्द्रग्रहणदर्शन, आवेशधारण, विषप्रयोगविधान, विषमज्वराधिकार, भूतनाशन (In this chapter, a Mantra from भूतडामर is quoted in the text), ज्योतिर्दर्शन, अञ्जन, वन्ध्यापुत्रजनन, व्याघ्रदर्शन, मनुष्यदर्शन, गर्भनिवारण, वाजीकरण, वीर्यस्तम्भ, वृश्चिकविषनिवारण.

64

That before Guṇākara, many commentaries existed on this treatise of Nāgārjuna who quotes from Bhūtaḍāmara, is clear from the following verse in this commentary :—

आत्मस्मरणाय मया विवृता नागार्जुनप्रणीतेयम् ।
आश्चर्ययोगमाला अग्रेतनवृद्धटीकातः ।

The Kakṣapuṭa contains twenty chapters and treats of nearly the same subjects as the above-mentioned treatise. Our MS. is without the first 9 folios at the beginning. For quotations &c, see Weber, No. 904; Mitra, Notices, I. p. 137 and I. O., No. 2616.

The following are a few colophons in our MS. :—

इति अग्निस्तम्भनं 15b; इति गत्यादिस्तम्भनं नाम सप्तमः पटलः 21b; इति सेनास्तम्भनं 21b; इति अशनिस्तम्भनं 30; इति मोहनं, उच्चाटनं 31b; इति मारणं 38; इति विद्वेषणं 42b; इति इन्द्रजालविधानं 74.

It ends:—

इति श्रीसिद्धनागार्जुनविरचिते कक्षपुटे विंशतितमः पटलः ।

[B. D. 77.

812

कल्पसूत्र of परशुराम.

9¾×6¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 27; about 12 lines to a page. Dated S'ake 1755. The MS. was written by Gaṇes'a Deva.

A tantric work in ten chapters, written in prose and attributed to Paras'urāma, the celebrated foe of the Kṣatriya race, and believed to be the fifth incarnation of God Viṣṇu. Cf. I. O., No. 2586; Mitra, Notices, vol, IV. p. 69; Ulwar, Extract, No. 614. Umānandanātha bases his work on this Kalpasūtra; see below No. 845.

It begins :—

अथातो दीक्षां व्याख्यास्यामो भगवान्परमशिवभट्टारकः श्रुत्याद्यष्टादशविद्याः सर्वाणि दर्शनानि लीलया तत्तदवस्थापन्नः प्रणीय सविमत्या(?) भगवत्या भैरव्या स्वात्म(त्मा?) विभिन्नया पृष्टः पञ्चभिर्मुखैः पञ्चाम्नायान्प्रणिनाय । तत्रायं सिद्धान्तः षट्त्रिंशत्तत्त्वानि विश्वं शरीरं कञ्चुकितः शिवो जीवो निष्कञ्चुकः परमशिवः स्वविमर्शः पुरुषार्थो वर्णात्मका नित्या शब्दा मन्त्राणामचिन्त्यशक्तिता संप्रदायविश्वासाभ्यां सर्वसिद्धि-

विश्वासभूयिष्ठं प्रामाण्यं० सैषा शास्त्रशैली वेश्या इव वेदादिविद्याः प्रकटाः सर्वेषु दर्शनेषु गुप्तेयं विद्या तत्र सर्वथा मतिमान्दीक्षेत दीक्षास्त्रिस्रः शाक्ती शांभवी मात्री चेति ।०

It ends:—

य इमां दशखण्डीं महोपनिषदं महात्रैपुरसिद्धान्तसर्वस्वभूतामधीते स सर्वेषु यज्ञेषु यष्टा भवति यं यं क्रतुमधीते तेन तेनास्येष्टं भवतीति हि श्रूयते इत्युपनिषदिति शिवम् ॥ १० ॥

०इति दुष्टक्षत्रियकुलकालान्तकरेणुकागर्भसंभूतमहादेवप्रधानशिष्यश्रीपरशुरामभार्गवमहोपाध्य ।महाकुलाचार्यनिर्मितं मन्त्रशास्त्रे कल्पसूत्रं संपूर्णम् ।

After the date, the following s'loka occurs:—

दुष्टकुलं रामेण प्रागहेरम्बदत्तेन परशुनाच्छेदि ।
तद्वद्वी(?) शास्त्रेण परं दुष्टमतं यत्तदेव सादितम् ॥

[B. D. 159.

813

कादिमततन्त्र.

(from तन्त्रराजतन्त्र.)

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 36; eleven lines to a page. Incomplete.

Kādimata is one of the Tantras dedicated to Ṣoḍas'ī Nityā, *i. e.* Goddess Kālī. It is divided into 36 chapters of 100 s'lokas each and forms the first part of the Tantrarāja Tantra. The Tantrarāja Tantra is edited by Mahāmahopādhyāya Lakṣmaṇa S'āstrī in the Tantric Texts, vol. VIII.

Our MS. contains only ten chapters and few verses of the eleventh. For an analysis, cf. Mitra, Notices, III. p. 71 and I. O., No. 2538. Subhagānandanātha wrote a commentary on this Tantra in A. D. 1603; see I. O., No. 2540 and Ulwar, Extract, No. 624.

Beginning:—

अनाद्यनन्तोपराधीनः स्वाधीनभुवनत्रयः ।
जयत्यविरतो व्याप्तविश्वकालो विनायकः ॥ १ ॥
भगवन्सर्वतन्त्राणि भवतोक्तानि मे पुरा ।
नित्यानां षोडशानां च नवतन्त्राणि कृत्स्नशः ॥ २ ॥
तेषामन्योन्यसापेक्षाज्जायते मतिविभ्रमः ।
तस्मात्तु निरपेक्षं मे तन्त्रं तासां वद प्रभो ॥ ३ ॥
ईश्वर उवाच । शृणु कादिमतं तन्त्रं पूर्णमन्यानपेक्षया ।०
आद्ये तन्त्रावतारो हि द्वितीयेनाथ मण्डलम् ।
नित्योद्धारस्तृतीये स्यात् ललितार्चा ततो द्वयोः ॥ ९ ॥
नैमित्तकं तथा काम्यमर्चनं षष्ठके भवेत् ।
कामेश्वरी सप्तमके परतो भगमालिनी ॥ १० ॥
नित्या क्लिन्ना तु नवमे भेरुण्डा दशमे स्थिता ।
एकादशे वह्निवासिन्यथ वज्रेश्वरी मता ॥ ११ ॥
त्रयोदशे भवेद्दूती त्वरिता स्याच्चतुर्दशे ।
कुलसुन्दर्यतोऽन्यस्मिन्नित्यानित्या तु षोडशे ॥ १२ ॥
ततो नीलपताका स्याद्विजयाष्टादशे परे ।
सर्वमङ्गलनित्यातो ज्वालामालिनिसंज्ञिता ॥ १३ ॥
एकविंशतिमे चित्रा कुरुकुल्ला त्वनन्तरे ।
त्रयोविंशे तु वाराही ध्यानानि तदनन्तरे ॥ १४ ॥
पञ्चविंशे मातृकालिः षड्विंशे मन्त्रवैभवाः ।
सप्तविंशे श्वासरूपं अष्टाविंशे तु लोकता ॥ १५ ॥
अनन्तरे कुण्डकॢप्तिस्तदूर्ध्वे होमकर्म च ।
एकत्रिंशे तदूर्ध्वे च होमात्काम्यफलोदयः ॥ १६ ॥
त्रयस्त्रिंशे तु पटले यन्त्राणि फलभेदतः ।
चतुस्त्रिंशे तु कर्माणि पञ्चत्रिंशेऽस्य वासना ॥ १७ ॥
षट्त्रिंशे स्वात्मकथनमध्यायास्तत्त्वविग्रहाः ।
प्रत्यध्यायं शतं श्लोकाः स्यादेवं तन्त्रसंग्रहः ॥ १८ ॥०

Colophon:—

इति श्रीषोडशीनित्यातन्त्रेषु कादिमते० पटलः ।

The folios are marked तं० रा०=तन्त्रराज.

[B. I. 66.

814

कामकला of पुण्यानन्द with

विलास by नटनानन्द.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 57; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1858.

A tantric work called Kāmakalā, consisting of 55 verses, composed by Puṇyānanda, with a commentary by Naṭanānada, pupil of S'aṅkarānanda and Nāthānanda and the author of Cidānandavāsanā. Naṭanānanda refers to the previous commentators of Kāmakalā.

For an abstract of the S'āmbhava doctrine expounded in this work, see Bhandarkar, Report, 1883-84, pp. 89-90; for the full text of Kāmakalā, cf. ibid, p. 376-79. Naṭanānanda quotes profusely from the Upanishads in support of his doctrine. Published in the Kās'mīr Series.

The text begins:—

सकलभुवनोदयस्थितिलयमयलीलाविनोदनोद्युक्तः ।
अन्तर्लीनविमर्शः पातु महेशः प्रकाशमात्रतनुः ॥ १ ॥०

The com. begins:—

रुद्राक्षकङ्कणलसत्करदण्डयुग्मा
भालान्तरालसितभस्मधृतत्रिपुण्ड्रा ।
रुद्राक्षमण्डनविभावितदिव्यमूर्तिः
श्रीरामदीक्षितगुरोर्मम संनिधत्ताम् ॥ १ ॥
वन्दे तन्मिथुनं दिव्यमाद्यमानन्दचिद्घनम् ।
अनुत्तरपदं ज्योतिरिति यन्नाम्यते बुधैः ॥ २ ॥
श्रीमते नटनानन्दयोगिने परमात्मने ।
रक्तशुक्लप्रभामिश्रतेजसे गुरवे नमः ॥ ३ ॥
प्रणमत नाथानन्दं परया भक्त्या चिदैक्यबोधानन्दम् ।
उपनिषदर्थनिगूढं सकलजनानन्दरूद्रपीठारूढम् ॥ ४ ॥

[Probably the first four verses were added by the scribe; the real commentary began with v. 5.]

नमः शिवाय नाथाय चिद्रूपानन्दरूपिणे ।
श्रीमते चटुलापाङ्गपाटितातङ्कशङ्कवे ॥ ५ ॥
पुण्यानन्दमुनींद्र(द्रात्?) कामकला नाम विश्रुता जाता।
आख्या काचिदमुष्या नटनानन्दः करोति स व्याख्याम् ॥६॥

इह हि शक्तिपात्रसमुन्मिषत्सकलवेदान्ततात्पर्यनिर्णयविशारदाः सत्संप्रदायनिष्ठान्ताः सर्वागमार्थावधारितात्मतया याथार्थ्यविदः सच्चिदानन्दसिन्धुविहरणपटीयांसोऽत्रभगवन्तः पुण्यानन्दाः स्वयं परमात्मानं प्रकाशयन्तः परमेश्वरमात्मत्वेन समाविशन्तः परेषामपि भक्तिभाजां पुरुषाणामुज्जिहीर्षुतया परमात्मैकत्वलक्ष्यलक्षणमाशासते ॥ मूलं ॥ सकलभुव० अत्र पुण्यानन्दयोगिनः पुण्यवशात् स्वाभाविकभक्तिपरितोषितपरमेश्वरकरुणाकटाक्षनिर्धूतनिखिलपाशस्तोमाः सकलविद्याधिभूदेवताभूतमहात्रिपुरसुन्दरीमन्त्रचक्रपूजाक्रमं व्याचिकीर्षतया तदधिष्ठानभूतकामेश्वरीरूपमादावाचक्षते-सकलेति०

The following passge occurs on foll. 24b and 25:—

पुण्यानन्दमुखे तामुदितामानन्ददायिनीमेताम् ।
कामकलामहमनिशं मूर्ध्ना चावहामि चित्तेन ॥
इति कामकलाव्याख्या नटनानन्द(देन)देशिकप्रीत्यै
रचिता रसिकजनानां पुंसामालोकनाय चिद्वल्ली ॥
नाथानन्दगुरूणां शिष्यास्तत्त्वार्थचिन्तकाः सन्ति ।
तेषामन्यतमोऽयं टीकां(एतां?) चकार तत्प्रीत्यै ॥
अस्याः कामकलायाः व्याख्या पूर्वैरुदाहृतानेका ।
अस्मिंस्तथापि सद्भक्त्या नटनानन्दो भावयामास ॥
पुण्यानन्दमहात्मा कामकलारूपबिन्दुमुक्त्वैव ।
बिन्दोर्विकसनरूपं श्रीचक्रं नाम बिन्दुमुद्धुङ्क्ते ॥
तत्क्रमविकरणरूपं श्रीकामकलाविलासमप्येषः ।
आरभते विवरीतुं गुरुपदकृपयैव सुन्दरीभक्तः०

The following are quoted by Naṭanānanda:—

अभिनवगुप्तपादाः 24, 28b; अमृतानन्दयोगी, 4, 23, 41b & 47; कृष्णानन्द (com. on लघुभट्टारिक) 26; क्रोधभट्टारिक 37; गीताभाष्य (metrical) 16b; चतुःशती 3, 6b, 39b &c; चिदम्बररहस्य 34; चिदानन्दवासना (author's own) 9, 23b, 36b; त्रिंशिकाशास्त्र 38; नाथानन्द (author's Guru) 4b, 49; परमानन्दयोगी 15b; प्रत्यभिज्ञासूत्र 3, 41 &c., रससारसंग्रह 35; रहस्यागम 5, 17, 40b &c; लघुभट्टारिक 36; ललितोपाख्यान 3, 48; वामकेश्वरतन्त्र 9, 10, 28b; विरूपाक्षपञ्चाशिका 4b, 5, 14b, 28, 38 &c; शंकरानन्द 7; शिवसूत्र 6b; शिवानन्दस्वामी 4b, 31, 53 &c; श्रीतन्त्रसद्भाव 27b, 38b, 43; (a reading is discussed from this work on foll. 43, 43b;) सुभगोदयवासना 36b, 38b, 54 &c; सौभाग्यहृदय 5, 17b; स्वच्छन्द 7b, 9, 24b, 55b and हृदयसूत्र 2b.

[B. D. 232.

815

कालीपञ्चदशनित्यामन्त्र.

6½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 4; seven lines to a page.

A collection of 15 tantric Mantras in praise of Mahākālī.

It begins:—

ॐ क्रीं क्रीं कालिकालि महाकालि कौमारि भगं देहि-स्वाहा । ऊनविंशत्यर्णः ॥ १ ॥

It ends:—

ॐ क्रीं हूं ह्रीं ऐं मिते परिमिते पराक्रमाय । ॐ क्रीं हूं ह्रीं ऐं सौं हुं हुं फट्स्वाहा ॥ इति सप्तविंशत्यर्णः ॥

कालीपञ्चदशनित्यामहामन्त्रः समाप्तः ॥

[B. D. 189.

816

कालीपञ्चदशीयन्त्र.

(from आथर्वणरहस्य.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 14; seven lines to a page.

Mystic writings, calculated to yield desired fruits when held on the body, in praise of Kālī, from the Ātharvaṇarahasya. It is narrated by Mahādeva to Pārvatī.

It begins:—

देव्युवाच ॥

किंचिद्ब्रूहि महादेव साधनं सुखदं नृणाम् ।
विश्वेश करुणासिन्धो कृपां कुर्यान्ममोपरि ॥ १ ॥०
अथातः संप्रवक्ष्यामि रहस्यं यन्त्रमुत्तमम् ।
अथादौ गोपिनां कान्ते त्वत्प्रियार्थे वरानने ॥ ४ ॥
यन्त्रं पञ्चदशाख्यं मे विधिना शृणु शोभने ॥०

It has 81 s'lokas in all.

It ends:—

इति श्रीआथर्वणरहस्ये कालीपञ्चदशीयन्त्रः समाप्तः ॥

[B. D. 189.

817

कालीपूजापद्धति.

$10\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 32; ten lines to a page.

A manual of Kālī-worship.

It begins:—

अथान्तर्यजनं वक्ष्ये दृष्टादृष्टफलप्रदम् ।
योगिनो येन जायन्ते अधुनामामवांसदा ॥
गुरुध्यानं प्रकुर्वीत यथापूर्वं विशालधीः ।
स्नायाच्च विमले तीर्थे पुष्करे हृदयाश्रिते ॥०

इत्यन्तःपूजा । अत्राप्यशक्तौ यातायातक्रमेण वारत्रयं देवीं कुण्डलिनीं तर्पयित्वा अन्तर्यागफलं लभेत् । अथ साधकः कुलयुवतिवेषं कृत्वा वनितया अपि कारयित्वा पीठन्यासं कुर्यात् ।

ततः स्त्रीवेषधारी स्यात् सिन्दूराङ्कितभालकः ॥०

—fol. 7.

It ends:—

इति पूजापद्धतिसंपूर्णं ।

[B. D. 150.

818

कालीसहस्राक्षरीमन्त्र.

(from गौरीयामल.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; seven lines to a page.

A mystic address to Goddess Kālī consisting of one thousand letters. From the Gaurīyāmala Tantra.

It begins:—

ॐ स्वस्ति श्रीकृष्णायै नमः ॥ क्रीं क्रीं क्रीं ह्रीं ह्रीं हूं हूं दक्षिणे कालिके क्रीं क्रीं क्रीं ह्रीं ह्रीं हूं हूं स्वाहा ।०

It ends:—

अमुख्या अपि पूजादिदक्षिणावदुदीरितम् ।
यामवाप्य महामाये अमरत्वमहं गतः ॥ १ ॥
त्वयैव कथितं पूर्वं किं न स्मरसि भामिनि ।
अविनाभावमालम्ब्य त्वयोक्तं च महाकुलम् ॥ २ ॥
न विनाभावनं ब्रूयात् गणनाय तु पार्वति ॥

इति श्रीगौरीयामले दक्षिणकालीसहस्राक्षरी समाप्तः ॥ श्रीदक्षिणकाल्यै नमः ॥

[B. D. 189.

819

क्रमदीपिका of केशवाचार्य.

$11\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 35; eleven lines to a page. Last folio wanting.

A tantric work in eight Paṭalas describing in detail the method of Viṣṇu-worship, by Kes'avācārya; see Bik., p. 590-91; Mitra, Notices, IV. p. 132 and 215. Published with the commentary of Govindabhaṭṭa in the Chowkhamba Sanskrit Series. Kes'avācārya, also called Kes'ava Kās'mīrī, was a follower of Nimbārka's philosophy; see Bhandarkar, Report, 1882-83, p. 21. He flourished about A. D. 1500; cf. I. N. Farquhar, Outlines of the Religious Literature, p. 305.

It begins:—

कलात्तमायालवकान्तमूर्तिः कलक्कणद्वेणुनिनादरम्यः ।
श्रितो हृदि व्याकुलयंस्त्रिलोकीं श्रियेस्तु गोपीजनवल्लभो वः १

गुरुचरणसरोरुहद्वयोत्था-
न्महितरजःकणकान्प्रणम्य मूर्ध्ना ।
गदितमिह विविच्य नारदाद्यै-
र्यजनविधिं कथयामि शार्ङ्गपाणेः ॥ २ ॥०

The Paṭalas end:—Ist on fol. 4b; IInd on 8; IIIrd on 11b; IVth on 16; Vth on 23b; VIth on 23b; VIIth on 29b; प्रपञ्चसार usually followed by the author is quoted on fol. 11b.

It ends:—

न्यासजपहोमपूजातर्पणयन्त्राभिषेकविनियोगानाम् ।
दीपिकयेव मयोद्भास्यते क्रमः कृष्णमन्त्रकथितानाम् ॥

संशयतिमिरच्छिदुरा सैषा क्रमदीपिका करेण महद्भिः।
करदीपिकेव धार्या सस्नेहमहर्निशं समस्तसुखावास्यै ॥
जननिममनुविद्धा येन यस्मात्प्रसूते
यदनुततमजस्रं पाति चाधिष्ठितेयम् ।
यदुरुमहद्दुर्दर्चिर्य विधत्ते च गोपी
तममृत——

[B. D. 152.

820

खड्गमालामन्त्र.

(from ललितापरिशिष्ट.)

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; seven lines to a page.

This Mantra for securing a Khaḍga–a sword–is from the Lalitāparis'iṣṭa of the Brahmottara-khaṇḍa.

It begins:—

श्री देव्युवाच ।
भगवन्देवदेवेश सर्वज्ञ करुणानिधे ।
शुद्धशक्तिमहामन्त्रं ब्रूहि मे सकलेष्टदम् ॥ १ ॥

ईश्वर उवाच ।
शृणु देवि प्रवक्ष्यामि यन्मन्त्रं परिपृच्छसि ।
तस्य स्मरणमात्रेण चक्रपूजाफलं लभेत् ॥ २ ॥

ॐ अस्य श्रीशुद्धशक्तिमालामन्त्रस्य । उपस्थेन्द्रियाधिष्ठायी वरुणादित्य ऋषिः। गायत्रीछन्दः। खड्गसिद्धये जपेविनियोगः।०

तादृशं खड्गमाप्नोति येन हस्तधृतेन वै ।
अष्टादशमहाद्वीपसम्राड्भोक्ता भविष्यति ॥ १ ॥
—fol. 7.

It ends:—

एकत्रिंशत्सहस्राणि त्रैलोक्यमोहनक्षमः ॥ १४ ॥
इति श्री ब्रह्मोत्तरखण्डे ललितापरिशिष्टे खड्गमाला समाप्तः ॥

[B. D. 179.

821

खड्गमालामन्त्र.

(from ललितापरिशिष्ट.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 17; five lines to a page.

Another copy.

[B. D. 203.

822

गायत्रीपद्धति of शङ्कराचार्य.

$8\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgaıī handwriting. Foll. 78; seven or nine lines to a page.

A work on the worship of Gāyatrī &c., ascribed to the great S'aṅkarācārya.

It begins:—

सवितारं प्रणम्यादौ सावित्रीं श्रीगुरुं मुनीन् ।
विश्वामित्रं वसिष्ठं च गायत्रीपद्धतिं ब्रुवे ॥ १ ॥०

A Gāyatrikavaca from the Vis'vāmitra Saṁhitā is quoted, which begins:—

विश्वामित्र महाप्राज्ञ गायत्रीकवचं शृणु ॥
यस्य विज्ञानमात्रेण त्रैलोक्यं वशयेत्क्षणात् ॥ १ ॥०

It ends:—

इति श्रीविश्वामित्रसंहितायां ब्रह्मकौशिकसंवादे गायत्रीकवचं संपूर्णम् ॥ fol. 36b; विश्वामित्रसंहिता is again mentioned on fol. 48b; नित्यपूजाविधि of गायत्री ends on fol. 73b, after which गायत्रीपुरश्चरणविधि is given upto the end of the work.

It ends:—

इति श्रीशङ्कराचार्यैर्भगवद्भिः प्रकाशिता ।
गायत्रीपद्धतिः शुद्धः(द्धा)संप्रदायाद्द्विजन्मनाम् ।
हिताय ब्राह्मणानां च ब्रह्मवर्चःसमृद्धये ॥
लिखित्वा पूजयेदेनां सोपि सिद्धिमवाप्नुयात् ॥

इति श्रीमदाचार्यविरचिता सर्ववेदशास्त्रपुराणतन्त्रसंमता गायत्रीपद्धतिः समाप्तः(प्ता) ॥ जोगळेकरोपनामकहरिभट्टात्मजपरशुरामेण लिखापितं स्वार्थं परार्थं च ॥

[B. D. 79.

823

गायत्रीपद्धति of शंकराचार्य.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 102; seven lines to a page. Dated S'ake 1756.

Another copy.

[ZZ. E. 34.

824

गायत्रीपुरश्चरणपद्धति of शंकरभट्ट घारे.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 120; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1849.

इति श्रीमद्व्यासपरशुरामविरचिते गायत्रीरहस्ये०

In the VIIIth chapter the whole of Ṣāyana-bhāṣya on the hymn उदु त्यं जातवेदसं० is quoted. S'aṅkarācārya's Gāyatrīrahasya is quoted in four or five places. Other authorities quoted are:—

क्षीरस्वामी, प्रपञ्चसार, पारिजातक (मदनपारिजात), मन्त्रदेवप्रकाशिका, मन्त्रहेत्वर्थप्रकाशिका, स्मृतिचन्द्रिका, स्मृतिसार, स्मृतिसंग्रह, वसिष्ठकल्प, ब्रह्मकल्प and हरदत्त.

It ends:—

इति तर्पणं कृत्वा गुर्वादीन्नमेत्। इति गायत्रीरहस्ये सन्ध्योपासनानन्दो नाम दशमोऽनुभवः ॥ १० ॥

[ZZ. A. 26.

828

गुरुमन्त्र.

6½×4 inches; Devanāgarī character. Foll. 7; seven lines to a page.

The MS. contains the formulæ of Gurumantra and other Mantras.

Begins:—

अस्य श्रीगुरुमन्त्रस्य ब्रह्मणे ऋषये नमः ॥ शिरसि०

End:—

नमो ब्रह्मादिभ्यो ब्रह्मविद्यासंप्रदायकर्तृभ्यो नमो गुरुभ्यः। ॐ शान्तिः। शान्तिः शान्तिः ॥

[B. D. 203.

829

गोरक्षसिद्धिहरणे दत्तात्रेयसिद्धिसोपान and कालिशाबर or शाबरतन्त्र.

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 1-20; 22; 24; about 10 lines to a page. Dated Saṁvat 1862.

Two tantric pieces; the first is in 15 chapters and ends on fol. 22; the second has three chapters. The first piece seem to be complete.

It begins:—

आदिनाथो ह्यनाथश्च कालश्चैवातिकालकः।
करालो विकरालश्च महाकालश्च सप्तमः ॥ १ ॥
कालभैरवनाथश्च वटकस्तदनन्तरम्।
भूतनाथो वीरनाथः श्रीकण्ठो द्वादशो मतः ॥ २ ॥
एते कापालिकाः प्रोक्ताः वीरतुम्बीसहाफलैः (?)
शिष्याणां सूर्यसंख्या च तानहो वच्मि संशृणु ॥ ३ ॥
नागार्जुनो जडुभृतो हरिश्चै(व)तृतीयकः।
सत्यनाथो भीमनाथो गोरक्षश्चर्पटस्तथा ॥
अघटश्चैव वैराग्यः कन्थाधारी जल-री ॥ ४ ॥
मार्गप्रवर्तका ह्येते तद्वच(?) यमलार्जुनः।
एतदुक्तं शाबराणां मन्त्राणां सिद्धिदायकम् ॥ ५ ॥०

The colophon:—

इति श्रीगोरक्षसिद्धिहरणे दत्तात्रेयसिद्धिसोपाने०

(II) The second piece begins:—

श्री देव्युवाच।
सर्वेषां शाबराणां च साधनं वद शंकर।
शिव उवाच ॥
शृणु पार्वति वक्ष्यामि सिद्धं शाबरसाधनं०

इति श्रीकालिशाबरे पार्वतीसंवादे षट्कप्रोक्तं परिभाषापटलं fol. 24.

इति श्री का० संवादे कालिसंक्षेपपटलः ॥

देव्युवाच ॥
देवेश श्रोतुमिच्छामि कालिशाबरसाधनम्।
शिव उवाच।
ललाटे कुलपुष्पं च हस्ते दिव्यकुशाः शिवे ॥ fol. 25.

It ends:—

इति श्रीशाबरतन्त्रे शिवपार्वतीसंवादे भाषामन्त्रसाधनं नाम सप्तदश (?) पटलः।

[B. D. 232.

830

चक्रराजन्यास and महाषोढान्यास.

10¼×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18; about 15 lines to a page.

Method of mystically touching the various parts of the body.

It begins:—

अस्य श्रीचक्रराजन्यासस्य श्रीदक्षिणऋषिः पङ्क्तिच्छन्दः श्रीराज रा० महा० दे० हृदि ऐक बी. क्लींह०

आयुधमुद्राः प्रदर्श्य योन्या प्रणम्य मूलेन मनसा संपूज्य यथाशक्ति प्रजप्य गुह्येतिजपं निवेदयेत्। इति श्रीचक्रन्यासः। अथ महाषोढान्यासः। प्रकाशमानेति कुण्डलिनीं ध्यात्वा पादुकां जप्त्वा० fol. 14.

It ends:—

इति पराप्रासादमन्त्रः। श्रीगणराजशक्तिशिवो जयतु ॥

[B. I. 65.

831

चण्डीस्तोत्रप्रयोगविधि of नागोजीभट्ट.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 20; about 10 lines to a page. Dated Saṁvat 1820.

An exposition of the details of the worship of Caṇḍī by the recitation of the Saptas'atī Stotra from the Mārkaṇḍeya Purāṇa, by Nāgojībhaṭṭa Kāle, who lived in the first half of the 18th century. The present piece is probably a part of the author's commentary on the Saptas'atī Stotra.

It begins:—

अथातः संप्रवक्ष्यामि नवरात्रिविधानकम् ।
जपेनेकोत्तरां वृद्धिं दिनानि नवसंख्यया ॥ १ ॥
नवाक्षरीविधानेन संपूज्याथ विचक्षणैः ।०

अथ शतचण्डीविधिः । fol 10; अथ होमविधिः fol. 14.

It ends:—

सुवर्णमितं हेम सुवर्णमशीतिगुञ्जमिति ॥ इति श्रीमदुपाध्यायोपनामकशिवभट्टसुतसतीगर्भजनागोजीभट्टकृते मार्कण्डेयपुराणान्तर्गतसप्तशत्याख्यचण्डीस्तोत्रप्रयोगविधिःसमाप्तः।

A reference is made to the following works:— कोडतन्त्र 1; कात्यायनीतन्त्र 2, 12 17; उड्डामरेश्वरतन्त्र 5b; ज्ञानार्णव 6b; डामरकल्प 6b; मन्त्रमहोदधि 13; रुद्रयामल 13 and दा(मा ?)धवभट्टीय 15.

[B. D. 233.

832

जगत्क्षोभिणीमालामन्त्र.

(from आकाशभैरवकल्प.)

7¾ × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; about ten lines to a page.

This Mantra forms the 71st Adhyāya of the Akās'abhairavakalpa.

It begins:—

श्रीशिव उवाच ।
अथ शृणु जगत्क्षोभं सर्वलोकेषु दुर्लभम् ।
अथ शृणु कथयामः प्रार्थयामो मुनीन्द्रैः
अधिगतरिपुलोकानावृतास्तादृशास्ते ।
हरिविधिसुखवीरानप्रमेयानसह्या-
नपि तु विभूतयोर्थान्यन्तरोन्ते ततस्तत् ॥
जगत्क्षोभणमन्त्रस्य ऋषिस्तत्पुरुषेश्वरः ।
तथातिजगतीछन्दो देवता शरभेश्वरः ॥०

It ends:—

आलिख्य वृत्तं वहिरष्टशूलं मध्ये च मायां त्रिशिखान्तराले ।
साध्यावृत्तं सर्वजपोपयोगं संक्षोभणं चक्रममोघमेतत् ॥

इति आकाशभैरवकल्पे जगत्क्षोभणमालामन्त्रप्रकरणं नामैकसप्ततितमोध्यायः ।

[B. D. 239.

833

जगत्क्षोभिणीमालामन्त्र.

12¾ × 6¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 11; 10 lines to a page.

The MS. gives 3 पर्याय's of this Mantra. पर्याय I ends on fol. 4; पर्याय II on fol. 8a; पर्याय III on fol. 11.

Beginning:—

श्रीगणेशायनमः ॥ जगत्क्षोभिणीमालामन्त्रप्रारम्भः ॥ ॐ नमो भगवते विश्वशरीराय पञ्चमुखभञ्जनायर ॥ fol. 2 is blank; about 11 lines are not given.

The end:—

ॐ रं रं हूं खं फट् सर्वं सात्विकग्रहं नाशय नाशय ८१
ॐ रं इति श्रीजगत्क्षोभिणीमालामन्त्रतृतीयपर्यायःसमाप्तः

[B. D. 86.

834

तन्त्रसार of कृष्णानन्द.

11 × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 326; ten lines to a page.

A summary of the tantric cult by Kṛṣṇānanda Vāgīs'a Bhaṭṭācārya. For an analysis of the work, see Bod., No. 149; also I. O., No. 2574; Mitra, Notices II. p. 326; Weber, No. 1335.

It begins:—

नत्वा कृष्णपदद्वन्द्वं ब्रह्मादिसुरवन्दितम् ।
गुरुं च ज्ञानदातारं कृष्णानन्देन धीमता ॥ १ ॥
तत्तद्ग्रन्थगतान्वाक्यान्ज्ञानार्थं प्रतिपद्य च ।
सौकर्यार्थं च संक्षेपात्तन्त्रसारं(रः) प्रतन्यते ॥ २ ॥०

It ends:—

श्रीकृष्णानन्दवागीशभट्टाचार्यस्य संग्रहम् ।
दृष्ट्वा नयीत शास्त्राणि×××सांप्रतम् ॥
इति श्रीमहामहोपाध्यायभट्टाचार्यकृतस्तन्त्रसारः समाप्तः।

[B. D. 66.

835

तृचाकल्पविधानप्रयोग.

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll 8; about 10 lines to a page.

This contains the Prayoga of Tṛcākalpa used to propitiate the Sun-god.

It begins:—

इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे तृचाकल्पविधानम् ॥ अथ प्रयोगः । तत्रादौ शुभे मुहूर्ते नदीतीरे शुद्धभूमौ० वेदिं कृत्वा० तृचाकल्पविधिना अर्घ्यप्रदानानि नमस्कारांश्च करिष्ये ॥

It ends:—

एवमाधितयः (?) सूर्यः सर्वाका(मा) नवाप्नुयात् ॥ अर्घ्यपद्धतिक्रमो लिख्यते ॥

[B. D. 213.

836

त्रिकूटारहस्य.

(from रुद्रयामल.)

$7\frac{1}{4} \times 4$; inches; Devanāgarī character. Foll. 83; seven lines to a page.

Trikūṭārahasya, on the worship of Goddess Trikūṭā, consisting of 32 Paṭalas. From Rudrayāmala. It contains about 730 verses.

It begins:—

देवी उवाच ।

भगवन्सर्वमेतत्त्वं त्रैलोक्यप्रभुरीश्वरः ।
त्रिगुणात्मा त्रिलोकेशस्त्रिनेत्रस्त्रिपुरान्तकः ॥ १ ॥०

It ends:—

इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे त्रिकूटारहस्ये मुक्तिसाधनकवचाख्यः द्वात्रिंशपटलः समाप्तः । ३२ ॥ संपूर्णं शुभं ।

[B. D. 203.

837

त्रिपुरसुन्दरीपूजापद्धति.

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 34; seven lines to a page. Incomplete.

A manual on the worship of Tripurasundarī.

It begins:—

तत्र प्र(गृ)हप्राङ्गणैकदेशे प्रत्यङ्मुख आजानुपादावामणिबन्धौ (हस्तौ) प्रक्षाल्याचम्य द्वारे स्थित्वा सामान्यार्घं कुर्याद्यथा ॥ देहल्यग्रे वृत्तचतुरस्रं मण्डलं मत्स्यमुद्रया कृत्वा० इति मण्डलमन्त्रेण गन्धाक्षतपुष्पैरभ्यर्च्य अस्त्रमन्त्रेण साधारं ताम्रपात्रं प्रक्षाल्य संस्थाप्य० गन्धाक्षतैरम्बुपुष्पाभ्यां बहिर्द्वारदेवताः पूजयेत् ॥

एवं गुणेत्यादि शुभतिथौ श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीमुद्दिश्य श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीप्रीत्यर्थं श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीपूजां करिष्ये ॥ fol. 3; ०एषा श्रीपात्रार्चनसरलिः (णिः?) ॥ भोगपूजाबलीनां तु प्राग्वत्रीन् मण्डलान्लिखेत् ॥ 15; ०श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्यै नम इति शृङ्गाररसात्मिकां ध्यायेत् ॥ सजलपुष्पाक्षतैस्त्रिपुराचक्रेश्वर्यै प्रथमावरणपूजां समर्प्य बिन्दुत्रयेण देवतां संतर्पयेदिति प्रथमावरणं ॥ १ ॥३॥ 32b; ०श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्यै नम इति वीररसात्मिकां ध्यायेत्० इति द्वितीयावरणं 33b; ०श्रीमहात्रिपु० इति करुणरसात्मिकां ध्यायेत्० इति तृतीयावरणम् ॥ 34b.

[B. D. 179.

838

त्रिपुरसुन्दरीपूजासंक्षेपपद्धति.

$6\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 9; about ten lines to a page. Dated S'ake 1756.

Another manual of the same subject.

Begins:—

अथ श्रीत्रिपुरसुन्दरीपूजासंक्षेपपद्धतिः प्रारम्भः ॥०

[B. D. 203.

839

त्वरितरुद्रविधान.

$7\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; about ten lines to a page. Dated S'ake 1708.

This piece is from the Rudrayāmala. It is intended for propitiating God Rudra.

It begins:—

हरिः ॐ अथ त्वरितरुद्रविधानं तत्रायं कालः ० ॥ ३ ॥० अथ प्रयोगः पूर्वोचरित एवं० पुण्यतिथौ अमुकमुद्दिश्य अमुकसङ्ख्यया त्वरितरुद्रजपमहं करिष्ये० अस्य श्रीत्वरितरुद्रमन्त्रस्य ॥ अथर्वणऋषिः ॥ अनुष्टुभ् छन्दः ॥० क्षिप्रकार्यसिद्ध्यर्थं जपे विनियोगः०

The Mantra proper is:—

ॐ यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवना विवेश ॥ तस्मै रुद्राय नमो अस्तु ॥ (तै०संहिता 5-5-9-3.)

It ends:—

इति रुद्रयामले मदनमहार्णवोक्तं त्वरितरुद्रविधानं समाप्तम् ॥

[B. D. 179.

840

दक्षिणकालीमहामन्त्र.

(from रुद्रयामल.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 4; seven lines to a page.

A Mantra from the Rudrayāmala Tantra.

It begins:—

अस्य श्रीदक्षिणकालीमहामन्त्रस्य ॥ भैरवाय ऋषये नमः ॥ शिरसि ।०

It ends:—

इति श्रीरुद्रयामले उमामहेश्वरसंवादे दक्षिणकाली महामन्त्रः समाप्तः ॥

[B. D. 189.

841

दक्षिणकालिकासंक्षेपपद्धति.

$6 \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 33; 8 lines to a page.

A manual on the worship of the goddess Dakṣiṇakālī.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः ॥ अथ श्रीदक्षिणकालिकासंक्षेपपद्धतिः ॥ तत्र श्रीमान्साधकेन्द्रो ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय &c.

It ends:—

इति दक्षिणकालिकाया एकाक्ष(र)त्र्यक्षरमन्त्रयोः पद्धतिः समाप्ता ॥

[B. D. 203.

842

दक्षिणामूर्तिसंहिता.

(Adhys. 24-32.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 31; ten lines to a page.

A tantric work consisting of 64 chapters. The present MS. contains only chapters 24-32. The work is quoted in Tantrasāra. Cf. I. O., No. 2583 and Ulwar, Extract, No. 629.

Begins:—

श्रीपार्वत्युवाच ।

त्रिपुरा परमेशानि सर्वमन्त्रमयी शिवा ।
संविद्रूपा तु कथिता कथं पूज्या सदाशिव ॥ १ ॥

ईश्वर उवाच ॥

प्रातरुत्थाय देवेशि संस्मरेत्पद्ममुज्ज्वलम् ॥०

इति दक्षिणामूर्तिसंहितायां करशुध्यादि चतुर्विंशतिः पटलः । 4; इति श्रीविद्याविवरणं नाम पञ्चविंशतिः० 8; इति० यजनं न्यासमुद्राविवरणं नाम षड्विंशतिः० 11 b; इति ०ध्यानादियजनविधिर्नाम सप्तविंशतिः 15; इति ०श्रीविद्याविवरणं नाम अष्टाविंशतिः पटलः 19 b; इति ०बलियजनविधिर्नाम एकोनत्रिंशत्पटलः 20 b; इति होमलक्षणं नाम त्रिंशत्पटलः 25; इति ०विद्याप्रयोगबीजसाधनं नाम एकत्रिंशत्पटलः 28 b.

It ends:—

दीक्षितस्याधिकारोत्र नान्यस्य परमेश्वरि ।
पुस्तके लिखितं दृष्ट्वा स्वयं ज्ञात्वा करोति यः ॥ ३६ ॥
ब्रह्महत्यासुरापानस्वर्णहृत्यादिपातकैः ।
लिप्यते नात्र संदेहो नरके निवसत्यसौ ॥ ३७ ॥

इति ०दीक्षावृत्तीविवरणं नाम द्वात्रिंशत्पटलः। ग्रन्थसंख्या ६००

[B. D. 124.

843

नाभिविद्यामन्त्र.

$7 \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 10; six lines to a page. Incomplete.

A tantric piece, having the form of a dialogue between Agastya and Hayagrīva.

Begins:—

अगस्त्य उवाच ।

हयग्रीव दयासिन्धो सर्वशास्त्रविशारद ।
केन प्राप्नोति नियतेरात्मज्ञानमचञ्चलम् ॥ १ ॥ २ ॥

हयग्रीव उवाच ।

अगस्त्य मुनिशार्दूल शृणु वक्ष्यामि सादरम् ।
शिवाशिवरहस्यं तद्गोपनीयं महामुने ॥ ३ ॥०

श्रीशिव उवाच ।

पुरा परामयं भेदमन्त्रं त्रैलोक्यदुर्लभम् ।
नाभिविद्यात्मकं दिव्यं षट्त्रिंशत्संख्यतत्त्वकम् ॥ १० ॥०

अथ नाभिविद्योद्धारः । अस्य श्रीनाभिविद्यामन्त्रस्य । दक्षिणामूर्तिर्ऋषिः । गायत्रीच्छन्दः । श्रीषोडशाक्षरीमहात्रिपुरसुन्दरी देवता॰ fol. 4.

[B. D. 180.

844

नित्याकवच and सङ्कटायोगिनीपूजाविधि.

$7\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2; about 15 lines to a page.

The method of worshipping Saṅkaṭā Yoginī.

It begins:—

देशकालौ संकीर्त्य यजमानेन वृतोहं अमुकगोत्रोत्पन्नस्य अमुकराश्यन्तर्गतअमुकनक्षत्रामुकचरणजातस्यामुकशर्मणः सङ्कटादशाजनितक्लेशनिरसनपूर्वकसङ्कटाप्रसादसिध्यर्थं यथामीलितोपचारद्रव्यैः सङ्कटायोगिनीपूजनपूर्वकं जपं करिष्ये। आसनमास्तीर्य उपविश्य॰

ततो मङ्गलादिसप्तयोगिनीमन्त्रान् प्रत्येकं अष्टोत्तरशतं जप्त्वा॰ नित्याकवचं पठित्वा॰ प्रार्थयेत् ।

The seven Yoginīs are:—मङ्गला, पिङ्गला, धनदा, भ्रामरी, भद्रिका, उल्का, and सिद्धा. The नित्याकवच in 20 s'lokas begins:—

समस्तापद्विमुक्त्यर्थं सर्वसंपदवाप्तये ।
भूतप्रेतपिशाचादिपीडाशान्त्यै सुखाप्तये ॥ १ ॥॰

The end:—

सायंप्रातर्जपेन्नित्याकवचं सर्वरक्षकम् ।
कदाचिन्नाशुभं पश्येन्न शृणोति च मत्समः ॥ २ ॥॰

इति तन्त्रराजे नित्याकवचं संपूर्णम् ।

[B. D. 182.

845

नित्योत्सवनिबन्ध of उमानन्दनाथ.

(Ch. I.)

10×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; ten lines to a page.

Nityotsavanibandha is a tantric work based on Paras'urāma's Kalpasūtra; it has seven chapters and was composed in A. D. 1745 by Umānandanātha, pupil of Bhāsurānandanātha, otherwise known as Bhāskararāya, son of Gambhīrarāya. Bhāskararāya lived in the beginning of the 18th century; see below No. 920.

Umānandanātha wrote his Hṛdayāmṛta in Kali Saṁvat 4843 *i. e.* A. D. 1742; see Stein, p. 226. He was a Mahāraṣṭra (Des'astha) Brahmin. His name before the Dīkṣā was Jagannātha; S'rutapeṭava was his surname. He was honoured at the court of a Maratha Prince of Cola; see below. Published in the Gāekavād Oriental Series, as the second part of Paras'urāma's Kalpasūtra.

Begins:—

नत्वा नाथपरंपरां शिवमुखां विश्वेश्वरं श्रीमहा—
राज्ञीं तत्सचिवां तदीयपृतनानाथां तदन्तःपराम् ।
एषामावृतिदेवताः परिचितान्रश्मिस्त्रजा निर्जरान्
वीरांश्च प्रणये निबन्धनमिदं नाम्नापि नित्योत्सवम् १
अन्ते वसता शंभोरवतारेणाच्युतस्य षष्ठेन ।
प्रकृतयतिकल्पसूत्रं प्रोक्तं रामेण यत्र गदितोर्थः ॥२॥
काश्यां चोलान्देशमेत्य कवियं कविहारिणा ।
नाथेन भासुरानन्दनाथेनेहास्मि योजितः ॥ ३ ॥
यस्यादृष्टो नास्ति भूमण्डलांशो
यस्यादासो विद्यते न क्षितीशः ।
यस्याज्ञातं नैव शास्त्रं किमन्यै-
र्यस्याकारः सा परा शक्तिरेव ॥ ४ ॥
भृगुरामसूत्रजालकमग्नप्रसरस्य मे द्विजस्येह ।
ग्रन्थिविमोकधुरीणं गुरुचरणस्मरणमेव मार्गकरम् ॥५॥
आरम्भतरुणयौवनप्रौढतदन्तोन्मनानवस्थाख्यैः ।
सूत्रोदितैस्तु सप्तभिरुल्लासैराश्रितेह विश्रान्तिः ॥ ६ ॥
येषु दीक्षागणेशश्रीश्यामाकोडीपराक्रमाः ।
सामान्यश्च क्रमोन्येषां क्रमेण प्रतिपादिताः ॥ ७॥
प्रतिपाद्येषु मुख्यत्वमङ्गतान्यच्च यद्भवेत् ।
तत्सर्वं श्रीगुरुप्रोक्ते रत्नालोकेधिगम्यताम् ॥ ८ ॥॰
इह क्रमाणां सर्वेषां श्रीक्रमः प्रकृतिर्मता ।
अतिदिश्य तमन्यत्र विशेषस्तु निरूप्यते ॥ ११ ॥
श्रेयोर्थिनः साधकस्य साङ्गश्रीसुन्दरीक्रमे ।
आवश्यकत्वात्प्रथमं दीक्षाविधिरुदीर्यते ॥ १२ ॥॰

It ends:—

इति श्रीभासुरानन्दनाथचरणारविन्दमिलिन्दायमानमानसेन उमानन्दनाथेन निर्मितेऽभिनवे कल्पसूत्रानुसारिणि नित्योत्सवे निबन्धे दीक्षासमारम्भनिरूपणो नामारम्भोल्लासः प्रथमः संपूर्णः ।

I possess a complete copy of this work in the Bhadakamakara Memorial Collection (see under No. 572). The concluding verses of the work are:—

नित्योत्सवनिबन्धोयं यथाधीविभवं मया ।
भ्रमप्रमादस्खलितं समादधतु तद्विदः ॥ १ ॥
अनेन वागध्वरेण समाराध्या कथंचन ।
प्रीयतां देशिकात्मा मे देवी श्रीललिताम्बिका ॥ १ ॥
विश्वाश्चर्यतपोमयविश्वामित्रर्षिगोत्रतिलकेन ।
श्रीबालकृष्णविद्वत्सुतेन लक्ष्म्यम्बयोपलालितेन ॥ २ ॥
श्रुतपेटवोपनाम्ना चोलाधिपभोंसलेन्दुमान्येन ।
नाटककाव्यादिकृता महितमहाराष्ट्रजातिहीरेण ॥३॥
त्रय्यन्ततत्वशीलनदलितजगच्छक्रजालमोहेन ।
भारत्युपाख्यभास्करमखिदेशिकलब्धदैक्ष्यनाम्नायम् ५
आम्नायतत्रजातालोकपरेणार्यसंप्रदायजुषा ।
ललितापदाब्जरोलम्बेन जगन्नाथपण्डितवरेण ॥ ६ ॥
कल्यब्देषु रसार्णवकरिवेदमितेष्विह व्यतीतेषु ।
नव्यः क्रोधनशरदि न्यबन्धि नित्योत्सवः शिवप्रीत्यै ॥

The following are some of the works quoted by the author in the seventh chapter:—

अगस्तिसंहिता, कुलमूलावतारतत्र, कुलार्णव, ताराभक्तिसुधार्णव, पुष्पसारसुधानिधि, प्रयोगपारिजात, बोपदेव, मन्त्रकोशकार, मुहूर्तचिन्तामणि, योगिनीतत्र, रत्नसागर, रुद्रयामल, शक्तियामल, शक्तिसंगमतत्र, वैशंपायनसंहिता, सिद्धान्तशेखर, सोमसिद्धान्त, सौत्रामणितत्र, हेमाद्रि.

[B. D. 150.

846

नृसिंहायुताक्षरमहामन्त्र.

5½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 77; 6 lines to a page.

Another Mantra to propitiate God Nṛsiṅha.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः ॥ यस्य वाक्यं स ऋषिर्या तेनोच्यते सा देवता ॥ यदक्षरपरिमाणं तच्छन्दः ॥ यजमानस्य सर्वारिष्टशान्त्यर्थं जपे विनियोगः ।०

The actual मन्त्र begins on fol. 8.

अथ नृसिंहअयुतसहस्राक्षरमहामन्त्रप्रारम्भः ॥ हरिः ॐम् ॥ अथातः सकलसुरपते सर्वमन्त्राधारस्य......भगवतो महानृसिंहस्यायुतार्णवमन्त्रमावर्तयिष्याम्यावर्तयिष्याम्यावर्तयिष्यामि क्रोधादुद्धूतनासापुटयुगसुषि(र)ध्मातनिघा(र्वा)तभूभृत्संघातस्तम्भजातस्फुरदरदलत्तीक्ष्णदंष्ट्राकरालः ॥——

It abrubtly ends:—

इति शान्ति पठित्वा ॥ यस्य स्मृत्वेत्या——

[B. D. 203.

847

पार्थिवपूजनपद्धति.

7¼ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 15; 8 lines to a page. Dated Saṁvat 1899.

A manual of Pārthiva Pūjā.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः ॥ ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय स्वशिरसि गुरुचरणौ स्मृत्वा &c.

It ends:—

इति पार्थिवपूजनपद्धतिः समाप्ता ॥

[B. D. 203.

848

पूर्णदीक्षापद्धति.

(from तन्त्रसार.)

9 × 3¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 2; 44 lines in all. Dated S'ake 1713.

A passage from Tantrasāra and another from Sārasaṅgraha, explaining the method and efficacy of the ceremonial bath to be taken by a pupil before being initiated by the Guru, according to the tantric faith.

It begins:—

अथ दीक्षां प्रवक्ष्यामि देवि संक्षेपतः शृणु ।
वेदाभ्यासेन निरतं देवीभक्तिसमन्वितम् ॥ १ ॥०

इति तत्रसारोक्तपूर्णाभिषेकविधिः ॥

सारसंग्रहे ॥

पूर्णाभिषेकं वक्ष्यामि साधकानां शुभावहम् ।० fol. 2.

It ends:—

इति पूर्णदीक्षापद्धतिः ॥ श्रीशके १७१३ विरोधकृदब्दे फाल्गुनशुद्ध १ गुराविदं पुस्तकं समाप्तम् ॥

[B. D. 187.

849

प्रत्यङ्गिरापुरश्चरणपद्धति.

8½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; about eleven lines to a page.

It begins:—

आचम्य ॥ सुमुखश्चेत्यादि संकल्प्य श्रुतिस्मृतिपुराणोक्तफल-प्राप्त्यर्थं ममाभीष्टसिद्ध्यै श्रीउग्रकृत्याप्रत्यङ्गिरादेवताप्रीत्यर्थं अथर्वब्रह्मेत्यस्य लक्षजपात्मकपुरश्चरणमहं करिष्ये ॥

It ends:—

इति एकपदन्यासः ॥

[B. D. 213.

850

बङ्गाली महामन्त्र.

6½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; seven lines to a page.

A tantric incantation.

It begins:—

ॐ अस्य श्रीसकलविद्यासंहारणभैरवाय नूटोक्व(?) शक्ति-संहरणाय रां रां श्रीवडवानलभैरवाय ईश्वरकुमाराय०

It ends:—

सर्वशत्रुसंहारणाय पार्वतीपुत्राय धनुर्धनुस्वाहा रिपुसंहार-णाय फट् फुरोमंत्र ईश्वरीवाचा?

[B. D. 189.

851

बालार्चनाविधि.

8×4½ inches; Devanāgarī character. Foll 52; seven lines to a page. Dated Saṁvat 1912.

A treatise on the worship of Goddess Bālā

Begins:—

प्रातःप्रभृति सायान्तं सायान्तं प्रातरन्ततः ।
यत्करोमि जगन्मातस्तदस्तु तव पूजनम् ॥ १ ॥
नत्वा गुरुपदाम्भोजं साधकानन्दहेतवे ।
बालार्चनाविधिं वक्ष्ये साधकस्योपदेशकः ॥ २ ॥

अथ साधकः प्रातरुत्थाय०

अथान्तर्यागविधिः fol. 20b; अथ पात्रस्थापनविधिः 22; इति कलशस्थापनविधिः । अथ द्रव्यशोधनविधिः 26b; अथ द्वितीयाशोधनं 28; अथ मुद्राशोधनं 29; अथ ललनाशोधन-कानिष्ठका 29b; इति ललनाशुद्धिः 30; अथ षडङ्गपूजा 38b; अथावरणपूजा 39; इत्यावरणपूजा 44.

तत्सर्वं कृपया देवि क्षमस्व परमेश्वरि ।

इति पद्धतिः समाप्ता । 48; इति कुलगुरुः 48b; अथ गुरु-परपराउच्चारः 48b.

The परंपरा is as follows:—

गौडपाद–गोविन्द–शंकराचार्य-पृथ्वीधराचार्य–ब्रह्मचैतन्य–शिवचैतन्य-आनन्दचैतन्य–देवचैतन्य–जनार्दनचैतन्य of the शृङ्गेरिपीठ. अथ देहादिव्यवस्था । अथ स्थूलदेह fol. 50.

It ends:—

आचार्यार्चितमष्टभैरवकलामांसेन चाच्छादितं
पायात्पञ्चमकारतत्वनिलयं पात्रं चतुर्थं नमः ॥ ४ ॥

ऐं क्लीं सौः महाकारणदेहं शोधयामि जुहोमि जुषस्व पर-मामृतं जुषध्वम् । इति संपूर्णमिदं पुस्तकं रामचन्द्रेण लिखितम् ।

[B. D. 179.

852

भुवनेश्वर्यर्चनपद्धति of पृथ्वीधराचार्य.

8×4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18; about 10 lines to a page. Dated S'ake 1616.

A tantric treatise on the worship of Goddess Bhuvanes'varī by Pṛthvīdhara Ācārya. It is in three chapters. For Pṛthvīdhara's Bhuvanes'va-rīstotra, see Weber, No. 1770; Aufrecht, Leipzig Catalogue, Nos. 1374-77.

Pṛthvīdhara seems to be an old writer. See the गुरुपरंपरा in the last number.

Our work begins:—

ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय स्वगुरुचरणकमलं शिरसि ध्यात्वा०

तथा नाराचास्त्रप्रयोगेण दिव्यदृष्ट्या पुष्पं गृहमध्ये निक्षिपेत् । fol. 5b; इति श्रीपृथ्वीधराचार्यविरचितायां भुवनेश्वर्यर्चन-पद्धतौ प्रथमपटलः । fol. 6. इति भुवनेश्वरीपद्धतौ द्वितीयः पटलः । fol. 7. इत्यन्तर्यागः 7b; अथ पीठपूजा 8b; इति त्रिकोणमध्ये प्रथमावरणं 11; ततो होमं समाचरेत् 16.

Ends:—

रविवारे भक्षयेद्राजानं वश्यं करोति नारीं वा नरं वा । इति श्रीपृथ्वीधराचार्यविरचितायां भुवनेश्वर्यर्चनपद्धतौ तृतीयः पटलः समाप्तः । शुभं भवतु । शके १६१६ भावाब्दे०

[B. D. 162.

853

भूतडामर of क्रोधीशभैरव.

10×3½ inches; Devanāgarī character. Foll. 83; six lines to a page.

Bhūtaḍāmara is another Tantra; cf. I. O., No. 2551. The work has the form of a dialogue between Unmattabhairava and Bhairavī. Bhūtaḍāmara is quoted in Nāgārjuna's Ās'carya-yogamālā; see above No. 811.

Begins:—

क्रोधाधिपं नमस्कृत्य व्योमव्यक्तं सुरान्तकम् ।
अभेद्यभेदकं स्तौमि भूतडामरनायकम् ॥ १ ॥
त्रैलोक्याधिपतिं रौद्रं सुरसिद्धनमस्कृतम् ।
उन्मत्तभैरवं नत्वा पृच्छत्युन्मत्तभैरवी ॥ २ ॥

उन्मत्तभैरवी उवाच ।०

The Paṭalas end:—I on 1b (16 s'lo.); II on 4b (29 s'lo.); III on 10 (64 s'lo.); IV on 15 (53 s'lo.); V on 20 (63 s'lo.); VI on 31b (134 s'lo.); VII on 34 (31 s'lo.); VIII on 36 (20 slo.); IX on 38b (31 s'lo.); X on 42 (67 s'lo.); XI on 47 (52 s'lo); XII on 50b (42 s'lo.); XIII on 52b (22 s'lo.); XIV on 55b (37 s'lo.); XV on 59 (44 s'lo.).

This last chapter is not marked as 15th but ends as follows:—

इति भूतडामरोक्तं मन्त्रकोषः । अथ यक्षडामरोक्तमन्त्रकोषः । अनुत्तमं यदात्मभ्यः परं०

यक्षडामरतन्त्रस्य मनुकोषविवेचनम् ।
क्रोधाधिपेन यत्प्रोक्तं भैरवाय महात्मने ॥ १ ॥

This ends with 96 s'lokas as follows:—

इति परमहंसपरिव्राजकपरमरुद्रावतारगुरुचरणश्रीमत्क्रोधीशभैरवविरचितभूतभैरवनाममहातन्त्रं प्रकाशितं। fol. 68.

It ends:—

भुजगेषु यथा तार्क्ष्यः क्रूरकार्ये कथा शनिः ।
तथा स जायते मर्त्यः सर्वलोकेषु पूजितः ॥ ६७ ॥

इति यक्षडामरं समाप्तिः ।

Our MS. closely resembles the I. O. MS.

[B. D. 77.

854

भैरवपद्मावतीकल्प of मल्लिषेण.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; 17 lines to a page. Incomplete.

A tantric work in 10 Adhikāras of which the MS. contains only the first and a part of the second, both with commentary. It is ascribed to Malliṣeṇa; the commentary appears to be by Bandhuṣeṇa. Malliṣeṇa wrote his Syādvāda-mañjarī in 1292 A. D; see below No. 1699. For a complete copy of our work, cf. Bik., No. 1462.

The com. begins:—

श्रीमच्चातुर्णिकायामरखचरवधूनृत्यसंगीतकीर्ति-
व्याप्ताशामण्डलं ताडितसुरपटहाद्यष्टसत्प्रातिहार्यम् ।
नत्वा श्रीपार्श्वनाथं जितकमठकृतोद्दण्डघोरोपसर्गं
पद्मावत्यां हि कल्पप्रवरविवरणा वक्ष्यते बन्धुषेणैः १॥०

The text begins:—

कमठोपसर्गदलनं त्रिभुवननाथं प्रणम्य पार्श्वजिनम् ।
वक्ष्येभीष्टफलप्रदभैरवपद्मावतीकल्पम् ॥ १ ॥०

The subjects treated of in the work are:—

आदौ साधकलक्षणं सुसकलं देव्यार्चनायाः क्रमं
पश्चात् द्वादशयन्त्रभेदकथनं स्तम्भोऽङ्गनाकर्षणम् ॥
यन्त्रं वश्यकरं निमित्तमपरं वश्यौषधं गारुडं
वक्ष्येहं क्रमशो यथा निगदिता कल्पेधिकारांस्तथा ॥४॥
इति दशविधाधिकारे ललितार्याश्लोकगीनिसद्वृत्तैः ।
विरचयति मल्लिषेणः कल्पं पद्मावतीदेव्याः ॥ ५ ॥०

इति उभयभाषाकविचक्रवर्तिकविशेषरश्रीमल्लिषेणसूरिविरचिते भैरवपद्मावतीकल्पे मन्त्रिलक्षणाधिकारो नाम प्रथमपरिच्छेदः ॥ fol. 2b.

[B. D. 173.

855

मन्त्रचन्द्रिका of जनार्दन.

10×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 47; about 10 lines to a page. Incomplete.

A tantric work in prose composed by Janārdana, son of Jagannivāsa and grandson of S'rīnivāsa. In this work, which contains 12 chapters, the author explains the Ṛṣi, Nyāsa and other things relating to the Mantras mentioned in his S'ivārcanacandrikā by the author's grandfather S'rīnivāsa. See Peterson, Report, IV. p. 65.

Begins:—

आरक्ताभं त्रिनेत्रं पृथुतरजठरं वेदहस्तान्दधानं
बिभ्राणं मौलिदेशे हिमकरशकलं दानधाराक्तकुम्भम् ।
ब्रह्मेन्द्राद्यैः समस्तैरमरपरिवृढैः सेवितं शुभ्रदन्तं
भोगीन्द्राढ्यं प्रसन्नं सकलशुभकरं तं भजेहं गजास्यम् ११०

आसीद्शेषनरपालविशालभाल-
जालप्रमार्जितमनोरमपत्पयोजः ।
सर्वागमाम्बुनिधिमन्थनमन्दराद्रिः
श्रीश्रीनिवासतनयस्तु जगन्निवासः ॥ ११॥
तन्नन्दनाः सुकृतिनः करुणार्द्रचित्ताः
शैलेन्द्रजाचरणपङ्कजचञ्चरीकाः ।
ज्येष्ठः शिरोमणिरिति प्रथितः कनिष्ठ-
स्तस्माज्जनार्दन इति ह्यनुचक्रपाणिः ॥ १२ ॥
जनार्दनाभिधस्तेषु यथामति कुतूहलात् ।
तान्त्रिकात्मजबोधाय कुरुते मन्त्रचन्द्रिकाम् ॥ १३ ॥
मन्त्राणि यानि हि शिवार्चनचन्द्रिकायां
श्रीश्रीनिवासकृतिना प्रकटीकृतानि ।
सर्वाणि तानि मुनिचिन्तनयुक्षडङ्ग-
युक्तान्यविस्तरतयेह वदामि साधु ॥ १४ ॥
आदौ गणपतेर्मन्त्राः शिवायास्तदनन्तरम् ।
ततः कृष्णस्य सूर्यस्य शम्भोश्चोक्ता यथाक्रमम् ॥१५॥०

The MS. abruptly ends with सिंहवक्त्रामन्त्र, on fol. 47b.

[B. D. 233.

856

महाकालीमहाविद्या.

(from आथर्वणरहस्य.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 30; seven lines to a page.

A tantric piece to ward off several diseases by propitiating Goddess Mahākālī. It professes to be from the Ātharvaṇa Rahasya.

It begins:—

ॐनमश्चण्डिकायै नमः ॥
हेतुकं पूर्वपीठे तु आग्नेय्यां त्रिपुरान्तकम् ।
दक्षिणे चाग्निवेतालं नैर्ऋत्यां यमत्रिककम् ॥ १ ॥०

It ends:—

इति श्रीआथर्वणरहस्ये महाकालीमहाविद्या समाप्ता ॥

[B. D. 189.

857

महाकालीयन्त्रधारण.

(from आथर्वणरहस्य.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; seven lines to a page.

A piece, describing the power of a Mantra of Kālī to bring about several objects, when muttered and also when written in a particular way and worn about. It contains 45 s'lokas and is from the Ātharvaṇa Rahasya.

It begins:—

ॐ प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य रमाबीजे(ज)मनुस्मरन् ।
मायाकामौ समुच्चार्य पुनर्जायां विभावसु ॥ १ ॥
मन्त्रराजमिमं धीमानयुतं साधयेत्पुरा ।

It ends:—

इति श्रीआथर्वणरहस्ये महाकालीयन्त्रधारणः समाप्तः ॥
श्रीकालीप्रसन्नम् ॥

[B. D. 189.

858

महाकालीषोडशपात्र.

(from रुद्रयामल.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; seven lines to a page.

A collection of sixteen verses in praise of the 16 vessels full of wine, offered to Mahākālī, from the Rudrayāmala Tantra.

It begins:—

श्रीमद्भैरवशेखरप्रविलसच्चन्द्रामृतप्लावितं
क्षेत्राधीश्वरयोगिनीगणमहासिद्धैः समाराधितम् ॥
आनन्दार्णवकं नवात्मकमिदं साक्षात्त्रिखण्डामृतं
तत्पात्रं प्रथमं समस्तजगतां सौख्याय वन्दे सदा ॥१॥
आत्मतत्त्वं शोधयामि स्वाहा ॥

It ends:—

पीत्वा पीत्वा पुनः पीत्वा यावत्पतति भूतले ।
पुनरुत्थाय पीत्वा च पुनर्जन्म न विद्यते ॥ १५ ॥

इति श्रीरुद्रयामले महाकालीमहाकालसंवादे षोडशपात्रः समाप्तः ॥

[B. D. 189.

859

महाकालीषोडशपात्र.

(from रुद्रयामल.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; seven lines to a page.

Another copy of Mahākālīṣoḍas'apātra from the Rudrayāmala Tantra. The order of verses in this copy is a little different from that in the previous one.

[B. D. 189.

860

महान्यास and रुद्रन्यास.

8¾×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 38; nine or ten lines to a page. Dated S'ake 1686.

This MS. contains a complete tantric exposition of the Nyāsas, in connection with the worship of God S'iva.

It begins:—

ॐ महान्यासादि लिख्यते । अथातः पञ्चाङ्गरुद्राणाम् ।
नमस्ते रुद्र मन्यव उतोत इषवे नमः ।०

End:—

इति रुद्रन्यासं संपूर्णं । इति महान्यासं रुद्रन्यासं संपूर्णम् ।

[B. D. 200.

861

महामृत्युंजयविधान.

(from वसिष्ठकल्प.)

8½×4 inches; Devanāgarī character. Foll. 3; about 12 lines to a page.

The tantric method of muttering the Mahāmṛtyuñjaya Mantra, so as to obtain the desired objects. It is from the Vasiṣṭha Kalpa.

It begins:—

अथ महामृत्युंजयविधानं वसिष्ठकल्पे लिख्यते । तत्रादौ आसनबन्धादि भूतशुध्यादि कृत्वा०

It ends:—

आदौ बीजत्रयस्यान्ते व्याहृत्यन्ते पुनः पुनः ॥
एषा षट्प्रणवी विद्या महामृत्युविनाशिनी ॥

इति महामृत्युंजयविधानम् ॥

[B. D. 187.

862

महाविद्याकवच.

(from मन्त्रकल्पलता.)

6½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 42; seven lines to a page.

A method of forming a mystic armour by chanting Mantras in praise of Goddess Mahāvidyā. This professes to be the 28th Stabaka or chapter of a Tantric work called Mantrakalpalatā. For the 8th Stabaka of this work, cf. Bik., p. 594.

Beginning:—

श्रीगुरुं गणपतिं दुर्गां बटुकं शिवमच्युतम् ।
ब्रह्माणं गिरिजां लक्ष्मीं वाणीं वन्दे विभूतये ॥ १ ॥

अस्य श्रीमहाविद्याकवचमन्त्रस्य । अघोर अरुणऋषिः । शिरसि त्रिष्टुप्छन्दसे नमः ॥ माहेश्वरीदेवतायै नमः ॥ हृदये ।०

End:—

एकविंशतिजाप्येन स्त्रियो वा पुरुषोपि वा ।
तथैव वशमायान्ति आत्मनैव धनेन च ॥ १ ॥
रुद्रो ब्रह्मा तथा विष्णुरनेनैव प्रपूजिताः ।
स्मरणादेव विद्याया...मुक्तो भवति पूरुषः ॥ २ ॥

इति मन्त्रकल्पलतायां पुरश्चरणदेवीकल्पे श्रीमहाविद्यावज्रकवचप्रकरणं नाम अष्टाविंशतिस्तबकः ।

[B. D. 189

863

महाषोढान्यास and महाशक्तिन्यास.

8½×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 31; seven lines to a page. Dated S'ake 1782.

The first is from the tantric work called Ūrdhvāmnāya Tantra. The second seems to be from the S'aktikulārṇava Tantra.

The first begins:—

अथ ऊर्ध्वाम्नायन्यासः ॥ सच त्रिविधः ॥ महादेवन्यासः शम्भुचरणादिन्यासः ॥ शडन्व(?) शाम्भवन्यासश्चेति ॥ तत्र पराप्रासादाख्यऊर्ध्वाम्नायदीक्षितानां महाषोढान्यासेधिकारः ॥ चरणादिविद्यादीक्षितानां सर्वत्रैवोधिकारः ॥ तत्रादौ महाषोढान्यासः ॥ अस्य श्रीमहाषोढान्यासस्य ब्रह्मऋषयेनमः ॥ शिरसि ॥० इत्यङ्गन्यासः । 2 b; इति प्रपञ्चन्यासः 4 b; इति भुवनन्यासः 6; इति मूर्तिन्यासः 7; इति मन्त्रन्यासः 8 b; इति दैवतन्यासः । 10 b; इति मातृकान्यासः 11 b; इति महाषोढान्यासः 12. इति चरणादिषोडशविद्यान्ताः ॥ 15; इति षडाधारविद्यान्यासः 15 b; ०श्रीमच्छक्तिः सौः कीलकं श्रीविद्याङ्गत्वेन महाशक्तिन्यासे विनियोगः ०इति ऋष्यादिन्यासं विधाय ॥ शक्तिकुलार्णवे ॥ श्रीदेव्युवाच ॥

अथातः संप्रवक्ष्यामि शक्तिन्यासं सुरेश्वर ॥
येन देहे नियुक्तेन शक्तितुल्यो भवेन्नरः ॥ १ ॥
येनाङ्गन्यासमात्रेण दिव्यदेहः प्रजायते ।
कुपितः कुरुते योगी त्रैलोक्यस्यापि पातनम् ॥ २ ॥
शक्तिन्यासयुतो वीरो नमस्कारेण शंकर ।
स्फोटनं कुरुते साक्षात्पाषाणप्रतिमादिषु ॥ ३ ॥०

It ends:—

शक्तिन्यासकृतो जीवो जीवन्मुक्तं कलेवरम्।
धनं पुत्रं च मोक्षं च प्राप्नुयान्नात्र संशयः ॥ १११ ॥

इति श्रीमहाशक्तिन्यासः समाप्तः ॥

[B. D. 153.

864

मातङ्गीमन्त्रपद्धति of शिवानन्दभट्ट.

$9\frac{3}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 44; nine lines to a page.

A Tantric work explaining the way of worshipping Goddess Mātaṅgī, by S'ivānanda Bhaṭṭa, son of Jagannivāsa Gosvāmī. The MS. was written by Bābaji Nārāyaṇa Loṭalīkar, who seems to be a pupil of Vāsudevānanda Bhāratīsvāmī.

The author quotes the following works:— सारसंग्रह 1, 4b, 5b, 17, 25b &c; शारदातिलक 1, 5b, 10; मातङ्गमनुकोश 11, 12, 18, 29; तन्त्रराज 24; and प्रपञ्चसार 29.

Obviously our work is only a chapter from the author's Siṁhasiddhāntasindhu which is in 88 chapters, for wihch see Ulwar, Extract, No. 673. According to this last, the work was written during the reign of King Devīsiṁha, son of Bhāratasiṁha, son of Saṅgrāmasiṁha, son of Rāmasāhi, son of Madhukara of the Bundela family. For these same kings, see below No. 1163.

It begins:—

अथ मातङ्गीमन्त्रपद्धतिप्रारम्भः ॥ तत्र सारसंग्रहे ॥
राजमातङ्गिनीमन्त्रं प्रवदामि यथाविधि ।
तत्पादद्वन्द्वसरसीरुहसंस्मृतितो नराः ॥
लभते मुक्तिममलां दुःप्रायां(प्यां) सिद्धिसंचयैः ॥०

इति मातङ्गिनीप्रयोगः समाप्तः। अथ स्तोत्रप्रारम्भः ॥ fol. 35b; इति मातङ्गीस्तोत्रं ॥ 36b; इति श्रीमच्छंकराचार्यविरचितं मातङ्गीस्तोत्रं संपूर्णं 38b; इति श्रीरुद्रयामले मातङ्गीकवचं संपूर्णं 39b; इति रुद्रयामलोक्तमातङ्गीकवचं। अथ सुमुखीसाधनमुपदिश्यते। श्रीफेत्कारिणीतन्त्रे ॥ श्रीदेव्युवाच । सूचिता मे पुरा शंभो० 40b.

It ends:—

इति श्रीगोस्वामिजगन्निवासात्मजगोस्वामिश्रीशिवानन्दभट्टविरचिते सिंहसिद्धान्तसिन्धौ य(प्र)कचत्वारिंशत्तरङ्गः।

[B. D. 173.

865

यक्षिणीप्रयोग.

(from करङ्किणीतन्त्र.)

$6\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 22; seven lines to a page.

A manual for the propitiation of a Yakṣiṇī. It professes to be from the Karaṅkiṇī Tantra.

Begins:—

अथ यक्षिणीप्रयोगः ।
निमेलोन्मीलनावह्निज्वालाजटिलमौलये ।
त्रिपुरान्तजगध्वंसिपण्डिताय पिनाकिने ॥ १ ॥
करङ्किणीमन्त्रतन्त्रे सिद्धशाबरमन्त्रतः ।
निर्गतस्तत्प्रसादेन किंचिदुद्दिश्यते यथा ॥ २ ॥०

Ends:—

इति श्रीसिद्धशाबरमते करङ्किणीतन्त्रे यक्षिणीआराधनकल्पः समाप्तः ।

[B. D. 203.

866

राजराजेश्वरीषोडशाक्षरीजपपद्धति.

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting Foll. 20; about 13 lines to a page. Incomplete.

The details about the muttering of the Rājarājes'varī Mantra.

Beginning:—

स्नात्वा गृहं आगत्य पूजागृहं प्रविश्य सामान्यार्घं स्थापयेत्। यथा मत्स्यमुद्रया वह्नस्करेण त्रिकोणवृत्तं चतुरस्रं यन्त्रं०

[B. I. 68.

867

रामरक्षाप्रयोग.

(from रुद्रयामल.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 4; seven lines to a page.

On the mystic use of a hymn called Rāmarakṣā. From the Rudrayāmala Tantra.

It begins:—

अस्य श्रीरामरक्षास्तोत्रमन्त्रस्य ॥ विश्वामित्रऋषिः ॥ अनुष्टुप् छन्दः ॥ श्रीरामचन्द्रो देवता । श्रीरामभक्तिप्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः ॐ रामायनमः ॥ ॐ अं आं इं ईं उं ऊं०

It ends:—

इति श्रीरुद्रयामले हरगौरीसंवादे रामरक्षाप्रयोगः समाप्तः ॥

[B. D. 189.

868

रामार्चनचन्द्रिका of आनन्दवन with लघुदीपिका by गदाधर.

(Ch. I.)

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 26; twelve lines to a page.

Rāmārcanacandrikā of Ānandavana, pupil of Mukundavana, with a commentary called Laghudīpikā by Gadādhara. The MS. contains only the first chapter. For an analysis, cf. I. O., No. 2607.

The com. begins:—

सलक्ष्मणः सहामात्यः ससीतो रघुनन्दनः ।
करोतु कुशलं श्रीमान्नामो राक्ष(स)मर्दनः ॥ १ ॥
भक्त्युद्रेककरी रामे कामाद्यरिविनाशिनी ।
गदाधरेण विदुषा क्रियते लघुदीपिका ॥ २ ॥

सकलशिष्टाचारप्राप्ततया० शिष्यशिक्षार्थं ग्रन्थकृन्निबध्नाति। तर्तुमिति०

The work is quoted in आह्निकचन्द्रिका of दिवाकर and कृत्यरत्नावली of रामचन्द्र (1648 A. D.); see Nos. 669 and 678 above.

End:—

इति श्रीगदाधरकृतायां लघुदीपिकायां प्रथमः पटलः ।

[B. D. 65.

869

लघुश्यामलामन्त्र.

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 5; seven lines to a page.

A Mantra to propitiate Goddess S'yāmalā.

Beginning:—

अद्यपूर्वोच्चरित एवंगुणविशेषेण विशिष्टायां शुभपुण्यतिथौ० लघुश्यामलाम्बाप्रीत्यर्थं लघुश्यामलाम्बामूलमन्त्रद्वात्रिंशत्सहस्रसंख्याकाभिः जपाख्यं कर्म करिष्ये ॥०

End:—

अथ मूलमन्त्रप्रारम्भः ॐ ऐं नमः उच्छिष्टचाण्डालीमातङ्गी ममसर्वजनशंकरीस्वाहा ॥ अक्षरलक्षजपात्सर्वसिद्धिः ॥ प्रवालमाला ॥ जपान्ते उत्तरहृदयादिन्यासः ॥ इति श्रीलघुश्यामलाम्बा समाप्तः ॥

[B. D. 189.

870

ललितार्चनचन्द्रिका of सच्चिदानन्दनाथ.

12×7 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 256; about 13 lines to a page.

A Tantric treatise on the worship of Goddess Lalitā by Saccidānandanātha. It is otherwise called Tripurāpūjanakrama and contains 17 chapters. See Bik., p. 592 for another MS.

Begins:—

शिवं गुरुं गणाध्यक्षं प्रणम्य परदेवताम् ।
ललितायाः महादेव्याः प्रवक्ष्येर्चनचन्द्रिकाम् ॥ १ ॥

तत्र श्रीमान्साधकेन्द्रो ब्राह्मे मुहूर्ते विबोध्यावश्यकं कृत्वा०

The following verse occurs at the end of each Pariccheda:—

सच्चिदानन्दनाथेन उन्मन्यानन्दसेविना ।
चित्तशुध्यर्थमाख्यातस्त्रिपुरापूजनक्रमः ॥

The following works are quoted:—

अगस्त्यसंहिता 29; 254b; 256b; आनन्दलहरी 224; कपिलः 153; 157; कुलप्रकाशतन्त्र 24; 66b; 68; 73; 144b; कुलशासन 2; कुलार्णव 87b; 95b; क्रियासार 151; 152b; जयद्रथयामल 151b; ज्ञानार्णव 29; 43; 64b; 95b; 103; तन्त्रराज 2; 9; 10; 14; 138; त्रिपुरार्णव 10b; त्रिपुरासार 254; त्रिपुरासारसमुच्चय 256; दक्षिणामूर्तिकल्प 254b; दक्षिणामूर्तिसंहिता 5; 30b; 64b; 95; नारद 254; नारदपञ्चरात्र 158; 171b; नित्यासंहिता 118b; 150b; प्रतिष्ठासारसंग्रह 152; प्रपञ्चसार 31; 39b; 41b; प्रयोगसार 152; 153b; फेत्कारीतन्त्र 254b; भुजङ्गवल्ली 118b; भैरवतन्त्र 182; मन्त्रदर्पण 169; 178b; मन्त्रमुक्तावली 156b; महार्णव

93;; मालिनीविजय 181; योगिनीतन्त्र 255b; योगिनीहृदय 43; 49b; 54b; 153; रुद्रयामल 83b; 255b; लक्षणसंग्रह 152b; लघुस्तव (of शंकराचार्यचरण) 88b; वसिष्ठ 153b; 156b; वामकेश्वरतन्त्र 64b; 84; 88; 103; वायवीयसंहिता 151; 157b; विश्वकर्मा 151; 152b; वैशम्पायनसंहिता 42b; शारदातिलक 42b; 118; 136b; 148b; 171; 196; श्रीकण्ठाचार्य 209; षट्त्रिंशतीमत 118; संकेतपद्धति 104b; सिद्धान्तशेखर 151b; 152b; सोमशंभु 153; हेमाद्रि 151; होमसारोत्तर 152.

Ends:—

अत एव आवश्यकोयं भूतशुद्धिरिव पूजा(या)मिति । इति प्राणायामविधिः ।

[B. D. 167.

871

वडवानलमालामन्त्र.

5 × 3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; about 8 lines to a page.

Another Mantra.

Begins:—

श्रीगणेशायनमः । ॐ नमो भगवति प्राणेश्वरि स्वजनमालिनि प्रेताशनि शत्रुमांसभक्षणि लम्बोष्ठि०

Ends:—

प्रचण्डोग्रमार्तण्डवडवानल भैरवाय मां रक्ष रक्ष हुं फट् स्वाहा इति समस्तप्रयोगेषु शुभं भूयात् ।

[B. D. 203.

872

वसिष्ठकल्प.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 43; seven lines to a page. Incomplete.

Vasisthakalpa, on the details of the Gāyatrī worship.

Begins:—

नमोस्त्वनन्ताय नमोस्तु वेधसे
नमो वसिष्ठाय नमोस्तु शक्तये ।
पराशरायाथ नमोस्तु शाश्वते
नमोस्तु ते सत्यवतीसुताय ॥ १ ॥

Ends:—

इति ध्यात्वालमिति पञ्चपूजां कृत्वा । ॐ तं नमः सुमुखं० ॥ २ ॥ ॐ तुं नमः विस्तृतं ।

[ZZ. E. 34.

873

विंशदङ्कयन्त्रप्रयोग.

(from विश्वालय अङ्कतन्त्र.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 17; seven lines to a page.

A mystical way of writing twenty numbers on a leaf of the Bhūrja plant calculated to secure the desired objects. From the Vis'vālaya Aṅka Tantra of which it forms the 19th chapter and contains 102 s'lokas; see Weber, No. 907.

It begins:—

अथातः संप्रवक्ष्यामि यन्त्रं त्रैलोक्यमोहनम् ।
विंशदङ्कं महादेवि महासौभाग्यदायकम् ॥ १ ॥०

It ends:—

इति ते गदितो देवि जीवन्मुक्तिफलक्रमः ।
कामानां प्राप्य निःकामो मोक्षलक्ष्मीं स गच्छति १०२

इति श्रीविश्वालयअङ्कतन्त्रे विंशदङ्कं त्रिवर्गयन्त्रनिरूपणं नामैकोनविंशः पटलः ॥

[B. D. 189.

874

विद्यागणपतिपूजापद्धति.

12 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; eleven lines to a page. Incomplete.

A small piece, giving the details of the worship of Vidyā Gaṇapati.

[B. D. 31.

875

विश्वामित्रशापविमोचनमन्त्र.

5½ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; 7 lines to a page.

Another Mantra.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः॥ ॐ अस्य श्रीविश्वामित्रशापविमोचनमहामन्त्रस्य ॥ युधिष्ठिर ऋषिः ॥ त्रिष्टुप् छन्दः ॥ विश्वामित्रो देवता ॥

The मूलमन्त्र is:—

ॐ युधिष्ठिराय विद्महे देवकीं पुरुषाय धीमहि ॥ तन्नो विश्वामित्रः प्रचोदयात् ॥

It ends:—

इति विश्वामित्रशापविमोचनः समाप्तः ॥

[B. D. 203.

876

विष्णुपूजापद्धति by चैतन्यगिरि.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 59; eight or nine lines to a page. Dated Saṁvat 1779.

A Tantric work explaining the method of worshipping Visnu by Caitanyagiri, who is also the author of Upanisaddīksāvidhi; see I. O., No. 2612.

It begins:—

युगमुखासनशंकरतेजसे विमुखमिश्रघनक्षयहेतवे ।
कचतृतीयमुखायमपूर्वजाग्निमहरायतपान्तविसर्जनम् १
अथ वक्ष्ये महाविष्णोः पद्धतिं सर्वार्थसाधिकाम् ।
यस्याः संस्मरणात्सन्तो भवाब्धेः पारमाश्रिताः ॥ २ ॥
वन्देहमव्ययं विष्णुं सर्वदुःखविमोचनम् ।
भक्तानां सर्वकामाय प्रतन्ये पूजनं शुभम् ॥ ३ ॥
तत्र श्रीमान् साधकेन्द्रो ब्राह्मे मुहूर्ते समुत्थाय बहिर्गत्वा०

It ends:—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमच्चैतन्यगिरिणा कृता विष्णोः पूजापद्धतिः समाप्ता ।

The following authors and works are quoted:—

अगस्त्यसंहिता 22b, 30; कालरात्रिकल्प 37b; कुलार्णव 34b, 54b; गौतमीय 29b, 37, 40, 45b, 48b; चामुण्डातन्त्र 54; त्रिपुरार्णव 15; नन्दिकेश्वरसंहिता 14b; यामल 53b; पञ्चरात्र 59; शैवागम 49; सुमततन्त्र 37; and स्कन्द 58.

[B. D. 232.

877

वीरेन्द्रकुतूहल and कौलादर्श by विश्वानन्द.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 15; ten lines to a page.

The MS. contains two Tantric works, explaining the S'ākta cult.

(I) वीरेन्द्रकुतूहल in 60 s'lokas, containing an easy exposition of the S'ākta cult, begins:—

प्रणम्य देवीं शिरसा महेशं नाथत्रयं ब्रह्मवधूं च वाणीम् ।
विनायकं विघ्नहरं स्तुतिं तां वक्ष्यामि वीरेन्द्रकुतूहलाख्याम् १
श्रीशाम्भवीसाधकशेखराणां मैरेयसेवारुणलोचनानाम् ।
रम्याङ्गनासंगतितत्पराणां कालः शिवो गच्छतु सर्वदा नः २

It ends on fol. 5.

(II) कौलादर्श or the code of the daily duties of a S'ākta in 133 verses by विश्वानन्द. See Peterson, Report, IV. p. 42.

Begins:—

नत्वा श्रीगुरुपादुकां च पितरौ वाणीं च विघ्नेश्वरम् ।
भूदारीशमुखीं परां च त्रिपुरां देवीं शुकश्यामलाम् ॥ १ ॥
वक्ष्ये कौलिकधूर्तदाम्भिकशठादीनां कुलज्ञानिनाम् ।
आचारस्य च लक्षणानि च विलासान्कौलिकानां क्रमात् २
कौलागमतन्त्रार्थान्संगृह्य श्रीकुलार्णवार्यांश्च ।
कौलादर्शं कुरुते विश्वानन्दो हिताय कौलविदाम् ३
तत्र कुलधूर्तादीनां लक्षणम् । द्रव्यस्त्रीमधुलोलुपैः०

अथ कौलादिलक्षणं० अथ कुलाचारलक्षणम् । प्रातः प्रबुध्वा० 6b; इति मन्त्रस्नानं 8; अथ त्रिपुण्ड्रधारणलक्षणं 8; इति संध्यालक्षणं 8b; अथान्तर्यागलक्षणं 9b; कलशादिपात्रस्थापनलक्षणं and कलशादिपात्रस्थितद्रव्यविनियोगलक्षणं 10; अथ द्वितीयागलक्षणं 10b; गणेशपूजालक्षणं 11b; अथ कुलामृत-(wine!) मत्तज्ञानिनां लक्षणं 14; अथ कामकलालक्षणं 14b.

It ends:—

यद्विश्वानन्दप्रणिहितं कौलाचाराशेषधर्मप्रकाशम्
कौलादर्श...कौलाचार्याः सम्यगालोकयन्तु ॥ १३३ ॥
इति कौलादर्शः संपूर्णः ।

[B. I. 128.

878

वृद्धिशिवाम्बुकल्प.

6 × 3½ inches; Devanāgarī character. Foll. 16; nine lines to a page.

A Kalpa from the Rudrayāmala.

Begins:—

अभिप्रेतार्थसिध्यर्थं पूजितो यः सुरासुरैः ।
सर्वविघ्नच्छिदे तस्मै गणाधिपतये नमः ॥
श्रीपार्वत्युवाच ।

Ends:—

इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे ईश्वरपार्वतीसंवादे वृद्धिशिवाम्बुकल्पः संपूर्णमस्तु ।

[B. D. 203.

879

शांकरी पद्धति.

7×4 inches; Devanāgarī character. Foll. 20; six lines to a page.

The MS. contains a few Tantric pieces, the last of which is Pātragrahaṇa s'lokas. The whole is called S'āṅkarī Paddhati.

Begins:—

ॐ अस्य श्रीशिवपञ्चाक्षरमन्त्रस्य वामदेवऋषिः पङ्क्तिः छन्दः० इति ध्यानम् । अथ मृत्युंजयस्तोत्रप्रारंभः 6b; इति मार्कण्डेयस्तोत्र (the same as मृत्युंजय in 9 s'lo.) अथ पात्रग्रहणमन्त्राः । श्रीनाथादिगुरुत्रयं गणपतिं०

Ends:—

इति मन्त्रात्मकैः श्लोकैः पात्रं दत्वा च साधके ।
लभते सर्वकामान्वै देहान्ते भैरवो भवेत् ॥ १७ ॥
इति शांकरीपद्धतौ पात्रग्रहणश्लोकः संपूर्णः ।

[B. D. 203.

880

शिवकवचप्रयोग.

(from स्कन्दपुराण.)

13×6¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; ten lines to a page.

Details of the method of preparing a mystic armour by chanting the S'ivakavaca. The piece forms the 12th Adhyāya of the Brahmottara Khaṇḍa of the Skanda Purāṇa.

It begins:—

अथ शिवकवचप्रयोगः प्रारम्भः ॥

कार्तिके मार्गशीर्षे वा माघे वैशाखसंज्ञिते ।
श्रावणे बहुले पक्षे जपस्यारम्भणं कुरु ॥ १ ॥

अथ जपप्रारम्भः ।

वज्रदंष्ट्रं त्रिनयनं कालकण्ठमरिन्दमम् ।
सहस्रकरमत्युग्रं वन्दे देवं सदाशिवम् ।
अतःपरं सर्वपुराणगुह्यं निःशेषपापौघहरं पवित्रम् ।
जयप्रदं सर्वविपत्प्रमोचनं वक्ष्यामि शैवं कवचं हिताय ते ॥२॥

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे ब्रह्मोत्तरखण्डे सहस्राक्षरशिवकवचपुराणविधिशिववर्मकथनं नाम द्वादशोध्यायः समाप्तः ॥

[B. D. 283.

881

शिवरहस्य.

12×5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 289; ten lines to a page. Incomplete.

S'ivarahasya is an extensive work on S'iva's worship. The whole consists of 12 Aṅs'as. The MS. contains only a part of the seventh Aṅs'a. Cf. Mitra, Notices, I. p. 123. For different sections of the work, see Burnell, Tanjore MSS., p. 206. For quotations from this Aṅs'a, cf. I. O., Nos. 2593-94.

Begins:—

ऋषय ऊचुः ।
सूत वेदार्थतत्वज्ञ शिवध्यानपरायण ।
भक्त्युपायं वदास्मभ्यं कृपालो मुनिसत्तम ॥
कः सेव्यः सर्वदेवेषु को वा जप्यो मनुः सदा ।
स्थातव्यं कुत्र वा नित्यं किंवा सर्वार्थसाधकम् ॥०

The MS. breaks off in the midst of the twentieth Adhyāya.

[B. D. 116.

882

शिवरहस्य.

6½×4¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 14; six lines to a page.

The MS. contains a few pieces in praise of God S'iva, the last of which is called S'ivarahasya.

इति प्रदोषस्तोत्रं 3b; इति शिवस्तुतिः 6b; इति श्रीशिवरहस्ये सदाशिवस्तुतिः । 9b.

It ends:—

इति शिवरहस्यम् ॥

[B. D. 203.

883

शिवोक्तपद्धति.

8½×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 33; seven lines to a page. Dated S'ake 1776.

This is a Tantric tract explaining the daily duties of a S'ākta.

It begins:—

अथ पद्धति लिख्यते ॥ अ आ इ ई उ ऊ ए ऐ ओ औ अं अः ॥ इति अक्षरः ॥ कखगघङ ॥ चछजझञ० इतिक्षरः ॥

स इति बीजः ॥ क्ष इति भ्रितः ॥ प्रातरुत्थाय स्वशरीरे शिरसि शिव० । इति प्रतिष्ठा। 2 ०इति प्रातःकृतः 2b; मुखं प्रक्षाल्य 3b; ०स्नानार्थे धौतवासांसि विभूतिं गृहीत्वा० 4; संध्याविधिः 5; ० अथ ध्यानं 7; ०इति भूतशुद्धिः 8b; इति प्राणप्रतिष्ठा 9; ०इति न्यासजालः 11b; ०अथेत्यादि शिवपूजनमहं करिष्ये 15; ततो मध्याह्नसंध्यां पूर्ववत्कुर्यात् 15b; ०सायंसंध्यां कुर्यात् ॥ अथ भिक्षाविधिः 17; अथ तत्वशुद्धिः 28b; अथ शक्तिपूजनं 29; ०इति मोक्षपूजा 32; ०इति भोगपूजा 32b.

It ends:—

इति शिवोक्तपद्धतिः देवब्राह्मणान्कृत्वा ॥ इति पद्धतिः समाप्ता ॥

[B. D. 179.

884

श्यामारहस्य of पूर्णानन्दगिरि.

12¾ × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 88; fifteen lines to a page. Incomplete.

S'yāmārahasya is a Tantric work in 22 chapters, by Pūrṇānandagiri, pupil of Brahmānandanātha. For quotations, see I. O., No. 2597.

Pūrṇānanda composed his S'āktakrama in S'ake 1493 and Tatvacintāmaṇi in S'ake 1499. For the former, see Bik., No. 1318; Mitra, Notices, vol. VI. p. 131. For the latter, see Mitra, Notices, vol. III. p. 61.

Beginning:—

देवीं दानवदैत्यदर्पनिवहान्संहारयन्तीं शिवां० ।

The MS. contains 18 chapters only.

[B. D. 275.

885

श्यामारहस्य of पूर्णानन्दगिरि.

12 × 5¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 28; about twelve lines to a page.

Another copy. This contains only chapters I and II.

End:—

इति श्यामारहस्ये द्वितीयः परिच्छेदः समाप्तः ।

[B. D. 48.

886

श्रीविद्यार्चनपद्धति.

(from मन्त्रमहोदधि.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 29 (1-28 and 30); nine lines to a page.

Another manual of Kālī worship, composed by an unknown author following Mahodadhi *i. e.* Mantramahodadhi of Mahīdhara (1589 A. D.).

Begins:—

गुरुं गणेशमम्बां च वक्ष्ये नत्वा सुसंमताम् ।
साधकाभीष्टसंसिध्यै श्रीविद्यार्चनपद्धतिम् ॥ १ ॥
ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थायावश्यकं कृत्वा मृद्वासन उपविश्य०

Ends:—

निर्माल्यं शिरसि धृत्वा यथासुखं विहरेत् । इति श्रीमहोदधिग्रन्थानुसारिणी श्रीविद्यार्चनपद्धतिः ।

[B. D. 124.

887

षोडशाक्षरीमन्त्रप्रयोग.

8½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 3; eight lines to a page. Incomplete.

The Tantric Prayoga of the Kālīsoḍas'ākṣarī Mantra.

It begins:—

अस्य श्रीषोडशाक्षरिमहामन्त्रस्य दक्षिणामूर्तिर्ऋषिः पङ्क्तिछन्दः षोडशाक्षरीदेवता श्रीं बीजं ह्रीं शक्तिः क्लीं कीलकं मम इष्टकाम्यसिध्यर्थे जपे विनियोगः ॥०

It ends:—

कारणदेहं शोधयामि स्वाहा ॥ इति समाप्तः ।

[B. D. 187.

888

संग्रहषडक्षरपद्धति by वोपदेव.

(Chs. I and II.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 12; about 10 lines to a page.

A Vaishnavite tract, consisting of an explanation of a certain piece called Catuṣpadī in praise of Varadācārya. It is ascribed to Vopadeva (to Baladeva in one place). The Catuṣpadī is in Hindī.

It begins:—

अथातः संप्रवक्ष्यामि श्रीषडक्षरपद्धतिम् ।
नत्वा पदम्बुजद्वन्द्वं तदीयं संशयापहम् ॥ १ ॥
श्रीवरदं पूर्वमुद्धृत्य आचार्येति तदन्तरम् ।
षडक्षरमहामन्त्रं धर्मकामार्थसिद्धिदम् ॥ २ ॥०

The Catuṣpadī begins on fol. 3:—

आरति श्रीवरदाचार्य आर्यकी पूर्णमनोरथकरेसभनरकी ।०

It is ascribed to जगन्नाथ (कृष्ण) who taught it to Balarāma.

इति श्रीबोपदेवाचार्यकृतायां षडक्षरपद्धतौ मन्त्रयन्त्रोद्धारः प्रथमोध्यायः । 3b.

The 2nd begins:—

भाषाप्रबन्धरूपायाश्चतुष्पद्याः क्रमेण तु ।
विवृण्महेर्थनिचयं यत्र कैश्चित्प्रदर्शितम् ॥ १ ॥०

इति चतुष्पदीव्याख्यायां वोपदेवाचार्यकृतपूर्वार्द्धः समाप्तः ।
—fol. 8.

It ends with 19 verses briefly summarising the commentary on the Catuṣpadī, the first of which is:—

बलदेवकृता चैषा व्याख्या नानार्थसंमता ।
विनोदकृत् सुकृतिनां कोपि जानाति वाक्पटुः ॥१॥०
एवं चतुष्पदीवर्णा ग्रथिता मुनिभिः पुरा ॥ १९ ॥

इति श्रीवोपदेवाचार्यकृतसंग्रहषडक्षरपद्धतौ चतुष्पदीव्याख्यायां द्वितीयोध्यायः ।

[B. D. 232.

889

संग्रहषडक्षरपद्धति of वोपदेव.

(Chs. III and IV.)

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; nine lines to a page.

The MS. contains the third and fourth Adhyāyas of the Ṣaḍakṣarapaddhati.

Adhy. III begins:—

अस्य श्रीवरदाचार्यस्तोत्रमन्त्रस्य श्रीभगवान्वेदव्यासऋषिः०
श्रीधरं श्रीकरं श्रीशं श्रीपतिं श्रीपरायणम् ।

Ends:—

सर्वं सुखमवाप्येह प्राप्नुयात्परमं पदम् ॥ १९ ॥
इति श्रीमत्षडक्षरपद्धतौ वरदाचार्यस्तोत्रं तृतीयोध्यायः ।

Adhy. IV begins:—

ब्रह्मोवाच । शृणु तावत्प्रवक्ष्यामि कवचं सर्वकामदम् ।
श्रुतिसारमिदं पुण्यं जगन्नाथेन वर्णितम् ॥ १ ॥०

Ends:—

विष्णुजामलतन्त्रोक्तं कवचं वर्णितं मया ।०
सर्वं सुखमवाप्येह पदं गच्छेदनामयम् ॥ २४ ॥

इति श्रीषडक्षरपद्धतौ वरदाचार्यकवचं नाम चतुर्थोध्यायः ॥

The MS. also contains a piece consisting of 19 s'lokas, taken from different sources, and called Vaiṣṇavadharmasaṅgraha.

Begins:—

ब्रह्मेन्द्ररुद्रादिदेवगणवन्दितपादपीठः श्रीमन्नारायणः ।

Ends:—

तेषां ज्ञातिः विचारणीया । इति श्रीवैष्णवधर्मसारसंग्रहः ।

[B. I. 142.

890

सप्तकोटिमन्त्रोत्कीलन.

6½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; 7 lines to a page.

Another Mantra.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीपार्वत्युवाच ।
देवदेव महादेव देवानां देवमुत्तमम् ॥
येन ध्यानमात्रेण सप्तकोटिमन्त्रस्योत्कीलनं भवेत् ॥१॥

It ends:—

इति श्रीईश्व(र)पार्वतीसंवादे महागमसारे उत्कीलन(नं) सप्तकोटिमन्त्राणां । संपूर्णम् ॥

[B. D. 203.

891

हनुमद्दिग्बन्धमालामन्त्र of शौनक.

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; written on one side only. Seven lines to a page. Dated S'ake 1739.

It begins:—

ॐ अस्य श्रीहनुमन्महादिग्बन्धमालामन्त्रस्य शौनकऋषिः ॥ अनुष्टुभ् छन्दः ॥ श्रीहनुमान् देवता ॥ ह्रां बीजं ह्रीं शक्तिः हूं कीलकः । श्रीहनुमत्प्रसादसिध्यर्थं विषमज्वररोगभूतपिशाचदुष्टसंभाषणसर्वदेवतावेश० सर्वग्रहानुच्चाटनार्थं जपे विनियोगः॥

It ends:—

इति शौनकविरचिते श्रीहनुमन्महादिग्बन्धसंपूर्णमस्तु ॥

[B. D. 213.

PART IV—PURĀṆA.

892

अग्निपुराण.

13½×8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 206; sixteen lines to a page.

Agni Purāṇa is published in the Bibliotheca Indica and A. S. Series. Translated into English by M. N. Dutt, Calcutta. 1901. Vahni Purāṇa is different from this Agni Purāṇa. The latter is usually classed as a Purāṇa proper while the former is regarded as only an Upapurāṇa; see Bik., pp. 183 and 216. For contents of the Vahni Purāṇa, see I. O., No. 3582.

Beginning:—

श्रियं सरस्वतीं० ॥ १ ॥ नैमिषे हरिमीजानाः० ॥ २ ॥

[B. D. 255.

893

अयोध्याखण्ड.'

(from स्कन्दपुराण.)

14×6 inches; Devanāgarī character. Foll. 52 eleven lines to a page. Dated Saṁvat 1884.

Ayodhyākhaṇḍa, consisting of thirty Adhyāyas, from the Skanda Purāṇa. In the printed edition of the Skanda Purāṇa, this is not found.

It begins:—

वन्देहं रामचन्द्रस्य पादौ प्रणतरक्षकौ ।
सीतायाश्च पुनः पादौ सर्वसिद्धिविधायकौ ॥ १ ॥
रामं रामानुजं सीतां भरतं भरतानुजम् ।
सुग्रीवं वायुसूनुं च प्रणमामि पुनः पुनः ॥ २ ॥
जयति पराशरसूनुः० ॥
ईश्वर उवाच ।
शृणु वत्स प्रवक्ष्यामि तीर्थानामुत्तमं वरम् ।
आश्रमाणां च सर्वेषामयोध्या राजते भुवि ॥
कार्तिकेय उवाच ।
साधु साधु महादेव कथयस्व यथातथम् ॥०

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे अयोध्याखण्डे गौरीशंकरसंवादे अयोध्याक्षेत्रमहिमावर्णनं नाम त्रिंशोध्यायः ।

In all colophons, the words 'स्कन्दपुराणे' are added afterwards.

[B. D. 111.

894

अयोध्यामाहात्म्य.

(from पद्मपुराण.)

13¼×6 inches; Devanāgarī character. Foll. 61 nine lines to a page.

Ayodhyāmāhātmya in 19 chapters, from the Kos'alakhaṇḍa of the Padma Purāṇa.

Beginning:—

सूत उवाच ।
जयति पराशरसूनुः० ॥ १ ॥
श्री पार्वती उवाच ।
श्रुत्वा धर्ममशेषेण पावनं पावनान्तरम् ।०

End:—

इति श्रीपद्मपुराणे कोशलखण्डे अयोध्यामाहात्म्ये एकोनविंशोध्यायः ॥ १९ ॥ विद्याकुण्डे अयोध्यामध्ये पुस्तकं लिखितम् ।

Padma Purāṇa is published by the Veṅkates'vara Press, Bombay and also in the A. S. Series.

[B. D. 111.

895

अवन्तिखण्ड of स्कन्दपुराण.

(लिङ्गमाहात्म्य only.)

10¾×6½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 179; twelve lines to a page. Dated Saṁvat 1764. Written by Bhaṭṭa Vallabha at Avanti.

The MS. contains the Liṅgamāhātmya section of the Avanti Khaṇḍa of the Skanda Purāṇa. The Skanda Purāṇa is published by the Veṅkates'vara Press, Bombay.

स्रष्टारोपि प्रजानां प्रबलभवभयाद्यं नमस्यन्ति देवाः

It ends:—

एष ते कथितो देवि प्रभावः पापनाशनः ।
चतुराशीतिलिङ्गानां किं भूयः श्रोतुमिच्छसि ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे अवन्तीखण्डे उमामहेश्वरसंवादे चतुराशीतिलिङ्गमाहात्म्यं समाप्तम् ॥

[B. D. 159.

896

आषाढमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

$12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 34; about 10 lines to a page. Dated S'ake 1759.

Āṣāḍhamāhātmya, explaining the importance of a bath in the river Yamunā, in the month of Āṣāḍha, is from the Skanda Purāṇa. It contains six Adhyāyas having 60, 100, 104, 228 and 167 s'lokas respectively. In the second Adhyāya, the story of a merchant is told, who had adopted Jainism, but who was subsequently induced to give it up, being struck by the greatness of Yamunā, who saved him from danger.

Begins:—

स्कन्द उवाच ।

सन्ति तापीतटे यानि तीर्थान्यत्र महान्त्यपि ।
श्रुतानि तानि सर्वाणि सर्वपापहराणि च ॥ १ ॥
अधुना श्रोतुमिच्छामि यदाषाढफलं लभेत् ।
तपसा स्नानकर्तॄणां तत्तात निखिलं वद ॥ २ ॥०

Ends:—

इति सकलमलापहरणार्थं
नर इतिहासमिमं शृणोति ।
सवनमपहरेत् शुचौ तपत्यां
विदधदसौ लभते मिलाभिमिषम्(?) ॥ १३० ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे आषाढमाहात्म्ये षष्ठोध्यायः ।

[B. D. 148.

897

गीतासार. (ॐकारमाहात्म्य.)

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; seven lines to a page.

Oṅkāramāhātmya is a small piece, describing the importance of Oṅkāra. It is also called 'Gītāsāra'. It contains 99 s'lokas. For another MS., see Stein, p. 221.

It begins:—

अर्जुन उवाच ।

ॐकारस्य च माहात्म्यं रूपं स्थानं परं तथा ।
तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि ब्रूहि मे पुरुषोत्तम ॥ १ ॥

श्रीभगवानुवाच ॥

साधु पार्थ महाबाहो यन्मां त्वं परिपृच्छसि ।
विस्तारेण प्रवक्ष्यामि तन्मे निगदितं शृणु ॥ २ ॥

It ends:—

ॐकारस्य त्रिरूपं च ब्रह्माविष्णुमहेश्वराः ।
परं ब्रह्म निराकारं प्रणवं च तथा स्वयम् ॥ १०१ ॥

इति श्रीकृष्णार्जुनसंवादे गीतासारः संपूर्णः ।

[B. D. 233.

898

उपदेशकाण्ड from शिवरहस्यखण्ड of स्कन्दपुराण.

$12 \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 35; nine lines to a page.

Upades'akāṇḍa of the S'ivarahasyakhaṇḍa of the Skanda Purāṇa. Our MS. contains 19 out of its 85 Adhyāyas. Cf. I. O., No. 3671-3672. Published by the Veṅkaṭes'vara Press, Bombay.

Begins:—

विघ्नेश्वरं विश्ववन्द्यं विमलं ज्ञानबोधकम् ।
उपदेशकाण्डपूर्त्यर्थमुमापुत्रं नमाम्यहम् ॥०

End:—

इत्युपदेशकाण्डे एकोनविंशोध्यायः ।

[B. D. 134.

899

करवीरमाहात्म्य.

(from पद्मपुराण.)

$12\frac{1}{2} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 5; about 12 lines to a page.

Karavīramāhātmya, or the religious importance of Karavīra *i. e.* Kolapoor, forming the seventh Adhyāya of the Karavīrakāṇḍa of the Padma Purāṇa. It consists of 61 s'lokas; here accompanied by a brief commentary.

Begins:—

श्रुत्वैवं क्षेत्रमाहात्म्यं लोपामुद्राथ वै मुने ।०

Ends:—

इति श्रीपद्मपुराणे करवीरकाण्डे करवीरमहात्म्येऽगस्ति-लोपामुद्रासंवादे सप्तमोऽध्यायः ।

[B. D. 38.

900

करवीरमाहात्म्यपुराण with सनाभि टीका by ज्योतिर्विद्राय दाजी.

$12\frac{1}{2} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 51; about ten lines to a page.

A Puranic tract in five Adhyāyas, describing the holy places of Kolapoor, ascribed to Veda Vyāsa; accompanied by a commentary called Sanābhi, by Dājī Jyotirvit Rāya. The Adhyāyas have 59, 78, 60, 86 and 74 s'lokas respectively. The commentator often discusses and settles the readings of the text; cf. for instance, folios 9 and 10.

Beginning of the text:—

वन्दे करीन्द्रवदनं सकलामरेन्द्र-
वृन्दानतं सकलविघ्नविनाशदक्षं ।०

Beginning of the commentary:—

अथ करवीरमाहात्म्यटीकासनाभिर्लिख्यते ।
परंब्रह्ममायादितस्वाब्जजन्मा-
च्युतेशेभवक्त्रार्कशक्त्यादिरूपा ।
जगत्पातु कोलासुरघ्नात्र कोला-
पुरस्था महत्शब्दपूर्वाशु लक्ष्मी ॥ १ ॥

०अन्तर्यामितया स्थितया महालक्ष्म्यैव प्रेरितो दाजीज्योतिर्विद्रायनामाहं व्याख्यां चिकीर्षुः० तत्र भवान्० श्रीमद्वेदव्यासः करवीरमाहात्म्यपुराणं चिकीर्षुरग्रे० मङ्गलमाचरन्० श्रीमद्गणेशं प्रणमति–वन्दे इति०

The Adhyāyas end respectively on foll. 15b, 23b, 30b, 42b and 51.

End:—

इति श्रीकरवीरमाहात्म्यटीकायां पञ्चमोऽध्यायः ।

[B. D. 38.

901

कालिकापुराण.

$12\frac{1}{2} \times 6$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 113; fifteen lines to a page. Incomplete.

The MS. contains the first 90 Adhyāyas of the Kālikā Purāṇa, for a full description of which see I. O., No. 3344. Our MS. closely agrees with the I. O. MS., except at the beginning. Published by the Veṅkaṭes'vara Press' Bombay.

Begins:—

नौमि तं तस्य लोकस्य भवस्थित्यन्तकारिणम् ।
आदिदेवमजं शान्तमष्टमूर्तिं त्रिलोचनम् ॥ १ ॥
यस्तं संहृत्य सर्वं जनमविदिततया मायया मुक्तसंगो
विश्लेषादात्मगुणात्मा व्रजति शिवपदे तूर्णमव्यक्तभावः ।
स्वस्माद्भूयः ससर्ज क्षितिजलपवनव्योमवह्नीन्दुसूर्य-
क्षेत्रज्ञानभूतयेचः(?) सकलगुणमयः पूर्णभावस्त्रिनेत्रः २
संहृत्य मद्भूतकाण्ड संहृत्याव्यक्तसंगतः(?) ।
व्यक्तो भूयोपि यो जज्ञे विशुद्धं तं महेश्वरम् ॥ ४ ॥
वागर्थजननीं पुंसां सितकायां सिताम्बराम् ।
सितचन्दनदिग्धाङ्गीं देवीं चापि सरस्वतीम् ॥ ५ ॥०

On fol. 111, in ch. 89, the Granthasaṅkhyā of the work is said to be 6720.

[B. D. 284.

902

कायस्थोत्पत्ति.

(from पद्मपुराण.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3-18; ten lines to a page.

Kāyasthotpatti, 'the origin of the Kāyasthas', is a chapter from the Pātālakhaṇḍa of the Padma Purāṇa. Their descent is traced to Citragupta, the ever-busy clerk of Yama, the god of death. First two folios of the MS. are lost.

Ends:—

इति श्रीपद्मपुराणे पातालखण्डे कायस्थोत्पत्तिसारोत्था-प्रभावः ।

[B. D. 11.

903

काशीखण्ड from स्कन्दपुराण with टीका by रामानन्द.

$12\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 664; about 13 lines to a page.

Kās'īkhaṇḍa, in 100 Adhyāyas divided into two parts, from the Skanda Purāṇa, with the commentary of Rāmānanda, otherwise called Caitanyavana, pupil of Rāmendravana, pupil of Devendravana. The commentary was composed at the request of one Vāsudeva. Rāmānanda was the son of Mukundapriya and Gandharvī, and grandson of Gadādhara; see I. O., Nos. 3635-36 and 3640; Bod., Nos. 120-122. The I. O., MS. is dated Saṁvat 1705. Published by the Veṅkaṭes'vara Press, Bombay.

The com. begins:—

सच्चिदानन्दसंदोहं भक्तैकामोदमन्दिरम् ।
सादरं प्रणुवे भक्त्या श्रीगोपीजनवल्लभम् ॥ १ ॥०

It ends:—

सकोशा च विकोशा च द्वे टीके लिखिते मया ।
यत्र यस्याभिलाषः स्यात्तां तेन परिगृह्यताम् ॥

इति श्रीरामानन्दकृतायां काशीखण्डटीकायां शततमोऽध्यायः । इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यभगवत्पूज्यपादशिष्यश्रीरामेन्द्रवनशिष्येण चैतन्यवनापरपर्यायेण रामानन्देन कृता काशीखण्डटीका याराद्वी(?) समाप्ता ।

काश्यां श्रीपुरुषोत्तमेन विदुषा भट्टेन शुद्धात्मना
तत्राध्यात्मपुराणभारतविदोपास्योपकंसारिणा ।
रामानन्दमुनीन्द्रवर्यकृतया गूढार्थया टीकया
सम्यक्संकलितं हिताय विदुषां श्रीकाशिखण्डं महत् ॥

See I. O., No. 3640 for the last verse.

[ZZ. A. 5.

904

काशीखण्ड from स्कन्दपुराण with टीका by रामानन्द.

$13\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll 633; about 15 lines to a page.

Another copy.

[B. D. 28.

905

काशीमाहात्म्य.

(from ब्रह्मवैवर्तपुराण.)

$14 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 92; eleven lines to a page.

Kās'īmāhātmya or the religious importance of the sacred places of Benares. It consists of 26 chapters and is a part of the third book of the Brahmavaivarta Purāṇa. The work was published at Benares in 1865 under the title Kās'īrahasya; see Bod., No. 70 and I. O., No. 3415. Brahmavaivarta Purāṇa is published by the Veṅkaṭes'vara Press, Bombay.

Beginning:—

भवानीतनयाद्याद्यतनमानन्दवर्द्धनं ।०

End:—

तथा शृणुध्वमाश्चर्यं क मेरुः सर्षपोदरे ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते तृतीये विभागे रहस्यातिरहस्ये काशीमाहात्म्ये षड्विंशोऽध्यायः ।

[B. D. 281.

906

कुमारिकाखण्ड.

(from स्कन्दपुराण.)

$11 \times 5\frac{1}{4}$ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 248; eleven lines to a page. Dated Saṁvat 1890.

Kumārikākhaṇḍa of the Skanda Purāṇa, treating of the S'iva-worship and the legendary history of various places sacred to S'iva, especially in the south. Cf. I. O., No. 3644. It contains 67 Adhyāyas. Not found in the printed edition of the Skanda Purāṇa.

It begins:—

मुनय ऊचुः ।

दक्षिणावर्ततीरेषु यानि तीर्थानि पञ्च च ।
तानि ब्रूहि विशालाक्ष वर्णयन्त्यति तानि च ॥ १ ॥
सर्वतीर्थफलं येषु नारदाद्या वदन्ति च ।
तेषां चरितमाहात्म्यं श्रोतुमिच्छामहे वयम् ॥ २ ॥०

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे कुमारिकाखण्डे गुप्तक्षेत्रमाहात्म्ये सप्तषट्शो(?)अध्यायः ।

The MS. says that this is the second Khaṇḍa of the Purāṇa.

[B. D. 226.

907

कृष्णामाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

13½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 86; about 14 lines to a page. Dated S'ake 1781.

A description of the holy places, connected with the river Kṛṣṇā in 60 Adhyāyas. It professes to be a part of the Skanda Purāṇa.

It begins:—

ऋषय ऊचुः ।

त्वक्ष्यामो भगवन्प्राणान्धर्मस्यार्थे सुदुस्त्यजान् ।

It ends:—

सर्वान्कामानवाप्नोति विष्णोः पदमवाप्नुयात् ॥ ६१ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे कृष्णामाहात्म्ये स्कन्दनारदसंवादे उभयतोमुखीकृष्णासमुद्रप्रवेशो नाम षष्टितमोध्यायः ॥

[B. D. 243.

908

कोकिलामाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

12½ × 5¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 31; about 13 lines to a page. Dated S'ake 1758.

Kokilāmāhātmya is a portion of the Kanakādrikhaṇḍa of the Skanda Purāṇa, in 31 Adhyāyas. It describes the ceremony of worshipping an image of a cuckoo (Kokilā), under a mango-tree for attaining general prosperity. For details, cf. I. O., No. 3631.

It begins:—

सूत उवाच ॥

एकदा नैमिषारण्ये ऋषयः शौनकादयः ।

सत्रान्ते सूतमासीनं पप्रच्छुरिदमादरात् ॥ १ ॥०

[B. D. 283.

909

गणपतिखण्ड.

(from ब्रह्मवैवर्तपुराण.)

12 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 123; nine lines to a page.

Gaṇapatikhaṇḍa the third book of Brahmavaivarta Purāṇa, contains 46 Adhyāyas; cf. I. O., 3410 (IV). See below Nos 932; 936. The whole Purāṇa is published by the Veṅkaṭes'vara Press, Bombay.

Begins:—

नारद उवाच ।

श्रुतं प्रकृतिखण्डं ते अमृतार्णवमुत्तमम् ।०

Ends:—

तस्मै ददाति सर्वेष्टं सुरश्रेष्ठो गणेश्वरः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते महापुराणे नारायणनारदसंवादे गणपतिखण्डे षट्चत्वारिंशोध्यायः ।

[B. I. 112.

910

गयामाहात्म्य.

(from वायुपुराण.)

9¾ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 56; 8 lines to a page. Dated Saṁvat 1913.

Gayāmāhātmya forms a part (Adhys. 43-50) of the Uttarakhaṇḍa of the Vāyu Purāṇa. The whole is published in the Bibliotheca Indica, and also by the Veṅkaṭes'vara Press, Bombay.

Begins:—

सूत उवाच ।

सनकाद्यैर्महाभागैर्देवर्षिः सह नारदः ।०

[B. D. 169.

911

गरुडपुराण.

15 × 6½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 260; about 10 lines to a page. Dated S'ake 1593.

A badly wornout copy. First folio is lost; many folios are broken into two. The Purāṇa is often published. It is published also with a Sanskrit commentary by the Veṅkaṭes'vara Press, Bombay.

[S. C. 16.

912

चातुर्मास्यमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

8½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 113; nine lines to a page. Dated S'ake 1701.

The religious importance of the several religious rites to be performed in the Cāturmāsya *i. e.* the four months from 11th of Āṣāḍha to 11th of Kārtika. It is from the Skanda Purāṇa. It consists of 32 Adhyāyas, having 1361 s'lokas in all.

It begins:—

ब्रह्मा उवाच—

शृणु देवमुने सन्तश्चातुर्मास्यफलं शुभम् ।

It ends:—

महेश्वरो वा मधुकैटभारि:० विभेदद्दष्ट्या ॥ ४१ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणोक्ते चातुर्मास्यमाहात्म्ये तारकवधे कार्तिकेयमाहात्म्यं नाम द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥ पूर्वोत्तरश्लोकसंख्या १३६१ श्रीरस्तु ॥

[B. D. 104.

913

जगन्नाथमाहात्म्य.

9½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 10 eight lines to a page.

Jagannāthamāhātmya also called Mahāpuruṣavidyā or Puruṣottamamāhātmya is a Puranic piece in nine Adhyāyas and contains speculations on the nature of Viṣṇu, and also descriptions of the sacred places of the Puruṣottama Kṣetra or Jagannātha Purī. The present MS. contains only the 7th Adhyāya having 90 s'lokas. Cf. I. O., No. 3716; Mitra, Notices, vol. II. pp. 231-232. Published by the Veṅkaṭes'vara Press, Bombay.

It begins:—

श्रीवेदव्यास उवाच ।

नमस्ते परमार्थाय विश्वरूपाय विष्णवे ।

नमस्ते वेदवेद्याय सच्चिदानन्दरूपिणे ॥ १ ॥०

It ends:—

अनुज्ञाप्य जगद्वन्द्युं नीलाचलपतिं प्रभुम् ।

स्वाश्रमं प्रययौ हृष्टश्चिन्तयन् जगदीश्वरम् ॥ ९० ॥

इति श्रीमहापुरुषविद्यायां सप्तमोऽध्यायः ।

[B. D. 232.

914

जातिस्मरणतीर्थमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; nine lines to a page.

The MS. contains the 65th Adhyāya of the Jātismaraṇatīrthamāhātmya, which forms a part of the Himavatkhaṇḍa of the Skanda Purāṇa. The MS. was given to Bhagavanlal Indraji by Mehersena, a resident of Lalitpur in Nepal.

Begins:—

स्कन्द उवाच ।

छत्रेण धार्यमाणोसौ बुद्धो गणपुरस्कृतः ।०

Ends:—

आयुष्यसौभाग्यसुतानि संपत्

ज्ञानं च बुद्धिं सततं मुने वै ॥ ७८ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे हिमवत्खण्डे जातिस्मरणतीर्थमाहात्म्ये दैत्यानां पातालस्थितिर्नाम पञ्चषष्टितमोऽध्यायः॥६५॥

[B. D. 121.

915

तापीमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

10 × 5¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 140; twelve lines to a page. The MS. was written by Chandrātre in Saṁvat 1788 or S'ake 1654.

Tāpīmāhātmya in 64 Adhyāyas, is from the Skanda Purāṇa.

Begins:—

पूर्वापरौ पावयती पयोदधी तीर्थैरशेषैः परिमण्डिता च ।

It ends:—

एवं संतोषयेद्विप्रान्यतस्ते विष्णुमूर्तयः ।

तत्पूजनेन संतुष्टः सर्वपुण्यप्रदायकः ॥ ५१ ॥

इति स्कन्दपुराणे तापीमाहात्म्ये सदाशिवषडाननसंवादे जरत्कन्यानागेश्वरतपतीसिन्धुसंगमप्रभाववर्णनोनाम चतुःषष्टितमो० ॥ ६४ ॥

[B. D. 52.

916

देवीभागवत.

(Bks. I-III.)

$13\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 59; about 11 lines to a page.

Devībhāgavata is a Purāṇa of great repute, describing the greatness of the goddess Bhagavatī. Like the Bhāgavata Purāṇa it contains 12 Skandhas or books. It appears to have been written as a rival to the Bhāgavata Purāṇa, by the S'āktas. Cf. Bik., pp. 193-195 for the contents of the first three books and I. O., No. 3363.

It begins:—

सर्वचैतन्यरूपां तां विद्यामाद्यां च धीमहि ।
बुद्धिं या नः प्रचोदयात् ॥०

Published with the commentary of Nilakaṇṭha, by the Veṅkaṭes'vara Press, Bombay.

[B. D. 242.

917

देवीमाहात्म्य.

(from मार्कण्डेयपुराण.)

9×5 inches; Devanāgarī handwriting; Foll. 62; eighteen lines to a page.

Devīmāhātmya, in 13 Adhyāyas, containing about 700 verses and hence called Saptas'atī, from the Mārkaṇḍeya Purāṇa. Often published.

It begins:—

तपस्यन्तं महात्मानं मार्कण्डेयं महामुनिम् ।०

It ends:—

इति मार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये सुरथक्षत्रिययोर्वरप्रदानं नाम त्रयोदशोध्यायः ।

[S. C. 2.

918

देवीमाहात्म्य.

(from मार्कण्डेयपुराण.)

$7\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 74; seven lines to a page.

Another copy.

[B. D. 180.

919

देवीमाहात्म्य with व्याख्या by नागोजीभट्ट.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 114; seven lines to a page. Dated S'ake 1666.

A commentary on the Devīmāhātmya by Nāgojībhaṭṭa Kāle who probably lived in the second half of the 17th century. See for other MSS., I. O., Nos. 3567-3568. Our MS. closely agrees with the latter MS; it does not contain, however, the supplementary section at the end, found there.

[B. D. 225.

920

देवीमाहात्म्य with गुप्तवती by भास्करराय.

$8\frac{3}{4} \times 6$ inches; Devanāgarī character. Foll. 83; eleven lines to a page.

Another commentary on Devīmāhātmya by Bhāskararāya, pupil of Gambhīrarāya. Bhāskararāya lived in the first half of the 18th century. His pupil Umānandanātha wrote in A. D. 1745; see above No. 845. I also possess a MS. written in S'ake 1667 by Raghunātha Devasthalī, another pupil of Bhāskararāya.

Begins:—

श्रीरामं प्रति पुष्कराभिधमहायक्षेण वेदत्रय-
व्याख्यानावसरे विशेषकथितं श्रीविष्णुधर्मोत्तरे ।
एतां धेनुमुपह्वयेस्मि सुदुघामित्यृगातं(?)शंकरा-
चार्यं शिष्यचतुष्टयेन सहितं वन्दे गुरूणां गुरुम् ॥१॥
विधिविष्णुमुखामरोदयस्थितिनाशेषु शिवोप्यनीश्वरः ।
जगदम्ब तव त्वयं क्रमः क्षणमुद्दालकशालभञ्जिका॥२॥०

It ends:—

चतुष्टये पीठिकानां प्राचीनानां च तुष्टये ।
चमत्कृतिकरी भूयान्नवीनानां च सत्कृतिः ॥ १ ॥
साधुच्छायप्रमितप्रमोदवर्षे चिदम्बरे जनिता ।
साधुच्छायप्रमितप्रमोदवर्षे हृदम्बरे तनुतात् ॥ २ ॥

श्रीकाशीपुरवासिसोमपसुधीगम्भीरराड्भारती-
पुत्रेणाग्निचिता मया रचितया चण्डिस्तुतेष्टीकया।
या नन्दादिषु सप्तमी भ्रमरिणी भीमातटे सन्नती-
क्षेत्रे नः कुलदेवता वसति सा श्रीचन्दला प्रीयताम् ३
गुरुरेव शिवो गुरुमेव भजे गुरुणैव सहास्मि नमो गुरवे।
न गुरोरधिकं शिशुरस्मि गुरो मतिरस्तु गुरौ जयनाथगुरौ॥

इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणधुरीणसर्वतन्त्रस्वतन्त्रश्रीमद्गम्भीरराजभारतीदीक्षितात्मजभास्कररायभारतीदीक्षितमहाग्निचिता रचिता गुप्तवतीसमाख्या सप्तशतीव्याख्या समाप्ता।

[B. D. 21.

921

द्वारकामाहात्म्य.

(from प्रल्हादसंहिता.)

$10\frac{3}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 4-138; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1733.

Dvārakāmāhātmya from the Pralhādasaṁhitā, which is probably a part of the Skanda Purāṇa; see below the colophon of ch. 31. This appears to be materially different fram Bod., No. 124 and I. O., No. 3660 and also from the text which is published in the Prabhāsakhaṇḍa of the Skanda Purāṇa. This has 41 Adhyāyas as against 34 of the Bod. and I. O. MSS. The MS. is without beginning.

The following is an analysis of the work:—

Adhy. I (56 s'lo.) ends on 4; II (55 s'lo.) on 7; III (रुक्मिणीदुःखमोक्षणं 90 s'lo.) on 12; IV (यात्राविधानं 44 s'lo.) on 14; V (गोमतीनाममहिमा 50 s'lo.) on 16b; VI (61 s'lo.) on 19b; VII (चक्रतीर्थमाहात्म्यं 28 s'lo.) on 21; VIII (गोमतीसंगमवर्णनो 53 s'lo.) on 24; IX (रुक्मिणीह्रददर्शनं 19 s'lo.) on 25; X (कृकलासवर्णनो 67 s'lo.) on 28b; XI (विष्णुपदवर्ण० 15 s'lo.) on 29b; XII (मायासरवर्णनो 82 s'lo.) on 34; XIII (गोप्रचारमाहात्म्यं 47 s'lo.) on 36b; XIV (पञ्चनद्यमाहात्म्यं 60 s'lo) on 40; XV (सिद्धेश्वरमहात्म्यं 31 s'lo.) on 41b; XVI (तीर्थयात्राकथनं 41 s'lo.) on 44; XVII (यात्रायां परिवारकथनो 55 s'lo,) on 47; XVIII (दुर्वासानियमो 50 s'lo.) on 49b; XIX (कृष्णागमनोनाम 25 s'lo.) on 51; XX (कुशदैत्यवधोनाम 100 s'lo.) on 56b; XXI (कुशेश्वरस्थापनं 17 s'lo.) on 57b; XXII रुक्मिणीरथयात्रावर्ण० 62 s'lo.) on 61; XXIII (चण्डशर्मोपाख्यानं 204 s'lo.)on 72; XXIV (चण्डशर्मोपाख्यानं 120 s'lo.) on 78; XXV (65 s'lo.) on 82; XXVI (जागरमाहात्म्यं 60 s'lo.) on 85b; XXVII (गोपीचन्दनमाहात्म्यं 12 s'lo.) on 86b; XXVIII (शङ्खोद्धारमा० 55 s'lo.) on 89b; XXIX (पिण्डतारकमाहात्म्यं 20 s'lo.) on 90b; XXX (70 s'lo.) on 94b; XXXI (इति स्कन्दपुराणे० जागरणमाहात्म्यं 65 s'lo.) on 98; XXXII (एकादशीमाहात्म्यं 17 s'lo.) on 99b; XXXIII (द्वादशीव्रतमाहात्म्यं 61 s'lo.) on 103; XXXIV (तीर्थक्षेत्रयात्रा० 69 s'lo.) on 106b; XXXV (देवतीर्थयात्रा 68 s'lo.) on 110b; XXXVI (द्वारकादर्शनं 66 s'lo.) on 114; XXXVII (द्वारकाभिषेको 118 s'lo.) on 120b; XXXVIII (गोमती-आख्यानं 51 s'lo.) on 123; XXXIX (49 s'lo.) on 126; XL (द्वारकावर्णनोनाम 116 s'lo.) on 132.

The last Adhyāya has 124 s'lokas and ends as follows:—

जलधिः प्लावयामास कलौ प्राप्ते तु सा पुरी ॥ २२ ॥
श्रीकृष्णमन्दिरं तत्र प्लावितुं नैव शक्यते ॥
प्रभासे सोमपर्वाणि द्वारकां मधुसूदनीम् ॥ २३ ॥
प्रबोधनी रैवतिके शयनी माधवे तथा ॥ २४ ॥

इति श्रीप्रल्हादोक्तसंहितायां श्रीद्वारकामाहात्म्ये बलिदानवेन्द्रप्रबोधो नाम एकचत्वारिंशोध्यायः। संवत् १७३३ वर्षे पौषवद्य ५ शनौ लिखितं रा शांमलिखितं। पठनार्थं भट्टकल्याणसुतभट्टवल्लभभ्रान्तभट्टवृन्दावनस्वयंपठनार्थं ॥ प्रत्यानुसारेण लिखितं मम दोषो न दीयते।

[ZZ. E. 22.

922

धनुर्मासमाहात्म्य.

(from पञ्चरात्रागम.)

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; 14 lines to a page.

A small tract consisting of five chapters from the Pañcarātrāgama, explaining the religious importance of the Dhanurmāsa *i. e.* the month of Mārgas'īrṣa.

It begins:—

शौनक उवाच।

सूत सूत महाभाग सर्वशास्त्रविशारद।०

The Adhyāyas have 22, 34, 24, 28 and 13 s'lokas respectively.

It ends:—

कोदण्डे सविता चैव प्रत्यूषे पूजयेद्धरिम् ।
द्वादशाब्दार्चनफलं यद्दिनैकेन सिध्यति ॥ १३ ॥

इति श्रीपञ्चरात्रागमे धनुर्मासमाहात्म्ये हंसब्रह्मसंवादे पञ्चमोध्यायः ॥

[B. D. 197.

923

नर्मदामाहात्म्य.

(from वायुपुराण.)

$12\frac{1}{2} \times 7\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 341; seventeen lines to a page.

Narmadāmāhātmya, a part of the Revākhaṇḍa of the Vāyu Purāṇa. For a complete analysis see Bod., Nos. 114-16 and I. O., No. 3595.

It begins:—

उभयतट० ॥ १ ॥ नाशयतु दुरित० ॥ २ ॥

It ends:—

इति निगदितमेतन्नर्मदायाश्चरित्रं
पवनगदितमर्घ्यं शर्ववक्त्रादवाप्य ।
त्रिभुवनजनवन्द्यं यत्तदादौ मुनीनां
कुलपतिपुरतः सन् सूतमुख्येन साधु ॥

इति वायूक्तचतुर्विंशतिसाहस्र्यां संहितायां रेवाखण्डे नर्मदामाहात्म्ये पुराणपरिसमाप्तिर्नामाध्यायः ।

[ZZ. C. 46.

924

नासिकेतोपाख्यान.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

$13 \times 8\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 23; 17 lines to a page.

A Puranic story from the Brahmāṇḍa Purāṇa in 18 Adhyāyas. For a summary, cf. I. O., No. 3446. The present MS., however, agrees with No. 3445. The Brahmāṇḍa Purāṇa is published by the Veṅkaṭes'vara Press, Bombay.

It begins:—

सूत उवाच ।

गङ्गातीरे सुखासीनः कृत्वा स्नानमलंकृतः ।०

It ends:—

प्रणयरसनया धृताङ्घ्रिपद्मः
स भवति भागवतप्रधान उक्तः ॥ २७ ॥

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे नासिकेतोपाख्याने भागवतधर्मनिरूपणं नामाष्टादशोध्यायः ।

[B. D. 255.

925

नीलमतपुराण.

$15\frac{1}{4} \times 7$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 59; twelve lines to a page. Dated Saṁvat 1925. The MS. was copied at Kās'mīra.

Nīlamata Purāṇa, sometimes called Kās'mīramāhātmya, is a Puranic account of the sacred places connected with Kās'mīra and the river Vitastā. This was one of the chief sources of Kalhaṇa's Rājataraṅgiṇī; cf. Buhler's Kās'mīra Report p. 38.; Indian Antiquery XVIII. p. 184; Bhandarkar, Report, 1883-84, p. 44; I. O., Nos. 3709-3710. Published in the Punjab Sanskrit Series.

It begins:—

यत्सत्याः समभूद्विहारसरसी कल्पान्मनून्०

It ends:—

०अनीवहृद्ये बहुविस्तरेपि जनप्रिये भारतपूर्णचन्द्रे ॥

इति श्रीनीलमते वितस्तामाहात्म्यम् । समाप्तं चेदं नीलमतं नाम पुराणमिति शुभायास्तु०

[B. D. 248.

926

पद्मपुराण.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll 2-60; ten lines to a page. Dated Saṁvat 1866. Incomplete.

A fragment of the Padma Purāṇa. First folio is lost. The MS. contains the text only upto the 8th Adhyāya of the Pātālakhaṇḍa. Padma Purāṇa is published in the A. S. Series, and also by the Veṅkaṭes'vara Press, Bombay.

[ZZ. C. 30.

927

पराशरपुराण.

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 56; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1822.

Parās'ara Purāṇa, one of the Upapurāṇas; it contains 18 Adhyāyas, and 1008 s'lokas. It is an old Purāṇa mentioned in S'iva Purāṇa and Devī Bhāgavata; see C. C. I. p. 328. Also, cf. I. O., No. 3403 for quotations.

It begins:—

सौरमण्डलमध्यस्थं साम्बं संसारभेषजम् ।
नीलग्रीवं विरूपाक्षं नमामि शिवमव्ययम् ॥
मेरुशृङ्गे समासीनं संसारोदधितारकम् ।
शुकः प्रणम्य सर्वज्ञं श्रीपराशरमादरात् ॥०

It ends:—

महादेवप्रसादेन पाराशरसमाह्वयम् ।
मया पराशरेणैव पुराणमिदमीरितम् ॥
व्यासपुत्रः शुकः श्रुत्वा पाराशर्यं पराशरात् ।
पुराणं दण्डवद्भूमौ प्रणाममकरोद्गुणैः ॥
नमो रुद्राय ॥० या विभाति० ॥
अष्टोत्तरसहस्रेण श्लोकेनैव विनिर्मितम् ।
इदमष्टादशाध्यायैः शिवोऽत्रैवाददाति नः ॥
इत्युपपुराणे पाराशरे अष्टादशोऽध्यायः ।

[ZZ. C. 29.

928

पाण्डवगीतास्तोत्र.

(from महाभारत.)

9×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 15; seven lines to a page.

This is a Stotra in praise of Viṣṇu consisting of 101 s'lokas sung by different persons (or attributed to them) of the family of the Pāṇḍavas as well as the Kauravas and also by others. It is printed in the Bṛhatstotraratnākara (N. S. Press) where it is also called Prapannagītā. Here it is said to be from the Mahābhārata.

It begins:—

पाण्डव उवाच ।
ॐकारं बिन्दुसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः ।
कामदं मोक्षदं चैव ॐकाराय नमोनमः ॥ १ ॥
प्रह्लादनारदपराशरपुण्डरीक०

It ends:—

इदं पवित्रमाख्यातं पुरा पापप्रणाशनम् ।
दुःस्वप्ननाशनं स्तोत्रं पाण्डवैः परिकीर्तितम् ॥ १०० ॥
यः पठेत् प्रातरुत्थाय वैष्णवं स्तोत्रमुत्तमम् ।
स गच्छेत्परमं स्थानं यत्र योगीश्वरो हरिः ॥ १०१ ॥
इति श्रीमहाभारते पाण्डवगीता समाप्ता ॥

[B. D. 140.

929

पाण्डुरङ्गमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

12×5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 29; twelve lines to a page.

Religious importance of Pandharpur, in 12 Adhyāyas, from the Uttarasaṅhitā of the Skanda Purāṇa. The Adhyāyas have 65, 54, 50, 50, 47, 72, 101, 89, 84, 106, 85 and 40 s'lokas, respectively.

It begins:—

स्कन्द उवाच ।
माहात्म्यं कथितं सम्यक् नदीनामुत्तमोत्तमम् ।
गङ्गादीनां मुनिश्रेष्ठाः किमन्यच्छ्रोतुमिच्छथ ॥ १
ऋषय ऊचुः ।
सर्वोत्तमं यदि क्षेत्रं तीर्थं चैकत्र विद्यते ।
उत्कृष्टं दैवतं चापि तन्नो वद महामते ॥ २ ॥
सूत उवाच ।
अगस्त्यादिमहर्षीणां वचः श्रुत्वाथ षण्मुखः ।०
पौण्डरीकमितिख्यातं तीर्थं क्षेत्रं च पूजितम् ।
पाण्डुरङ्गश्च तत्रास्ते मूर्तिमान्दैवतोत्तमः ॥ ३३ ॥०

It ends:—

दक्षिणद्वारमाश्रित्य तिष्ठत्यद्यापि नारदः ॥ ४० ॥
इति श्रीस्कन्दपुराणे उत्तरसंहितायां श्रीपाण्डुरङ्गमाहात्म्ये उमामहेश्वरसंवादे द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

[B. I. 111.

930

पुरुषोत्तममाहात्म्य.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

13×8¼ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 38; about 17 lines to a page. Dated S'ake 1780.

Puruṣottamamāhātmya is a Puranic tract treating of the religious importance of the Malamāsa or the intercalated month and is a part of the Brahmāṇḍa Purāṇa; cf. I. O., No. 3444, with which this MS. wholly agrees. Not

found in the printed edition of the Brahmānda Purāṇa nor in the Nārada Purāṇa.

The following remark according to which the piece is from बृहन्नारदपुराण, is found on the first leaf:—

अयं पुरुषोत्तममासखण्ड इति लिखितं केनचिद्द्रव्याभिलाषिणा परंतु बृहन्नारदपुराणान्तर्गतमिदं माहात्म्यमिति निश्चयः । न तु ब्रह्माण्डान्तर्गतमिति निश्चयः० लि० अवरंगाबादकर जोशी हरीकृष्ण व्यंकटरामः ।

It begins:—

श्रीमल्लम्बोदरेशान नन्दनानन्दवर्धन ।०

अहो किमेतत्कथितं द्विजेन्द्र।०

It ends:—

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे पुरुषोत्तममाहात्म्ये नियमानियमव्रताध्यायः ॥ ३० ॥ (20).

[B. D. 255.

931

पुरुषोत्तममाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

14 × 5¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 94; eleven lines to a page. Dated Saṁvat 1859.

Another tract on the same subject from the Utkalakhaṇḍa of the Skanda Purāṇa. Cf. I. O., No. 3627, which has only 45 Adhyāyas as against 65 of our MS.

It begins:—

मुनय ऊचुः—भगवन्सर्वशास्त्रज्ञ०

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे चतुरशीतिसाहस्रे उत्कलखण्डे जैमिनिऋषिसंवादे श्रीपुरुषोत्तममाहात्म्ये पञ्चषष्टितमोध्यायः ॥ ६५ ॥ संवत् १८५९

[B. D. 39.

932

प्रकृतिखण्ड.

(from ब्रह्मवैवर्त.)

11½ × 5¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 245; nine lines to a page.

The Prakṛtikhaṇḍa, in 63 Adhyāyas, from the Brahma-Vaivarta Purāṇa; cf. I. O., No. 3410 (II). See above No. 909.

Begins:—

नारद उवाच । गणेशजननी दुर्गा राधा लक्ष्मी सरस्वती ।०

Ends:—

स्वांशेन कृष्णो भगवान् बभूव च गणेश्वरः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते महापुराणे प्रकृतिखण्डे दुर्गोपाख्याने नारायणनारदसंवादे प्रकृतेः कवचकथनं नाम त्रिषष्टितमोध्यायः ॥ समाप्तश्चायं प्रकृतिखण्डः ॥

[B. I. 113.

933

प्रतिष्ठानमाहात्म्य.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

8½ × 6¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 102; about 17 lines to a page. Dated S'ake 1787.

This is a section from the Brahmāṇḍa Purāṇa describing the various holy places in Pratiṣṭhāna *i. e.* Paithana. It consists of 43 Adhyāyas. The whole Purāṇa is published by the Veṅkates'vara Press, Bombay.

It begins:—

माधव उवाच ।

लक्ष्मीपते यद्भवता समोदितं

श्रीमत्प्रतिष्ठानमहित्वमुत्तमम् ।०

It ends:—

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे प्रतिष्ठानमाहात्म्ये व्याघ्राटवीव्याघ्रेश्वर-महानलेश्वरनाम त्रिचत्वारिंशोध्यायः ॥ इति प्रतिष्ठानमाहात्म्यं समाप्तम् ॥

[B. D. 194.

934

प्रयागमाहात्म्य.

(from पद्मपुराण.)

11½ × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 187; eleven lines to a page. Incomplete.

Prayāgamāhātmya in 100 Adhyāyas, is a portion of the Pātālakhaṇḍa of the Padma Purāṇa. The present MS. is incomplete; it contains 97 Adhyāyas and 45 verses of the 98th. On the first leaf we find:—"प्रयागमाहात्म्यशताध्यायी पत्रे सुमारें १९३." This shows that about 6 folios at the end are missing. See I. O., No. 3388.

It begins:—

कदाचिन्नैमिषारण्ये सूतं परमकोविदम् ।०

The colophon:—

इति श्रीपद्मपुराणे पातालखण्डे प्रयागमाहात्म्ये सूतशौनकसंवादान्तर्गतशेषसनत्कुमारसंवादे०

[B. D. 57.

935

बृहन्नारदीयपुराण.

12½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 144; about ten lines to a page.

The work is published in the Bibliotheca Indica. It is in 38 Adhyāyas. Cf. I. O., No., 3368 for details.

It begins:—

नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमम् ॥
देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥ १ ॥
वन्दे वृन्दावनासीनमिन्दिरानन्दमन्दिरम् ॥०

Ends:—

इति श्रीबृहन्नारदीये पुराणे अष्टात्रिंशोऽध्यायः ॥

[B. D. 116.

936

ब्रह्मखण्ड.

(from ब्रह्मवैवर्तपुराण.)

13 × 6 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 84; ten lines to a page.

Brahmakhaṇḍa consisting of thirty Adhyāyas is the last book of the Brahma Vaivarta Purāṇa; cf. I. O., No. 3410. See above Nos. 909; 932.

It begins:—

गणेशब्रह्मेशसुरेशशेषाः सुराश्च०

It ends:—

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते महापुराणे ब्रह्मखण्डे नारायणनारदसंवादे प्रशंसाप्रश्ने त्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३० ॥ समाप्तमिदं ब्रह्मखण्डम् ।

[B. D. 33.

937

ब्रह्मखण्ड.

(from ब्रह्मवैवर्तपुराण.)

12 × 6 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 100; nine lines to a page.

Another copy.

[B. I. 116.

938

ब्रह्मखण्ड and प्रकृतिखण्ड.

(from ब्रह्मवैवर्तपुराण.)

11¾ × 5¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 82 + 223; ten lines to a page.

Another copy of the two Khaṇḍas. See above Nos. 932 and 936.

[B. D. 125.

939

ब्रह्मसंहिता.

(Adhy. V.)

9 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; seven or eight lines to a page.

The MS. contains Adhy. V of the Brahmasaṅhitā, otherwise called Bhagavatsiddhāntasaṅgraha. It has 71 s'lokas in all which give an account of the origin of S'rīkṛṣṇa's Avatāra and contain a hymn to the same deity. See I. O., No. 2511 for the complete text and also a brief commentary on the same. Also compare Aufrecht, Leipzig Catalogue, No. 717.

Begins:—

ईश्वरः परमः कृष्णः सच्चिदानन्दविग्रहः ।०

Ends:—

विधे विधेहि त्वमथो जगन्ति ॥ ३६ ॥

अन्यत्र च ।

अध्यायशतसंपन्ना भगवद्ब्रह्मसंहिता ।
कृष्णोपनिषदां सारैः संचिता ब्रह्मणोदिता ॥

इति श्रीब्रह्मसंहितायां भगवत्सिद्धान्तसंग्रहे मूलसूत्राख्यः पञ्चमोऽध्यायः ॥

[B. D. 140.

940

ब्रह्मोत्तरखण्ड.

(from स्कन्दपुराण.)

12 × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 112; nine lines to a page. Dated S'ake 1773.

Brahmottarakhaṇḍa of the Skanda Purāṇa in 22 Adhyāyas. See Mitra, Notices, VIII. p. 19; I. O., No. 3661-62. Published as the third part of Brahmakhaṇḍa of the Skanda Purāṇa.

It begins:—

ज्योतिर्मात्रसदानन्दनिर्मलज्ञानरूपिणे ।
नमः शिवाय शान्ताय ब्रह्मणे लिङ्गरूपिणे ॥ १ ॥

ऋषयः ऊचुः ।०

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे ब्रह्मोत्तरखण्डे श्रवणानुवर्णनं नाम द्वाविंशोऽध्यायः ।

[B. D. 17.

941

ब्रह्मोत्तरखण्ड.

(from स्कन्दपुराण.)

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 155; nine lines to a page.

Another copy.

[B. D. 311.

942

भागवतपुराण.

(गोपीगीत.)

6½×3¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 3; ten lines to a page.

Gopīgītakathana is the name of the 31st Adhyāya of the 10th Skandha of the Bhāgavata Purāṇa.

[B. D. 233.

943

भागवतपुराण.

(रासपञ्चाध्यायी.)

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 16; about eight lines to a page. Dated Saṁvat 1876.

Rāsapañcādhyāyī or the five Adhyāyas (29-33) of the Xth Skandha of the Bhāgavata Purāṇa.

Beginning:—

श्रीशुक उवाच ।
भगवानपि ता रात्रीः शरदोत्फुल्लमल्लिकाः ।०

End:—

॥ ४० ॥ श्रीभागवते महापुराणे दशमस्कन्धे रासक्रीडा-नाम त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ॥

[B. I. 118.

944

भागवतपुराण.

(रासपञ्चाध्यायी.)

9×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 16; nine lines to a page.

Another copy.

[B. D. 140.

945

भागवतपुराण.

(रुद्रगीत.)

7¼×3¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; seven lines to a page.

The Rudragīta forms the 24th Adhyāya of the fourth Skandha of the Bhāgavata Purāṇa. It has 47 s'lokas.

[B. D. 180.

946

भागवतश्लोकसंग्रह.

10¾×4¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 11; fifteen lines to a page.

Some extracts from the Bhāgavata Purāna.

[B. D. 123.

947

भागवतपुराण with

वासनाभाष्य by योगेश्वर.

11½×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 272; about 10 lines to a page. Dated Saṁvat 1573.

The MS. contains the second Skandha of the Bhāgavata Purāṇa accompanied by the commentary of Yoges'vara. It quotes many authorities but does not refer to previous commentators nor to the celebrated works on the Bhāgavata by Vopadeva. Yoges'vara quotes Vis'varūpa, ascribing verses to him which look like those of S'ures'varācārya. See under No. 699 above.

The latest writer quoted by Yoges'vara is the author of Vis'vakos'a (1111 A. D.) His date thus falls between the 12th and the 16 century.

It begins:—

अथ......के द्वितीयस्कन्धे समुद्देशसम्यक्लक्षणोक्तिभ्यां समासतो मननाय......निवृत्तेर्जीवस्यानुपूर्वीकरणलक्षणमयं श्रीभागवतनामादितो विश्वनिवृत्ति(द्वा)रेण योगप्रस्थानसाधनाय संविस्कलापकमनीयतत्वनिगमास्तर्वप्रपञ्चबीजविलसनैकविज्ञानपृथक्करणाय चेति श्रीमद्भागवताख्यं वर्णयामास । तत्र प्रथमेध्याये परापरयोगविवेचनादिसाधनासमर्थानां श्रवणादिभिः सोपानपरंपराभिः स्वविष्टभगवदुपध्यानपाथेयपारंपर्यं निगमज्ञानसाधननिलयनैमित्तिककर्मापरित्यागवलितु अगतिगरिम्लां ध्यानैकध्येयमनुदैवताख्यवलेक्षूणां...प्रकारं व्याख्यास्यामः०

The following are quoted in the first five Adhyāyas:—

अभिधानदीप 55, 105; अभिधानरत्नाकर 138b; अलंकारमीमांसा 88; आगमचिन्तामणि 52b, 58; आगमदीपिका 10; आगमरत्नाकर 40b, 98b; आदित्यरहस्य 84b; उपशामकलिका 55; कृष्णरहस्य 85b; गालव 6; गृहस्थधर्मनिर्णय 41; गौतमकारिका 7b, 39b; 66; गौरीसंवरणागम 10b, 33b, 49b; जीवेश्वरविवेकागम 131b; जैमिनि 5b; ज्ञानावचूर 9b, 49b; दत्तात्रेय 36; दीपकाचार्य 63, 117b; नारदपञ्चरात्र 6b, 12b, 45b; निदानमकरन्द 140b; नियोगेश्वरकारिका 59; नृसिंहपञ्चरात्र 145b; परमहंसाचार्य 9b; पृथ्वीधराचार्य 54b; प्रदीपरत्नाकर 65; प्रवचनसारोद्धार (a Vedantic work) 59b, 64, 69, 78, 87; प्रशमरति (Vedantic) 63b; प्रशमरहस्य 104; प्रश्नरत्नाकर 94b, 95; प्रह्लादपञ्चरात्र 68b, 85, 108b, 185; ब्रह्मयामल 38, 46, 59; मन्त्रकोश 34; मन्त्रमञ्जूषा 34, 84b; मन्त्ररहस्य 77; मन्थानचूडामणि 74b; मन्थानभैरव 10, 40, 56, 76, 104; योगरत्नकलिका 55b; रुद्रयामल 14, 31, 45; वामकेश्वरतन्त्र 52b, 75b, 77b; विशुद्धिकारिका 56b, 89b; विश्वकोश 16b; विश्वरूपाचार्य 8b, 99b; विश्वेश्वरपञ्चरात्र 40; विश्वेश्वराचार्य 64b; विष्णुधर्मागम 6b; विष्णुयामल 88; विष्णुरहस्य 7b, 57, 61; विष्णुसंहिता 42, 73b, 77; शंकराचार्य 50, 63b; शब्दकोश 89, 137; शब्दनिर्णय 80b, 111b; शब्दरत्नाकर 47b; शांकरकारिका 64b, 86; शिवपञ्चरात्र 127; शिवसिद्धान्त 58b; संवर्तचिन्तामणि 38; सरस्वतीरहस्य 104b, 128; सुरेश्वराचार्य (वार्तिककार) 11b, 25b, 42b; सूर्ययामल 62b, 102b, 116b; सौभरि 3, 11b, 29, 91.

तदुक्तं विश्वरूपाचार्यैरपि ।

तिलतैलमेव दृष्टं येन न दृष्टं घृतं क्वापि ।
अविदितपरमानन्दो वदति जनो विषय एव रमणीयः ॥
नानाप्रपञ्चकर्तृत्वं विद्यते यस्य शाश्वतम् ।
तस्मै देवाय शान्ताय शिवाय सततं नमः ॥

इति विश्वरूपाचार्यैरपि निरूपितत्वात् ।

उदयादेव पद्यस्य प्रपञ्चेवाद्वयः स्मृतः ।
श्लेषवृद्धिरसोद्योतकरणे कविभिः स्मृतः ॥

इति अलंकारमीमांसाभिप्रायः ।

It ends:—

(इति भागवते) महापुराणे पारमहंस्यां संहितायां श्रीद्वितीयस्कन्धे परमहंसपरिव्राजकश्रीयोगेश्वराचार्यविरचिते श्रीवासनाभाष्ये दशमोध्यायः संपूर्णः । समाप्तश्चायं द्वितीयः स्कन्धः । स्वस्तिश्रीसंवत् १५७३ वर्षे प्रथमश्रावणवदि दशम्यां तिथौ गुरुदिने अद्येहवास्तव्यगुर्जरज्ञातिश्रीमहंलालाखदासकेन श्रीभागवतं लिखितम् । पा० कहरिनाथेन लषितं ।

[B. D. 231.

948

भागवतपुराण with सुबोधिनी by वल्लभाचार्य.

12 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. about 100; twelve lines to a page. Incomplete.

Bhāgavata Purāṇa, only the Xth Skandha, with Subodhinī, a commentary by Vallabhācārya, the well-known founder of a Vaiṣṇava sect, who lived in the 16th century.

[B. I. 108.

949

भागवतपुराण with सुबोधिनी by वल्लभाचार्य.

14 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 48; about 18 lines to a page. Incomplete.

Another copy of a part of the Subodhinī on the xth Skandha. The MS. contains the first three Adhyāyas and a part of the fourth.

[B. D. 255.

950

भागवतपुराण (only रासपञ्चाध्यायी) with सुबोधिनी by वल्लभाचार्य.

7½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 13; about 15 lines to a page.

Subodhinī on the Rāsapañcādhyāyī, *i. e.* Adhys. 29-33 of the Pūrvārdha of the Xth Skandha.

[B. I. 109.

951

भागवतसुबोधिनी of वल्लभाचार्य with टीका by विठ्ठल.

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; ten lines to a page.

A fragment (Adhy. 18) of the Subodhinī, with the commentary of Viṭṭhala Dīkṣita, the son of Vallabhācārya.

[B. I. 137.

952

भागवतसुबोधिनी of वल्लभाचार्य with टीका by विठ्ठल.

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; nine lines to a page.

The MS. contains only the 32nd chapter of the Xth Skandha.

Begins:—

द्वात्रिंशाध्यायार्थोक्तौ०

Ends:—

इति श्रीगोपीजनवल्लभार्यचरणैकतानश्रीविठ्ठलदीक्षितविरचितो दशमस्कन्धप्रकरणद्वयविवृतिप्रकाशः समाप्तः ।

[B. I. 136.

953

भागवतसुबोधिनी of वल्लभाचार्य with टीका by विठ्ठल.

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 16; sixteen lines to a page.

Subodhinī with Viṭṭhala's Prakās'a on Adhy. 47 of the Xth Skandha.

[B. I. 122.

954

भागवतसुबोधिनी. (पञ्चमाध्यायप्रकरणार्थसंदर्भ.)

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 7; ten lines to a page. Incomplete.

A fragment.

पञ्चमाध्याये प्रकरणार्थसंदर्भः । स्वभावस्येति । भक्तस्वभावानुसारणे भगवतः परमदयालुत्वं भक्तिमार्गोत्कर्षः सिध्यति ।

[B. I. 119.

955-956

भागवतपुराण with भावार्थदीपिका by श्रीधर.

$15 \times 9\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 940; about twenty lines to a page.

Bhāgavata Purāṇa with the commentary of S'rīdhara bound in two volumes. The twelve books are separately paged. Often published.

[ZZ. A. 6.

957

मत्स्यपुराण.

$14 \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 368; thirteen lines to a page. Dated Saṁvat 1814.

Matsya Purāṇa; It is published in the A. S. Series.

The following folios of the MS. are lost:— 1, 3, 322-329 and 333-367. See I. O., No. 3548.

It ends:—

इति श्रीमत्स्यपुराणे० चतुर्दशसाहस्र्यां संहितायां कल्पानुकीर्तनं नाम अध्यायः ।

[ZZ. B. 9.

958

मथुरामाहात्म्य. (from आदिवराहपुराण.)

$10\frac{1}{4} \times 6$ inches; good Devanāgarī handwriting. Foll. 99; nine lines to a page.

Mathurāmāhātmya, a description of the religious importance of Mathurā and its suburbs, in 29 Adhyāyas. It has the form of a dialogue between Ādivarāha and Dhāraṇī and is a part of the Ādivarāha Purāṇa.

It begins:—

सूत उवाच ।

श्रुत्वा देवस्य माहात्म्यं लोहार्गलनिवासिनः ।०

It ends:—

इत्यादि श्रीआदिवाराहपुराणे प्राग्गितिहासे भगवच्छास्त्रे मथुराद्भुतमहिमावर्णनं नाम एकोनत्रिंशोध्यायः ॥ २९ ॥ मथुरामाहात्म्यं संपूर्णम् ॥

[B. D. 52.

959

मथुरामाहात्म्य.

(from आदिवराहपुराण.)

15 × 7½ inches; Devanāgarī character. Foll. 46; 15 lines to a page. Dated Saṁvat 1625.

Another copy.

[B. I. 110.

960

मध्यमखण्ड.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

13 × 8¼ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 105; 17 lines to a page. Dated S'ake 1780.

Madhyamakhanda of the Brahmānda Purāna, in 94 Adhyāyas, containing the story of King Sagara, interspersed with many Upākhyānas. The whole Purāna is published by the Veṅkaṭes'vara Press, Bombay. But it does not contain this portion. A note in pencil on the first folio of the MS. says that the Khandá is from the Vāyu Purāna and is called Brahmāndāvarta Khanda there; but the Veṅkates'vara Press edition of the Vāyu Purāna does not contain this.

It begins:—

विश्वोत्पत्त्यादिषु गुणतया यत्कलांशास्त्रिमूर्ते-
रन्तर्व्यामोहयति सततं शक्तिलेशो यदीयः ।
शश्वच्छान्तं सकलभुवनव्यापि नारायणाख्यं
प्रत्यग्ज्योतिः स्फुरतु हृदये सर्वदानन्दरूपम् ॥ १ ॥०
ऋषय ऊचुः ।
विचित्रार्थकथोपेता ब्रह्माण्डीय सविस्तरा ।
पुराणसंहिता सूत त्वया सम्यगिहोच्यते ॥ ३ ॥
भूयोपाचक्ष्व नः सम्यक् विस्तरेण महामते ।
हिरण्यनाभः किं भूयो जैमिनिं पर्यपृच्छत ॥
सूत उवाच ॥
श्रुत्वा तद्बहुधा रम्या कथा मुनिमुखोद्गता ।
हिरण्यनाभो विप्रेन्द्रो जैमिनिं पुनरब्रवीत् ॥
भगवन् यन्मया पृष्टं त्वया तत्सम्यगीरितम् ।
महद्वाद्यं हि जगतो नवधा सृष्टिलक्षणम् ॥
नक्षत्राणां ग्रहाणां च ज्योतिषां मरुतां तथा ।
स्थितिश्चरः क्रमश्चैव लोकानां च सहामरैः ॥०
सोहमिच्छामि भगवन् खण्डोयं नवमः कथम् ।
चतुःशतं योजनानां सहस्रत्वमुपागतः ॥
खण्डानामुत्तमो ह्येष कर्मभूमिश्च कर्मिणाम् ।
अत्रैव पुरुषार्थाश्च साध्यन्ते चलमानवैः ॥
कथं सगरपुत्रैः स योजनानां चतुःशतम् ।
समुद्रो योजितः कस्मात्पश्चिमे ब्रूहि मेखिलम् ॥
सगरः समहीपालः कश्यपवंशसमुद्भवः ।
तस्य पुत्रैरयं द्वीपः संक्षिप्तः पयसां निधौ ॥
खण्डेयं कतिसंख्यानि योजनानि विलोपितः ।
रामेणाभूत्पुनः सृष्टं कियद्ध्वेर्महामुने ॥
रामनाम च को यस्य समुद्रोत्सारणं मतः ।
प्रभावोद्यापि लोकेषु कीर्त्यते तच्च मे मुदा ॥
सगरस्य च मे वंशो जन्मकर्म च विस्तरात् ।
यन्नाम्ना (न्नाम्ना)द्यापि लोकेषु प्रख्यातोभूदयं निधिः॥

Adhys. 38-35 to 50 and 51-15 to 61 are not contaned in the MS.

It ends:—

ततः सरभसं रामश्चापे कालानलोपमे ।
सुवर्णपुङ्खनिशितं संदधे शरमुत्तमम् ॥ ४३ ॥
तस्मिन्नस्त्रं महाघोरं भार्गवो वह्निदैवतम् ।
युयोज भृगुशार्दूलः समन्त्राभ्यासतत्परः ॥ ४४ ॥

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे मध्यमखण्डे चतुर्नवतितमोध्यायः ॥ इति ब्रह्माण्डपुराणे मध्यमखण्डः समाप्तः ।

[B. D. 255.

961

मध्यमखण्ड.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 38; about 18 lines to a page.

Another copy of a portion of the Madhyamakhanda of the Brahmāṇḍa Purāṇa, somewhat differing from the previous one. Adhys. 68—97, in this copy correspond to Adhys 67—94 of the previous copy. The last Adhyāya has 76 instead of 44 verses of the last number.

Ends:—

तस्मिन्नस्त्रं महाघोरं भार्गवो वह्निदैवतम् ।
युयोज भृगुशार्दूलः० ॥ ४७ ॥

(See last number.)

ततश्चचाल वसुधा सशैलवनकाननम् ।
प्रक्षोभं परमं जग्मुः देवासुरमहोरगाः ॥ ४८ ॥०
रक्ष मां भृगुशार्दूल कृपया शरणागतम् ।
अपराधमिमं राम मया कृतमजानता ॥
स्थितोस्मि तव निर्देशे शाधि किं करवाणि वै ॥ ७६ ॥

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे मध्यमभागे भार्गवप्रसादनं नाम सप्तनवतितमोध्यायः ।

[B. D. 255.

962

मल्लारिमाहात्म्य.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

$7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 84; about ten lines to a page. Dated S'ake 1641.

Mallārimāhātmya in 22 Adhyāyas forms part of the Kṣetrakhaṇḍa of the Brahmāṇḍa Purāṇa. Cf. I. O., No. 3441.

Begins:—

वाग्वल्लीपल्लवोल्लोलसरागकरभासुरम् ।-

Ends:—

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे क्षेत्रखण्डे श्रीमल्लारिमाहात्म्ये मल्लारिवाक्यं नाम द्वाविंशोध्यायः ।

[B. D. 203.

963

मल्लारिमाहात्म्य.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

$15 \times 9\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 23; 17 lines to a page.

Another copy.

This copy has 23 Adhyāyas; see I. O., No. 3441; Mitra, Notices, vol. II. p. 170.

[ZZ. A. 12.

964

महाबळेश्वरमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 11; (1-9; 13-14); about nine lines to a page.

Mahābales'varamāhātmya is a part of the Sahyādrikhaṇḍa of the Skanda Purāṇa. It consists of two Adhyāyas having 87 and 76 s'lokas respectively.

It begins:—

मीलिता नैमिषारण्ये सूतं शास्त्रविशारदम् ।०

It ends:—

वेणीप्रयागजा माया वेण्या नित्यसमागमा ।
पुण्योदये सुखप्राप्ता दर्शनाद्दह्यते ह्यघम् ॥ ७६ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे सह्याद्रिखण्डे श्रीमहाबलेश्वरक्षेत्रमाहात्म्यम् ॥

[B. D. 281.

965

महाभारत (आदिपर्व) with भारतभावदीप by नीलकण्ठ.

$16 \times 6\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 152; about 14 lines to a page. Incomplete.

Ādiparva of the Mahābhārata in the Bombay recension, with the commentary of Nīlakaṇṭha Caturdhara. It breaks off in the middle of Yayāti's story, which comes after that of S'akuntalā.

[B. D. 241.

966

महाभारत.

(अरण्यपर्व.)

$14\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 230; about 15 lines to a page. Dated Saṁvat 1573.

This MS. was copied at Yoginīpura, under the rule of Sultan S'ikandarbijaya, for Bhānudāsa Chaudharī. Almost all the folios of the MS. are ornamented with beautiful old pictures indicative of the story written on them.

Āraṇyakaparva of the Mahābhārata.

The MS. is valuable but nearly one-third of the folios are missing. The following are the missing folios:—7, 8, 10, 12, 15, 16, 18-20; 36-42; 72; 76; 78-79; 101-103; 105; 107-116; 118; 121; 124; 126-127; 129; 132; 134; 137-149; 181-244; and 329-340.

[B. D. 245.

967

महाभारत (विराटपर्व) with टीका by चतुर्भुज.

14 × 6 inches; Devanāgarī character. Foll. 89; about sixteen lines to a page.

Virāṭaparva, with the commentary of Caturbhuja Mis'ra. Cf. I. O., No. 3171. A very valuable edition of the Virāṭa Parva with 8 old commentaries is brought forth by the Gujarati Press, Bombay.

[B. D. 86.

968

महाभारत. (भगवद्गीता only.)

5 × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 77; seven lines to a page.

The MS. contains Adhys. I-VI, X and XV only, of the Bhagavadgītā from the Bhīsmaparva.

[S. C. 18.

969

भगवद्गीता with गूढार्थदीपिका by मधुसूदन.

11 × 5 inches; clear Devanāgarī handwriting. Foll. 433; nine lines to a page. Dated S'ake 1613.

Bhagavadgītā with the commentary of Madhusūdana. Published with several other commentaries by the Gujarati Printing Press, Bombay.

End :—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यविश्वेश्वरसरस्वतीश्रीपादशिष्यमधुसूदनसरस्वतीविरचितायां श्रीमद्भगवद्गीतागूढार्थदीपिकायां अष्टादशोध्यायः ॥ शालिवाहनशके १६१३.

Madhusūdanasarasvatī was a contemporary of Vopadeva and Hemādri. See below No. 1157.

[B. D. 132.

970

भगवद्गीता with a commentary.

12 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 178; ten lines to a page. Incomplete; last folio wanting.

Bhagavadgītā with a Sanskrta commentary by an unknown author.

It begins :—

इह खलु सकललोकहितावतारः परमकारुणिको भगवान् देवकीनन्दनः तत्त्वाज्ञानविजृम्भितशोकमोहविभ्रंशितविवेकतया निजधर्मत्यागपरधर्माभिसन्धिपरं अर्जुनं०

[B. I. 70.

971

भगवद्गीता with भारतभावदीप by नीलकण्ठ.

14¼ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 97-176; seven lines to a page.

The MS. contains the first three Adhyāyas of the Bhagavadgītā with the commentary of Nīlakaṇṭha Caturdhara. The MS. forms part of the Bhīsmaparva with Nīlakaṇṭha's Bhāratabhāvapradīpa, as is seen from the pagination.

[B. D. 23.

972

भगवद्गीता with भाष्य by शंकराचार्य.

14¾ × 9½ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 89; about 20 lines to a page.

Bhagavadgītā with the commentary of Sankarācārya. Frequently published.

[ZZ. A. 26.

973

भगवद्गीता with भाष्य by शंकराचार्य.

13 × 6 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 39; about 12 lines to a page. Incomplete.

Another incomplete copy.

[B. D. 242.

974

ज्ञानेश्वरीसारबृहद्वृत्ति.

9½ × 6 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 30; ten lines to a page.

A commentary on the two verses, supposed to have been written by Jnānes'vara on a stone pillar, at Benares.

The com. begins :—

आदिमध्यावसानेषु यः सर्वत्र प्रतिष्ठितः ।
यस्मात्सर्वं जगज्जातं तं वन्देहं गजाननम् ॥ १ ॥
देवीरूपस्त्वमेवासि गुरुरूपस्त्वमेव हि ।
तस्मात्त्वद्वन्दनादेव सर्वं मे वन्दितं खलु ॥ २ ॥
श्रीमज्ज्ञानेशवचने व्याख्यां कर्तुमधिकारः ।
यद्यपि मे नास्त्यपि तथा त्वत्प्रसादात्करोम्यहम् ॥ ३ ॥

अत्र श्रीमज्ज्ञानेश्वरः परमकारुणिकोस्मिन्कलियुगे० जनानामल्पज्ञानितया केवलप्राकृतभाषया सर्ववेदसारभूतं सर्वशास्त्राविरुद्धं भगवद्गीताव्याख्यानरूपं ज्ञानेश्वर्याख्यग्रन्थं श्रीमहालयक्षेत्रे शिवशक्त्यधिष्ठिते कृत्वास्मिन् वाराणसीसमानक्षेत्रे परमपवित्रे तत्रापि महासिद्धस्थाने मम मुखात्साक्षाल्लोकोद्धाराय ज्ञानेश्वरीरूपेण सरस्वत्याख्या देवी आविर्भूतेति तत्र पाषाणस्तम्भे श्लोकद्वयेन लिखितवान्—ॐ नम इति०

The text (as far as I could make out) is:—

ॐ नमोऽर्लं वीरेश्वराय ।
पितामहेन यत्पूर्वं त्वद्दषदं जगद्गुरोः०
अखण्डवर्तिबिम्बार्धसंविद्रूपं०

End:—

अत्र मया गजाननकृपया यथामत्या लिखितं न्यूनमधिकं यज्जातं तत्क्षम्यताम् ॥

इति श्रीज्ञानेश्वरीव्याख्या समाप्ता ।

[B. D. 159.

975

भीष्मस्तव.

(from शान्तिपर्व.)

15 × 9¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 2 only.

Bhīṣmastava, containing 85 s'lokas, from the S'āntiparva of the Mahābhārata.

[ZZ. A. 12.

976

महाभारत.

(हरिवंश.)

14½ × 5½ inches; good Devanāgarī handwriting. Foll. 493; eleven lines to a page. Dated Saṁvat 1648.

Harivaṅs'a, a Khila of the Mahābhārata.

[B. D. 5.

977

हरिवंश with इन्दुचन्द्रिका.

14 × 5¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 576; about twelve lines to a page.

Harivaṅs'a, with a commentary called Inducandrikā by an unknown author, who gives the summary of an Adhyāya in a single verse before beginning to explain it.

Begins:—

श्रीगुरुगौरीगणपतिभ्यः । नत्वाश्चर्यपर्वगतस्य (?) हरिवंशस्य भारते संगतिरस्ति वा न वा । नाद्यः । अष्टादशपरिमितस्य भारतस्य स्वर्गारोहणसमाह्वया समाप्तत्वात् । तदुक्तं भारते । उक्तानि वेदविदुषा पर्वाण्यष्टौ दशैव त्विति । भविष्येप्युक्तं० नच द्वितीयः शतसहस्रपरिमितस्य मर्त्यलोके मुनिना उक्तत्वात्०

The colophon:—

इति हरिवंशेन्दुचन्द्रिकायां० अध्यायः ।

Ends:—

अनुक्रमणिकाध्यायनवपञ्चाशदधिकशतद्विशताध्यायः ।
इति श्रीहरिवंशः समाप्तः । वंशीविभूषित० । मूकं करोति० ॥

[B. D. 45.

978

महाभारत (मोक्षधर्म) with व्याख्यानरत्नावली by विद्यासागर.

11½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting Foll. 222; (2–223) ten lines to a page. Dated Samvat 1624.

Mokṣadharma of the S'āntiparva with a commentary called Vyākhyānaratnāvalī by Vidyāsāgara also called Ānandapūrṇa, pupil of Abhayānanda. Vidyāsāgara quotes Vijñānes'vara, author of the Mitākṣarā, on fol. 31. A copy of a commentary on the Brahmasūtras by him is dated Samvat 1461; see Hall, Index, p. 96, No. XXXIX. For the author's Nyāyakalpalatāṭīkā on Sures'vara's Bṛhadāraṇyakavārtika, see Weber, No. 217.

If this Vidyāsāgara is the same as the one mentioned under No. 699 above, he must have lived at the beginning of the 15th century.

The MS. is without the first folio. The author does not quote profusely. The following are mentioned by him in this commentary:—

अमरकोश 70, 132; योगयाज्ञवल्क्य 111; विज्ञानेश्वर 31; वैजयन्तीकोश 32, 59, 106, 135b, 219.

Ends:—

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य-अभयानन्दपूज्यपादशिष्येण आनन्दपूर्णमुनीन्द्रेण विद्यासागरापरनामधेयेन

विरचितायां व्याख्यानरत्नावल्यां शान्तिपर्वणि मोक्षधर्मः समाप्तः । संवत् १९२४ समये आषाढशुदि ६ बृहस्पतिवासरे । .

[B. D. 211.

979

महाभारततात्पर्यनिर्णय of आनन्दतीर्थ.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2 to 296; about ten lines to a page. Dated S'ake 1768.

Mahābhāratatātparyanirṇaya is a summary of the Mahābhārata in 32 chapters, by Ānandatīrtha, the great founder of the Mādhva school of the Vedānta doctrine, who lived in the 13th century. The MS. contains 31 chapters and 61 s'lokas of the 32nd. First folio is lost; also the last few folios are wanting.

[B. D. 164.

980

माघमाहात्म्य.

(from पद्मपुराण.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 5; about eight lines to a page.

The MS. contains Adhys. 4, 5 and 6 of the Māghamāhātmya, from the Uttarakhaṇḍa of the Padma Purāṇa.

Begins:—

इहैव ताः स्त्रियो धन्याः शीलस्य परिरक्षणात् ।०

Ends:—

इति ते कथितं सर्वं किमन्यच्छ्रोतुमर्हसि ॥ ७७ ॥

इति श्रीपद्मपुराणे उत्तरखण्डे माघमाहात्म्ये चतुर्थपञ्चमषष्ठोऽध्यायः ॥

[B. I. 120.

981

मार्कण्डेय पुराण.

14½ × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 177; ten lines to a page. Dated Samvat 1761; S'ake 1625.

Mārkaṇḍeya Purāṇa. Published in the Bibliotheca Indica and also by the Veṅkaṭes'vara Press, Bombay.

[B. D. 241.

982

मार्कण्डेय पुराण.

10 × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 214; fifteen lines to a page.

Another copy.

[ZZ E. 2.

983

मार्कण्डेय पुराण.

14¾ × 6½ inches; Devanāgarī character. Foll. 157; thirteen lines to a page.

Another copy.

[B. D. 4.

984

मौद्गल पुराण.

(Adhy. 39.)

8¼ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; nine lines to a page.

39th Adhyāya of the first Kāṇḍa of the Maudgala Purāṇa. It has 54 s'lokas.

It begins:—

मुद्गल उवाच । मत्सरं शान्तिमापन्नं दृष्ट्वा देवर्षयस्तदा ।०

[B. D. 213.

985

रामतारकब्रह्मनिरूपण.

(from पद्मपुराण.)

9 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 7; about ten lines to a page.

A chapter in praise of Rāmacandra as God from the Padma Purāṇa. It has 77 s'lokas.

It begins:—

पार्वत्युवाच ॥

मृत्युकाले जगन्नाथ काशिपुर्यां हि प्राणिनाम् ।०

It ends:—

सिध्यन्ति तस्य हरिशीवच (?) भगवान्प्रसन्नः ॥ ७७ ॥

इति श्रीपद्मपुराणे रामतारकब्रह्मनिरूपणं नाम ग्रन्थः समाप्तः संपूर्णः ।

[B. D. 233.

986

रुक्माङ्गदचरित्र.

(from नारदपुराण.)

17 × 3½ inches; Devanāgarī character. Foll. (40–65) 26; nine lines to a page.

993

विष्णुपुराण.

15½×6½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 140; about 12 lines to a page.

The MS. contains Aṁs'as 1 and 4-6 of the Viṣṇu Purāṇa. Often Published; the Calcutta edition contains S'rīdhara's commentary; the Madras and Bombay editions contain the commentary by Viṣṇucitta, pupil of Rāmānuja. Another Bombay edition (published by G. N. Co.'s Press, 1902) contains a third commentary called Vaiṣṇavākūtacandrikā.

[B. D. 241.

994

विष्णुपुराण.

15×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 243; seven lines to a page.

Another copy, containing all the six Aṁs'as.

[B. I. 114.

995

विष्णुपुराण.

(17th Adhyāya.)

15×9½ inches; Devanāgarī character. Foll. 2 only.

The MS. contains the 17th chapter of the Vis'nu Purāna. It begins:—

पराशर उवाच । एवमभ्यर्थितस्तैस्तु० ॥ १ ॥

Of which Aṁs'a ?

It ends:—

निःसंशयं पक्वफलप्रतापः । इति विष्णुपुराणे सप्तद-शोध्यायः ॥

[ZZ. A. 12.

996-997

विष्णुधर्मोत्तरपुराण.

15×7 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 277+221+114; about 12 lines to a page. Dated Saṁvat 1925. The MS. was written by Īs'vara Gundo at Kās'mīra.

Viṣṇudharmottara Purāṇa in three Kāṇḍas having 269, 183 and 355 Adhyāyas respectively. Of the last Kāṇḍa, however, our MS. contains 120 Adhyāyas only. It is published by the Veṅkaṭes'vara Press, Bombay. This Purāṇa was used by Alberuni in his work on India; see Bühler; Indian Antiquery, vol. 19, p. 382.

For a smaller work, containing only 103 Adhyāyas, but having this same title, see Weber, No. 1758; I. O., No. 3604.

Begins:—

नारायणं नमस्कृत्य० ॥

कृतवर्मा तथा भोजः श्वेतो माहिष्मतीपतिः ।०

Ends:—

इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु मार्कण्डेयवज्रसंवादे तृतीयकाण्डे कालनियमपूजानामाध्यायः ॥ १२० ॥

[B. D. 249-250.

998

वृन्दावनमाहात्म्य.

(from आदित्यपुराण.)

10¼×6 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 1-85, 101-231; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1790.

Vṛndāvanamāhātmya in 36 Adhyāyas, from the Āditya Purāṇa. Foll. 86-100 of this MS. are missing.

[S. C. 6.

999

वैश्वात्म्यरहस्य.

(from स्कन्दपुराण.)

10×4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 29; eight lines to a page.

Vais'vātmyarahasya, consisting of 132-134 Adhyāyas of the Nirvāṇakhaṇḍa of the Skanda Purāṇa, describes the greatness of Rāma who assumes a gigantic form (Vis'varūpa) after his return to Ayodhyā. The Adhyāyas contain respectively 120, 99 and 111 s'lokas.

Begins:—

प्रभुणा तेन रामेण निहते राक्षसेश्वरे ।
स्वस्थेषु त्रिषु लोकेषु धर्मे च स्थितिमागते ॥ १ ॥
सीतायामनवद्यायामानीतायां हविर्भुजा ।
कथं क्रोधाग्निरुदभूत् रामस्यासमये पुनः ॥ २ ॥
कृतकृत्योपि भगवान्रामश्चक्रोध यत्पुनः ।
आरणेय महानेष संशयो हृदि वर्तते ॥ ३ ॥
अहो धन्यतमास्ते वै यैर्दृष्टं रामवैभवम् ।
शृण्वतामपि नोद्यापि रोमहर्षोभिवर्धते ॥ ४ ॥

श्रीशुको (क उ) वाच ।

अथ तस्मिन्निहते रावणे लोकरावणे ।
स्तुवत्सु सिद्धसङ्घेषु स्वरूपं स्मारयत्स्वपि ॥५ ॥

दर्शयन्निव सर्वेषां स्वरूपं पारमेश्वरम् ।
विसृज्य मानुषं भावं रामः स्वच्छन्दचेष्टितः ॥ ६ ॥
विश्वमेतदशेषेण सदेवासुरमानुषम् ।
आवृत्य स तदा रामो बहिरन्तरवर्धत ॥ ७ ॥०

Fearing the distruction of the world, the gods, headed by Indra, go to Brahmā, S'iva and Viṣṇu in succession (8-11); next, all go to Rāma and try to appease him (15-30); the attempt is fruitless; S'iva, then, in a long hymn praises Rāma, who is at last appeased and gives a boon to S'iva (31-120).

The next Adhyāya contains a hymn by Visnu and Rāma's reply to it. The last Adhyāya contains hymns by Brahmā (1-36), by Vālakhilyas (38-58) and by Indra (59-88). Then follows the conclusion.

Ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे शुकसनकसंवादे ब्रह्मेन्द्रवालखिल्यगीतासू० वैश्वात्म्यरहस्यं नाम चतुस्त्रिंशच्छततमोध्यायः ।
तिर्यग्योनिषु जन्म नाश्रितमहो नाङ्गीकृता व्याकृतिः०

[B. D. 169.

1000

व्यङ्कटेशमाहात्म्य.
(from वराहपुराण.)

11¾×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll 102; nine or ten lines to a page. Dated S'ake 1744.

The Vyaṅkaṭes'amāhātmya is found in several Purāṇas. The present one is from the Varāha Purāṇa. It praises the greatness of the mountain Vyaṅkaṭa in 40 Adhyāyas. See I, O., No. 3581. The Varāha Purāṇa is published by the Veṅkaṭes'vara Press Bombay.

It begins:—

जयति पराशरसूनुः सत्यवतीहृदयनन्दनो व्यासः ।
यस्यास्यकमलगलितं वाङ्मयममृतं जगत्पिबति ॥ १ ॥
श्रीमते भूवराहाय नमः स्तूत्य (?)वसुन्धरा ।
उद्धृता येन पातालाद्वासार्थं सर्वदेहिनाम् ॥ २ ॥

It ends:—

इति श्रीवाराहपुराणे क्षेत्रकाण्डे व्यङ्कटगिरिमाहात्म्ये चत्वारिंशोध्यायः ॥

[B. D. 148.

1001

शालिशूकमहिमा.
(from ब्रह्माण्डपुराण.)

13½×8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 5; about 23 lines to a page.

A Puranic story in 117 s'lokas, of King S'ālis'ūka to illustrate the greatness of S'ālis'ūka Tīrtha. It is the 26th chapter of the Pratiṣṭhāmāhātmya from the Brahmāṇḍa Purāṇa.

It begins:—

श्रीमन्नृसिंहपदयुग्मशरण्यमेकं०

It ends:—

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे प्रतिष्ठा(न)माहात्म्ये कल्पतरोः कथया ग्रथितं श्रीशालिशूकमहिमानवर्णनं नाम षड्विंशोध्यायः ।

[B. D. 194.

1002

शिवगीता with
टीका by केलदी वेङ्कटाद्रि नायक.

10½×4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 150; about 10 lines to a page. Dated S'ake 1686.

S'ivagītā in 16 Adhyāyas, is a part of the Padma Purāṇa. Here it is accompanied by a learned commentary by Keladī Veṅkaṭādri Nāyaka, a follower of the S'aṅkara Vedānta. He quotes Mādhavācārya. S'ivagītā knew the Kaivalya Upaniṣad; see 4, 43.

Beginning:—

शुद्धाद्वैतसमर्थने पटुमतेर्यस्य प्रतापं सकृत्
श्रुत्वार्थैक्यरुचिं सदा विदधते त्वत्केषणा भेदिनः ।
यद्द्रव्येषु गुणेषु कर्मसु तथा जातौ विशेषेषु च
प्रौढाहंकृतयोथ तैः सह निजं संबन्धमुद्रासते ॥ १ ॥
यल्लीलाश्रवणातिथिं कृतवतः कल्पद्रुमस्याभवत्
कम्पः स्तम्भभरस्तथा समभरच्छेषस्य गां बिभ्रतः ।
शक्रस्याक्षिमिषात्समस्तदिविषत्सौभाग्यलोपावहो
व्यक्तश्छिद्रभरः परस्य मिषतो दाता न कामानपि ॥२॥
यत्कीर्तिं कलहंसकुन्दधवलां श्रुत्वा महेन्द्रादयो-
वज्ञामात्मनि संततं विदधते लज्जाभरैर्मन्थराः ।
श्रुत्वा देवगुरुर्मलीमसमना यद्वैखरीं जायते
सोयं श्रीकिलदीशवेङ्कटविभुर्वर्वेति सर्वोपरि ॥ ३ ॥
सोयं पद्मपुराणस्य षोडशाध्यायनिर्मिताम् ।
शिवगीतां शिवप्रीत्यै विवेचयति सादरम् ॥ ४ ॥

The commentator quotes the following authorities:—

उज्वलदत्त 12; क्षीरस्वामी 16b; 41b; 125; नृसिंहाश्रम 134b; पञ्चपादिकाविवरणकार 22; पदार्थादर्श 147; माधवाचार्य (on पराशर) 82; वाक्यप्रदीप 48; वाचस्पति (भामतीकार) 74b; वार्तिककार 67 and often; विज्ञानेश्वर 56b; 80; 82; 93b; वेदभाष्यकार (सायण) 48b; 60; 62b; 63; 124b; वोपदेवपण्डित (gram.) 48b; शारदातिलक 147; स्मृतिरत्नावली, स्मृतिसंग्रह 37b; हेमाद्रि 142b.

Ends:—

इति श्रीमद्विशुद्धाद्वैतसिद्धान्तप्रतिष्ठापनैकधुरंधरश्रीकेलदीवेङ्कटाद्रिनायकविरचितायां शिवगीताव्याख्यायां षोडशोऽध्यायः।०

[B. D. 59.

1003

शिवपुराण.

11×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2-233; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1716.

A part of the S'iva Purāṇa. It has 75 Adhyāyas. The first folio is wanting.

It ends:—

इति श्रीशिवपुराणे व्यासप्रोक्तं सूतशौनकसंवादे ज्ञानप्रकरणनिरूपणं नाम पञ्चसप्ततितमोऽध्यायः।

[ZZ. E. 32.

1004

शिवालयमाहात्म्य.

(from पद्मपुराण.)

13½×8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; sixteen lines to a page. Dated S'ake 1755.

S'ivālayamāhātmya or the religious importance of the temples of god S'iva, situated on the Sahyādri mountain. The piece is a part of the Sahyādrikhaṇḍa of the Padma Purāṇa, and consists of seven Adhyāyas having 48, 37, 83, 83, 77, 95 and 39 s'lokas respectively.

It begins:—

ऋषय ऊचुः

स्वामिन्सत्यवतीसूनोः शिष्योसि मुनिसत्तम।
सह्याद्रिसंस्थितानां च तीर्थानां देवतात्मनाम् ॥ १ ॥०
अधुना श्रोतुमिच्छामो शिवालयसमुद्भवम्।
एलानद्यास्तु माहात्म्यं श्रीपर्णस्य नदस्य च ॥२॥०

It ends:—

ब्रह्मानन्दमयं सर्वं तदाभूनैमिषं वनम्।
ननृतुर्ऋषयः सर्वे वर्णयन्तः शिवालयम् ॥ ३९ ॥

इति श्रीपद्मपुराणे सह्याद्रिखण्डे शिवालयमाहात्म्ये धारातीर्थवर्णनं श्रवणफलश्रुतिकथनं नाम सप्तमोऽध्यायः ॥७॥०

शके १७५५ नन्दननामसंवत्सरे माघशुद्धपञ्चम्यां शुक्लोपनामकेन पाण्डुरङ्गात्मजराघवस्यात्मस्य सूनुना एलापुरस्थेनेदं शिवालयमाहात्म्यं समापितमिति ज्ञेयम्।

[B. D. 280.

1005

शिवालयमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 84 (7-90); six or seven lines to a page.

S'ivālayamāhātmya which eulogises the greatness of S'ivālayatīrtha, is the 78th Adhyāya of the Sahyādrikhaṇḍa of the Skanda Purāṇa. The present MS. is incomplete and contains the first 15 Prakaraṇas (except the 1st and a few verses of the 2nd) and 47 s'lokas of the 16th. First six folios are lost.

The colophon:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे सह्याद्रिखण्डे अष्टासप्ततितमेऽध्याये शिवालयमाहात्म्ये० प्रकरणम् ॥

[B. D. 179.

1006

श्रीस्थलप्रकाश.

8×4¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 200 (2-201); about 8 lines to a page. Incomplete.

A Puranic work on the origin and history of the Srīkṣetra, also known as Mātṛgayā. It has the form of a dialogue between a sage called Sumedhā and his pupils. The work, however, is a comparatively recent production and its fabulous character is revealed when it gives the history of Mūlarāja of Gujrat (A. D. 942-997) as an event of the remote past, in chapters 28-31. The MS. contains 31 Adhyāyas and 38 verses of the 32nd.

The first folio is missing; the second begins:—

पप्रच्छुर्मुनयस्तपस्विनिवहैः संकीर्णपार्श्वद्वयं
सम्यक्शास्त्रविचारसारचतुरं विप्रं सुमेधोभिधम् ॥ ३ ॥

ऋषयः ऊचुः।

पूर्वताख्ये(?) सुदेशेस्ति क्षेत्रं श्रीस्थलसंज्ञकम्।
स्वच्छमौक्तिकजालाढ्यं पताकातोरणोज (ज्व) लम् ॥४॥

भूषणं सर्वतीर्थानां सर्वर्तुफलदद्रुमम् ।
तापसैरतिसंकीर्णं वेदध्वनिविराजितम् ॥०

इति श्रीस्थलप्रकाशे पुराणसा(र)संग्रहे पुराणसंख्याध्यायो नाम प्रथमो मरीचिः ।

सुमेधा उवाच ।

अतः परं मुनिश्रेष्ठा माहात्म्यं श्रीस्थलस्य च ।
धर्म्यं यशस्यमायुष्यं कामदं कीर्तिवर्धनम् ॥ १ ॥
यदुक्तमृषिभिः पूर्वं माहात्म्ये माधवाभिधे ॥०

The following subjects are treated of :—

श्रीस्थलोत्पत्ति (2); श्रीस्थलनगरोत्पत्ति (3); श्रीस्थलगर्जना (4); लुब्धकोद्धारमाधवप्रदक्षिणामहिमा (5); माधवपूजाद्यन्तः (6); वडवानलोत्पत्तिः (7); सरस्वत्यागमनकारण (8); वृकमूलिमाहात्म्यं (9); महालयतीर्थमाहात्म्य (10); पिण्डतारकमाहात्म्य (11); नरतीरमाहात्म्यं (12); अश्वतीर्थमा० (13); महोदयतीर्थमा० (14); एकद्वारतीर्थमा० (15); तीर्थबिन्दुसरकपिलोत्पत्तिः (16); अष्टतीर्थादिनित्ययात्राक्रमो (17); वटेश्वरमाहात्म्यं (18); संगमेश्वरमाहात्म्यं (19); कृतयुगेशमाहात्म्यं (20); सोमेश्वरोत्पत्तिः० (21); केदारेश्वरमाहात्म्यं (22); अलक्ष्यगणेश्वरमाहात्म्यं (23); सूर्यकुण्डस्नानसूर्यपूजा० (24); चातुर्मास्यादिमहिमा० (25); माघवैशाखयोः स्नानमा० (26); यात्रान्ते विधिः (27); मूलराजोत्पत्तिः (28); द्विजप्रशंसाध्याय (29); ब्राह्मणकारणं (30); आभरणाब्दानाम (31).

[B. D. 239.

1007

सह्याद्रिखण्ड.

(from स्कन्दपुराण.)

11 × 5¼ inches; good Devanāgarī handwriting. Foll. 266 (197 + 69); nine or ten lines to a page.

Sahyādrikhaṇḍa, both Pūrvārdha and Uttarārdha, from the Skanda Purāṇa. The Pūrvārdha has 64 Adhyāyas, while the Uttarārdha has only 21; cf. I. O., No. 3682. A critical edition of Sahyādrikhaṇḍa, based on 14 MSS. is brought out by Da Kunha at Bombay, 1877.

Begins:—

पृथिवीं चान्तरिक्षं च दिशश्च विदिशस्तथा ।
समुद्राणां गिरीणां च अथ निष्क्रम्य संख्यया ॥ १ ॥०

Uttarārdha begins:—

ब्राह्मणा दशधा प्रोक्ता पञ्चगौडाश्च द्राविडाः ।
तत्सर्वस्य उत्पत्तिं कथयामि सविस्तराम् ॥ १ ॥
श्रीमहादेव उवाच ॥
द्राविडाश्चैव तैलङ्गाः कर्णाटा मध्यदेशगाः ।
गुर्जराः पञ्चधा चैव द्राविडाः पञ्च कथ्यते ॥ २ ॥०

The colophon :—

इति श्रीस्कन्दपुराणे सह्याद्रिखण्डे आदिरहस्ये or उत्तररहस्ये शिवगणेशसंवादे०

[B. D. 226.

1008

सह्याद्रिखण्ड.

10¾ × 6¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 136; thirteen lines to a page. Dated S'ake 1750.

Another copy, defective towards the beginning. Many folios are left blank.

[ZZ. E. 31.

1009

साबरमतीमाहात्म्य.

(from पद्मपुराण.)

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 39; about nine lines to a page.

Sābaramatīmāhātmya from the Uttarakhaṇḍa of the Padma Purāṇa. Defective copy; foll. 1, 6-9, 16, 32 are wanting.

It ends:—

यः कश्चि...तीदं श्रद्धायुक्तेन चेतसा ।
महिमा साभ्रमत्यास्तु रुद्रलोकमवाप्नुयात् ॥

[S. C. 10.

1010

सूतसंहिता (from स्कन्दपुराण) with तात्पर्यदीपिका by माधवाचार्य.

10½ × 4¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3-305; seven lines to a page. About 150 years old.

The MS. contains only the Brahmagītā in 12 Adhyāyas from the Yajñavaibhavakhaṇḍa of the Sūtasañhitā, with the commentary of Mādhavācārya, the famous vedic scholar and the founder of the Vijayanagar empire and who is usually known as Vidyāraṇya. See Hall, Index, p. 123; I. O., No. 3688. Sūtasañhitā is published with this commentary in the A. S. Series Poona.

The earliest reference to this work of Vidyāraṇya is found in the Puruṣārthaprabodha of Brahmānandabhāratī; see above No. 699 (quotations).

Tryambaka seems to be Mādhavācārya's Guru before the Dīkṣā.

The MS. Ends :—

इति श्रीमत्काशीविलासक्रियाशक्तिपरमभक्तश्रीमत्त्र्यम्बकपादाम्बुजसेवापरायणेनोपनिषन्मार्गप्रवर्तकेन माधवाचार्येण विरचितायां यज्ञवैभवखण्डस्योपरिभागे ब्रह्मगीतासूपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां द्वादशोध्यायः समाप्ता ब्रह्मगीता ॥

[B. D. 137.

PART V—PHILOSOPHY.

(A) Nyāya-Vais'eṣika.

1011

आत्मतत्त्वविवेक of उदयन.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 25; twenty lines to a page. Dated Saṁvat 1476.

Ātmatattvaviveka, also called Bauddhādhikāra or Bauddhadhikkāra, is a work on Nyāya by Udayana, otherwise called Udayakara, the famous author of Kiraṇāvali, who lived in A. D. 984; see Winternitz, Geschichte, III. p. 466. Published at Calcutta, 1873.

The work is 'a defence, from the platform of Vais'eṣika views, against infidelity in general and Bauddha doctrines in especial'; cf. Hall, Index, p. 81. See also S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, pp. 141–147 for Udayana and his works.

Beginning:—

स्वाम्यं यस्य निजं जगत्सु जनितेष्वादौ ततः पालनं॰

Ends:—

समाप्तं चेदं नैयायिकश्रीउदयकरकृतं न्यायतत्त्वविवेक-नामकं प्रकरणं समाप्तमिति । इति बौद्धाधिकारपुस्तकम् । संवत् १४७६ समये वैशाषशुदि ११ शनौ ॥ साहा श्रीवछा-भार्या बाईगुरुदेसुतसाहसहिसकिरणेन भंडारे गृहीत्वा सुतवर्धमानशांतिदासपरिपालनार्थम् ।

[B. D. 137.

1012

आत्मतत्त्वविवेक of उदयन with दीपिका by नारायणाचार्य.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 43; twenty lines to a page. Dated Saṁvat 1476.

A commentary called Dīpikā on Ātmatattvaviveka by Nārāyaṇācārya, who must have lived before 1420 A. D., which is the date of our MS. Nārāyaṇa was the son of Kṛṣṇa and belonged to the Atri Gotra.

Beginning:—

प्रणम्य परमात्मानमात्मतत्त्वविवेचनम् ।
आत्मज्ञानदृढिम्नेह व्याख्यास्यामि तदर्थिनाम् ॥॰

The following definition of व्यतिरेक is quoted on fol. 1:—

शब्दोपात्ते प्रतीते वा सामान्ये वस्तुनोर्द्वयोः ।
तत्र यद्भेदकथनं व्यतिरेकः स उच्यते ॥

Ends:—

इति अत्रिगोत्रशेखर॰ आत्मतत्त्वविवेकव्याख्याने चतुर्थः परिच्छेदः समाप्तः । संवत् १४७६ समये वैशाख वदि ११ गुरुवासरे लिखितमात्मतत्त्वपुस्तकम् ।

[B. D. 137.

1013

आत्मतत्त्वविवेकविवृति of रघुनाथ with टीका by गदाधर.

$13\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 76; about 10 lines to a page. Incomplete.

This is a commentary by Gadādhara on Raghunātha S'iromaṇi's commentary on Ātmatattvaviveka. Gadādhara lived before A. D. 1625, which is the date of a MS. of his Vyutpattivāda; see S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, pp. 481–482.

Beginning:—

श्रीकृष्णचरणद्वन्द्वमाराध्य श्रीगदाधरः ।
बौद्धाधिकारविवृतिं व्याकरोमि शिरोमणेः ॥॰

[B. D. 242.

1014

तत्त्वचिन्तामणि of गङ्गेश उपाध्याय.

$9\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 46; sixteen lines to a page. Incomplete.

Tattvacintāmaṇi of Gaṅges'a Upādhyāya is the earliest work on Tarkas'āstra. Gaṅges'a lived in the last quarter of the 12th century A. D. See Winternitz, Geschichte, III. p. 469 and S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 405 ff. It is published in the Bibliotheca Indica Series.

[B. D. 80.

1015

तत्त्वचिन्तामणि with
आलोक by पक्षधर (जयदेव).

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 112; 15 lines to a page. Incomplete.

This is a portion of Pakṣadhara's commentary called Āloka on the S'abda Khaṇḍa of the Tattvacintāmaṇi. Pakṣadhara's date is uncertain. He is placed in the 13th century by some; in the 15th by others; see History of Indian Logic, p. 456, and Hall, p. 38. Also see No. 1031 below. For another MS. see I. O., No. 1930.

Beginning:—

न जाने श्रीजाने विरचितुमिह ग्रन्थगहने०

[B. D. 187.

1016

तत्त्वचिन्तामण्यालोक of पक्षधर with
दीपिका by तर्कसिंह.

10 × 3¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 51; about 12 lines to a page. Incomplete.

This is a portion of Tarkasiṅha's commentary on Pakṣadhara's Āloka on the Pratyakṣa Khaṇḍa of the Tattvacintāmaṇi.

Beginning:—

......गुरून्नीततर्कलेशसमन्विता ।
तन्यते तर्कसिंहेन प्रत्यक्षालोकदीपिका ॥ १ ॥
प्रसंगादिति । यद्यप्यनन्तराभिधानजनकधीविषयस्य०

[B. D. 71.

1017

तत्त्वचिन्तामण्यालोक of पक्षधर with
कण्टकोद्धार by मधुसूदन ठक्कुर.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 79; ten lines to a page. Incomplete.

A fragment of Madhusūdana's commentary called Kaṇṭakoddhāra on the Āloka of Pakṣadhara on the S'abda Khaṇḍa of the Cintāmaṇi; cf. I. O., No. 1932. Madhusūdana flourished in the third quarter of the 16th century; see History of Indian Logic, p. 461.

Beginning:—

मधुसूदनसद्युक्तिसमुत्सारितकण्टकाः ।
आलोकव्यक्तमार्गेण मणिं गृण्हन्तु पण्डिताः ॥०

[B. D. 187.

1018

तत्त्वचिन्तामण्यालोक of पक्षधर with
उद्योत by वाहिनीपति.

11¼ × 3½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. (1; 22–50); eight lines to a page.

This is a commentary called Uddyota on Pakṣadhara's Āloka on the S'abda Khaṇḍa of the Cintāmaṇi. Its author is Vāhinīpati Mahāpātra, probably a pupil of Rāmabhadra Sārvabhauma, who lived before 1613 A. D., and to whom our author refers in the introductory verses below. Vāhinīpati refers to his own commentary on Dravyaprakās'a which is probably a part of Sārvabhauma's Padārthavivekaprakās'a. He also mentions Amṛtabindu on fol. 23b and Tātparyaṭīkā on fol. 31b. For Sārvabhauma, see History of Indian Logic, pp. 468–469.

Beginning:—

नैगमे वचसि नैपुणं विधेः सार्वभौमपदसाभिधं महः ।
जीर्णतर्कतरुजीवनौषधं जैमिनेर्जयति जङ्गमं यशः ॥
कंसरिपोरवतारे वंशे वै शारदे जातम् ।
उत्तंसं खलु पुंसां तं वन्दे सार्वभौमाख्यम् ॥०

Ends:—

एवं प्रत्ययं विनापीत्यादि द्रव्यप्रकाशटिप्पन्यां प्रपञ्चितं तत्रैवानुसन्धेयम् । इति श्रीमहामहोपाध्यायभट्टाचार्यश्रीमद्वाहिनीपतिमहापात्रविरचितः शब्दालोकोद्योतः परिपूर्णः ।

[B. D. 237.

1019–1020

तत्त्वचिन्तामणि of गङ्गेश with
टीका by प्रगल्भाचार्य.

11 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 142 and 165; about 15 lines to a page. Dated Saṁvat 1578.

Tattvacintāmaṇi with a commentary by Pragalbhācārya, son of Narapati who also had written a commentary on the Cintāmaṇi. Pragalbha quotes Vardhamāna, the author of Prameyatattvabodha and the son of Gaṅges'a. He must have lived earlier than the beginning of the 16th century, as is clear from the date of our MSS. Our MSS. contain only the Pratyakṣa and Anumāna Khaṇḍas. Pratyakṣa begins:—

वाणीसंसेव्यमानं तमजमक्षयमव्ययम् ।
नारायणमनाथैकनाथं नत्वा सहस्रधा ॥ १ ॥
आचार्यश्रीप्रगल्भेन जाह्नवीगर्भसंभुवा ।
पितुर्नरपतेर्व्याख्यां हृदि कृत्वा निरुच्यते ॥ २ ॥०

It ends:—

अशुद्धं यदि वा शुद्धं लिखितं यत्तु किंचन ।
तेन श्रीजगतां नाथः पातु श्रीमधुसूदनः ॥

इति श्रीनरपतिमिश्रतनय-जान्हवीगर्भसंभव-रुक्मिणीपति-श्रीप्रगल्भाचार्यकृतौ प्रत्यक्षपरिच्छेदः समाप्तः ।

Anumāna begins:—

नारायणस्य चरणं शरणं प्रपद्य
मातः सरस्वति तवापि पदारविन्दम् ।०

It ends:—

नैसर्गिकीयं शक्तिर्दूरीकृता श्रीप्रगल्भेन ।
युक्त्या नैसर्गिकशक्तिमन (?) शास्त्रार्थनिरूपणे गहने ॥
प्रागल्भ्येन प्रगल्भेन यत्कृतं शक्तिखण्डनम् ।
सर्वशक्तिविनिर्मुक्तो रामः प्रीतोस्तु तेन मे ॥

[B. D. 166.

1021

तत्त्वचिन्तामणि with टीका by रघुदेव भट्टाचार्य.

$9\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; nine lines to a page.

Īs'varavāda is a portion of the commentary on the Anumāna Khaṇḍa of Tattvacintāmaṇi, by Raghudeva Bhaṭṭācārya, pupil of Harirāma; cf. Hall, p. 41 and S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 481. He lived in the second half of the 17th century.

Beginning:—

यत्तादात्म्यस्फुटपरिचयोत्पादनायार्धदेहं ॥ १ ॥०
यद्यपीह न संदेहो न वास्ति कल्पनान्यथा ।
तथापि रघुदेवेन तारल्यात्किंचिदुच्यते ॥ २ ॥०

Ends:—

इति श्रीरघुदेवभट्टाचार्यविरचितः ईश्वरवादः ।

[B. D. 71.

1022

तत्त्वचिन्तामणि with दीधिति by रघुनाथ.

$10\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 35; eleven lines to a page. Dated Saṁvat 1810.

A portion of the Pratyakṣa Khaṇḍa of the Tattvacintāmaṇi with Dīdhiti by Raghunātha S'iromaṇi who lived in the beginning of the 16th century. See History of Indian Logic, p. 463.

[B. D. 16.

1023–1026

तत्त्वचिन्तामणिदीधिति of रघुनाथ with टीका by गदाधर.

13×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 35+35+48+45; about 15 lines to a page.

These are four MSS. containing different portions of the Dīdhiti with Gadādhara's commentary on Anumāna. For Gadādhara, see above No. 1013.

[B. D. 25.

1027

तत्त्वचिन्तामणिदीधिति of रघुनाथ with टीका by गदाधर.

$14 \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 165; about 15 lines to a page. Dated Saṁvat 1845.

Another copy of a portion of the Dīdhiti on Anumāna with Gadādhara's commentary.

End:—

इति शिरोमणिटीकायां व्याप्त्युत्तरपक्षग्रन्थः ॥

[B. D. 46.

1028

तत्त्वचिन्तामणिदीधिति of रघुनाथ with व्याख्या by भवानन्द.

$12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 224; about ten lines to a page.

Portions of the Dīdhiti on Anumāna with the commentary by Bhavānanda who lived in the beginning of the 17th century. See History of Indian Logic, p. 479. The MS. contains संगत्यनुमानप्रमाणसाधन (foll. 31), पञ्चलक्षणी (foll. 76), व्याप्तिवाद (foll. 32), पक्षता (foll. 17), उपाधिवाद (foll. 43) and सामान्यलक्षण (foll. 25).

Beginning:—

श्रीगोविन्दपदाम्भोजनखचन्द्रमरीचयः ।
संचरिष्णोस्तमस्यन्धे मम सन्त्ववलम्बनम् ॥ १ ॥
नमस्कृत्य गुरून्सर्वान् निगूढं मणिदीधितौ ।
श्रीभवानन्दसिद्धान्तवागीशेन प्रतन्यते ॥ २ ॥०

[B. D. 229.

1029

तत्वचिन्तामणिदीधिति of रघुनाथ with व्याख्या by भवानन्द.

$10\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 63; about nine lines to a page. Incomplete.

Another copy of the Anumāna Dīdhiti with the commentary of Bhavānanda.

[B. D. 25.

1030

तत्वचिन्तामणिदीधिति of रघुनाथ with टीका by रुद्रभट्ट.

$9\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 100; twelve lines to a page.

A copy of the Dīdhiti on the Pratyakṣa Khaṇḍa, with the commentary of Rudra Nyāyavācaspati, son of Vidyānivāsa. He lived at the beginning of the 17th century. See History of Indian Logic, p. 477.

Begins:—

अनिर्वाच्यगुणग्राममानताशेषकामदम् ।
चिराय चिन्मयं धाम घनश्याममुपास्महे ॥ १ ॥
विद्यानिवासपुत्रस्य न्यायवाचस्पतेरियम् ।
निर्मितिर्निर्मलधियामानन्दयतु मानसम् ॥ २ ॥

Ends:—

इति श्रीमन्महामहोपाध्यायन्यायवाचस्पतिरुद्रभट्टाचार्यकृता प्रत्यक्षमणिदीधितिव्याख्या संपूर्णा ।

[B. D. 80.

1031

तत्त्वचिन्तामणि with प्रकाश by रुचिदत्त.

$11\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 53; fifteen lines to a page.

S'abda Khaṇḍa of the Tattvacintāmaṇi with Prakās'a by Rucidatta, pupil of Jayadeva, otherwise known as Pakṣadhara. A MS. of this commentary is dated S'ake 1292; see Peterson, Reports, VI. p. 76, No. 190. See History of Indian Logic p. 457, and also Hall, Index, p. 30; I. O., Nos. 1946-47 and No 1015 above.

Beginning:—

उपमानस्य शक्तिग्राहकत्वेन शब्दोपजीव्यत्वात्०

End:—

इति श्रीमहोपाध्यायश्रीरुचिदत्तविरचिते तत्त्वचिन्तामणिप्रकाशे तुरीयः परिच्छेदः समाप्तः ॥

[B. I. 166.

1032

तर्कभाषा of केशवमिश्र.

$13 \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 29; about 12 lines to a page.

Tarkabhāṣā of Kes'avamis'ra is often published. For the date of the author (about 1275 A. D.), see Winternitz, Geschichte, III, p. 476 and History of Indian Logic, p. 381.

[B. D. 260.

1033

तर्कभाषा of केशवमिश्र.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 22; thirteen lines to a page. Dated Saṁvat 1881.

Another copy.

[B. D. 83.

1034

तर्कभाषा of केशवमिश्र with व्याख्या by मुरारिमिश्र.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 49; about 14 lines to a page.

A commentary on Tarkabhāṣā by Murāri Mis'ra, son of Gaṅgādhara.

Begins:—

पद्मनाभपदाम्भोजरजसामनुसेवनात् ।
तर्करीतिमनुज्ञात्वा ध्यात्वा तत्पादपङ्कजम् ॥ १ ॥
गङ्गाधरपितुर्नत्वा चरणौ मुरवैरिणा ।
व्याख्यानं तर्कभाषायाः क्रियते शिवतुष्टये ॥ २ ॥०

End:—

इति श्रीवेदान्तचक्रचूडामणिश्रीमद्गङ्गाधरात्मजश्रीमन्मुरारिमिश्रविरचिता तर्कभाषाव्याख्या समाप्ता ।

[B. D. 79.

1035

तर्कभाषा of केशव with वार्तिक.

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 24; 17 lines to a page. Incomplete.

Another commentary on Tarkabhāṣā by an unknown author, who is a Jain, as is clear from the introductory verse.

Begins:—

श्रीपार्श्वनाथपादाब्जमभिनोनूय भक्तितः ।
तन्यते तर्कभाषाया वार्तिकं बालबुद्धये ॥ १ ॥०

शिरोमणि, and माधवसरस्वती are alluded to on fol. 3; किरणावलीलीलावतीकार on fol. 11.

Only the last folio appears to be lost.

[B. D. 83.

1036

तर्कसंग्रह of अन्नंभट्ट with बालबोधिनी.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 5; about 15 lines to a page. Incomplete.

Tarkasaṅgraha of Annambhaṭṭa with Bālabodhinī by an unknown author. Edited with notes by Athalye, Bombay, 1897 (2nd ed.) Annambhaṭṭa's date is uncertain; see Keith, Indian Logic, p. 39 and S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 388.

[B. D. 120.

1037

तर्कसंग्रह with दीपिका of अन्नंभट्ट.

$9\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 31; eight lines to a page.

Tarkasaṅgraha with Dīpikā of Annambhaṭṭa.

[B. D. 252.

1038

तर्कसंग्रह of अन्नंभट्ट with वाक्यवृत्ति by मेरुशास्त्री.

$9\frac{1}{4} \times 5$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 19; about ten lines to a page.

A brief commentary on Tarkasaṅgraha by an unknown author, whose name is Mādhava Sarasvatī according to A. B. Kāthavate (see his Report, No. 842). The previous catalogue gives the name as Merus'āstrī, on what authority, I do not know.

It begins:—

शिवया सहितं नत्वा शिवमम्बां गुरूनपि ।
वाक्यवृत्तिं संग्रहस्य कुरुते बालसिद्धये ॥ १ ॥०

It ends:—

तथा च काणादन्याययोरविरोध इति भावः । तदेवाह काणादेति । इति श्रीतर्कसंग्रहवाक्यवृत्तिनामटीका समाप्ता।

[B. D. 225.

1039

तार्किकरक्षा of वरदराज.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 8; ten lines to a page.

Tārkikarakṣā is a manual of Nyāyas'āstra, consisting of 160 kārikās only, by Varadarāja, who according to the last verse was well-versed both in Nyāya and Mīmāṅsā. Tārkikarakṣā is quoted in Sarvadars'anasaṅgraha of Mādhavācārya, and hence he must have been older than the 14th century; cf. Burnell, Tanjore MSS., p. 119b; Bhandarkar, Reports, 1883-84, p. 81 and V. Chakravarti, J. A. S. B. for 1910, p. 297. Also see S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, pp. 373-380 for the contents of the work. Edited by Vindhyes'varī Prasada, Benares, in Pandit (N. S.), vols. 21-25.

It begins:—

नमामि परमात्मानं स्वतःसर्वार्थवेदिनम् ।
विद्यानामादिकर्तारं निमित्तं जगतामपि ॥ १ ॥०

It ends:—

न्यायविद्याविदग्धस्य मीमांसापारदृश्वनः ।
ऋषेर्वरदराजस्य कृतिर्विजयतेतराम् ॥ १६० ॥

इति तार्किकरक्षा समाप्ता । सेवकजयराजेन लिखितं ।

[B. D. 303.

1040

न्यायदीपिका of धर्मभूषणाचार्य.

10 × 5¾ inches; Devanāgarī character. (Jain style). Foll. 27; thirteen lines to a page.

A manual of Logic (Nyāyas'āstra) from the Jain stand-point of view, by Dharmabhūṣaṇācārya, pupil of Vardhamāna. The author lived in the beginning of the 17th century A. D. For a list of authorities quoted by him, see S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 215. It is published.

Begins:—

श्रीवर्धमानमर्हन्तं नत्वा बालप्रबुद्धये ।
विरच्यते मितस्पष्टसंदर्भन्यायदीपिका ॥ १ ॥०

Ends:—

ततो नयप्रमाणाभ्यां वस्तुसिद्धिरिति सिद्धः सिद्धान्तः । इति श्रीमद्वर्धमानभट्टारकआचार्यगुरुकारुण्यसिद्धसारस्वतोदयश्रीमदभिनन्दनधर्मभूषणाचार्यविरचितायां न्यायदीपिकायां आगमप्रकाशः समाप्तः । समाप्ता चेयं न्यायदीपिका ॥

[B. D. 44.

1041

न्यायबिन्दु of धर्मकीर्ति.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; about 15 lines to a page. Dated Saṁvat 1600.

Nyāyabindu is a manual of Nyāyas'āstra by Dharmakīrti, the great buddhist writer who flourished in the first half of the 7th century. The work was written as a sort of Vārtika on some work of Diṅnāga, as seems from the remark of the commentator (see the next number). Our MS. does not contain the last verse mentioned by S. Vidyābhūṣaṇa in his Mediaval Logic, p. 116, foot-note. See also his History of Indian Logic, pp. 303-319 for Dharmakīrti and his works, and Mr. K. B. Pāṭhaka's excellent article in J. B. B. R. A. S., vol. 19, p. 47. Dr. Peterson has edited the work with Dharmottarapāda's commentary (see next number) from our MSS., in the Bibliotheca Indica Series. The work is also called Laghudharmottara Sūtra.

[B. D. 72.

1042

न्यायबिन्दु of धर्मकीर्ति with टीका by धर्मोत्तरपाद.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 33; fifteen lines to a page.

Nyāyabindu with Dharmottara's commentary. Dharmottara is quoted by S'rīdhara, the author of Nyāyakandalī about 991 A. D. See S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 329.

The passage which would show that Nyāyabindu is only a Vārtika on Diṅnāga's work is found on fol. 26b:—

अयं विरुद्धः आचार्यदिङ्नागेन उक्तः स कस्माद्वार्तिककारेण सता त्वया नोक्त इत्यत आह–अनयोरिति ।

[B. D. 295.

1043

न्यायसार of भासर्वज्ञ with टीका by जयसिंहसूरि.

11 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 57; fifteen lines to a page.

Nyāyasāra of Bhāsarvajña with the commentary by Jayasiṅha Sūri. Published in the Bibliotheca Indica Series. Vidyābhūṣaṇa fixes 950 A. D. as the probable date of Bhāsarvajña; see his History of Indian Logic, p. 357.

Jayasiṅha Sūri is probably the same as the author of Kumārapālacarita which was composed in Saṁvat 1422; see below No. 1707.

[B. D. 299.

1044

न्यायसिद्धान्तमञ्जरी of जानकीनाथ.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 45; about twelve lines to a page. Dated S'ake 1581.

Nyāyasiddhāntamañjarī is an elementary treatise in four chapters, on the four Pramāṇas by Jānakīnātha, who probably lived in the middle of the 16th century. The author quotes S'ivāditya and Murāri Mis'ra (I. O., No. 1961) and is posterior to the Cintāmaṇi and the Tarkabhāṣā (Bod., No. 1308). See also Hall, Index, p. 24; Mitra, Notices, V. p. 175 and S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 466.

Begins:—

प्रणम्य परमात्मानं जानकीनाथशर्मणा ।
क्रियते युक्तिमुक्तालिर्न्यायसिद्धान्तमञ्जरी ॥ १ ॥

Ends:—

इति श्रीजानकीनाथविरचिता न्यायसिद्धान्तमञ्जरी समाप्तिमगच्छत् ।

चन्द्राष्टभूतेन्दुमिते शकेऽब्दे विकारिनाम्नीष सितेन्दुभूते ।
नारायणेनाशुविदा व्यलेखि सिद्धान्तमञ्जर्यपि चन्द्रपुर्याम् १

कृष्णात्रेयसगोत्रेण ख्यातस्त्रिप्रवरैर्वरैः ।
गोविन्दतनयो जीयान्नारायण इतीरितः ॥

[B. D. 25.

1045

न्यायसिद्धान्तमञ्जरी of जानकीनाथ with भावदीपिका by श्रीकृष्ण न्यायवागीश.

10 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 51; about ten lines to a page.

A commentary on the Nyāyasiddhānta-mañjarī by S'rīkṛṣṇa Nyāyavāgīs'a, son of Govinda Nyāyālaṅkāra. The MS. contains the S'abda Khaṇḍa only. Cf. I. O., No. 1974; Hall, Index, p. 25.

[B. D. 16.

1046

न्यायसूत्र of गौतम.

11 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18; ten lines to a page.

The Nyāyasūtras of Gautama. Published together with Vātsyāyana's Bhāṣya in the Bibliotheca Indica and also in the Vizianagar Sanskrit Series. For the date and other things, see Winternitz, Geschichte III. p. 463.

[B. D. 128.

1047

न्यायसूत्र of गौतम with भाष्य by वात्सायन.

15½ × 10 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 57; about 19 lines to a page.

Gautama's Nyāyasūtras with Vātsyāyana's Bhāṣya. See I. O., No. 1842. It is translated into English by Kes'ava Paṇḍita in the Pandit, New Series, II.

[ZZ. A. 30.

1048

न्यायसूत्र of गौतम with टीका by विश्वनाथ.

12 × 5¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 56; about 15 lines to a page.

The Nyāyasūtras with the commentary of Vis'vanātha Bhaṭṭācārya, son of Vidyānivāsa Bhaṭṭācārya. The commentary was composed in 1634 A. D. Another well-known work of Vis'vanātha is Bhāṣāpariccheda and Siddhānta-muktāvalī. See S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 479. This commentary is based on S'iromaṇi's explanation of the text. Published by the General Committee of Public Instruction, Bengal.

Begins:—

वपुर्लीलालक्ष्मीजितमदनकोटिव्रजवधू-
जनानामानन्दं कमपि कमनीयं विरचयन् ।०

Ends:—

एषा मुनिप्रवरगौतमसूत्रवृत्तिः
श्रीविश्वनाथकृतिना सुगमाल्पवर्णा ।
श्रीकृष्णचन्द्रचरणाम्बुजचञ्चरीक-
श्रीमच्छिरोमणिवचःप्रचयैरकारि ॥

कठिनार्थपदाकृतिं ममैतां मृदुनि त्वच्चरणे समर्पयामि ।
अपराधमिमं प्रभो क्षमेथा ननु नारायण देव दीनबन्धो ॥
रसबाणतिथौ शकेन्द्रकाले बहुले कामतिथौ शुचौ सिताहे ।
अकरोन्मुनिसूत्रवृत्तिमेतां ननु वृन्दाविपिने स विश्वनाथः ॥

इति श्रीमहसूत्रवृत्तिः० होपाध्यायश्रीमद्विद्यानिवास-भट्टाचार्यात्मजश्रीविश्वनाथभट्टाचार्यकृतायां न्यायसूत्रवृत्तौ पञ्चमोध्यायः समाप्तः ।

[B. D. 30.

1049

पदार्थमाला of जयराम with प्रकाश by लौगाक्षि भास्कर.

9 × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. about 124; about 10 lines to a page.

Padārthamālā or Padārthamanimālā was composed in A. D. 1659 by Jayarāma Nyāyapañcānana, pupil of Rāmabhadra. See History of Indian Logic, p. 477. The commentary was composed probably a few years later by Bhāskara Laugākṣi, who on fol. 13, refers to another commentary on the Padārthamālā. Bhāskara was the son of Mudgala and was also the author of Tarkakaumudī.

The MS. is defective; it contains foll. 1-20; 45-48 and a hundred folios more not systematically numbered.

It begins:—

श्रीवासुदेवं सुरवैरिभङ्गं रमाधरालिङ्गितसुन्दराङ्गम् ।
पदाब्जसंभूतपवित्रगाङ्गं नमामि तं वारितदोषसंगम् ॥ १ ॥
कणादनामानमृषिं प्रणम्य गुरूंश्च लौगाक्षिकुलोद्भवेन ।
वितन्यते भास्करशर्मणेत्थं पदार्थमालानुगतप्रकाशः ॥ २ ॥

It ends:—

इति श्रीमन्महोपाध्यायलौगाक्षिगोत्रसंभूतश्रीमद्रुद्रकवीन्द्रानुजमुद्गलविदुषः सूनुना भास्करेण विरचितः पदार्थमालाप्रकाशः संपूर्णः । श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।

[B. D. 139.

1050

प्रमाणलक्षण.

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; 8 lines in a page.

This seems to be an abstract from some work on Nyāya.

It begins:—

श्रीवेदव्यासायनमः ॥ अथ प्रमाणं निरूप्यते ॥ नच प्रमाणनिरूपणमफलमिति वाच्यम्० ॥

It ends:—

स्मृतित्वानधिकरणज्ञानत्वं जातिविशेषो वा अनुभवत्वमित्यास्तां विस्तरः ॥ ६ ॥ इति प्रमा(ण) लक्षणं संपूर्णं ॥ ६ ॥

[B. D. 79.

1051

भाषापरिच्छेद of विश्वनाथ.

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; ten lines to a page.

Bhāṣāpariccheda is a short manual of the Tarka philosophy in 158 verses, by Vis'vanātha Nyāyapañchānana. It is usually published with the author's own commentary called Siddhāntamuktāvalī. Published with English translation by Dr. Roer in the Bibliotheca Indica. See above No. 1048 for Vis'vanātha.

[S. C. 2.

1052

भाषापरिच्छेद with सिद्धान्तमुक्तावली of विश्वनाथ.

14½×9 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 25; about 22 lines to a page.

Bhāṣāpariccheda with Siddhāntamuktāvalī, both by Vis'vanātha Nyāyapañcānana.

[ZZ. A. 29.

1053

भाषापरिच्छेद with सिद्धान्तमुक्तावली of विश्वनाथ.

10×4 inches; Devanāgarī character. Foll. 54; eight lines to a page.

Another incomplete copy.

[B. D. 22.

1054

सिद्धान्तमुक्तावली with प्रकाश by महादेव (दिनकर).

12½×4¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 40; about ten lines to a page. Incomplete.

A commentary on Vis'vanātha's Siddhāntamuktāvalī, by Mahādeva (also called Bhaṭṭa Dinakara), son of Bālakṛṣṇa. As regards the joint authorship of this commentary by father and son, see Hall, Index, p. 74 and I. O., Nos. 2112-16. The MS. is incomplete.

[B. D. 25.

1055

सिद्धान्तमुक्तावली with प्रकाश by महादेव.

8¾×4¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 101; about 14 lines to a page. Incomplete.

Another incomplete copy upto the end of Dravya Padārtha.

1056

महाविद्या of कुलार्क with वृत्तिटिप्पन by भुवनसुन्दर.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 12; about 18 lines to a page.

Mahāvidyā is a short metrical piece, consisting of 10 verses containing 16 Anumānas to prove the non-eternity of S'abda. The author is said to be Kulārka Yogācārya. The Vṛtti is by an unknown author who is not a Jain. The Ṭippana of this Vṛtti is by Bhuvanasundara Sūri, pupil of Somasundara Sūri of the Tapāgaccha, who flourished in the first half of the 15th century. Bhuvanasundara is described as Vidyāṭippanakāraka, in Dharmasāgara's Gurvāvali; see Weber, II. p. 1012.

(1) The महाविद्या begins:—

अपक्षसाध्यवद्वृत्ति विपक्षान्वयि यत्र तत् ।
साध्यवद्वृत्तितायुक्तं साध्यते साध्यवर्जिते ॥ १ ॥०

It ends:—

इति षोडशानुमानात्मकदशश्लोकीमहाविद्यासूत्रं समाप्तम् ।

(2) The वृत्ति begins:—

श्रुतिमयतनु केचित्केचिदानन्दरूपं
विगलिततनु केचित्केचिद्चछस्वरूपम् ।
अभिदधति यदेकं तन्नमामीह जन्म-
स्थितिलयपरितापारम्भहीनं स्वरूपम् ॥ १ ॥
महाविद्यानिगूढार्थदर्शिनी दीपिका मया ।
क्रियते धीमतामन्तस्तमोविच्छित्तिहेतवे ॥ २ ॥०

It ends:—

इति सर्वमनवद्यम् । इति षोडशोदाहरणम् ।
महाविद्यादशश्लोकी विवृतापि चिरंतनैः ।
मन्दधीवृद्धिसिध्यर्थं विवृतेयं यथागमम् ॥
इति श्रीमहाविद्याविवरणं परतीर्थिकग्रन्थगतं समाप्तम् ।

(3) The विवरण of this वृत्ति by भुवनसुन्दर begins:—

श्रियो धाम श्रीमज्जिनवरपदाम्भोजयुगलं
गिरं देवीं चेतोभिमतफलदाने सुरमणिम् ।
नमस्कृत्यानन्दाद्गुरुचरणयुग्मं च विधिना
महाविद्यावृत्तेः किमपि करवै टिप्पनमहम् ॥ १ ॥
प्रायष्टीकाकृतैतस्या रहस्यं न प्रकाशितम् ।
रहस्याख्यानपूर्वं तद्वृत्तिर्व्याख्यायते मया ॥ २ ॥
महाविद्यावृहद्वृत्तिर्व्याख्याता प्रायशो मया ।
विडम्बनस्य टीकायां विलोक्या सा तदर्थिभिः ॥ ३ ॥
अथ महाविद्या कथं समुत्पन्नेति वाच्यमार्याद्वयमुच्यते ।

भाट्टा नित्यं शब्दं योगाद्या वादिनश्च नित्यं च ।
प्रतिजानते ततोयं जातस्तेषां विवादोऽत्र ॥ ४ ॥
तत्तस्यानित्यत्वं प्रतिपादयितुं तु भाट्टवादीन्द्रान् ।
योगाचार्यो वर्यः कृतवानेतां महाविद्याम् ॥ ५ ॥०

It ends:—

इति षोडशोदाहरणव्याख्यानं समाप्तम् ।
श्रीदेवसुन्दरगुरुप्रथितप्रतिष्ठा-
पट्टोदयाचलसहस्रकरोपमानाः ।
श्रीमत्तपागणमहार्णवपूर्णचन्द्राः
श्रीसोमसुन्दरगुरुप्रवरा जयन्ति ॥ १ ॥
तेषां गुरूत्तमानां शिष्यः श्रीभुवनसुन्दरः सूरिः ।
तनुते स्म महाविद्याविवृतेर्जयकारि टिप्पनकम् २
इति श्रीतपागच्छनायकश्रीसोमसुन्दरसूरिशिष्यश्रीभुवनसुन्दरसूरिविरचितं महाविद्याटिप्पनकम् ।

That the name of the author of Mahāvidyā was Kulārka will be clear from the following passage on fol. 5:—

०पूर्वपुरुषमार्गमनुसरन् कुलार्कपण्डितनिर्मितमहाविद्यावृत्तिं चिकीर्षुर्वृत्तिकार आदावभीष्टदेवतानमस्कारमाह०

(4) लघुमहाविद्याविडम्बन of भुवनसुन्दर begins on fol. 12:—

स्याद्वादवादप्रबलप्रणादप्रणष्टदुर्वादिमदद्विपेन्द्राः ।
गीः सिंहिका यस्य विभाति देवः स वर्धमानः श्रियमातनोतु

It ends:—

ततश्च । असंभाव्येपि विद्यात्वे महाविद्येति यत्कृतम् ।
नामैतस्या अपार्थं तन्मनुजे देवराजवत् ॥ ७ ॥
महाविद्याप्रयोगाणां क्षेपणाय विचक्षणैः ।
सेव्यं लघुमहाविद्याविडम्बनमिदं सदा ॥ ८ ॥
सुपर्णाभमिदं यस्य कण्ठपीठे लुठिष्यति ।
सर्पिण्योमूर्महाविद्या न स्फुरिष्यन्ति तत्पुरः ॥ ९ ॥
श्रीसोमसुन्दरगुरोः शिष्यः श्रीभुवनसुन्दराचार्यः ।
कृतवानेतत्प्राज्ञप्रज्ञावृद्धौ विजयदायि ॥ १० ॥
इति श्रीलघुमहाविद्याविडम्बनं समाप्तम् ।

[B. D. 87.

1057

वैशेषिकसूत्र of कणाद.

12½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; ten lines to a page. Dated S'ake 1715.

Vais'eṣika Sūtras ascribed to Kaṇāda are published with the Bhāṣya of Pras'astapāda in Benares S. Series. For further information, see Winternitz, Geschichte. III. p. 472.

[B. D. 30.

1058

वैशेषिकसूत्र of कणाद with भाष्य by प्रशस्तपाद.

$9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; about 11 lines to a page. Incomplete.

Vais'eṣika Sūtras with the Bhāṣya of Pras'astapāda who lived in the 5th or 6th century A. D. See Winternitz, Geschichte, III. p. 473; Keith, Indian Logic, p. 27. The MS. contains the Bhāṣya only upto the end of the Dravya Padārtha.

[B. D. 232.

1059

वैशेषिकसूत्र with उपस्कर by शंकरमिश्र.

$11\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 129; about 10 lines to a page.

Upaskara is a commentary on the Vais'eṣika Sūtras of Kaṇāda, by S'aṅkaramis'ra, son of Bhavanātha and Bhavānī. He quotes Vācaspatimis'ra, Vallabhācārya, S'rīdhara and Jivanāthamis'ra, his own uncle. He lived about 1600 A. D. See Winternitz, Geschichte, III. p. 474. The commentary is published in the Bibliotheca Indica and its English translation in the Sacred Books of the Hindus Series.

It begins:—

उर्ध्वबद्धजटाजूटक्रोडक्रीडत्सुरापगम् ।
नमामि यामिनीकान्तकान्तभालस्थलं हरम् ॥ १ ॥०

It ends:—

इति महामहोपाध्यायमिश्रभवनाथात्मजमिश्रश्रीशंकरकृते वैशेषिकसूत्रोपस्करे दशमोध्यायः समाप्तः ॥ १० ॥ समाप्तं चेदं शास्त्रमिति ॥ ३८ ॥

[B. D. 229.

1060

शब्दखण्ड.

$10 \times 3\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 10 to 200; seven lines to a page.

S'abdakhaṇḍa of some work on Nyāya. It is without beginning or end. Only one or two folios at the end seem to be missing. It is incorrectly written in many places. Some folios are marked श० मू०

The end:—

धीराः कुशाग्रमतयो भवतः प्रणम्य
मौलौ निधाय करवारिरुहे समीहे ।
वापीयमर्थरहितारिविशृङ्खलापि
सानुग्रहेण हृदये विनिवेशनीया ॥
गच्छतः स्खलनं कापि भवत्येव प्रमादतः ।
हसंति(?) साध दुर्जनास्तव ॥——

[B. D. 71.

1061

षोडशपदार्थी of गणेशदास.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 50; about ten lines to a page.

A manual of the Nyāya philosophy of Gautama, by Gaṇes'adāsa, about whose personal history nothing can be gathered from the work itself. Our MS. is about 150 years old.

It begins:—

हरिकेशाद्या देवा नमन्ति पदयोः स्वसिद्ध्ये यस्य ।
तमिभाननमहमीडे यन्नाम्ना हृदि बिभेति कालोपि ॥१॥
निगमागमसूत्रैर्ये यतोस्य जन्मादिलक्षणैरुदितः ।
गजमुखशब्देनासावित्यादिभिरेव सूरिभिर्विदितः ॥ २ ॥
इष्टं मे भूयादिति सर्वो लोको हि साधनं कुरुते ।
विघ्नवादीनां भक्तिर्मङ्गलमूर्ते त्वदर्थमिति भाति ॥ ३ ॥

इत्युद्देशप्रकरणम् । 3b; इति लक्षणप्रकरणं समाप्तं 20 b.

It ends:—

इति श्रीगणेशदासकृतगौतमसूत्रतात्पर्यषोडशपदार्थकथनरूपप्रकरणं समाप्तम् ॥ श्रीगजाननार्पणमस्तु ॥

[B. D. 117.

1062

सप्तपदार्थी of शिवादित्य.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 15; 7 lines to a page. Dated Saṁvat 1537.

A short manual of the Vais'eṣika philosophy by S'ivāditya. Edited with notes by V. S. Ghate, who refers S'ivāditya to the close of the 10th and the beginning of the 11th century. See I. O., No. 2086; Winternitz, Geschichte, III. p. 475.

End:—

इति श्रीमत्परौवाचार्य(?) श्रीसिवादित्यविरचितेयं सप्तपदार्थी संपूर्णा । संवत् १५३७ वर्षे ज्येष्ठमासे शुक्लपक्षे० शनौ लिषिता ।

[B. I. 124.

1063

सप्तपदार्थी of शिवादित्य with a टीका.

11 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; about twenty lines to a page.

Another copy of the Saptapadārthī, with a commentary by an unknown author.

The com. begins:—

शारदी शारदाम्भोदरुचिरी रुचिरांशु(शु)कम् ।
नत्वा सप्तपदार्थाय(र्थीयं) यथाशक्त्या विभज्यते ॥०

It ends:—

तावत्कालमियं सप्तपदार्थी वस्तुप्रकाशनी अस्तु । इति सप्तपदार्थीटीका संपूर्णा ।

[B. D. 127.

1064

सप्तपदार्थी of शिवादित्य with मितभाषिणी by माधवसरस्वती.

10 × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 54; ten lines to a page.

A commentary on Saptapadārthī, by Mādhavasarasvatī of Saurāṣṭra. See Hall, Index, p. 75; Mitra, Notices, VIII. p. 156 and I. O., No. 2088. Mādhavasarasvatī lived before A. D. 1523; see Keith, Indian Logic, p. 37.

Begins:—

वेदान्तविज्ञानसुनिश्चितार्थं योगीश्वरैर्ध्येयमजं विशुद्धम्
उमातुमाभ्यामनुगम्यमानं वन्दे महेशं सदनुग्रहेशम् १
विघ्नेशादीन्नमस्कृत्य माधवाख्यः सरस्वती ।
शिवादित्यकृतेष्टीकां करोमि मितभाषिणीम् ॥ २ ॥

Ends:—

माधवाख्ययतीन्द्रेण कृष्णातीरनिवासिना ।
कृता सप्तपदार्थ्यास्तु टीकेयं मितभाषिणी ॥
श्रीमन्माधवसाधुवाक्यरचितां चातुर्यभावस्फुटां
भावाभावपदार्थबोधविधुरज्ञानेक्षणे दीपिकाम् ।
अज्ञानातितमोभिभूतविषये स्वल्पां बहुव्यापिनीं
कृत्वेमां मितभाषिणीं करधृतां पश्यन्तु तर्कं जनाः ॥१॥

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमाधवसरस्वतीविरचिता सप्तपदार्थीटीका मितभाषिणीसंज्ञा समाप्ता ।

The conclusion much differs from that of the I. O. MS., which agrees with the MS., described in Bhandarkar, Report, 1883-84, pp. 6 and 312.

[B. D. 150.

(B) Sāṅkhya and Yoga.

1065

तत्त्वसमाससूत्र with सर्वोपकारिणी.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; nine lines to a page. Dated S'ake 1792.

Tattvasamāsa is a brief exposition of the Sāṅkhya system in 22 Sūtras. See Max Muller, Systems, pp. 224; 242; Garbe, Sāṅkhya Philosophy, p. 94 and Keith, Sāṅkhya System, p. 89.

The author of the commentary, which is called Sarvopakāriṇī, is unknown; cf. Hall, Index, p. 3.

According to him the authors of the Kāpila and the Tattvasamāsa Sūtras are different; see below.

The com. begins:—

यद्वाग्विभूतिरमलाखिलतत्त्वजाता०
श्रीमन्महर्षिकपिलं प्रभुमानतोस्मि ॥ १ ॥
उद्दिधीर्षुस्तदुन्नीतसूत्रतत्त्वार्थबुद्धये ।
सर्वोपकारिणीं कुर्वे टीकां गुणवशंवदः ॥ २ ॥

इतश्चेदं सकलसांख्यतीर्थमूलभूतं तीर्थान्तराणि चैतत्प्रपञ्चभूतान्येव । सूत्रषडध्यायी तु वैश्वानरावतारभगवत्कपिलप्रणीतेयं द्वाविंशतिसूत्री तस्या अपि बीजभूता नारायणावतारभगवत्कपिलप्रणीतेति वृद्धाः । तत्रादौ प्रथमसूत्रत्रयेण सकलप्रपञ्चमूलभूतानि पञ्चविंशतितत्त्वानीति सूचयति । अष्टौ प्रकृतयः १ षोडश विकारा २ पुरुषः ३ ०

It ends:—

एकस्मिंस्त्रिगुणात्मतत्त्वयुतितो जाता द्विता साप्यतो
द्वित्वं प्राप्य विकाशयत्यविरतं भोगापवर्गौ स्वतः ।
इत्येवं परिसूचयन्मतिमतो मोहापहं कापिलं
सूत्राणाममलं द्विकद्वयमिदं जीयाच्चिरं चेतसि ॥ १ ॥

इति संक्षिप्तसांख्यशास्त्रकापिलसूत्रवृत्तिः समाप्ता ।०

शुक्लात्यष्टिशके भाद्रे काश्यां गोपालशर्मणा ।
वृत्तिः कापिलसूत्राणामलेखीश्वरतुष्टये ।

On the back of the last folio:—

सांख्यद्वाविंशतिवृत्तिरियं शके १७९२ प्रमोदनामसंवत्सरे मार्गशीर्षशुक्लद्वादश्यां समाप्तं काश्यां संपादितादर्शात् प्रतिरियं लिखितास्तीत्यवसेयं ।

[B. D. 238.

1066

तत्त्वसमाससूत्र with याथार्थ्यदीपन by भावा गणेश.

14 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 26; seven lines to a page. Dated Saṁvat 1927.

Another commentary on the Tattvasamāsa Sūtra, by Bhāvā Gaṇes'a Dīkṣita, son of Bhāvā Vis'vanātha and pupil of the famous Vijñāna Bikṣu or Vijñāna Ācārya, who lived in the second half of the 16th century; See Winternitz, Geschichte, III. p. 457; Hall, Index, p. 4.

It begins:—

पञ्चविंशतितत्त्वेषु तत्त्वज्ञानमवाप्नुवान् ।
आदिसृष्टौ नमस्तस्मै कपिलाय महर्षये ॥ १ ॥

अथातस्तत्त्वसमासं व्याख्यास्याम इति । कश्चिद्ब्राह्मणस्त्रिविधेन दुःखेनाभिभूतः सांख्याचार्यं कपिलमुनिं शरणमुपागतः० आह० । कपिल उवाच । अष्टौ प्रकृतयः १

इति सांख्यसूत्राणि समाप्तानि ।

पुरुषः स जयत्याद्यः सा च प्रकृतिरीश्वरी ।
याभ्यां संसृज्य सृज्यन्तेऽनन्तब्रह्माण्डकोटयः ॥ १ ॥
कपिलासुरिपञ्चशिखान् गुरूंन्विज्ञानाचार्यवर्यांश्च ।
प्रणमामि बुद्धिवृध्यै सिध्यै वा सर्वकार्याणाम् ॥ २ ॥
समाससूत्राण्यालम्ब्य व्याख्यां पञ्चशिखस्य च ।
भावागणेशः कुरुते तत्त्वयाथार्थ्यदीपनम् ॥ ३ ॥

The commentator quotes his Guru's i. e. Vijñāna Bikṣu's Kārikās twice. Also on fol. 26 he remarks:—

"इदानींतनाः केचन वैष्णवाः एतादृशवाक्यैः (येऽन्येरविंदाक्ष० from भागवतपु०) भगवद्भक्तिं पुरस्कृत्य सामान्यतो ज्ञानमार्गमेव खण्डयन्ति ते तु०

To whom does this refer? To Vallabha?

It ends:—

तस्माद्भगवद्भक्तिर्मुख्यं साधनं सांख्यविद्यायामिति सिद्धम् ॥
कृतं परोपकाराय तत्त्वयाथार्थ्यदीपनम् ।
तेन मे प्रीयतां कृष्णः परमात्मा जगद्गुरुः ॥
स्वतन्त्रस्वात्स एवैकः कर्ता गोपालबालकः ।
श्रीकृष्णाख्यो महेशानो दाहयन्त्रसमस्त्वहम् ॥
पुरुषार्थं बुभुत्सूनां बोधायैव मयेरितम् ।
तेभ्यः समर्पितं चैव तेनापि प्रीयतां हरिः ॥

इति भावाविश्वनाथदीक्षितसूनुगणेशकृतं तत्वयाथार्थ्यदीपनं संपूर्णम् ।

[B. I. 36.

1067

तत्त्वसमाससूत्र with याथार्थ्यदीपन by भावा गणेश.

11¼ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting Foll. 13; ten lines to a page. Dated Saṁvat 1925.

Another copy slightly differing at the end.

Ends:—

एतत्समासनिश्रेयसं एतज्ज्ञानं कपिलस्य महात्मनः ।
अनुष्टुप् छन्दसां चात्र ज्ञेयं श्लोकशतत्रयम् ।

इति तत्त्वसमासाख्यसूत्रवृत्तिः ।

[B. I. 35.

1068

सांख्यकारिका of ईश्वरकृष्ण with भाष्य by गौडपाद.

14 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 24; about 15 lines to a page.

Sāṅkhyakārikās of Īs'varakṛṣṇa with Bhāṣya of Gauḍapāda. Gauḍapāda's Bhāṣya is mentioned in Alberuṇi's India. This Gauḍapāda is probably identical with the author of the Vedāntakārikās; See Winternitz, Geschichte, III. pp. 452-454. The Sāṅkhyakārikās with this Bhāṣya and Nārāyaṇa's Sāṅkhyacandrikā are published in the Benares Sanskrit Series, 1883.

[B. D. 264.

1069

सांख्यकारिका of ईश्वरकृष्ण with सांख्यचन्द्रिका by नारायणतीर्थ.

14½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 29; about 10 lines to a page.

Sāṅkhyakārikās with Sāṅkhyacandrikā by Nārāyaṇatīrtha who refers to his own commentary on the Yogasūtra; see Hall, Index, p. 7. Published in the Benares S. Series.

[B. D. 34.

1070

सांख्यकारिका ईश्वरकृष्ण with सांख्यतत्त्वकौमुदी by वाचस्पति.

15 × 9¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 29; 16 lines to a page.

Sāṅkhyakārikās with Tattvakaumudī of Vācaspati, who quotes from Bhoja's Rājavārtika; see Winternitz, Geschichte, III. p. 454. It seems, therefore, that this Vācaspati is not the same as the author of the Bhāmatī and Nyāyasūcīnibandha, as assumed by me under No. 181 above. Often published.

[ZZ. A. 12.

1071

सांख्यसूत्र with प्रवचनभाष्य by विज्ञानाचार्य.

15 × 9½; inches; Devanāgarī handwriting. Foll. (38 + 33); about 17 lines to a page.

Sāṅkhyasūtra (only Viṣaya and Tantra Adhys.) with commentary of Vijñāna Bhikṣu who lived in the second half of the 16th century; see above No. 1066. Published by Hall in the Bibliotheca Indica Series. See I. O., No 1810.

[ZZ. A. 27.

1072

सांख्यसूत्र with प्रवचनभाष्य by विज्ञानाचार्य.

13 × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 102; twelve lines to a page.

Another (complete) copy.

[S. C. 19.

1073

गोरक्षशतक of गोरक्षनाथ.

5¼ × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 26; nine lines to page.

A treatise on Rājayoga in 200 s'lokas and ascribed to Gorakṣanātha. See Hall, Index, p. 18. For an analysis, see Aufrecht, Oxford Catalogue, No. 567.

It begins:—

श्रीगुरुं परमानन्दं वन्दे आनन्दविग्रहम् ।
यस्य सान्निध्यमात्रेण चिदानन्दायते तनुम् ॥ १ ॥०
नमस्कृत्य गुरुं भक्त्या गोरक्षो ज्ञानमुत्तमम् ।
अभीष्टं योगिनां ब्रूते परमानन्दकारकम् ॥ २ ॥
श्रीगोरक्षशतं वक्ष्ये योगिनां हितकाम्यया ।
ध्रुवं यस्यावबोधेन ज्ञायते परमं पदम् ॥ ४ ॥

It ends:—

भवभीतिहरं नृणां मुक्तिसोपानसंज्ञकम् ।
गुह्याद्गुह्यतरं गुह्यं गोरक्षेण प्रकाशितम् ॥ १९७ ॥
इति गोरक्षशतकं योगशास्त्रं जनः पठेत् ।
सर्वपापविनिर्मुक्तो योगसिद्धिं लभेद्ध्रुवम् ॥ १९८ ॥
योगशास्त्रं पठेन्नित्यं किमन्यैः शास्त्रविस्तरैः ।
यत्स्वयं चादिनाथस्य निर्गतं वदनाम्बुजात् ॥ १९९ ॥
स्नातं तेन समस्ततीर्थसलिले दत्ता च पृथ्वी द्विजे०
येषां ब्रह्मविचारणे क्षणमपि प्राप्नोति धैर्यं मनः २००॥

इति श्रीगोरक्षशतकं समाप्तम् ।

[B. I. 31.

1074

घेरण्डसंहिता.

12 × 6 inches; Devanāgarī character. Foll. 19; eleven lines to a page. Dated Saṁvat 1928.

This is a metrical work on the Haṭhayoga in seven chapters. It has the form of a dialogue between Gheraṇḍa and Caṇḍa; for another MS., cf. Mitra, Notices, I. p. 135.

It begins:—

आदीश्वराय प्रणमामि तस्मै येनोपदिष्टा हठयोगविद्या ।
विराजते प्रोन्नतराजयोगमारूढुमिच्छत् विधियोग एव १
एकदा चण्डकापालिर्गत्वा घेरण्डकुट्टिरम् ।
प्रणम्य विनयाद्भक्त्या घेरण्डं परिपृच्छति ॥ २ ॥

चण्डकापालिरुवाच ।

घटस्थ योगयोगेश तत्त्वज्ञानस्य कारणम् ।
इदानीं श्रोतुमिच्छामि योगेश्वर वद प्रभो ॥ ३ ॥

घेरण्ड उवाच ।

साधु साधु महाबाहो यन्मां त्वं परिपृच्छसि ।
कथयामि हे तत्त्वं सावधानोवधारय ॥ ४ ॥
नास्ति मायासमं पाशो नास्ति योगात्परं बलम् ।
न विज्ञानात्परो बन्धुर्नाहंकारात्परो रिपुः ॥ ५ ॥०

It ends:—

इति ते कथितं चण्ड समाधिर्दुर्लभं परम् ।
यद्गत्वा न पुनर्जन्म जायते भुविमण्डले ॥ २५ ॥

इति घेरण्डसंहितायां घटस्थयोगे (घट is the body) सप्तमसाधने घेरण्डचण्डसंवादे समाधिः सप्तमोपदेशः ॥

The Adhyāyas respectively treat of षट्कर्मशोधन (60 s'lo.), आसनप्रयोग (45 s'lo.), घटशुद्धियोग (65 s'lo.), प्रत्याहारप्रयोग (7 s'lo.), प्राणायामप्रयोग (98 s'lo.), ध्यानयोग (23 s'lo.) and समाधियोग (25 s'lo.).

[B. I. 32.

1075

योगसूत्र of पतञ्जलि with भाष्य by व्यास.

13 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 27; about 10 lines to a page. Incomplete.

Yogasūtras of Patañjali, for whom see Winternitz, Geschichte, III. p. 460, accompanied by the Bhāṣya of Vyāsa, who according to Winternitz, (see ibid, p. 461, n. 2) must have written in the 6th century. Both text and commentary are published in the Bombay S. Series and translated into English by J. H. Woods in the Harward Oriental Series.

Our MS. contains only two Pādas and 13 Sūtras of the third. See I. O., No. 1826.

[B. D. 33.

1076

योगसूत्रभाष्य of व्यास with तत्त्ववैशारदी of वाचस्पति.

15½ × 8 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 112; about 15 lines to a page. Dated Saṁvat 1821.

Vyāsa's Yogabhāṣya with Tattvavais'āradī of Vācaspati is published in the Bombay Sanskrit Series. The same is translated into English by Woods. For Vācaspati, see above No. 1070. Also see I. O., No. 1827.

[B. I. 27.

1077

योगसूत्रभाष्य of व्यास with वार्तिक by विज्ञानभिक्षु.

15 × 8 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 222; about 13 lines to a page.

Another commentary on Vyāsa's Yogabhāṣya. For Vijñāna Bhikṣu, the author, see above No. 1071. This commentary is published in the Pandit, New Series, vols. 5-6.

[B. I. 26.

1078

योगसूत्र of पतञ्जलि with राजमार्तण्ड by भोजराज.

12 × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 50; 9 lines to a page. Dated S'ake 1709.

Yogasūtra with Bhoja's Rājamārtaṇḍa is edited and translated into English by R. Mitra in the Bibliotheca Indica Series. See I. O., No. 1831. Many works are ascribed to King Bhoja of Dhārā, who lived in the 11th century; see C. C. I. p. 418; II. p. 95.

[B. D. 148.

1079

योगसूत्र of पतञ्जलि with राजमार्तण्ड of भोजराज.

11½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 41; about 12 lines to a page.

Another complete copy.

[B. I. 29.

1080

योगसूत्र of पतञ्जलि with मणिप्रभा by रामानन्दसरस्वती.

11 × 5¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 48; about 11 lines to a page.

Maṇiprabhā is another commentary on the Yogasūtra by Rāmānandasarasvatī, pupil of Govindānandasarasvatī. Another work of Rāmānanda is a commentary on S'aṅkarācārya's S'ārīrabhāṣya; see Hall, Index, p. 89. Rāmānanda's

fellow-student Nārāyaṇasarasvatī wrote a Vārtika on the S'aṅkarabhāṣya in A. D. 1592; see ibid, p. 202. Rāmānanda therefore, must have flourished in the second half of the 16th century. The Maṇiprabhā is published in Benares S. Series.

Begins:—

वन्दे क्लेशाद्यसंस्पृष्टं पुराणपुरुषं हरिम् ।०

[B. I. 30.

1081

योगचिन्तामणि of शिवानन्दसरस्वती.

$9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 168; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1867.

Yogacintāmaṇi is a work in 4 chapters on the Yoga philosophy, by Sivānandasarasvatī, pupil of Rāmacandra Sadānandasarasvatī. The author quotes Vidyāraṇya and a MS. of this work was copied in S'ake 1552; see No. 1083 below, where the last verse seems to suggest that the MS. was written during the life-time of the author.

It begins:—

नमो गुरुभ्यो देवेभ्यो योगिभ्यो हरये नमः ।
नित्यं सूक्ष्मतरं चिदेकरसकं मुक्तं विशुद्धं शिवं
निर्धूताखिलकल्पनं श्रुतिशिरोगम्यं प्रमाणोज्झितम् ।
पूर्णं धाम वशीकृताः सुमनसः पश्यन्ति यं योगिनः
सान्द्रानन्दमुपास्महे तदनिशं स्वात्मप्रकाशं महः ॥१॥
मायागाढमहादुरत्ययतमो मार्तण्डकोटिप्रभः
संसाराख्ययुगान्तभास्करकर ज्यातत्य पूर्णेन्दुकः ।
दुःखाम्भोदयुगान्तचण्डपवनः कारुण्यलावण्यभू-
र्भूयान्मे निखिलार्थबोधनकरः श्रीदक्षिणामूर्तिकः ॥२॥
विघ्नौघकालानलसंनिकाशं चिन्त्यार्थचिन्तामणिचारुमूर्तिम् ।
ब्रह्माच्युतेशादिसमर्चिताङ्घ्रिं नमामि लम्बोदरमुग्रवीर्यम् ॥ ३ ॥
श्रीव्यासं यतिशंकरं भवगुरुं श्रीरामचन्द्रं गुरुं
सान्द्रानन्दपदाम्बुजं च निखिलान्नत्वा हि योगीश्वरान् ।
नानाग्रन्थपयोधिमध्यपतितं श्रीयोगचिन्तामणिं
निःशेषार्थसमर्पकं यतिशिवानन्दः करोति स्फुटम् ४

The paricchedas end respectively on foll. 53b; 99 and 136b.

It ends:—

निदध्यासनमेतत्तु मया साधनसंयुतम् ।
यथाशास्त्रं यथाबोधं संक्षेपेण निरूपितम् ॥
श्रवणं मननं चैव सविशेषसविस्तरम् ।
वेदान्तेष्वेव द्रष्टव्यं नोक्तं विस्तरभीतितः ॥
रहस्यं राजयोगस्य हठयोगस्य यत् स्थितम् ।
प्रकाशितं मया सर्वं प्रीतये योगिनामिह ॥
अर्वाचीनैरसाध्यत्वाल्लिखितो न मया हि सः ।
उद्दालकभृशुण्डाद्यैर्हठयोगस्तु यः कृतः ।
कापालिकप्रणीतास्तु इतिकर्तव्य(ता)द्वयः ।
लिखिता न मया ते तु श्रुतिस्मृतिविरोधिनः ।
येनाराधि महादेवो गौरी ब्रह्माथवा हरिः ।
लम्बोदरो रविर्वापि स योगात्सिद्धिमाप्नुयात् ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीरामचन्द्रसदानन्दसरस्वतीशिष्यशिवानन्दसरस्वतीविरचिते योगचिन्तामणौ चतुर्थः परिच्छेदः समाप्तः ।

The author quotes:—

अमृतसिद्धिः 8, 16b; आत्माराम 9b; त्रिपुरासारसमुच्चय 28, 73, 119; दत्तात्रेय 59b, 61; धर्मपुत्रिका 95; नन्दिकेश्वरतारावली 9b; नैष्कर्म्यसिद्धि 14; पवनयोगसंग्रह 82b; पारमेश्वरतन्त्र 16, 74b; मानसोल्लास 9b, 42; योगबीज 2, 7b, 15 &c. राजयोग 14, 21 &c; वायुसंहिता 44; विद्यारण्य 32, 43; हठयोग 112; हठप्रदीपिका 9, 16b, 19b &c.

[B. D. 170.

1082

योगचिन्तामणि of शिवानन्दसरस्वती.

$12\frac{1}{2} \times 7$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 36; 13 lines to a page.

Another copy; this contains only the second Pariccheda.

[B. D. 260.

1083

योगचिन्तामणि of शिवानन्दसरस्वती.

$13 \times 8\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 78; fifteen lines to a page. Date S'ake 1552; Saṁvat 1687.

This is another complete copy. Its conclusion differs from that of No. 1081. The MS. bears the date S'ake 1552, but this seems to be the date of the original of our MS., since its folios bear the watermark '1859'.

Ends:—

०लम्बोदरो रविर्वापि तस्य योगः प्रसिध्यति ।
योगचिन्तामणिर्नित्यं चिन्तनीयो मुमुक्षुभिः ।
जीवन्मुक्तिमहाकामैरजरामृत्युकाङ्क्षिभिः ॥
दुःखं गर्भनिवासजं शिशुदशातारुण्यवार्धक्यजं
त्विष्टानिष्टवियोगयोगजनितोत्कर्षापकर्षोद्भवम् ।
देहप्राणवियोगरोगचयजं कुम्भीविपाकादिजं
तद्दुर्व्याधिमहौषधं भजत भोः श्रीयोगचिन्तामणिम् ॥
द्विजसेवितशाखस्य श्रुतिकल्पकरोः फलम् ।
शमनं भवतापस्य योगं भजत सत्तमाः ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य० चतुर्थः परिच्छेदः ॥

द्विबाणशरचन्द्रैश्च १५५२ युक्ते शाकेन्दुवासरे ।
अब्देप्यूर्जत्रयोदश्यां युक्ते मुन्यष्टराजभिः ॥
परवेजपुरे रम्ये विद्वन्मण्डलमण्डिते ।
पुस्तकं विलिख(द्रा)मो शिवं नत्वा ससूनुकम् ॥

विश्वेशं विश्वभक्तिः प्रकटितसुयशः पूर्णचन्द्रांशुजालैः
व्याप्तं येनाहिराजप्रबलविषलसत्कण्ठमीशं पुरारिम् ।
येन ध्वस्तस्वधर्मप्रभवजनमलं ध्यायता शैवमन्त्रैः
ध्वस्तं सोयं सुशैवो जगति वितनुते(श्री)शिवानन्दयोगी ॥

[S. C. 17.

1084

शिवसंहिता.

$14\frac{1}{2} \times 7\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 30; 11 lines to a page. Dated Saṁvat 1928.

A metrical work, consisting of 644 s'lokas, on the Yoga philosophy treated as a helpmate of the Advaita Vedānta. It is said to belong to the Skanda Purāṇa; cf. Hall, Index, p. 14.

It begins:—

एकं ज्ञानं नित्यमाद्यन्तशून्यं नान्यत्किंचिद्वर्तते वस्तुसत्यम् ।
यद्भेदोस्मिन्निन्द्रियोपाधिना वै ज्ञानस्यास्याभासते नान्यथैव ॥ १ ॥

अथ भक्तानुरक्तो हि वक्ति योगानुशासनम् ।
ईश्वरः सर्वभूतानामात्ममुक्तिप्रदायकम् ॥ २ ॥
त्यक्त्वा विवादशीलानां मतं दुर्ज्ञानहेतुकम् ।
आत्मज्ञानाय भूतानामनन्यगतचेतसाम् ॥ ३ ॥
आलोक्य सर्वशास्त्राणि विचार्य च पुनः पुनः ।
इदमेकं सुनिष्पन्नं योगशास्त्रं परं मतम् ॥ १७ ॥
मायैव विश्वजननी नाद्द्या तत्त्वधिया परम् ।
यदा नाशं समायाति विश्वं नास्ति तदा खलु ॥ ६६ ॥

It ends:—

शिवविद्या महाविद्या गुप्तं चाग्रमहेश्वरी ।
मद्भाषितमिदं शास्त्रं गोपनीयमतो बुधैः ॥ ३८ ॥

गेहे स्थित्वा पुत्रदारादिपूर्णे संगं त्यक्त्वा चान्तरे योगमार्गे ।
सिद्धेश्चिह्नं वीक्ष्य पश्चागृहस्थः क्रीडेत्सैवे (?) मन्मतं साधयित्वा

इति श्रीशिवसंहितेश्वरप्रोक्ता समाप्ता ।

[B. I. 28.

1085

सिद्धसिद्धान्तपद्धति of गोरक्षनाथ.

$11\frac{3}{4} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 17; nine lines to a page. Incomplete.

Another treatise on the Yogic philosophy in six chapters, by Gorakṣanātha, pupil of Mīnanātha. The MS. is incomplete; it contains the first four chapters and a portion of the fifth. S'ivānanda and Tattvasāra are quoted on foll. 15 and 15b respectively. See I. O., 1839 (last piece) for the details of the contents.

Begins:—

आदिनाथं नमस्कृत्य शक्तियुक्तं जगद्गुरुम् ।
वक्ष्ये गोरक्षनाथोहं सिद्धसिद्धान्तपद्धतिम् ॥ १ ॥
नास्ति सत्यविचारेस्मिन्नुत्पत्तिश्चाण्डपिण्डयोः ।
तथापि लोकवृत्त्यर्थं वक्ष्ये सत्संप्रदायतः ॥ २ ॥०

[B. D. 112.

1086

हठयोगस्वरशास्त्र.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 30; 7 lines to a page. Incomplete.

A work, apparently in three chapters, on the principles of Haṭha Yoga.

It begins:—

श्रीदेव्युवाच ॥

कैलासशिषि(ख)रासीनं देवदेवं जगद्गुरुम् ।
पृच्छाम्यहमहं स्वामिन्ब्रूहि मे परमेश्वर ॥ १ ॥
कथं सृष्टिः समुत्पन्ना कथं सृष्टिर्विनश्यति ।
कथं च ब्रह्मणो ज्ञानं सृष्टिसंहारवर्जितम् ॥ २ ॥

श्रीईश्वर उवाच ॥

अविघ्नं च भवेत्सृष्टिर्विघ्नं चैव विनश्यति ।
अविघ्नं ब्रह्मणो ज्ञानं सृष्टिसंहारवर्जितम् ॥ ३ ॥

श्रीदेव्युवाच ॥
ॐकारादि कथं देव कथं विद्याश्चतुर्दश ।
मन्त्रपूजातपोध्यानं धर्मकर्म तथैव च ॥ ४ ॥
इति श्रीब्रह्मज्ञाने उमामहेश्वरसंवादे प्रथमोध्यायः । (s'lo. 97) 11b; इति श्री० द्वितीयोध्यायः (s'lo. 91) 21.

The end:—
अद्य मे सफलं जन्म अद्य मे सफलं तपः ।
अद्य मे सफलं मुक्तिर्गुरुपादप्रसादतः ॥ ९२ ॥

Five s'lokas follow this and then the MS. abruptly ends:—
९७ ॥ गुणीमनेकविद्वांसोतपद्——

[B. D. 290.

(C) Pūrvamīmānsā.

1087-1088

जैमिनीयन्यायमालाविस्तार of माधवाचार्य.

15 × 9½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 178 and 199; about 17 lines to a page.

These are two neatly written modern copies of Mādhavācārya's Jaiminīyanyāyamālāvistāra on the Pūrvamīmānsā Sūtras. It is published in the Ānandās'rama Series.

[ZZ. B. 2.

1089-1090

जैमिनीयन्यायमालाविस्तार of माधवाचार्य.

11½ × 5 & 13½ × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 10 and 16; about 11 lines to a page.

Two other incomplete copies of the same work. The first contains Adhys. 1-4 of the VIII book; the second contains Adhys. 1-4 of the XIth.

[B. D. 23.

1091

पूर्वमीमांसासूत्र of जैमिनि with भाष्य by शबरस्वामी.

14 × 9 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 411; about 20 lines to a page.

A complete and neatly written copy of the S'ābarabhāṣya on the Pūrvamīmānsā Sūtras of Jaimini. The number of folios of the twelve

parts is respectively as follows:—25; 23; 46; 28; 16; 46; 20; 13; 44; 94; 35 and 21. The MS. is of a modern date.

The S'ābarabhāsya is translated into English by G. Jha in Indian Thought, vol. II, 1911.

[ZZ. A. 18.

1092

मीमांसाबालप्रकाश of शंकरभट्ट.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 369; seven lines to a page.

This is an abridgment with comments of the Pūrvamīmānsā Sūtras. Its author is S'aṅkarabhaṭṭa, son of Nārāyaṇabhaṭṭa and the father of the famous Nīlakaṇṭha, author of the Mayūkhas. See above No. 726 and Hall, Index p. 183. It is published in the Chawkhamba Sanskrit Series, 1902.

Begins:—
अथ द्वादशलक्षण्याः संक्षिप्तमत्र शंकरः ।०

[B. D. 230.

1093

विधिरसायन with सुखोपजीविनी of अप्पय्य दीक्षित.

12 × 5¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 50; 12 lines to a page. Incomplete.

Vidhirasāyana is a treatise on the three kinds of Vidhi, composed with its commentary Sukhopajīvinī, by Appayya Dīkṣita for whom see above No. 141 and also I. O., No. 2210. Published in the Chawkhamba Sanskrit Series. Our MS. ends with अपूर्वविधिलक्षणाक्षेप.

[B. D. 125.

(D) Advaita Vedānta.

1094

अज्ञानबोधिनी (आत्मबोध) of शंकराचार्य.

10½ × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 15; about 13 lines to a page.

Ajñānabodhinī or Ātmabodha is a small treatise on the Advaita Vedānta, ascribed to S'aṅka-

rācārya. Published at the Vani Vilas Press, Srirangam.

It begins:—

सच्चिदानन्दरूपाय सर्वधीवृत्तिसाक्षिणे ।०

[S. C. 2.

1095

अद्वैतसिद्धि of मधुसूदनसरस्वती.

10¼ × 4¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 160; 11 lines to a page. Incomplete.

Advaitasiddhi is a work in four Paricchedas on the Advaita philosophy. It is published at the N. S. Press, Bombay. For the age of the author, see below No. 1157. Our MS. contains only two Paricchedas of the work.

[B. D. 153.

1096

अवधूतगीता (स्वात्मसंवित्युपदेश.)

7½ × 3¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 31; nine lines to a page.

This is a popular manual of the Advaita Vedānta; it is often published. It contains eight chapters and a total of about 300 verses.

[B. I. 33.

1097

अविमुक्तनिरुक्तिसार with टीका.

15 × 6 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; about 12 lines to a page. Incomplete.

A Vedantic work on the efficacy of Benares, from a religious point of view, especially in giving salvation. The other name of the work is Brahmāvāsa. It is based on the Jābāla Upaniṣad. See Hall, Index, p. 133. The present MS. contains only 14 s'lokas together with a learned commentary composed probably by the author himself.

The text begins:—

कुरुक्षेत्रं मध्ये यदिदमघनासीवरणयो-
रनन्ताव्यक्तात्मस्मृतिपदमतो देवयजनम् ।
मुमूर्षो रुद्रोत्र ध्रुवद इति तद्ब्रह्मसदनं
भुवि भ्रूमध्ये च प्रथितमविमुक्तं तदवतात् ॥ १ ॥०

The com. begins:—

अथ जाबालोपनिषत्तात्पर्यनिर्णायको अविमुक्तिनिरुक्तिसारो व्याक्रियते । तत्रायं प्रतिपाद्यार्थसंग्राहको मङ्गलश्लोकः । कुर्विति ॥ १ ॥ जाबाले श्रूयते । अविमुक्तं वै०

"अत्र पुराणोपबृंहणान्यतिप्रसिद्धानि काशीसारादौ पूर्वाचार्यैः संगृहीतानि चास्माभिरपि अविमुक्तनिरुक्तौ कानिचिदुदाहृतानीति ग्रन्थविस्तरभयान्न प्रदर्श्यन्ते ।"

This shows that the present work is only an abridgment of a bigger work, called Avimuktanirukti, of the author.

[B. D. 246.

1098

अष्टावक्रगीता of अष्टावक्र with टीका by विश्वेश्वर.

10 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 91; about 10 lines to a page. Dated Saṁvat 1735.

Avadhūtānubhūti usually known as Aṣṭāvakragītā is a work in 21 chapters on the Advaita Vedānta, ascribed to Aṣṭāvakra. The commentary is by Vis'ves'vara; for quotations &c, see I. O., No. 2365. Published by Jīvānanda Vidyā Sāgara, Calcutta.

[B. D. 92.

1099

आत्मार्कबोध with टीका of गोविन्दभट्ट.

12 × 4¼ inches; Devanāgarī handwriting Foll. 154; eight lines to a page. Dated S'ake 1673.

This is a metrical work consisting of 120 verses divided into six chapters called Upades'as on the Advaita Vedānta by Govindabhaṭṭa, son of Vis'vanāthabhaṭṭa Kāle. The commentary is by the author himself. In this work the soul is metaphorically described as the sun and thus the verses have a double interpretation, one applicable to the sun and the other to the soul. Our MS. appears to be the author's own copy.

It begins:—

गायत्र्यर्थात्मकत्वाद्व्यधिकदशगणे भास्करस्य स्थितत्वात् ।०

स्मृत्वा विष्णुं जगन्नाथं गुरुं नत्वा सुबुद्धिदम् ।
व्याख्यामात्मार्कबोधस्य स्वग्रन्थस्य करोम्यहम् ॥ २ ॥

निर्विघ्नपरिसमाप्त्यर्थं ग्रन्थकृन्नस्यात्मकं मङ्गलमाचरति—

प्रणम्य पितृपत्पद्मं ध्यात्वा देवं महेश्वरम् ।
आत्मार्कबोधमिच्छामि स्वान्तेन्द्वादिविशुद्धये ॥ ३ ॥०

A reference to the grandfather of the author is found on fol. 14:—

उक्तं चास्मत्पितामहचरणैः ।
स्वभावाज्जातबोधाय सत्संगाल्लब्धभक्तये ।
निःसंगाद्धतपापाय केवलं स्वात्मने नमः ॥ इति०

The chapters treat of:—

(1) मासकथनं (2) वर्षकथनं (3) कर्मकथनं (4) मित्रशत्रुभावकथनं (5) आत्मार्कोपासनकथनं (6) आत्मार्कैश्वर्यकथनं.

It ends:—

एवं षडुपदेशैर्नस्तमो यन्नाशितं त्वया ।
आत्मसूर्य ततः सर्वमस्माकं काममापृण ॥ ६ ॥
आत्मार्को जयति सदा निजप्रकाशात् ।
यद्बोधाद्भवति तमोमलस्य नाशः ।
तद्धेतुः कृतिरियमेव मेस्तु जेत्री
व्याख्यानांशुकजनिभूकवेः कृतीनाम् ।

इति श्रीसदावेदान्तसिद्धान्तानुभवानन्दितकालोपनामकाहिताग्निविश्वनाथभट्टात्मजगोविन्दभट्टकृत आत्मार्कबोधे आत्मार्कैश्वर्यकथनंनाम षष्ठ उपदेशः ॥ शके १६७३ प्राजापत्याश्विने शुक्ले द्वादश्यां मन्दवासरे ॥ दक्षिणायने शारदेन तद्दिने पुस्तकं संपूर्णं । धामणकरोपनाम्ना वै रामभट्टेन लेखनम् । काळे इत्युपनामाख्ये गोविन्द दीक्षितस्य पुस्तकम् ।

[B. D. 285.

1100

आत्मार्कबोध with टीका of गोविन्दभट्ट.

10$\frac{1}{2}$ × 4$\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 113; 12 lines to a page. Dated Saṁvat 1803.

Another copy.

[B. D. 219.

1101

उपदेशसाहस्री of शंकराचार्य (गद्यबन्ध).

10$\frac{1}{2}$ × 5$\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 22; 9 lines in a page.

Upades'asāhasrī of S'aṅkarācārya is published together with Rāmatīrtha's commentary by the Nirṇaya Sāgara Press, Bombay. The present MS. contains only the prose portion of the work. See next number.

[B. D. 128.

1102-1103

उपदेशसाहस्री of शंकराचार्य with पद्योजनिका by रामतीर्थ.

10$\frac{1}{4}$ × 4$\frac{1}{2}$ and 11 × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 229 and 56; about 10 lines to a page.

The first MS. is dated Saṁvat 1765, the second is not dated. The former contains the metrical portion of the Upades'asāhasrī with Rāmatīrtha's commentary, the latter, the prose portion with the same commentary. For Rāmatīrtha see below No. 1120.

[B. D. 129-128.

1104

तत्त्वविवेक of नृसिंहाश्रम.

10$\frac{3}{4}$ × 4$\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2-13; 15-25; 29-42; 10 lines to a page.

Tattvaviveka is an exposition of the Vedānta doctrine in two Paricchedas by Nṛsiṅhās'rama, pupil of Jagannāthās'rama. The work was composed in Saṁvat 1604. The author wrote a commentary on his own work in Saṁvat 1605; see Hall, Index, pp. 155-156 and I. O., Nos. 2379-80. Our MS. does not contain the concluding verse giving the date of the work &c, found in the I. O., MS. No. 2379. Advaitadīpikā and Bhedadhikkāra (published in Benares S. Series) are other works by Nṛsiṅhās'rma; see I. O., Nos. 2377 and 2383.

[B. D. 229.

1105

तत्त्वालोक of जनार्दन with तत्त्वप्रकाशिका by प्रज्ञानानन्द.

11$\frac{1}{2}$ × 4$\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 159; 11 lines to a page.

Tattvāloka of Janārdana, the pupil of Anubhūtisvarūpa, the famous author of the Sārasvatīprakriyā see above No. 54), is a defence of the

Advaita Vedānta against the Nyāya-Vais'eṣika system. It consists of 60 sections divided into two Adhyāyas. For a MS. of the text, see Hall, Index, p. 157 and Aufrecht, Leipzig Catalogue, No. 890. Janārdana quotes Bhāskara (Nimbārka) and bases his work on S'aṅkara's S'ārīrabhāṣya.

The commentary called Tattvaprakās'ikā was composed by the author's pupil. A MS. of this commentary (Peterson, Reports, III. p. 208) is dated Saṁvat 1432. Both the teacher and the pupil appear to have flourished in the 14th century. Our MS. is about 300 years old.

The com. begins:—

याचित्संसृतिमाश्रिता च तमसा सन्नद्धधामाधुना०
तस्यानुग्रहपात्रतामुपगते पुंसि प्रगल्भा गिरा
स्वायत्ते भवभूतभीतिभिदुरज्ञानोद्भवे चात्मना ।
बोधद्वैधविधायितर्कतिमिरच्छेदाद्द्वयद्वैतिनं
तं वन्देऽनुभवस्वरूपयमिनं स्मृत्याखिलाभीष्टदम् ॥३॥
कीर्तिर्यस्य चतुर्दशापि भुवनान्याक्रम्य भेजे प्रिया
प्रीत्याथ प्रतिभा परा प्रणयिनी स्थानानि विद्याभुवः ।
तावन्त्येव ततानि तानि बुभुजे स्वाराज्यभाजो भरात्
स्पर्धा तस्सततं नरेन्द्रनगरीनामामृतं नौमि तम् ॥४॥
यदुक्तं गुरुभिः सम्यक् तत्त्वालोके तु तन्मया ।
निबन्धीक्रियते भक्त्या मादृक्प्राह्यै यथास्मृति ॥ ५ ॥०

प्रतिपाद्यमर्थं संक्षेपतो दर्शयन्नाह—शुद्धानन्देति ।

It ends:—

यस्यानुग्रहमात्रेण वागीशत्वसमुद्गमः ।
किं प्रज्ञानस्वरूपं तं न जाने गुरुमुत्तमम् ॥ ३ ॥
प्रतिभाचन्द्रिकाचन्द्रं प्रोल्लसत्कीर्तिवल्लभम् ।
अनुभूतिस्वरूपं तं प्रणमामि गुरुं परम् ॥ ४ ॥
प्रज्ञानानन्दयतिना कृता तत्त्वप्रकाशिका ।
तत्त्वालोकस्य टीकेयं संतोषं तनुतात्सताम् ॥ ६ ॥
मधुनि मधुकराणां कोविदस्त्वं किमेतत् ०॥ ७ ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य(स्य) तत्त्वप्रकाशिका संपूर्णा इति ॥

[B. D. 229.

1106

तत्त्वबोध of वासुदेवेन्द्रशिष्य.

8½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; about eight lines to a page.

Tattvabodha is a manual of the Advaita Vedānta by a pupil of Vāsudevendra. In the colophon it is ascribed to Vāsudevendra himself; see also Hall, Index, p. 112; Aufrecht, Leipzig Catalogue, No. 893 and Bhandarkar, Private MSS., No. 311. In the last place it is ascribed to S'aṅkarācārya wrongly.

It begins:—

वासुदेवेन्द्रयोगीन्द्रं नत्वा ज्ञानप्रदं गुरुम् ।
मुमुक्षूणां हितार्थाय तत्त्वबोधो विधीयते ॥ १ ॥०

Ends:—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीवासुदेवेन्द्रस्वामिकृततत्त्वबोधः संपूर्णः ॥

[B. I. 75.

1107-1109

पञ्चदशी of विद्यारण्य with प्रकाशिका by रामकृष्ण.

15 × 9½; 15¼ × 9½ and 10½ × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 155; 115 and 115; 16, 15 and 7 lines to a page.

These are three copies of Vidyāraṇya's Pañcadas'ī with Prakās'ikā of Rāmakṛṣṇa, the author's pupil. Both published by the N. S. Press, Bombay. The last MS. contains the Citradīpa and 131 s'lokas of the Tṛptidīpa only.

[ZZ. A. 20; S. C. 16; B. D. 129.

1110

प्रस्थानभेद of मधुसूदन.

8 × 6¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 12; about 12 lines to a page. Dated Saṁvat 1815.

Prasthānabheda is a general review of the Religio-Philosophical Literature in Sanskrit, by Madhusūdanasarasvatī, a contemporary of Hemādri; see below No. 1157. Published and translated into German by Weber in Indische Studien, vol. I. It is also published in the A. S. Series, Poona.

[B. I. 74.

1111

वालबोधिनी, त्रिपुरी, लघुवाक्यवृत्ति, स्वरूप and आत्मज्ञानोपदेश of शंकराचार्य.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12 ; 14 lines to a page. Dated Saṁvat 1727.

This MS. contains five small Vedantic Prakaraṇas of S'aṅkarācārya. All are published at the Vani Vilas Press, Srirangam. For quotations &c, see the exactly similar I. O., MS., No. 2300. Also see Weber, No. 618.

[B. D. 129.

1112

ब्रह्मतर्कस्तव with टीका of अप्पय्य दीक्षित.

12½×6 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 40; 11 lines to a page.

Brahmatarkastava is a Vedantic piece in 52 stanzas by Appayya Dikṣita. It praises god S'iva as identical with the Brahman. The commentary is by the author himself, for whom see above No. 141. For quotations, see Bhandarkar, Private MSS., No. 180.

Begins:—

उच्चावचैरुपनिषद्वचनप्रकाण्डैः०

The work is quoted in Cchalāri's Smṛtyarthasāgara; see above No. 748.

[B. D. 284.

1113

ब्रह्मसूत्र of बादरायण.

12½×5¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; about 12 lines to a page. Dated S'ake 1751.

Brahmasūtras of Bādarāyaṇa are often published. See Winternitz, Geschichte, III. p. 428.

[B. D. 30.

1114-1115

ब्रह्मसूत्र of बादरायण with शारीरभाष्य by शंकराचार्य.

15×9½ and 11½×3½ inches; Devanāgarī character. Foll. 162 and 240; about 18 and 10 lines to a page respectively.

These are two complete copies of S'aṅkarācārya's commentary on the Brahmasūtras. An English translation of this commentary by Dr. Thibaüt is published in the S. B. E. Series.

[ZZ. A. 19 and B. D. 237.

1116

शारीरकभाष्य of शंकराचार्य with a commentary.

12×5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 1-32; 44-50; about 12 lines to a page.

A fragment of the S'āṅkarabhāṣya on the second Pāda of the second Adhyāya, accompanied by a commentary which begins:—

सांख्यतार्किकबौद्धाश्च जैनाः पाशुपतादयः ।०

[B. D. 31.

1117

शारीरकभाष्य of शंकराचार्य with भामती by वाचस्पतिमिश्र.

13½×8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 240 (108+58+55+19); about 14 lines to a page.

Bhāmatī is the famous commentary on S'aṅkarācārya's S'ārīrabhāṣya by Vācaspati Mis'ra, pupil of Mārtaṇḍatilaka. See above No. 1070. It is published by the N. S. Press, Bombay.

[B. D. 271.

1118

शारीरभाष्य-पञ्चपादिका of पद्मपाद with विवरण by प्रकाशात्मा.

12×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 250; about eight lines to a page.

Pañcapādikā is a commentary by Padmapāda on the first five Pādas of the S'ārīrabhāṣya. It is published together with Prakās'ātmayati's Vivaraṇa in the Vizianagaram Sanskrit Series. Our MS. contains this commentary only upto the end of the 4th Sūtra of the first Pāda.

Begins:—

पालने विमलसत्ववृत्तये०

Ends:—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकानन्यानुभवपूज्यपादशिष्यप्रकाशात्मभगवतः कृतौ पञ्चपादिकाविवरणे समन्वयसूत्रं समाप्तम् । शके १७२ शार्वरीनामसंवत्सरे कार्तिकमासे अष्टमीदिवसे शुक्लपक्षे मन्दवासरे इदं पुस्तकं समाप्तम् ।

[B. D. 186.

1119

पञ्चपादिकाविवरण of प्रकाशात्मा with तत्त्वदीपन by अखण्डानन्द.

12×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 424; about 9 lines to a page.

This MS. contains Prakās'ātmā's Vivaraṇa with Tattvadīpana by Akhaṇḍānanda, pupil of Akhaṇḍānubhūti, only upto the end of the 2nd Sūtra of the first Pāda. For quotations, see I. O., Nos. 2258-59. Published in the Benares S. Series, 1902.

Begins:—

यद्बोधसमुद्भूतं यद्बोधात्प्रविलीयते ।०

[B. D. 186.

1120

शारीरकरहस्यार्थतत्त्वप्रकाशिका of रामतीर्थ.

$9\frac{3}{4}\times4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 49; 9 lines to a page. Dated Saṁvat 1724.

This is a brief metrical recapitulation of the contents of S'aṅkarācārya's S'ārīrabhāṣya by Rāmatīrtha, pupil of Kṛṣṇatīrtha and the author of the commentary on the Upades'asāhasrī, for which see above No. 1102. For Rāmatīrtha's commentary on the Saṅkṣepas'ārīraka, see I. O., Nos. 2319-20. A MS. of this author's commentary on Sures'vara's Mānasollāsa is dated Saṁvat 1630; see Weber No. 616. He has also written a commentary on Sadānanda's Vedāntasāra, which is published by N. S. Press, 1894.

Begins:—

नित्याभिव्यक्तसच्चिद्वयविधुरपरानन्दरूपात्मसंस्थ—
विध्वस्ताशेषदोषप्रभवपटुमहामोहरागादिमूलम् ।
संसारावर्तपातव्यथितजनसमुद्धारकार्यात्तदेहं
वन्दे श्रीकृष्णनाम्ना भुवि जनविदितं श्रीगुरुं श्रीनिवासम्
सर्ववेदान्तसर्वस्वसारं शास्त्रविनिश्चितम् ।
गुरुप्रसादसंबुद्धमविस्मृत्यै विमृश्यते ॥ २ ॥०

The author represents himself as having approached a Guru who addresses him thus:—

श्रूयतामवधानेन श्रीमच्छारीरकाभिधम् ।
शास्त्रं वेदान्तवाक्यार्थविचारन्यायसंचयम् ॥
सर्वसंशयविच्छेदि बादरायणसूत्रितम् ।
सर्वज्ञशंकराचार्यभाष्येण विशदीकृतम् ॥०

The Adhyāyas respectively end on foll. 13b; 29b and 42.

Ends:—

नमस्तस्मै भगवते कृष्णाय गुरवे सते ।
यदनुग्रहलेशेन स्वाराज्यं भुज्यते मया ॥
शारीरकरहस्यार्थवस्तुतत्त्वप्रकाशिका ।
रचिता रामतीर्थेन कारिकातारकोज्ज्वला ॥
इति श्रीमच्छरीररहस्यार्थप्रकाशिकायां चतुर्थोध्यायः ।

[B. D. 129.

1121

योगवासिष्ठ (उपशमप्रकरण) with तात्पर्यप्रकाश by आनन्दबोधेन्द्रसरस्वती.

$13\frac{3}{4}\times6$ inches; Devanāgarī character. Foll. 263; 13 lines to a page.

Upas'amaprakaraṇa of the Yogavāsiṣṭha of Vālmīki with the commentary of Ānandabodhendrasarasvatī, pupil of Rāmacandrasarasvatī, pupil of Sarvajñasarasvatī. For the whole work consult Hall, Index, p. 121 and I. O., Nos. 2407-2414. The commentary was composed in S'ake 1766 (1566 ?) according to Stein, Kās'mīra Catalogue, p. 124. The I. O., MS., however, is dated Saṁvat 1851. The author's Guru versified the contents of Appayya Dikṣita's S'āstrasiddhāntales'a; cf. I. O., No. 2453.

Begins:—

भुवनरचनपालनोपशान्तिप्रथितमहाविभवस्वभावपूर्णम् ।
निगमहृदयसाक्षि निष्प्रपञ्चं निजसुखबोधघनं शिवं प्रपद्ये॥०

Ends:—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमत्सर्वज्ञसरस्वतीपूज्यपादशिष्यश्रीरामचन्द्रसरस्वतीपूज्यपादशिष्यस्य श्रीगङ्गाधरेन्द्रसरस्वत्याख्यभिक्षोः शिष्येण श्रीमदानन्दबोधेन्द्रसरस्वत्याख्यभिक्षुणा विरचिते श्रीवासिष्ठतात्पर्यप्रकाशे उपशमप्रकरणं संपूर्णं ।

[B. D. 29.

1122

योगवासिष्ठश्लोकसंग्रह.

$13\frac{1}{2}\times4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 54; 8 lines to a page.

The MS. contains selections from the Yogavāsiṣṭha.

[B. D. 145.

1123

लघुवाक्यवृत्ति of शंकराचार्य with पुष्पाञ्जलि.

8 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 13; about 7 lines to a page.

Laghuvākyavṛtti, in 18 stanzas, is a small piece by S'aṅkarācārya. The commentary is called Puṣpāñjali and quotes Vidyāraṇya.

The com. begins:—

नत्वा श्रीरामचन्द्रस्य तत्त्वं वेदान्तगोचरम् ।
कुर्वे पुष्पाञ्जलिं टीकां वाक्यवृत्तेरविस्तराम् ॥०

[B. D. 222.

1124

वाक्यवृत्ति of शंकराचार्य with प्रकाशिका by विश्वेश्वर.

10½ × 6½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 42; about 12 lines to a page. Dated Saṁvat 1915.

Vākyavṛtti, a Vedantic piece in 53 s'lokas by S'aṅkarācārya, with a commentary called Prakās'ikā by Vis'ves'vara Pandit, pupil of Mādhava Prājña; see I. O., No. 2302 for quotations. Published in the Ānandās'rama Series.

It begins:—

अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ।०

It ends:—

इति श्रीमन्महायोगिमाधवप्राज्ञगुरुप्रसादादिनापरि-(मित)ज्ञानानन्दस्वरूपविश्वेश्वरपण्डितविरचिता वाक्यवृत्तिप्रकाशिका समाप्ता ।

[B. I. 69.

1125

(बृहदारण्यक) वार्तिकसार.

10½ × 4¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 259; 8 lines to a page.

This is a summary in verse of Sures'vara's Vārtika on the Bṛhadāraṇyaka Upaniṣad. Our MS. contains the first five Brāhmaṇas; for the sixth, see I. O., No. 223. The author is Vidyāraṇya. Published in the Chawkhamba S. Series.

Begins:—

श्रीमत्सुरेश्वराचार्यपादाब्जभ्रमरा इमे ।
वार्तिकेक्षुरसं पीत्वा तृप्यन्त्वात्मानुभूतितः ॥ १ ॥
संसारकारणाविद्याध्वंसकृज्ज्ञानलब्धये ।
प्रारब्धेयं प्रयत्नेन वेदान्तोपनिषत् परा ॥ २ ॥

इति वार्तिकसारे अधिकारीपरीक्षा fol. 18 (s'lo. 256) इति० संबन्धपरीक्षा fol. 24b (s'lo. 106); इति० प्रामाण्यपरीक्षा fol. 58 (s'lo. 504); इति० प्रमेयपरीक्षा इत्युपोद्घातः fol. 69 (s'lo. 178); इति तृतीयाध्यायः fol. 187; इति चतुर्थाध्यायः fol. 223b (s'lo. 522).

End:—

इति वार्तिकसारे पञ्चमाध्यायस्य नवमं ब्राह्मणम् ॥

[B. D. 100.

1126

वेदान्तसार of सदानन्द.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 5-14; ten lines to a page.

Vedāntasāra of Sadānanda is often published; see I. O., 2344 and Winternitz, Geschichte, III. p. 438.

[B. D. 59.

1127

वेदान्तसार of सदानन्द with सुबोधिनी by नृसिंहसरस्वती.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 70; nine lines to a page.

Vedāntasāra with Subodhinī of Nṛsiṅhasarasvatī, pupil of Kṛṣṇānandasarasvatī. The Subodhinī was composed in S'ake 1510. Published by the N. S. Press, Bombay, 1894.

Begins:—

कृष्णानन्दगुरुं नत्वा परमानन्दमद्वयम् ।०

In a Marathi work called Gurucaritra, which describes the life of this author, he is reckoned as the 14th descendant of the Great S'aṅkarācārya.

[S. C. 2.

1128

वेदान्ताधिकरणमाला of विद्यारण्य.

12 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 59; about 15 lines to a page. Dated Saṁvat 1784.

Vedānta Adhikaraṇamālā or Vaiyāsikanyāyamālā is a metrical exposition of the Vedānta doctrine as contained in the Brahmasūtras, together with an explanation in prose both by Vidyāraṇya. Published in the Bibliotheca Indica and A. S. Series, Poona.

[B. I. 72.

1129-1130

शास्त्रसिद्धान्तलेशसंग्रह of अप्पय्य दीक्षित.

11¼×4¾ and 9½×4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 104 and 66; about 10 lines to a page.

These are two copies of Appayya Dīkṣita's S'āstrasiddhāntales'asaṅgraha which is an examination of the tenets of the different Vedānta schools in four chapters. The first MS. is complete; the second contains the first chapter and a part of the second. For quotations, see I. O., No. 2448. Published in the Chawkhamba S. Series and by Jīvānanda Vidyāsāgara, Calcutta.

Begins:—

अधिगतभिदा०

[B. D. 285 and 232.

1131

स्वानुभवादर्श of माधवाश्रम.

11½×5 inches; Devanāgarī character. Foll. 120; eight lines to a page. Dated S'ake 1778.

Svānubhavādars'a is a Vedantic treatise in 215 s'lokas with commentary, by Mādhavās'rama, pupil of Nārāyaṇās'rama. See Hall p. 103. It is published in the Cawkhamba S. Series.

The text begins:—

यस्मात्परं किमपि नास्ति नमोस्तु तस्मै०

The com. begins:—

अथ स्वानुभवादर्शार्थप्रकाशिका ।
नम ॐकारगम्याय नम ॐकारसाक्षिणे ।
नम ॐकारवर्णाय कृष्णाय परमात्मने ॥ १ ॥०

The MS. ends:—

श्रीमन्नारायणाश्रमशिष्यमाधवाश्रमविरचितं स्वानुभवादर्शाख्यं प्रकरणं समाप्तं। इदं पुस्तकं राजारामशास्त्रिभिः कवडग्रामस्थसांबशास्त्रिणे तैः कृपया दत्तं । शुभं भूयात् ॥ शके १७७८ नलनामाब्दे आश्विनमासे ।

[B. D. 238.

(E) Vis'iṣṭādvaita.

1132

आर्चिरादिमार्गविभव of रामानुज.

11×5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; 14 lines to a page.

A prose piece on the glory of the way to God, by Rāmānuja.

Begins:—

पाखण्डद्रुमखण्डदावदहन० ॥ १ ॥ श्रीरङ्गमङ्गल० ॥ २ ॥

Ends:—

इत्यार्चिरादिमार्गवैभवं संपूर्णम् ।

[B. I. 138.

1133

तत्त्वत्रय of रामानुजाचार्य.

8×4¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 12; 12 lines to a page. Dated Saṁvat 1917.

A short treatise on the three principal entities by Rāmānujācārya.

Begins:—

श्रीमानखिललोकानां नायकः करुणाकरः ।
करोतु मङ्गलं पुंसां कमलानायको हरिः ॥ १ ॥०

Ends:—

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यकृततत्त्वत्रयं समाप्तम् ।

[B. I. 135.

1134

रहस्यत्रयसारसंग्रह with टीका by वेङ्कटनाथ.

12×5¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 24; about 20 lines to a page.

Sārasaṅgraha is a poem in 72 s'lokas expounding the Vis'iṣṭādvaita philosophy, by Veṅkaṭanātha. The commentary is by the author himself. This author's commentary on Rāmānuja's Bhāṣya on the Bhagavadgītā is published in the A. S. Series, Poona.

The text begins:—

श्रीमान्वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी ।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि ॥ १ ॥
आभगवतः प्रथितामाचार्यसंततिं वन्दे ।
मनसि मम यत्प्रसादाद्वसते रहस्यत्रयसारोयम् ॥२॥•

The com. begins:—

इह खलु भगवान् कवितार्किकसिंहः सर्वतन्त्रस्वतन्त्रश्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः वेदान्ताचार्यवर्यः रहस्यत्रयसाराधिकारसंग्रहेण०

It ends:—

इति सर्वं समञ्जसम् । ७२ ॥ इति अधिकारसंग्रहः संपूर्णः ।

रहस्यत्रयसारोयं वेङ्कटेशविपश्चिता ।
शरण्यदम्पतिदयां विदां(?)संमतः समगृह्यत ॥

[B. I. 125.

1135

मायावादसंदूषणी of पूर्णानन्द.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1817.

Māyāvādasandūṣaṇī also called Tattvamuktāvalī is a refutation of the Advaita theory by Pūrṇānanda, pupil of Nārāyaṇabhaṭṭa and a follower of the Rāmānuja Vedānta. This work is quoted in Mādhavācārya's Sarvadars'anasaṅgraha; cf. I. O., No. 2469 and Aufrecht, Oxford Catalogue, p. 247. It contains over 100 s'lokas, of which our MS. contains only 31.

Begins:—

साक्षात्तत्त्वमसीति वेदविषये वाक्यं तु यद्विद्यते ।०

v. 28 in this MS. is:—

श्रीनारायणभट्टवर्यसविधे०

[B. I. 73.

1136

वेदान्ततत्त्वसार of रामानुज.

11 × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 26; ten lines to a page. Dated Saṁvat 1916.

This is an attack against the Māyā doctrine of S'aṅkara, by Rāmānuja; see I. O., No. 2467.

Begins:—

सदेव सौम्येदमग्र आसीदेकमेवाद्वितीयं ब्रह्म०

Ends:—

ब्रह्मद्वैविध्यं दुर्वचनमिति दिक् । इति श्रीरामानुजाचार्यविरचितवेदान्ततत्त्वसारं संपूर्णम् ।

[B. I. 140.

(F) Vallabha Vedānta.

1137

द्रव्यशुद्धिदीपिका of पुरुषोत्तम.

10½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 48; twelve lines to a page.

A treatise on the purification, both internal and external, as a preliminary of Kṛṣṇabhakti, by Puruṣottama, son of Pītāmbara, and a follower of Vallabha. He quotes Nirṇayasindhu and has written a commentary on the Aṇubhāṣya, which is edited by Mr. M. T. Telivala, Bombay, 1926.

It begins:—

नत्वा श्रीवल्लभाचार्यान् हरिसेवोपकारिका ।
बाह्यार्थाभ्यन्तरीद्रव्यशुद्धिरत्र विचार्यते ॥ १ ॥०

The following authorities are quoted:—

आचारतिलक, कर्मतत्त्वप्रकाशिका (कृष्णंभट्टीया), कुल्लुकभट्ट on मनु, छन्दोगपरिशिष्ट, दिनकरोद्योत, नागदेवीये संग्रहकारः निर्णयसिन्धु, निर्णयामृत, पृथ्वीचन्द्र, पृथ्वीचन्द्रोदय, भार्गवार्चनदीपिका, मर्यादासिन्धु, मिताक्षरा, विष्णुभक्तिचन्द्रोदय, शुद्धिमयूख, श्रीधरी on भागवत, सदाचारचन्द्रोदय, स्मृत्यर्थसार, हरिवल्लभसुधोदय and हलायुधे हारीत besides other older authorities. 'He was born in Saṁvat 1724 and did not live long after Saṁvat 1781.' See Telivala's edition, Intro., p. 7.

It ends:—

इति श्रीवल्लभाचार्यचरणाम्बुजप्रसादतः ।
नानानिबन्धमालोक्य द्वेधा शुद्धिः स्फुटीकृता ॥ १ ॥

इति श्रीवल्लभाचार्यचरणाम्बुजदासदासेन पीताम्बरात्मजेन पुरुषोत्तमेन स्फुटीकृता द्रव्यशुद्धिदीपिका संपूर्णा ।

[S. C. 2.

1138

पुष्टिप्रवाहमर्यादा of वल्लभ with विवृति by विट्ठलेश.

12 × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 26; eight lines to a page.

Puṣṭipravāhamaryādā of Vallabhācārya with the commentary of his son Viṭṭhales'a, who died in Saṁvat 1642.

Begins:—

श्रीमत्पितृपदाम्भोजं नत्वा सर्वार्थसिद्धिदम् ।
आचार्यदर्शितं मार्गत्रयं व्याख्यातुमुद्यतः ॥ १ ॥

Ends:—

पुष्टिप्रवाहमर्यादाभेदकं शास्त्रमद्भुतम् ।
श्रीवल्लभेन (?) व्याख्यातं तत्कृपातो यथामति ॥३॥०४

इति श्रीमत्पितृचरणैकतानश्रीवल्लभ(विठ्ठल)विरचितं पुष्टिप्रवाहमर्यादाविवरणं समाप्तम् ।

[B. I. 131.

1139

पुष्टिमार्गलक्षण of हरिदास.

6½ × 6 inches; Devanāgarī character. Foll. 3; 13 lines to a page.

This explains the Pustimārga in 21 s'lokas. The author is Haridāsa.

Begins:—

अथ पुष्टिमार्गलक्षणानि ।
सर्वसाधनसाहित्यं फलाप्तौ यत्र साधनम् ।
फलं वा साधनं यत्र पुष्टिमार्गः स कथ्यते ॥ १ ॥०

Ends:—

हृदि कृत्वा निजाचार्यान् पुष्टिमार्गो हि बुध्यतः ॥ २१ ॥

इति हरिदासनिरूपितपुष्टिमार्गलक्षणानि ।

[B. I. 143.

1140

बालबोध of वल्लभ with प्रकाश by देवकीनन्दन.

12 × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 2-24; nine lines to a page.

A commentary on Bālabodha of Vallabhācārya by Devakīnadana. First folio of the MS. is wanting.

It ends:—

कुरुत मतिमवश्यं संप्रकाशे तदीया ॥ १ ॥

इति श्रीदेवकीनन्दनकृतो बालबोधप्रकाशः समाप्तः ।

[B. I. 126.

1141

भक्तिहंस of विठ्ठल दीक्षित.

10½ × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 8; twelve lines to a page.

A treatise on Krsnabhakti by Vitthala Dīksita, son of Vallabha Acārya. Many of these smaller treatises are published by the Bālakrsna Pustakālaya, Badā Mandira, Bhules'vara, Bombay.

Begins:—

जयन्ति पितृपादाब्जरेणवो यत्प्रसादतः ।०

[S. C. 2.

1142

भक्तिहेतुनिर्णय of विठ्ठलदीक्षित with commentary.

11 × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 6; twelve lines to a page. A fragment.

Bhaktihetunirnaya is a work in 137 s'lokas on the sources of faith and devotion, by Vitthala Dīksita; see Hall, Index, p. 152. Accompanied by a commentary.

The com. begins:—

नमो भक्तिरसास्वाददात्रे वल्लभसूनवे ।
कलिकल्मषघातिन्यै तद्वाण्यै च नमः सदा ॥ १ ॥

भक्तेरसाधारणकारणं निश्चिकीर्षवो० नुतिरूपं मङ्गलमाचरन्ति । ब्रह्मादीति ।

[B. I. 127.

1143

यमुनाष्टकविवृति of विठ्ठलेश with टिप्पन by हरिदास.

9 × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 24; eight lines to a page. Dated Saṁvat 1762.

A commentary on Viṭṭhala's Yamunāṣṭakavivṛti, by Haridāsa.

Begins:—

अथ श्रीमत्प्रभुचरणाः श्रीयमुनाष्टकविवृतिं विरचयन्तः०

Ends:—

इति श्रीमन्निजाचार्यकृपया परया युतः ।
हरिदासश्चकारेदं टिप्पनं विवृतौ प्रभोः ॥ १ ॥
प्रसीदन्तु निजाचार्याः स्वदासे निजवंशगे ।
प्रयच्छन्तु स्वतोभावं यमुनासहिते हरौ ॥ २ ॥

इति श्रीहरिदासविरचितं यमुनाष्टकविवृतिटिप्पनं संपूर्णं ॥

[B. I. 143 A.

1144

विवेकधैर्याश्रय with दीपिका by रघुनाथ.

12 × 5¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 2-10; nine lines to a page.

A commentary on Vallabha's Vivekadhairyās'raya by Raghunātha, pupil of Viṭṭhala Dīkṣita; first folio of the MS. is wanting.

It ends:—

न शक्यं मे विवेकादिनिरूपणमथापि च ।
त्वत्पदाम्बुजसंध्यानध्वस्ताधीः कृतवानहम् ॥ १ ॥

इति श्रीवल्लभनन्दनचरणैकशरणरघुनाथकृतौ विवेकधैर्याश्रयदीपिका ।

[B. I. 130.

1145

श्रीकृष्णाश्रयस्तोत्र of वल्लभ.

10 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 6; ten lines to a page. Incomplete.

Srīkṛṣṇās'rayastotra with a commentary. The com. begins:—

यल्लीलालवसंस्पर्शान्न रोचन्तेन्यदाशिषः ।०

The MS. breaks off in the midst of v. 8.

[B. I. 132.

1146

संन्यासनिर्णय of वल्लभ with विवरण by रघुनाथ.

11½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2-13; nine lines to a page.

A commentary on Sannyāsanirṇaya by Raghunātha, pupil of Viṭṭhala Dīkṣita. First folio is wanting.

It ends:—

आचार्यचरणाम्भोजरजोरञ्जितवागहम् ।
कृतवान्भक्तिसंन्यासविचारे सुविचारणम् ॥ १ ॥
कर्मणा मनसा वाचा प्राणैर्दारैर्धनैरपि ।
विट्ठलेश त्वदीयोस्मि नान्यथा ज्ञातुमर्हसि ॥ २ ॥

इति श्रीरघुनाथजीकृतौ संन्यासनिर्णयविवरणं कृतम् ।

[B. I. 129.

1147

सिद्धान्तमुक्तावली of वल्लभ with योजना by बालकृष्ण.

10½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 17; ten lines to a page. Incomplete.

A commentary on Vallabha's Siddhāntamuktāvali, by Bālakṛṣṇa, a pupil of Viṭṭhala Dīkṣita.

It begins:—

श्रुत्येकसिद्धशृङ्गारमूर्तिमानन्दविग्रहम् ।
गोवर्धनधरं वन्दे श्रीराधाप्राणवल्लभम् ॥ १ ॥
नमामि श्रीमदाचार्यान्प्रभून् श्रीविट्ठलेश्वरान् ।
यत्कृपातो व्रजाधीशसेवनं प्राप्नुयान्नरः ॥ २ ॥०

[B. I. 134.

1148

स्तोत्रसंग्रह.

12½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 23; 9 lines to a page. Dated Saṁvat 1699.

The MS. contains:—

(I) कृष्णाश्रयस्तोत्र (11 s'lo.); यमुनाष्टक (9 s'lo.); सिद्धान्तमुक्तावली (21 s'lo.); विवेकधैर्याश्रयस्तोत्र (17 s'lo.); पुष्टिप्रवाहमर्यादा (26 s'lo.); संन्यासनिर्णय (22 s'lo.); बालबोध (20 s'lo.) and मधुराष्टक (8 s'lo.) by Vallabha. (II) गुप्तरस (31 s'lo.); स्वामिन्यष्टक and विज्ञप्ति (this is incomplete) by Viṭṭhala. (III) सर्वोत्तमस्तोत्र by कुमार (35 s'lo.).

The MS. is dated on fol. 20.

[B. I. 141.

(G) Bhakti.

1149

काम्बोजप्रकाश of सुन्दरदास.

12 × 6¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 43 (34+9); about 13 lines to a page.

Kāmbojaprakās'a is a work on the daily duties of a Vaiṣṇava, by Sundaradāsa, son of Haridāsa. Our MS. contains only two chapters of the work.

(I) भगवद्भक्तिपरिच्छेद begins:—

अथ काम्बोजप्रकाशप्रारम्भः । एकादशे ।
तस्माद्गुरुं प्रपद्येत जिज्ञासुः श्रेय उत्तमम् ।०

End:—

इत्थं हि प्रातरुत्थानात्प्रत्यहं शयनावधि ।

इति श्रीशौर्यधैर्यगाम्भीर्यौदार्याद्यनेकगुणसंपन्नमहता श्रीहरिदासतत्पुत्रमहता श्रीसुन्दरदाससंगृहीते काम्बोजप्रकाशे श्रीभगवद्भक्ति (परि)च्छेदः । ११ ।

(II) प्रायश्चित्तपरिच्छेद begins:—

महापातकजान्घोरान्नरकान्प्राप्य दारुणान् ।०

The author quotes:—

अगस्त्यसंहिता 16b; 19b; क्रमदीपिका 1; 20; गौतमीतन्त्र 12b; तत्त्वसार 10; 19b; नारदपञ्चरात्र 6; 10; मन्त्रमुक्तावली 1; वसिष्ठसंहिता 5b; विष्णुयामल 6b; वैहायसपञ्चरात्र 12; शारदातिलक 12b; सिद्धार्थसंहिता 18b and स्मृत्यर्थसार 20.

[B. D. 260.

1150

भक्तिरत्नावली with कान्तिमाला of विष्णुपुरी.

13¼ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 56; about 15 lines to a page.

Bhaktiratnāvali is a Vaishnavite work in 13 chapters consisting of extracts from the Bhāgavata Purāṇa, composed in S'ake 1555 by Viṣṇupurī, who wrote a commentary called Kāntimālā, on his own work in the same year. For quotations &c, see I. O., No. 3535 and Bod., No. 1332. Marginal notes are added in this MS. showing the sources of the extracts. Edited with English translation in the Sacred Books of the Hindus, 1912.

The text begins:—

जयति जननिवासो देवकीजन्मवादो०

Kāntimālā begins:—

ये मुक्तावपि निस्पृहाः०

It ends:—

इत्येषा बहु० ॥ महायज्ञशर० ॥ वाराणस्यां महेशस्य० ॥ यस्य कण्ठस्थिता० ॥ इति श्रीभगवद्भक्तिरत्नावलीटीका मुकान्तिमाला सुसमाप्ता ।

[B. D. 111.

1151

भक्तिसूत्र of शाण्डिल्य.

11 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; ten lines to a page.

Bhaktisūtra or S'āṇḍilyasūtra is a collection of 102 Sūtras on Devotion, divided into three books, ascribed to S'āṇḍilya. It is published and translated into English in the Bibliotheca Indica and the Sacred Books of the Hindus Series, 1912.

The Sūtras begin:—

अथातो भक्तिजिज्ञासा । १ । सा परानुरक्तिरीश्वरे ॥ २ ॥

[B. I. 71.

1152

भगवन्नामकौमुदी of लक्ष्मीधर with प्रकाश by अनन्तदेव.

10½ × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 1-6; 11-28; 15 lines to a page. Dated Saṁvat 1812.

Bhagavannāmakaumudī is a treatise on Devotion in three chapters by Lakṣmīdhara, son of Viṭṭhala, the author of Prasāda on his grandfather's Prakriyākaumudī. See above No. 38. Viṭṭhala lived towards the middle of the 15th century; Lakṣmīdhara must have flourished towards its close. For quotations, cf. Peterson, Reports, V. p. 181.

The commentary called Prakās'a is by Anantadeva, son of Āpadeva and the author of the Smṛtikaustubha towards the middle of the 17th century; see above No. 575.

The com. begins:—

नाम्नैव नाशयति यो भवपाशबन्धं० ॥ १ ॥
नमस्कृत्य गुरून्सर्वान्वेदान्तार्थाविरोधतः ।
भगवन्नामकौमुद्याः प्रकाशः प्रवितन्यते ॥ २ ॥
प्रेक्षावतामधिकारिणां० मङ्गलमाचरति-अंहः इति ।

End:—

०लक्ष्मीधरस्य कृतौ भगवन्नामकौमुद्यां नामसंकीर्तनस्य केवलस्यैव पुरुषार्थत्वप्रतिपादनं नाम तृतीयः परिच्छेदः ।

[B. D. 169.

1153

भागवतमुक्ताफल of वोपदेव.

14 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 26; about 17 lines to a page.

Bhāgavatamuktāphala is a summary of Vaiṣṇava doctrines as propounded in the Bhāga-

vata Purāṇa composed by Vopadeva, son of the physician Kes'ava; see above No. 78 and below No. 1157. Also, cf. I. O., No. 3542 for further details, where our text is accompanied by a commentary of Hemādri.

It begins:—

विष्णुं पञ्चात्मकं वन्दे भक्त्याष्टादशभेदया ।०

It ends:—

चतुरेण चतुर्वर्गचिन्तामणिवणिज्यया ।

हेमाद्रिणार्जितं मुक्ताफलं पश्यत कौतुकात् ॥ ५० ॥

[B. D. 264.

1154

रामनाममाहात्म्य of अच्युताश्रम.

10×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 38-300; 9 lines to a page.

Rāmanāmamāhātmya is a work on Devotion to Rāma by Acyutās'rama, pupil of Paramānandās'rama. It contains 44 chapters. Our MS. is without beginning and end. It contains chs. 4-30. For quotations, cf. Ulwar, Extract, No. 400; I. O., No. 3720.

Among others, the author quotes:—

कालनिर्णयदीपिका 194b; नृसिंहपरिचर्या 210b; विष्णुतत्त्व 194b and स्वात्मबोध 294b.

Kālanirṇayadīpikā of Rāmacandra was composed before 1450 A. D. (see I. O., No. 1659) and the I. O., MS. of our work is approximately of the same age. Acyutās'rama, therefore lived towards the middle of the 15th century.

[B. I. 133.

1155

विट्ठलऋङ्मन्त्रसारभाष्य of काशीनाथ.

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 69; about 10 lines to a page.

This work is an attempt to interpret twelve Ṛgvedic Mantras so as to support the Viṭṭhala cult, by Kās'īnātha Upādhyāya, son of Ananta and the author of the Dharmasindhu in 1791 A. D.

It begins:—

श्रीमद्विट्ठलसमपदकमलं कमलं करोति नो वाचा ।

यद्धि परोक्षप्रियविभुनिश्वसितैर्वर्णितं च विश्वसितैः ॥१॥

अथ श्रीमद्विट्ठलदेवताप्रतिपादका मन्त्रा व्याख्यायन्ते । सर्वे वेदा यत्पदमामनन्तीति श्रुतेः सगुणे ब्रह्मणि तत्तच्छब्द-

प्रवृत्तिहेतूनां संभवात् सर्वे शब्दाः परस्मिन्पुंसि प्रवर्तन्ते इति श्रीविष्णुसहस्रनामभाष्याच्च सर्वस्य वेदस्य भगवत्प्रतिपादकतया सकलसूक्तानां तत्परत्वं स्पष्टमेव तथापि विशेषतः श्रीविट्ठलपरत्वस्य श्रद्धावद्विद्वज्जनानां बोधार्थं यथामति कतिचिदेव मन्त्राः प्रदर्श्यन्ते । तत्र ऋक्संहितायां प्रथमाष्टके सप्तमाध्याये प्रथमं सूक्तम् ॥ द्वे विरूपे चरतः०

It ends:—

इत्थं ऋग्वेदपठिता मन्त्रा द्वादश विश्रुताः ।

श्रद्धालुविबुधप्रीत्यै सुव्याख्याता यथामति ॥ १ ॥०

श्रीमद्विट्ठलदेवतादिविषयः श्रुत्यादिमानत्रये

भाष्यं भाष्यविदां मतं विरचितं मोदप्रदं धीमताम् ।

काशीनाथसमाह्वयेन विदुषां श्रेष्ठादनन्ताभिधो-

पाध्यायोद्भवता सुपादकमले श्रीविट्ठलस्यार्पितम् ॥ ७ ॥

इति श्रीमदनन्तोपाध्यायसूरिसूनुकाशीनाथोपाध्यायविरचितं श्रीमद्विट्ठलऋङ्मन्त्रसारभाष्यं समाप्तिमत् ।

[B. D. 183.

1156

विष्णुभक्तिकल्पलता of पुरुषोत्तमाचार्य.

9½×4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 4; about 14 lines to a page.

Viṣṇubhaktikalpalatā is a devotional poem in eight Prabandhas. Our MS. contains only the first. For the whole, see I. O., No. 3908. The poem is published in the Kāvyamālā Series. The I. O., MS. of this work is dated Saṁvat 1551 and Mahīdhara wrote a commentary on it in 1597 A. D.; see I. O., No. 3909. Puruṣottama, the author, therefore, lived before the close of the 15th century.

[B. D. 233.

1157

हरिलीला of वोपदेव with विवेक by हेमाद्रि.

12×6 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 25; about 13 lines to a page. Dated Saṁvat 1928.

Harilīlā is an index to the Bhāgavata Purāṇa by Vopadeva, son of Kes'ava. The commentator is Hemādri. It was examined by Madhusūdana Sarasvatī. See above Nos. 78 and 1153. For quotations, see I. O., No. 3533.

The text begins:—

श्रीमद्भागवतस्कन्धाध्यायार्थादि निरूप्यते ।
विदुषा वोपदेवेन मन्त्रिहेमाद्रितुष्टये ॥ १ ॥०

The com. begins:—

नमः कृष्णाय नित्यैकसच्चिदानन्दरूपिणे ।०

It ends:—

अस्य व्याकरणे वरेण्यघटनाः स्फीताः प्रबन्धा दश
प्रख्याता नव वैद्यकेऽथ तिथिनिर्धारार्थमेकोऽद्भुतः ।
साहित्ये त्रय एव भागवततत्त्वोक्तौ त्रयस्तस्य च
भूगीर्वाणशिरोमणेरिह गुणा के के न लोकोत्तराः ॥ १ ॥
लक्ष्म्या सुवर्णलतया वपुषि प्रकाण्डे० ॥ २ ॥
हरिलीलाविवेकोयं राम(ज)स्य वेश्मनि ।
कटके रचयांचक्रे तुष्ट्यै हेमाद्रिणा सताम् ॥ ३ ॥
सरस्वतीश्रीमधुसूदनेन निर्व्यूढमेतद्बुधमोदनेन ।
जनः समस्तोपि रसायनेन व्रजेशभक्तिं व्रजतादनेन ॥४॥
शतमष्टौ च पञ्चाशत्कृत्स्नग्रन्थे विनिर्मिता ॥

इति श्रीवोपदेवभट्टविरचितो हरिलीलाविवेकः समाप्तः ।

[B. I. 139.

1158

हरिलीला of वोपदेव with विवेक by हेमाद्रि.

11×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 47; eight lines to a page.

Another incomplete copy.

[B. I. 115.

(H) Miscellaneous.

1159

मतपरीक्षा by जॉन म्यूर.

$13\frac{1}{2}\times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; seventeen lines to a page.

A small treatise in five Ādhyāyas, which tries to establish Christianity and to refute all other religious systems, especially Indian. It has the form of a dialogue between the Guru and the S'iṣya and is ascribed to John Muir.

It begins:—

अथ मतपरीक्षा ।

प्रतिबध्नाति हि श्रेयः पूज्यपूजाव्यतिक्रमः ।
अहिंसयैव भूतानां कार्यं श्रेयोनुशासनम् ॥
वाक्चैव मधुरा श्लक्ष्णा प्रयोज्या धर्ममिच्छता ॥
श्रीपित्रे पुत्राय च सदात्मने नमः । शिष्य उवाच ॥
संसारेतीव बाहुल्यं धर्माणां विद्यते गुरो ।
विरुद्धमतयुक्तानां भिन्नानां चापि रीतिषु ॥ १ ॥
तदन्योन्यविपर्यायाच्छङ्का मे जायते हृदि ।
सर्वाणि स्युर्यथार्थानि नवेति प्रोच्यतामतः ॥ २ ॥

गुरुरुवाच ।

त्वया यद्विषये प्रश्नः क्रियते पारमार्थिकः ।
सर्वैस्तद्यत्नतो ध्येयं स्वकीयकुशलेच्छुभिः ॥ ३ ॥०

इति मतपरीक्षायां ईश्वरगुणवर्णनं नाम प्रथमोध्यायः ॥ fol. 2 (s'lo. 34); इति० ऐशनित्यावश्यकता नाम द्वितीयोध्यायः ॥ fol. 2b (s'lo. 15); इति सत्यधर्मलक्षणवर्णनं नाम तृतीयोध्यायः ॥ fol. 3b (s'lo. 38); इति० खृष्टीयमतप्रमाणप्रदर्शनं नाम चतुर्थोध्यायः ॥ fol. 5b (s'lo. 103).

It ends:—

इति मतपरीक्षायां भारतीयशास्त्रविचारो नाम पञ्चमोध्यायः ॥ ५ ॥ (s'lo. 189). समाप्ता च जॉन्म्यूरेण विरचितेयं मतपरीक्षा ॥

After this about 32 s'lokas are given as पश्चात्कृतश्लोकाः to be added after the 64th verse of the fifth Adhyāya.

[B. D. 279.

1160

मतोपन्यास of अच्युतराय.

$12\frac{3}{4}\times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; about 14 lines to a page. Dated S'ake 1754.

Matopanyāsa is a section from the fourth chapter of Sāhityasāra of Acyutarāya Modaka, a writer at the beginning of the last century. It consists of 24 s'lokas with commentary and gives in brief, the tenets of the different Indian Systems of Philosophy.

It begins:—

आत्मा देहो मृतिर्मोक्षस्तत्त्वं भूतचतुष्टयम् ।
प्रत्यक्षमेव मानं चेत्याहुर्लोकायता मुहुः ॥ १ ॥

End:—

श्रीशांकरमतेत्रास्ति यावच्छास्त्रसमन्वयः ।
अद्वैतात्मन्यसौ मोक्षस्तत् ज्ञानाद्व्यज्यते यतेः ॥ २४ ॥

इति श्रीमदच्युतविरचितसाहित्यसारीयचतुर्थरत्नान्तर्गतमतोपन्यासः समाप्तः ।

[B. D. 228.

PART VI—KĀVYA.

(A) Poems.

1161

अन्योपदेशशतक of मधुसूदन.

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; about 20 lines to a page. Dated Saṁvat 1857.

This is a collection of 110 Anyoktis by Madhusūdana, son of Padmanābha. It is published in the Kāvyamālā Series, IX.

Begins:—

कालीयाहिफणाली०

[B. D. 178.

1162

उदारराघव of शाकल्लमल्ल with टीका by महादेव.

$14 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 119; about 12 lines to a page. Date S'ake 1784.

Udārarāghava is a poem in 8 cantos on Rāma's life by S'ākallamalla, son of S'ākalya Mādhava. The commentary was composed in A. D. 1793 by Mahādeva, son of Kamalākara. For the text see I. O., No. 3922. The cantos contain 106, 104, 127, 122, 120, 79, 126 and 108 s'lokas in order. The poem ends with the appearance of S'ūrpaṇakhā on the scene, but the introduction of the commentator would show that it was once carried further upto Rāma's coronation.

The com. begins:—

श्रीमद्रामं रघुकुलतिलकं ब्रह्ममुख्यैः सुरेन्द्रै-
र्गीतं नित्यं चितिसुखमयं लोकशिक्षार्थदेहं । नौमि ।
गुरोरपि गुरूनगुरून्गुणगुरून्प्रणम्यादरात्० ॥ १ ॥
उदारराघवे काव्ये ह्युदारो राघवः प्रभुः ।
जयत्ययोध्याराज्यान्तलीलो निजसुखे रतः ॥ २ ॥

The MS. does not contain the commentary on the fifth canto. It ends:—

शाके बाणहिमांशुसप्तविमिते संवत्सरे च व्यये
मासे कार्तिकके सितप्रतिपदि ग्लौवासरे स्वातिभे ।
संख्यावान् शिशुबोधिनीं रचितवान् टीकां महादेवक-
श्चोदारादिकराघवस्य विदुषां प्रीत्यै यथाशेमुषि ॥
वासिष्ठान्वयसंभवेन रचिता विद्वन्महादेवके-
नोदारादिकराघवस्य रुचिरा टीका सतां प्रीतये ।
विद्वच्छ्रीकमलाकरात्मजसुतेनोदारवृत्तेन या
तस्यामष्टमसर्ग एष रुचिरः प्राप्तः समाप्तिं किल ॥

[B. D. 285.

1163

कंसवधमहाकाव्य of मोहनभट्ट.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 66; about 18 lines to a page.

An artificial poem in 21 cantos, intended to give practical illustrations in Grammar, by Mohanabhaṭṭa, also called Kavipaṇḍita, patronized by King Devīsiṅha of the Bundela family. See above No. 864. The poem depicts the life of S'rikṛṣṇa upto the Kaṅsavadha.

It begins:—

अथ मोहनभट्टविरचितं कंसवधमहाकाव्यं प्रारभ्यते ।
श्रीपतेश्चरणयोर्नखप्रभा भासुरेति रभसादशङ्कितम् ।
आदधातु हृदि मे सरस्वती नूपुरस्वनमनोहरं पदम् ॥ १ ॥
शब्दशास्त्रमनधीत्य तत्फलं येधिगन्तुमलसाः समुत्सुकाः ।
तन्निमित्तमिदमीदृशं मया केशवस्य चरितं निबध्यते ॥ २ ॥
सन्धिसु(प्)प्रकरणे स्त्र्यधिक्रिया कारकाण्यथ समासतद्धितौ ।
तिङ्सनादिपदयोर्व्यवस्थितिर्लार्थगीः कृत इतीहसंग्रहः ॥३॥०

The Kāvya treats of the following subjects:—I सन्धिसंग्रह (62 s'lokas); II–IV सुब्विभक्ति (s'lo. 74, 78, 81); V कारकसंग्रह (125); VI वृन्दावनाभिगमन (84); VII समाससंग्रह (71); VIII गोवर्धनपूजा (108); IX गोवर्धनोद्धरण (106); X ताद्धितसंग्रह (98); XI गोपिकापरिहास (95); XII (71); XIII ऋतुवर्णन (75); XIV विरहवर्णन (85); XV–XVI रासविलास (106, 106); XVII धनुर्भङ्ग (119); XVIII मल्लवध (120); XIX सेनानिर्याण (126); XX चित्रसर्ग (131). The last canto is incomplete; a folio at the end is missing. The MS. breaks off in v. 150.

The colophon:—

इति श्रीमहाराजदेवीसिंहाज्ञानुवर्तिनः कविपण्डितापरनाम्नो मोहनभट्टस्य कृतौ आनन्दाङ्के पदसमुच्चये कंसवधे महाकाव्ये०

ੴ

1167

कामसमूह of अनन्त.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3-19; 21; 49; about 9 lines to a page. Dated Saṁvat 1587.

Kāmasamūha is a collection of verses, expressive of the erotic sentiment, composed in Saṁvat 1541, by Ananta, son of Maṇḍana, who was a minister and a physician. For quotations, cf. Peterson, Reports, III. p. 366 and I. O., No. 1242.

[B. I. 16.

1168-1169

किरातार्जुनीय of भारवि with टीका by मल्लिनाथ.

15½ × 9¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 26 and 106; about 20 lines to a page.

These are two MSS., the first contains only the text of Bhāravi's Kirātārjunīya. The second contains the same with Mallinātha's commentary. At the end of the second MS., a brief summary in prose, of every verse is given; this occupies five folios.

[ZZ. A. 11.

1170

कीर्तिकौमुदी of सोमेश्वरभट्ट.

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; about 21 lines to a page.

Kīrtikaumudī is a poem in nine cantos, describing the life of the minister Vastupāla, composed by Bhaṭṭa Somes'vara who lived between 1179 and 1262 in Gujrat. See Winternitz, III. p. 93. It is published in the Bombay S. Series.

[B. D. 64.

1171-1172

कीर्तिलता of विद्यापति.

12½ × 5½ inches; Devanāgarī character. Foll. 19 and 10; nine lines to a page.

These are two MSS. of Kīrtilatā, a Prākṛta poem in four chapters, describing the life of King Kīrtisiṁha, composed by Vidyāpati Ṭhakkura, also called Abhinava Jayadeva.

Vidyāpati wrote in the second half of the 14th century. Puruṣaparīkṣā is another work by him. See Winternitz, Geschichte, III. p. 351 and I. A. vol. 14, p. 182 ff. The second MS. contains only two chapters.

Begins:—

विसरह विस वमइ अमिअं विमुं वइवंद ।
सज्जन चिंतइ मन हिमणिंमित्तकरिअ सव कोई ॥
भेअ करत्ता मजउबइ दुज्जणवैरिण होई ।
बालचंद विज्जावइ भासा दुहुहुनलगाइ दुज्जनहासां ॥०
०ईशमस्तकनिकासपेशलाभूतिभाररमणीयभूषणा ।
कीर्तिसिंहनृपकीर्तिकामिनी यामिनीश्वरकलां जिगीषतु

श्रीविद्यापतिविरचितायां कीर्तिलतायां प्रथमः पल्लवः 4 b; इति श्री० द्वितीयः पल्लवः 10 b; इति सरसकविकण्ठहाराभिनवजयदेवमहाराजपण्डितठक्कुरश्रीविद्यापतिविरचितायां तृतीयः पल्लवः 13 b.

It ends:—

शुभमुहुत्तअभिखेककिज्जिअबधवजनउच्छाहकरतिरहुतिपाइ-
अरूपपातिसाहिजसतिलककरुकित्तिसिंहभगउभूप
एवं संगरसाहसप्रमथनप्रारम्भलब्धोदयां
पुष्णातु प्रियमाशशाङ्कतरणिं श्रीकीर्तिसिंहो नृपः ।
माधुर्यप्रसवस्थलीगुरुपथोविस्तारशिक्षासखी
यावद्विश्वमिदं च खेलतु कवेर्विद्यापतेर्भारती ॥

इति महामहोपाध्यायठक्कुरश्रीविद्यापतिविरचितायां कीर्तिलतायां चतुर्थः पल्लवः समाप्तः ।

[B. D. 284.

1173

कुमारसंभव of कालिदास.

10¼ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 1-6; 11-18; 24-47; about 9 lines to a page. Dated Saṁvat 1672.

A copy of Kālidāsa's Kumārasambhava. It contains cantos I-VII.

[B. I. 22.

1174

कुमारसंभव of कालिदास.

13 × 6¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 43; ten lines to a page.

Cantos VII-XVII of Kumārasambhava.

[B. D. 30.

श्रीविट्ठलपदाम्भोजभूषिते वसुधातले ।
वैकुण्ठगमनाकाङ्क्षा विस्मृतैव शरीरिभिः ॥ २ ॥०

It ends:—

ईहे नाहं नरपतिपदं नाहमीहे (ह)रित्व—
मीहे नाहं त्रिपुरहरतां नाहमीहेपवर्गम् ।
स्मारं(स्मारं)तरणितनयातीरवानीरकुञ्जे
गोपीभर्तुर्मधुरमुरलीवादनानन्दमीहे ॥

The com. begins:—

निजाधीनं राधा० ॥ १ ॥ अनुदिनमति० ॥ २ ॥
निहालचन्द्रप्रणयप्रयुक्तः श्रीमान् महादेव...रम्याम् ।
राधाधवाराधकतोषहेतोष्टीकां प्रसन्नां शतके तनोति ॥ ३ ॥
आदौ विघ्ननिवारणाय० श्रीकेशवकविर्निजगुरुं प्रणमति० ।

[B. I. 9.

1180-1181

खण्डप्रशस्ति of हनूमान्.

15×9¼ and 10½×4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 9 and 7; about 18 lines to a page.

These are two copies of Khaṇḍapras'asti, a poem in honour of Viṣṇu's ten incarnations. It is ascribed to Hanūmān. There are many versions of this poem; see I. O., Nos. 3854-3856. The poem consists of 174 s'lokas in the first and 145 s'lokas in the second of our MSS. It is published in the Pandit, vols. V and VI.

[ZZ. A. 12; B. D. 141.

1182

खण्डप्रशस्ति of हनूमान् with वृत्ति by गुणविनय.

11×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 41; about 12 lines to a page. Dated Saṁvat 1690.

This is a commentary called Subodhikā, on Khaṇḍapras'asti, composed in Saṁvat 1641 by Guṇavinayagaṇi, pupil of Jayasoma, of the Kharatara Gaccha. Here the poem contains 160 verses only. This may be called the Jain version of the poem.

The com. begins:—

श्रीपार्श्वं फलवर्धिकाद्भुतमहाराजं महाराजितं०
संवक्ष्ये विवृतिं यथामतिमतं खण्डप्रशस्तेः शुभाम् १
कृतक्रोधे यस्मिन्नमरनगरीमङ्गलरवा० ॥ २ ॥

एतच्च काव्यं हनूमद्भिरचितम् । श्रीरामप्रशस्तिलिखनकर्त्रा मङ्गलार्थमादौ विरचितं तत् व्याख्येयं । इह हि श्रीरामप्रशस्तिः खण्डप्रशस्तित्वेन कथमजनीत्याह ।० तत्र सिन्धुसेतौ दृषद्बिद्धे हनूमान् श्रीरामप्रशस्तिमलिखत् । तत्र केचित्सांयात्रिकाः स्वपोतमारुह्य० समुद्रान्तः प्राविशन्० तेषां वणिजां पोतः केनचिद्वायुना प्रेरितः हनूमद्भिरचितसेतुमार्गे समागच्छत् । तत्र च हनूमद्भिरचितां श्रीरामप्रशस्तिं सिन्धुसेतौ दृष्ट्वा तां ते सांयात्रिका अलिखन् । तत्र च कानिचि(त्का)व्यानि समुद्रकल्लोलैः दृषदां पातनेन खण्डितान्यपि तानि तैर्लिखितानि ततस्तस्याः खण्डप्रशस्तिरित्यभिधानं स्फुटतया तैश्चक्रे ततस्ते स्वपुरीमागत्य महतीं संख्यावतीं तां खण्डप्रशस्तिमदर्शयन् । तेपि सुन्दराण्येतानि काव्यानीति विमृश्य तानि पूरयन्ति स्म इति संबन्धलेखः । तत्र च खण्डप्रशस्तौ हनूमद्भिरचितायां श्रीरामस्य दशावतारा व्याख्येया तत्क्रमश्चायं ।० मङ्गलरूपं तदेवादौ श्री(रा)म प्रशस्तिकारकः श्रीहनूमान् स्वश्रेयोर्थं मङ्गलमारभते—

वियत्पुच्छातुच्छो० ॥ १ ॥ चन्द्रादित्योरुनेत्र० ॥ २ ॥ जीयासुः शकलाकृते० ॥ ३ ॥ विश्याद्वः शयलाकृतिः० ॥ ४ ॥ मायामीनतनोस्तनोतु० ॥ ५ ॥ मग्ने मेरौ पतति तपने० ॥६॥० दिग्मूढं तं मुरारिं किल० ॥ १० ॥०

It ends:—

इति दशावतारव्याख्यानेन समर्थिता श्रीखण्डप्रशस्तिवृत्तिः ।
विधुवारिधिरसशशधरमितवर्षे विक्रमार्कभूभर्तुः ।
श्रीमत्खरतरगच्छे श्रीमज्जिनचन्द्रसूरिवरे ॥ १ ॥
विजयिनि विजितानेकोद्भटकदुमदवादिवादिसंदोहे ।
सूरिश्रीजिनमाणिक्यपट्टपूर्वाद्रिमार्तण्डे ॥ २ ॥
आसीच्छ्रीक्षेमशाखासु सुधातुलफलोपमाः ।
अभिषेकपदप्रौढाः क्षेमराजा यतीश्वराः ॥ ३ ॥०
जयन्तु ते श्रीजयसोमशिष्टा सुपावका मे गुरवो गरिष्ठाः८
येषां प्रसादेन मया विदुष्या स्वबोधवृध्यै विततार्थसारा ।
खण्डप्रशस्तेर्विवृतिर्वरेण्या प्रसद्य शोध्या विबुधैर्मयीयम् ९

इति श्रीपण्डितशिरोरत्नश्रीजयसोमगणिशिष्यपण्डितगुणविनयगणिभिर्विरचिता श्रीखण्डप्रशस्तिवृत्तिः सुबोधिकानाम्नीति ।

[B. D. 207.

1183

गाथासप्तशती of हाल.

13¾×5¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 56; about 12 lines to a page.

Text with Sanskṛta Ochāyā, of the Prākṛta

poem, called Gāthāsaptas'atī, ascribed to Hāla or Sātavāhana. The MS. does not contain the last 7 verses of the last S'ataka. For Hāla, see Winternitz, III. p. 97.

It is published by Weber and also by the N. S. Press in the Kāvyamālā Series, together with Gaṅgādhara's commentary.

[B. D. 267.

1184

गाथासप्तशती of हाल with विवरण by कुलनाथ.

13¾×5¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 56; about 12 lines to a page. Dated S'ake 1784.

A commentary on Gāthāsaptas'atī of Hāla, by Kulanātha, who has also written a commentary on the Setubandha.

It begins:—

नत्वा शम्भुं यत्नाद्गभीरबह्वर्थसप्तशतकस्य ।
व्याक्रियते भावलवः कश्चित्कुलनाथदेवेन ॥

स्वेष्टदेवताचरितप्रतिबद्धां गाथामाह॰ पसुव इति॰

It ends:—

इति श्रीकुलनाथविरचिते सप्तशतकविवरणे सप्तमशतकविवरणं समाप्तम् ।

[B. D. 267.

1185

गाथासप्तशती of हाल with भावलेशप्रकाशिका by गङ्गाधरभट्ट.

13×9 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 40; about 18 lines to a page. Dated S'ake 1782.

A very neatly written copy of Gaṅgādharabhaṭṭa's commentary on Hāla's Gāthāsaptas'atī. Published by the N. S. Press, Bombay.

[B. D. 272.

1186

गीतगङ्गाधर of कल्याण.

11×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 32; about eight lines to a page. Dated Saṁvat 1727.

A devotional poem in twelve cantos, describing the amorous sports of God S'iva and Pārvatī, by Kalyāṇa. The poet writes this poem in the Aṣṭapadī metre in imitation of Jayadeva's Gītagovinda.

It begins:—

मेघाडम्बरकारिवारिधिमहावर्तानुकारि स्फुरत्
छत्राकारमधोम्बरे त्रिजगतामीशो नरीनृत्यति ।॰
यद्यप्यष्टपदीप्रबन्धरचने नान्यास्ति कुत्राप्यहो
विद्वान् श्रीजयदेवपण्डितकवेस्तत्कीर्तिमाप्नोति यः ।॰
तदा मदनुवर्णितं शृणुत सज्जनाः शृण्वताम्
मुदावहमिमं शिवाशिवविहारकाव्यं परम् ॥ ४ ॥॰
शिवयोः शिवदं प्रेष्ठं पठतां तत्प्रसादतः ।
गीतगङ्गाधरग्रन्थं कल्याणश्चकरीत्यमुम् ॥ ६ ॥

मालगौडीरागे ।

सकलजगद्धरणे धृतवानसि देहम् ।
धरणिमयं च जनं विविधेहम् ॥
शंकर धृतभूमिशरीर जय गिरिजाधिपते ॥ १ ॥
विसृजसि जीवकृते जलमयवपुषेदम् ।
जीवनमखिलगुणं बहुभेदम् ।
शंकर धृतजलमयरूप जय गिरिजाधिपते ॥ २ ॥॰

The following are the names of the first 11 cantos:–शिवानुनय, शिवानुकूलन, वसन्तवर्णन, बिभीषिकाप्रदर्शन, सोत्कण्ठशिव, पार्वतीप्रसादन, पार्वतीपश्चात्तापवर्णन, कलहान्तरितावर्णन, उत्कण्ठितावर्णन, मुदितमन्मथान्तक and शिवप्रसादन.

It ends:—

गौरीशयोरहः केलिं प्रच्छन्नां वा प्रकाशिकाम् ।
वर्णयन्ति जगत्पित्रोः कवयः कोविदाः कथम् ॥ ५ ॥
भवानीशंकरौ यावच्छंकरौ जगतामियम् ।
भवतां भुवि कल्याणवाणी कल्याणकारिणी ॥ ६ ॥

इति श्री॰ स्वाधीनपतिकाशिवासौभाग्यवर्णनो नाम द्वादशः सर्गः ॥

[B. D. 219.

गीतगोविन्द of जयदेव.

1187-1190

15×9¼; 15×9¼; 10½×6½; 8¾×4 inches; Devanāgarī character. Foll. 10, 9, 29 and 30; 17, 18, 18 and 8 lines to a page. The last MS. is dated Saṁvat 1815. Others are not dated.

These are four copies of Jayadeva's Gītago-

vinda. For information, consult I. O., No. 3860 and Winternitz, Geschichte, III. p. 127 ff.

[ZZ. A. 12; ZZ. B. 3; B. I. 14; S. C. 10.

1191

गीतगोविन्द of जयदेव with रसिकप्रिया by कुम्भकर्ण.

11×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2 only; nine lines to a page.

This is a fragment of Rasikapriyā, a commentary on Jayadeva's Gītagovinda, composed by King Kumbhakarṇa of Mevāḍa who lived towards the middle of the 15th century. See above No. 405. Two works on Music are ascribed to him at C. C. I. p. III. Published by the N. S. Press, Bombay.

[B. I. 7.

1192

गीतगोविन्द of जयदेव with पद्द्योतनिका by नारायण.

13¾×6½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 50; about 12 lines to a page. Dated Saṁvat 1807.

Gītagovinda, with Padadyotanikā composed by Nārāyaṇa Pandit, who was patronised by Bhīṣadāsa, son of Lakṣmīdāsa; cf. I. O. No. 3873. Published at Bombay, 1885.

It ends:—

इति श्रीगीतगोविन्दटीकायां भीषदासकारितायां नारायणपण्डितकृतायां पद्द्योतनिकायां द्वादशः सर्गः ।

[B. D. 3.

1193

गीतगोविन्द of जयदेव with संजीविनी by वनमालिभट्ट.

11½×5 inches; Devanāgarī character. Foll. 8–100; about 15 lines to a page.

Gītagovinda, with the commentary called Sañjīvinī by Vanamālibhaṭṭa, son of S'ivadāsa. It is based upon seven older commentaries.

It ends:—

टीकासप्तकमालोक्य सारंसारं समुद्धृतम् ।
तत्रापि स्खलितं किंचित् क्षन्तुमर्हन्ति सूरयः ॥ १ ॥
शिवदासतनूजेन भट्टेन वनमालिना ।
गीतगोविन्दटीकेयं रचिता शुभदास्तु वः ॥ २ ॥
वैशाखे कृष्णपक्षस्यैकादश्यां शुभमङ्गले ।
वाराणस्यां कृता टीका भट्टेन वनमालिना ॥ ३ ॥
काश्यां नरोत्तमगृहे मध्ये माधवशर्वयोः ।
रचिता गीतगोविन्दटीका श्रीवनमालिना ॥ ४ ॥
कलिन्दजातीरविहारशीलं गोपाङ्गनानां नयनाभिरामम् ।
वंशीरवैर्मोहितमारकोटिं वन्दे सदा तं वृषभानुजारतम् ॥५॥

इति श्रीमत्कृष्णचन्द्रसेवकोदीच्यावतंसश्रीशिवदासात्मजश्रीवनमालिभट्टविरचितायां वनमालिसंजीविन्यां श्रीगीतगोविन्दटीकायां सुप्रीतपीताम्बरो नाम द्वादशः सर्गः ॥

[B. D. 31.

1194

चौरपञ्चाशिका of बिल्हण.

13½×4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; seven lines to a page.

Caurapañcās'ikā is a poem ascribed to the Kashmir poet Bilhaṇa. For information, see I. O., Nos. 4008 and 4011; also Winternitz, Geschichte, III. p. 117 ff. Our MS. contains the longer recension which is published in Kāvyamālā, Part XIII. p. 145 ff. It breaks off in the midst of v. 67. Also see below No. 1204.

[B. D. 43.

1195

चौरपञ्चाशिका of बिल्हण with टीका by गणपति.

13½×8¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; sixteen lines to a page.

A commentary on the Caurapañcās'ikā by Gaṇapati, son of Rāma Upādhyāya. The commentator assigns this poem to a Brahmin poet called Caura. See Winternitz, Geschichte, III. p. 118. For quotations, cf. I. O., No. 4008.

Ends:—

इति श्रीसमस्तविद्यारविन्दमार्तण्डखण्डितविद्यासिसर्वविपक्षिजनोपकारः संतुष्टीकृतसुहृदहृदाहद्धा (?) प्रणतसमूहसूरिरामोपाध्यायसूनुना गणपतिना विरचिता विलासिजनचित्तकैरवचन्द्रिका चौरपञ्चाशिकायाः टीका संपूर्णा ।

[B. D. 279.

1196

जाममञ्जरी of वाणीनाथ.

11 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; ten lines to a page.

Jāmamañjarī, a history of the Jams or the descendents of the Yādava family, constructed from traditional sources and put together in 122 s'lokas by Vāṇīnātha, a poet at the court of King S'atrus'alya, in Saṁvat 1627. Vāṇīnātha wrote this short poem as a supplement to his Jāmavijaya Kāvya, for which, see I. O., No. 3985.

It begins:—

करकिसलयकम्पान्दोलिमाङ्गल्यमाल्यं
दधदुरसि नतास्यं सीतया सज्जमानम् ।
गुरुजनचलदक्षिप्रांखमाव्रीडमानो
हृदयनिहतभावो राघवो नः पुनातु ॥ १ ॥
यथानामगुणो वाणीनाथोहं जगतीतले ।
ख्यापनाय गुणोत्कर्षं शत्रुशल्यस्य शासनात् ॥ २ ॥
हरिवंशभविष्याख्यस्कन्दभूपालवल्लभान् ।
ग्रन्थानालोच्य संगृह्य सारं तेभ्यो यथामति ॥ ३ ॥
राजमञ्जरीमाश्रित्य कुर्वेहं जाममञ्जरीम् ।
श्रीजामविजयाख्यस्य काव्यसिन्धोः सुरापगा ॥ ४ ॥०

It ends:—

तदङ्गजः साम्बकुलाब्धिचन्द्रः श्रीशत्रुशल्यः स्वयमेव भूपः १९
यो वर्णितो भूरितयात्र काव्ये मयैव शब्दार्थतयैकयुक्त्या ।
तत्प्राक्तनोदन्तनिवेदनाय पुनः कृतेयं परिशुद्धबुध्या २०
यावद्भ्राजति भूतले नगवरो हेमः स सौवर्णजो
यावद्भाति नभस्तले दिनमणिर्नक्षत्रनाथान्वितः ।
यावद्भूतलमब्धिसप्तकयुतं गाङ्गं जलं यामुनं
तावत्त्वद्यशसास्वसाम्बुकुलजैर्ग्रन्थश्चिरं राजताम् ॥ २१ ॥
अब्दसप्ताक्षिषट्चन्द्रमिते माघे सिते दले ।
अनङ्गदिवसे वाणीनाथः पूर्तिं चकार ह ॥ १२२ ॥
इति श्रीवाणीनाथविरचिता जाममञ्जरी समाप्ता ।

[B. I. 123.

1197-1199

नीति शृङ्गार and वैराग्य शतकs of भर्तृहरि.

10¼ × 4¾; 9¾ × 4; 10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 28; 86; 15; about 10 or 12 lines to a page.

Each of the first two MSS. contains the three S'atakas of Bhartṛhari; the last contains only the Nītis'ataka. See Winternitz, Geschichte, III. p. 137 ff.

[B. D. 103; 205; 108.

1200-1201

नैषधीयचरित of श्रीहर्ष.

11½ × 5¼ and 11 × 4¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 174 and 183; ten lines to a page.

Two complete copies of S'rīharṣa's Naiṣadhīya-carita. See I. O., No. 3825. The author lived in the second half of the 12th century; cf. Winternitz, Geschichte, III. p. 54. The first MS. was written by Hansarāja, son of Madhumat, son of Nṛsiṅha of Parṇāṭi in Saṁvat 1735; the second is dated Saṁvat 1710.

[B. D. 298 and 53.

1202

नैषधीयचरित of श्रीहर्ष-

with a commentary.

10½ × 4¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 33; about 20 lines to a page.

The MS. contains I-VII cantos only with a commentary, which begins:—

अथारम्भे निर्विघ्नेन ग्रन्थपरिसमाप्त्याद्यर्थं०

[B. D. 303.

1203

प्रास्ताविककाव्य.

9 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 11; about 18 lines to a page.

A small poem consisting of 44 stanzas on morality in general. Possibly of Jain origin.

Begins:—

कश्चित्काननकुञ्जरस्य भयतो नष्टः कुबेरालयः०

[B. D. 61.

1204

बिल्हणचरित्र.

14 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; 34 lines to a page. Dated S'ake 1782.

Life of Bilhaṇa in 165 s'lokas, or the other longer recension of Caurapañcās'ikā which is published in the Journal Asiatique 1848, pt. XI. p. 469 by Ariel.

Begins:—

पृथ्वीमण्डलनाभिभूतकनकाद्रान्द्रोत्तरस्यां दिशि ।०

[B. D. 279.

1205

बुधभूषण of शम्भुराज.

9½ × 5¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 64; about ten lines to a page. Incomplete.

Budhabhūṣaṇa of S'ambhurāja is edited by me in the Government Oriental Series, Poona, from this manuscript. The author is the son of the great S'ivājī.

[B. D. 305.

1206

बृहत्कथामञ्जरी of क्षेमेन्द्र.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 60; about twenty lines to a page.

An incomplete copy of Kṣemendra's Bṛhatkathāmañjarī. It is published in the Kāvyamālā Series.

[B. D. 279.

1207-1208

भामिनीविलास of जगन्नाथ.

14 × 6 and 14 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18 and 12; 9 and 18 lines to a page. The first MS. is dated Saṁvat 1816.

These are two copies of Jagannātha Paṇḍita's Bhāminīvilāsa. Jagannātha lived towards the middle of the 17th century; see above No. 148.

[B. D. 3 and ZZ. B. 4.

1209

भावशतक of नागराज.

8 × 3 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 15; about 10 lines to a page.

Bhāvas'ataka of Nāgarāja, son of Jālapa. It is published in the Kāvyamālā Series. Our MS. ends with v. 93. For quotations, see Peterson, Reports, III. p. 338.

[B. I. 13.

1210

मण्डलीकनृपचरित of गङ्गाधर.

10½ × 4¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 3-34; about 13 lines to a page. Incomplete.

This is a poem describing the life of King Maṇḍalīka IV, son of Mahīpāladeva, son of Melagadeva, son of Mokalasiṅha, son of Jayasiṅha, son of Khaṅgāra, with whom the poem begins. These are the Cūḍāsama princes of Girnar (Junagad.) For their probable dates (Khaṅgāra 1279 A. D.; Maṇḍalīka 1376 A. D.), consult Duff, Indian Chronology, p. 284.

The first two folios of the MS. are lost. Folio 3 begins with the second half of the 36th verse of canto I, which has 99 verses in all. Other cantos have 59, 73, 36, 71, 78, 63, 63, 48 stanzas in order. The MS. breaks off in v. 38 of the Xth canto.

The author of the poem is Gaṅgādhara, who was obviously patronised by King Maṇḍalīka.

Begins :—

यथा नारायणो देवस्तथा गिरिरयं यतः ।
ततः सर्वत्र यं लोका गिरिनारायणं जगुः ॥ ३७ ॥
तस्य पर्वतराजस्य पुरः परिसरे पुरम् ।
जीर्णदुर्गमिति ख्यातं आख्यातं शंभुसूनुना ॥ ३८ ॥
जीर्णं यद्दुर्गमासाद्य विपक्षा यान्ति संक्षयम् ।
तेनेदं नगरं प्राप्तं जीर्णदुर्गमिति प्रथाम् ॥ ३९ ॥०
तत्राभून्नगरे राजा कलौ यदुकुलोद्भवः ।
खङ्गारनाम्ना विख्यातः क्षात्रधाम्नातिमानितः ॥ ६६ ॥०
चतुर्भिरधिकाशीतिर्मल्लान्ता गोहिलादयः ।
येनात्मसीमभूपालाः शृगाला इव सूदिताः ॥ ६८ ॥
प्रभासपत्तने येन हत्वा यवनभूपतीन् ।
श्रीसोमनाथप्रासादजीर्णोद्धारः कृतः कलौ ॥६९॥०
तस्याभूत्तनयः श्रीमान्जयसिंह इति श्रुतः ।
येन यावनराजेभघटा विघटिता रणे ॥ ७७ ॥
गिरिनारायणगिरौ जयसिंहे हि गर्जति ।
प्रतिभूपतिसारङ्गा व्यद्रवन्विदिशो दिशः ॥ ७९ ॥
तस्मान्मोकलसिंहोभूत् विभूतेरास्पदं सताम् ।
यस्याभिधानमात्रेण व्यद्रवद्दैन्यवारणः ॥ ८० ॥

तस्मान्मोकलसिंहेन्द्रादाविरासीज्जयन्तवत् ।
श्रीमान्मेलिगभूजानिर्यो रणे शत्रुमेलगः ॥ ८२ ॥०
यवनेन्द्रभयायातमल्लकृष्णस्य रक्षणम् ।
कुर्वता येन सहसा मही निर्यवनी कृता ॥ ८७ ॥
मोहम्मदसुरत्राणं निजदुर्गग्रहाग्रहम् ।
व्यग्रहीद्य...त्तेन तत्सर्वस्वं समग्रहीत् ॥ ८८ ॥
तस्मादुद्भवच्चन्द्रात्प्रकाश इव नन्दनः ।
महीपाल इति ख्यातः सार्थयाभिधया भुवि ॥८९॥०
आराधयद्वरं प्रादादिति तस्मै जनार्दनः ॥ ९७ ॥
अवनिप सुतलब्ध्यै यत्त्वयाराधितोहं
गिरिवरगहनस्थां मण्डलीं मे समेत्य ।
भवतु तव तनूजो मण्डलीकाभिधानो
समितिविजयदक्षः कल्पनाकल्पवृक्षः ॥ ९८ ॥
श्रीगङ्गाधररचिते काव्येस्मिन्मण्डलीकनृपचरिते ।
अचलान्वयाभिधानः सम्यक्सर्गोयमादिमः समभूत् ॥

The IInd canto describes the youth of Maṇḍalīka and his marriage with Kuntā, daughter of Arjuna, son of Gohilla Bhīmadeva. Kuntā was offered by her uncle Dūdāvanīs'a, who had succeeded Arjuna to the throne, when the latter had fallen in a battlle with the Turks. The IIIrd describes Maṇḍalīka's battle with King Saṅgana, the defeat and death of the latter, and also his battle with his brother-in-law Dūda who was instigated by the king of Yavanas; Dūda is killed in the battle. Maṇḍalīka then ascends the throne of his father. In the IVth canto Maṇḍalīka asks his minister to look for a princess for him to marry; the minister says:—

तैः सैंहलद्वीपनृपालपुत्री सपद्मिनी पद्मदलायताक्षी ।
रूपानुरूपा भवतो नरेन्द्र कुलानुरूपा न तथाभ्यधायि ८
कर्णाटवर्णाटनरेन्द्रकन्या वीणादिसंगीतकलाप्रवीणा ।
सुलक्षणा सुन्दरवीक्षणा च श्यामेति नासौ तव भूप योग्या
त्रिलिङ्गराजस्य सुता युतापि सद्भाग्यभाग्यादिगुणावलीभिः ।
चातुर्यचर्यारहितेति किंचिच्चित्तं चमत्कारयते न सापि ॥१०॥
कलिङ्गभर्तुस्तनया नयादिविज्ञानविस्मापितसर्वविज्ञा ॥
जचस्खलद्वीरिति राजवर्यं विवाहपात्रीकरणाय नार्हा ११॥०
कामेश्वरीपूजककामरूपभूपात्मजा कामधनुर्लतेव ।
विमोहिनी राजति सापि मन्त्रतन्त्रप्रवीणेति बिभेति चेतः १२
या मेदपाटक्षितिवल्लभस्य तनूद्भवा तप्तसुवर्णवर्णा ।
आकर्णपूर्णेक्षणलक्षणीया सा मेदुरत्वेन विचिन्तनीया १७
गजेन्द्रगत्या ऋजुमञ्जुमत्या गौरीशभक्त्या निजधर्मशक्त्या ।
युक्ताप्यहो गुर्जरराजजाता प्रलम्बकर्णेति न चान्वमानि २०

Bhīma, king of Malla however, has a daughter who deserves to be married to the king. In the Vth, Bhīma of his own accord sends a messenger to Maṇḍalīka, requesting him to marry his daughter. Maṇḍalīka accepts the invitation and the description of his marriage occupies the rest of the canto. Cantos VI and VII describe the advent of the spring and the various amorous sports of King Maṇḍalīka, while his hunting expedition is described in the VIIIth. A naval fight between the King of the Sindhus and Maṇḍalīka and the successful entrance of the latter into Jīrṇadurga, his own capital, is the subject matter of the IXth. The tenth contains the praise of Maṇḍalīka by the author.

[B. I. 190.

1211

मण्डलीकनृपचरित of गङ्गाधर.

$8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; seven lines to a page. Incomplete.

Another copy of the 1st canto.

Begins:—

अस्ति स्वस्तिकरः श्रीमान् पर्वतः सर्वतः श्रुतः ।
त्रिकूटकूटसंगूढब्रह्मविष्णुशिवात्मकः ॥ १ ॥
शिखरत्रयभेदेन नामभेदगमादसौ ॥० ॥ १० ॥

VV. 11 to 35 are not given in this MS.

[B. I. 191.

1212

मदनबोधिनी of भाविल.

$13\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 33; fifteen lines to a page. Incomplete.

Madanabodhinī is a narrative poem, based on the famous S'ukasaptati or the seventy tales narrated by a parrot. It was composed by Bhāvila, son of Sarvadeva and grandson of Ananta Upādhyāya, a Nāgara Brahman of the Gautama Gotra. The work is divided into several Paricchedas, only the first four and a part of the fifth of which are contained in this MS. It begins (with the 7th verse):—

चन्दनद्रुमवस्थित्यं यदि हीनाः फलैरपि ॥ ७ ॥
अनूचानोभवद्विप्रो नागरो गौतमान्वयः ।
उपाध्यायो ह्यनन्ताख्यश्चेतामार्गकृतव्रतः ॥ १२ ॥०

तत्सुतः सर्वदेवाख्यः पुण्यात्मा च गुणप्रियः ०॥ १४॥०
तत्सुतेन गुणाढ्येण भाविलेन मनीषिणा ।०
कविमार्गप्रवीणेन कौतुकाविष्टचेतसा ॥ १६ ॥
प्रेयसीप्रार्थनावाप्तपरमोल्लासबन्धुना ।
कोविदाभीष्टसन्मित्रप्रेरितेन सुमेधसा ॥ १७ ॥
कलाकलापविदुषा संमतेन सतां सदा ।
रसान्तरपरिज्ञातविनिर्जितमनोभुवा ॥ १८ ॥
रचितां विबुधानन्ददायिनीमज्ञहेतवे ।
सर्वाश्चर्यमयीं चित्रां श्रवणामृतवाहिनीम् ॥ १९ ॥
शुकाख्यानकविश्राव्यकथासप्ततिचिह्निताम् ।
वैदग्ध्यजननीं चैव रम्यां मदनबोधिनीम् ॥ २० ॥

The Paricchedas treat of मदनोत्पत्तिवर्णन, शुकसारिकानयन, मदनबोधन and विरहस्वरूपाख्यानक in order. The Vth begins with the 70 stories proper.

[B. D. 280.

1213

मेघदूत of कालिदास with टीका by मल्लिनाथ.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 34; sixteen lines to a page.

Kālidāsa's Meghadūta with the commentary of Mallinātha.

[B. D. 279.

1214–1215

रघुवंश of कालिदास.

15½ × 9¼ and 10¾ × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 41 and 64; 18 and 8 lines to a page.

Two copies of Raghuvans'a of Kālidāsa. The second MS. contains only foll. 16-20 and 72-130.

[ZZ. A. 11 and S. C. 10.

1216

रघुवंश of कालिदास with टीका by मल्लिनाथ.

15 × 9¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 235; about 15 lines to a page.

Raghuvans'a with the commentary of Mallinātha. Each canto in separately paged.

[ZZ. B. 3.

1217

रघुवंश of कालिदास with सुबोधिनी by दिनकर.

11 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 38; about 26 lines to a page. Dated Saṁvat 1648.

Raghuvans'a with a commentary called Subodhinī, composed in 1385 A. D. by Dinakara, son of Dharmāṅgada and Kamalā. See Weber, No. 517 for the author's commentary on the S'is'upālavadha.

Begins:—

आसीद्यदिच्छा द्व्यणुकादिसृष्टेर्मूलं श्रुतेः श्वासततिर्यदीया ।
भवाब्धिपोतस्तनुताद्विभूर्तिं तद्भूतिभूषं महितं महो वः ॥१॥०

व्याख्यामतः समधिगम्य गुरोश्चिराय
नित्यं चिरंतननिबन्धनिरुक्तदर्शी ।
धर्माङ्गदस्य तनयस्तनुते सुबोधां
मेधाजुषो दिनकरो रघुवंशटीकाम् ॥ ५ ॥

It ends:—

इति श्रीधर्माङ्गदसूनोः कमलाहृदयनन्दनस्य दिनकरमिश्रस्य कृतौ रघुवंशटीकायां एकोनविंशतिः सर्गः ।

श्रीमद्धर्माङ्गदस्य द्विजकुलकुमुदामोदनौ(नै)कामृतांशोः
शास्त्राकूपारपारप्रसृमरधिषणावागधीशस्य सूनुः ।
वर्षेस्मिन्(वैक्रमा)र्के शशियुगमनुभिश्चिह्निते सूक्तिमुक्तां
टीकामेतां सुबोधां व्यतनुत कमलाकुक्षिजन्मा दिनेशः १
इति रघुवंशटीका संपूर्णा ।

[B. D. 234.

1218

रघुवंश of कालिदास with भाष्य by श्यामल.*

10½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 358; about 15 lines to a page. Dated Saṁvat 1668.

A commentary in Gujrati on the Raghuvans'a by S'yāmala, son of Bhūṇiga.

It begins:—

नत्वा श्रीदस्य चरणौ विघ्नराजस्य सुन्दरौ ।
नत्वा नत्वा पुनर्नत्वा भाष्यमेनं(!) करोम्यहम् ॥१॥

It ends:—

श्रीमन्नागरपाटवोतिनिपुणः श्रीभूणिगस्याभवत्

सत्पुत्रो द्विजसेवको विपुलधीः सच्छास्त्रवित् श्यामलः।
तेनेदं रघुकाव्यभाष्यमखिलं बुद्ध्या स्वकया कृतं
छन्दोलक्षणवर्जितं द्विजवरैः तत्क्षम्यतां नो सदा ॥

इति श्रीकालिदासकृतौ महाकाव्यस्य श्रीरघुवंशस्य भाष्यं समाप्तमिति ॥

[B. D. 310.

1219

रघुवंश of कालिदास with टीका by जनार्दन.

10½×4¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 1-16; 24-106; about 15 lines to a page.

Raghuvaṅs'a with the commentary of Janārdana. The first five cantos however, are without commentary; 6th is missing; 7-16 have the commentary of Janārdana; 17th has some other commentary; 18 and 19 are without commentary but the latter is furnished with some Avacūri.

Our Janārdana is said to be the son of Mahāvīra on fol. 76 b.

काव्यलोलद्रघुविक्रमस्य श्रीकालिदासाद्भुतमुक्तकीर्तेः।
श्रीमन्महावीरशरीरजन्मा त्रयोदशे भाष्यमिदं ततान॥

[B. D. 131.

1220

राक्षसकाव्य of कालिदास.

9½×5 inches; Devanāgarī character. Foll. 13; eleven lines to a page.

Rākṣasa Kāvya in 20 verses with commentary; here the poem is ascribed to Kālidāsa. At Weber, No. 580, the author is said to be Ravideva of Malayades'a. For remarks on the poem, see Winternitz, Geschichte, III, p. 65. Also see I. O., No. 3932.

The com. begins:—

आलम्बे जगदालम्बे हेरम्बचरणाम्बुजम्।
शुष्यन्ति यद्रजःस्पर्शात्सद्यः प्रत्यूहवार्धयः ॥०

End:—

इति श्रीकालिदासकृतं सटीकं राक्षसकाव्यं समाप्तिमगमत्।

[B. D. 53.

1221

राधिकाविनोद of रामचन्द्र.

12½×4¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 8; about ten lines to a page.

This is a short artificial poem, consisting of only 19 verses and describing the amorous sports of Rādhikā and Kṛṣṇa, by Rāmacandra, the elder son of Janārdana, and grandson of Puruṣottama. Here it is accompanied by a commentary of an unknown author. See I. O., No. 3885 for another commentary and quotations from the text.

The com. begins:—

पितृवचनमवश्यमेव पाल्यं जगति जनानिति शासितुं वनान्ते।
गतमतिकरुणारसार्द्रचित्तं रघुपतिमेकमुपास्महे सदारम् ॥ १ ॥
राधिकाविनोदाख्यं चिकीर्षुः० रामचन्द्रः कविः०

[B. D. 285.

1222-1224

रामकृष्णकाव्य with टीका by सूर्य पण्डित.

14×8½; 12×4¾ and 12¼×4¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 10; 19 and 8; about 10-11 lines to a page.

These are three copies of the Rāmakṛṣṇa Kāvya of Sūrya Paṇḍita, son of Jñānarāja, together with the author's own commentary. The last MS. is incomplete. The poem with the commentary is published in the Kāvyamālā Series. For the author, see above No. 279; also cf. I. O., 3912 for quotations.

[ZZ. B. 4; B. D. 216 and 121.

1225

रामार्याशतक of महामुद्गलभट्ट with पदार्थदीपिका by काकंभट्ट.

13×5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 27; about ten lines to a page. Dated S'ake 1791.

This is a poem in praise of Rāma, consisting of 108 stanzas in Āryā metre by Mahā Mudgala Bhaṭṭa. The commentary is by Kākambhaṭṭa.

The text begins:—

त्वयि विमुखे मखमुख्ये०

It ends (differently from I. O., No. 3936):—

धनुषा रिपुजयजनुषा० ॥ १०८ ॥
या त्वरा द्रौपदीत्राणे या त्वरा गजमोक्षणे ।
मय्यार्ते करुणामूर्ते सा त्वरा क्व गता हरेः ॥ १ ॥
आपदामपहर्तारं दातारं सर्वसंपदाम् ।०
समुद्रवप(स)नावर्तिविद्यु(द्व)न्मुकुटवर्तिना ।
आर्या श्रीरचिता प्रेम्णा महामुद्गलसूरिणा ॥

The com. begins:—

सीतालतासमासक्तं रामकल्पमहीरुहम् ।
सफलं शीतलच्छायं श्रान्तविश्रान्तिदं भजे ॥ १ ॥
श्रीमन्मुद्गलभट्टेन रामचन्द्रप्रभोः कृता ।
आर्यावृत्तस्तुतिस्तस्या व्याख्यानं क्रियते स्फुटम् ॥ २ ॥

Ends:—

पदार्थद्योतिनी चेदं(यं) दीपिकार्यानुकूलिनी ।
काकंभट्टैः सुविहृता स्वसुखास्यै मुदा स्फुटम् ॥

इति श्रीमहामुद्गलभट्टविरचिताष्टाधिकशतश्रीरामार्यास्तवपदार्थदीपिका संपूर्णा ॥

[B. D. 281.

1226

रामार्याशतक of महामुद्गलभट्ट.

8×3¾ inches; Devanāgarī character. Foll. 15; about eight lines to a page.

Another copy without commentary.

It ends:—

धनुषा रिपुजयजनुषा० ॥ १०८ ॥
समुद्रवसनावर्तिविद्वन्मण्डलवर्तिना ।
आर्या विरचिता श्रीमन्महामुद्गलसूरिणा ॥ १०९ ॥

[B. I. 8.

1227

शांकरदिग्विजय of माधवाचार्य with डिण्डिम by धनपति.

13×7 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 259; about 13 lines to a page.

S'āṅkaradigvijaya or Saṅkṣepas'aṅkarajaya is a poem in 16 cantos on the life of the great S'aṅkarācārya. The commentary called Dindima was composed in Saṁvat 1855 (1755?) by Dhanapati, son of Rāmakumāra and pupil of Bālagopālatīrtha. Text and commentary were printed at Bombay, 1864. See Hall, Index, p. 168 and I. O., No. 2314.

The author of the text is Mādhavācārya, otherwise known as Vidyāraṇya, pupil of Vidyātīrtha, for whom see above No. 441. Cf. Aufrecht, Oxford Catalogue, p. 260.

The text begins:—

प्रणम्य परमात्मानं श्रीविद्यातीर्थरूपिणम् ।
प्राचीनशंकरजये सारः संगृह्यते स्फुटम् ॥ १ ॥
यद्वद्घटानां० ॥ २ ॥

The com. ends:—

पाण्डवेष्वहि(द्रि)तारेशप्रमिते शुभवत्सरे ।
श्रावणे सितपञ्चम्यां सिंहस्थितगुरौ अयम् ॥

श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यबालगोपालतीर्थश्रीपादशिष्यसारस्वतजात्यन्तर्गतदत्तवंशावतंसरामकुमारसूनुधनपतिसूरिविरचिते श्रीशंकराचार्यविजयडिण्डिमे षोडशः सर्गः ।

[B. D. 251.

1228

शार्ङ्गधरपद्धति of शार्ङ्गधर.

13½×8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 56; about 17 lines to a page. Incomplete.

S'ārṅgadharapaddhati is a poetical anthology written in A. D. 1363, by S'ārṅgadhara, son of Dāmodara who lived at the court of King Hammīra of S'ākambharā. Our MS. contains the work only upto the Mis'rakanītipariccheda. The work is published by Dr. Peterson in the Bombay S. Series. See also I. O., No. 4024 and Hall, Vāsavadattā, Intro., p. 48.

[B. D. 279.

1229

शार्ङ्गधरपद्धति (उपवनविनोद) of शार्ङ्गधर.

11¼×4¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; nine lines to a page.

A section of S'ārṅgadharapaddhati, called the Upavanavinoda, containing 240 verses.

It ends:—

इति शार्ङ्गधरविरचितायां पद्धत्यां उपवनविनोदनामपरिच्छेदः ॥

[B. I. 12.

1230

शिशुपालवध of माघ.

10¼×4¾ inches; Devanāgarī character.

Foll. 61; 13 lines to a page. Dated Saṁvat 1829.

Māgha's S'is'upālavadha. See K. B. Pathak, J. B. B. R. A. S., vol. XX. p. 303, and Winternitz, Geschichte, III. p. 50. Often published.

[B. D. 81.

1231

शिशुपालवध of माघ with टीका by वल्लभदेव.

15×4¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 133; sixteen lines to a page.

A commentary on the S'is'upālavadha of Māgha by Vallabhadeva, son of Ānandadeva, father of Candrāditya and grandfather of Kaiyaṭa, who wrote a commentary on Ānandavardhana's Devīs'ataka in 977 A. D. See C. C. I. p. 555.

It begins:—

यस्य भृङ्गावलिः कण्ठे मदाम्भोराजिराजिते ।
भाति रुद्राक्षमालेव स वः पायाद्विनायकः ॥ १ ॥
अभीष्टफलसंपत्तिहेतुं स्मृत्वा सरस्वतीम् ।
शिशुपालवधे काव्ये सारटीकाभिधीयते ॥ २ ॥०
कृता महद्भिर्यत एव टीका ममापि यत्नस्तत एव जातः ।

It ends:—

सूनोरानन्ददेवस्य रणभूम्यो महात्मनः ।
व्यधत्त टीकां काव्येस्मिन् वल्लभः सूरिवल्लभीम् ॥
विवरणमन्यदृष्ट्वा बुधैस्ततो ज्ञास्यते विशेषोत्र ।
येन न भुक्तं निम्बं द्राक्षायां किं गुणज्ञोसौ ॥
श्लोकानां च समासेन सहस्राणि दशैव हि ।
मूलग्रन्थस्य संख्यायां सहस्रे द्वे तथैव च ॥

[B. D. 282.

1232

शृङ्गारकाव्य of शंकरकवि.

8×3¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; ten lines to a page.

The Vakṣojavarṇana section in 95 s'lokas, of the S'ṛṅgāra Kāvya of S'aṅkara Kavi, son of S'ivadāsa.

It begins:—

कपोलयुगलभ्राम्यत्भ्रमरीमञ्जुगुञ्जिते ।
वृत्तकर्णो हैमवतीसूनुर्विजयतेतराम् ॥ १ ॥
विद्वत्सकलकलश्रीशंकरनामा सुखाय विबुधानाम् ।
अभिनवसाधुवधूनामुरसिजशृङ्गारकाव्यमातनुते २॥०

End:—

इति श्रीसकलकलाकुलतिलकशिवदाससूरिसूनुशंकरविरचिते शृङ्गारकाव्ये वक्षोजवर्णनं समाप्तम् ।

[B. D. 200.

1233

श्रीरामचरित of युवराज.

13½×8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 41; seventeen lines to a page.

A Mahākāvya in 12 cantos, describing the early life of Rāma upto Rāvaṇa's approach to Rāma's hermitage after the latter's being led astray by the golden deer. It appears that the poem is incomplete. The author is Yuvarāja, a resident of Koṭiliṅgapura in Kerala.

It begins:—

प्रयते केरलदेशे प्रथितं राराष्टि कोटिलिङ्गपुरम् ।
श्रीमान्युवराजाख्यस्तत्रास्ते दीर्घदर्शिमुकुटमणिः ॥१॥
कालीकृपाकटाक्षक्षपिताखिलकल्मषौघधिषणोयम् ।
रसिकशिरोमणिसुधियामानन्दकरं करोति सत्काव्यम्२
अस्ति त्रयाणां जगतां निदानं नारायणो नाम सुराधिनाथः
विराजमानः फणिराजतल्पे पीयूषभानाविव कृष्णसारः ३

The colophon:—

इति कोविदचक्रचूडामणिना युवराजेन विरचिते श्रीरामचरिते महाकाव्ये०

The cantos have 88, 94, 97, 102, 95, 98, 94, 111, 72, 94, 69, and 127 s'lokas respectively.

End:—

व्याकृत्यादिसमस्तशास्त्रसमुदायाम्भोधिकुम्भीसुतः
काव्यालंकृतिनाटकोद्य(?)सुकृतौ काव्यस्य सत्यं समः ।
पुण्यः पण्डितराजराजिगजताकुम्भाद्रिसंभेदने
दम्भोलिर्युवराजकोविदमणिर्वर्वर्ति सर्वोपरि ॥ १० ॥
शास्त्रेषु शाततमशास्त्रसमापि बुद्धिः
काव्येषु नव्यनलिनाधिकसौकुमारी ।
यस्यास्ततामरसलास्यरसा च वाणी
हर्षं न कस्य कुरुते युवराज एषः ॥ ११ ॥
अपि पुरुकृतरीढं पण्डितंमन्यमूढै—
र्मम तु सुकृतिरत्नं हन्त गृह्णन्ति सन्तः ।
अवगणितमवश्यैर्दर्दुरैरप्ययाप्याः
किमनणकमृणालं राजहंसास्त्यजन्ति ॥ १२ ॥ श्रीरस्तु ॥

[B. D. 279.

1234

साम्बपञ्चाशिका of साम्ब with विवरण by क्षेमराज.

16×7¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 19; 12 lines to a page. Dated Saṁvat 1925.

Sāmba-pañcās'ikā of Sāmba is a collection of 53 stanzas in praise of the Sun-god. The commentary is by Rājānaka Kṣemarāja, pupil of Abhinavagupta, and the author of S'ivasūtra-vimars'inī. See Hall, Index, p. 196, and C. C. I. p. 134. Text and commentary are published by the N. S. Press, Bombay.

[B. D. 248.

1235

सिद्धधूतकाव्य of अवधूतराम.

11¾×5 inches; Devanāgarī character. Foll. 3-13; 12 lines to a page. Dated Saṁvat 1485.

Siddhadūta is a poem in 141 s'lokas, in imitation of Kālidāsa's Meghadūta. It treats of the Vedanta and was composed by Avadhūtarama in Saṁvat 1423, during the reign of Yas'asvimalla at Bhadrapura on the banks of the Revā. A Tāpasa is the lover; a Siddha is the Dūta and Vidyā is the beloved in this poem. Foll. 1-2 are missing.

The metre is of course Mandākrāntā.

It ends:—

व्यासश्रीचाङ्गदेवस्य देवर्षेस्तु कुतूहलात् ।
कल्याणाय कृतं काव्यं प्रीतये योगिनामपि ॥ १३६ ॥
आदौ श्रीकालिदासस्य मतिमालोच्य यत्नतः ।
अवधूतेन रामेण सिद्धदूतः समर्थितः ॥ १३७ ॥०
यशस्विमल्लदेवस्य राज्ये भद्रपुरे शुभे ।
रेवातटे समासाद्य वाग्विलासो विनोदितः ॥ १३९ ॥
श्रीविक्रमार्कनृपपट्टनिबन्धकालात्—
काले गतेऽग्निनयनाम्बुधिचन्द्रसंख्ये ।
वर्षे वृते तपसि मासि दिनैकशेषे—
शेषेण शंभुवचनाद्ददति स रामः ॥ १४१ ॥

इत्यवधूतरामविरचितं सिद्धदूताभिधानं काव्यं समाप्तम्

[B. I. 20.

1236

सुभाषितसंग्रह.

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 42; about twelve lines to a page.

These are stray verses from various sources, numbering about a thousand but not arranged in any particular way.

[B. D. 139.

1237

सूक्तिसुन्दर of सुन्दरदेव.

9×4¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 18; about 12 lines to a page. Dated S'ake 1632.

Sūktisundara is another collection of stray verses from different poets, on different subjects, by Sundaradeva.

[B. D. 65.

1238-1239

सेतुबन्ध of प्रवरसेन with रामसेतुप्रदीप by रामदास.

13½×8½ and 12½×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 258 and 97; about 18 and 16 lines to a page.

These are two copies of the Setubandha Kāvya with Rāmadāsa's commentary. The first is dated Saṁvat 1687 but its folios bear the water-mark '1859'; the second is incomplete. Text and commentary are published by the N. S. Press, Bombay. See Winternitz, Geschichte, III. p. 63.

[B. D. 258 and 110.

1240

सेतुबन्ध of प्रवरसेन with सेतुसरणि by शिवनारायणदास.

12¾×3¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 45; seven lines to a page.

Setubandha with Setusaraṇi which is nothing but a Sanskrit translation of the poem. For another MS., see Weber, I. p. 154. The author is S'ivanārāyaṇadāsa who wrote at the order of Rāmasiṅha, during the reign of Jehangir

(1605-1627). Our MS. begins with v. 5., *i. e.* यां गिरां० of Weber's MS. and contains only 8 cantos and 42 s'loks of the 9th.

[B. D. 42.

1241

हरविजयकाव्य of राजानक रत्नाकर.

$15\frac{1}{2} \times 7\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 152; 12 lines to a page. Dated Saṁvat 1920.

Haravijaya Kāvya is a big poem celebrating the victory of God S'iva over the demon Andhakāsura. It was composed by a Kashmirian poet, Rājānaka Ratnākara who lived towards the middle of the 9th century; see Winternitz, Geschichte, III. p. 51, 70. The poem is published with the commentary of Alaka in the Kāvyamālā Series, 1890. Our MS. does not contain Adhys. 40-50; it contains, however, the concluding verses of the poem.

[B. D. 247.

1242

हस्तिजनप्रकाश of क्षेमेन्द्र.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 24; fifteen lines to a page.

Hastijanaprakās'a is Mahākāvya consisting of 13 Kiraṇas or cantos, describing the rise of the two cities of Hastijana and Baihola and the history of the line of the Baihola kings of Gujrat who were originally Solaṅkhis, by Bhaṭṭa Kṣemendra, son of Yadu and Haṅsī.

The lineal descendents of the great king Hastijit are given as follows in the last *i. e.* the 13th chapter:—हस्तिजित्-बहुसेन-योगराज-पृथ्वीराज-भीमसेन चन्द्रसेन-श्रीजित्-शिवजित्-मण्डनजित्-पावुजित्-रन्नजित्- and मेघराज. The last appears to be the contemporary of the poet. The poets' father Yadu was a court-Pandit of King Rannajit:—

It begins:—

बालार्कद्युतिमद्भुतं भुजलतादत्ताभयं योगिनां
ध्येयं धर्मधुरीणमेकरदनं विघ्नस्य विच्छेदकम् ।
ध्यायन्तं भुवनेश्वरीं गजमुखं सिद्धिप्रदं ध्यायतां
भाले चन्द्रकलां दधानमनिशं वन्देद्रिजायाः सुतम् १
राजन्यानामन्वयं वक्ष्यमाणो बैहोलानामस्मि काव्यं चिकीर्षुः।
आदौ श्लोकैः सत्कथां सन्निगृह्य पश्चाद्वृत्तैरुज्वलैस्तद्वदिष्ये ॥२॥
यावन्तोत्र भविष्यन्ति श्लोकाः काव्यार्थबोधकाः ।
तावत्संख्याकवृत्तानि कर्तुकामोस्म्यहं क्रमात् ॥ ३ ॥
स्वप्ने हिङ्गुलया दत्तां(त्तं) वृत्तान्तज्ञानमादरात् ।
लब्ध्वा ततस्तदाज्ञातः प्रबन्धोयं वितन्यते ॥ ४ ॥
श्रीमन्तं यदुशर्माणं तातं हंस्यभिधां प्रसूम् ।
नत्वा काव्यमिदं कुर्वे क्षेमेन्द्रोहं शिवेच्छया ॥ ५ ॥
प्रणम्याहं शिवं साम्बं गिरं च गुरुदेवताम् ।
बैहोलाभिधराजन्यवंशं वक्ष्ये विनोदतः ॥ ६ ॥
अस्मत्पित्रादिभिः पूर्वमाश्रितास्ते महौजसः ।
अतः प्रवृत्तिरेतेषां मदीया गुणवर्णने ॥ ७ ॥
बैहोलाख्या नृपाः सर्वे रविवंशसमुद्भवाः ।
रवेरंशा इव सदा प्रकाशन्ते जगत्त्रयम् ॥ ८ ॥
राजानो रविवंशीया बैहोलाख्या महारथाः ।
मन्ये रविकरान्भूमौ भव्यान्मूर्तिमतः स्थितान् ॥ ९ ॥०
राज्ञां रसत्रिसंख्याके कुले भूरक्षणोचिते ।
बैहोलाख्यकुलं श्रीमत्त्रिषु लोकेषु विश्रुतम् ॥ १२ ॥
राजधानमभूत्तेषां पूर्वं हस्तिजनं पुरम् ।
सार्धत्रिशतसंख्याका ग्रामा यस्य सदा भवन् ॥ १३ ॥
हस्तिजनात्प्रकाशोस्ति येषां यस्मान्महीभृताम् ।
हस्तिजनप्रकाशाख्यं तस्मात्काव्यमिदं ब्रुवे ॥ १४ ॥०
पूर्वं सोलङ्किनः सर्वे येन्तर्वेधनिवासिनः ।
बैहोलपुरवासेन बैहोलाख्यामुपागताः ॥ १८ ॥
श्रीगुर्जरेस्ति विख्यातं पुरं बैहोलसंज्ञकम् ।
हस्तिजनस्य ये ग्रामास्ते सन्त्यस्य पुरातनाः ॥ १९ ॥
इदानीं कालमासाद्य बैहोलं विश्रुतं क्षितौ ।
अतो हस्तिजनादादौ बैहोलं पुरमीरितम् ॥ २० ॥
यद्राजनगराद्रम्यं(?) प्राच्यां दिश्यवतिष्ठते ।
रविक्रोश । दुरे सर्वसंपश्य(त्स)मन्वितम् ॥ २१ ॥०
असंख्यातहलान्यासन्यस्मिन्कर्षुकराशितः ।
बहुहलमिति प्रोक्तं लोकैः प्रत्यक्षदर्शिभिः ॥ २३ ॥
धान्यराशीन्बहून्लाति यैश्च पुष्णाति गुर्जरम् ।
बहुलमित्यतः प्रोक्तं सार्थकं सर्वसज्जनैः ॥ २४ ॥
पावापतेः शूरनृपस्य पुत्री या पट्टराज्ञी गजजिन्नृपस्य ।
बैहोरिनाम्ना विदितातिसाध्वी नाम्ना तदीयेन पुरं प्रदिष्टम् २५
दासीनाम्ना पुरं चेदं विख्यातमिति तन्नृपा ।
पुराणां महतां नाम दुर्घटं क्षुद्रमीदृशम् ॥ २६ ॥०
नागवल्योभवन् बह्व्यो यस्योपवनमध्यगाः ।
बहुवल्लीति यन्नाम प्रोक्तं प्राक्तननागरैः ॥ ३१ ॥

इति श्रीमति भट्टक्षेमेन्द्रविरचिते हस्तिजनप्रकाशे महाकाव्ये बैहोलपुरनामोक्तौ प्रथमः किरणः ॥

अथैकदा नृपाः पूर्वं रविवंशसमुद्भवाः ।
सोलङ्किनो वटङ्केन येन्तर्वेधनिवासिनः ॥ १ ॥
कतिचित्सहसंभूय ह्यम्बिकादर्शनार्थिनः ।
स्वल्पसैन्यं समादाय स्वपुरात्ते विनिसृताः ॥ २ ॥
ततः कतिपयाहोभिरम्बिकायतनं गताः ।०
ततः परावृताः सर्वे क्रमाद्विधिवशान्नृपाः ॥ ४ ॥०
अथागता दिनैः कैश्चिद्वैहोलपुरभूमिषु ।
तत्र स्थिताश्च तत्रत्यराज्ञा सर्वेवमानिताः ॥ ६ ॥
ततस्तेषां मुख्यतमो हस्तिजिन्नाम विश्रुतः ।
राज्ञः प्रतापसिंहस्य पुत्रः षोडशवार्षिकः ॥ ७ ॥
ससंरम्भसमाविष्टः कृत्वा युद्धं दिनत्रयम् ।
हत्वा तं नृपतिं चक्रे राज्यं तत्रैव संस्थितः ॥ ८ ॥०
ततस्ते भूमिपतयो वैहोलपुरवासिनः ।
सोलङ्किकीर्तिभाजोपि वैहोलाख्यामुपागताः ॥१०॥

The next chapters respectively contain 67, 70, 51, 127, 51, 73, 58, 76, 53, 58 and 28 s'lokas and treat of हस्तिजनपुरनिर्माणविधि, सिद्धक्षेत्रपुरस्योद्वसनवर्णन, हस्तिजनपुरनिर्माणनिमित्तकथन, वैधव्यवैकल्यलक्षण, बभ्रुतपस्यावर्णन, बभ्रोर्वरप्रदानवर्णन, यज्ञदत्तकृते शक्तीनां स्तवन, यज्ञदत्तवरप्राप्तिवर्णन, वैहोलपुरनिर्माण, हस्तिजिद्राज्ञोवंशवर्णन and सत्यजिद्राज्ञो वंशवर्णन in order.

It ends:—

स च श्रीवश्यपुत्रोथ यदुनामा महायशाः ।
आसीद्रत्नजितो राज्ञः पण्डितः प्रियदर्शनः ॥ १६ ॥
यदोः पुत्राविदानीं द्वौ क्षेमजित्शुकदेवकौ ।
विद्वांसौ यशसोपेतौ विद्यन्ते(?)विनयान्वितौ ॥ १७ ॥
तौ मुक्त्वा सांप्रतं सर्वान्वैहोलाख्यान्नृपोत्तमान् ।
प्रारब्धवशतोन्यत्र जीवनं कुरुतः स्वकम् ॥ १८ ॥०
मृते रत्नजिति राज्ञि सांप्रतं मेघराजजित् ।
करोति पैतृकं राज्यं सुप्रतापसमन्वितः ॥ ५२ ॥
तस्य पुत्रोस्तु गुणवानुचितो राज्यकारकः ।
संक्षेपात्कथितो वंशो राज्ञो हस्तिजितः प्रभोः ॥५३॥०
नाहङ्कारवशादहं कविरिति प्रोक्तं हि रम्यं मया
काव्यं काव्यविशारदाः सुमहसश्चेष्टायितं बालवत् ।
अद्रे रेणुभिरेव शंभुसदनं तन्वन्ति बाला यथा
स्वीये पादसरोरुहेत्र कविभिर्दोषो न देयः क्वचित् ६५

इति० रविवंशीयानां वैहोलाभिधराजन्यानां अन्वयवर्णने त्रयोदशः किरणः । १३ ॥ समाप्तोयं ग्रन्थः । श्रीरस्तु ॥ अथ यावन्तोत्र श्लोकास्तावत्संख्याकवृत्तानि कर्तुं प्रोत्साहंति गुरुचरणाः ॥

[B. D. 259.

(B) Campū.

1243

कर्णचम्पू of कक्काभट्ट.

11 × 4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 12; ten lines to a page.

A Campūkāvya composed in honour of King Karṇa of Kaccha of the Yādava dynasty, by Kakkābhaṭṭa, son of Tuhinakiraṇa, in Saṁvat 1752. King Karṇa (also called Kāyā or Kāyājit) was the son of Rāya Dhanajit, son of Tamāri, son of Megha, son of Ravi, son of Bhārā, son of Khingāri, son of Hammīra.

It begins:—

श्रीमत्त्रिविक्रममनोहरमाधवेश-
कल्याणरा(ज)पुरुषोत्तममध्यवर्ति ।
जागर्ति यः सकललोकविकाशभूमि-
स्तं द्वारिकेशमहमालयमानतोस्मि ॥ १ ॥०
आसीद्यादववंशमौक्तिकमणिर्हम्मीरनामा नृपः
ख्यातः शौर्यवदान्यतादिकगुणैर्भूमावरीणैः स्वयम् ।
तत्पुत्रश्च तथा बभूव विदितः प्रत्यर्थिपृथ्वीभृताम्
कालः कल्पतरुः सतां शुचिमनाः खिङ्गारिसंज्ञः क्षितौ ३

आसीत्कोपि महाराजाधिराजः खिङ्गारिसूनुः कच्छदेशक्षितिपालकः चतुर्दिक्षु वितन्यमानकीर्तिः शत्रूणां भाररूपो भारा नाम ॥

तत्पुत्रो रविनामाभूत् जगदुद्योतकारकः ।० ॥ ८ ॥
तत्सूनुर्मेघनामा सकलगुणगणालङ्कृतश्चारुमूर्तिः ।
सर्वेषामन्नदाता जलद इव परः कच्छदेशेऽवतीर्णः ॥०
तस्मात्प्रादुरभूत् स कोपि पुरुषः श्रीमानरिध्वंसकः ।
सत्संगः कुलदीपकोतिसुभगो वीरस्तमाच्चिन्नृपः ॥
तत्पुत्रश्च तथैव रायधनजित्प्रत्यक्षपतिः सांप्रतं
चित्रं तत्कथितो यदेष जगति प्राचीपतिश्चापरः ॥१०॥

तत्पुत्रमहाराजाधिराजो० श्रीकायाजिन्नामास्ति ।० यस्य च० भुजनाम्नि नगरे० जागर्ति श्रीशिरोमणिर्नाथः ।०

Karṇa was another name of Kāyā or Kāyājit.

It ends:—

भूपतितोषणकृतये त्वरयायं ग्रथितो ग्रन्थः ।
शुद्धिं विदधतु सुधियः कोपि मुहुर्भावनादस्मिन् ॥५७॥
इति कायामहीपालचम्पूः संपूर्णतामगात् ।
कक्काभट्टेन रचिता विदुषां प्रीतिदायिनी ॥ ५८ ॥
नयन २ शर ५ महीभृत् ७ भूमिभिः संमितेऽब्दे
सितदलगदशम्यां फाल्गुनेमासि वारे ।

तुहिनकिरणसूनुर्भट्टककाभिधानो
व्यरचयदधिचित्रां कर्णभूपालचम्पूम् ॥ ५९ ॥

इति श्रीमत्कायाभिधमहीमहेन्द्रचम्पूकाव्यं संपूर्णम् ॥

[B. I. 189.

1244–1247

दमयन्तीकथा (नलचम्पू) of त्रिविक्रम.

10×4½; 15×9; 15×9 and 11¼×4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 48; 55; 15 and 21; about 15–17 lines to a page.

These are four copies of the Damayantīkathā or Nalacampū of Trivikramabhaṭṭa, who was the author of the Navasari grant of Indra III, Rāṣṭrakūṭa, in A. D. 915; See E. I., I. p. 349 and I. O., No. 4045. Of our MSS., the first contains five chapters, the second is complete the third and fourth contain only three chapters each. The work is published by the N. S. Press Bombay, together with the commentary of Caṇḍapāla.

[B. D. 98; ZZ. A. 9; ZZ. A. 9; B. I. 15.

1248

दमयन्तीकथा of त्रिविक्रम with टीका by गुणविनय.

15×9 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 188; 17 lines to a page.

Damayantīkathā with a commentary composed in Saṁvat 1646 by Guṇavinaya, pupil of Jayasoma of the Kharatara Gaccha; see above No. 1182. For quotations, see I. O., No. 4050. The commentary is based on that of Caṇḍapāla.

[ZZ. A. 9.

1249

नृसिंहचम्पू of भट्ट केशव.

14×8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 9; seventeen lines to a page.

A Campū Kāvya in six Stabakas by Bhaṭṭa Kes'ava; cf. I. O., No. 4053 for quotations.

Begins:—

कनकरुचिदुकूलः कुण्डलोल्लासिगण्डः ।०

[ZZ. B. 4.

1250

नृसिंहप्रबन्ध of श्रीकृष्णाचार्य.

13½×8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 4; sixteen lines to a page.

A praise offered to God Narasiṅha by Kṛṣṇācārya, son of Rāmacandra and grandson of Kṛṣṇa Muni.

It begins:—

ॐ नमो नारसिंहाय प्रह्लादवरदाय च ।
सर्वाय ब्रह्मरूपाय सच्चिदानन्दमूर्तये ॥ १ ॥
इत्याकर्ण्य महाराजन्द्वारिको देशिको द्विजः ।
विज्ञापयति द्वारस्थान् राजदर्शनकामुकः ॥ २ ॥०
अनवद्यैः पद्यबन्धैर्गद्यबन्धैश्च संस्तुवन् ।
भवद्वा(स)कुलोत्पन्नः कोपि कृष्णसमाह्वयः ॥ ७ ॥
अथ चेतोम्बुजं नैजमर्हणीकृत्य पादयोः ।
कृष्णः स्तौति प्रबन्धेन सिंहाननमहीपतिम् ॥ ८ ॥

It ends:—

निखिलनिगमशौण्डो मन्दिरं शारदायाः
विमलविपुलधामः श्रीनृसिंहाङ्घ्रिनीडः ।
विलुलितकलिवीर्यः संबभूव द्विजाग्र्यो
धरणिविबुधवन्द्यः कृष्णनामा मुनीन्द्रः ।
तस्यात्मजोभूदवनीशवन्द्यो भूसुन्दरीभूषणपूर्णचन्द्रः ।
श्रीशाङ्घ्रिवल्लीरितबाहुवल्लीकल्याणलीलः किल रामचन्द्रः १८
तदङ्गजेनाशुभदेवतार्याव्रतेन दैत्यान्प्रजिघांसुनायाम् ॥
कृष्णेन सिंहाननसार्वभौमसंतुष्टयेकारि वरप्रबन्धः १९

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीकृष्णाचार्यविरचितो नृसिंहप्रबन्धः समाप्तः ॥

[B. D. 280.

1251

भार्गवचम्पू of रामकृष्णसूरि.

13¼×8¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 14; about 15 lines to a page.

A Campūkāvya in 7 Stabakas by Rāmakṛṣṇa, son of Tryambaka. It is published at Bombay in the Grantharatnamālā.

It begins:—

श्रीपतिं प्रणमद्वृन्दारकवृन्दाभिनन्दनम् ।०

It ends:—

इति श्रीमद्भक्तशिखामणिश्रीरामाध्वयसंभूतत्र्यम्बकसुतरामकृष्णविरचितभार्गवचम्पौ सप्तमः स्तबकः समाप्तः ।

[B. D. 256.

1252

भागीरथीचम्पू of अच्युतराय मोडक.

$13\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 49; about 16 lines to a page.

Bhāgīrathīcampū, describing the circumstances of Bhāgīrathī's arrival in this world, in seven chapters, was composed in S'ake 1736, by Acuta, son of Nārāyaṇa, surnamed Moḍaka. The poem is printed in Grantharatnamālā.

It begins:—

श्रीहेरम्बसरस्वती गुरुपरब्रह्मेशलक्ष्मीपति०

It ends:—

इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणक्षीराब्धिविहारिश्रीमद्वैतर्प(?) दिवारमणसूरिचरणसरोजरेणुना मोडकोपनाम्ना अच्युत- शर्मणा विरचिते भागीरथीकथाख्ये चम्पूकाव्ये गौतमी- भागीरथ्यवतरणप्रथात्मा सप्तमो मनोरथः। संपूर्ण काव्यं चेदमिति०—

[B. D. 256.

1253

रामायणचम्पू of भोजराज and लक्ष्मण.

$14 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 39; about 16 lines to a page.

Rāmāyaṇacampū of Bhojarāja and Laksmana is published with the commentary of Rāmacandra by the N. S. Press, Bombay. See I. O., No. 4043 and Peterson, Reports, III. p. 361.

[ZZ. B. 4.

1254

साहित्यतरङ्गिणी of कृष्ण.

$13\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; about 15 lines to a page. Incomplete.

Sāhityataraṅgiṇī is a Campūkāvya dealing with the story of the Mahābhārata, by Kṛṣṇa, son of Raghunātha. It is printed in the Kāvyamālā. Our MS. contains only five Sargas and eight verses of the sixth. The Sargas have 57, 35, 46, 37 and 56 s'lokas respectively.

Begins:—

मौञ्जीयज्ञो० ॥ १ ॥ कालोघन्० ॥ २ ॥ वाणि त्वदीय० ॥

[B. D. 256.

(C) Prose compositions.

1255

कादम्बरी of बाण with टीका by भानुचन्द्र and सिद्धचन्द्र.

$13\frac{3}{4} \times 8\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 150; about 19 lines to a page. Incomplete.

Bāṇa's Kādambarī with a commentary by Bhānucandra and his pupil Siddhacandra, the Jain Pandits at the court of Emperor Akabar. Published by the N. S. Press, Bombay.

[B. D. 270.

1256–1257

दशकुमारचरित of दण्डिन्.

$10\frac{1}{2} \times 4$ and $13 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 88 and 18; 10 and 17 lines to a page.

The MS. contains only the Da'sakumāracarita proper without the Pūrvapīṭhikā. Often published. The second MS. is incomplete. The first is dated S'ake 1687.

[B. D. 207; 279.

1258

दशकुमारचरित of गोपीनाथ.

$14 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 72; 16 lines to a page.

Das'akumāracarita as revised by Gopīnātha. He adds his own metrical Pūrvapīṭhikā which consists of three chapters treating of Kathāprārambha, Puṣpodbhavacarita and Somadattakathā in 146, 398 and 133 s'lokas respectively. Even the conclusion in prose, is his own. For quotations, see I. O., No. 4070.

[ZZ. B. 4.

1259–1263

पञ्चतन्त्र of विष्णुशर्मा.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$; $14 \times 8\frac{1}{2}$; 10×4; $9\frac{1}{2} \times 4$; $10 \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting; foll. 84; 99; 160; 47 and 76; about 10–15 lines to a page. The first is dated Saṁvat 1851; the third, Saṁvat 1582, the last, Saṁvat 1825.

These are five MSS. of the Pañcatantra in the ordinary recension. The first three contain the complete text; the fourth contains the first two Tantras, and the last contains only the first Tantra.

Pañcatantra is edited and translated into English by J. Hertel, in the Harward O. Series, 1912 and Reconstructed and translated into English by F. Edgerton, in the American Oriental Series, 1924.

[B. D. 301; ZZ. B. 4; ZZ. C. 27-28; S. C. 10 and B. D. 11.

1264

पूर्वोदन्तवर्णन.

8½×7 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; about 12 lines to a page.

This is an attempt on the part of some Pandit to give in brief, the history of India's rulers both ancient and modern.

Begins:—

एवमतीतानां प्राचीनपण्डितां च यथार्थं न तु वत्मीतं(?) नाप्ययुक्तं॰ तथा चात्र कुमारिकाक्षेत्रे महाभारतमेव यथार्थोदन्तबोधकं॰

Ends:—

इंग्रेजसंज्ञास्तु युरोपखण्डान्तर्गतइंग्लण्डदेशीयलन्दननराधिपविक्टोरियाख्यमहाराजकन्यायाः कम्पनीनाममण्डलीनृपाः ॥ तदेषामधुना सार्वभौमत्वं तथापि स्वधर्माबोधेन सर्वोपद्रवराहित्येन च यवना ॥ शके १७४० ॥ तदा ब्रह्मावर्तक्षेत्रे श्रीगङ्गातीरे कारा——here the MS. breaks off.

[B. D. 91.

1265

प्रशस्तितति of चन्द्रचूड.

8¾×4¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 8; eleven lines to a page.

Pras'astitati is a composition intended to show the different forms of addressing persons of different positions, composed by Bhaṭṭa Candracūḍa in S'ake 1632. The Pras'astis are given in the following order:—

पण्डितब्राह्मणस्य, विद्वत्प्रभोः, विदुषः, सामान्यप्रभोः, पुत्रस्य पितरं प्रति, भार्याया भर्तारं प्रति, सर्वप्रभुसाधारणप्रशस्तिः, हिन्दुतुरुष्कसाधारणचक्रवर्तिप्रशस्तिः संन्यासिनः.

Ends:—

इति श्रीविद्वन्मण्डनचन्द्रचूडभट्टकृता प्रशस्तिततिः समाप्ता ।

दन्तभूपमिते शाके विलुतावाश्विने शुभे ।
रवौ नागतिथावेतां प्रशस्तिमलिखत्सुधीः ॥

बामोबषेञ लिगियं ॥ (?)

[B. D. 65.

1266

प्रशस्ति.

9½×4¼ inches; Devanāgarī handwriting Foll. 12; eight lines to a page.

Another treatise on the same subject.

Begins:—

श्रीमन्नन्दनन्दनपरिचरणपर्यायपर्याहामर्याद॰

On fol. 9b, a reference to Vaidyanātha, author of अलंकारचन्द्रिका on कुवलयानन्द is found.

End:—

श्रीमन्महाराज इति राजप्रशस्तिः ।

[S. C. 10.

1267-1268

भाषामञ्जरी of ढुण्ढिराज.

10×4 and 14×8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 25 and 8; 8 and 18 lines to a page. The first MS. is dated S'ake 1718.

These are two copies of Bhāṣāmañjarī, which describes in simple prose, the busy household life of a Brāhmaṇa on a festive day. The author is Dhuṇḍirāja, son of Raṅgabhaṭṭa. For quotations, cf. I. O., No. 4109.

Begins:—

नत्वा श्रीपतिपादपद्ममलं॰

The first MS. does not contain the last verse *i. e.* श्रीरङ्गभट्ट॰; the second has got it.

[B. D. 131; ZZ. B. 4.

1269-1270

भोजप्रबन्ध of वल्लाळ.

11¼×6 and 8½×7 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 68 and 61; about 23 and 13 lines to a page.

Two copies of the Bhojaprabandha of Ballāla (end of the 16th century, cf. Winternitz, Geschichte, III. p. 352). It is published by the N. S. Press, Bombay.

[B. D. 32 and 159.

1271

माधवानलकथा of आनन्द.

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 14; ten lines to a page. Dated Saṁvat 1578.

This is a love story composd by Ānanda, pupil of Vidyādhara. Published by P. E. Pavolini. Our MS. contains the story in the longer recension, for which, see I. O., No. 4083.

Ends:—

इति विद्याधरशिष्यानन्दाभिधानविरचितं माधवानलनाम नाटकं संपूर्णम् ।

[B. D. 208.

1272

वासवदत्ता of सुबन्धु.

$9\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 46; about 10 lines to a page. Dated Saṁvat 1692.

Vāsavadattā is a romantic tale by Subandhu. Edited by Hall, 1859; also published with commentary in the Vani Vilas Series.

[B. I. 11.

1273

वेतालपञ्चविंशति by वल्लभदास.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 53; ten lines to a page. Dated Saṁvat 1754.

Vetālapañcaviṅs'ati (cf. Winternitz, Geschichte III. p. 330) in an abridged form by Vallabhadāsa. See I. O., No. 4096 for quotations.

It begins:—

प्रणम्य शिरसा देवं गणनाथं विनायकम् ।

[B. D. 112.

1274

सरस्वतीकुटुम्बवाग्विलास.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2; eighteen lines to a page. Dated Saṁvat 1800.

An artificial Sanskrit composition consisting of about 56 s'lokas, dealing with different topics in the manner of the Subhāṣitas.

Begins:—

काश्मीरदेशादायातं सरस्वत्याः कुटुम्बकम् ।०

Ends:—

स्त्री पुंवच्च प्रभवति यदा तस्य गेहं विनष्टम् ॥ ५६ ॥

इति श्रीसरस्वतीकुटुम्बवाग्विलासः संपूर्णः ॥०

[B. D. 7.

1275

सिंहासनद्वात्रिंशिका.

$11 \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 16; 13 lines to a page. Dated Saṁvat 1573.

Siṅhāsanadvātriṅs'ikā is a collection of 32 popular tales connected with King Bhoja of Dhārā. For remarks on it, see Weber, Indische Studien, XV. p. 185 ff. and Winternitz, Geschichte, III. p. 336. Our MS. breaks off in the midst of the story of the 20th Putrikā.

Begins:—

पद्मापयोधरतटीx x x x मुद्रितमुरो मधुसूदनस्य ।

व्यक्तानुरागमिव खेलदनङ्गx x x x ॥ १ ॥

x x x कुलकलकलेन वाचालः ।

आशीर्वचांसि नमतां ददान इव गणपतिर्जयति ॥ २ ॥

x x मधुना मनसि जनरञ्जनाय द्वात्रिंशत्सिंहासनपुत्रिकाविचित्रालापकौतूहलमनोहरो गद्यपद्यमयकथाप्रबन्धः कथ्यते। उक्तं च । कवीश्वराणां०

The first two verses differ from those found at Weber, Indische Studien, XV. p. 209.

[B. D. 32.

1276

सुबोधकादम्बरी of देवकृष्ण.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 8; fifteen lines to a page. Dated S'ake 1791.

A very abridged form of the story of Bāṇa's Kādambarī by Devakṛṣṇa, son of Madana.

It begins:—

पुरा विदिशानगर्यां शूद्रक इति नाम्ना राजा बभूव ।०

It ends:—

श्रीकृष्णपादजलजद्वयभृङ्गवृत्तिः

श्रीमान्बभूव मदनः कविपूजिताङ्घ्रिः ।

श्रीदेवकृष्णतनयः प्रबभूव तस्य
कादम्बरीं स विदधाति सुबोधिनीं सः ॥ १ ॥
इति श्रीदेवकृष्णविरचिता सुबोधकादम्बरी समाप्ता ।

[B. D. 275.

1277-1278

हर्षचरित of बाणभट्ट.

15½×7¼ and 13½×8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 29 and 16; about 15 lines to a page.

Two incomplete copies of Bāṇa's Harṣacarita. Repeatedly Published. It is translated into English by Cowell and Thomas, London, 1897. Edited with notes by Prof. P. V. Kane, 1918 and also by Prof. A. B. Gajendragadkar, 1919.

[B. D. 262.

(D) Drama.

1279

अङ्गदविष्टि (दूताङ्गद) of सुभट.

11½×5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; twelve lines to a page.

Dūtāṅgada, a short drama presenting the story of Aṅgada's mediation with Rāvaṇa, composed by Subhaṭa, who lived under Kumārapāla of Gujerat. See I. O., No. 4189 and Winternitz, Geschichte, III. p. 244. Published in the Kāvyamālā Series.

[B. I. 19.

1280

कंसवधनाटक of कृष्णपण्डित.

14½×9 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 30; sixteen lines to a page.

Kaṅsavadha is a drama in seven acts, composed by Kṛṣṇa Paṇdit, son of Nṛsiṅha, at the request of Giridhārin, son of Rājā Toḍarmalla, the minister of Akabar. See I. O., No. 4175 for quotations and also Winternitz, Geschichte, III. p. 246. Published in the Kāvyamālā Series.

[ZZ. B. 5.

1281

कर्पूरमञ्जरी of राजशेखर with टीका by धर्मचन्द्र.

10¾×4¾ inches; Devanāgarī character. Fol. 7-76; about twelve lines to a page. Dated Saṁvat 1816.

Karpūramañjarī, a Prakrit drama in four acts by Rajas'ekhara, the author of Bālarāmāyaṇa. The work is edited in the Harward Oriental Series by Sten Konow and Lanman. Rājas'ekhara lived about 900 A. D.

The commentary is by Dharmacandra Gaṇi, pupil of Jinasāgara of the Kharatara Gaccha. Jinasāgara established a sect of the Kharatara Gaccha in S'aṁvat 1686; see I. A. XI. p. 250. The first 6 folios of the MS. are lost.

It ends:—

इति श्रीखरतरगणन॰श्रीजिनसागरसूरिशिष्यवा॰ धर्मचन्द्रगणिविरचिता महाकविश्रीराजशेखरविनिर्मितश्रीकर्पूरमञ्जरीमहानाटिकाटीका संपूर्णा ।

संवत्सरेष्टादशषोडशाख्ये चैत्रस्य शुक्लप्रतिपत्सिताहे ।
अलीलिखत्करणो ब्रह्मदासः श्रीकर्णमिश्रार्थमिदं सुपुस्तम् ॥

[B. D. 65.

1282

कल्याणसौगन्धिक व्यायोग of नीलकण्ठकवि.

7½×6 inches; Devanagari character. Foll. 66; nine lines to a page. Dated 1923 A. D.

A copy of a drama in one act, called the Kalyānasaugandhika Vyāyoga, ascribed to Nilakantha and recently discovered by Veṅkaṭanātha Vidyābhūṣaṇa. It describes Bhīma's exploit at the capital of Kubera, in connection with the winning of the Saugandhika flowers for Draupadī, and his m eting with Hanūmān afterwards.

Begins:—

(नान्द्यन्ते ततः प्रविशति सूत्रधारः)
आसीद्यः स्वनिवासशैलतुलनात्प्रीतः प्रसादान्मुखो
लङ्केशस्य ससंभ्रमाचलसुतासंश्लेषसौख्यप्रदात् ॥
हव्यं यस्य शरोहुतवहे जातं पुराणां त्रयं
सोयं मुग्धशशाङ्कमण्डितजटाभारो हरः पातु वः ॥॰

तदस्य नीलकण्ठनाम्नः कल्याणसौगन्धिकं नाम॰

End:—

॰पायान्नृपः सविजयोयमजातशत्रुः ॥ इति कल्याणसौगन्धिकव्यायोगः ।

[S. C. 19.

1283

धनञ्जयविजय of काञ्चन.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 6; eighteen lines to a page. Dated S'ake 1782.

A drama in one act, of the kind of Vyāyoga, representing the signal victory gained over the Kauravas by Arjuna, at the capital of King Virāṭa written by Kāñcana, son of Nārāyaṇa Vāgīs'vara, at the command of King Jayadeva. It is published in the Kāvyamālā Series.

[B. D. 280.

1284

धर्मविजयनाटक of भूदेवशुक्ल with टीका by भवानीशङ्कर.

14½ × 9 inches; Devanāgarī character. Foll. 30; about 20 lines to a page.

A drama in five acts, composed towards the close of the 18th or the beginning of the 19th century by Bhudeva S'ukla. The commentary was composed by Bhavānī S'aṅkara, the author's pupil, in 1813 A. D. For quotations see I. O., No. 4182–83 and Weber, No. 1561. The text is published in the Grantharatnamālā, Bombay, 1889.

It ends:—

नवत्वेष्टसुधांश्वब्दे शंभुनैतद्विभाणितम् ।
मार्गमस्तककृष्णायां पंचम्यां पुस्तकं मुदा ॥ ५ ॥

इति श्रीमद्भट्टभवानीशंकरविरचितायां धर्मविजयव्याख्यायामर्थदीपिकायां पञ्चमोऽङ्कः ।

[ZZ. B. 5.

1285

नरकासुरवध of धर्मसूरि.

13¼ × 8¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; about 18 lines to a page.

Narakāsuravadha is a drama in a single act by Dharmasūri, son of Parvates'varasūri. The subject of the piece is Kṛṣṇa's victory over the demon Naraka. For quotations, see I. O., No. 4185. For the author's Sāhityaratnākara, see No. 161 above. Bālabhāgavata, another work of the author is mentioned here.

It begins:—

कस्तुरीपरिदिग्धमुग्धकमलावक्षोजबुद्ध्या भ्रुव०

[B. D. 256.

1286

पार्वतीपरिणय of बाणभट्ट.

13½ × 8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 7; about 20 lines to a page. Dated S'ake 1787.

A drama in 5 acts representing the marriage of S'iva and Pārvatī, ascribed to Bāṇabhaṭṭa. As regards the authorship, see Winternitz, Geschichte, III p. 248. Published by the N. S. Press, Bombay.

It begins:—

आदौ प्रेमरुषायिता हरमुखव्यापारलोला शनैः०

[B. D. 278.

1287

प्रबोधचन्द्रोदय of कृष्ण with प्रकाश by रामदास.

13 × 5¼ inches; Devanāgarī character. Foll. 71; about 12 lines to a page. Dated Saṁvat 1812.

Prabodhacandrodaya, an allegorical play in six acts composed by Kṛṣṇamis'ra son of Viṣṇu, for the sake of Kirtivarman of Caṇḍella, who reigned between 1050 and 1116 A. D. See Winternitz, Geschichte, III. p. 252 ff. The commentary is by Rāmadāsa, son of Vināyaka; cf I. O., No. 4139. Published by N. S. Press, Bombay.

The com. begins:—

रामं विनायकं वन्दे सदानन्दं गुणाकरम् ।
संसारतापसंहारकारणं विघ्नवारणम् ॥ १ ॥०

It ends:—

इति श्रीमद्भट्टविनायकात्मजदीक्षितरामदासविरचिते प्रकाशाख्ये प्रबोधचन्द्रोदयनाटकव्याख्याने जीवन्मुक्तिनिरूपणं नाम षष्ठोऽङ्कः ।

[B. D. 48.

1288

मालतीमाधव of भवभूति.

14½ × 9 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 26; sixteen lines to a page.

Mālatīmādhava of Bhavabhūti. Edited with notes by Dr. Bhandarkar.

[ZZ. B. 5.

1289-1290

मिथ्याज्ञानखण्डन of रविदास.

$12\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ and $14\frac{1}{2} \times 9$ inches; Devanāgarī character. Foll. 6 and 5; 12 and 18 lines to a page.

Two copies of a short allegorical play in one act, by Ravidāsa who was patronised by a king of Dvārakā. The drama was revised in 1813 A. D. as is seen from the concluding verse. Cf. I. O., No. 4200 for quotations &c.

Begins:—

श्रीदेवी वः सुखायाखिलजनजननी पार्वती पावनी स्यात्०

Ends:—

इति श्रीकविरविदासविरचितं मिथ्याज्ञानखण्डनं नाम नाटकं समाप्तं ॥

नवरसवसुशशिवर्षे कार्तिककृष्णदले
भूतदिने बुधवारे सूर्यपुरे विमले ।
शोधः समजनि शंभुद्विजनः क्षन्तुमलं
मतिमन्तः कुर्वन्तो वसुधातलममलम् ॥

[B. D. 31; ZZ. B. 5.

1291

मुद्राराक्षस of विशाखदत्त.

$14\frac{1}{2} \times 9$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 32; sixteen lines to a page.

Mudrārākṣasa, in seven acts, by Vis'ākhadatta, son of Mahārāja Pṛthu. For the date &c, see Winternitz, Geschichte III. p. 210.

[ZZ. B. 5.

1292

मुद्रितकुमुदचन्द्र of यशश्चन्द्र.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 11; about 18 lines to a page.

A drama in five acts by Yas'as'candra, the son of Padmacandra and grandson of Dhanadeva of the Dharkaṭa family. It depicts the great controversial fight between Devasūri, the leader of the S'vetāmbara Jainas and Kumudacandra, the leader of the Digambara Jainas, ending in the defeat of the latter, at the court of Jayasiṅha Cālukya in 1124 A. D.

It begins:—

श्रेयः कुञ्जकमांसलां त्रिजगतः कुर्वन्तु वो बालताम्०
कर्तानेकप्रबन्धानामत्र प्रकरणे कविः ।
अतन्द्रः काव्यमुद्रासु यशश्चन्द्र इति श्रुतः ॥ ७ ॥०

[B. D. 181.

1293

मृच्छकटिक of शूद्रक.

$12\frac{3}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 194; about 7 lines to a page.

Mṛcchakaṭika of S'ūdraka. Often published. Translated into English by Ryder (Harward Oriental Series, Vol. IX). As regards the relationship between Bhāsa's Cārudatta and the Mṛcchakaṭika, see Winternitz, Geschichte, III. p. 201 ff. and Morgenstierne, Uber das Verhältnis zwischen Cārudatta and Mṛcchakaṭika, Leipzig, 1921. Also cf. S. K. Belvalkar, Proceedings, First Oriental Conference, vol. I. p. LI ff.

[B. D. 43.

1294

रत्नावली of श्रीहर्ष.

$13\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18; about 14 lines to a page.

S'rīharṣa's Ratnāvalī is often published. It is translated into English in Wilson's Hindu Theatre, II. p. 255 ff.

[B. D. 256.

1295

रामनाटक.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; thirteen lines to a page.

A very inferior kind of drama in one act. The author takes verses from different dramatic works and proposes to arrange them so as to suit in the context. The name of the piece is doubtful; the subject is an ordinary love-story.

Begins:—

सीतासौमित्रिकैकेयसुहृन्मारुतिसेवितम् ।
रामं नीलांबुजश्यामं पूर्णकामसुपास्महे ॥ १ ॥
संगृह्य सत्कविश्लोकान् हरामि गुणिमानसम् ।
स एव समरे शूरः पराक्रेणापि योक्षवान् ॥ २ ॥ ०

[B. D. 65.

1296

लटकमेलनप्रहसन of शङ्खधर.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; about twelve lines to a page. Dated Saṁvat 1653.

A drama of the species of Prahasana in two acts, ascribed to S'aṅkhadhara, who was patronised by Govindadeva. Published by the N. S. Press, Bombay. The author lived in the 12th century; see Winternitz, Geschichte, III. p. 263.

[B. D. 157.

1297

वृषभानुजानाटिका of मथुरादास.

$11\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 30; nine lines to a page.

Vṛṣabhānujā is a short dramatic composition in four acts, containing the love story of Rādhā, daughter of Vṛṣabhānu, and Kṛṣṇa, by Mathurādāsa. Published by the N. S. Press, Bombay.

[B. I. 21.

1298–1299

शाकुन्तल of कालिदास with अर्थद्योतनिका by राघव.

$14\frac{1}{2} \times 9$ and $13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 24 and 68; about 17 lines to a page.

Two copies of Kālidāsa's S'ākuntala in the Devanāgarī recension. The second contains the commentary called Arthadyotanikā by Rāghavabhaṭṭa and is dated S'ake 1783. See Winternitz, Geschichte, III. p. 213 ff.

[ZZ. B. 5; B. D. 275.

1300

शिवग्रामण्य of रामचन्द्र.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 14; eighteen lines to a page. Incomplete.

An incomplete copy of a drama called S'ivagrāmaṇya. The MS. contains three acts and a greater portion of the fourth. The plot is based on the Pauranic legend of God S'iva's exclusion from the sacrificial share by Dakṣa and the consequent fight between the two, death of Satī, Siva's marriage with Pārvatī &c. The author is Rāmacandra.

It begins:—

गणेशं जगदम्बां तां सप्तशृङ्गनिवासिनीम् ।
पितरं त्र्यम्बकेशानं तद्भक्तान्नौमि देशिकान् ॥ १ ॥०

ततः प्रविशति नारदः। (विद्वेषे इति पठित्वा सचिन्तं)। चिराय खलु कलहं विना क्षुधितमिव मे मानसं यतः० । पुनर्विचिन्त्य । कं खलु कलहनाटकीयसूत्रधारमन्वेषयामि अथवा सूत्रधारस्तावदहं भूयासं नायकस्तावदन्वेषणीयः सचाभ्युत्थातुकामः प्रशस्तः यतः ।०

(स्मृत्वा सहर्षम्) ईदग्विधश्च सांप्रतं दक्षोस्ति । ततस्तमभिगम्याभिलषितं संपादयामि इति परिक्रामति । ततः प्रविशत्युपविष्टो दक्षः ।०

नारदः—अस्ति ग्रामण्यं नाम महानुपायः तच्च सामादिचतुर्विधोपायान्तर्भूतमपि महते कार्याय प्रभवति ।०

तदप्यवान्तरभेदाद्बहुविधम् ।
शाखाग्रामण्यमाद्यं स्याच्छाखीयं तु द्वितीयकम् ।
उपासनाजातिकर्मग्रामण्यानि सहस्रशः ॥ १९ ॥

दक्षः—(सपरितोषं)
आर्य तदादिश्यतां कीदृशं ग्रामण्यं शिवे योजयामि ।

नारदः—श्रूयताम् ।
ग्रामण्यस्य दृढं मूलं कलहः संप्रकीर्तितः ।
अतश्छिद्रेण केनापि पूर्वं संपाद्यतामसौ ॥ २० ॥
कलहोत्तरं कर्मग्रामण्यं शिवे प्रयोज्यम् ।
बहिष्कृतैः पिशाचकैः श्मशानवासिभिः सह ।
वसत्यतः शिवो मखे न देवतात्वमाप्नुयात् ॥ २१ ॥

इत्येवमाघोष्यतां जनेषु ।०

[B. D. 279.

1301

शृङ्गारकोशभाण of अभिनव कालिदास.

$10\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 24; eight lines to a page. Last folio is lost.

A dramatic composition of the type of Bhāṇa by Abhinava Kālidāsa of the Kās'yapa family; see Burnell, p. 173b.

It begins:—

यः समाहत्य सुदृशां स्तनपीठे धनुर्धरः ।
भुङ्क्ते शृङ्गारसाम्राज्यं स्मरः स रतयेस्तु वः ॥ १ ॥

नान्द्यते सूत्रधारः ।

यमालोक्य स्वस्मिन् मणिमुकुरभासि स्तनतटे०

अस्ति काश्यपगोत्रतिलकभूतः कश्चिदभिनवकालिदासो नाम कविः। तस्य कृतिं शृङ्गारकोशं नाम भाणं प्रयोगगतो दर्शनार्थं मिश्रानुपस्थास्येहम् । सप्रश्रयम् ।

अनुबद्धकामसूत्रः प्रतिपदमुद्भिन्नरसमयूखभरः ।
कण्ठेषु ललितगुम्फो भाणोयं भवतु भूषणं विदुषाम् ७

[B. D. 208.

1302

श्यामलाभाण of चिन्तामणि.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 58; about 17 lines to a page. Dated S'ake 1787.

A dramatic composition in one act, of the Bhāṇa kind, describing the various activities of people during the Navarātra festival in the city of Kolhāpura. It was composed by Cintāmaṇi, son of Jīva, during the reign of S'āhu, son of S'iva, and the fifth descendent of the great S'ivāji, in S'ake 1748, at Kolhāpura.

It begins:—

सिन्दूरागुरुलेपनाय विगलद्दानाय नानामर—
त्राणायासुरमर्दनाय गिरिजाप्राणाय विघ्नारये ।०

नान्द्यते सूत्रधारः । सर्वतोवलोक्य । भोभोः० कोल्हापुरसंज्ञिकायां नगर्यामवतीर्णायाः साक्षाद्विष्णुस्वरूपायाः श्रीमहालक्ष्म्याः शारदनवरात्रमहोत्सवकौतुकसमालोकनाय० भोसलान्वयवारिनिधिचन्द्रमसा जगन्महितभूम्ना शहाजीनृपतिना विहितपालना करवीरनामनगरी ।० किं ब्रूथ ।० किमपि रूपकमभिनेतव्यमिति ॥ सूत्र० क्षणं विचिन्त्य । किं नाम रूपकमभिनेतव्यमिति । स्मरणमभिनीय । भोभो सभासदः । इहैव खलु ।

क्षोणीवल्लभवल्लभो गणितविद्राजन्यजीवात्मजो
धीमान्स्वीयपितृव्यपादकमलात्संप्राप्ततर्कागमः ।
साहित्यादिकलाकलापचतुरः शाण्डिल्यगोत्राम्महा—
नब्धेरिन्दुरिवाबभूव जगतीमोदाय चिन्तामणिः ॥३॥
निर्माय नुपद्य(?) निबद्धमव्य
नानारसं विमलमन्तरहृद्यकविभिर्विविधप्रकारं
भाणं लघुं सुलभमर्पितवान्पुरा माम् ॥ ४ ॥

यत्रच ।

पुण्यक्षेत्रावतंसः क्षितितलतिलकं श्रीनिवासाद्यभूः पूः
तत्रस्थास्तीर्थदेवद्विजमुनिभगवद्भक्तविद्वद्यतीन्द्राः ।

किंचानङ्गातिगूढागमहृदयविदो वारवध्वादिवध्व-
स्तद्दृष्टिक्षेपलुप्ताखिलशुभमतयो गोचराः कामिनोपि॥५॥

तर्हि तेनैव श्यामलाभिधेन भाणेनाद्य भवादृशां सामाजिकानां प्रीतिपात्रं भवामि ।०

It ends:—

शासति क्षितितलं शिवसूनौ
शाहुनाम्नि शककृच्छिवराजात् ।
पञ्चमेयमिभवेदनगेन्दौ १७४८
ज्येष्ठवद्यप्रतिपद्यखिलोभूत् ॥ ६७२ ॥

इति श्रीमज्ज्योतिर्विद्राजकुलतिलकायमानजीवज्ज्योतिर्वित्सूनुचिन्तामणिविरचितः श्यामलाभाणः समाप्तिमगमत् । शके १७८७ क्रोधनामसंवत्सरे । श्रीमतां रावजीमहाराजानां मूलप्रतेर्लिपीकृतोयं ग्रन्थः ॥ शके १७८७ क्रोधननामाब्दे भाद्रपदशुक्लैकादश्यामत्र मुम्बायां प्रविष्टश्च ॥

[B. D. 278.

1303

हनूमन् नाटक (महानाटक).

$14\frac{1}{2} \times 9$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 35; seventeen lines to a page.

Hanūman Nāṭaka in 14 acts. See I. O., No. 4147 and Winternitz, Geschichte, III. p. 243.

[ZZ. B. 5.

1304

हनूमन् नाटक (महानाटक).

$9 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 93; about 8 lines to a page.

Another copy in 15 acts. Act XV consists of praises offered to Rāma by celestial beings, in 22 s'lokas.

It ends:—

रचितमनिलपुत्रेणाथ वाल्मीकिनाब्धौ
निहितममृतपुण्यं प्राङ्महानाटकं यत् ।
सुमतिनृपतिभोजेनोद्धृतं (तत्) क्रमेण
ग्रथितमिह हि विश्वं मिश्रकाशीश्वरेण ॥

इति श्रीब्रह्मादिकृतस्तुतिर्वैकुण्ठविजयो नाम पञ्चदशोङ्कः ।

See Winternitz, Geschichte, III. p. 244.

[S. C. 10.

PART VII.—STOTRA.

N. B. **Important Stotras are marked with asterisks ; quotations from these are given below.**

No.	Name	Source or author	folios & lines	size	place
1305	गुरुपद्धति	from पद्मपुराण	5× 8	9×4	B. D. 233
1306	कालीस्तवs (seven)	,, रुद्रयामल	15×10	$10\frac{1}{2}\times5\frac{1}{2}$	B. D. 33
1307	*कृष्णकर्णामृतस्तोत्र	by बिल्वमङ्गल	23× 6	$9\times4\frac{1}{4}$	B. D. 140
1308	गणेशकवच	from गणेशपुराण	1×25	$8\frac{1}{4}\times4$	B. D. 213
1309	*गणपतिस्तोत्र	composed Saṁ. 1785	10× 7	10×4	B. I. 143c
1310	गणपतिऋणमोचनस्तोत्र	Be:- स्मरामि देवदेवेश०	2×23	$6\frac{1}{4}\times3\frac{3}{4}$	B. D. 203
1311	गणपति and मङ्गलस्तवs	Be:- महादेवं०	1×15	$7\frac{1}{2}\times4\frac{1}{4}$	B. D. 107
1312	गणपतिसहस्रनाम	from पद्मपुराण	24× 6	$9\frac{1}{4}\times3\frac{1}{2}$	B. D. 233
1313	*गणेशसहस्रनाम with खद्योत	from गणेशपुराण com. by भास्करराय	34×15	$8\frac{1}{2}\times4$	B. D. 172
1314	गणपतिस्तोत्र	by वेदव्यास	4× 8	6×4	B. D. 203
1315	गायत्रीसहस्रनाम	from रुद्रयामल	12× 9	$10\times3\frac{3}{4}$	B. D. 206
1316	चन्द्रकवच	from ब्रह्माण्डपुराण	4× 7	$5\frac{1}{2}\times3\frac{1}{2}$	B. D. 203
1317	ताण्डवस्तोत्र	by शंकराचार्य	3× 9	$7\frac{1}{4}\times4$	B. D. 180
1318	त्रिपुराहृदय	from रुद्रयामल	5× 9	$8\frac{1}{4}\times4$	B. D. 79
1319	,,	,, दक्षिणामूर्तिसंहिता	22×10	$8\frac{3}{4}\times4$	B. D. 79
1320	त्रैलोक्यमोहनकवच	,, रुद्रयामल	9× 7	$8\frac{1}{4}\times4$	B. D. 213
1321	दक्षिणामूर्तिकवच	×	6× 7	$6\frac{1}{2}\times4$	B. D. 189
1322	,,	from चिदम्बरनटतन्त्र	8× 7	$6\frac{1}{2}\times4$	B. D. 189
1323	दत्तात्रेयमहासिद्धिमन्त्र		7× 6	$5\frac{1}{2}\times3\frac{1}{2}$	B. D. 203
1324	दशहरास्तोत्र	from भविष्योत्तरपुराण	8× 5	$8\times3\frac{1}{2}$	B. D. 180
1325	देवीसूक्त	,, रुद्रयामल	23× 7	$5\frac{1}{2}\times3\frac{1}{2}$	B. D. 203
1326	धनदाकवच	,, ,,	3× 7	$6\frac{1}{2}\times4$	B. D. 189
1327	नृसिंहकवच	by प्रह्लाद	4× 8	$8\frac{1}{4}\times3$	B. D. 182
1328	नृसिंहस्तवराज	from रुद्रयामल	4×10	$8\frac{1}{4}\times3$	B. D. 213
1329	पञ्चमुखीहनूमत्कवच	from सुदर्शनसंहिता	9× 7	$6\frac{1}{2}\times4$	B. D. 189
1330	,,	,,	6× 7	$5\frac{1}{4}\times3\frac{1}{4}$	B. D. 233
1331	परमहंसस्तोत्र	from डामरतन्त्र	6× 7	$9\frac{1}{2}\times4\frac{1}{4}$	B. D. 233
1332	*पीयूषलहरी	by धनराज	5× 4	$7\frac{1}{2}\times4\frac{1}{2}$	B. D. 233
1333	प्रत्यङ्गिरासूक्त	of the पिप्पलादशाखा	36× 7	$6\frac{1}{2}\times4$	B. D. 189
1334	,, ,, छन्दऋषि	×	23× 7	$6\frac{1}{2}\times4$	B. D. 189
1335	,, ,, ,,	×	16× 7	$6\frac{1}{4}\times3\frac{3}{4}$	B. D. 203
1336	,, ,, (तन्त्रोक्त)	from कुब्जिकातन्त्र	31× 7	$6\frac{1}{4}\times3\frac{3}{4}$	B. D. 203
1337	,, ,, ,,	,, चामुण्डाशूलपाणितन्त्र	6× 9	$6\times3\frac{3}{4}$	B. D. 22
1338	प्रत्यङ्गिराहृदय	Be:- मन्दरस्थं०	7×11	$8\frac{1}{2}\times4$	B. D. 213
1339	*प्रणामस्तोत्र	by श्यामवेद	2×11	$9\times4\frac{1}{4}$	B. D. 140
1340	बन्दीमोचनस्तोत्र	from सुदर्शनसंहिता	5× 7	$6\frac{1}{2}\times4$	B. D. 189
1341	भवानीसहस्रनाम	,, रुद्रयामल	21× 7	$9\frac{1}{4}\times4\frac{1}{4}$	B. D. 221
1342	मणिकर्णिकास्तोत्र	by शंकराचार्य	2×31	$8\frac{1}{4}\times4$	B. D. 169
1343	महाकालीप्रकरण	from रुद्रयामल	4× 7	$6\frac{1}{2}\times4$	B. D. 189

No.	Name	Source or author	folios & lines	size	place
1344	महाकालीहृदय	from रुद्रयामल	7× 7	$6\frac{1}{2}$×4	B. D. 189
1345	महामृत्युंजयजपविधान	×	5× 8	$7\frac{1}{2}$×$3\frac{1}{2}$	B. D. 200
1346	महालक्ष्मीहृदय	from आथर्वणरहस्य	25× 8	$6\frac{1}{2}$×4	B. D. 189
1347	*मातङ्गीकवच and मातङ्गीस्तोत्र	from रुद्रयामल by शंकराचार्य	8× 7	$5\frac{1}{2}$×$3\frac{1}{2}$	B. D. 203
1348	यमगीतास्तोत्र	from स्कन्दपुराण	3× 9	$7\frac{1}{4}$×$3\frac{3}{4}$	B. D. 180
1349	राधासहस्रनाम	,, रुद्रयामल	22×10	$7\frac{3}{4}$×4	B. D. 140
1350	राजराजेश्वरीस्तोत्र	by शंकराचार्य	3×11	8 ×$4\frac{1}{4}$	B. D. 179
1351	*लघुस्तव	,, लघ्वाचार्य	5× 8	10 ×$4\frac{1}{4}$	B. D. 191
1352	ललितासहस्रनाम	from ब्रह्माण्डपुराण	32×10	$8\frac{1}{4}$×4	B. D. 213
1353	ललितासहस्रनामावलि	×	22×14	12 ×6	B. D. 283
1354	*वायुस्तुति	by केशव	18× 7	7 ×4	S. C. 10
1355	विष्णुपादादिस्तोत्र with सुखबोधिनी	text by शंकराचार्य, com. by परमानन्द	14×17	$13\frac{1}{2}$×$8\frac{1}{2}$	B. D. 279
1356	विष्णुसहस्रनाम with टीका	text from पद्मपुराण, com. by शंकराचार्य	57×12	14 ×$5\frac{1}{2}$	B. D. 135
1357	विष्णुसहस्रनामावलि	from महाभारत	15× 7	$9\frac{1}{2}$×$4\frac{1}{4}$	S. C. 10
1358	वीरेश्वरस्तोत्र	,, स्कन्दपुराण	2× 9	$8\frac{1}{2}$×$4\frac{1}{4}$	B. D. 213
1359	शान्तिस्तोत्र	,, रुद्रयामल	4×10	5 ×$3\frac{1}{2}$	B. D. 203
1360	*शारदास्तोत्र	by ब्रह्मा	2×15	$5\frac{1}{2}$×$3\frac{1}{2}$	B. D. 189
1361	*शारदास्तोत्र	by ब्रह्मा	5× 8	9 ×4	B. D. 233
1362	शालिग्रामस्तोत्र	from भविष्यपुराण	4× 8	$8\frac{3}{4}$×$4\frac{1}{4}$	B. D. 140
1363	शिवपञ्चाक्षरीअष्टक	×	1×17	$9\frac{1}{4}$×$4\frac{1}{4}$	B. D. 221
1364	,, and निरञ्जनाष्टक	by शंकराचार्य	2× 9	$7\frac{1}{2}$×$4\frac{1}{2}$	B. D. 47
1365	शिवसहस्रनामावलि	from महाभारत	16× 7	$9\frac{1}{2}$×$4\frac{1}{4}$	S. C. 10
1366	शीतलाष्टक	,, स्कन्दपुराण	2×10	$8\frac{1}{4}$×4	B. D. 182
1367	,,	,, ,,	12× 6	$5\frac{1}{2}$×$3\frac{1}{2}$	B. D. 203
1368	श्यामलादण्डक	by कालिदास	4×10	$8\frac{1}{2}$×4	B. D. 187
1369	श्यामासहस्रनाम	from रुद्रयामल	4×14	10 ×$4\frac{1}{4}$	B. D. 232
1370	श्रीसूक्त	×	2×10	$8\frac{1}{4}$×$3\frac{3}{4}$	B. D. 182
1371	षडाम्नायस्तोत्र	×	6× 6	$6\frac{1}{2}$×4	B. D. 203
1372	संकटहरणस्तोत्र	by शंकराचार्य	4× 8	$6\frac{1}{4}$×$3\frac{3}{4}$	B. D. 203
1373	*सरस्वतीस्तोत्र	by आश्वलायन	5× 9	7 ×4	B. D. 180
1374	सिद्धलक्ष्मीस्तोत्र	from ब्रह्माण्डपुराण	7× 7	$6\frac{1}{4}$×4	B. D. 203
1375	सूर्यकवच	,, स्तोत्ररत्नाकर	2× 8	$8\frac{1}{2}$×$3\frac{1}{2}$	B. D. 213
1376	सूर्यसहस्रनामस्तोत्र	from भविष्योत्तरपुराण	6×13	$10\frac{1}{4}$×$4\frac{1}{4}$	B. D. 195
1377	,, नामावलि	×	11×11	10 ×$4\frac{1}{2}$	B. D. 303
1378	*सौन्दर्यलहरी with टीका	text:—शंकराचार्य com:—कैवल्याश्रम	61×10	13 ×5	B. D. 48
1379	*स्तवमाला	×	47× 8	9 ×$4\frac{1}{4}$	B. D. 140
1380	हनूमदस्त्रस्तोत्र	×	2× 8	$8\frac{1}{4}$×4	B. D. 182
1381	हनूमत्कवच	from ब्रह्माण्डपुराण	7×10	$8\frac{1}{2}$×4	B. D. 213
1382	हरिद्रापार्थिवपूजा & महादेवाष्टोत्तरशतनाम	×	3×10	$8\frac{1}{2}$×$4\frac{1}{4}$	B. D. 233

No. 1307:—See I. O., 3900-3903; Our MS. contains only the first of the three S'atakas. This has 112 S'lokas. Bilvamaṅgala, the author, lived in the 11th century; see Winternitz, Geschichte, III. p. 124. Also cf. No. 1177 above.

No. 1309:—Begins:—सदानन्दाकारं० The MS. is dated Saṁvat 1797; fol. 9 is missing.

Ends:—स्तुतिस्त्वेषाविश्वेश्वरवरनगर्यां निवसता
शरेभागेन्द्वब्दे १७८५ विलसति विभोर्विक्रमशकात् ।
मधौ मासे शुक्ले भवदमलतीर्थ्यां विरचिता
मया युष्मत्प्रीत्यै सुखयतु सदास्माञ्शिखरिणी ॥ ५३ ॥

No. 1313:—Bhāskararāya was the sôn of Gambhīrarāya. He lived in the beginning of the 18th century. See above No. 920.

The com. begins:—गणेशो वः पायात्०

It ends:—संप्रदायजुषामेष खद्योतो लोकबान्धवः ।
ग्रन्थविस्तरलुब्धानां खद्योतो ज्योतिरिं(?)गणः ॥ २ ॥

No. 1332:—Begins:—अये मातर्गङ्गे भवभयविभङ्गे सुवरदे०

Ends:—अघौघघ्नी पुण्या शुचिवरदपीयूषलहरी
यदेषा श्रीधर्माङ्गदजधनराजेन रचिता ।०

No. 1339:—Begins:—ॐ नमो विश्वरूपाय विश्वस्थित्यन्तहेतवे ।० It contains 12 stanzas.

No. 1347:—मातङ्गीस्तोत्र by शंकराचार्य begins:—कलाधीशोत्तंसा०

No. 1351:—See Bod., No. 1477 (7) and Aufrecht, Leipzig Catalogue, p. 139. The Stotra in our MS., which is at least 300 years old, has only 21 stanzas.

No. 1354:—The author is Kes'ava, son of Subramhaṇya and a follower of Madhvācārya.

No. 1360:—Begins:—शुक्लां ब्रह्मविचारसारपरमामाद्यां जगद्व्यापिनीं०

No. 1361:—This शारदास्तोत्र differs from the last one. This was composed in Saṁvat 1537.

Begins:—कमलभूतनयामुखपङ्कजे०

Ends:—मुनिविलोचनबाणमहीसमे नभसि मासि तिथौ प्रतिपद्भवौ ।०

No. 1373:—Sarasvatīstotra of Ās'valāyana consists of 10 Ṛgvedic Mantras namely VI. 61. 4; V. 43. 11; I. 3. 10; I. 3. 11; I. 3. 12; I. 164. 45; X. 71. 4; VIII. 100. 10; VIII. 100. 11 and II. 41. 16, together with 10 more s'lokas in the classical Anuṣṭubh metre. The Phalas'ruti at the end consists of 15 stanzas and ends as follows:—इत्याश्वलायन इदं निजगाद देव्याः
स्तोत्रं समस्तफलभोगनिदानभूतम् ।
एतत्पठन्द्विजवरः शुचितामुपेत्य
सन्ध्यासु वाञ्छितफलान्युपयाति शीघ्रम् ॥

No. 1378:—See Bik., p. 245.

No. 1379:—See I. O., No. 3943. Our collection contains:—स्मरणमङ्गलस्तोत्र; मनःशिक्षा of रघुनाथ गोस्वामि; चैतन्यदेवस्तोत्र; महानन्दाख्यस्तोत्र; कृष्णस्तोत्र; प्रणामप्रणयस्तोत्र; राधाष्टक; राधाकुण्डाष्टक; यमुनाष्टक; ललिताख्यराधासखीस्तोत्र; प्रेमामृतरसायनस्तोत्र; हरिकुसुमस्तबक; मुकुन्दमुक्तावलि; चाटुपुष्पाञ्जलि; चैतन्यशतनाम; नित्यानन्दचन्द्राष्टोत्तरशतनाम; अद्वैतचन्द्राष्टोत्तरशतनाम; गौरभावामृत; राधाकृष्णचिन्हमाहात्म्य and शिक्षा.

INDEX OF WORKS

(Vols. I and II.)

N. B. The figures refer to the numbers of Mss.

अग्निपुराण 892
अग्निष्टोम औद्गात्र 542–543
अग्निहोत्रहोम 544–546
अङ्गदविष्टि 1279
अज्ञानबोधिनी 1094
अतिपवित्रेष्टिहौत्र 547
अत्यग्निष्टोमादिप्रयोग 548
अथर्ववेदपदपाठ (शौनक) 457
अथर्ववेदसंहिता (पैप्पलाद) 456–456A.
अद्भुतशान्ति 749
अद्वैतसिद्धि 1095
अनन्तव्रतकथा 750–751
अनेकार्थतिलक 89
अनेकार्थध्वनिमञ्जरी 90–91
अनेकार्थसंग्रह with टीका 92
अनेकार्थसंग्रहशेष 93
अन्तर्मातृका 789
अन्त्येष्टिपद्धति 665–666
अन्योपदेशशतक 1161
अन्वारम्भणीहौत्र 549–550
अभिधानचिन्तामणि 94–100
,, ,, with टीका 101
अमरकोश with टीका 102
अमृतनाद उपनिषद् 470
अमोघनन्दिनीशिक्षा 9
अयोध्याखण्ड 893
अयोध्यामाहात्म्य 894
अर्कविवाह 752
अर्चिरादिमार्गविभव 1132
अलंकारतिलक 125
अलंकारमञ्जरी 126
अल्लोपनिषद् 471
अवधूतगीता 1096
अवधूतानुभूति s. अष्टावक्रगीता
अवन्तिखण्ड 895
अविमुक्तनिरुक्तिसार 1097
अश्वत्थोद्यापन 753
अश्वत्थोपनयनपद्धति 754
अश्वशास्त्र 427
अष्टाङ्गसंग्रह 162
अष्टाङ्गहृदय with सर्वाङ्गसुन्दरी 163
अष्टाध्यायी 27–29
अष्टाध्यायी with काशिका 35–36
,, with शब्दकौस्तुभ 37
अष्टावक्रगीता 1098
अष्टोत्तरीदशाक्रम 347
अस्तोदयाधिकार 214
आकाशभैरवकल्प 832
आगमकल्पलता 808
आग्रयणहौत्रप्रयोग 550; 555
आग्रयणप्रयोग 553–554
आग्नीध्रप्रयोग 551–552
आतुरसंन्यास 755
आत्मज्ञानोपदेश 1111
आत्मतत्त्वविवेक 1011–1012
,, ,, विवृत्ति 1013
आत्मबोध 1094
आत्मार्कबोध 1099–1100
आत्रेयसंहिता 164–165
आथर्वणरहस्य 816; 856–857
आदित्यपुराण 998
आदिवराहपुराण 958–959
आधानउद्गातृत्वप्रयोग 559–560
आधानकारिका 556
आधानप्रयोग 557
आधानादिहौत्रप्रयोग 558
आपस्तम्बगृह्यसूत्र 644
आपस्तम्बश्रौतसूत्र 502
आपस्तम्बश्रौतसूत्र with वृत्ति 503
आशौचसंग्रहत्रिंशच्छ्लोकी 667
आश्वयुजिप्रयोग 561
आश्वलायनगृह्यकारिका 648
आश्वलायनगृह्यसूत्र 645–646
,, ,, with टीका 647
आश्वलायनश्रौतसूत्र 504–508
,, ,, with टीका 509–512
आषाढमाहात्म्य 896
आसुरीमहाप्रयोग 809
आह्निककमलाकर 668
आह्निकचन्द्रिका 669
आह्निकपद्धति 670
आह्निकप्रयोग 671
आह्निकसूत्र (गौतम) 651
इन्द्रजालतन्त्र 429
उक्तिरत्नाकर 103
उत्तङ्कदर्पण 166
उत्सर्गकमलाकर 672
उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग 756–760
उदकशान्तिप्रयोग 761
उदारराघव with टीका 1162
उद्गातृत्वप्रायश्चित्त 562
उपचारसार with गूढप्रकाशिका 167
उपदेशकाण्ड 898
उपदेशसाहस्री with टीका 1101–1103
उपनिषत्समुच्चय 472–473
उपवनविनोद (from शार्ङ्गधरपद्धति) 1229
उपशमप्रकरण with टीका 1121
उपाङ्गललितापूजा 792
उल्लुण्ठवादिमुखकीलक 299
ऊहगान 563
ऋक्तन्त्रव्याकरण 483
ऋग्वेदपदपाठ 438–440
ऋग्वेदप्रातिशाख्य 484
ऋग्वेदवर्णक्रम 484
ऋग्वेदसंहिता 435–437
ऋक्संहिता with सायण 441–447
एकादशिनीप्रयोग 764
एकादशीनिर्णय 763
ऐतरेय आरण्यक 468
ऐतरेय ब्राह्मण 458–459
,, ,, with भाष्य 460
ओषधिनाममाला 168
औपासनहोम 564
कंसवधनाटक 1280
कंसवधमहाकाव्य 1163
ककारादिकालीसहस्रनाम 810
कक्षपुट 811

कथासरित्सागर 1164
कदलीव्रतकथा 765
कपिलाषष्ठीव्रतकथा 767
कपिलाषष्ठीव्रतपद्धति 768
कपिलाषष्ठीव्रतपूजा 766
करङ्किणीतन्त्र 865
करणकुतूहल 216–219
,, ,, with टीका 220–221
करणकौस्तुभ 222
करणप्रकाश 223
,, ,, with प्रभा 224
करपञ्चाङ्ग 225
करवीरमाहात्म्य 899
करवीरमाहात्म्यपुराण with टीका 900
कर्णचम्पू 1243
कर्पूरमञ्जरी with टीका 1281
कर्मदीपिका 673
कल्पसूत्र (tantric) 812
कल्याणसौगन्धिकव्यायोग 1282
कविकल्पद्रुम 78
कवीन्द्रचन्द्रोदय 1165
कातन्त्रव्याकरण with टीका 21–22
कात्यायनश्रौतसूत्र 513
,, ,, with टीका 514
कात्यायनीशिक्षा 2; 13
कादम्बरी with टीका 1255
कादम्बरीकथासार 1166
कादिमततन्त्र 813
कामकला 814
कामसमूह 1167
कामसूत्र with जयमंगला 127–128
,, ,, प्रौढप्रिया 129
काम्बोजप्रकाश 1149
काम्येष्टिविधान 565
कायस्थोत्पत्ति 902
कालज्ञान 394
कालज्ञानविचार 169
कालतत्त्वविवेचन 674
कालनिर्णय 675–679
कालिकापुराण 901
कालिशाबर 829
कालीपञ्चदशनित्यामन्त्र 815
कालीपञ्चदशीयन्त्र 816
कालीपूजापद्धति 817
कालीसहस्राक्षरीमन्त्र 818
कालीस्तव 1306
काव्यकल्पलता 130
,, ,, with टीका 131–133
काव्यप्रकाश with टीका 134–135
काव्यप्रदीप with उद्योत 136
काव्यानुशासन with टीका 137–138
काव्यालंकार with वृत्ति 140
काशीखण्ड with टीका 903–904
काशीनित्यषोडशयात्रा 769
काशीमाहात्म्य 905
काश्मीरमाहात्म्य s. नीलमतपुराण
किरातार्जुनीय with टीका 1168–1169
कीर्तिकौमुदी 1170
कीर्तिलता 1171–1172
कुण्डकल्पद्रुम 414
कुण्डपरिमाण 415
कुण्डभास्कर on कुण्डोद्योत 416
कुण्डमण्डपकौमुदी 417
कुण्डमण्डपदर्पण with टीका 418
कुण्डमण्डपलक्षण 419
,, ,, with टीका 420–421
कुण्डमार्तण्ड 422
कुण्डरत्नाकर 423
कुण्डार्क 424
,, with मरीचिमाला 425
कुण्डोद्योत with कुण्डभास्कर 416
कुमारसंभव 1173–1174
,, ,, with टीका 1175–1176
कुमारिकाखण्ड 906
कुवलयानन्द 141–142
कूष्माण्डहोमप्रयोग 566–568
कृत्यरत्नावली 678
कृष्णकर्णामृतस्तोत्र 1177; 1307
कृष्णचरितामृत 1178
कृष्णशतक 1179
कृष्णामाहात्म्य 907
केतूदयफल 300
केरलीग्रन्थ s. जातकचन्द्रिका
केशवीशिक्षा 3
कोकिलामाहात्म्य 908
कोदण्डमण्डन 428
कौतुकचिन्तामणि 226
कौलादर्श 877
कौशिकगृह्यसूत्र 649–650
क्रमदीपिका 819
क्रियाकलाप 79
क्षीरार्णव 404
क्षुरिकोपनिषद् 474
क्षेमकौतूहल 170
खड्गमालामन्त्र 820–821
खण्डप्रशस्ति 1180–1181
,, with टीका 1182
खेटकृति ·227
गणकप्रकाश 228
गणपतिऋणमोचनस्तव 1310
गणपतिखण्ड 909
गणपतिसहस्रनाम 1312
गणपतिस्तोत्र 1309; 1311; 1314
गणपाठ 31
गणरत्नमहोदधि 80
गणहोमप्रयोग 569–570
गणपतिसारसंग्रह 229–230
गणेशकवच 1308
गणेशसहस्रनाम with खद्योत 1313
गदनिग्रह 211
गदविनिश्चय s. माधवनिदान
गयामाहात्म्य 910
गरुडपुराण 911
गर्गमनोरमा 379
गाथासप्तशती with टीका 1183–1185
गायत्रीपद्धति 822–823
गायत्रीपुरश्चरणपद्धति 824
गायत्रीपुरश्चरणविधि 825–826
गायत्रीरहस्य 827
गायत्रीसहस्रनाम 1315
गायत्रीसाम 571
गारुडपुराणान्तर्गतवैद्यकशास्त्र 171
गार्ग्यसंहिता 300
गीतगङ्गाधर 1186
गीतगोविन्द 1187–1190
,, with टीका 1191–1193
गीतासार (ओङ्कारमाहात्म्य) 897
गुरुपद्धति 1361
गुरुमन्त्र 828
गृह्याग्निसागर 679–680
गोत्रप्रवरनिर्णय 681
गोदानप्रयोग 770

गोपालकारिका 572
गोपीगीत 942
गोरक्षशतक 1073
गोरक्षसिद्धिहरणे दत्तात्रेयसिद्धिसोपान 829
गौतमीशिक्षा 13
गौरीयामल 818
ग्रहणलिखनानुक्रम 231
ग्रहप्रबोध 232
,, with उदाहरण 233
ग्रहफला 348
ग्रहभावप्रकाश s. भुवनदीपक
ग्रहयज्ञ 771
ग्रहलाघव 234
ग्रहागमकुतूहल s. करणकुतूहल
घेरण्डसंहिता 1074
चक्रराजन्यास 830
चण्डीस्तोत्रप्रयोगविधि 831
चतुर्वर्गचिन्तामणि (प्रतिष्ठाखण्ड) 682
चतुर्विंशतिमतव्याख्या 683
चन्द्रकवच 1316
चमत्कारचिन्तामणि (भावाध्याय) 301
चम्पूरामायण 1253
चयनप्रयोग 573
चरकसंहिता 172
,, with टीका 173
चरणव्यूह 485–486
,, with टीका 487
चलार्चा 772
चातुर्मास्यप्रयोग 574–575; 577–578
चातुर्मास्यमाहात्म्य 912
चातुर्मास्ययाजमानप्रयोग 576
चातुर्मास्यहौत्र 579
चिकित्साकलिका 174
चौरपञ्चाशिका 1194–1195; 1204
छन्दःसूत्र 113
छन्दोमञ्जरी 114
छन्दोनुशासन with वृत्ति 115
छन्दोग्योपनिषद्भाष्य 475
जगत्क्षोभिणीमालामन्त्र 832–833
जगन्नाथमाहात्म्य 913
जटाधिकार 488
जटापटल (व्याडि) with टीका 491
,, (हयग्रीव) 489–490
जयमङ्गला (on कामसूत्र) 127–128
जातककल्पवल्ली 349
जातकचन्द्रिका 350–352
जातकतिलक 353
जातकपद्धति 354–356
,, with गणिततत्वचिन्तामणि 357
जातकप्रकरण 358
जातकाभरण 359–360
जातकार्णव 361
जातकालङ्कार 362
जातकालंकारकर्म 363
जातिविवेक 684–685
जातिस्मरणतीर्थमाहात्म्य 914
जाममञ्जरी 1196
जीवत्पितृककर्मनिर्णय 686
जैनेन्द्रव्याकरण 23
जैमिनीयन्यायमालाविस्तार 1087–1090
ज्ञानेश्वरीसारबृहद्वृत्ति 974
ज्योतिर्निबन्ध 258; 315
ज्योतिर्विदाभरण 235
ज्योतिषम् 8; 9
ज्योतिषकल्पतरु (लौकिकस्कन्ध) 302
ज्योतिषरत्नमाला 303–304
ज्योतिषसारसंग्रह 305
ज्योतिष्टोमस्तोमयोग 580
तत्त्वचिन्तामणि with टीका 1014-1030
तत्त्वत्रय 1133
तत्त्वबोध 1106
तत्त्वबोधिनी on सिद्धान्तकौमुदी 44–46
तत्त्वमुक्तावली 687
,, s. मायावादसंदूषणी
तत्त्वविवेक 1104
तत्त्वसमास with टीका 1065–1067
तत्त्वालोक with टीका 1105
तन्त्रराजतन्त्र 813
तन्त्रसार 834; 848
तर्कभाषा 1032–1033
,, with टीका 1034–1035
तर्कसंग्रह with टीका 1036–1038
ताजिकवर्षफलपद्धति 306
ताजिकसार with टीका 307
ताण्डवस्तोत्र 1317
तापीमाहात्म्य 915
तार्किकरक्षा 1039
तिथिकल्पद्रुम 236
तिथिनिर्णय 308
तिथिनिर्णयोद्धार 309
तिथ्यादिकामधेनु 242
तुलस्युद्वाहप्रयोग 773
तृचाकल्पपद्धति 774
तृचाकल्पविधानप्रयोग 835
त्रिकाण्डमण्डन 688
,, with टीका 689
त्रिकूटारहस्य 836
त्रिपुरसुन्दरी उपनिषत् 476
त्रिपुरसुन्दरीपूजापद्धति 837
त्रिपुरसुन्दरीपूजासंक्षेपपद्धति 838
त्रिपुराहृदय 1318–1319
त्रिपुरी 1111
त्रिवेणिका 143
त्रिशतीस्तोत्र 1305
त्रैलोक्यमोहनकवच 1320
त्वरितरुद्रविधान 839
दक्षिणकालिकासंक्षेपपद्धति 841
दक्षिणकालीमहायन्त्र 840
दक्षिणामूर्तिकवच 1321–1322
दक्षिणामूर्तिसंहिता 842
दत्तात्रेयमहासिद्धिमन्त्र 1323
दमयन्तीकथा 1244–1247
,, with टीका 1248
दर्शपूर्णमासकारिका 581
दर्शपूर्णमासप्रयोग 583–587
,, ,, प्रायश्चित्त 588–589
,, ,, याजमान 590
,, ,, हौत्रप्रयोग 582; 591
दशकुमारचरित 1256–1258
दशरथललिताकथा 775
दशरथललितापूजा 776
दशहरास्तोत्र 1324
दशाङ्गललितात्रतकथा 777
दानखण्डोक्तदानमन्त्र 778
दानचन्द्रिका 690
दूताङ्गद 1279
दृगर्गल 243
देवताध्यायब्राह्मण 461
देवीभागवत 916
देवीमाहात्म्य (सप्तशती) 917–918
,, with टीका 919–920
देवीसूक्त 1325

देशीशब्दसंग्रह with वृत्ति 104–106
दैवज्ञवल्लभ 310
द्रव्यगुणशतश्लोकी 175
द्रव्यशुद्धिदीपिका 1137
द्वारकामाहात्म्य 921
द्वादशाह ऊद्गातृत्वप्रयोग 592
द्वादशाहसाम 593
द्विरूपकोश s. शब्दभेदप्रकाश
धनञ्जयविजय नाटक 1283
धनदाकवच 1326
धनुर्मासमाहात्म्य 922
धन्वन्तरीयनिघण्टु 176–177
धर्मकारिका 691
धर्मविजयनाटक with टीका 1284
धर्मशास्त्रसंग्रह 692
धर्मसर्वस्व 693–694
धातुपाठ 30
धातुपारायण 74
धिकोटिकरण 244
धूर्गान or धुरागान 594
ध्रुवभ्रमणयन्त्र 245
नन्दिकेश्वरकाशिका with टीका 81
नन्दिताढ्य with टीका 116
नरकासुरवध 1285
नरपतिजयचर्या 380–384
नर्मदामाहात्म्य 923
नलचम्पू see दमयन्तीकथा
नवग्रहफलानि 364
नवग्रहस्थापना 779
नवग्रहाधिदेवताप्रतिदेवता 780
नाभिविद्यामन्त्र 843
नारचन्द्र ज्यौतिषसार with टीका 311
नारदपुराण 986
नारदसंहिता 312
नारदीयशिक्षा 4;5
नारायण अथर्वशीर्ष उपनिषद् 477
नासिकेत उपाख्यान 924
निघण्टु 15; 16
नित्याकवच 844
नित्योत्सवनिबन्ध 845
निमित्त 385
निरञ्जनाष्टक 1364
निरुक्त 17–19
,, with टीका 20
निरूढपशुबन्धप्रयोग 595–599
निर्णयतत्त्व 313
निर्णयसिन्धु 695–696
निर्दोषवास्तु 411
नीतिमयूख 697–698
नीति and शृङ्गारशतक 1197–1199
नीलमतपुराण 925
नृसिंहकवच 1327
नृसिंहचम्पू 1249
नृसिंहप्रबन्ध 1250
नृसिंहस्तवराज 1328
नृसिंहायुताक्षरमहामन्त्र 846
नृसिंहोत्तरतापनीय उपनिषद् 478
नैषधीयचरित 1200–1202
न्यायदीपिका 1040
न्यायबिन्दु 1041
,, with टीका 1042
न्यायसंग्रह with मञ्जूषा 76
न्यायसार with टीका 1043
न्यायसिद्धान्तमञ्जरी 1044
,, with टीका 1045
न्यायसूत्र 1046
,, with टीका 1047–1048
पञ्चतन्त्र 1259–1263
पञ्चतारास्पष्टीकरणसारणी 246
पञ्चदशी with टीका 1107–1109
पञ्चपादिकाविवरण with टीका 1119
पञ्चमहायज्ञपद्धति 781
पञ्चमुखीहनूमत्कवच 1329–1330
पञ्चरात्रागम 922
पथ्यापथ्यनिघण्टु s. द्रव्यगुणशतश्लोकी
पदार्थमाला with टीका 1049
पद्धतिभूषण 314; 365
पद्धतिरत्नावली 366
पद्मपुराण 894; 899; 902; 926; 934; 980; 985; 1004; 1009.
परमहंससंध्योपासन 782
परमहंसस्तोत्र 1331
परशुरामकल्पसूत्र s. कल्पसूत्र
पराशरपुराण 927
पराशरस्मृति 658
परिभाषा 34
पवनपावनप्रयोग 600–602
पाण्डवगीतास्तोत्र 928
पाण्डुरङ्गमाहात्म्य 929
पाणिनीयपरिभाषा with वृत्ति 49
पाणिनीयशिक्षा 6–10
पातञ्जलमहाभाष्य 47–48
पारस्करगृह्यसूत्र 652
पाराशरीशिक्षा 11
पार्थिवपूजनपद्धति 847
पार्वतीपरिणय 1286
पाशककेवली 386–387
पिठोरीव्रतकथा 783
पिण्डपितृयज्ञप्रयोग 603
पितृमेध 462
पितृसूक्तमन्त्र 604
पीयूषलहरी 1332
पुनराधाननिमित्तानि 605
पुनराधेयप्रयोग 606–607
पुरुषार्थप्रबोध 699
पुरुषोत्तममाहात्म्य 913; 930–31
पुष्टिप्रवाहमर्यादा 1138
पुष्टिमार्गलक्षण 1139
पूर्णदीक्षापद्धति 848
पूर्वमीमांसासूत्र with शाबरभाष्य 1091
पूर्वोदन्तवर्णन 1264
पौण्डरीकप्रयोग 608
प्रकृतिखण्ड (of ब्रह्मवैवर्तपु॰) 932
प्रक्रियाकौमुदी 38–39
प्रणामस्तोत्र 1339
प्रतापनारसिंह 700–703
प्रतापरुद्रयशोभूषण 144
प्रतिष्ठानमाहात्म्य 933
प्रतिष्ठामयूख 704
प्रतिहार 609
प्रतोदयन्त्र 245
प्रत्यङ्गिराछन्दऋषी 1334–1337
प्रत्यङ्गिरापुरश्चरणपद्धति 849
प्रत्यङ्गिरासूक्त 1333
प्रत्यङ्गिराहृदय 1338
प्रदोषनिर्णय 784
प्रबोधचन्द्रोदय with टीका 1287
प्रमाणलक्षण 1050
प्रयागमाहात्म्य 934
प्रयोगरत्न 705–706
प्रयोगरत्नभूषा 610–611
प्रयोगविवेक 82

प्रयोगसार 612–613
प्रवरगण 707
प्रशस्ति 1266
प्रशस्तितति 1265
प्रस्थानभेद 1110
प्रह्लादसंहिता 921
प्राकृतलक्षण 83
प्राक्सोम 529–530
प्राणप्रतिष्ठामन्त्र 789–790
प्रायश्चित्तकुतूहल 614–620
प्रायश्चित्तप्रदीप 622
प्रायश्चित्तमयूख 708–709
प्रासादमण्डन 405–407
प्रासादोद्यापनप्रतिष्ठा 785
प्रास्ताविककाव्य 1203
बङ्गालीमहामन्त्र 850
बन्दीमोचनस्तोत्र 1340
बालबोध with प्रकाश 1140
बालबोधिनी 1111
बालार्चनाविधि 851
बिल्हणचरित्र (s. चौरपञ्चाशिका) 1204
बुधभूषण 1205
बृहज्जातक with टीका 367–370
बृहत्कथामञ्जरी 1206
बृहत्तिथिचिन्तामणि 237
बृहत्पाराशरस्मृति 659
बृहदारण्यकवार्तिकसार 1125
बृहद्देवता 492
बृहद्योगयात्रा 388
बृहद्रथन्तरसाम 623
बृहन्नारदीयपुराण 935
बृहत्संहिता with विवृति 247
बौधायनगृह्यसूत्र 653
बौधायनश्रौतसूत्र 520–525
बौद्धाधिकार s. आत्मतत्त्वविवेक
ब्रह्मखण्ड (of ब्रह्मवैवर्तपु०) 936–938
ब्रह्मचारिव्रतलोपप्रायश्चित्त 786
ब्रह्मतर्कस्तव with टीका 1112
ब्रह्मतुल्य s. करणकुतूहल
ब्रह्मत्व 624
ब्रह्मयज्ञ 787
ब्रह्मवैवर्तपुराण 905; 909; 932; 936–938
ब्रह्मसंहिता 939
ब्रह्मसिद्धान्त शाकलीय 248–249
,, (by ब्रह्मगुप्त) 250
ब्रह्मसूत्र 1113
,, with शांकरभाष्य 1114–1118
ब्रह्माण्डपुराण 830; 924; 933; 960–963; 1001
ब्रह्मावास s. अविमुक्तिनिरुक्तिसार
ब्रह्मोत्तरखण्ड 940–941
भक्तिरत्नावलि with टीका 1150
भक्तिसूत्र 1151
भक्तिहंस 1141
भक्तिहेतुनिर्णय with टीका 1142
भगवद्गीता 968
,, with टीका 969–973
भगवन्नामकौमुदी with टीका 1152
भगवत्सिद्धान्तसंग्रह s. ब्रह्मसंहिता
भद्राशान्ति 788
भवानीसहस्रनाम 1341
भागवतपुराण 942–945
,, with वासनाभाष्य 947
,, ,, सुबोधिनी 948–954
,, ,, श्रीधरी 955–956
भागवतमुक्ताफल 1153
भागवतश्लोकसंग्रह 946
भागीरथीचम्पू 1252
भामती on शांकरभाष्य 1117
भामिनीविलास 1207–1208
भार्गवचम्पू 1251
भावदीप 371
भावशतक 1209
भावस्वभाव 178
भावी प्रायश्चित्त 625
भाषापरिच्छेद 1051
,, with मुक्तावली 1052–1055
भाषामञ्जरी 1267–1268
भास्वतीकरण 251–252
भीष्मस्तव 975
भुवनदीपक with टीका 372
भुवनेश्वर्यर्चनपद्धति 852
भूगोल 253
भूतडामर 853
भूतशुद्धि 789–790
भूशुद्धि 790
भैरवपद्मावतीकल्प 854
भोजप्रबन्ध 1269–1270
मकरसंक्रान्तिफल 315
मङ्गलव्रतकथा 791
मणिकर्णिकास्तोत्र 1342
मण्डपकुण्डसिद्धि 426
मण्डलदेवता 792
मण्डलविचार 316
मण्डलीकनृपचरित 1210–1211
मतपरीक्षा 1159
मतोपन्यास 1160
मत्स्यपुराण 957
मथुरामाहात्म्य 958–959
मदनपारिजात 710–711
मदनबोधिनी 1212
मदनविनोदनिघण्टु 179
मध्यमखण्ड (of ब्रह्माण्डपु०) 960–961
मध्यसिद्धान्तकौमुदी 50–51
मन्त्रकल्पलता (part of) 862
मन्त्रचन्द्रिका 855
मन्त्रमहोदधि (part of) 886
मल्लारिमाहात्म्य 962–963
महाकालसंहिता 810
महाकालीप्रकरण 1343
महाकालीमहाविद्या 856
महाकालीयन्त्रधारण 857
महाकालीषोडशपात्र 858–859
महाकालीहृदय 1344
महादेवाष्टोत्तरशतनाम 1382
महादेवी with दीपिका 254
महानाटक (s. हनूमन्नाटक)
महानारायणोपनिषत् 479
महान्यास 793; 860
महापुरुषविद्या s. जगन्नाथमाहात्म्य
महाबलेश्वरमाहात्म्य 964
महाभारत 928; 965–978
,, with टीका 965; 967; 969–973; 977–978
महाभारततात्पर्यनिर्णय 979
महामृत्युञ्जयजपविधान 861; 1345
महारुद्रपद्धति 713
महार्णव 712
महालक्ष्मीहृदय 1346
महाविद्या 1056
महाविद्याकवच 862

महावैश्वानरसाम 626
महाव्रतसाम 627
महाशक्तिन्यास 863
महाषोढान्यास 830; 863
माघमाहात्म्य 980
माण्डव्यशिक्षा 13
मातङ्गीकवच and स्तोत्र 1347
मातङ्गीमन्त्रपद्धति 864
माधवनिदान 180
,, with आतङ्कदर्पण 181–182
माधवानलकथा 1271
मानवगृह्यसूत्र with टीका 655–656
मानवमैत्रायणीय शुल्वसूत्र 537
मानवश्रौतसूत्र 526–538
,, with टीका 529–530
मानवीयपरिशिष्ट 657
मायावादसंदूषणी 1135
मार्कण्डेयपुराण 981–983
,, (parts of) 917–920
मालतीमाधव 1288
मालाध्वजाद्युदाहरण 493
मिथ्याज्ञानखण्डन 1289–1290
मीमांसाबालप्रकाश 1092
मुक्तावलीताजिक 340
मुद्राराक्षस 1291
मुद्रितकुमुदचन्द्र 1292
मुहरापरीक्षा 429
मुहूर्ततत्त्व 317
मुहूर्तदीपक 318
मुहूर्तमार्तण्ड 319–320
,, with मार्तण्डवल्लभा 321
मुहूर्तमाला 322–323
मुहूर्तमुक्तावलि 324
मुहूर्तराज 325
मूल्याध्याय with टीका 519
मृगारेष्टिप्रयोग 628
मृगारेष्टिहौत्र 629
मृच्छकटिक 1293
मेघदूत with टीका 1213
मौद्गलपुराण 984
यक्षिणीप्रयोग 865
यजुर्विधान 494
यज्ञतन्त्रसुधानिधि 629 A
यन्त्रराज with टीका 255–257
यमगीतास्तोत्र 1348
यमुनाष्टकविवृति with टीका 1143
याज्ञवल्क्यशिक्षा 12
याज्ञवल्क्यस्मृति 660
,, with मिताक्षरा 661
यूकाप्रश्न 393
योगचिन्तामणि 1081–1083
योगतत्त्व उपनिषद् 480
योगतरङ्गिणी 183–184
योगयात्रा with विवृति 389
योगरत्नाकर 185
योगवासिष्ठ 1121
,, श्लोकसंग्रह 1122
योगशतक 186
योगशिखा उपनिषद् 480
योगसमुच्चय 187
योगसूत्र with व्यासभाष्य 1075
,, भाष्यटीका 1076–1077
,, with राजमार्तण्ड 1078–1079
,, ,, मणिप्रभा 1080
योगिनीदशा 326
रघुवंश 1214–1215
,, with मल्लिनाथी 1216
,, ,, दिनकरी 1217
,, ,, श्यामलभाष्य 1218
,, ,, जनार्दनी 1219
रतिमञ्जरी 145
रतिरहस्य 146–147
रत्नपरीक्षा 430
रत्नसमुच्चयपरीक्षा 430
रत्नावली see देशीशब्दसंग्रह
रत्नावली नाटिका 1294
रमलोत्कर्ष 390
रसगङ्गाधर 148
रसतरङ्गिणी 149
,, with नौका 150
रसमञ्जरी 151
रसमुक्तावली 188
रसरत्नमाला 189
रसराजशंकर 190
रससंग्रहसिद्धान्त 191
रसहृदय with टीका 192
रसार्णवसुधाकर 152
रहस्यत्रयसारसंग्रह with टीका 1134
राक्षसकाव्य 1220
राजमन्त्रिनिर्णय 258
राजराजेश्वरी षोडशाक्षरी 866
,, ,, स्तोत्र 1350
राजवल्लभमण्डन 408–410
राधासहस्रनाम 1349
राधिकाविनोद 1221
रामकृष्ण (विलोम) काव्य with टीका 1222–1224
रामतापनीय उपनिषत् 481
रामतापनीय (उत्तर) with टीका 482
रामतारकब्रह्मनिरूपण 985
रामनाटक 1295
रामनाममाहात्म्य 1154
रामरक्षाप्रयोग 867
रामार्चनचन्द्रिका 868
रामार्याशतक 1226
,, ,, with टीका 1225
रासपञ्चाध्यायी 943–944; 950
रुक्माङ्गदचरित्र 986
रुद्रकल्पद्रुम 714–715
रुद्रगयामाहात्म्य 987
रुद्रगीत 945
रुद्रजप 453
रुद्रन्यास 860
रुद्रन्यासभाष्य 794
रुद्रपद्धति 716–717
रुद्रयामल (portion of) 836; 840 858–859; 867
रुद्रलघुन्यास 795
रुद्रसंहिता (रेवामाहात्म्य only) 988
रेवामाहात्म्य (from रुद्रसंहिता) 988
रोमकसिद्धान्त 259
रौद्रीकरण 796
लक्षहोमपद्धति 718
लघुचिन्तामणि 238–240
,, ,, सारिणी 241
लघुजैनेन्द्रसूत्रपाठ 24–26
लघुजातक 373
लघुधर्मोत्तरसूत्र s. न्यायबिन्दु
लघुनिघण्टु (ओषधिनाममाला) 168
लघुवाक्यवृत्ति 1111
,, ,, with पुष्पाञ्जली 1123
लघुश्यामलामन्त्र 869

लघुस्तव 1351
लटकमेलनप्रहसन 1296
ललितापरिशिष्ट 820–821
ललितार्चनचन्द्रिका 870
ललितासहस्रनाम 1352
ललितासहस्रनामावलि 1353
लाट्यायनश्रौतसूत्र 539
लिङ्गपुराण 989
लिङ्गमाहात्म्य 895
लोकसारयन्त्र 260
लोहपद्धति 193
वडवानलमालामन्त्र 871
वराहपुराण (part of) 1000
वर्षतन्त्र 261
वर्षफल 327–328
वर्षफलपद्धति 329
वलययन्त्र 245
वसिष्ठकल्प 861; 872
वसिष्ठशिक्षा 13
वाक्यपदीय with टीका 52–53
वाक्यवृत्ति with टीका 1124
वाग्भटालङ्कार 153–154
,, with टीका 155
वाजपेय उद्गातृत्वप्रयोग 630
वाजपेयस्तोमयोग 580
वायुपुराण 910;923
वायुस्तुति 1354
वाराहसंहिता 243
वार्तिक 1035;1077
वार्तिकसार 1125
वाल्मीकिरामायण 990–992
वासवदत्ता 1272
वासिष्ठधर्मशास्त्र 662
वास्तुप्रकाश 412
वास्तुविधिक्रम 797
वास्तुसार 411
विंशदङ्कमन्त्रप्रयोग 873
विठ्ठलकृष्णमन्त्रसारभाष्य 1155
विदग्धमुखमण्डन 156
,, with टीका 157
विद्यागणपतिपूजापद्धति 874
विधिरसायन with टीका 1093
विनायकशान्ति 719
विवाहचन्द्रोदय 330–330 A
विवाहपटल 331
विवाहवृन्दावन 332–333
,, with दीपिका 334
विवेकधैर्याश्रय with दीपिका 1144
विश्वकर्मप्रकाश 412
विश्वकोश 107–108
विश्वादर्श 720
विश्वामित्रशापविमोचनमन्त्र 875
विश्वालयाङ्कतन्त्र 873
विष्णुधर्मोत्तरपुराण 996–997
विष्णुपादादिस्तोत्र 1355
विष्णुपुराण 993–995
विष्णुपूजापद्धति 876
विष्णुभक्तिकल्पलता 115
विष्णुसहस्रनामस्तोत्र 1356
विष्णुसहस्रनामावलि 1357
वीरचिन्तामणि 431
वीरमित्रोदय 721
वीरसिंहावलोक 194
वीरेन्द्रकुतूहल 877
वीरेश्वरस्तोत्र 1358
वृत्तजातिसमुच्चय 117
,, with टीका 118
वृत्तरत्नाकर 119–120
,, with सुकविहृदयानन्दिनी 121
,, with सेतु 122
वृत्तशत 335
वृत्तिवार्तिक 158
वृद्धअत्रिस्मृति 663
वृद्धवाग्भट (s. अष्टाङ्गसंग्रह)
वृद्धिशिवाम्बुकल्प 878
वृन्दावनमाहात्म्य 998
वृषभानुजानाटिका 1297
वेतालपञ्चविंशति 1273
वेदाङ्गज्योतिष 214
वेदान्ततत्त्वसार 1136
वेदान्तसार 1126
,, with सुबोधिनी 1127
वेदान्ताधिकरणमाला 1128
वैद्यककोश 195
वैद्यकबाड 196
वैद्यजीवन 197
with टीका 198–199
वैद्यरसायन 200–201
वैद्युरहस्य 202–203
वैद्यवल्लभ 204
वैद्यविनोद 205
वैद्यविलास 206–207
वैयाकरणसिद्धान्तरत्नाकर 43
वैराग्यशतक 1197–1199
वैशेषिकसूत्र 1057
,, with प्रशस्तपादभाष्य 1058
,, उपस्कर 1059
वैश्वदेवप्रयोग 798
वैश्वात्म्यरहस्य 999
व्यङ्कटेशमाहात्म्य 1000
व्यवहारमयूख 726
व्याकरणखण्डन 84
व्याख्याप्रदीप 109
व्रतबन्धप्रयोग 799
व्रतराज 722
व्रतार्क 723–724
व्रतोद्यापनकौमुदी 725
शकुन 394
शकुननिर्णय 392–393
शतपथब्राह्मण 463–465
शतश्लोकी with चन्द्रकला 208
शब्दकौस्तुभ 37
शब्दखण्ड 1060
शब्दभूषण 85
शब्दभेदप्रकाश 91; 110–112
शब्दरूपावलि 32–33
शब्दशोभा 86
शब्दानुशासन of हेमचन्द्र 64
,, with स्वोपज्ञटीका 65–71
,, with व्युत्पत्तिदीपिका 72
,, with टिप्पन 73
शब्दानुशासन of शाकटायन
with चिन्तामणि 87
शम्भुहोराप्रकाश 374–377
शाकुन s. शकुननिर्णय
शाकुन्तल with टीका 1298–1299
शाङ्करदिग्विजय with डिण्डिम 1227
शाङ्करीपद्धति 879
शाङ्खायन आरण्यक 469
,, ब्राह्मण 466
,, श्रौतसूत्र 540
शान्तिकमलाकर 730

शान्तिमयूख 727–728
शान्तिरत्न 729; 731; 732
शान्तिसार 733
शान्तिस्तोत्र 1359
शाबरतन्त्र 829
शाबरभाष्य on मीमांसासूत्र 1091
शारदास्तोत्र 1360–1361
शारीरकभाष्य of शंकर 1114–1118
शारीरकरहस्यार्थतत्त्वप्रकाशिका 1120
शार्ङ्गधरपद्धति 1228–1229
शार्ङ्गधरसंहिता 209
शालिग्रामस्तोत्र 1362
शालिशूकमहिमा 1001
शास्त्रसिद्धान्तलेशसंग्रह 1129–1130
शिवकवचप्रयोग 880
शिवगीता with टीका 1002
शिवग्रामण्य नाटक 1300
शिवपञ्चाक्षरी अष्टक 1363–1364
शिवपुराण 1003
शिवपूजन 800
शिवयामल 326
शिवरहस्य 881–882
शिवरहस्यखण्ड 898
शिवसंहिता 1084
शिवसहस्रनामावलि 1365
शिवालयमाहात्म्य 1004–1005
शिवोक्तपद्धति 883
शिशुपालवध 1230
,, with टीका 1231
शीघ्रबोध 336–337
शीतलाष्टक 1366–1367
शुकजातक 363
शुक्रनीति 432–433
शुक्लयजुर्वेदपदपाठ 451–452
,, संहिता 448–450
शुल्वसूत्र (see मानवमैत्रायणीय०)
,, of कात्यायन 515
,, ,, with टीका 516
शूद्रकमलाकर 734–735
शृङ्गारकाव्य 1232
शृङ्गारकोशभाण 1301
शृङ्गारतिलक 159
शेषाधानपद्धति 631
शौनकस्मृति 664
श्यामलादण्डक 1368
श्यामलाभाण 1302
श्यामारहस्य 884–885
श्यामासहस्रनाम 1369
श्राद्धकल्पसूत्र 517–518
श्राद्धप्रयोग 801
श्राद्धविधि 736
श्राद्धसंकल्प 802
श्रीकृष्णाश्रयस्तोत्र 1145
श्रीरामचरित काव्य 1233
श्रीविद्यार्चनपद्धति 886
श्रीसूक्त 1370
श्रीस्थलप्रकाश 1006
श्रुतबोध 123
श्रौतप्रायश्चित्तचन्द्रिका 621
श्रौताधानलघुपद्धति 632
षट्पञ्चाशिका 338
,, with टीका 339
षडाम्नायस्तोत्र 1371
षोडशकला 395
षोडशपदार्थी 1061
षोडशयोग 340
षोडशाक्षरीमन्त्रप्रयोग 887
संज्ञातन्त्र 262
,, with टीका 263
संज्ञानिघण्ट 341
संन्यासनिर्णय 1146
संवत्सरफल 342
संवित्प्रकाश 396
संस्कारकमलाकर 737–738
संस्कारभास्कर 739
सिंहावलीताजिक 340
सिंहासनद्वात्रिंशिका 1275
सङ्कटहरणस्तोत्र 1372
सङ्कटायोगिनीपूजाविधि 844
सङ्गीतोपनिषत्सार 434
सङ्गहषडक्षरपद्धति 888–889
सज्जनवल्लभ 343–344
सन्ध्याभाष्य 740
सन्ध्याविभूतिधारण 803
सन्निपातकलिका 210
सप्तकोटिमन्त्रोत्कीलन 890
सप्तपदार्थी 1062
,, with टीका 1063–1064
समयमयूख 741–743
समरसार 397
समराङ्गणसूत्रधार 413
समासचक्र 34
सरस्वतीकुटुम्बवाग्विलास 1274
सरस्वतीस्तोत्र 1373
सर्वतोमुख-औद्गात्रप्रयोग 636
सर्वपृष्ठाप्तोर्याम-औद्गात्रप्रयोग 633
सर्वपृष्ठाप्तोर्यामसाम 634
सर्वपृष्ठेष्टि 635
सर्वप्रायश्चित्त 804
सर्वशास्त्रार्थनिर्णय 744
सर्वसिद्धान्तराज 264
सर्वानुक्रम (ऋक्) 495–498
,, with टीका 499–500
,, (यजुः) with टीका 501
सहस्रभोजनप्रयोग 805–806
सह्याद्रिखण्ड 1007–1008
साङ्ख्यकारिका with टीका 1068–1070
साङ्ख्यसूत्र with टीका 1071–1072
साद्यस्कसाम 637–638
साबरमतीमाहात्म्य 1009
सामविधानब्राह्मण 467
सामवेदसंहिता 454–455
सामुद्रिकतिलक 401
सामुद्रिकशास्त्र 402–403
साम्बपञ्चाशिका with विवरण 1234
सारसंग्रह 211
सारस्वतीप्रक्रिया 54–58
,, with टीका 59–63
साहित्यतरङ्गिणी 1254
साहित्यमञ्जूषा with टीका 160
साहित्यरत्नाकर 161
सिद्धदूतकाव्य 1235
सिद्धलक्ष्मीस्तोत्र 1374
सिद्धसिद्धान्तपद्धति 1085
सिद्धान्ततत्त्वविवेक 265
सिद्धान्तमुक्तावलि 1052–1053
,, with टीका 1054–1055
सिद्धान्तमुक्तावलि with टीका 1147
सिद्धान्तशिरोमणि and commentaries 266–287
सिद्धान्तसार्वभौम 288
सिद्धान्तसुन्दर 289–290
,, with टीका 291

सुधीरञ्जनयन्त्र 245
सुबोधकादम्बरी 1276
सुभाषितसंग्रह 1236
सुवृत्ततिलक 124
सुश्रुतसंहिता 212–213
सूक्तिसुन्दर 1237
सूतसंहिता with टीका 1010
सूत्रपाठ (पाणिनीय) 34
सूर्यकवच 1375
सूर्यसहस्रनामस्तोत्र 1376–1377
सूर्यसिद्धान्त 292
,, with टीका 293–297
सेतुबन्ध with टीका 1238–1240
सोमप्रयोगरत्नमाला 639
सोमवतीव्रत 807
सौत्रामणिहौत्रप्रयोग 640
सौन्दर्यलहरी 1378
सौरपौराणिकमतसमर्थन 278
स्कन्दपुराण 880; 893; 895; 896; 898; 903–904; 906–908; 912; 914–915; 929; 931; 940–941; 964; 987; 999; 1005; 1007 1010.
स्तवमाला 1379
स्तोत्रसंग्रह 1148
स्तोमप्रयोग 641
स्त्रीपुरुषजन्मकुण्डली 378
स्थालीपाक 642
स्फुटश्लोक 345
स्मार्तप्रायश्चित्तोद्धार 745–746
स्मार्ताधानप्रयोग 747
स्मृत्यर्थसागर 748
स्यादिशब्दसमुच्चय 88
स्वराष्टक 2; 14
स्वरूप 1111
स्वरोदय 400
स्वात्मसंवित्त्युपदेश 1096
स्वानुभवादर्श 1131
हठयोगस्वरशास्त्र 1086
हनूमत्कवच 1381
हनूमदस्त्रस्तोत्र 1380
हनूमद्दिग्बन्धमालामन्त्र 891
हनूमान् नाटक 1303–1304
हरविजयकाव्य 1241
हरिद्रापार्थिवपूजा 1382
हरिलीला with विवेक 1157–1158
हरिवंश 976
,, with इन्दुचन्द्रिका 977
हर्षचरित 1277–1278
हस्तिजनप्रकाश 1242
हायनरत्न 346
हिरण्यकेशीयश्रौतसूत्र 541
होमपद्धति 643

INDEX OF AUTHORS

अखण्डानन्द 1119
अगस्त्य 430
अच्युत उपाध्याय 109
,, मोडक 1160; 1252
अच्युताश्रम 1154
अजितदेवसूरि 260
अनन्त 1167
अनन्तदेव 553; 575; 665; 714–715; 1152
अनन्तदीक्षित 713
अनन्ताचार्य 491
अनुभूतिस्वरूप 54–63
अन्नंभट्ट 1036–1038
अप्पय्य दीक्षित 141–142; 158; 1093; 1112; 1129–1130
अभयचन्द्र 299
अभिनन्द 1166
अभिनवकालिदास 1301
,, भोज s. मदनपाल 179
अमरचन्द्र 88; 130–133
अमरसिंह 102
अवधूतराम 1235
अष्टावक्र 655–656; 1098
आदिनाथ 810
आनन्द 1271
आनन्दगिरि 475
आनन्दतीर्थ 979
आनन्दपूर्ण s. विद्यासागर
आनन्दबोधेन्द्रसरस्वती 1121
आनन्दवन 868
आशाधर 143
आश्वलायन 1373
ईश्वरकृष्ण 1068–1070
उत्पल 247; 339; 368; 389
उदयन 1011–1012
उदयसौभाग्य 72
उपमन्यु 81
उमानन्दनाथ 845
ऋषिभट्ट 739
एकनाथ 228
कङ्काभट्ट 1243
कणाद 1057–1058
कमलाकरभट्ट (jy.) 265; 297; 353
कमलाकरभट्ट (dh.) 668; 672; 695–96; 729–32; 734–35; 737–38; 744
कल्याण 236; 1186
कविकान्तसरस्वती 720
कविचूडामणि 302
काकंभट्ट 1225
काञ्चन 1283
कात्यायन 495–501; 515–19
कामदेव 145
कालिदास 123; 235; 1173–76; 1213–20; 1298–99; 1368
,, अभिनव 1301
काशीदीक्षित 671
काशीनाथ 336–37; 1155
कुक्कोक 146–47
कुमार 529–30; 648
कुम्भकर्ण 1191
कुलनाथ 1184
कुलार्क 1056
कृष्ण 222; 278
कृष्णपण्डित 740; 1280
कृष्णभट्ट 578; 1254; 1287
कृष्णानन्द 834
केदारभट्ट 119–22
केलदी वेङ्कटाद्रि 1002
केशव 1035; 1179;
केशव दैवज्ञ 3; 306; 353–56
केशवभट्ट 1249; 1354
केशवमिश्र 1032–35
केशवस्वामी 612–13
केशवाचार्य 819
केशवार्क 332–34
कैयट 47–48
कैवल्याश्रम 1378
क्रोधीशभैरव 853
क्षीरस्वामी 102
क्षेमराज 1234
क्षेमशर्मा 170
क्षेमेन्द्र 124; 1206; 1242
गङ्गाधर 272; 418
गङ्गाधरभट्ट 1185; 1210–11
गङ्गाराम जडे 150
गङ्गेश उपाध्याय 1014–1020
गणपति 1195
गणपति रावळ 632
गणेश 234; 237–40; 334, 362; 366; 1066–67
गणेशदास 1061
गदाधर 868; 1013; 1023–27
गर्ग 386–87
गुणविनय 1182; 1248
गोपाल 118; 572
गोपीनाथ 554; 664; 685; 1258
गोरक्षनाथ 1073; 1085
गोल्हण 73
गोवर्धन 633
गोविन्द 192; 393; 396; 422
गोविन्द ठक्कुर 136
गोविन्दभट्ट 1099–1100
गोविन्दराम ठक्कुर 191
गौडपाद 1068
गौतम 651; 1046–48
गौरीकान्तसार्वभौमभट्टाचार्य 157
चण्ड 83
चण्डेश्वर 293
चतुर्भुज 192; 967
चन्द्रचूड 1265
चरक 172–73
चिन्तामणि 291; 390–91; 1302
चैतन्यगिरि 876
चैतन्यवन s. रामानन्द
छलारि नरसिंह 748
जगद्देव 401
जगन्नाथ 148; 484; 1207–08
जनार्दन 855; 1105; 1219
जयदेव 1015–18; 1187–93
जयराम 1049
जयसिंहसूरि 1043
जयापीड 35–36

जानकीनाथ 1044–45
जिनप्रभ 93
जैमिनि 1091
ज्ञानराज 289–91
ज्ञानेन्द्रसरस्वती 44–46
ज्योतिर्विद्राय दाजी 900
डल्हण 212–13
ढुण्ढिराज 359–60
ढोण्ढू 736
तर्कसिंह 1016
तालवृन्तनिवासी 503; 511–12; 608
तीसटाचार्य 174
तोरो रुद्रदेव s. रुद्रदेव
त्रिमल्ल 126; 175; 184
त्रिविक्रम 1244–48
त्र्यम्बक 574; 584; 599
दण्डिन् 1256–57
दाजी 160; 900
दानविजय 85
दिनकर 167; 733; 1054–55; 1217
दिवाकर 314; 357; 669; 690; 745–46
दुर्ग 20
दुर्लभराज 401
देवकीनन्दन 1140
देवकृष्ण 1276
देवनन्दी 23–25
धनपति 1227
धनराज 254; 1332
धनेश्वर 275
धन्वन्तरि 176–77
धरणीधर 10
धर्मकीर्ति 1041–42
धर्मचन्द्र 1281
धर्मदास 156–57
धर्मभूषणाचार्य 1040
धर्मसूरि 161; 1285
धर्मोत्तरपाद 1042
धुण्ढिराज 1267–68
नटनानन्द 814
नरचन्द्र 310
नरपति 380–84
नाग दैववित् 232–33; 313
नागराज 1209
नागार्जुन 811
नागेश see नागदैववित्
नागेश काळे 41–42; 47–48; 136
नागोजिभट्ट 831; 919
नारद 4–5
नारायण 231; 319–21; 418; 474; 509–10; 573; 647; 666; 679–80; 705–06; 716–18; 1192
नारायणभट्ट s. नारायण
नारायणतीर्थ 1069
नारायणाचार्य 1012
नित्यानन्द 264
नीलकण्ठ 86; 261–63; 298; 416; 697–98; 704; 708–09; 726–28; 741–43; 965; 971; 1282
नृसिंह 282–83; 286
नृसिंहसरस्वती 1127
नृसिंहाश्रम 1104
नृहरिसप्तर्षि 330–330 A.
पक्षधर 1015–18
पतञ्जलि 38–39; 1075–80
पद्मनाभ 220–21
पद्मपाद 1118
पद्मप्रभ 372
परमानन्द 1355
परशुराम 812
पाणिनि 27–31; 35–37
पिङ्गल 113
पीताम्बर 747
पुञ्जराज 59–61; 374–77
पुण्यराज 52
पुण्यानन्द 814
पुरुषोत्तम 1137; 1156
पुरुषोत्तमदेव 49
पूर्णानन्द 1135
पूर्णानन्दगिरि 884–85
पृथुयशस् 338–39
पृथ्वीधराचार्य 852
प्रकाशात्मयति 1118–19
प्रगल्भाचार्य 1019–20
प्रज्ञानानन्द 1105
प्रल्हाद 1327
प्रवरसेन 1238–40
प्रशस्तपाद 1058
बलभद्र 346
बल्लाळ 1269–70
बाणभट्ट 1255; 1277–78; 1286
बादरायण 1113–15
बालकृष्ण 1147
बालंभट्ट पायगुंडे 42
बिल्वमङ्गल 1177; 1307
बिल्हण 1194–95
ब्रह्मगुप्त 250
ब्रह्मदेव 223–24
ब्रह्मा 1360–61
ब्रह्मानन्दभारती 699
भट्टोजिदीक्षित 37; 40–46; 681; 683
भद्रबाहु 385
भरत 399
भर्तृहरि 52–53, 1197–99
भवभूति 1288
भवानन्द 1228–29
भवानीशङ्कर 1284
भानुकर 125
भानुचन्द्र 1255
भानुदत्त 149–51
भानुपण्डित 343–44
भारवि 1168–69
भावसेन 21
भावा गणेश 1066–67
भाविल 1212
भासर्वज्ञ 1043
भास्कर 122
,, नृसिंह 129
भास्करराय 920; 1313
भास्कर लौगाक्षि 1049
भास्कर सोमयाजि 688
भास्कराचार्य 216–21; 266–87
भुवनसुन्दर 1056
भूदेव शुक्ल 1284
भोजराज 413; 1078–79; 1253
मण्डन सूत्रधार 405–11
मथनसिंह 210
मथुरादास 1297
मदनपाल 179; 294

मधुसूदन 969; 1110; 1161
,, ठक्कुर 1017
,, सरस्वती 1095
मम्मट 134–35
मलयेन्दु 255–57
मल्लिनाथ 1168–69; 1175; 1213; 1216
मल्लिषेण 854
महादेव 242; 254; 371; 598; 1054–55; 1162; 1179
महाक्षपणक 90
महामुद्गलभट्ट 1225–26
महावीराचार्य 229–30
महीदास s. अनुभूतिस्वरूप & महीधर.
महीधर 516
महीप 89
महेन्द्र 255–57
महेश्वर 91; 107–8; 110–12; 335
माघ 1230–31
माणिक्यचन्द्र 134
माधव 178
माधवकर 180–82
माधव शुक्ल 414
माधवसरस्वती 1064
माधवाचार्य 676–77; 1010; 1087–1090; 1227
माधवाश्रम 1131
मान्धाता 712
मित्रमिश्र 721
मुकुन्द दैवज्ञ 167
मुनीश्वर s. विश्वरूप
मुरारिमिश्र 1034
मेरुतुङ्ग 22
मेरुशास्त्री 1038
मोषदेव 273–74
मोहनभट्ट 1163
म्यूर जॉन 1159
यक्षवर्मा 87
यदुनाथ 808
यशोधर 127–28
यशश्चन्द्र 1292
याज्ञवल्क्य 494
याज्ञिकदेव 514
याज्ञिकनाथ 351–52
यादव 233
युवराज 1233
योगीन्द्र 324
योगेश्वर 947
रघुनाथ 206–7; 322–23; 327; 499; 577; 588; 610–11; 614–20; 670; 674; 1013; 1022–30; 1144; 1146
रघुदेव भट्टाचार्य 1021
रघुरामतीर्थ 673
रघुवीर 425
रङ्गनाथ 295–96
रत्नचन्द्र 116
रत्नाकर 1241
रविदास 1289–90
राघव 227; 309; 1298–99
राजर्षिभट्ट 301
राजशेखर 1281
राम 226; 488
रामकृष्ण 43; 190; 271; 482; 686; 1107–9; 1251
रामचन्द्र 38; 39; 397–99; 419–421; 678; 1221; 1300
रामतीर्थ 1102–3; 1120
रामदास 1238–39; 1287
रामानन्द 903–4; 1080;
रामानुज 1132–33; 1136
रुचिदत्त 1031
रुद्रट 159
रुद्रदेव (तोरो) 700–03
रुद्रभट्ट 198; 1030
लक्ष्मण 1253
लक्ष्मीदास 287
लक्ष्मीधर 1152
लघ्वाचार्य 1351
लीलाशुक s. बिल्वमङ्गल
लोलिम्बराज 197–99
लौगाक्षिभास्कर 1049
वनमालिभट्ट 1193
वरदराज 50–51; 1039
वररुचि 186
वराहमिहिर 247; 367–70; 388–89
वर्धमान 80
वल्लभाचार्य 948–53; 1138; 1140; 1145–47
वल्लभदास 1273
वल्लभदेव 1231
वसन्तराज 392–93
वाग्भट 153–55; 162–63
वाचस्पति 84; 181–82; 1070; 1076; 1117;
वाणीनाथ 1196
वात्स्यायन 127–29; 1047
वामन 35–36; 140
वासुदेवेन्द्रशिष्य 1106
वाहिनीपति 1018
विजयानन्द 79
विज्ञानभिक्षु 1077
विज्ञानाचार्य 1071–72
विज्ञानेश्वर 661
विट्ठल 426; 519; 951–53; 1138; 1141–43
विद्यानन्द s. विजयानन्द
विद्यानाथ 144
विद्यापति 202–03; 1171–72
विद्यारण्य (s. माधवाचार्य) 1107–09; 1128
विद्यासागर 978
विरहाङ्क 117
विशाखदत्त 1291
विश्वकर्मा 404; 412
विश्वनाथ 263; 356; 417; 423; 621; 722; 1048; 1051–53
विश्वरूप 288
विश्वानन्द 877
विश्वेश 308
विश्वेश्वर 710–11; 1098; 1124
विश्वेश्वराब्धि 62–63
विष्णुपुरी 1150
विष्णुशर्मा 1259–63
वीरसिंहदेव 194
वीरेश्वर 270
वेङ्कटनाथ 1134
वेङ्कटेश 350
वेङ्कटेश्वर दीक्षित 585
वोपदेव 78; 208; 888–89; 1153; 1157–58

Index of Authorities quoted in Works under notice.

N. B. The figures refer to the numbers of Mss.

अगस्त्य 321
अगस्त्यपटल 226
अगस्त्यसंहिता 808; 845; 870; 876; 1149
अग्निस्मृति 683
अङ्गिरःस्मृति 720
अण्डिला 715
अथर्वगृह्यपरिशिष्ट 678
अद्भुतसागर 678
अद्वैतविवेक 143
अनन्तदेव 519; 702
अनन्तभट्ट 687; 715
अनन्तयाज्ञिक 714
अपरार्क 610; 678; 715
अभिधानदीप 947
अभिधानरत्नाकर 947
अभिनन्द 124
अभिनवगुप्त 135; 814
अमरकोश 978
अमरानन्द 699
अमृतसिद्धि 1081
अमृतानन्द 814
अर्जुनचरित 135
अर्णव 321
अलंकारमीमांसा 947
अष्टावक्र 537; 655
आगमकल्पद्रुम 808
आगमचिन्तामणि 947
आगमदीपिका 947
आगमरत्नाकर 947
आचारचिन्तामणि 714; 715
आचारतिलक 1137
आचारदीप 518; 669
आचाररत्न 669
आचारादर्श 669; 714
आत्माराम 1081
आदित्यपुराण 426
आदित्यरहस्य 947
आनन्दबोधाचार्य 683
आनन्दलहरी 870
आपदेवी 679
आपस्तम्बभाष्यकार 665
आपस्तम्बस्मृति 720
आर्षकभाष्य 714
आर्ष्टिषेणि 321
आलेखनमत 618
आशादित्यभाष्य 714
आश्मरथ्य 618
आश्वलायनकारिका 615
आश्वलायनस्मृति 720; 747
इन्दुराज 124
ईशानसंहिता 808
उज्ज्वलदत्त 1002
उज्ज्वलनीलमणि 1178
उज्ज्वला 740
उड्डामरेश्वरतन्त्र 831
उत्पल 321
उत्पलराज 124
उद्भट 135
उपनामकलिका 947
उशनःस्मृति 646; 720
ऋग्विधान 745; 748
ऋष्यशृङ्ग 686; 720
ऐकाह्निकचातुर्मास्यपद्धति 518
कंसवधनाटक 161
कथाकौतुक 135
कपर्दिकारिका 706; 715
कपिल 870
कपिलपञ्चरात्र 715
कमलाकर 487; 702; 703
करणप्रकाश 226
कर्क 518; 688; 714
कर्मकौमुदी 714
कर्मतत्त्वप्रकाशिका 1137
कर्मदीप 688
कर्मविपाकार्क 519
कलशक 124
कल्पतरु 678, 714; 736; 808
कल्पसार 573
कल्लोलकरण 226
कल्याणवर्मा 357
कश्यप 4; 389; 702; 747
काठकगृह्यसूत्र 678
काणवन 688
कात्यायन 426; 572; 692; 720; 747
कात्यायनगृह्य 321
कात्यायनीतन्त्र 831
कामधेनु 518
कामन्दक 389
कारिका 321; 740
कालतत्त्वविवेचन 678
कालतरङ्ग 748
कालनिर्णयदीपिका 321
कालरात्रिकल्प 876
कालादर्श 678
कालिकापुराण 714
कालिदास 124
काव्यप्रकाश 161; 1178
काव्यप्रदीप 143
काशीदिक्षित 714
काशीनाथ (au. शीघ्रबोध) 226
कुण्डकौमुदी 426
कुण्डप्रकाश 702
कुण्डमण्डपसिद्धि 715
कुण्डरत्नाकर 426; 715
कुत्तक 135
कुमारस्वामिन् 537; 655
कुमारिल 135
कुलचूडामणि 808
कुलप्रकाशतन्त्र 870
कुलमूलावतारतन्त्र 845
कुलशासन 870
कुलार्णव 808; 845; 870; 876
कुल्लूक 519; 1137
कृत्यकल्पतरु 518
कृत्यचिन्तामणि 678
कृत्यतत्त्वार्णव 678
कृष्णकर्णामृत 1178
कृष्णकेवलिका 339

कृष्णंभट्टीय 669; 706; 1137
कृष्णरहस्य 947
कृष्णानन्द (on लघुभट्टारिक) 814
केशवदैवज्ञ 357
केशवस्वामी 577; 615; 616–618; 621; 688
कैयट 537; 683
कोविदानन्द 143
कौण्डिन्य 618; 686
कौशिकस्मृति 720
क्रमदीपिका 1149
क्रियासार 426; 702; 870
क्रोडतन्त्र 831
क्रोधभट्टारिक 814
क्षीरस्वामी 827; 1002
खण्डखाद्य 226
गङ्गाधरपद्धति 714
गणेश दैवज्ञ (नन्दिग्राम) 357; 518
,, (पार्थपुर) 357
,, (son of ढुण्ढि) 357
गणेशविमर्शिनी 426; 808
गन्दिनक 124
गन्धर्वतन्त्र 808
गर्ग 321; 714
गवाक्षतन्त्र 808
गागाभट्ट 518
गायत्रीकल्प 715
गायत्रीभाष्य 740
गार्ग्यसंहिता 808
गालव 947
गीतगोविन्द 1178
गीताभाष्य (metrical) 814
गृहस्थधर्मनिर्णय 947
गृह्यकारिका 321
गृह्यपरिशिष्ट 321; 610; 683; 686; 702
गोत्रप्रवरमञ्जरी 681
गोपाल 521; 573; 577; 610; 613; 615; 618; 621
गोपीप्रेमामृत 1178
गोपीराज 321
गोभिल 720
गोविन्दराज 548
गोविन्दलीलामृत 1178
गोविन्दविलास 1178
गोविन्दार्णव 692
गौडनिबन्ध 725
गौतम 389; 720
,, (श्लोकगौतम) 683
गौतमकारिका 947
गौतमभाष्यकृत् 518
गौतमीतन्त्र 702; 876; 1149; 1178
गौरीतिलक 725
गौरीसंवरणागम 947
चक्र 124
चण्डेश्वर 220
चतुर्विंशतिमत 610; 678
चतुःशती 814
चन्द्रिका 135; 308; 671; 683; 748
चमत्कारचिन्तामणि 308
चाणक्य 389
चामुण्डातन्त्र 876
चिदम्बररहस्य 814
चिदानन्दवासना 814
चिन्तामणि 321
चूडामणि 321
चैतन्यचरितामृत 1178
चैतन्यस्तवकल्पवृक्ष 1178
छन्दोगपरिशिष्ट 678; 688; 703; 725; 736; 1137
छागलेय 686
जयद्रथयामल 870
जयन्त 669; 706; 745
जातूकर्ण्य 321; 686; 720
जाबालि 321
जीमूतवाहन 678
जीवशर्मा 349
जीवेश्वरविवेकागम 947
जैमिनि 618; 947
ज्ञानमाला 671; 725
ज्ञानललिता 808
ज्ञानार्णव 808; 831; 870
ज्ञानावचूर 947
ज्योतिर्निबन्ध 321
ज्योतिर्विवरण 226; 321
ज्योतिषार्क 321
ज्योतिषार्णव 226
ज्योतिःप्रकाश 321; 706
ज्योतिःसागर 321
टोडरानन्द 714
डामरकल्प 831
ढोढूपद्धति 714
तत्त्वसागरसंहिता 683; 714
तत्त्वसार 1149
तन्त्रकृत् 577; 610
तन्त्रराज 808; 864; 870
तन्त्रसार 748
ताराभक्तिसुधार्णव 845
तारारहस्यवृत्ति 808
तालवृन्तनिवासी 618
तिथितत्त्व 608; 702; 714
तिथिदर्पण 692
तुञ्जीर 124
तुम्बरु 4
तैत्तिरीयभाष्य 748
तौत 135
त्रिशत्श्लोकी 665
त्रिशिकाशास्त्र 814
त्रिकाण्डमण्डन 610; 615–618; 665; 686; 703; 715; 745
त्रिपुरार्णव 808; 870; 876
त्रिपुरासार 870
त्रिपुरासारसमुच्चय 870; 1081
त्रिविक्रमशत 226
त्रिस्थलीसेतु 678; 702; 706
त्रैलोक्यसार 426
दक्षस्मृति 720
दक्षिणादाननिर्णय 519
दक्षिणामूर्तिकल्प 870
दक्षिणामूर्तिसंहिता 808; 870
दत्तसमयदीप 678
दत्तात्रेय 947; 1081
दशरूप 161
दानकेलिकौमुदी 1178
दानमयूख 519; 690; 714
दानविवेक 519
दामोदर 357; 688; 702
दाहपद्धति 665
दिनकरोद्योत 519; 703; 1137
दिवोदासीय 678
दीपक 124

दीपकाचार्य 947
दीपिका 308; 678; 702
दुर्गोत्सव 678
देवपद्धति 714
देवयजनदीपिका 321
देवयाज्ञिक 577; 588; 610; 618; 665; 714
देवरात 577; 588; 610; 615; 618
देवल 321; 720
दैवज्ञचिन्तामणि 302
दैवज्ञमनोहर 226
दैवज्ञवल्लभ 321
द्विविधगणितसार 519
द्वैतनिर्णय 519; 678
धर्मतत्त्वावलोक 687
धर्मपुत्रिका 1081
धर्मप्रदीप 321; 669; 678; 686; 702; 714
धर्मप्रवृत्ति 519
धर्मसारसुधानिधि 669; 683; 699
धवलनिबन्ध 678
धारेश्वर 720
धूर्त 577; 588; 610; 615; 618; 665; 715
ध्वनिकार 135
नन्दिकेश्वरतारावली 1081
नन्दिकेश्वरसंहिता 876
नन्दिपुराण 678; 702
नरेन्द्रनगरी 54
नागदेवीय 1137
नाथानन्द 814
नाममाला 135
नायक (भट्ट) 161
नारद 4; 321
नारदपञ्चरात्र 947; 1149; 1178
नारदसंहिता 321
नारदस्मृति 720
नारदीयपटल 226
नारायण 612; 648; 665; 669; 678; 686; 702; 714; 745
नारायणपञ्चरात्र 808; 870
निगमकल्पतरु 315
निगमपरिशिष्ट 714
नित्यनाथ 699
नित्यसंहिता 870
निदानमकरन्द 947
निदानसूत्र 615
नियोगेश्वरकारिका 947
निर्णयदीप 678
निर्णयसिन्धु 669; 678; 690; 702; 714; 1137
निर्णयामृत 618; 1137
नीलकण्ठ 689; 702; 714
नृसिंह 321; 610; 615
नृसिंहपञ्चरात्र 947
नृसिंहपुराण 1178
नृसिंहप्रसाद 678; 692
नृसिंहाश्रम 1002
नैष्कर्म्यसिद्धि 699; 1081
पञ्चपादिकाविवरणकार 1002
पञ्चरात्र 426; 876
पदार्थादर्श 702; 725; 1002
पद्मपुराण 1178
परमहंसाचार्य 947
परमानन्दयोगी 814
परशुराम 426
,, कारिका 714
परशुरामप्रताप 679
परशुरामीय 748
पराशर 389; 692
पराशरजातक 357
पराशरसंहिता 226
परिमल 124
पवनयोगसंग्रह 1081
पशुपति 518
पारमेश्वरतन्त्र 1081
पारस्करपद्धति 736
पारिजातेश्वर 808
पार्थिवचिन्तामणि 725
पिङ्गलमत 426; 808
पितृभूति 714
पितृमेधपद्धति 665
पुरश्चरणचन्द्रिका 715; 808
पुराणसंग्रह 702
पुराणसमुच्चय 308; 678; 687; 714
पुलस्त्य 686
पुष्पसारसुधानिधि 845
पूजापटल 669
पूजाप्रदीप 808
पूर्णयाग 808
पूर्णापद्धति 808
पृथ्वीचन्द्रोदय 669; 678; 1137
पृथ्वीधराचार्य 947
पैङ्ग्य 720
पैठीनसि 686; 720
पौलिशसिद्धान्त 321
प्रक्रियाप्रासाद 519
प्रचेतस् 686
प्रजापति 321; 613; 616
प्रणवकल्प 748
प्रतिष्ठासारसंग्रह 426; 808; 870
प्रत्यभिज्ञासूत्र 814
प्रदीपरत्नाकर 947
प्रपञ्चसार 715; 808; 819; 827; 864; 870
प्रभाकर मीमांसक 673
प्रयोगदर्पण 739
प्रयोगपारिजात 615; 618; 669; 678; 681; 683; 702; 706; 714; 745; 845
प्रयोगरत्न 519; 669; 714
प्रयोगरत्नमाला 610; 616–18
प्रयोगसार 426; 519; 671; 870
प्रवचनसारोद्धार 947
प्रशमरति 947
प्रशमरहस्य 947
प्रश्नज्ञान 339
प्रह्लादपञ्चरात्र 947
प्रायश्चित्तचन्द्रिका 588; 610; 745
प्रायश्चित्तदीप 703
प्रायश्चित्तप्रदीप 588; 610; 616–18; 665; 679; 745
प्रायश्चित्तप्रश्न 616
प्रायश्चित्तसार 703
फेत्कारितन्त्र 870
बाण 124
बिल्वमङ्गल 1178
बृहत्पर्वमाला 307
बृहद्गौतमीय 1178
बृहद्भाष्य 748
बृहद्यात्रा 321

बृहद्वास्तुपद्धति 321
बृहद्विष्णु 686
बृहन्मनु 686
बृहस्पति 720
बृहस्पतिजातक 339
बौधायनभाष्य 688
बौधायनस्मृति 720
ब्रह्मकल्प 827
ब्रह्मतर्क 748
ब्रह्मतुल्य 321
ब्रह्मयामल 725; 947
ब्रह्मशंभु 321
ब्रह्मसंहिता 1178
ब्रह्मसागर 62
ब्रह्मा 683
ब्रह्माण्डपुराण 1178
ब्रह्मार्क 226
भट्ट नायक 135; 161
भट्ट नारायण 124
भट्ट मित्र 135
भट्टोजि दीक्षित 519; 669; 679
भरतमुनि 1178
भर्तृमेण्ठ 124
भर्तृयज्ञ 714
भर्तृहरि 124
भवभूति 124
भवस्वामि 572; 577; 610; 612
भविष्योत्तरपुराण 687
भागवतसुबोधिनी 143
भागवतामृत 1178
भारद्वाजगृह्य 610; 616
भारद्वाजसूत्रभाष्यकृत् 688
भारवि 124
भार्गवार्चनदीपिका 678; 702; 1137
भावचूडामणि 808
भावार्थदीपिका 1178
भावी प्रायश्चित्त 679; 703
भाष्यकार 736
भास्करव्यवहार 226; 321
भास्वती 302
भीमपराक्रम 321
भुजङ्गवल्ली 870
भूतडामर 808
भूतभैरव 808
भूपालवल्लभ 321
भृगु 321
भैरवतन्त्र 870
भैरवानन्दसंहिता 808
भोजराज 135; 161
भौमक 124
मङ्गनाथ 321
मङ्गल 135
मण्डन 308
मत्स्यसूक्त 808
मदनपारिजात 683; 692; 714; 827
मदनरत्न 665; 669; 678; 702; 714; 725; 747
मदनविनोद 179; 748
मध्वविजय 748
मध्वाचार्य 748
मनु 720
मन्त्रकोश 845; 947
मन्त्रदर्पण 870
मन्त्रदेवप्रकाशिका 827
मन्त्रप्रकाश 671
मन्त्रब्राह्मणभाष्यकृत् 688
मन्त्रमञ्जूषा 947
मन्त्रमहोदधि 831
मन्त्रमुक्तावलि 426; 808; 870; 1149
मन्त्ररत्नावलि 808
मन्त्ररहस्य 947
मन्त्रराजानुष्टुभ्विधान 683
मन्त्रहेत्वर्थप्रकाशिका 827
मन्थानचूडामणि 947
मन्थानभैरव 947
मरीचि 686; 720
मर्यादासिन्धु 1137
मल्लिकार्जुन 293
मल्लिनाथ 143
महाकपिलपञ्चरात्र 426
महाकल्प 715
महादाननिर्णय 808
महापञ्चरात्र 714
महामन्त्रतत्त्वप्रकाशिनी 81
महारुद्रपद्धतिकृत् 714
महार्णव 487; 610; 669; 715; 870
महीधर 715
माण्डव्य 321
माण्डव्यपटल 226
मातङ्गमनुकोश 864
मातृदत्त 597
माधव 308; 610; 615; 616; 625; 639; 669; 678; 683; 740; 745; 808; 1002
माधवभट्टीय 831
मानवसंहिता (tantric) 699
मानसोल्लास 808; 1081
मार्कण्डेय 720
मालिनीविजय 870
मिताक्षरा 518; 519; 610; 665; 667; 678; 683; 714; 745; 1137
मुकुल 135
मुक्ताकण 124
मुञ्जादित्य 226
मुहूर्तचिन्तामणि 845
मेघमाला 302
मेधातिथि 673; 720
मैत्रायणीयपरिशिष्ट 686
मौञ्जीपटल 321
म्लाङ्गि 321; 357
यज्ञतन्त्र 577; 610
यज्ञनारायण 350
यज्ञपार्श्व 616–618
यन्त्रप्रकाश 179; 294
यम 321; 720
यवन 321; 349; 389
यशोवर्मा 124
याज्ञवल्क्य 321; 692; 720
यामलोद्धार 808
यास्क 537
योगबीज 1081
योगयाज्ञवल्क्य 673; 683; 686; 720; 978
योगरत्नकलिका 947
योगरत्नसमुच्चय 166
योगिनीतन्त्र 702; 808; 845; 870
योगिनीहृदय 426; 808; 870
रघुनाथ 715

रघुराम (रामसिंह) 673
रघूत्तमस्वामिन् 748
रङ्गराज 665
रतिरहस्य 143
रत्नकोश 308; 321
रत्नप्रकाश 226
रत्नमाला 302; 321; 747
रत्नसागर 845
रत्नाकर 124
रत्नालोक (of भास्करराय) 845
रत्नावली 321; 389
रसप्रदीप 143
रससारसंग्रह 814
रसामृतसिन्धु 1178
रसेन्द्रचूडामणि 699
रहस्यागम 814
राघवभट्ट 426; 702
राघवानन्द 135
राजमार्तण्ड 321; 808
राजमृगाङ्क 349
राजयोग 1081
राजशेखर 124
राम (au. कल्लोलकरण) 220
,, 262
,, दीक्षित 808; 814
,, वाजपेयी 426; 516; 537; 679; 702; 715
रामकृष्ण 357
रामराजसरस्वती 699
रामविनोद 262
रामाण्डार 616; 639; 703
रामानन्द 702; 1178
रामार्चनचन्द्रिका 669; 678; 808
रावणार्जुनीय 124
रिस्सु 124
रुद्रट 135; 389
रुद्रदत्त 588; 615; 618; 703; 706
रुद्रपद्धति 714
रुद्रयामल 678; 714; 831; 845; 870; 947
रुद्रानुष्ठानपद्धति 725
रेणुकारिका 610; 714; 747
लकव्यवहार 226
लक्षणसंग्रह 426; 870
लक्ष्मण उपाध्याय 518
लक्ष्मणाचार्य 426
लघुगार्ग्यपटल 226
लघुजातक 321
लघुपराशर 702
लघुभट्टारिक 814
लघुविष्णु (श्लोक) 702
लघुस्तव (of शंकराचार्य) 870
ललितमाधव 1178
ललितोपाख्यान 814
लल्ल 293; 321; 678; 725
लाटडिण्डीर 124
लोलट 135; 161
लौगाक्षि (स्मृतिकार) 572; 720
लौगाक्षिकारिका 610; 688
वक्रोक्तिजीवितकार 135
वत्सस्मृति 720
वल्लट 124
वसन्तराज 321
वसिष्ठ 4; 321; 426; 692; 720; 870
वसिष्ठकल्प 827
वसिष्ठपटल 226
वसिष्ठसंहिता 226; 808; 1149
वसुनाग (बह्वृच) 688
वाक्यप्रदीप 1002
वाग्भट 124; 321
वाघूलि 625
वाचस्पति 715; 1002
वामकेश्वरतन्त्र 808; 814; 870; 947
वामन 135
वामन (वेदान्तिन्) 688
वायवीयसंहिता 808; 870; 1071
वाराहीतन्त्र 808
वासुदेव 714
वास्तुप्रदीप 321
वास्तुशास्त्र 321; 426; 519; 715
विज्ञानभैरव 808
विज्ञानललित 808
विज्ञानेश्वर 518; 618; 667; 669; 673; 720; 740; 808; 978; 1002
विदग्धमाधव 1178
विद्याधिपति 124
विद्यानाथ 143; 161
विद्यारण्य 615; 699; 1081
विद्याशंकर 699
विद्यासागर वादीन्द्र 699
विधानपारिजात 715
विबुधराजसरस्वती 699
विरूपाक्षपञ्चाशिका 814
विवाहपटल 321; 714
विवाहपरिग्रह 673
विवाहवृन्दावन 226; 321; 687
विशुद्धिकारिका 947
विशुद्धेश्वरतन्त्र 808
विश्वकर्मा 426; 870
विश्वकोश 947
विश्वनाथ 519; 714
विश्वरूप 699; 720; 947
विश्वामित्रसंहिता 822
विश्वेश्वरपञ्चरात्र 947
विश्वेश्वराचार्य 947
विश्वेश्वरीय 665
विष्णु (श्लोक) 683
विष्णु 692; 720
विष्णुकल्पलता 808
विष्णुचन्द्र 389
विष्णुतीर्थीय 748
विष्णु दैवज्ञ 357
विष्णुधर्मागम 947
विष्णुपुराण 1178
विष्णुभक्तिचन्द्रोदय 692; 1137
विष्णुमिश्रभाष्य 714
विष्णुयामल 725; 947; 1149
विष्णुरहस्य 678; 947
विष्णुसंहिता 947
वीरदेव 124
वीरसिंह 519
वृत्तशत 321
वृत्तिकृत् 588; 610; 625; 648
वृद्धगर्ग 321; 389; 678; 686; 747
वृद्धनारद 321; 702
वृद्धपराशर 692
वृद्धमनु 683
वृद्धवसिष्ठ 720
वेङ्कटेश 618
वेदोगरायपद्धति 714

वैजयन्ती 597; 978
वैद्यनाथ 321; 714
वैशंपायनसंहिता 808; 845; 870
वैष्णवसंहिता 808
वैहायसपञ्चरात्र 1149
वोपदेव 683; 702; 845; 1002
व्यक्तिविवेकसार 135
व्यवहारतत्त्व 321
व्यवहारमयूख 519
व्यवहारसागर 321
व्यवहारसार 321
व्याघ्रपाद 720
व्यास 321; 692; 720
व्यासनारायण 669
व्रतार्क 519
शक्तिकुलार्णव 863
शक्तियामल 845
शक्तिसंगमतन्त्र 845
शङ्करभट्ट 519
शङ्करस्वामी 143
शङ्कराचार्य 673; 947
शङ्करानन्द 814
शङ्कुक 135; 161
शङ्खधर 518
शङ्खस्मृति 720
शतद्वयी 588; 615; 616–18; 703
शबरस्वामी 655
शब्दकोश 947
शब्दकौस्तुभ 10
शब्दनिर्णय 947
शब्दरत्नाकर 947
शब्देन्दुशेखर 10
शम्भु (au. कामधेनु) 518
शाकलकारिका 610
शाङ्करकारिका 947
शातातपस्मृति 686; 720; 747
शान्तिमयूख 702; 714
शारदातिलक 426; 715; 747; 808; 864; 870; 1002; 1149
शारीरभाष्य 720
शार्ङ्गधर 166; 321
शालीकनाथ 621; 625
शिल्पशास्त्र 321
शिवदैवज्ञ 357
शिवपञ्चरात्र 947
शिवरहस्य 678; 725
शिवसिद्धान्त 947
शिवसूत्र 814
शिवागम 166; 678; 725; 876
शिवानन्द 814
शिवार्चनचन्द्रिका 855
शिष्यधीमहातन्त्र 293
शीघ्रबोध 226
शुद्धिमयूख 1137
शुद्धिविवेक 702
शूद्राचारशिरोमणि 714
शूलपाणि 519; 610; 616; 702
शृङ्गारतिलक 161
शेषसूत्र 610
शौनक 747
शौनकपरिशिष्ट 702
श्यामल 124
श्राद्धकल्प 736
श्राद्धकाशिका 714
श्राद्धदीपिका 714
श्राद्धसागर 679
श्रीकण्ठ उपाध्याय 736; 870
श्रीतन्त्रसद्भाव 814
श्रीधर 10; 148; 230; 321; 519; 1137
श्रीनिवास 855
श्रीपति 226; 321; 702
श्रीसंहिता 808
श्लोकशुल्व 715
षट्कर्मचन्द्रिका 740
षट्त्रिंशन्मत 610; 683; 720
षट्शतीमत 870
षड्गुरुशिष्य 321
संक्षेपशारीरक 683
संवत्सरप्रदीप 678; 714
संवत्सरचिन्तामणि 947
संवर्त 321
संस्कारकौस्तुभ 519
संहिताप्रदीप 321
सङ्केतपद्धति 870
सज्जनवल्लभ 226
सत्यव्रत 683; 686
सत्यसूरि 321
सत्याचार्य 226; 349
सत्याषाढ 613
सदाचारचन्द्रोदय 1137
सनत्कुमार 426; 678
सनत्कुमारतन्त्र 808
सप्तरुक्षपटल 226
सप्तर्षिमत 714
समयाङ्कमातृका 808
समरसिंह 346
समराङ्गण 321
समुद्रकर 714
सरस्वतीरहस्य 947
सायण 588; 683; 706
सारसंग्रह 426; 864
सारसमुच्चय 808
सारावलि 321; 706
साहित्यदर्पण 143
साहिल 124
सिद्धान्तकौमुदी 143
सिद्धान्तगर्भ 179; 294
सिद्धान्तप्रकाश 293
सिद्धान्तभाष्य 577; 588; 610; 615; 618; 639
सिद्धान्तरहस्य 357
सिद्धान्तशिरोमणि 321; 714
सिद्धान्तशेखर 426; 702; 706; 715; 808; 845; 870
सिद्धान्तसंहिता 1149
सिद्धान्तसार 293; 808
सुदर्शनाचार्य 740
सुन्दरीरहस्यवृत्ति 808
सुबोधकारिका 747
सुभगोदयवासना 814
सुमन्तु 686; 747
सुयज्ञ 10
सुरेश्वर 673; 683; 947
सुव्रततन्त्र 876
सूर्यदैवज्ञ 357; 519
सूर्ययामल 947
सूर्योदय 321
सेतुमाहात्म्य 683
सोमशंभु 426; 808; 870
सोमशर्मा 4
सोमसिद्धान्त 845

सौत्रामणितन्त्र 845
सौभरि 947
सौभाग्यहृदय 814
सौरधर्म 725
स्तवमाला 1178
स्मार्तपरिभाषा 740
स्मार्ताचार्यचूडामणि 678
स्मृतिकौस्तुभ 678; 702; 714
स्मृतिचन्द्रिका 616–18; 665; 681; 683; 692; 714; 827
स्मृतिदर्पण 678; 714
स्मृतिदीप 669
स्मृतिभास्कर 683
स्मृतिमञ्जरी 745
स्मृतिरत्न 748
स्मृतिरत्नावली 321; 669; 678; 683; 714; 745; 1002
स्मृतिसंग्रह 669; 678; 706; 745; 748; 827; 1002
स्मृतिसमुच्चय 678
स्मृतिसार 683; 827
स्मृतिसारसमुच्चय 683
स्मृत्यर्थसार 321 519; 610; 665; 669; 681; 683; 687; 702; 706; 714; 745; 1137; 1149
स्वच्छन्द 814
स्वात्मयोगप्रदीप 699
हंसपारायण 808
हठप्रदीपिका 1081
हठयोग 1081
हयग्रीवपञ्चरात्र 426; 702
हरदत्त 678; 681; 683; 827
हरिभक्तिसुधामृत 1178
हरिवल्लभसुधोदय 1137
हरिहरभाष्य 321; 714
हर्ष 124
हलायुधभाष्य 714; 736; 1137
हारीत 720
हेमाद्रि 308; 519; 669; 771; 678; 683; 702; 725; 845; 870; 1002
होमसारोत्तर 870
होरामकरन्द 357
हौत्रालोक 615; 618